

בשורה גדולה ללומדי הדף היומי

"הדף היומי"

עם "אוצרות יהודים"
הפרש החדש, הבהיר והמדויק
בשפה ברורה ובלשון קצרה.

תורה, נביאים, כתובים,

משנה, שולחן ערוך,

עמוד הימי משנה ברורה

זוהר עם תרגום לשון הזוהר,

תהילים,

כתבי ברסלב.

פרויקט "תורה בשנה"

מהדורה מיוחדת

באותיות מאירות עיניים

מתנאים ללימוד גם בסינעה.

אוצרות יהודים

פרשת ואתחנן

ה' אב עד י"א אב

אניציה יהודים

בתוספת "הכל הנצח", דבר יום ביומו מרכיב "ק"ז זע"א

"אוצרות יהודים"

הביאור המיוחד שכבש בסערה
את לומדי הדף היומי!

יד ושם לעבר ה', ה"ר נחמן בן שמואל ליאני, מנמתי בדרך מצורה

"א כסלו תשס"ח

חוברות תת"ט - שבת פרשת ואתחנן - נחמן, ה' אב - י"א אב תשפ"ז

אוצרות יהודים

גוטמבר 5 בני ברק 138948

טל' 03-6186699 03-6186699

036186699X@gmail.com

ניתן להשיג באדי"ב:

Route 17M #515 Harriman, NY 10926

P: 845.476.8899 E: oitzzeyehidim@gmail.com

הָרִינִי מִקֶּשֶׁד אֶת עַצְמִי

בְּלִמּוּדֵי/בְּתַפְלָתִי

לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּם שֶׁבְּדוֹרֵנוּ

וְלְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּם שׁוֹכְנֵי עֶפְרָה

קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּוֶה

וּבַפֶּרֶט לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ

צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם

נַחַל גִּבֵּעַ מְקוֹד חֲכָמָה

רַבֵּנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּיגָא

זְכוּתוֹ תִּגַּן עָלֵינוּ אָמֵן

פרשת ואתחנן

לפי ימים • ה' אב עד י"א אב

הדף היומי עם פירוש אוצרות יהודים • נ"ך • משנה • שולחן ערוך • עמוד יומי משנה ברורה •
זוהר עם תרגום ללשון הזוהר • תהילים • כתבי ברסלב: ליקוטי מוהר"ן • ליקוטי הלכות • ספרי
רבינו על פי הסדר • ספר המידות • שמות הצדיקים • ליקוטי תפילות
פרשת השבוע ותיקון הכללי מופיעים בנפרד

נושאי הלימוד בחוברת ערוכים לפי ימות השבוע

בכל יום מרוכז חלק הלימוד השייך לאותו יום

הקש על היום הרצוי כדי לעבור אליו

יום שני

יום ראשון

יום רביעי

יום שלישי

יום שישי

יום חמישי

שבת קודש

לתיקון הכללי

לפרשת השבוע

ניווט בתוך החוברת

לחצו על הכפתורים למעבר מהיר בין הנושאים

חזרה לתוכן העניינים

לעמוד הקודם

לעמוד הבא

להצטרפות לקבלת החוברות

מעבר לארכיון החוברות

לחוברות מפרשות קודמות

דברים ג ואתחנן

אונקלוס כב

כג ואתחנן אל־יהוה בעת ההוא לאמר:
 כד אֲדַנִּי יְהוָה אֶתָּה הַחֲלוֹת לְהַרְאוֹת
 אֶת־עַבְדְּךָ אֶת־גְּדֻלָּךְ וְאֶת־יְדֶךָ הַחֲזֹקָה
 אֲשֶׁר מִי־אֵל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה
 כְּמַעֲשֵׂיךָ וּכְגִבּוֹרֹתֶיךָ: כה אַעֲבֹר־נָא
 וְאֶרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר
 הַיַּרְדֵּן הַהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְבָּנוֹן:
 כו וַיַּעֲבֹר יְהוָה בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע
 אֵלַי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רַב־לֶךְ אֶל־תּוֹסֵף
 דִּבֶּר אֵלַי עוֹד בַּדֶּבֶר הַזֶּה: כז עֲלֵה רֹאשׁ
 עֲלֵי בְדֻלְכוֹן וְלֹא קִבִּיל מִנִּי וְאָמַר יְיָ לִי סִגִּי לֶךְ לֹא תוֹסֵף לְמַלְלָא קְדָמִי עוֹד כְּפִתְגָמָא

רש"י

(כג) ואתחנן אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם אע"פ שיש להם לצדיקים תולדות במעשיהם הטובים אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם לפי שאמר לו וחנוני את אשר אחון אמר לו בלשון ואתחנן. ד"א זה אחד מעשרה לשונות שנקראת תפלה כדאיתא בספרי: בעת ההוא. לאחר שכבשתי ארץ סיחון ועוג דמיית שמא הותר הנדר: לאמר. זה אחד משלשה מקומות שאמר משה לפני המקום איני מניחך עד שתודיעני אם תעשה שאלתי אם לאו: (כד) ה' אֱלֹהִים. רחום ברוין: אֶתָּה הַחֲלוֹת לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ. פתח להיות עומד ומתפללאע"פ שנגזרה גזירה אמר לו ממך למדתי שאמרת ליוענה הניחה לי וכי תופס הייתי כך אלא לפתוח פתחשבי היה תלוי להתפלל עליהם כמו כן הייתי סבורלעשות עכשיו: את גִּדְלָךְ. זו מדה

דברים ד ואתחנן

אונקלוס כג

הַפִּסְגָּה וְשֵׂא עֵינֶיךָ יְמֵה וְצִפְנָה וְתִימָנָה
 וּמִזְרָחָה וְרֹאֵה בְּעֵינֶיךָ כִּי־לֹא תַעֲבֹר
 אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה: כה וְצוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ
 וְחִזְקוּהוּ וְאַמְצֵהוּ כִּי־הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם
 הַזֶּה וְהוּא יַנְחִיל אוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
 תִּרְאֶה: כז וְנָשָׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר: ס
 פ ד א וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל־הַחֲקִים
 וְאֶל־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מִלְמַד
 אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תַּחֲיוּ וּבִאתֶם
 וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵי
 אֲבֹתֵיכֶם נָתַן לָכֶם: ז לֹא תִסְפוּ עַל־
 הַדִּבָּר אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצִּוֶּה אֶתְכֶם וְלֹא
 תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ לְשֹׁמֵר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצִּוֶּה אֶתְכֶם:
 אָנָּה מְפַקֵּד יִתְכוֹן וְלֹא תִמְנָעוּן מִנָּה לְמַשֵּׁר יֵת פְּקוּדֵיָא דִּי אֱלֹהִיכוֹן דִּי אָנָּה מְפַקֵּד

רש"י

והתלמיד כמהסרכן ומפציר. ד"א רב לך הרבה מזה שמור לך רבטוב הצפון לך: (כו) וראה בעיניך. בקשת ממני ואראה את הארץ הטובה אני מראה לך את כולה שנאמר ויראהו ה' את כל הארץ: (כז) וצו את יהושע. על הטרדות ועל המשאות ועל המריבות: וחזקוהו ואמצוהו. בדברך שלא יך לבו לומר כשם שנעשרי עליהם כך סופי ליענש עליהם מבטחו אני כי הוא יעבור והוא ינחיל: כי הוא יעבור. אם יעבור לפנייהם ינחלו ואם לאו לא ינחלו. וכן אתה מוצא

הדין: כי סק לריש רמא וזקוף עיניך למערכא ולצפונא ולדרומא ולמדינא וחוזי בעיניך ארי לא תעבר ית ירדנא הדין: כה ופקד ית יהושע ותקפאי ואלמחי ארי הוא יעבר קדם עמא הדין והוא יחסן יתהון ית ארעא די תחיו: כז ויתכנא בחילתא לקבל בית פעור: ד א ויכען ישאל שמע לקנימא ולריניא די אנא מאלף יתכוון למעפד בדיל דתיחון ותיעלון ומירתון ית ארעא די יי אלהא דאכהתכון יחב לכון: ז לא תוספו על פתגמא די אלהיכו

דברים ד ואתחנן

אונקלוס כד

עֲנִיכֶם הִרְאוּת אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה יְהוָה
בְּבַעַל פְּעֹר כִּי כָל-הָאִישׁ אֲשֶׁר הִלֵּךְ
אַחֲרֵי בַעַל-פְּעֹר הִשְׁמִידוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
מִקִּרְבְּךָ: ^ד וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בִּיהוָה
אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם: שֵׁנִי ^ה רָאָה |
לְמִדַּתִּי אֶתְכֶם חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר
צִוִּי יְהוָה אֱלֹהֵי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקִרְבִּי
הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים שָׁמָּה
לְרִשְׁתָּהּ: ^ו וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הוּא
חֻכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לַעֲנִי הָעַמִּים אֲשֶׁר
יִשְׁמְעוּן אֶת כָּל-הַחֲקִים הָאֵלֶּה וְאַמְרוּ
רַק עַם-חֲכָם וְנָבוֹן הָגוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה: ^ז כִּי
מִי-גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר-לוֹ אֱלֹהִים קִרְבִּים
אֵלָיו כִּיהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל-קִרְאָנוּ אֵלָיו:
^ח וּמִי גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר-לוֹ חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים
צְדִיקִים כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנֹכִי
נָתַן לַפְּנִיכֶם הַיּוֹם: ^ט רַק הִשְׁמַר לְךָ
דֹּאנְחָא מַצְלִין קְדֻמוֹהִי: ^י וּמִן עַם רַב דִּי לֹה קְנִמִין וְדִינִין קְשִׁיטִין כָּל אֹרְיָתָא
הָדָא דִּי אָנָּה יְהִיב קְדָמִיכֻן יוֹמָא דִּין: ^י לַחֹד אִסְתַּמַּר לָךְ וְטַר נִפְשָׁךְ לְחַדָּא דְלִמָּא

רש"י

וכן לא תגרעו: (ו) ושמרתם. זו משנה: הגונים ומקובלים: (ט) רק השמר ד"ר וגו' פן ועשיתם. כמשמעו: כי היא חכמתכם ותעשום על אמתתם תחשבו חכמים ונבונים ואם תעוותו אותם מתוך שכחה תחשבו לעיני העמים: (ח) חקים ומשפטים צדיקים

דברים ד ואתחנן

אונקלוס כה

וּשְׁמַר נַפְשָׁךְ מֵאֵד פֶּן-תִּשְׁכַּח אֶת-
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן-יִסּוּרוּ
מִלְּבַבְךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתֶּם לְבַנְיָךְ
וְלִבְנֵי בְנֶיךָ: ^י יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב בְּאֵמֹר יְהוָה אֵלֵי הִקְהֵל-
לִי אֶת-הָעָם וְאִשְׁמַעֵם אֶת-דְּבָרֵי אֲשֶׁר
יִלְמְדוּן לִירְאָה אֹתִי כָּל-הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם
חַיִּים עַל-הָאָדָמָה וְאַת-בְּנֵיהֶם יִלְמְדוּן:
^{יא} וְתִקְרְבוּן וְתַעֲמְדוּן תַּחַת הָהָר וְהָהָר
בְּעַר בָּאֵשׁ עַד-לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן
וְעֶרְפֹּל: ^{יב} וַיְדַבֵּר יְהוָה אֲלֵיכֶם מִתּוֹךְ
הָאֵשׁ קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שְׁמָעִים וְתִמְוֹנָה
אֵינְכֶם רְאִים זֹלַתִּי קוֹל: ^{יג} וַיַּגֵּד לָכֶם
אֶת-בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת
עֲשֵׂרַת הַדְּבָרִים וַיַּכְתֶּבְכֶם עַל-שְׁנֵי לַחֹת
אֲבָנִים: ^{יד} וְאֹתִי צִוָּה יְהוָה בָּעֵת הַהִיא
לְלַמֵּד אֶתְכֶם חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשׂוֹתְכֶם
^{יז} בְּעֶדְנָא הֵיכָא לֹאֲלַפָּא תִּכְבוֹן קְנִמִין וְדִינִין לְמַעַבְדְּכוֹן תַּהוֹן בְּאַרְעָא דִּי אַתּוֹן עֹבְרִין

רש"י

שוטים: (י) יום אשר עמדת. מוסב על מקרא שלמעלה ממנו אשר ראו עיניך יום אשר עמדת בחורב אשר ראיתם את הקולות ואת (יד) ואותי צוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם. תורה שבעל פה: ילפון לעצמם: ילמדון. יאלפון לאחרים: (יד) ואותי צוה ה' בעת

דברים ד ואתחנן

אונקלוס כו

אתם בארץ אשר אתם עברים שמה
לרשתה: ^{טו} ונשמרתם מאד לנפשתיכם
כי לא ראיתם כל-תמונה ביום דבר
יהוה אליכם בחרב מתוך האש: ^{טז} פן-
תשחתון ועשיתם לכם פסל תמונת
כל-סמל תבנית זכר או נקבה: ^{יז} תבנית
כל-בהמה אשר בארץ תבנית כל-צפור
כנף אשר תעוף בשמים: ^{יח} תבנית כל-
רמש באדמה תבנית כל-דגה אשר-
במים מתחת לארץ: ^{יט} ופן-תשא עיניך
השמימה וראית את-השמש ואת-הירח
ואת-הכוכבים כל צבא השמים ונדחת
והשתחוית להם ועבדתם אשר חלק
יהוה אלהיך אתם לכל העמים תחת
כל-השמים: ^כ ואתכם לקח יהוה ויצא
אתכם מקור הברזל ממצרים להיות לו
לעם נחלה ביום הזה: ^{כא} ויהוה התאנף-

למירתה:
^{טו} ותסתמרון לחדא
לנפשתיכון ארי לא
חזיתון כל-דמות
ביומא די מליל יי
עמכון בחרב מגו
אשטא: ^{טז} ודלמא
תחבלון ותעבדון לכון
צלם דמות כל-צורה
דמנות דכר או נקבא:
^{יז} דמנות כל-בעירא די
בארעא דמנות כל-צפור
גדפא די פרח באויר
רקיע-שמייא: ^{יח} דמנות
כל-רששא די בארעא
דמנות כל-נוגי די
כמא מלרע לארעא:
^{יט} ודלמא תקורף
עניך לשמיא ותחזי
ית שמשא וית סיהרא
ות כוכביא כל חילי
שמיא ותטעי ותסגוד
להון ותפלחנון די
זמין יי אלקה ותהון
לכל עממיא די תחות
כל-שמיא: ^כ ונתכון
קריב יי לדחלתה

ואפק נתכון מפורא דפרזלא ממצרים למהוי לה לעם אחסנא קיומא הדין: כא ומן
קדם יי הנה רגז עלי על פתגמיכון וקיים בדיל דלא למעבר (ס"א: למעברי) ית

רש"י

(טו) סמל. צורה: (יט) ופן תשא עיניך. הבליהם לטרדם מן העולם וכן הוא אומר כי
להסתכל בדבר ולתת לב לטעות אחריהם: החליק אליו בעיניו למצוא עונו לשנוא: (כ)
אשר חלק ה'. להאיר להם. ד"א לאלהות לא מכור. הוא כלי שמזקקין בו את ההוב: (כא)
מנען מלטעות אחריהם אלא החליקם ברברי התאנף. נתמלא רוגז: על דבריהם. על

דברים ד ואתחנן

אונקלוס כז

בי על-דבריהם וישבע לבלתי עברי
את-הירדן ולבלתי-בא אל-הארץ
הטובה אשר יהוה אלהיך נתן לך
נחלה: ^{כב} כי אנכי מת בארץ הזאת אינני
עבר את-הירדן ואתם עברים וירשתם
את-הארץ הטובה הזאת: ^{כג} השמרו
לכם פן-תשכחו את-ברית יהוה
אלהיכם אשר פרת עמכם ועשיתם לכם
פסל תמונת פל אשר צוה יהוה אלהיך:
^{כד} כי יהוה אלהיך אש אכלה הוא אל
קנא: ^{כה} כי-תוליד בנים ובני בנים
ונושנתם בארץ והשחתם ועשיתם פסל
תמונת פל ועשיתם הרע בעיני-יהוה
אלהיך להכעיסו: ^{כו} העידתי בכם היום
את-השמים ואת-הארץ כי-אבד
קדמוהי: ^{כז} כי אסדהית ככון יומא דין ית שמיא וית ארעא ארי מיבד תיכדון בפריע

ירדנא וכדיל דלא
למיצל לארעא טבתא
די יי אלקה יחב לך
אחסנא: ^{כב} ארי אנא
מאית בארעא הדא
לית אנא עבר ית
ירדנא ואתון עברין
ותירתון ית ארעא
טבתא הדא:
^{כג} אסתמרו לכון
דלמא תתנשון ית
קלמא דיי אלקכון די
גזר עמכון ותעבדון
לכון צלם דמות פלא
די פגדף יי אלקה:
^{כד} ארי יי אלקה
מיקרה אשא אכלא
הוא אל קנא: ^{כה} ארי
תולדון בנין וכני בנין
ותמעתיקון בארעא
ותחבלון ותעבדון
צלם דמות פלא
ותעבדון דכיש קדם יי
אלקה לארגנא
קדמוהי: ^{כז} כי אסדהית ככון יומא דין ית שמיא וית ארעא ארי מיבד תיכדון בפריע

רש"י

אודותיהם ועל עסקיהם: (כב) כי אנכי מת וגו'
אינני עובר. מאחר שמת מהיכן יעבור אלא
עף עצמותיאנים עוברים: (כג) תמונת כל.
תמונת כל דבר: אשר צוה ה'. אשר צוה שלא
לעשות: (כד) אף קנא. מקנא לנפוקם
אנפרמיני"ט בלע"ז ויך ערשעצן פייעריג ויין
מתחרה על רוגזו להפרע מעובדי עבודת
כוכבים: (כה) ונושנתם. רמז להם שיגלו

ממנה לסוף ח' מאות ונ"ב שנה כמנין
ונושנתם והוא הקדים והגלם לסוף שמונה
מאות וחמשים והקדים ב' שנים לנושנתם
כדי שלא יתקיים בהם כי אבד תאבדון וזהו
שנאמר וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי
צדיק ה' אלהינו צדקה עשה עמנו שמהר
להביאה ב' שנים לפני זמנה: (כו) העידתי
בכם. הנני מזמנים להיות עדים שהתירתי

דברים ד ואתחנן

אונקלוס כח

תִּאֲבֹדוּן מִהֶרָּ מֵעַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם
עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא־
תֵּאֲרִיכוּן יָמִים עָלֶיהָ כִּי הַשֶּׁמֶד תִּשְׁמְדוּן:
כז וְהִפִּיץ יְהוָה אֶתְכֶם בְּעַמִּים וְנִשְׁאַרְתֶּם
מִתִּי מִסֹּפֶר בְּגוֹיִם אֲשֶׁר יִנְהֹג יְהוָה
אֶתְכֶם שָׁמָּה: כח וְעַבְדֶּתֶם־שָׁם אֱלֹהִים
מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ וָאֶבֶן אֲשֶׁר לֹא־
יֵרָאוּן וְלֹא יִשְׁמְעוּן וְלֹא יֵאָכְלוּן וְלֹא
יִרְיֹחוּן: כט וּבִקְשֶׁתֶם מִשָּׁם אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וּמִצֵּאתָ כִּי תִדְרֹשְׁנוּ בְּכָל־לִבְבְּךָ
וּבְכָל־נַפְשְׁךָ: ד אֲבָר לְךָ וּמִצֵּאתֶךָ כָּל־
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וּשְׁבַת־
עַד־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעַתָּ בְּקוֹלוֹ: דא כִּי
אֵל רַחוּם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא יִרְפֶּךָ וְלֹא
יִשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת־בְּרִית אֲבֹתֶיךָ
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם: דב כִּי שְׁאַל־נָא לְיָמִים
רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ לְמֶן־הָיוּ
אֱלֹהֶיךָ לֹא יִשְׁכַּחְנֶךָ וְלֹא יִחְבֹּלְנֶךָ וְלֹא יִתְנַשֵּׁי יְתִיגְמָא דְאַבְהֶתְךָ דִּי קָדִים לְהוּן: דג אַרִי

רש"י

בכס: (כח) ועבדתם שם אלהים. כתרוממו. משאתם עובדים לעובדיהם. כאילו אתם עובדים להם: (דא) לא ירפך. מלהחזיק בך בדיו ולי לא ירפך לי לא יפעיל הוא לא יתן לך רפיון לא יפריש אותך מאצלו וכן אחזתיו

דברים ד ואתחנן

אונקלוס כט

אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים | אָדָם עַל־הָאָרֶץ
וְלִמְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם וְעַד־קִצְהָ הַשָּׁמַיִם
הַנְּהִיָּה כְּדָבָר הַגְּדוֹל הַזֶּה אוֹ הַנִּשְׁמַע
כְּמָהוּ: דה הַשֶּׁמֶד עִם קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר
מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ כְּאֲשֶׁר־שָׁמַעַתָּ אֶתְּהָ וַיַּחֲזִי:
דו אוֹ | הַנִּסָּה אֱלֹהִים לָבוֹא לְקַחַת לוֹ
גוֹי מִקְרֵב גוֹי בְּמִסַּת בָּאֵתָת וּבְמוֹפְתִים
וּבְמִלְחָמָה וּבִיד חֲזָקָה וּבִזְרוּעַ נְטוּיָה
וּבְמוֹרָאִים גְּדֻלִּים כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה
לְכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ:
דה אֶתְּהָ הִרְאָתָ לְדַעַת כִּי יְהוָה הוּא
הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְּבָדוֹ: דו מֶן־הַשָּׁמַיִם
הַשְּׁמִיעַךְ אֶת־קוֹל לְיִסְרֶךָ וְעַל־הָאָרֶץ
הִרְאָךְ אֶת־אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה וּדְבָרֶיךָ שָׁמַעַתָּ
אֶתְּחִיזִיתָ לְמַדַּע אַרִי יי הוּא אֱלֹהִים לִית עוֹד בַּר מִנֵּה: דז מֶן שְׁמִיָּא אֲשַׁמְעֶךָ יֵת קַל
מִיִּמְרָה לְאַלְפוֹתֶךָ וְעַל־אַרְעָא אֲחֻזְיָךָ יֵת אֲשִׁתָּה רְבִתָּא וּפְתַגְמוֹהִי שְׁמַעַתָּ מִגּוֹ אֲשִׁתָּא:

רש"י

אשר מקצה אל קצה זהו פשוטו. ומדרשו מלמד על קומתו של אדם שהיתה מן הארץ עד השמים והוא השיעור עצמו אשר מקצה אל קצה: הנהייה כדבר הגדול הזה. מהו הדבר הגדול השמע עם וגו': (דז) או הנסה אלהים. הכי עשה נסים שום אלוה לבא לקחת לו גוי וגו' כל ההיין הללו תמיהות הן לכך נקודות הן בחטף פת"ח הנהייה הנשמע הנסה השמע: במסת. על ידי נסיונות הוריעם גבורותיו כגון

דברים ד ואתחנן

אונקלוס

מתוך האש: ו ותחת כי אהב את-
 אבתי ויבחר בזרעו אחריו ויצאנו
 בפניו בכחו הגדל ממצרים: להוריש
 גוים גדלים ועצמים ממך מפניך
 להביאך לתת לך את-ארצם נחלה
 פנים הנה: וידעת היום והשבת אל-
 לבבך כי יהוה הוא האלהים בשמים
 ממעל ועל-הארץ מתחת אין עוד:
 ושמרת את-חקיו ואת-מצותיו אשר
 אנכי מצוך היום אשר ייטב לך ולבניך
 אחריך ולמען תאריך ימים על-האדמה
 אשר יהוה אלהיך נתן לך כל-הימים: פ
 שלישי מא אז יבדיל משה שלש ערים
 בעבר הירדן מזרחה שמש: מג לגם שמה
 רוצת אשר ירצח את-רעהו בבלי-דעת
 אפריש) משה תלת קרוין בעברא דנרדנא מדנח שמשא: טכ למערק פמן קטולא די

רש"י

(ל') ותחת כי אהב. וכל זה תחת אשר אהב:
 ויצאנו בפניו. כאדם המנהיג בנו לפניו
 שנאמר ויסע מלאך האלהים ההולך וגו' וילך
 מאחריהם ד"א ויוציאנו בפניו בפני אבותיו
 כמו שנאמר נגד אבותם עשה פלא ואל
 תתמה על שהזכירם בלשון יחיד שהרי כתבם
 בלשון יחיד ויבחר בזרעו אחרי: (לח) מן
 מפניך. סרסוהו ודרשוהו להוריש מפניך גוים
 גדולים ועצומים ממך: כיום הזה. כאשר אתה
 רואה היום: (מא) אז יבדיל. נתן לב להיות
 חרד לדבר שיבדילם ואף על פי שאינן
 קולטות עד שיברלו אותן שבארץ כנען אמר
 משה מצוה שאפשר לקיימה אקיימנה: בעמר
 הירדן מזרחה שמש. באתו עבר שבמזרחו של
 ירדן: מזרחה שמש. לפי שהוא דבוק בקורה
 ר"ש בחטף מזרח של שמש מקום זריחת

דברים ד ואתחנן

אונקלוס

והוא לא-שנא לו מתמל שלשם ונס
 אל-אחת מן-הערים האל וחי: מג את-
 בצר במדבר בארץ המישר לראובני
 ואת-ראמת בגלעד לגדי ואת-גולן
 בפשן למנשי: מד וזאת התורה אשר-שם
 משה לפני בני ישראל: מה אלה העדות
 והחקים והמשפטים אשר דבר משה
 אל-בני ישראל בצאתם ממצרים:
 טו בעבר הירדן בגיא מול בית פעור
 בארץ סיחן מלך האמרי אשר יושב
 בחשבון אשר הפה משה ובני ישראל
 בצאתם ממצרים: מז ויירשו את-ארצו
 ואת-ארץ | עוג מלך-הבשן שגלי מלכי
 האמרי אשר בעבר הירדן מזרח
 שמש: מח מערער אשר על-שפת-נחל
 ארנן ועד-הר שיאן הוא חרמון: מט וכל-
 הערבה עבר הירדן מזרחה ועד ים

רש"י

השמש: (מד) וזאת התורה. זו שהוא עתיד
 לסדר אחר פרשה זו: (מה) אלה העדות וגו'
 אשר דבר. הם הם אשר דבר בצאתם ממצרים
 חזר ושנאה להם בערבות מואב אשר בעבר
 הירדן שהוא במזרח שהעבר השני היה
 כמערכ:

דברים ה ואתחנן

אונקלוס

הָעֲרֵבָה תַּחַת אֲשֶׁרֶת הַפְּסָגָה: פ רביעי
ה ם וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-כָּל-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֶת-הַחֲקִים וְאֶת-
הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אֲנִי דֹבֵר בְּאָזְנוֹכֶם
הַיּוֹם וּלְמַדְתֶּם אֹתָם וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשֹׂתָם:
ז יְהוָה אֱלֹהֵינוּ פֶּרֶת עֲמָנוּ בְּרִית בְּחֵרֵב:
ח לֹא אֶת-אֲבֹתֵינוּ פֶּרֶת יְהוָה אֶת-הַבְּרִית
הָזֹאת כִּי אֲתָנוּ אֲנַחְנוּ אֱלֹהֶ פֶה הַיּוֹם
כָּלְנוּ חַיִּים: ט פָּנִים | בְּפָנִים דִּבֶּר יְהוָה
עִמָּכֶם בְּהַר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: ה אֲנִי עֹמֵד
בֵּין-יְהוָה וּבֵינֵיכֶם בְּעַת הַהוּא לְהַגִּיד
לָכֶם אֶת-דְּבַר יְהוָה כִּי יֵרָאֶת מִפְּנֵי
הָאֵשׁ וְלֹא-עֲלִיתֶם בְּהַר לֵאמֹר: ס וְאֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: ז לֹא-יְהִי לָךְ
אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פָּנֶי: ח לֹא-תַעֲשֶׂה לָךְ
פֶּסֶל כָּל-תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל
יְהִי לָךְ אֱלֹהֶ אֲחֵרִים כִּי לֹא תַעֲבֹד לָךְ צֶלֶם כְּלִדְמוּת דִּי בַשְּׁמַיָּא מַלְעֵלָא וְדִי

רש"י

(ג) לֹא אֶת אֲבֹתֵינוּ בלבד כרת ה' וגו' כי
אתנו וגו': (ד) פָּנִים בְּפָנִים. אמר רבי ברכיה
כך אמר משה אל תאמרו אני מטעה אתכם
על לא דבר כדרך שהטרסור עושה בין
המוכר ללוקח הרי המוכר עצמו מדבר
עמכם: (ה) לֵאמֹר. מוסב על דבר ה' עמכם
בהר מתוך האש לאמר אנכי ה' וגו' ואנכי
עומד בין ה' וביניכם: (ז) עֹל פָּנֶי. בכל מקום
אשר אני שם וזהו כל העולם. ד"א כל זמן
שאני קיים. עשרת הדברות כבר פרשתי:

דברים ה ואתחנן

אונקלוס

וְאֲשֶׁר בָּאֶרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת
לָאֶרֶץ: ט לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא
תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא
פֶּקֶד עֹון אָבוֹת עַל-בָּנִים וְעַל-שְׁלֹשִׁים
וְעַל-רִבְעִים לִשְׁנָאִי: ז וַעֲשֵׂה חֶסֶד
לְאֵלִפִּים לְאֹהֲבֵי וּלְשֹׂמְרֵי מִצְוֹתוֹ
(מִצְוֹתֵי קָרִי): ס יֹא לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא כִּי לֹא יִנָּקֶה יְהוָה
אֶת אֲשֶׁר-יִשָּׂא אֶת-שְׁמוֹ לְשׁוֹא: ס
ז שְׁמֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כְּאֲשֶׁר
צִוָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: ח שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד
וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלָאכְתֶּךָ: ט וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
שָׁבַת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָּל-
מְלָאכָה אַתָּה | וּבִנְךָ-וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ
וְאֻמָּתְךָ וְשׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ וְכָל-בְּהֵמַתְךָ
וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ
וְאֻמָּתְךָ כַּמּוֹד: טו וּזְכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ
בָּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֵּצֵאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם
וַיִּגִּידֲךָ דִּי בְקִרְוֹךָ בְּדִיל דִּי יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאֻמָּתְךָ כְּמוֹתָ: טו וְתִדְכַּר אֲרִי עַבְדָּא הוּיָא

רש"י

(יב) שְׁמֹר. ובראשונות הוא אומר וזכור
שניהם בדבור אחד ובתיבה אחת נאמרו
ובשמיעה אחת נשמעו: כֹּאשֶׁר צִוָּךְ. קודם
מתן תורה במרה: (טו) וּזְכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ
על מנת כן פראך שתהיה לו עבד
ותשמור מצותיו:

דברים ה ואתחנן

אונקלוס לד

בִּיד חֹזְקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה עַל-כֵּן צוּרְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת: ׀ ׀
כִּבְדָּךְ אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ כַּאֲשֶׁר צוּרְךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַמַּעַן | יֵאָרִיכוּ יְמֶיךָ וְלַמַּעַן
יֵיטֵב לָךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר-יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: ׀ ׀ לֹא תִרְצַח ׀ וְלֹא
תִנְאָף ׀ וְלֹא תִגְנֹב ׀ וְלֹא-תַעֲנֶה בִרְעֶךָ
עַד שָׂוֹא: ׀ ׀ וְלֹא תַחֲמֹד אִשְׁתִּי רַעֲךָ ׀
וְלֹא תִתְאֹוֶה בֵּית רַעֲךָ שִׂדְּהוּ וְעַבְדּוֹ
וְאִמָּתוֹ שׂוּרוֹ וְחִמְרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לִרְעֶךָ: ׀ ׀
חֲמִישִׁי יׁ אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר יְהוָה
אֶל-כָּל-קְהֵלְכֶם בְּהַר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הָעֹנֵן
וְהָעֶרְפֹּל קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יִסָּף וַיִּכְתְּבֶם
עַל-שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים וַיִּתֵּנָם אֵלֶי: ׀ וַיְהִי
כְשִׁמְעֶכֶם אֶת-הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְהִהִר
בְּעֵר בָּאֵשׁ וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כָּל-רָאשֵׁי
שְׁבֻטֵיכֶם וְזִקְנֵיכֶם: ׀ ׀ וַתֹּאמְרוּ הֵן הִרְאָנוּ
תְּרִין לִוְחֵי אֲבָנִיָּה וַיִּהְיוּ לִי: ׀ ׀ וַתִּהְיֶה כְּמִשְׁמַעְכֶּן נֶת קָלָא מְגוֹ חֲשׂוֹכָא וְטוֹרָא כְּעֵר
כְּאִשְׁתָּא וְקִרְבָּתוֹן לְתִי כְּלִדִּישֵׁי שְׁבֻטֵיכֶן וְסִבִּיכֶן: ׀ ׀ כֹּא וְאִמְרָתוֹן הָא אֲחֻזָּנָא יׁ

רש"י

(טו) כֹּאשֶׁר צוּרְךָ אף על כִּיכֹד אב ואם נצטוו
במרה שנאמר שם שם לו חק ומשפט: (יז)
וְלֹא תִנְאָף אין לשון נִיאוּף אלא באשת איש:
לֹא תִתְאֹוֶה לא תִירוג אף הוא לשון חמדה

כמו נחמד למראה דמתרגמינן דמרגז למחזי:
(יט) וְלֹא יִסָּף מתרגמינן ולא פסק (לפי שגדת
בשר ודם אינו יכול לדבר כל דבריו בנשימה אחת וצריך להפסיק
ומדת הקב"ה אינו כן לא היה פוסק ומשלל היה פוסק לא היה מוסיף)

דברים ה ואתחנן

אונקלוס לה

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת-כְּבֹדוֹ וְאֶת-גְּדֻלּוֹ וְאֶת-
קִלּוֹ שְׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הַיּוֹם הַזֶּה רֵאיוֹנוּ
כִּי-יְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם וַחֲיוֹ:
כֹּׁ וְעַתָּה לְמַעַן נָמוּת כִּי תֹאכְלֵנוּ הָאֵשׁ
הַגְּדֹלָה הַזֹּאת אִם-יִסָּפִים | אֲנַחְנוּ לְשִׁמְעַ
אֶת-קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עוֹד וּמִתְנַנּוּ: ׀ כֹּׁ כִּי
מִי כָל-בָּשָׂר אֲשֶׁר שָׁמַע קוֹל אֱלֹהִים
חַיִּים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ-הָאֵשׁ כְּמִנּוּ וַיַּחֲיוּ:
כֹּׁ קִרְבֵּי אֲתָהּ וְשִׁמְעַ אֶת כָּל-אֲשֶׁר יֹאמַר
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵת | תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ אֶת
כָּל-אֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵלֶיךָ
וְשִׁמְעֵנוּ וְעֲשִׂינוּ: ׀ כֹּׁ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת-
קוֹל דְּבָרֵיכֶם בְּדִבְרֶכֶם אֵלַי וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֵלַי שְׁמַעְתִּי אֶת-קוֹל דְּבָרֵי הָעָם הַזֶּה
אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַיךָ הִיטִיבוּ כָל-אֲשֶׁר
דִּבְּרוּ: ׀ כֹּׁ מִי-יִתֵּן וְהָיָה לְבָבְכֶם זֶה לָהֶם
לִירְאָה אֹתִי וּלְשֹׁמֵר אֶת-כָּל-מִצְוֹתֵי כָל-
הַיָּמִים לַמַּעַן יֵיטֵב לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם לְעֹלָם:
לְכָא הַדִּין לְהוֹן לְמַדְחַל קְדָמִי וְלִמְטֵר נֶת כְּלִי-פְקוּדֵי כְּלִי-זִמְנָא כְּדִיל דְּיֵיטֵב לְהוֹן

רש"י

כי קולו חזק וקיים לעולם. ד"א לא יספ לא
הוסיף להראות באותו פומבי: (כד) וְאֵת
תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ. התשתם את כחי כנקה. לא היה יפה לכם ללמוד מפי הגבורה ולא

שנצטערתו עליכם ורפתם את ידי כי ראיתי
שאינכם חרדים להתקרב אליו מאהבה וכי

דברים ו ואתחנן

אונקלוס

כז לך אמר להם שובו לכם לאהליכם:
 כח ואתה פה עמד עמדי ואדברה אליך
 את כל-המצוה והחקים והמשפטים
 אשר תלמדם ועשו בארץ אשר אנכי
 נתן להם לרשתה: כט ושמרתם לעשות
 כאשר צוה יהוה אלהיכם אתכם לא
 תסרו ימין ושמאל: פ בכל-הדרך אשר
 צוה יהוה אלהיכם אתכם תלכו למען
 תחיון וטוב לכם והארכתם ימים בארץ
 אשר תירשון: ו זאת המצוה החקים
 והמשפטים אשר צוה יהוה אלהיכם
 ללמד אתכם לעשות בארץ אשר אתם
 עברים שמה לרשתה: ז למען תירא
 את-יהוה אלהיך לשמר את-כל-חקתי
 ומצותי אשר אנכי מצוה אתה ובנך
 ובן-בנך כל ימי חייך ולמען יארכו
 ימיה: ח ושמעת ישראל ושמרת לעשות
 אשר ייטב לך ואשר תרבו מאד כאשר
 דבר יהוה אלהי אבותיך לך ארץ זבת
 חלב ודבש: ט שיש
 למעבד די ייטב לך ודי תסגון לחדא קמא די מליל יי אלהא דאבהתך לך ארעא

דברים ו ואתחנן

אונקלוס

ה שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה
 אחד: ו ואהבת את יהוה אלהיך בכל-
 לבבך ובכל-נפשך ובכל-מאדך: ו והיו
 הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום
 על-לבבך: ז ושנתם לבניך ודברתם
 בשבתך בביתך ובלכתך בדרך
 ובשכבך ובקומך: ח וקשרתם לאות על-
 ידך והיו לטטפת בין עיניך: ט ובתבתם
 ח ותקטרנון לאת על ירך ויהוון לתפלין בין עיניך: ט ותכתבנון על מזוזון ותקענון
 רשי
 ללמוד ממני: (ד) ה' אלהינו ה' אחד. ה'
 שהוא אלהינו עתה ולא אלהי העובדי
 כוכבים הוא עתיד להיות ה' אחד שנאמר כי
 אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא
 כולם בשם ה' ונאמר כיום ההוא יהיה ה'
 אחד ושמו אחד: (ה) ואהבת. עשה דבריו
 מאהבה אינו דומה עושה מאהבה לעושה
 מיראה העושה אצל רבו מיראה כשהוא
 מטריח עליו מניחו והולך לו: ככפ לבבך.
 בשני יצריך ד"א בכל לבבך שלא יהיה לבך
 חלוק על המקום: וככפ נפשך. אפילו הוא
 נוטל את נפשו: וככפ מאודך. בכל ממונך יש
 לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לך נאמר
 בכל מאדך. ד"א בכל מאדך בכל מדה ומדה
 שמודת לך בין במדה טובה בין במדת
 פורענות וכן ברוד הוא אומר כוס ישועות
 אשא וגו' צרה ויגון אמצא וגו': (ו) והיו
 הדברים מהו האהבה והיו הדברים האלה
 שמתוך כך אתה מכיר בהקב"ה ומתדבק
 בדרכיו: אשר אנכי מצוה היום. לא יהיו
 בעיניך כדיוטגמא ישנה שאין אדם סופנה

אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה. דיוטגמא
 מצות המלך הבאה במכתב: (ז) ושנתם.
 לשון חדוד הוא שיהיו מחודדים בפיו שאם
 ישאלך אדם דבר לא תהא צריך לגמגם בו
 אלא אמור לו מיד: לבניך. אלו התלמידים
 מצינו בכל מקום שהתלמידים קרוים בנים
 שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם. ואומר בני
 הנביאים אשר בבית אל. וכן בחזקיהו שלמד
 תורה לכל ישראל קראם בנים שנאמר בני
 עתה אל תשלו. וכשם שהתלמידים קרוים
 בנים שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם כך הרב
 קרוי אב שנאמר אבי אבי רכב ישראל וגו':
 ודברת בם. שלא יהא עיקר דבורך אלא בם
 עשם עיקר ואל תעשם טפל: ובשכבך. יכול
 אפילו שכב בחצי היום ת"ל ובקומך יכול
 אפילו עמד בחצי הלילה ת"ל בשבתך בביתך
 ובלכתך בדרך דרך ארץ דברה תורה זמן
 שכיבה וזמן קימה: (ח) וקשרתם לאות על
 ידך. אלו תפילין שבורע: והיו לטטפת בין
 עיניך. אלו תפילין שבראש ועל שם מנין
 פרשיותיה נקראו טטפות טט בכתפי שתיים

דברים ו ואתחנן

אונקלוס

על־מזוזת ביתך ובשעריך: ס . והיה
כִּי־יבִיאֲךָ | יהוה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לֵאבְתֶיךָ לֵאבְרָהָם לִיצְחָק
וְלִיעֶקֶב לֵתֶת לְךָ עָרִים גְּדֹלֹת וְטֹבָת
אֲשֶׁר לֹא־בָנִיתָ: יא וּבָתִּים מְלֵאִים כֹּל־
טוֹב אֲשֶׁר לֹא־מְלֵאתָ וּבִרְתָּ חֲצוּבִים
אֲשֶׁר לֹא־חֲצַבְתָּ כְּרָמִים וְזֵיתִים אֲשֶׁר
לֹא־נִטַּעְתָּ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ: יב הַשֹּׁמֵר לְךָ
פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצִיאֲךָ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: יג אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ תִּירָא וְאֹתוֹ תַעֲבֹד וּבִשְׁמוֹ
תִּשְׁבַּע: יד לֹא תִלְכּוּן אַחֲרֵי אֱלֹהִים
אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר
סָבִיבוֹתֶיכֶם: טו כִּי אֵל קָנָא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בְּקִרְבְּךָ פֶּן־יִחַרָה אַף־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּךְ
וְהִשְׁמִידֲךָ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: ס טז לֹא
יִתְקַף רָגְזָא דִּי אֱלֹהֶךָ כִּךָ וְיִשְׁעֶךָ מֵעַל אִפִּי אֲרַעָא: טז לא תִּנְסֹן קָדָם יי אֱלֹהֶכּוֹן

רש"י

פת באפריקי שנים: (ט) מזוזת ביתך. מזוזות
כתיב שאין צריך אלא אחת: ובשעריך.
לרבות שערי חצרות ושערי מדינות ושערי
עירות: (יא) חצובים. לפי שהוא מקום טרשין
וסלעים נופל בו לשון חציבה: (יב) מבית
עבדים. כתרומתו מבית עבדותא ממקום
שהייתם שם עבדים: (יג) ובשמו תשבע. אם
יש כך כל המדות הללו שאתה ירא את שמו
ועובד אותו אז בשמו תשבע שמתוך שאתה
ירא את שמו תהא זהיר בשכובתך ואם לאו
לא תשבע: (יד) מאחרי העמים אשר
סביבותיכם. והוא הדין לרחוקים אלא לפי

דברים ו ואתחנן

אונקלוס

למ

תִּנְסֹן אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיכֶם כַּאֲשֶׁר נִסִּיתֶם
בַּמִּסָּה: יי שָׁמֹר תִּשְׁמְרוּן אֶת־מִצְוֹת
יְהוָה אֱלֹהֶיכֶם וְעֲדָתוֹ וְחֻקֵּיו אֲשֶׁר צִוָּךְ:
יג וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה לְמַעַן
יִיטֵב לְךָ וּבָאתָ וִירִשְׁתָּ אֶת־הָאָרֶץ
הַטֹּבָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה לֵאבְתֶיךָ:
יד לַהֲדֹף אֶת־כָּל־אִיבֶיךָ מִפְּנֵיךָ כַּאֲשֶׁר
דָּבַר יְהוָה: ס כ כִּי־יִשְׁאַלְךָ בִּנְךָ מָחָר
לֵאמֹר מָה הָעֲדָת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אִתְּכֶם:
כא וְאָמַרְתָּ לְבִנְךָ עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרַעַה
בְּמִצְרַיִם וַיֹּצִיאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד
חֲזָקָה: כב וַיִּתֵּן יְהוָה אוֹתוֹת וּמֹפְתִים
גְּדֹלִים וָרָעִים | בְּמִצְרַיִם בְּפָרַעַה וּבְכָל־
בֵּיתוֹ לְעֵינֵינוּ: כג וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם
לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ לְתֶת לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לֵאבְתֵּינוּ: כד וַיֹּצִינוּ יְהוָה
לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לִירְאָה
לְמַתָּן לָנָא יְת אֲרַעָא דִּי קָיִים לֵאבְהִתְנָא: כד וּפְקֻדְנָא יי לְמַעַבְדַּת יְת כָּל־קְמִיָּא הָאֵלִין

רש"י

שאתה רואה את סביבותיך תועים אחריהם
הוצרך להזהיר עליהם ביותר: (טז) במסה.
כשיצאו ממצרים שנסוהו במים שנאמר היש
ה' בקרבנו: (יח) הישר והטוב. זו פשרה
לפנים משורת הדין: (יט) כאשר דבר. והיכן
דבר והמותי את כל העם וגו': (כ) כי ישאלך

בסוף חרש וצורף בזהב ורקענו ורתקות כסף צורף: כ המסכן תרומה עין לא ירקב ויבחר חרש חכם וכש-לו להכין פסל לא ימוט: כא הלוא תדעו הלוא תשמעו הלוא הגד מראש לכם הלוא הבינותם מוסדות הארץ: כב הישב על-חוג הארץ וישביה כחגבים הנוטה כדק שמים וימתחם באהל לשבת: כג הנותן רוזנים לאין שפטי ארץ פתחו עשה: כד אף בל-נשעו אף בל-זרעו אף בל-שרש בארץ גזעם וגם נשף בהם ויכשו וסערה פקש תשאם: כה ואל-מי תדמיוני ואשונה לאמר קדוש: כו שאו-מרום עיניכם וראו מי-ברא אלה המוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא מרב אונים ואמין כח איש לא נעדר:

אונקלוס מב

דברים ז ואתחנן

מְצוֹתַי לְאַלְף דָּוָר: , וּמִשְׁלֵם לְשִׁנְאִיו
אֶל-פָּנָיו לְהֶאֱבִידוֹ לֹא יֵאָחֵר לְשִׁנְאוֹ אֶל-
פָּנָיו יִשְׁלֵם-לוֹ: י' וְשִׁמְרַתְּ אֶת-הַמְצוֹה
וְאֶת-הַחֲקִים וְאֶת-הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי
מְצוֹה הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם: פפפ

קדמוהי בחייהו משלם להון: י' ותשר ית תפקידתא וית קימא וית דינא די אנא
מפקדך יומא דין למעבדהוין:

רש"י

(י) ומשלם לשנאיו אל פניו. בחייו משלם לו (יא) היום לעשותם. ולמחר לעולם הבא
גמולו הטוב כדי להאבדו מן העולם הבא: ליטול שכרם: חסות פרשת ואתחנן

הפטרת ואתחנן בישעיה פרק מ

א נחמו נחמו עמי לאמר אלהיכם: ב דברו על-לב ירושלם וקראו אליה כי
מלאה צבאה כי נרצה עונה כי לקחה מיד יהוה כפלים בכל-חטאתיה:
ג קול קורא במדבר פנו דרך יהוה ושרו בערבה מסלה לאלהינו: ד בל-גיא
ינשא וכל-הר וגבעה ישפלו ויהיה העקב למישור והרכסים לבקעה:
ה ונגלה כבוד יהוה וראו כל-בשר יחדיו כי פי יהוה דבר: ו קול אמר קרא
ואמר מה אקרא כל-הבשר חציר וכל-חסדו כצין השדה: ז יבש חציר ציץ ודבר
ציץ כי רוח יהוה נשבה בו אכן חציר העם: ח יבש חציר נבל ציץ ודבר
אלהינו יקום לעולם: ט על הר-גבה עלי-לך מבשרת ציון הרימי כפל קולך
מבשרת ירושלם הרימי אל-תיראי אמרי לערי יהודה הנה אלהיכם: י הנה
אדני יהוה בחזק יבוא וזרעו משלה לו הנה שכרו אתו ופעלתו לפניו:
יא ברעה עדרו ירעה בזרעו קבץ טלאים ובחיקו ישא עלות ונהל:
יב מי-מדד בשעלו מים ושמים בזת תפן וכל בשלש עפר הארץ ושקל
בפלט הרים וגבעות במאזנים: יג מי-תקן את-רוח יהוה ואיש עצתו יודענו:
יד את-מי נועץ ויבינהו וילמדוהו בארח משפט וילמדוהו דעת ודרך תבונות
יודיענו: טו הן גוים כמר מדלי וכשחק מאזנים נחשבו הן איים כדק יטול:
טז ולבגון אין די בער וחייתו אין די עולה: יז כל-הגוים כאין נגדו מאפס
ותהו נחשבו-לו: יח ואל-מי תדמיון אל ומה-דמות תערכו-לו: יט הפסל

חזרה לתוכן העניינים

יום ראשון

לנצח עוד יום

פ' ע"א ומתריצין: נחלקו בדרשת "שה ואפילו מקצת שה", דרבנן סברי "שה" האמור ב"אותו ואת בנו" ובמתנות, משמעותו ואפילו מקצת שה! ורבי אליעזר סבר: "שה" ולא מקצת "שה", וכדלהלן: אמר רב פפא: הלכך, מה ששנינו לענין כסוי הדם, שאין שוחטין כוי ביום טוב, לפי שחיוב הכיסוי בו אינו אלא מספק, ומתנות, שנחלקו בהן רבנן ורבי אליעזר, לא משכחת לה, אלא - בצביי הבא על התיישה. והיינו, שהמשנה בביצה לגבי כיסוי הדם היא כדעת רבנן, ולפיכך קבעה שאין שוחטין כוי ביום טוב שמא חוששין לזרע האב, והרי הוא חייב בכסוי משום שיש בו מקצת צבי מצד האב. ואין מכסין אותו שמא אין חוששין, והרי הוא כולו בחומה כאמור. [נאל לרבי אליעזר מותר לשוחטו ביום טוב. שהרי הוא פטור בדאיז מכווי. שאפילו אם נחשש לזרע האב האין אין בו אלא מקצת צבי ורבי אליעזר סבר "צבי וכל מקצת צביו".]

ומה ששנינו שנחלקו לענין מתנות, היינו משום דבין רבנן ובין לרבי אליעזר מספקא להו אי חוששין לזרע האב או לא, וקא מופלגי ב"שה ואפילו מקצת שה". לרבנן חייב ליתן חצי מתנות, כי אפילו אם נחשש לזרע האב, שהוא צבי, הפטור ממתנות, מכל מקום הוא חייב בחצי, מצד האם התיישה. שהרי רבנן סברי "שה ואפילו מקצת שה". אבל יותר מחצי אינו חייב שמא חוששין לזרע האב ויש בו חצי הפטור ממתנות. ולרבי אליעזר פטור לגמרי ממתנות שמא חוששין לזרע האב, וכיון שיש בו חלק מהאב הפטור ממתנות הרי הוא פטור לגמרי, כי "שה" אמר רחמנא ולא מקצת שה. והואיל והדבר בספק, אין לחייבו במתנות, שהמוציא מחבירו עליו הראיה. לענין "אותו ואת בנו" משכחת לה למחלוקת רבנן ורבי אליעזר בין בתויש הבא על הצביה בין בצביי הבא על התיישה.

א. בתויש הבא על הצביה. ולא נחלקו אלא לענין איסורא אם הדבר אסור או לאו, אבל מלכות לכולי עלמא אין בו. דרבנן סברי: אסור לשחוט את הבת שנולדה מהתיישה והצביה עם בנה ביום אחד, דלמא חוששין לזרע האב ויש בבת הזאת מקצת מאביה התיישה, ומכיון ש"שה ואפילו מקצת שה" אמרינן, אם כן, אפילו אם הוא רק מקצת שה אסור לשוחטו עם בנו ביום אחד. [נאל אין לוקין, לפי שהאיסור אינו ודאי. שהרי שמא אין חוששין לזרע האב ונמצא שהבת כולה חיה היא כאמה, ומותר לשחטה עם בהן]. ורבי אליעזר סבר: מותר לשחוט בת התיישה והצביה עם בנה. כי נהי נמי שיש צד דחוששין לזרע האב, מכל מקום, אין כאן אלא מקצת בהמה מצד האב. שאילו מצד האם היא חיה, שאין בה איסור "אותו ואת בנו". ו"שה ואפילו מקצת שה" לא אמרינן! ונמצא שרק אם כולו שה אסור הוא ב"אותו ואת בנו". אבל אם רק מקצתו שה אינו בכלל האיסור.

ב. בצביי הבא על התיישה נחלקו אם חייבין עליו מלכות, או לא, אבל לענין איסור כולי עלמא מודים שאסור.

דרבנן סברי: השוחט את בת הצבי והתיישה עם בנה ביום אחד לוקה. כי נהי נמי דחוששין לזרע האב ויש בבת הזאת מקצת מאביה הצבי שאין בו איסור "אותו ואת בנו", מכל מקום יש בה גם מקצת מאמה הבהמה. ו"שה ואפילו מקצת שה" אמרינן! והלכך מלקטין ליה.

ורבי אליעזר סבר: איסורא איכא, מלכות לויכא. איסורא איכא: דלמא אין חוששין לזרע האב, והאי בת של הצבי והתיישה שה מעלייא הוא כאמה. הלכך אסור לשוחטה עם בנה.

מלכות לויכא: דלמא חוששין לזרע האב ונמצא שהבת הזאת יש בה מקצת מאביה הצבי, ו"שה ואפילו מקצת שה" לא אמרינן! ואם כן מותר לשוחטה עם בנה. וכיון שהדבר בספק אם עבר על הלאו ד"אותו ואת בנו" הלכך אין בו מלכות.

עד כאן נקטה הגמרא שכוי שנחלקו בו רבי אליעזר ורבנן הוא הבא מכלאי צבי ועז, אך מצינו דעות נוספות מהו "כרי": אמר רב יהודה: כוי אינו נולד מבהמה וחיה, אלא בריה בפני עצמה היא, ולא הכריעו בה חכמים אם מין בהמה היא אם מין חיה היא.

רב נחמן אמר: כוי זה איל הבר הגדל ביער ואין בו ספק אלא הוא חיה גמורה.

כתנאי: דתניא: כוי זה איל הבר, [וכרב נחמן].

ויש אומרים: כוי זה הבא מן התיישה ומן הצביה. **רבי יוסי אומר:** כוי בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו בה חכמים אם מין חיה היא אם מין בהמה היא. [וכרב יהודה].

רבן שמעון בן גמליאל אומר: כוי מין בהמה היא, ושל בית משפחת דושאי היו מגדלין מהן עדרים עדרים.

אמר רבי יוירא אמר רבי ספרא אמר רב המנונא: הני עיזי דבאלא, עזי היער, כשרות לגבי מזבח, לפי שאין מין חיה [נשאנה קריבה למזבח] אלא מין בהמה.

סבר לה רב המנונא, כי הא דאמר רבי יצחק: עשר מיני בהמות [נכללו בהן גם חיות] מנה הכתוב! שזן מותרות באכילה, ותו לא, ששלבדם אין שום בהמה או חיה הכשרה באכילה.

והני עיזי דבאלא, שזן בודאי כשרות לאכילה, מולא קחשוב להו הכתוב [כתור מין בפני עצמו] בהרי חיות, שמע מנה שבכלל מין עז נינהו, ונמצא שהעיזים הללו אינם בגדר "חיה" אלא בגדר "בהמה" ממין העיזים, והן בכלל אותן בהמות שמנה הכתוב.

מתקין לה רב אחא רב יעקב, על דברי רב המנונא שרק עשר בהמות המנויות בכתוב כשרות: ואימא "איל וצבי" הכתוב בתורה - פרט, ואילו "כל בהמה" שכתוב לאחר מכן - כלל! וכיון שכל מקום שכתוב פרט ואחר כך כלל נעשה כלל מוסיק על הפרט, אם כן איכא טובא, ונלמד מכאן הריב מיניו [שיש בהם סימני טהרה], שאף הם נתרבו להיות כשרים באכילה? ומתריצין: אם כן, שתדרוש מפרט וכלל לרבות בהמות רבות נוספות, כל הני פירטי, כל הבהמות וחיות שמנה הכתוב, למא ליזי? והרי בכדי לדרוש "פרט וכלל" היה די בכך שהתורה הכתוב מין אחד שהוא

יהיה "פרט" אלא, ודאי, לכך נמנו כולם כדי לומר שרק אלו כשרות ותו לא.

מתקין לה רב אחא בריה דרב איקא [על ההוכחה לעיל שעזי דבאלא הן בהמות ולא חיות]: **ודלמא** עיזי דבאלא מינא ד"אקו" נינהו, שהאקו היא חיה שנמנתה בין עשר הבהמות, וכיון שאין אנו בקיאים מהו מין עיזי דבאלא יתכן שבאמת מנה אותם הכתוב כשהזכיר את מין האקו?

וכן אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי, ואמרי לה: אמר רב אחא בריה דרב אשי, **אשי:** דלמא עיזי דבאלא מינא דתאו או מינא דומר, נינהו? שהתאו והומר אף הן חיות שנמנו בין עשר הבהמות, ושמא עיזי דבאלא נכללים באחת מהן?

אמר ליה רב חנן לרב אשי: **אמימר - שרי תרבייהו!** אממר התיר את חלב עיזי דבאלא באכילה. ומוכח שהוא סובר שזן חיות, וחלב חיה מותר באכילה.

בעא מיניה אבא בריה דרב מנימין בר חיאי מרב הונא בר חיאי: הני עיזי דבאלא - מהו שקרבו לגבי מזבח? וספק זה תליי אם הן חיות או בהמות?

אמר ליה רב הונא בר חיאי: עד כאן לא פליגי רבי יוסי ורבנן אלא בשור הבר שגדל ביער אם הוא בהמה או חיה.

דתנן: שור הבר - מין בהמה הוא. רבי יוסי אומר: מין חיה הוא!

וטעם מחלוקתן: **דרבנן סברי:** מדמתרגמינן [דברים יד ה] "תאו" - **תורבלא**, שמשמעו שזן היער [תור - בלא], ומכיון שהוא נקרא "שור" שמע מינה ששור הבר מינא דבהמה הוא!

ורבי יוסי סבר: מרקא חשוב ליה הכתוב ל"תאו", שהוא שור הבר, בהרי חיות, שהרי כתוב "אקו דישן ותאו וומר", שכולן חיות, שמע מינה ששור הבר מינא דחיה הוא!

אבל הני עיזי דבאלא, שלא נמנו בין החיות - **דברי הכל מינא דעז נינהו!** שהרי הם קריין "עז", ורבי יוסי אף הוא יודה כאן שהולכין אחר השם. **מתקין לה רב אחא בריה דרב איקא:** **ודלמא** באמת עיזי דבאלא - מינא דאקו נינהו, וחיות הן?

אמר ליה רבינא לרב אשי: **ודלמא** עיזי דבאלא מינא דתאו או מינא דומר נינהו שזן חיות?

אמר ליה רב נחמן לרב אשי: **אמימר - שרי תרבייהו!** לפי שזן חיות. שנינו במשנה: **כיצד? השוחט אותו ואת בנו:** קדשים בחוץ.

אמר רבי אושעיא: כולה מתניתין דלא כרבי שמעון!

ממאי? מרקא תני במתניתין שאם שתי הבהמות שזן "אותו ואת בנו" היו **קדשים**, ושזן בחוץ לעזרה, הרי השוחט הראשון חייב כרת משום שחטו חוץ והשני פטור מכרת. לפי שהבהמה השניה היתה פסולה באותו היום להקריבה, שהרי אסור לשוחטה משום "אותו ואת בנו". ואין חייבין על שחטו חוץ אלא בקרבן הראוי להקריב בפנים. ושניהם קרבנות פסולים, ושניהם שני השוחטים סופגים את הארבעים.

פ' ע"ב ואילו המשנה סוברת כרבי שמעון, הרי יקשה: **מכדי שמענין ליה לרבי שמעון דאמר: שחיטה שאינה ראויה להתיר את הבשר באכילה לא שמה שחיטה**, ואין חייבין על שחיטה שכּוּ משום "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד". אם כן, הרי קמא, הבהמה הראשונה, שהיא קרבן שנשחט חוץ לעזרה - **מוקטל קטליה!** שאין על השחיטה הזאת שם "שחיטה" אלא הרי היא כאילו נהרגה הבהמה, לפי ששחיטה שאינה ראויה היא, כיון שנשחטה בחוץ ואסורה באכילה. ונכבד זאת חייבים כרת על השחיטה הזאת, שכן היא גזירת הכתוב, שלגבי חיוב שחיט חוץ ידחה עליה שם שחיטה. ומאחר ששחיטת הראשונה לא שחיטה היא, אם כן הקרבן השני - **מתקבל בפנים הוא!** שהבהמה השניה כשרה להיקרב על גבי המזבח ואין בה פסול של "מחוסר זמן". כיון שאין עליה איסור של "אותו ואת בנו", ואם כן, כרת נמו ליחויב השוחט השני על ששחט בחוץ קרבן שראוי ליָקרב בפנים! אלא, מוכח, שמשנתנו אינה כרבי שמעון, ולכן יש על השניה איסור אותו ואת בנו ופטור עליה מכרת של קדשים בחוץ.

עד שנינו במשנתנו שאם שתי הבהמות היו חולין ושחטן **בפנים בעזרה** - שניהם פסולין, והשני סופג את הארבעים משום שעבר על לאו "אותו ואת בנו".

וגם מדין זה מוכח שמשנתנו אינה כרבי שמעון. כי **מכדי, שמענין ליה לרבי שמעון דאמר: שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, ואם כן קמא**, הבהמה הראשונה ונחוא הדין השניה, **מוקטל קטליה!** שהרי חולין שנשחטו בעזרה אסורין בהנאה ולא שחיטה ראויה היא. ואם כן, השוחט השני **אמאי סופג את הארבעים?** והרי שתי השחיטות לא היו ראויות להתיר, ואין בהם איסור "אותו ואת בנו"?

עד שנינו במשנתנו, שאם היו שתי הבהמות קדשים ושחטן **בפנים**, הרי הראשון כשר ופטור,

והשני סופג את הארבעים משום "אותו ואת בנו", ופסול הקרבן השני לפי שהוא "מחוסר זמן", שאינו ראוי באותו היום להקרבה משום איסור "אותו ואת בנו".

וגם מדין זה מוכח שמשנתנו אינה כרבי שמעון, כי **מכדי שמענין ליה לרבי שמעון דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה**, ואם כן כל שחיטת קדשים נמי שחיטה שאינה ראויה היא! שהרי השחיטה לכד עדיין אינה מתרת בשר לאכילה, **דכל כמה דלא זריק דם של הקרבן על המזבח לא משתרי בשר באכילה**. ואם כן - שני אמאי סופג את הארבעים? והרי לרבי שמעון אין בכלל איסור "אותו ואת בנו" בקדשים, לפי ששחיטת קדשים שחיטה שאינה ראויה היא? ועוד יקשה למה הקרבן פסול הרי עצם שחיטת הראשון אינה ראויה, ותלוייה בוריקה, ואין תגרום לשני איסור אותו ואת בנו.

אלא, שמע מונה, שמשנתנו דלא כרבי שמעון היא!

והיוצא בה: פשוט דהכי איתא, שמשנתנו אינה סוברת כרבי שמעון, ומה החידוש בדברי רבי אושעיא?

ומבארני: שחיטת קדשים איצטריבא ליה להשמיענו דהיי שחיטה שאינה ראויה.

כי סלקא דעתך אמינא, שחיטת קדשים שחיטה ראויה היא, דהא אי נחר את הקרבן ולא שחט הרי לא מישתרי הבשר באכילה, ודוקא כי שחט מישתרי הבשר, נמצא שהשחיטה אף היא גורמת להיתר הבשר, ושחיטה ראויה היא, קמשמע לן דהיי שחיטה שאינה ראויה, כיון שעל ידי השחיטה בלבד עדיין אין הבשר נותר באכילה.

ודנה הגמרא למה השוחט שני בקדשים בפנים השוחט השני סופג את הארבעים רק משום לאו "אותו ואת בנו": ולילקי נמי השוחט השני משום לאו דשחיטת קרבן שהוא מחוסר זמן, שעדיין לא הגיע זמנו להיקרב! שהרי קרבן זה אף הוא לא הגיע זמנו, שהרי אסור לשוחטו היום משום

איסור "אותו ואת בנו"? ומניין שיש לאו בשחיטת קרבן מחוסר זמן? דתניא: מניין לכל הפסולים להקרבה בשבוער ושבעה, שהוא עובר על הקרבתם בלאו ד"לא ירצה"? תלמוד לומר "ושור ושה שרוע וקלט" - נדבה תעשה אותו ולנדר לא ירצה! ומיתורא ד"ושור ושה" נשחיה יכול לכתוב "שרוע וקלט וכי". דרשינן: לימד על כל הפסולין שישנם בשור ושה שהוא בלאו ד"לא ירצה"! ו"מחוסר זמן" אף הוא פסול להקרבה, ויש בו לאו ד"לא ירצה".

ומתצינן: כי קא חשיב התנא במשנתנו מונה דוקא לאוי ד"אותו ואת בנו", אבל לאוי נוכראי, על שאר איסורים מלבד "אותו ואת בנו", לא קא חשיב. אך באמת הוא לוקה גם משום לאו של מקריב מחוסר זמן.

ומקשינן: וכי התנא לא אינו מונה לאוין אחרים? והא לאו של קדשים בחוץ, דלאוי נוכראי נינהו, וקא חשיב במשנתנו.

דקתני: "קדשים בחוץ - הראשון חייב כרת, ושניהם סופגים את הארבעים!" בשלמא שוחט שני לוקה משום לאו ד"אותו ואת בנו", אלא ראשון אמאי סופג מלקות, והרי הוא לא עבר על "אותו ואת בנו"? אלא מאי לאו, הוא לוקה משום לאו דשחוט חוץ. ומוכח, שהתנא מונה גם לאוין אחרים, מלבד "אותו ואת בנו". ואם כן חזרת הקושיא למה לא מנה גם את הלאו של "מחוסר זמן"?

ומתצינן: כל היכא דליכא לאו ד"אותו ואת בנו", כגון אצל הראשון ששחט קדשים בחוץ, שאין בו לאו של "אותו ואת בנו", חשיב התנא לאוי נוכראי של שחוט חוץ. וכל היכא דאיכא לאו ד"אותו ואת בנו", כגון השני ששחט קדשים בפנים, לא חשיב לאוי נוכראי, ולכן לא מנה את הלאו של "מחוסר זמן".

רבי זירא אמר: אין להקשות למה התנא לא מנה את הלאו של "מחוסר זמן". כי הנח ללאו של "מחוסר זמן", שאין לוקין עליו,

זכריה פרק יא

ריא

אֶקְבֹּצֶם וְאֶל־אֶרֶץ גִּלְעָד וּלְבָנוֹן אָבִיאֵם וְלֹא יִמְצָא לָהֶם:
 וְעֵבֶר בֵּים צָרָה וְהִכָּה בֵּים גָּלִים וְהִבִּישׁוּ כָּל מְצוּלוֹת יֶאֱזֹר
 וְהוֹרֵד גֵּאוֹן אֲשׁוּר וְשָׁבַט מִצְרַיִם יִסּוּר: * וְגִבְרֹתַיִם בִּיהוָה
 וּבִשְׁמוֹ יִתְהַלְכוּ נָאִם יְהוָה: * וְיֹא * פֶּתַח לְבָנוֹן דִּלְתִּיךָ וְתֹאכַל
 אֵשׁ בְּאֶרְצִיךָ: * הִילַל בְּרוֹשׁ פִּי־נָפֶל אֲרוֹז אֲשֶׁר אֲדִירִם שְׁדָדוֹ
 הִילְלוּ אֱלוֹנַי בִּשְׁן פִּי יֵרֵד יַעַר הַבְּצִיר (הַבְּצִיר קד'): * קוֹל יִלְלֵת
 הָרָעִים פִּי שְׁדָדָה אֲדִירָתָם קוֹל שְׁאֵגַת כְּפִירִים פִּי שְׁדָד גֵּאוֹן

רש"י

בניהם: (י) וּלְבָנוֹן. זה בהמ"ק: וְלֹא יִמְצָא
 לָהֶם. ולא יסופק להון: (יא) וְעֵבֶר בֵּים צָרָה.
 ותעבור צרה בצור היושבת בתוך הים והוא
 ראש למלכות צור: והכּה. הקב"ה אשר הוא
 המכה יכה בים גלים להשקיע את צור: כ"ל
 מְצוּלוֹת יֶאֱזֹר. היא מצרים: (א) פֶּתַח לְבָנוֹן
 דִּלְתִּיךָ. תרגם יונתן פתחו עממיה תרעכון:

בניהם: (י) וּלְבָנוֹן. זה הסוּב הַסּוּב וְהוֹלְטוֹן (דברים י):
 יִמְצָא. ענין די הספוק כמו לֹא יִמְצָא לָנוּ הֵכָּר (יחזקאל
 י): (יא) וְהוֹבִישׁוּ. מל' יונק: מְצוּלוֹת. עומק המים
 כמו יָרְדוּ מְצוּלוֹת (שמות טו): יֶאֱזֹר. כן נקרא נחל
 מנרס: והורד. מל' יירדה והספלה: גֵּאוֹן. ענין

מצודות ציון

המערבי: וְלֹא יִמְצָא. לא יספיק להם להחזיק את
 כולם: (יא) וְעֵבֶר בֵּים צָרָה. אז תעבור צרה על
 מצרים הרבים כמי הים והצרה ההיא תכה את
 הגלים אשר בים ר"ל השרים הרמים והנשאים:
 והובישו וגו'. כל המקומות העמוקות שביאור
 יתייבשו ר"ל כל המון מצרים יאבדו ולפי שכל

שבח מצרים הוא כהיאור שעולה ומשקה השדות לכן מדמה אבדן אנשיה ליבשות מי היאור: והורד.
 יושפל רוממות אשור ויסיר ממשלת מצרים: (יב) וְגִבְרֹתַיִם בְּה'. אגבר את ישראל בתשועת ה' ואף
 שה' הוא המדבר וגברתים אמר בה' כאחר המדבר ודוגמתו ואל משה אמר עלה אל ה' (שמות כד)
 ואף שה' היה המדבר וכן דרך המקרא: וּבִשְׁמוֹ. במשענת שמו יתהלכו בטח להלחם מול אשור
 ומצרים: (א) פֶּתַח לְבָנוֹן דִּלְתִּיךָ. הנבואה ההיא נאמרה על חורבן בית השני ואמר אתה א"י הקרויה
 בשם לבנון פתח דלתך למען יכנסו כן העכו"ם: וְתֹאכַל אֵשׁ בְּאֶרְצִיךָ. ר"ל יאבדו האויב את השרים
 ולפי שקרא את א"י בשם לבנון המשיל אבדן השרים לשריפת ארזי יער הלבנון: (ב) הִילְלֵךְ בְּרוֹשׁ.
 אתה אילן ברוש עשה יללה כי הארז נפל ע"י הרוח הנושב ואין א"כ תעמוד אתה מול הרוח ר"ל
 הילילו המון העם כי השרים נפלו ואין תתקיימו אתם: אֲשֶׁר אֲדִירִים שְׁדָדוֹ. בזה יפרש אמריו מי
 הוא הארז שנפל ואמר אשר אדירים שדדו: הִילְלֵךְ אֱלוֹנַי בִּשְׁן. אתם אלוני אלון הגליליים בכשן
 החלושים מאילני יער הילילו כי ירד והושפל יער החזק וכפל הדבר במ"ש: (ג) קוֹל יִלְלֵת הָרָעִים.

זכריה פרק יא

ריב

הִירְדֵן: * כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי רָעָה אֶת־צֶאֱן הַהֲרָגָה: * אֲשֶׁר
 קִנְיָהּ יִהְיֶה וְלֹא יִשְׁמּוּ וּמִכְרִיהֶן יֹאמַר בְּרוּךְ יְהוָה וְאֲעֹשֶׂה
 וְרַעֲיָהֶם לֹא יַחְמוֹל עֲלֵיהֶן: * כִּי לֹא אַחְמוֹל עוֹד עַל־יֹשְׁבֵי
 הָאֶרֶץ נָאִם יְהוָה וְהִנֵּה אֲנִי מִמְצִיא אֶת־הָאָדָם אִישׁ בְּיַד־
 רָעָהוּ וּבִיד מַלְפוֹ וְכִתְתּוֹ אֶת־הָאֶרֶץ וְלֹא אֲצִיל מִדָּם:

רש"י

מקום הכפירים ואריות ורבותינו פירשו פתח
 לבנון דלתיך שעל חורבן בית שני נתנבא
 הנביא ומ' שנה קודם חורבן היו דלתות
 ההיכל נפתחו מאליהן גער בהן ר"י בן זכאי
 אמר לו היכל היכל עד מתי אתה מבעית את
 עצמך יודע אני שסופך ליחרב וכבר נתנבא
 עליך זכריה בן עדוא פתח לבנון דלתיך וגו':

מצודות ציון

רוממות והספלות: וּבִשְׁמוֹ. ענין ממשלה כמו לא יסור
 שטט מיהודה (בראשית מט): (ב) הִילְלֵךְ. מל' יללה:
 אֲדִירִים. חוקים: שְׁדָדוֹ. נעשוק: בִּשְׁן. שם מקום
 מרעס: יֵרֵד. מל' יירדה והספלה: הַבְּצִיר. מנזור
 ומחוק וכן ערים נלוות (מז' יט): (ג) אֲדִירָתָם. חוקה
 ומעס וסוף מל' אדיר: כְּפִירִים. כן יקראו האריות
 הקטנים. גֵּאוֹן. ענין גבהות ורוממות ור"ל ככר
 העמלה הסמוך לירדן: (ו) מִמְצִיא. מל' מציאה וסוף
 כענין הזמנה כמו וימצאו נני אלהן (ויקרא ט): וְכִתְתּוֹ.

צאן העומד לשחיטה בבית המטבחים שאינן
 מצליחות לגדל ולדות ולהנות מצמרן ואין בהם סי'
 לזמנה: וְלֹא יִשְׁמּוּ. ר"ל לא חטא לעצמו לעשות לו
 חיוק והפסד כי עומדים הם לשחיטה ואינם
 ראויין לגדל: בְּרוּךְ ה'. שמכרתי דבר שאין בו סי'
 ברכה ובמחירי אקנה דבר שיש בו סי' ברכה
 ואעשיר: לֹא יַחְמוֹל עֲלֵיהֶן. הואיל ואין בהם סי'
 ברכה לא יחמול הרועה עליהן להרביצן בנאות דשא
 ולנהלן על מי מנוחות ולשמור קצתן מקצתן שלא
 יהדפון ולא ידחקון זו את זו: (ו) כִּי לֹא אַחְמוֹל
 עוֹד. ר"ל זה יהיה לרמוז על ישראל שהמה צאן
 מרעיתי ית' ומעותיהם הם להריגה בחורבן
 הבית השני ולא אחמול עוד עליהם מעתה: מִמְצִיא אֶת
 הָאָדָם. את בני ישראל אומין כל איש מהם ביד
 רעהו הקם עליו וביד החפץ להשמידו וכן היה בסוף
 בית השני שמלכיהם השמידים והפריצים נלחמו זה
 בזה כמוכר ביוספין: וְכִתְתּוֹ. מלכיהם ופריצי
 העם יכתתו את עם הארץ ולא אציל את מי מיד
 הרוגי: וכאומר הואיל ומעותיהם להריגה מה לי להצילם
 קצתן מקצתן:

מצודות דוד

ר"ל הנה ישמע קול יללת הרועים על כי שדרה
 מעום הם אילני היער שהיו חסים בצלם ר"ל
 מנהיגי העם ילילו כי נאבדו קהל עדתם אנשי
 זרועם: קוֹל שְׁאֵגַת כְּפִירִים. ר"ל הנה ישמע קול
 שאגת הכפירים כי שדר ושפחת גאון הירדן הוא
 מקום מרבץ האריות כמ"ש כאר' יעלה מגאון
 הירדן (ירמיה מט) ר"ל בני המלכים יילילו כי
 נחרבו ארמנותיהם: (ד) רָעָה וגו'. המקום צוה לו
 שהוא ירעה במעשה ובשועל את צאן ההרגה ר"ל
 צאן העומד לשחיטה בבית המטבחים שאינן

זכריה פרק יא

רי

וְאַרְעָה אֶת-צֶאֱן הַהֲרָגָה לְכֹן עֲנִי הַצֶּאֱן וְאַקַּח-לִי שְׁנֵי מִקְלוֹת לְאַחַד קָרָאתִי נָעֹם וְלְאַחַד קָרָאתִי חֲבָלִים וְאַרְעָה אֶת-הַצֶּאֱן: ^ה וְאַכְחֵד אֶת-שְׁלֹשֶׁת הָרָעִים בִּירַח אֶחָד וְתִקְצֹר נַפְשֵׁי בָהֶם וְגַם-נַפְשָׁם בַּחֲלָה בִּי: ^ו וְאָמַר לֹא אֲרַעָה אֶתְכֶם

רש"י

והרי אני עשיר: (ז) וְאַרְעָה אֶת צֶאֱן הַהֲרָגָה. כל אלה דברי הקב"ה לנביא ואני רעיתי אותם בימים הקדמונים: לָכֵן עֲנִי הַצֶּאֱן. אמת עניי הצאן היו כשהתחלתי לרעותם: וְאַקַּח לִי שְׁנֵי מִקְלוֹת. לסוף ימים חלקתים לשתי ממלכו' בעונם: לְאַחַד קָרָאתִי נָעֹם. ירבעם אמר לנהלם לעט: וְלְאַחַד קָרָאתִי חֲבָלִים. רחבעם אמר להם ליסרם בעקרבים ולפי שדרך צאן לנהלן בקמלי' קרא למושלניהם מקלות: (ח) וְאַכְחֵד אֶת שְׁלֹשֶׁת הָרָעִים בִּירַח אֶחָד. והם השחיתו דרכיהם עד שמאסתי והרגתיים בחדש א' כל שלשת הרועים שהרג

מצודות ציון

ענין שצירס ונמלה: (ז) לָכֵן. צעזכר: עֲנִי. ענין שפלות והכנעה: מִקְלוֹת. מטות: נָעֹם. מלשון נעימות ומנוח ואסוף: חֲבָלִים. מל' מנלה והסמטה: (ח) וְאַכְחֵד. ענין מנעם והסמך כמו ולא מחדו מלכותם: (ז' ח' ט"ו). בִּירַח. נחמד: וְתִקְצֹר נַפְשֵׁי. כן יאמר על דבר הקסא לסכול וכן ומקלר נפשו למות (פסוקים ט"ו): בַּחֲלָה. ענין מילוס ומעוז ואין לו דומה:

במקל נועם בפעם במקל חובלי' הכל לפי הצורך ובא לרמוז על הכהנים בני חשמונאי שמשלו בבי' השני שהיו בבי' הנהגו' מתחילה משלו ג' בני מתתיהו בן יוחנן כ"ג יהודה ויהונתן ושמעון ומעשיהם והנהגותיהם היו בנזעם ביראת ה' וכשרון מעשים ואחריהם קמו בניהם ודורם הם הרשיעו לעשות והיו מחבלים ומשחיתים את העם כמוזכר ביוסיפון: (ח) וְאַכְחֵד אֶת שְׁלֹשֶׁת הָרָעִים. דרך הרועה הגדול להשיח תחתיו רועים קטנים להיות לו לעזר וכן עשה זכריה ברעותו את הצאן ואמר הנה בזמן ירח אחד הסתרי מנעתי שלשת הרועים אשר שמתים תחתיו ובא לרמוז על שלשת הרועים הנעימים בני מתתיהו בן יוחנן כ"ג שמשלו ל' שנה ונכחדו מן העולם כי יהודה שמש שש שנים ויהונתן שש ושעון י"ח הרי שלשים שנה ולפי שהשנים קראים גם בלשון ימים כמ"ש ימים תהיה גאולתו (ויקרא כה) לפיכך בא הרמז בירח ימים שהיא שלשים ימים (ולא זכר מתתיהו אביהם הזקן כי לא שמש אלא שנה אחת וזהו בעזר בניו לפי רוב זקנותו): וְתִקְצֹר נַפְשֵׁי בָהֶם. ר"ל לא היתה דעתו רחבה עליו

זכריה פרק יא

רי

הַמָּתָה תָּמוּת וְהַנִּכְחָדָת תִּפְחֹד וְהַנְּשֹׂארוֹת תִּאֲכַלְנָה אִשָּׁה אֶת-בֶּשֶׂר רְעוּתָהּ: ^ו וְאַקַּח אֶת-מִקְלִי אֶת-נָעֹם וְאַגִּדֶּע אֹתוֹ לְהַפִּיר אֶת-בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרָתִי אֶת-כָּל-הָעַמִּים: ^ז וְתִפַּר בָּיִם הֵהוּא וידעו כֵּן עֲנִי הַצֶּאֱן הַשְּׂמֵרִים אֲתִי כִּי דְבַר-יְהוָה הוּא:

רש"י

גדול' והביאו מקרא זה ראה לדבריהם: (ט) וְאָמַר לֹא אֲרַעָה אֶתְכֶם. אמרתי באותן הימים אשליכם מעל פני והיו הפקר ולבו: (י) וְאַקַּח אֶת מִקְלִי אֶת נָעֹם. שברתי את כח מלכי ישראל בימי יהואחז בן יהוא עד כי אבדם מלך ארם וישימים כעפר לרדוש (מ"ב יג) ובימי הושע בן אלה שמסרתים ביד סנחבר והגלהו (שם יד): לְהַפִּיר אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרָתִי אֶת כָּל הָעַמִּים. להראותם שבשכיל שבגדו כי הפרתי את בריתי אשר כרתי עם כל העמים

מצודות ציון

(ט) והנכחדות. הסרה מן העדר: אִשָּׁה. ר"ל אמת וכן אשה אל אחותה (שמות כ"ד): רְעוּתָהּ. חברה: (י) וְאַגִּדֶּע. ענין כרימה כמו שקמים גדעו (ישעיה ט'): ונשמעין אליו והרמו הוא שאחרי מיתת ג' בני מתתיהו מאס ה' בעם ישראל על כי גם המה מאסו בו והשחיתו דרכם: (ט) וְאָמַר. אמרתי לבעלי הצאן לא ארעה עוד צאן מרעיתכם:

הַמָּתָה תָּמוּת. כאומר יהיה מה שיהיה מי שתמות מהן תמות ומי שתהיה מוסרת מן העדר ללכת תועה תהיה מוסרת ותלך תועה והנשארות במקומן תאכלנה אחת בשר חברתה ולא אחשוש בדבר ובא לרמוז שכן אמר המקום ב"ה שיסיר השגחתו מהם: (י) וְאַקַּח. אחיז לקחתי מקלי הנזעם וכרתי אותו כי מאסתי בהן ולא רציתי עוד להנהיגם בנעימות כ"א ביד חזקה במקל חובלים והרמו הוא לומר אחר שמתו ג' בני מתתיהו בן יוחנן כ"ג נתבטל הנהגת הנעימות: לְהַפִּיר. להיות סבה להפיר וכי כי בעוד משלו ג' האחים על כי הלכו בדרך הישר נתן המקום הכח בידם עד שהעבירו כרתו עמם ברית להיות עמהם בשלום אבל אחרי מותם סרו מהם ונתבטל הנהגת הנעימות בממשלת בניהם ודורם התיש המקום כחם למען יפירו את הברית ללכת להלחם בה: (יא) וְתִפַּר. רצה לומר וכן היה כי הופר הברית ביום שמתו ג' האחים וחזרו לבוא עליהם למלחמה: וידעו כֵּן. רצה לומר ברעותי את הצאן ובעשותי את כל אלה הנה עניי הצאן וחזרו ומפרש השומרים אותו ר"ל העניים והמוכנעים שבישראל השומרים את דברי הם ידעו אמיתת הדבר אשר דבר ה' הוא ולרמוז עשיתי מה שעשיתי ולא היה דבר של מה בכך:

מצודות דוד

בעבור טורח הצאן ומאס בהם: וְגַם נַפְשָׁם בַּחֲלָה בִּי. ר"ל גם נפשות הצאן מאסה בי כי לא שמעו לקול שאנתי בדרך הצאן המכיר קול הרועה ונשמעין אליו והרמו הוא שאחרי מיתת ג' בני מתתיהו מאס ה' בעם ישראל על כי גם המה מאסו בו והשחיתו דרכם: (ט) וְאָמַר. אמרתי לבעלי הצאן לא ארעה עוד צאן מרעיתכם:

מסכת

פרק ח

בבא קמא

כא

בְּשִׁלְשֻׁלַת. אֵין פּוֹרְסִין נֶשְׁבִּים לַיוֹנִים. אֵלֹא אִם כֵּן הָיָה רְחוּק מִן הַיִּשּׁוּב שְׁלֹשִׁים יוֹם:

פרק ח

א. הַחוּבֵל בַּחֲבִירוֹ חֵיב עָלָיו מָשׁוּם חֲמִשָּׁה דְּבָרִים, בְּנִזְק, בְּצַעַר, בְּרַפּוּי, בְּשִׁבְתָּ, וּבְכוּשָׁת. בְּנִזְק פִּיצָד. סָמָא אֵת עֵינָיו, קָטַע אֵת יָדוֹ, שֶׁבַר אֵת רִגְלוֹ, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלוֹ הוּא עֶבֶד נִמְכָּר בַּשּׁוּק וְשָׂמִין בָּמָה הָיָה יָפָה וְכִמָּה הוּא יָפָה. צַעַר, כְּוָאוֹ בַּשָּׂפוּד אוֹ בַּמֶּסְמֵר. וְאִפְּלִיּוֹ עַל צִפְרָנוֹ. מְקוֹם שְׂאֵינִי עוֹשֶׂה חֲבוּרָה, אוֹמְדִין בָּמָה אָדָם פִּיּוּצָא כְּזֶה רוּצָה לִטֹּל לַהֲוִית מַצְטַעַר כִּף רַפּוּי, הִכְהוּ חֵיב לְרַפְּאוֹתוֹ. עָלוּ בּוֹ צְמָחִים, אִם מִחַמַּת הַמֶּכָּה חֵיב. שְׁלֹא מִחַמַּת

רבינו עובדיה מברטנורה

הטהרות. שהכהנים אוכלים תרומה וצריכים לשמרה בטהרה: **חזירים.** מפרש טעמא בגמרא, כשצרו מלכי חשמונאי זה על זה היו רגילים בכל יום שהיו אלו שבחוץ מעלים להם תמידים לאלו שבפנים. יום אחד העלו להם חזיר, כיון שהגיע לחצי חומה נעץ צפרניו בחומה ונודעוזה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה. באותה שעה אמרו ארור המגדל חזירים: **את הכלב.** מפני שנושך ומנכח ומפלת אשה מיראתו: **נשבים.** פחים. שלא ילכדו בהם יוני בני הישוב: **שלשים יום.** ארבעה חמשים:

פרק ח הַחוּבֵל. וכמה הוא יפה. שאם היה צריך היה מוכר עצמו בעבד עברי, וזה שהזיקו הפסידו ממון זה: **כיוצא בזה.** לפי מה שהוא מעונג רב צערו וכאכרו: **צמחין.**

מסכת

פרק ח

בבא קמא

כב

וּפְטוּר עַל הַבִּשָּׁת. שְׁנֵאמַר (דברים כה) וְשָׁלַחָה יָדָהּ וְהַחֲזִיקָהּ בַּמִּבְשִׁי אִינוֹ חֵיב עַל הַבִּשָּׁת עַד שֶׁיֵּהָא מִתְכַּנֵּן:

ב. זֶה חוֹמֵר בְּאֶדָם מִבְּשׁוֹר, שֶׁהָאָדָם מְשַׁלֵּם נֶזֶק, צַעַר, רַפּוּי, שִׁבְתָּ, וּבִשָּׁת. וּמְשַׁלֵּם דָּמִי וְלָדוֹת. וְשׁוֹר אִינוֹ מְשַׁלֵּם אֵלֹא נֶזֶק, וּפְטוּר מִדָּמִי וְלָדוֹת:

ג. הַמֶּכָּה אֵת אֶבְיּוֹ וְאֵת אִמּוֹ וְלֹא

רבינו עובדיה מברטנורה

בשום דין שבעולם אלא דיינים הסמוכים בארץ ישראל, דכתיב (שמות כ"ב) עד האלהים יבוא דבר שניהם, ואין נקראים אלהים אלא דיינים הסמוכים בארץ ישראל. אלא שבהלואות ומקח וממכר והקנאות והודאות וכפירות דנין בהם בחוצה לארץ כאילו הם שלוחים של בית דין של ארץ ישראל ושליחותיה קרוב עבדינו. וזה בלבד בדבר המצוי ויש בו חסרון כ"ס, וכן בהמה שהזיקה בשן ורגל שהם מועדים, או שהזיק אדם בבהמה. אבל בהמה שהזיקה אדם, או אדם באדם, אין דנין אותו בחוץ לארץ כלל, אלא מנדין את החובל או את המזיק עד שיעלה עם בעל דינו לארץ ישראל או שיתן דרך פשרה קרוב למה שגראה בעיני הדיין, אבל דבר קצוב אין פוסקים עליו. וכן הדין בכל הקנסות הכתובות בתורה ובכולה תלמודא, אין גובין אותן דייני חוצה לארץ, אלא שמנדין מי שנתחייב בהן כמו שביארנו:

ב. וְשׁוֹר אִינוֹ מְשַׁלֵּם אֵלֹא נֶזֶק. דכתיב (ויקרא כ"ד) איש בעמיתו, ולא שור בעמיתו: **ופטור מדמי ולדות.** דכתיב (שמות כ"א) כִּי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים, אֲנָשִׁים וְלֹא שׁוֹרִים: **ועמוד הבא**

הלכות צדקה סימן רמט

תנב

הלכות צדקה סימן רג

תנג

יפות, בשמחה ובטוב לבב, ומתאונן עם העני בצערו ומדבר לו דברי תנחומין. "ואם נתנה בפנים זועפות ורעות, הפסיד זכותו.

ד. "אם שאל לו העני ואין לו מה יתן לו, לא יגער בו ויגביה קולו עליו, אלא יפסנו בדברים, ויראה לבו הטוב שרצונו לתן לו, אלא שאין ידו משגת. הגה: ואסור להתיר העני השואל ריקם, אפלו אין נותן לו רק גרגרת אחת, שנאמר אל יבש דך בגלם (תהלים עד, כא). (לשון הטור לקמן סי' ר"ו בשם הרמב"ם).

ה. "אם יכול לעשות לאחרים שיתנו, שפרו גדול משכר הנותן.

ו. "שמונה מעלות יש בצדקה, זו למעלה מזו: מעלה הגדולה שאין למעלה ממנה, "המחזיק ביד ישראל המן ונותן לו מתנה, "או הלואה, או עושה שתפות, או ממציא לו מלאכה כדי לחזק ידו שלא יצטרך לבריות ולא ישאל, ועל זה נאמר: וְהִחַזְקֵתָּ בּוֹ (במדבר כה, לח).

ז. "פחות מזה, הנותן צדקה לעני ולא ידע למי יתן, ולא ידע העני ממי מקבל. וקרוב לזה, הנותן לקפה של צדקה; "ולא יתן אדם לקפה של צדקה אלא אם כן יודע

שהממנה עליה נאמן יודע לנהג בה פשוטה.

ח. פחות מזה, "שיודע הנותן למי נותן, ולא ידע העני ממי לוקח, כגון גדולי החכמים שהיו הולכים בסתר ומשליכים המעות בפתחי העניים; וכזה ראוי לעשות, ומעלה טובה היא, אם אין ממנים על הצדקה נהגים פשוטה.

ט. פחות מזה, "שיודע העני ממי נוטל, ולא ידע הנותן למי נותן, כגון החכמים שהיו צוררים המעות בסדיניהם ומשליכים אותם לאחוריהם, ובאים העניים ונוטלין, כדי שלא יהיה להם בוש.

י. "פחות מזה, שיתן לעני בידו, קדם שישאל.

יא. פחות מזה, שיתן לו כראוי אחר שישאל.

יב. פחות מזה, שיתן לו פחות מהראוי, בסבר פנים יפות.

יג. פחות מזה, שיתן לו בעצב. הגה: ועל כל פנים לא יתפאר האדם בצדקה שנותן. ואם מתפאר, לא די שאינו מקבל שכר, אלא אפלו מענישין אותו עליה וסמ' מביאו בית יוסף סי' רמ"ז. ומכל מקום מי שמקדיש דבר לצדקה, מתר לו שיקבל שמו עליו שיהא לו

באר הגולה

בפי מהמ"ע ממימרא דר' יצחק הנותן פרוטה לעני וכו' שם ע"ב: ח לשון הטור וכו' הסמ"ג: מ מימרא דרבי יצחק לעיל וממדרש משלי על פסוק טוב ארוחת יק: י מימרא דר' אליעזר גר' המעשה וכו' שם בב"ב: ב טור בשם הרמב"ם פ"י מהמ"ע: ג הסמ"ג האריך לבאר חיוב מצוה זו מן התורה: מ מימרא דר' אבא אמר ר"ל גדול המלוה וכו' שבת דף ס"ג ע"א: ז מימרא דר' חייא בר אבא ור' יוחנן רמי וכו' [ב"ב דף י']: ס מביייתא דראב"י וכדמפרש שם בגי' ע"ב: ע כמר עובקא שם ובכתובות דף ס"ז ע"ב: כ כר' אבא שם ושם: צ מכאן עד סוף סעיף י"ג שם ברמב"ם ופשוט הוא:

לזכרון, וראוי לעשות כן (תשובת רש"א סימן תקפ"א).

יד. "טוב לתן פרוטה לעני קדם כל תפלה, שנאמר: אני בצדק אחזה פניך (תהלים יז, טו).

טז. "בכאי צדקה שיש בידם מעות צדקה, ישיאו בהם בתולות עניות, שאין צדקה גדולה מזו.

טז. "יש מי שאומר שמצות בית הכנסת עדיפא ממצות צדקה, ומצות צדקה לנערים ללמוד תורה או לחולים עניים, עדיף ממצות בית הכנסת. הגה: מה שנהגין לפסק צדקה עבור מתים בשעת הנקרת נשמות, מנהג ותיקין הוא ומקוה לנשמותיהם. (ורקח סימן ר"ח).

סימן רג כמה ראוי לתן לכל אחד ואחד, וכו' ה' סעיפים

א. "כמה נותנין לעני, די מחסורו אשר יחסר לו. כיצד, אם היה רעב, יאכילוהו. היה צריך לכסות, יכסוהו. אין לו כלי בית, קונה לו כלי בית. ואפלו אם היה דרכו לרכב על סוס, ועבד לרוץ לפניו כשהיה עשיר, והעני, קונה לו סוס ועבד. וכן לכל אחד ואחד. לפי מה שצריך. "הראוי לתת לו פת, נותנים

לו פת. עשה, נותנים לו עשה. משה, נותנים לו משה. הראוי לתן לו פת חמה, חמה. צונן, צונן. להאכילו לתוך פיו, מאכילין. אין לו אשה ובא לשא, משיאין לו. ושוקרים לו בית ומציעים לו מטה וכלי תשמישו, ואחר כך משיאין לו אשה. הגה: ונראה דכל זה בגבאי צדקה, או רבים ביחד, אבל אין היחיד מחבב לתן לעני די מחסורו, אלא מודיע צערו לרבים, ואם אין רבים אצלו יתן היחיד, אם ידו משגת. (בית יוסף ודלא כמשמעות הטור). וכמו שנתבאר סימן רמ"ט.

ב. "אשה שפאה לנשא, לא יפתחו לה מג' זוז. ואם יש בפיס, שפרנסים אותה לפי כבודה. ועני לקמן סימן רנ"ו אם הגבאים צריכים ללוות.

ג. "עני המתחר על הפתחים, אין נותנין לו מהקפה מתנה מרבה, אלא מתנה מועטת. (רש"י וקרא"ש והפוסקים קדאיתא בב"י).

ד. "אין פותחין לעני העובר ממקום למקום, מכפר בפונדיון (הרמב"ם פרש שמשקל הפונדיון הוא ח' גרעין שעורה). מד' סאין בסלע. ואם לן, נותנין לו 'מצע לישן עליו וכסת לתן מראשותיו "ושמן וקטניות. ואם שבת, נותנין לו מזון ג' סעודות ושמן וקטנית ודג

באר הגולה

ק מהא דרבי אליעזר יהיב פרוטה וכו' שם בב"ב דף י' ע"א: ר תשוב' מהר"ק בשורש קנ"ג: ש שם בשורש קכ"ח שכ' התשב"ץ בשם הרי"ש מתוך הירושלמי דורעים: א ברי' כתובות דף ס"ז ע"ב: ב טור בשם ספרי: ג ברייתא בכתובות שם ע"ב: ד משנה שם ע"א: ח טור בשם הרמב"ם פ"ו מהלכות מ"ע מנובדא דההוא עניא דרות מחזר על הפתחים דאחא לקמיה דר' פפא [ב"ב דף ט' ע"א]: ו ג"ז שם ושם ממשנה ז' פ"ח דפאה: ז שבת דף ק"ח ע"א: ח תוספתא דסוף פאה: לעמוד הבא

פרשת ויצא יעקב ספר הוזהר

פרשת ויצא יעקב ספר הוזהר

פרשת ויצא יעקב ספר הוזהר

פרשת ויצא יעקב ספר הוזהר

פרשת ויצא יעקב ספר הוזהר

אמר רבי חזקיה, הכי הוא ודאי, ופאה איהו, מאן דחולקיה אתקניימין בסטרא טבא, ולא ירכין גרמיה לסטרא אחרא, וישתזיב מנהון. אמר ליה רבי יהודה, הכי הוא ודאי, ופאה מאן דכיל לאשתזבא מניה מההוא סטרא, ופאין אינון צדיקאי, דכילי לאשתזבא מניהו, ולאגתא קרבא בההוא סטרא.

אמר רבי חזקיה כמה. פתח ואמר, (משלי כד) כי בתחבולות תעשה לך מלחמה וגו'. מאן מלחמה, דא מלחמה דההוא סטרא כישא, דאצטריך בר נש לאגתא ביה קרבא, ולשלטא עליו ולאשתזבא מניה.

תא חזי, דייעקב הכי אשתדל לגבי עשו, בגין ההוא סטרא דיליה. לאתחכמא עליו ולמזיל עמיה בעיקמו בכל מה דאצטריך, בגין

לשלטא עליו ברישא וסופא, וכלא כדקא יאות. ורישא וסופא כדקא דא בגוונא דא, כמה דכתיב, (בראשית כח) בכרתי, ולבתר ברכתי, שירותא וסופא כדקא, דא בגוונא דא. בגין לשלטא עליו באורח מישר כדקא חזי ליה. ובגין כך ופאה איהו מאן דאשתזיב מניהו, וכיל לשלטא עליו.

תא חזי, זכירה ופקידה לטב אינון כדקא כרוז דמהימנותא, ופאה איהו מאן דאשתדל פתר מהימנותא, כמה דאת אמר, (דברים יא) אחרי ה' ילכו בארצה ישאג וגו'. אמר רבי חזקיה הכי הוא ודאי.

ותא חזי, בר נש כד צלי צלותיה, לא יימא עליה זכרני ופקדני. בגין דאיפא זכירה ופקידה לטב, וזכירה ופקידה (דף קס ע"ב) לביש, וזמנין

לנטלא מלה מן פומא, ואתנין לאדכרא חובי דבר נש ולענשא ליה. בר אי איהו ופאה שלים, דכד בדקי חובי, ההיא זכירה ופקידה לביש לא ישגחון לון, כגון עזרא דאמר (נחמיה יג) זכרה לי אלהי לטובה. דהא בכל אתר, דבר נש צלי צלותיה, וכילי גרמיה בין שונמית, כדללא דסגיאיין. ותא חזי שונמית, כד אמר לה אלישע, (מלכים ב ד) היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא. היש לדבר לך אל המלך, ההוא יומא, יום טוב דראש השנה הנה, וההוא יומא דמלכותא דרקינא שלטא למידן עלמא, וקדשא בריך הוא אקרי מלך המשפט בההוא זמנא. ובגין כך אמר לה, היש לדבר לך אל המלך.

מה פתיב, (מלכים ב ד) ותאמר בתוך עמי

תרגום לשון הוזהר

אמרה? לא רוצה להיות רשומה למעלה, אלא להכניס את ראשי בין רבים, ולא לצאת מהכלל שלהם. וכך צריך לאדם להכלל בכלל של רבים ולא להתנחל לבדו, כדי שלא ישיגו עליו להוכיח חטאיו, כמו שאמרנו.

פתח רבי יהודה ואמר, (אויב לה) הנגלו לך שיערי מות ושיערי צלמות תראה. הפסוק הזה אמר הקדוש ברוך הוא לאיוב כשראה שאיוב דוחק עצמו על דין הקדוש ברוך הוא.

בא ראה, איוב אמר הן יקטלני לו איחל. כתוב לא בא'ל'י, וקוראים לו בוא'ו, והכל הוא. אמר לו הקדוש ברוך הוא, וכי אני הורג בני אדם? הנגלו לך שיערי מות ושיערי צלמות תראה! כמה שיערים פתוחים באותו הצד, והמות שולט

בדוקים את חטאיו, אותה זכירה ופקידה לרע לא ימצאו אותם, כמו עזרא שאמר זכרה לי אלהי לטובה.

השנה בכל מקום שאדם מתפלל תפלתו, וכל את עצמו בין רבים, בכלל של הרבים, ובא וראה, השונמית, כאשר אמר לה אלישע (מלכים ב ד) היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא, היש לדבר לך אל המלך – אותו היום היה יום טוב של ראש השנה, ואותו היום ששולטת מלכות הרקיע לדון את העולם, והקדוש ברוך הוא נקרא המלך המשפט באותו הזמן, ומשום כך אמר לה היש לדבר לך אל המלך.

מה פתיב? ותאמר בתוך עמי אנכי ישבת. מה

תרגום לשון הוזהר

זה כמו זה, ככתוב בכרתי, ואחר כך ברכתי. הראשית והסוף יחד זה כמו זה, כדי לשלט עליו בדרך ושרה כראוי לו, ומשום כך צדיק הוא מי שגצל מהם ויכול לשלט עליהם.

בא ראה, זכירה ופקידה לטוב הם כאחד בסוד האמונה, ואשרי הוא מי שמששתה את האמונה, כמו שנאמר (דברים יא) אחרי ה' ילכו בארצה ישאג וגו'. אמר רבי חזקיה, כך הוא ודאי.

ובא וראה, שכאדם מתפלל תפלתו, אל יאמר עליה זכרני ופקדני, משום שיש זכירה ופקידה לטוב, וזכירה ופקידה לרע, ועתידים לטל את הדבור מפיו, ובאים להוכיח חטאיו האדם ולהענישו. פרט אם הוא צדיק שלם, שכאשר

אמר רבי חזקיה, כך זה ודאי. אשרי הוא מי שחלקו מתקין בצד הטוב ולא ירכין עצמו לצד אחר ויגצל מהם. אמר לו רבי יהודה, כך זה ודאי, ואשרי מי שיכול להגצל ממנו מהצד ההוא, ואשריהם הצדיקים שיכולים להגצל מהם ולהלחם קרב עם אותו הצד.

אמר רבי חזקיה, כמה? פתח ואמר, (משלי כד) כי בתחבולות תעשה לך מלחמה. מי המלחמה? זו המלחמה של אותו הצד הרע שצריך אדם להלחם בו קרב ולשלט עליו ולהגצל ממנו.

בא ראה שיעקב כך השתדל אצל עשו משום אותו הצד שלו, להתחכם עליו וללכת עמו בעקמומיות בכל מה שצריך כדי לשלט עליו בראש ובסוף, והכל כראוי, והואש והסוף יחד

תראה, כמה תרעין אינון פתיחן
בהווא סטרא. ומותא שלטא
עליהו, וכלהו סתימין מבני נשא,
(ס"א ולא יכלין לאסתמרא מנייהו בגין דאינון סתימין מבני
נשא) ולא ידעין אינון שערין.

ושערי צלמות תראה. מאן אינון
שערי מות ומאן אינון שערי צלמות.
אלא מות וצלמות כחדא אינון,
ויוגא חדא אינון. מות הא אתמר,
דא מלאך המות, והא אוקמוה.
צלמות, צל מות. האי איהו מאן
דרכיב עליה, ואיהו צלא דיליה,
ותוקפא דיליה, לאודווגא כחדא,
בקשווא חד ואינון חד.

וכל אינון דרגין דנפקי מנייהו
ומתקשרן בהו אינון שערין דלהון
כמה דלעילא, כמה דאת אמר, (תהלים
כד) שאו שערין ראשיכם וגו'. ואלין

(אינון שערין) איקרו נהרין ונהליון, שית
סטרין דעלמא. אוף הכי אינון שערי
מות, ושערי צלמות מסטרא אחרא,
דרגין ידעין דשלטין בעלמא. שערי
מות ושערי צלמות, דא נוקבא ודא
דכורא, ותרווייהו כחדא.

ועל דא, אמר קדשא ברין הוא ליה
לאיוב, בגין כל אינון מלין, דאיהו
אמר (איוב ז) כלה ענן וילך כן יורד
שאל לא יעלה, וכל אינון שאר
מלין. אמר קדשא ברין הוא הנגלו
לך שערי מות, למנדע דהא כלהו
כרשותי, וכלהו זמינין לאתבצרא
מעלמא, דכתיב, (ישעיה כח) בלע המות
לנצח וגו'.

תא חזי, (בראשית ל) ויזכר אלהים את
רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את
רחמה. תרי זמנין, אלהים אלהים,

תרגום לשון הוזהר

ושערי צלמות מהצד האחר, דרגות ידועות
ששולטות בעולם. שערי מות ושערי צלמות –
זה נקבה וזה זכר, ושניהם יחד.

ועל זה אמר הקדוש ברוך הוא לאיוב בשביל
כל אותם דברים שהוא אמר, (איוב ז) כלה ענן
וילך כן יורד שאל לא יעלה, וכל אותם שאר
דברים. אמר הקדוש ברוך הוא, הנגלו לך שערי
מות, לדעת שהרי הכל ברשותי, וכלם עתידים
להתבצר מן העולם, שכתוב (ישעיה כח) בלע המות
לנצח וגו'.

בא ראה, ויזכר אלהים את רחל וישמע אליה
אלהים ויפתח את רחמה. פעמים אלהים אלהים,
למה? אלא אחד מעולם הזכר, ואחד מעולם
הנקבה, משום שהדבר תלוי במלך.

אמאי. אלא, חד מעלמא דכורא,
וחד מעלמא דנוקבא, בגין דכמזלא
תלייא מלתא.

וכד אתערת רחל בשמא דא, דכתיב,
(בראשית ל) יוסף ה' לי בן אחר, ידע
יעקב דאיהי אתחזייא לאשלמא
כלהו שבטין ולא תתקיים בעלמא,
בגין כך בעא למיזל ולא יכיל. וכד
מטא זמנא דבגמיון, ערק ואזל ליה,
בגין דכארעא אחרא לא ישתלם
ביתא, לאתקשרא עלמא קדישא ביה.

והיינו דכתיב, (בראשית לא) ויאמר ה'
אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך
ולמולדתך ואהיה עמך. מאי ואהיה
עמך. אלא אמר ליה, עד הכא, רחל
הות עמך עקרא דכיתא. מכאן
ולהלאה, אנא אהא עמך ואטול
ביתא בהדך בתריסר שבטין. והיינו
דכתיב, ואני בבאי מפדן מתה עלי

תרגום לשון הוזהר

ובאה דירת אחרת ונטלה את הבית בשבילי
לדור עמי.

ויאמר נקבה שךרד עלי ואתנה. מה זה נקבה?
אמר רבי יצחק, אותו רשע אמר, אני רואה
שיעקב לא מסתפל אלא בנקבות, ומשום זה
יעבד אותי. אמר נקבה שךרד, הנה נקבה,
שהיא שךרד, כבראשונה. ואתנה, אמר באיוז
נקבה הסתפלת ואתנה, ועבד אותי בשבילה.
ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה. אמר יעקב,
חלילה, שהרי אני כל מה שעשיתי, לשם כבוד
המלך הקדוש עשיתי, ועל כן לא תתן לי
מאומה, שהרי אני דעתני בזה, אלא אם תעשה
לי [את] הדבר הזה וגו'.

ה אהב צדקה ומשפט חסד יהוה
מלאה הארץ: ו בדבר יהוה שמים
נעשו וברוח פיו כל צבאם: ז פנס
בגד מי תים נתן באוצרות תהומות:
ח ייראו מיהוה כל הארץ ממנו וגורו
כל יושבי תבל: ט כי הוא אמר ויהי
הוא צוה ויעמד: י יהוה הפיר עצת
גוים הניא מחשבות עמים: יא עצת
יהוה לעולם תעמד מחשבות לבו לדר
ודר: יב אשרי הגוי אשר יהוה אלהיו
העם: יג בחר לנחלה לו: יד משמים
הביט יהוה ראה את כל בני האדם:
טו ממכון שבתו השגיח אל כל יושבי
הארץ: טו הוצר יחד לבם המבין אל
כל מעשיהם: טז אין המלך נושע
ברב חיל גבור לא ינצל ברב כח:
יז שקר הסוס לתשועה וברב חילו לא
ימלט: יח הגה עין יהוה אל יראיו
למיחלים לחסדו: יט להציל ממנות
נפשם ולחיותם ברעב: כ נפשנו חתמה
ליהוה עזרנו ומגננו הוא: כא כי בו
ישמח לבנו פי בשם קדשו בטחנו:
כב יהי חסדך יהוה עלינו כאשר יתלנו
לך:

לך * לך * לשונות את טעמו לפני
אבימלך ויגרשוהו וילך: ב אברהם
את יהוה בכל עת תמיד תהלתו פני:
ג ביהוה תהלל נפשי ישמעו עניים
וישמחו: ד גדלו ליהוה אתי וגורממה

שמו יחדו: ה דרשתי את יהוה וענני
ומכל מגורתי הצילני: ו הביטו אלי
ונהרו ופניהם אלי יתפרו: ז עני
קרא ויהוה שמע ומכל צרותיו
הושיעו: ח חנה מלאך יהוה סביב
ליראיו ויחלצם: ט טעמו וראו כי טוב
יהוה אשרי הנזכר יחסהבו: י יראו
את יהוה קדשיו כי אין מחסור
ליראיו: יא כפירים רשו ורעבו ודרשתי
יהוה לא יחסרו כל טוב: יב לכו בני
שמעו לי יראת יהוה אלמדכם: יג מי
האיש החפץ חיים אהב למים לראות
טוב: יד נצר לשונך מרע ושמתיך
מדבר מרמה: טו סור מרע ועשה טוב
בקש שלום ורדפהו: טז עיני יהוה
אל צדיקים ואזניו אל שועתם: יז פני
יהוה בעשי רע להכרית מארץ זכרם:
יח צעקו ויהוה שמע ומכל צרותם
הצילם: יט קרוב יהוה לנשכרי לב
ואת דפאירוח יושיע: כ רבות רעות
צדיק ומכלם יצילנו יהוה: כא שמר
כל עצמותיו אחת מהנה לא נשברה:
כב תמותת רשע רעה ושנאי צדיק
יאשמו: כג פודה יהוה נפש עבדיו
ולא יאשמו כל יחוסים בו:

ו לחודש

יום שני

לך * לך * ריבה יהוה את יריביו
לחם את לחמם: ב החזק מגן
וצנה וקומה בעזרתי: ג ויהי חנתי

וסגר לקראת רדפי אמר לנפשי
ישעתי אני: ד יבשו ויפלטו מבקשי
נפשי וסגור אחור ויחפרו חשבי רעתי:
ה יהיו כמץ לפגירות ומלאך יהוה
דוחה: ו יהי דרכם חשך ויחללקת
ומלאך יהוה דפם: ז כיהם טמנו
לי שחת רשעים חנם חפרו לנפשי:
ח תבואהו שואה לא ידע ורשתו
אשר טמן תלכו בשובה ופלה:
ט ונפשי תגיל ביהוה תשיש בישועתו:
י כל עצמותי תאמרנה יהוה מי כמוך
מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון
מגדלו: יא יקומון עדי חמס אשר
לא ידעתי ישאלוני: יב ישלמוני רעה
תחת טובה שכול לנפשי: יג ואני
בחלותם לבושי שק ענתי בצום נפשי
ותפילתי על חיקי תשוב: יד כרע כפאח
לי התהלכתי כאבל אם קדר שחיתי:
טו ובצלעי שמחו ונאספו נאספו עלי
גבים ולא ידעתי קרעו ולא דמו:
טז בחנפי לעגי מעוג חרק עלי שנימו:
יז אדני פמה תראה השיבה נפשי
משאיהם מכפירים יחידתי: יח אודך
בקהל רב בעם עצום אהללך: יט אל
ישמחולי איבי שקר שנאי חנם
יקרצו עין: כ כי לא שלום ידברו ועל
רעיי ארץ דברי מרמות יחשבו:
כא ויחביבו עלי פיהם אמרו האח
האח ראמה עיננו: כב ראיתה יהוה

אל תחרש אדני אל תרחק ממני:
כג העירה והקיצה למשפטי אלהי
ואדני ליריב: כד שפטני בצדקך יהוה
אלהי ואל ישמחו לי: כה אל יאמרו
בלבם האח נפשנו אל יאמרו
בלענוהו: כו יבשו ויחפרו י יחדו
שמחי רעתי ילבשו בשת וכלמה
המגדילים עלי: כז ירנו וישמחו חפצי
צדקי ויאמרו תמיד יגדל יהוה החפץ
שלום עבדו: כח ולשוני תהגה צדקך
כל היום תהלתך:

לך * למנצח: א לעבד יהוה לך:
ב נאם פשע לרשע בקרב לבי אין
פחד אלהים לגד עיני: ג כיהחליק
אליו בעיניו למצא עונו לשנא:
ד דברי פיו און ומרמה חדל להשפיל
להיטיב: ה און יחשב על משכבו
יתנצב על דרך לא טוב רע לא מאס:
ו יהוה בהשמים חסדך אמונתך עד
שחקים: ז צדקתך א כהריאל
משפטיך תהום רבה אדם ובהמה
תושיע: ח יהוה: ח מה יקר חסדך
אלהים ובני אדם בצל כנפיהם יחסיו:
ט ורנן מדשן ביתך ונחל עדיך
תשקם: י כיעמד מקור חיים באורך
נראה אור: יא משך חסדך לידעיה
וצדקתך לישיר לב: יב אל תבואני
רגל באוה וידרשעים אל תגדני:

לקוטי

לעמוד הקודם

מו:

תהלה לדוד יב

מוהר"ר

עלידי רדיפת הכבוד והגדלות, כי עקר אריכת הגלות שאין יכולין לשוב לארצנו, הוא רק מחמת עוון הגדלות ורדיפת הכבוד בנ"ל. כל זה הודיעה להם הבת"קול, גדל בוי הגדלות, כדי שיתרחקו מהגדלות עד קצה אחרון בנ"ל, ואז כבוד השם יתברך בשלמות בנ"ל, ואז זוכין לדבור המאיר, שהוא בחינת צפרתא הנ"ל, בנזכר לעיל.

אבל איך זוכין לזה, לשפר הגדלות והכבוד של עצמו לגמרי, ושיהיה כבוד השם יתברך בשלמות - הוא עלידי שמירת הברית בשתי בחינות הנ"ל, שהם בחינת יחודא עלאה ויחודא תתאה. והיו שאמר רב אשי: האי זיו שדי הוא - הינו בחינת יחודא עלאה ויחודא תתאה, שעלידי יחודא עלאה ויחודא תתאה, שהם בחינת שמירת הברית בשתי בחינות בנ"ל, עלידיהו הכבוד בשלמות, ועלידי כבוד בשלמות זוכין לצפרתא, שהוא הדבור, שהוא אמצעי בין מיא לרקיע בנ"ל. כי זיו הוא בחינת יחודא תתאה, בחינת מט"מ, בחינת מכנה הארץ בנ"ל, כי איתא במדרש רבה (ב"ר פרישה י"ג, ויקד פרישה ב"ג): עוף אחד יש. בשעה שמפריש את כנפיו, הוא מחשיך את השמש, וזו שמו. וזה בחינת יחודא תתאה, בחינת מט"מ, בחינת: מכנה הארץ, שבו מתלבש ברית עלאה, שהוא בחינת השמש (ח). שדי - זה בחינת יחודא עלאה בנ"ל.

וזה: אני ה' - יחודא עלאה; הוא שמי - יחודא תתאה. ובבד"י לאחר לא אתן - זה בחינת כבוד בשלמות. ותתלתי לפסילים - זה בחינת הדבור, כמו שכתוב (תהלים קמ"ח): תתלת ה' ידבר פי - הכל בנ"ל:

יב

לשון רבנו זכרנו לברכה

תהלה לדוד, ארוממך וכו': (תהלים קמ"ח)

א מה שאנו רואים, שעליפי הרב הלוזרים חולקים על הצדיקים ודוכרים על הצדיק עתה פגאנו וכו', והו מכון גדול מאת השם יתברך. כי יש בחינת יעקב ולבן; יעקב הוא הצדיק, המחפש חדושי דאורייתא ולומד תורתו לשמה, ומוכו גנוה ושמויר וצפון לעתיד, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (עירובין ב"ג): למחר לקבל שכרם. ועלישם ששכרו לבסוף, עלישם זה נקרא יעקב, לשון עקב וסוף, שכרו לבסוף. ולבן הוא תלמידיהם שר יהודי (ח), שתורתו להתיר ולקנטר, ותלמידיהם כוה נבלה מוכה הימנו (פ"ד ויקרא א,

עין מנחת כהונה):

וזה ידוע, שאינו נקרא תלמידיהם אלא עלידי תורה שבפ"ה, כי זה שידע ללמוד חמש אינו נקרא תלמידיהם, אלא זה שהוא בקי בנמרא ופוסקים; ובשלומד בלא דעת, נקרא לבן, עלישם ערמימית שזכנם בו, ושזנא ורודף את הצדיקים, צדיק עליון וצדיק תחתון, כי שכינתא בין תרין צדיקא יתבא, כמו שכתוב בזהר (יצא דף קנ"ג ודף קנ"ה): צדיקים יירשו ארץ - צדיקים תרי משמע. ושני צדיקים אלו הם: זה הצדיק שחדש זאת התורה שבפ"ה, זה צדיק עליון, וצדיק תחתון - זה שלומד החדושי.

מיא הוא בחינת האדם, שנתהוה ממין דוכרין ומין נקבין, כידוע, והדבור, שהוא בחינת צפרתא, קאי עד קרסלה, אצל האדם שהוא במדרגה פחותה, כדי להאיר לו, בבחינת: ותל מרגלתיו וכו' בנ"ל, וזהו: דקאי עד קרסלה במיא בנ"ל. ואמרין לית מיא - הינו שהבינו, שאי אפשר לזכות לדבור אלא עלידי כבוד בשלמות, שיהיה האדם בעיניו אפס ואין. וזהו: לית מיא - שהאדם יחזיק עצמו לאין. ובעיני לנחותי - לשון שפלות, הינו להיות שפל וענו. אך שיהיה לאקורי נפשין - לשון (שערי חיים): אקורי אנוש מן, הינו שיהיה הענוה בשביל גדלות, כדי להתכפר ולהתקשר, כי מחמת שידעין גדל בוי הגדלות, עלישם הם ענוים בשביל להתכפר ולהתקשר עלידי הענוה, והיו בחינת ענוות, שהוא תכלית הגדלות. וזהו: ובעיני לנחותי - להיות שפלים וענוים; לאקורי נפשין - כדי שעלידיהו נהיה קרים וחשובים, כי הגאון מבזה מאד. נפק ברת קלא ואמר: לא תחותי להכא - לא תחותי להיות שפלים בשביל זה, בשביל לאקורי נפשין - שהחיותם הבת"קול, שלא יהיו ענוים בשביל להתקשר ולהתכפר, כי זה ענוות היא תכלית הגדלות. הנפלה חצינא לבר נקרא הא שבע שניו, ולא מיא לארעא - שהבת"קול הודיעה להם שרש הגדלות, כדי שיתרחקו עד קצה אחרון. ולא יחותי להכא - שלא יהיו ענוים בשביל גדלות, במאמר חכמינו זכרונם לברכה (אבות פ"ד): מאד מאד הוי שפליהו; הינו שהודיעה להם, שהגדלות הוא מגפילות התתארות והגאון של הקדושי-ברוך-הוא, שהוא לבוש, כמו שכתוב (תהלים צ"ג): ה' מלך גאות לבש. וזה: הנפלא חצינא - בחינת לבוש, כמו שכתוב (שם קכ"ג): וחצנו מעמר. בר נקרא - זה הקדושי-ברוך-הוא, כמו שכתוב (שם קד'): המקרה כמים עליותיו, וכמאמר (תהלים ס): אלקים נגד הוא. מגפילת הלבוש הזה נתנה הגדלות, שהוא בחינת שבע בתי עבדים, שעלידיהו גלו ישראל מארצם, במאמר חכמינו זכרונם לברכה (ב"ב פ"ג): לא גלו ישראל עד ששכרו בה שבע בתי עבדים; ובשביל זה נקרא עבדים כלשון תפארת, כמו שכתוב (ישעיה ד'): כתפארת אדם לשבת בית; כי העבודתיהוה, שהוא הגדלות, הוא מגפילת התפארותו. וזהו: הא שבע שניו - זה בחינת הגדלות, שהוא בחינת שבע בתי עבודתיהוה בנ"ל. וזהו: ולא מיא לארעא - הינו שעלידי העוון הזה עדין לא חורנו לארצנו, כי עלידי העוון הזה, שהוא הגדלות, שהוא כעובד עבודתיהוה, בחינת שבע בתי עבודתיהוה, עלידיהוה גלינו מארצנו בנ"ל, ועלידיהוה עדין לא חורנו לארצנו - הכל עלידי העוון הזה של הגדלות, שהוא בחינת עבודתיהוה בנ"ל (כ). וזהו: ולא משום דנפשי מיא - הינו לא תאמר, שבשביל זה לא מיא לארעא, דהינו שאין יכולין להגיע ולשוב לארץ-ישראל, משום דנפשי מיא, מחמת שהעבדים הם רבים, בחינת (דברים י'): רבים הגוים האלה, שהם בחינת מים רבים (ח).

אלא משום דרדיפי מיא - שהם רודפים אחר הכבוד, שהוא בחינת מים, בחינת (תהלים צ"ג): אל הכבוד הרעים ה' על מים רבים, עלידיהוה אין יכולין להגיע ולחור לארץ-ישראל, הינו

(ב) עי' הראי"ה פרק לא, (ג) שה"ש ח, עי' באה"ק אות לה, (ד) עי' וזה שמונת דף ג: וזה פיתח דף ר"ו, (א) עי' וזה פיתח דף רנ"ג.

לקוטי הלכות

לעמוד הקודם

הלכות תפלה הלכה ד

ארת חיים

קעט

שמואל'ן על כל דרכי האדם שכלול מכל העולמות מראש ועד סוף, ועין בהתורה 'וביום הבכורים' הסתרה' (סיון נח), מבאר, ענין רוח הדפק שכלב שנמשך לתוך הידים ביותר, עין שם. ועקר פח וחיות של זה הרוח הדפק שכלב שמתפשט בהידים ביותר - נמשך מבחינת רוחא דנשיב בכנפי ראה שמשם עקר חיות הלב והאדם, כי 'אלמלא כנפי ראה דנשיב על לבא הוי לבא אוקיד כל גופא' (אם לא כנפי ראה שנושבים על הלב, היה הלב שורף את כל הגוף) (והר פנחס דף רכז:). ורוח ששכנפי ראה הוא בחינת רוחא הנ"ל, בחינת (שם דף רכז:): 'רוחא נחית לשכף חמימא דלבא' וכי, שהוא בחינת שכיבת תאורת ממון.

וזה בחינת חשן המשפט על לב הכהן, שהוא בחינת הארת היד העליונה ששם כתובים כל הדרכים וכל המאורעות וכי. ועל-כן שם היה מתבאר ומצטרף ובוטל כל הדרכים והעצות, שהיה האדם מספק בהם, כי הכל נמשך מבחינת היד הנ"ל ששם היה כתוב הכל כנ"ל, כי היד היא בחינת רוח הדפק שכלב כנ"ל.

ועל-כן נקרא 'חשן המשפט' (שמות כח, טו), כי משפט הוא בחינת תקון תאורת ממון, כי דיני ממונות נקרא 'משפט', וכל דיני ממונות הם בחינת תקון תאורת ממון, כי הם מבקרין האמת ומצילין עשוק מיד עושקו, ומכניעין הגזלנים והשקרנים המכחשים ממון חבריהם, שזהו עקר בחינת הכנעת תאורת ממון, ועל שם זה נקראים האורים ותמים 'חשן המשפט', כי הם בחינת הארת היד הנ"ל, שעקר הכנעת תאורת ממון על-ידיה, שזהו בחינת 'משפט', שהוא בחינת תקון תאורת ממון כנ"ל.

כג. כי עקר בטול תאורת ממון הוא על-ידי היד הנ"ל, ששם היה כתוב הדפק של הגבור וכי. ששל-ידיה מבטלין תאורת ממון, ושם היה כתוב שאם ילכו להמדינה שכלם אלהות לדעתם וכי. - יפלו שניהם וכי, שזה מרמז בפסוק (ישעיה לא, א): 'וה' ישה ידו וכשל עוזר ונפל עזר' וכי, עין שם (במשה יח). כי עקר תאורת ממון הוא בבחינת פגם הידים,

כמו שאמר רבותינו ז"ל (במדבר רבה יג, יט): שגדולה היתה בנות הים מבנות מצרים וכי, כי אז נתברר ונתתקן העשירות בקדשה, כי אז נתגלה יד ה', כמו שכתוב (שמות יד, לא): 'וירא ישראל את היד הגדולה' וכי, ועל-כן זכו אז לשיירה שהוא נגון וזמרה, בחינת פסוקי דזמרה הנמשך מבחינת היד כנ"ל, בחינת (שמואל-א טז, טז): 'ונגן בידו טוב לך', כנ"ל.

כב. ועל-כן כל הקרבות היו בבית המקדש, כי בבית המקדש שם מאיר בחינת היד הנ"ל, בבחינת (שמות טו, יז): 'מקדש ה' כוננו יריך'. ועל-כן כל הדרכים והשכילים והנתיבות כלם יוצאים משם ושם נכללים יחד, כי האבן שתיה היא הנקדה שממנה השתת העולם (יומא ג, ד), שמשם מתחילין להתפשט ולהתפדר כל הדרכים שבשמים, אשר שלמה המלך, עליו-השלום היה מפיר בהם והיה נוטע בהם "עין כל פרי" (קהלת ב, ה), כי היה יודע הדפדוף ההולך לכוש ונוטע בו פלפלין וכי, כמו שפרש רש"י שם. וגם שם בבית-המקדש הוא "שער השמים" (בראשית כח, יז), שדרך שם עולין מארץ לשמים, וכן מעולם לעולם עד אין סוף ברוך הוא.

ועל-כן שם בבית-המקדש היו יכולים לידע כל העצות והדרכים שהיו מספקים ונבוכים בהם, כי שם היה האורים ותמים שהוא חשן המשפט שנשא אהרן על לבו, ששם נודע ונתברר כל העצות והדרכים. כי חשן המשפט שנשא הכהן על לבו ועל כתפיו בין שני ידיו, זה בחינת הארת היד הנ"ל שהוא הלאנד-קארט של כל העולמות. ועל-כן שם בחשן המשפט היה אותיות בולטות ומצטרפות (יומא עג:), שעל-ידיה נודע לכל כל הדרכים איך להתנהג.

כי עקר הארת היד ששם מאירין ומתגלין בשרטוטי היד כל הדרכים והנתיבות וכי. של כל העולמות, עקר בחינה זאת נמשך מרוחא דלבא, שהוא רוח הדפק שכלב שנמשך ביותר בידיהם, ועל-כן עקר הדפק ביד, ושם בדפק יכול לידע הידוע ומבין את כל דרכי האדם ומאורעותיו ועניניו, מעשה איש ופקדוהו ועלילות מצעדי גבור. וזה הדפק נמשך לתוך היד, ושם מתעלם, ומתגלה כל זה בשרטוטי היד,

בבית המקדש שם מאיר בחינת היד

חשן המשפט על לב הכהן

דיני ממונות הם בחינת תקון תאורת ממון

הכנעת תאורת ממון - אמונה בחשן-יתברר והשפחה

בבית המקדש היו יכולים לידע כל העצות והדרכים מספקים ונבוכים בהם

הארת היד נמשך מרוחא דלבא, שהוא רוח הדפק שכלב

בַּחֲכִינַת נְשִׂיאוֹת כַּפִּים, וְזֶה זֹכֵכִין בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה דִּיקָא, כִּי עָקֵר הַתַּקְוָה עַל-יְדֵי הַתַּפְּלָה, שְׁזָהוּ בַּחֲכִינַת הַבְּעַל-תַּפְּלָה שְׁעָקֵר הַתַּקְוָה הֵיחָד עַל-יְדֵיו, וְהוּא זֶכֶה לְמַצֵּא אֶת הַחֶכֶם שֶׁהִיא אֲצִלוֹ הֵיחָד הַנִּלְוִי, עַד שֶׁבָּאוּ אֶל הַמֶּלֶךְ וְכו' וְנִתְחַנֵּן הַכֹּל, כַּמְבָּאֵר שֶׁם בְּהַמְעָשָׂה הַנִּלְוִי.

וְזֶהוּ: "יְבָרְכֶךָ ה'" - 'בְּמִמּוֹן' (בַּמְדָּבָר רַבָּה י"א, ה'), כִּי עָקֵר בְּרַכַּת כֹּהֲנִים וְנְשִׂיאוֹת כַּפִּים הוּא לְתַקְוָה תַּאוֹת מִמּוֹן שֶׁהוּא קָשָׁה מִכֹּל פֶּנִּי. וְעַל-כֵּן עָקֵר הַבְּרָכָה מִתַּחֲלָת: "יְבָרְכֶךָ ה'" - 'בְּמִמּוֹן', וְיִשְׁמְרֶךָ - 'מִן הַמַּזִּיקִין', דִּהִינֵנו שִׁינֹכָה לְמִמּוֹן וְעִשְׂרִית דְּקָשָׁה שֶׁהוּא בַּחֲכִינַת בְּרָכָה, שִׁיחִיהָ נִשְׁמָר הַמִּמּוֹן וְהַעֲשִׂיאוֹת מִמַּזִּיקֵי עֲלָמָא, שֶׁהֵם הַקְּלָפוֹת הַמְכַנִּיסִין תַּאוֹת מִמּוֹן בְּלֵב הָאָדָם, רַק שִׁינֹכָה לְעִשְׂרִית דְּקָשָׁה שֶׁהוּא בַּחֲכִינַת בְּרָכָה, בַּחֲכִינַת (מַשְׁלִי י, כב): "בְּרַכַּת ה' הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֹצֵב עִמָּה", שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּמִמּוֹנָה שׁוֹם אַחֲזִיזוֹת הַעֲצָבוֹת וְהַדָּאגָה וְהַמְרָה שְׁחוּרָה שֶׁל תַּאוֹת מִמּוֹן, בַּחֲכִינַת (בְּרַאשִׁית א, יז): "בְּעֶצְבוֹן תֵּאֱכָלֶנָּה", רַק יִזְכָּה לְשִׂמְחָה בְּחִלְקוֹ תָּמִיד, וְלִבְטָח בְּהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ לְבָד, שְׁזָהוּ בַּחֲכִינַת שְׂבִירַת תַּאוֹת מִמּוֹן, שְׁזָהוּ עָקֵר הַעֲשִׂיאוֹת דְּקָשָׁה, כִּי פֶנִּי.

כֹּה. וְזֶה בַּחֲכִינַת נְפִילַת אִפִּים אַחֵר הַתַּפְּלָה, וְאַחֲרֵי-כֵן אֲזַכֵּיר אֲשֶׁר יִבָּא לְעִיּוֹן וְכו', שֶׁאֵין הוּא יִרְדֵּת הַשֶּׁפַע, כִּי דִּוְעָ (פְּרִי-עֵץ חַיִּים קְרִיאַת-סֵפֶר תוֹרָה פָּרָק א). כִּי אַחֵר שְׁנֵתִּיגְלָה בַּחֲכִינַת הֵיחָד הַנִּלְוִי עַל-יְדֵי נְשִׂיאוֹת כַּפִּים שֶׁל הַכֹּהֲנִים, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֵּין כָּל הַדְּרָכִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, וְאֵין הוּא בַּחֲכִינַת נְפִילַת אִפִּים שֶׁאֵין הִיא בַּחֲכִינַת עֲלִיַּת נִשְׁמָה, בַּחֲכִינַת (תְּהִלִּים כה, א): "אֵלֶיךָ ה' נִפְשִׁי אֲשָׁא", כִּי דִּוְעָ (פְּרִי-עֵץ חַיִּים נְפִילַת אִפִּים פָּרָק א). כִּי כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ אַחֲזִיזָה וְשִׁרָשׁ בְּאִזְנוֹ מִדָּה שֶׁל עֲשִׂיָּה בַּחֲכִינַת הַנִּלְוִי, שֶׁהֵם הַמֶּלֶךְ וְאֲנָשִׁיו, וְכָל אֶחָד כָּפִי מִדָּתוֹ - כֵּן צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת נִפְשׁוֹ בְּכָל צֵת לְחַדֵּשׁ כַּחוֹ וּמִדָּתוֹ, אֲבָל אֵין אָדָם יוֹדֵעַ הַדָּרֵךְ שֶׁל עֲלִיַּת נִפְשׁוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתְּגַלּוֹת בַּחֲכִינַת הֵיחָד הַנִּלְוִי, שֶׁשֵּׁם כְּתוּבִים כָּל הַדְּרָכִים וְכו' וְכו' כִּי פֶנִּי, וְעַל-כֵּן אַחֵר נְשִׂיאוֹת כַּפִּים שֶׁאֵין הִיא בַּחֲכִינַת הַתְּגַלּוֹת הֵיחָד הַנִּלְוִי, אֲזַכֵּיר לְהַעֲלוֹת נִפְשׁוֹ לְחַדֵּשׁ כַּחוֹ, שְׁזָהוּ בַּחֲכִינַת נְפִילַת אִפִּים אַחֵר 'שִׁים שְׁלוֹם' אַחֵר נְשִׂיאוֹת כַּפִּים, שֶׁהוּא בַּחֲכִינַת

בַּבְּחִינַת (דְּבָרִים ח, יז): "כִּי וְעַצֵּם יְדֵי עֲשֵׂה לִי אֵת הַחֵיִל הַזֶּה", שְׁזָהוּ עָקֵר תַּאוֹת מִמּוֹן שֶׁהוּא בַּחֲכִינַת עֲבוּדָה-זָרָה וְכַפִּירוֹת, שְׂכּוּפֵר בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרֵךְ שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרֵךְ לְבָד. וְעַל-כֵּן עָקֵר הַכְּנַעֲנוֹת וְתַקְוָה שֶׁל תַּאוֹת מִמּוֹן הוּא עַל-יְדֵי אֲמוּנָה בְּהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ וְהַשְׁגָּחָתוֹ, שְׁזָהוּ בַּחֲכִינַת יֵד, בַּחֲכִינַת (שְׁמוֹת יז, יב): "וַיְהִי יְדִיו אֲמוּנָה".

וְעַל-כֵּן כָּל הַקְּרִבּוּנוֹת שֶׁהֵם בַּחֲכִינַת בְּטוּל תַּאוֹת מִמּוֹן - כֻּלָּם הֵיוּ בְּבִית-הַמִּקְדָּשׁ, כִּי הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הוּא בַּחֲכִינַת יֵד כִּי פֶנִּי, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עָקֵר הַכְּנַעֲנוֹת כִּי פֶנִּי. וְעַל-כֵּן בְּשַׁעַת הַעֲבוּדָה שֶׁל הַקְּרִבּוּנוֹת - הֵיוּ הַלְוִיִּים מְנַצְּחִים בְּשִׁיר וְכו', זֶה בַּחֲכִינַת הַנִּלְוִי, בַּחֲכִינַת 'רוּחָא נַחִית לְשַׁבֵּךְ חֲמִימָא דְּלִבָּא' וְכו', שֶׁהֵם בַּחֲכִינַת הַקְּרִבּוּנוֹת, בַּחֲכִינַת שְׂבִירַת תַּאוֹת מִמּוֹן כִּי פֶנִּי, וְאֲזַכֵּיר נַחִית הַהוּא רוּחָא לְבָא מְקַבֵּל לִיה בְּחִדּוּה דְּנִגּוּנָא דְּלִיוָא, שֶׁהוּא שִׁיר שֶׁל הַלְוִיִּים בְּשַׁעַת הַקְּרִבּוּן, שְׁזָהוּ בַּחֲכִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה אַחֵר פְּרָשַׁת הַקְּרִבּוּנוֹת, הֵינִי כִּי פֶנִּי.

כֹּה. וְזֶה בַּחֲכִינַת 'נְשִׂיאוֹת כַּפִּים' בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה שֶׁהוּא בְּרַכַּת כֹּהֲנִים. כִּי בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה נִתְגַּלָּה הָאֶרֶץ הֵיחָד הַנִּלְוִי, שְׁעָקֵר תַּקְוָה כָּל הַתַּאוֹת וְהַמְדּוּת וּבְפִרְט תַּאוֹת מִמּוֹן הוּא עַל-יְדֵי-זֶה, וְעַל-כֵּן צָנוּן הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁהַכֹּהֲנִים יִשְׂאוּ יְדֵיהֶם וְיִבְרְכוּ בְּרַכַּת כֹּהֲנִים בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה, כִּי עַל-יְדֵי נְשִׂיאוֹת כַּפִּים הֵם מְמַשְׁכִּין בַּחֲכִינַת הַתְּגַלּוֹת הָאֶרֶץ הֵיחָד הַנִּלְוִי, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עָקֵר הַתַּקְוָה כִּי פֶנִּי, שְׁזָהוּ בַּחֲכִינַת בְּרַכַּת כֹּהֲנִים.

כִּי הַבְּרָכָה הִיא בַּחֲכִינַת הַתַּקְוָה, הַפֶּךְ הַקְּלָלָה שְׁנִמְשַׁכֵּת מִחֻרְבֵּן הָעוֹלָמוֹת, מִבַּחֲכִינַת שְׂבִירַת הַכִּלִּים וְהַמְדּוּת, שֶׁהֵם בַּחֲכִינַת פָּגָם כָּל הַכִּתּוּת הַנִּלְוִי, וְהַבְּרָכָה הִיא הַפֶּךְ מִזֶּה, בַּחֲכִינַת תַּקְוָה כָּל הַמְדּוּת, בַּחֲכִינַת עוֹלָם הַתַּקְוָה שְׁמִשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת. וְעַל-כֵּן עָקֵר הַבְּרָכוֹת מְקַבְּלִים מִיָּדִים, כִּי שְׂכָתוֹב (וַיִּקְרָא ט, כב): "וַיִּשְׂא אֶהָרֶן אֶת יְדָיו וַיְבָרֶכֶם", כִּי שְׂכָתוֹב רַבְּנוּ ז"ל בְּמִקְוָה אַחֵר (פְּסִיקְטָא כד) - כִּי עָקֵר הַבְּרָכָה שֶׁהוּא בַּחֲכִינַת הַתַּקְוָה, הוּא עַל-יְדֵי בַּחֲכִינַת הֵיחָד הַנִּלְוִי. וְזֶהוּ בַּחֲכִינַת בְּרַכַּת כֹּהֲנִים בְּנְשִׂיאוֹת כַּפִּים דִּיקָא בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה, כִּי הַבְּרָכָה שֶׁהוּא בַּחֲכִינַת הַתַּקְוָה הוּא עַל-יְדֵי הַתְּגַלּוֹת הָאֶרֶץ הֵיחָד, שְׁזָהוּ

בְּשַׁעַת הַעֲבוּדָה שֶׁל הַקְּרִבּוּנוֹת - הֵיוּ הַלְוִיִּים מְנַצְּחִים בְּשִׁיר

בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה נִתְגַּלָּה הָאֶרֶץ הֵיחָד הַנִּלְוִי

עָקֵר הַבְּרָכוֹת מְקַבְּלִים מִיָּדִים

שבחי

סדר הנסיעה שלו לארץ-ישראל ד

בז

שבחי

סדר הנסיעה שלו לארץ-ישראל ח

יו

שהוא בעצמו גלה להם איזה רמז, אף-על-פי-כן לא ידעו כונתו בשלמות. וכבר אמר דבר נאה על-זה, על מה שהעולם טועין עצמן בו תמיד בכל מה שהוא עשה וכו'.

ד. קצת אמרו שנסע כדי למצא שם את הכתבים של הפעל-שם-טוב שסגרים באבן, ואמרים קצת שהם טמונים שם בקאמיניץ, ואמרו שנסע לשם בשביל זה. והוא זכרונו לברכה התלוצץ מזה, ואמר שלא נסע כלל בשביל זה, כי אינו צריך להם כלל; ואמר: אלו היה רוצה אותם הכתבים - היו מביאים אותם לביתו, אף הוא אין צריך להם כלל:

ה. בערב חג הפסח שנת תקנ"ח לפ"ט קשן יצא אדוננו מורנו ורבנו זכרונו לברכה מהמקנה, ואמר לזה שהלף עמו שבזאת השנה יהיה בודאי בארץ הקדושה. ובחג הפסח אמר תורה על פסוק "ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נדעו", והקשה מרישא לסיפא, ואמר תורה על-זה, ותרץ קשיא זו; ומתוך דברי תורתו הקדושה נתודע לכל באי אלו שבודאי ישע לארץ-ישראל:

ו. וכאשר שמעה אשתו זאת שלחה בתה אליו לשאל אותו איך אפשר לו להניח אותם, מי יפרנסם. והשיב כך: את תסעי למחמגך, אחותך הגדולה - יקח אחד אותה להיות

בביתו משרתת קטנה, שקורין 'נ'אנקע', אחותך הקטנה - יקח אחד אותה לביתו מצד רחמנות, ואמך תהיה משרתת קעכירין: וכל מה שיש בביתי - אמכר הפל על הוצאות הדרך.

וכאשר שמעו זאת בגי-ביתו געו כלם בבכיה, ובכו כמה ימים; ולא היה לו שום רחמנות עליהם, ואמר כי לא סגי בלאו הכי, יהיה איך שיהיה - הוא ישע בודאי, כי רבו קבר הוא שם, ו'מעוטא בטר רבא אזלא' (ואמר בזה הלשון: ווארין די גרעסטי העלפט איז שוין דארט וכו'). ואמר: אני רוצה לנסע לארץ-ישראל, ואני יודע גדל המניעות והעכובים שיהיו לי על-זה בלי שעור וערך, אף כל זמן שהנשמה בקרבי, כל זמן שיהיה לי רוח חיים באפי - אמסר נפשי, ואסע בכל כחי לשם; וכל עוד נפשי בי - אסע לשם. וה' הטוב יעשה:

ז. ואמר: בכל פסיעה ופסיעה של נסיעת ארץ-ישראל היה לי מסירת נפש. ואמר: אני רוצה לנסע מיד, איך שיהיה, אפילו בלי מעות; אף מי שירצה לרחם עלי - יתן לי מעות על הוצאות. ותכף נסעו אנשי-שלומנו בעירות הסמכים, וקבצו מיד איזה סך למען יהיה לו על-פל-פנים על הוצאות לנסע מביתו; כי הנסיעה היתה בנחיצה גדולה, וראו שאי אפשר לעכבו בשום אפן איזה זמן

כלל. ונסע מיד בזריזות מביתו בח"י איר, והמתיק סוד יחדו עם איש אחד מאנשיו שיסע עמו בצותא חדא:

ח. ובח"י איר נסע מביתו מקהלת-קדש מדויד'קא לעיר ניקול'יב, ושם היה ספינה עבור חטים, ונסע עם אותה הספינה דרך אדס. כי מקדם היו המשלחים ושאר אנשים יראים לנסע דרך אדס, כי אמרו שהים מסכן דרך שם; והוא בחקמתו הגדולה הבין תכף שטוב יותר מפמה טעמים לנסע על הספינה מאדס, כי מקצרים את הדרך הרבה שיש ממדינתנו לגלץ, גם יוצאים מן הסכנה שיש כשנוסעים מגלץ, שיש סכנה גדולה כשיוורדים מהנהר טונא על הים במפרס, על-כן לא השגיח כלל על דברי העולם, ונסע מניקול'יב דרך אדס לסטנבול:

ט. וצוה להאיש שהיה עמו לקנות ניר הרבה ודיו, ומיד בבוזאם על הספינה התחיל לכתב תורה; והזהיר את האיש הנ"ל לכל יעין כלל בכתביו, והכרח האיש להבטיח לו בהן שלו, ואז האמין לו ונתן לו המפתח מהתבה. וביציאתם מאדס שם לוו אותו הרבה אנשים מאד כבוד גדול, ונסעו אחריו כמה עגלות, ולוו אותו בשרי ובמשתה ושמחה גדולה מאד.

ובבוזאם לספינה, והתחילו לילך על הים השחור, תכף במעט-לעת הראשון היה פרט'ניע גדולה, דהינו

רוח-סערה, עד שהגלים קפצו על הספינה, והכרחו להיות בחדר סגור ומסגר מחמת המים שלא לבוא עליהם. והיו בראים ורעמים ורוחות גדולות בלי ערך, והנה פחד גדול מרעש הרעמים והגשמים ושואן הגלים; ומחמת פחד לא היה באפשרי לישן בלילה וכו'.

ואחר ארבעה ימים באו לסטנבול, וישבו על הספר, כי לא היו יודעים באיזה בית לכנס, כי לא היו יכולים להפרי בין ישמעאל ליהודי, ולא יכלו לשאל מחמת שלא היו יודעים לשונם. וכבראותם שם ששה יושבים על הספר הלכו ומצאו איש אחד מתרגמן שיודע גם לשוננו, והיה מליץ בינתם, ומיד שכרו להם אכסניא טובה בחלק הנקרא 'גאליטא'.

וכאשר נכנסו לשם, אחר שעה או שתיים אמר שאין רצונו לעמוד שם. ושאל אותו המליץ: אפשר טוב לפניכם להיות בעקר סטנבול, דהינו בעיר המלוכה ששם דירת התורג, ושם אין שום זוג רשאי לבוא לשם, כי אם זכרים לבד; והשיב ששם שלוחי-דרבנן מארץ-ישראל, ועמם עוד שני אנשים ממדינתנו שהיו בארץ-ישראל, ועכשו הם חוזרים לביתם ונסעים מארץ-ישראל לחוץ-לארץ; וכאשר שמע זאת, אמר הוא זכרונו לברכה להאיש הנ"ל שהיה

והנה אצלו זכרוננו לברכה היו כתובים כל הדברים האלה שפספסו הנה עם ציון המקומות שהוציא מהם השגות אלו, אבל כשהעמקתים מפיו הקדוש לא נתן לי להעתיק כי אם אלו הדברים לבד פהיזת, ולא הודיע מקומם איה. אבל מבחלי דבוריו הקדושים הבנתי שזכור כל אדם למצא איזה מראה מקום ורמז לאלו הדברים, מהיכן הם נובעים ויוצאים, מאיזה מקרא או מאמר רבותינו זכרונם לברכה וקצתם הם מאמרים מפרשים בדברי רבותינו זכרונם לברכה, כאשר יראה הראה בעיניו. וכבר יגנו ומוצאו כמה אנשים דברים הרבה מספר הנה היכן הם רמוזים, וקצת, בעת עסקנו להדפיסו שנית, העלה על רוחי הנה לבלי להעתיק מאלו הרמוזים והמראה מקומות לא דבר ולא חצי דבר מפה טעמים, וגם מחמת שערין לא יצאנו ידי חובותינו למצא רמזי כל הדברים, על-כן הנה בדעתי לבלי להציג שום דבר מהם.

אף אחרי שובי נחמתי, כי "אטו מאן דלא יכיל למעבד כלא מצוה וכו'", וכל אשר תמצא יחד לעשות ככתף עשה, על-כן נמלכתי להציג כמה רמזים אצל כמה דברים אשר כבר מצאה ידי ויד בני גילי למצא רמז המראה מקום, היכא רמזא מלתא דנא באורייתא דכתב או בעל-פה, ומעט מוצע ששמעתי מפיו הקדוש בעצמו, כאשר יבאר במקומו, כי יש

הרב ר' ישעיה שלום בן ר' יודיל ממעדוועדיווקא. אחיו ר' יחיאל מענדיל. הרב ר' עירא מוואלכניא. הרב ר' דוב מלאדיזין. הרב ר' מרדכי מטעפליק. ר' גרשון מטירהאוויצע. ר' יצחק מדאשוב. ר' קהת מטירהאוויצע. ר' זאב מטירהאוויצע. ר' זלמן מנעמרוב. ר' נתנאל מטעפליק. ר' שמואל מטעפליק. ר' לייב מקרימענטשויק. ר' יוסף מקרימענטשויק. ר' אייזיק יוסף מליפאוויץ. ר' חיים שרה'ס מברסלב. ר' ישראל מברסלב. ר' מאיר. רבי אברהם מקפר נאנואשעליץ. ר' ראובן יוסף. ר' משה יצחק מטירהאוויצע. ר' משה מלאדיזין. ר' געצי מלאדיזין. ר' לייב אפטער. ר' עוזר מלאדיזין. ר' דוב חיילעס. ר' אהרן מדאשוב. ר' משה מדאשוב. ר' שלום מדאשוב. ר' שמחה חתן הרב ר' שמואל יצחק ז"ל. ר' נחמן בן רבי יודל ז"ל. ר' אברהם פטערבורגער. ר' חייקיל החזן. ר' אפרים סופר. ר' זעליג. ר' ליפא מנעמרוב. ר' יעקב פעל מגיט. הרב ר' הירש ליב בן הרב ר' אהרן מברסלב. בנו הרב ר' נחמן מטשערין. בנו ר' חיים הרב מברסלב.

(משפחת ר' נתן מברסלב תלמיד מבקק של רבנו מוהר"ן ז"ל) חותנו הרב הגאון הצדיק ר' דוד צבי מקרעמעניץ. בנו ר' שכנא. בנו ר'

יצחק מטולטשין. בנו ר' מאיר. בנו ר' נחמן. בנו ר' דוד צבי. בנו ר' יוסף יונה. נכדו ר' דוד צבי. נכדו ר' מכלע. נכדו ר' נפתלי הרץ. נכדו ר' אברהם. חתנו ר' ברוך. ר' שמעלקא בן חורגו. (תלמידיו) ר' שמואל מאיר. ר' גדליה מלאדיזין. ר' נחמן טולטשינער. בנו ר' אברהם מירושלים. ר' יעקב. ר' משה ברסלב. ר' שמואל ווינברג מברסלב. רבי צבי מטשעהרין. ר' אפרים מקרימענטשויק. ר' יצחק מריידי. ר' זאב מטירהאוויצע. ר' דוד. ר' יאסי מאדעס. ר' מאיר מטעפליק. ר' מרדכי מטולטשין. ר' אייזיק. ואחיו ר' נחמן. ר' אבאלע מטשעהרין. ר' אשר משה. ר' נתן מאפת. ר' חיים פ"ץ. ר' שמשון מברסלב. ר' שואל. ר' אריה מבראיליוו. ר' נחמן בן ר' יצחק אייזיק. ר' יצחק אייזיק יוסף. ר' ישראל. ר' שמואל מנעמרוב. ר' חיים נחום. ר' משה מאומאן. ר' מאיר יהודא מברסלב. ר' אייזיק. ר' ליפצי. ר' יהודה אליעזר. ר' זלמן מאומאן. ר' יונה מאומאן. ר' גרשון. ר' יקותיאל מזלאטיפאלע. ר' יוסף צבי. ר' ישעיה ממעדוועדיוקע. ר' יעקב יוסף מטשעהרין. ר' ישעיה מטשערקאס. ר' שלמה בן ר' אריה. ר' שמואל מקפר יאקאוויץ. ר' אברהם מקפר סוביטוב. ואחיו ר' אריה. ר' העניך מנעמרוב. ר' צבי

חזרה לתוכן העניינים

יום שני

לנצח עוד יום

פ"א ע"א

לפי הדכחוב נתקו לעשה, וכל לאו שניתק לעשה אין לוקין עליו. מאי טעמא? הדין מצינו עשה במחוסר זמן?

דאמר קרא "מיום השמיני והלאה - ירצה", ומשמעותו **מיום השמיני - אין, אבל מעיקרא**, לכן, עדיין הוא מחוסר זמן, הילכך לא ירצה! **ולאו הבא מכלל עשה - עשה!** ועשה זה כולל את כל הפסולין של "מחוסר זמן" שהזירה עליהם התורה בלאו, שלא יירצו קודם זמנם, וניתקה את הלאו של כל "מחוסר זמן" לעשה של "מיום השמיני", לומר שמצוה להניחם לאחר זמנם, ולחקרם בזמן.

ומקשינן: **ואם מביע ליה לפסוק של "מיום השמיני" לכדרי אפטוריק,** ואין הוא בא ללמד על עשה?

דבבי אפטוריקי רמי, היה מקשה: **כתיב "והיה שבעת ימים תחת אמו"**, ומשמע הא לאחר שבעה ימים, **בלילה שלפני יום השמיני, חזי לקרבן,** לפי שכבר עברו שבעת ימים.

וכתיב, מאידך, "מיום השמיני והלאה ירצה", ומשמע שרק **מיום השמיני והלאה - אין, אך בלילה,** אור ליום השמיני - לא ירצה לקרבן!

הא כיצד יתיישבו שני המקראות הללו? **לילה - לקדושה!** מליל שמיני מותר כבר להקדיש את הבמה לקרבן, ונקדם לכן אסור להקדישה משום שיש איסור להקדיש פסולים לקרבן, אבל, עדיין אי אפשר להקריב אותה.

יום - להרצה! מיום השמיני אפשר להקריב את הבמה על המזבח לקרבן, והוא ירצה על מביאו.

וכיון שהפסוק נצרך לדרשה זו, כיצד נלמד ממנו לנתק כל מחוסר זמן לעשה.

ומתריצין: **כתיב קרא אחרינא "כן תעשה לשורך, לצאנך,"** שבעת ימים יהיה עם אמו - וביום השמיני תתנו ליה! ומכאן אנו למדין לעשה במחוסר זמן.

אמר רב המנונא: אומר היה רבי שמעון: אין איסור שחיטת "אותו ואת בנו" נוגה בקדשים! מאי טעמא?

כיון דאמר רבי שמעון: שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, והרי שחיטת קדשים נמי שחיטה **שאינה ראויה** היא לפי שאינה מתרת את הבשר באכילה עד שיורק הדם, ולכן היא אינה בכלל האיסור ד"אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד". **מתלב רבא** במרייתא: **השוחט אותו ואת בנו, והיו שתי הבהמות קדשים,** ושחטן בחוץ. **רבי שמעון** אומר: **השוחט השני,** אף על פי שאינו חייב כרת משום שחוט חוץ, שהרי הקרבן השני אינו ראוי להיקרב עתה בפנים משום איסור "אותו ואת בנו", מכל מקום עובר הוא בלא תעשה של שחוט חוץ.

שהיה רבי שמעון אומר: כל קרבן הראוי לבא למקדש ולהיקרב לאחר זמן, ושחטו עתה בחוץ, **היי הוא בלא תעשה, ואין בו כרתו** לפי שערין לא הגיע זמנו להיקרב. וכל שאינו ראוי להקרב בפנים אינו חייב עליו כרת אם שחטו בחוץ.

וחכמים אומרים: כל שאין בו כרת - אינו בלא תעשה!

וקשיא לן על מה ששינוי בברייתא "קדשים בחוץ - רבי שמעון אומר, השוחט השני עובר בלא תעשה" אבל אינו חייב כרת. והרי קמא הקרבן הראשון שנשחט בחוץ מיקטל קטל, ואין על שחיטתו שם "שחיטה". שהרי שחיטה שאינה ראויה היא כיון שנשחט בחוץ, ורבי שמעון סובר ששחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה. ונמצא שהקרבן השני - **מתקבל בפנים הוא!** שראוי להקרב היום, כיון שאין בו איסור "אותו ואת בנו" הואיל ושחיטת הראשון לא היתה עליה שם "שחיטה". ואם כן - **כרת נמי ליחייב** השוחט השני, שהרי שחט בחוץ קרבן הראוי להקרב בפנים?

ואמר רבא, ואמרי לה שכן אמר כרי (נשם אמורא): חסורי מחסרא בברייתא, והכי קתני: א. אם היו שתי הבהמות שהן "אותו ואת בנו" קדשים שחטן בחוץ הרי:

לרבנן, שסוברים ששחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, **הראשון ענוש כרת** משום שחוט חוץ, והקרבן השני פסול לפי שנשחט מחוץ לעזרה. (והוא הדין שהראשון פסול). והשוחט - פטור הן מברית הן מלאו דשחוט חוץ, לפי שאינו ראוי להיקרב היום בפנים משום איסור "אותו ואת בנו".

ואילו לרבי שמעון, שסובר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, **שניהם ענושים כרת** משום שחוט חוץ, שאף השני ראוי היום להקרב, כאמור.

ב. ואם שחט תחילה קרבן אחד בחוץ, ואחר כך שחט אחד בפנים, הרי -

לרבנן, הראשון ענוש כרת משום שחוט חוץ, והקרבן השני פסול משום "מחוסר זמן". שאינו ראוי היום להקרב משום "אותו ואת בנו". והשוחט פטור מברית שהרי שחטו בפנים (אך חייב

מלקות משום לאו של "אותו ואת בנו" אלא שהברייתא אינה עוסקת אלא בחיוב שחוט חוץ). ואילו לרבי שמעון, הקרבן השני כשר. שאין בו פסול של "אותו ואת בנו" לפי ששחיטת הראשון היתה שחיטה שאינה ראויה.

ג. ואם שחט תחילה קרבן אחד בפנים ואחר כך שחט אחד בחוץ, הרי - **לרבנן, הראשון כשר,** והשוחט פטור שהרי נעשה כדיון. והקרבן השני פסול שהרי נשחט בחוץ וגם הוא "מחוסר זמן" משום "אותו ואת בנו". והשוחט, פטור מלאו וברית דשחוט חוץ. לפי שאינו ראוי להקרב בפנים משום "אותו ואת בנו".

ואילו לרבי שמעון, השוחט השני עובר בלא תעשה על שחוט חוץ. אך אינו חייב כרת הואיל והקרבן אינו ראוי להקרב היום משום איסור "אותו ואת בנו". שהרי שחיטת הראשון היתה בפנים ושחיטה שאינה ראויה היא לאסור את השני ב"אותו ואת בנו", ומכל מקום עובר בלאו משום שהוא ראוי להקרב לאחר זמן.

ומסיים רבא את קשייתו על רב המנונא: הרי שני כי השוחט אחד בפנים ואחד בחוץ, לרבי

שמעון עובר השני בלא תעשה בלבד! ואי סלקא דעתך לרבי שמעון אין איסור "אותו ואת בנו" נוגה בקדשים משום שנחשבת שחיטה שאינה ראויה. אם כן - שני, אמאי אמר רבי שמעון שעובר בלא תעשה, ותו לא! והרי כרת נמי היה לו ליחייב משום שחוט חוץ, הואיל והקרבן השני ראוי להקרב היום בפנים, שהרי אין בו איסור "אותו ואת בנו"?

אלא אמר רבא: הכי קאמר רב המנונא: אף שאיסור "אותו ואת בנו" נוגה בקדשים, מכל מקום אין מלקות של "אותו ואת בנו" נוגה בקדשים!

מאי טעמא? משום שאף על פי ששחיטת קדשים נחשבת לשחיטה ראויה (כיון שגם היא גרומה להיות הבשר באכילה ביחד עם וריקת הדם שלאחר מכן). מכל מקום, **כיון דכמה דלא זריק דם** מהקרבן על המזבח, לא מישתרי בשר באכילה, נמצא שהשחיטה תלויה ועומדת. שאם אכן יזרק הדם בסוף, יתברר למפרע שהשחיטה היתה ראויה, ואם לאו, הרי התברר שהשחיטה לא היתה ראויה כיון שלא התירה את הבשר. ולכן אין לוקין בקדשים על "אותו ואת בנו", כי מעידנא דקא שחט הוי התרתא ספק! שבשעת השחיטה של השני, שא מתחיל בו שלא יעבור על איסור "אותו ואת בנו", עדיין אין ודאות שאכן יש במעשה הזה משום איסור, כי שמא בסוף לא יזרק הדם ותהיה שחיטה שאינה ראויה, שאין בה איסור "אותו ואת בנו". והתרתא ספק - לא שמה התרתא!

ורק באופן שחט "אחד בפנים ואחד בחוץ" אמר רבי שמעון שהשני אינו חייב כרת. לפי שלאחר שנשחט ונוקד הדם של הראשון כבר נתברר ששחיטתו היתה ראויה, וממילא הקרבן השני יש בו איסור "אותו ואת בנו", ואינו ראוי היום להקרב, הלכך אינו חייב עליו כרת דשחוט חוץ.

ואזדא רבא לטעמיה, שמצינו בדין נוסף שהוא סובר שההתרתא על שחיטת "אותו ואת בנו" בקדשים נחשבת כהתרתא ספק.

דאמר רבא: בהמה שהיא חולין ובנה הוא קרבן שלמים. הרי אם שחט את החולין תחילה ואחר כך שחט את השלמים, בו ביום, פטור ממלקות על "אותו ואת בנו" (לדעת רבי שמעון) משום שהתרתא התרתא ספק. כי בשעת השחיטה של השלמים (שאו עובר על איסור "אותו ואת בנו") עדיין אין ודאות ששחיטה שכזו אכן ראויה היא אסורה, כי יתכן שלא יזרק הדם.

אבל אם שחט את השלמים וזרק את דמו, ואחר כך שחט את החולין - חייב מלקות, כי באופן זה יש התרתא דאי. שבשעת שחיטת החולין כבר נזרק הדם של השלמים ונתברר ששחיטתה היתה ראויה, ושחיטת החולין שאחר כך היתה אסורה בודאות.

ואמר רבא: היא חולין ובנה קרבן עולה - לא מביעא שאם שחט את החולין ואחר כך שחט את העולה דפטור וכדלהלן,

: ४२

עין משפט
גר מצות

א מיי פֿיג מהל' שחיהו הל'ו סגג
לאון קמט:
ב ב מיי שס (הל' ג)
קמט שס טוש' י"ד
ס' טו סעף ט:
ג ג מיי שס הל':
ד ד מיי פֿיג מהל'
גיבה הל'ט קמט עשן
ע (טוש' שס) ס' טכ
סעף ג:
ו [מיי] פֿיל מהלכות
טומאט אורכלי הל' כה]:

זימה מקובצת

וּפְרַת חֲטָאת שְׁחִיטָה
שְׁאִינָה רְאוּיָה הִיא. ג"ב
ג"א פֶּרֶת חֲטָאת שְׁחִיטָה
רְאוּיָה הִיא דִּתְנִיָּא: ב' או
חִיבִי מִלְּקוּת שׁוֹגֵגִין וְדָבָר
אַחֵר אֲתֵרוּיָהּ קָאֵמֵר
חִיבִי מִתּוֹת: ג' דֹּלָא רְמִיָּא
תּוֹרַת מִלְּקוּת בְּעֵבֶרָה שִׁישׁ
בְּבֵה מִיתָה כֻּלָּ: ד' כִּיּוֹן
דְּכִי אַתְרוּ בִּי פֶטוּר כּו',
תִּמְרָה: ה' ב' וּבְמִרְבּוֹבָה
מְפֹרָשׁ וְכִיּוֹ דְּחִשְׁבָּה:

(א) נראה דכוונתו להגיה
דתיבות ובמרוצה מפורש
באורך ז"ל קודם תיבות כיון
דחשיבא ואולי איזה ט"ס נפל
הלא צהגה"ה ול"ט.

[illegible]

(א) דברי רבינו אלו משולל הבנה דמאי ענין זה לחייבי מלקיות שנגזר דלא הגולה היה קודם הפסח וכבר נמשיך בהשגחה ועוד דנמשטה דב"ק לא משמע להדיא דחייב לשלם חס ושלום בעין ה"ע.

(ב) וז"ל ואחר כך היה גבי ממנון ה"א וי"א קאמר ר"י דחייב לפרוע ממנו וכו'.

אותו ואת בנו פרק חמישי חולין

בין ה'ראיו' אתרו ביה פשור בו', מימה מגלן הא בשלמא חייבי מיתוס שוגגין וממוון נפקא לן (מבטות דף לה). מדמי דבי חזקיה ללל חילקת בין שוגג בין מזיד לפוטורו ממון אלל מלקות ומגנליה ויכ"ט דליין מממוון הי היכי ללל חילקת ממון הכי נמי מלקות אס נ מלי חלמך בסמור

אלא אפילו שחט ער
פמור שחימה קמריא
ליז רובי יעקב אמר
שמה אכילה מאי
האכל יאכל מבשר
אכילות הכתוב מדבר
אכילת מובח: **מתני**
השוחט לעבודה זרה
חטאת ושור הנסקל ועי
פומר וכלבים **אמרי**
בידו והנוחח המקער
בנו: **גמ'** אמר רבי ש
אלא ששחט ראשון
לשלחנו אבל ראשון
זרה פמור דקם ליה
ליה רבי יוחנן **אמר**
רבי יודעין אותה אלא
ראשון לשלחנו ושור
כתנו דאתרו דקם משח
בנו בשום ענין
לקיש אמר כיון דבי ז
אתרו ביה בני פמור
אתא רב דימי ראשון
יוחייבי מלכות שוגגין
אומר חייב וריש לקיש
אומר חייב **הדא** לא
אומר פמור דכיון דבי
בהא בהא קאמר רבי
בהא אימא מודי ליה
אמא בהא קאמר ר
בהא מודי לרבי ש
שחימה קמריא **אמר**
ופרת חטאת ושור הנסקל
והתניא רבי שמעון
טומאת אוכלין הואיל

אלה היה מטמא טומאת אוכלין ומשקין דמה שסופו לעולם טומאה
ומזורה אל מהיזה אכלו לענין דלחן דהיינו הכשר מים וסוך אצל
המזה להשיבו אצל הכי דקור טומעת דמיה דלא ישע הטעם כיון
שהשיבו אצל מטמא אוכלין ומשקין בלא הכשר מים וסוך משום דסופו
לעולם טומאה חמורה ורגיעין טומא מזה אל מהיזה לענין טומאה
חמורה עומה אל בקומה א' ומגורבה (ד"ק ע"ג ^לו) פסיר חזק
כיון ש' בחומספה (פס' מ"ו) בדהל דפסיר ופסיר טומא אוכלין ומשקין
ומפ' קוטרעט נא משום דרגיעין טומא ואש' דהשקה למה יל
בזה טומא לך אל משום דרגיעין טומא חמור אל שר' יל חממה
עומה טומא למה יל שם הכשר: **והוא** ידוהיה דה שעת
דברשו. ממה דומעמ דהשקה לך פסירי היא ואל אית יל
זיל שעתן בשבועות (ד"ה א) דפסיר קדש דקדק צניט אית ואל
היה לרבי שמעון יל קדש' דקדק צניט אל או בכלל הטעמה והעברה
נראה שפסיר דמייירי דהיה חזק סבא טומא שזהה בל פסירי
כזה סבחה כד דמה ואפליי בל טעמא טומא אוכלין ואפלי
היה יל שם הכשר קודם טומא ואש' והא לך לעולם לזוט כמזה
ומפ' יל דקודש קבלה אל כמזה יל פסיריט יל ואש' ואש' ואל
מפ' יל דקדש קבלו טומא חמייס כיון דמזהו לשחטין וטומא
בל טעמא לזוט כמזה ש' יל פסיריט שעתן אל המזכר מוקד
ש' שיתקבל צניט כ"ש ששעיין אל נשט ומיה שער הכהנים קסא
לר' ש' שחטין חמייס טומא אוכלין למאן א' דשרי אש' בהנאה לר'
קסומה דהניס שון מותרין בלא שחטין ואפליי בל מיהם מותרת

אחלה אפילו שחט עולה. וזרק דמה ואחר כך שחט חולין פטור לרבי
 בשמיעון: בשאי אכילוס הכסוב מדבר. לענין פגול שאם שחט ע"מ
 לאכילוס חוץ לזמנו או על מנת להקטיר חוץ לזמנו פגול: **מתני'**
השוחט פרס חטא. פרה אדומה דלאו לאכילה היא: ושור הנסקל.

לאחר שגמרו דעו קדימון לן האסר
באסר אפילו שמוען דקדון דף (ע"פ)
דפסמין (דף כ"ג): **ועגלה דע"פ**
דקדקין לן חלוקתם מחמין אפילו
שמוען אסור: **אסור: שמוען פוטרי**
דשמוען שמוען דלאהי היל: **והסגולה**
דיו: שלח מדעת: **והסגולה והמקרה**
שמוען מדעת פטור אפילו לנגן דלא
ליכא שמוען כלל ולא דמיו לשמוען
לעיל כלל דהסח שמוען מעמייל
אפילו דבר אחר גורם לו לזכר:
גמ' לא שט: שמוען לעצמה
לא שט: **שמוען לעצמה**

לְעֹבְדָהּ זֶרָה, וְשָׁנִי
עָוֹן בֶּן לְקִישׁ: לֹא שָׁנִי
שׂוֹר מִשּׁוֹם אוֹתוֹ וְאֵת

דען זאגט וואס צו וואקלן ליה
והדר דיעות אהרן אהרן אהרן
קמיתא ליעודה וזה וטענין לא
אזי כמי כמי כמי כמי כמי כמי
אזי דבך שחש חשתי
דמחייב עלה מחש אמו וזה
אזי נמי דין קטל עילוי: פטור.
מעות דקיימאן לא במצותות
נעמד (דף לה) מקלל דמתי לא
עדיקין ביה: וזאפילו מיתקול
בזמן קורן ויענין: למתי לא עדיקין
ביה: אלא אם היה קן להשמיע
דבר טעם עש שמעתי קן היה קן
לומר: ששמי שמעתי לא שמעתי
אפילו בראשון לשלמו ושי לעבודה
זה ולא חתרו בזה משום עדיקין
זה ולא חתרו בזה משום עדיקין
דלילו אחריו היה היו מיתקול ופטור
ממקול כי לא חתרו בזה משום
דלא מיתקול אחריו וזה חתרו חתרו
איכא דא מיהא לא לקי וכמותות
(ס) לייק טעמא מקלל אלא עדיקין:
לייק מיתקול אחריו וזה חתרו חתרו
שוגין וזה חתרו חתרו חתרו חתרו
לייק מיתקול שוגין וזה חתרו חתרו
עדיקין בזה חתרו חתרו חתרו חתרו
אזי חתרו חתרו חתרו חתרו חתרו
אזי חתרו חתרו חתרו חתרו חתרו

בזה דין משה אל ה' מתרים בו ויש זה עוד חיוב דבר אחר כגון
 שיתקן עשרתו בו לתקנות כי ה' לא לחמין לו חן וחסד מן
 שיתקן אחרים חסדו כאלו דבר אחר שיש מהם האולי וחי' נרד.
 וכן חייב מלקות שוגגין ודבר אחר שעבר עבירה שיש בה מלקות
 ומתוון כגון אכל עשיר שיש בו חטיוו בגבולין או נזלה וערפס על
 אשתו ואלו אמרו בו לתקנות: **אמר קאחא רבי לקיש** דפטור
 ממלקות האולי ויש בשמיטה ו' ז' משה פקע ליה מורת מלקות
 מייחיה דתמרי גופא לא כן עליה הילך אפילו אל אחרים ביש למיחיה
 מלקות אבל חייב מיתות שוגגין דבר אחר כגון מתון דחור
 גופא ודחור במקום אימא דמרייהו כן עליה ומיחיה היכא דמיקטיל
 עלה משלם משום דקאן על דגרידה מיניה אבל היכא דלא מיקטיל
 משלם: **אבל כדך דלעיל אימא מריו** ליה לרש לקיש. דלא חסד
 מרת מלקות עבירה שיש בו מיתה כלל: **פרה מנעמה עומתא**
אזולתא דלעיל: דלמח דר שטן פסוק קחם דבשריהו ו' ע' ו
 דלדאסורי הגהה כגון שור העסקל ופטר חמור אין מעטמאן עומתא
 ויתקא ליה מכל אלוכל אבל ויתקא ליה ו' ע' ו' אלא כהני יומא דלחיליו
 ד' חללים" קרי ואלו מרת אלהי דרפתא דלמרת מקבלת עומתא
 דלחיליו אזולתן לעמא דחרים: **הואיל ויפסד לה שעת הכושר**
 דלחיליו קף לעמא משששטת. ומחו שעת הכושר שלה:
 ואמר

שמעון דכיון דעומד לדחות ללוק כדחוי דמי וי"ל מידי דהוה אבן רבנן דפליגי ארצי יוסי הגלילי צפרק בהמה המקשה (לעיל דף עה.) והסגן

מסורת השי"ס

(א) וְנִחֲסִים יִגְ: כח: מנחות
(י-ז) (ב) [כריתות כה-],
(ג) [בכריתות ה-] וּשְׁנִי:
(ד) כְּמוֹתוֹת לר: (ה) בִּקֶּ:
עו: שְׁבוּעוֹת יא: מנחות קא:
[מספסתא דפרה פ"ו ה"ט],
(ו) בַּסֵּ"א טַסָּק: לְגוּס,
(ז) דִּ"ה פֶּרֶה, (ח) יוֹמָא
סו:]

תורה אור השלם

1. וְאִם הָאָכַל יֹאכַל
מִבֶּשֶׂר וְזָבַח שְׁלֵמֹו בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה
הַמִּזְבֵּיחַ אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב
לֹו פְגוּל יִהְיֶה וְהִנֵּפֶשׁ

הנהות הב"ח

(א) תד"ה פרה וכו' דלעמין
טומאה עצמה כז"ל וחיבת
חמורה נמחק:

מוסף רש"י

[illegible]

פ"א ע"ב אלא, אפילו אם שחט קודם את העולה ונזרק דמה ואחר כך שחט את החולין, גם כן פטור [ומותר, וכן בשחט משום דשחיטה קמיינתא של העולה לאו שחיטה בת אכילה היא! שאינה מתרת את בשר העולה באכילה שהרי כולו נשרף על המזבח. וכיון ששחיטת הראשונה אינה ראויה אין על שחיטת השניה איסור "אותו ואת בנו", וכל שכן שאם השחיטה השניה לעולה פטור, משום שאינה שחיטה לאכילה.

ורבי יעקב אמר רבי יוחנן: שחיטת עולה היו שחיטה ראויה לאחר זריקת הדרם, שאף היא מתרת בשר באכילה. כי אכילת מזבח שמה אכילה!

מאי טעמא?

דאמר קרא "ואם האכל ואכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה". ומקרא זה נאמר לענין פיגול, שאם שחט את הקרבן במחשבה על מנת לאכלו לאחר זמנו הרי הקרבן פיגול. ומכפל הלשון "האכל ואכל" דרשין: **בשתי אכילות הכתוב מדבר, אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח!** שהחושב לעשות אחת מאכילות אלו חוץ לזמנה, הרי זו מחשבת פיגול. כי בין אם המחשבה היתה על אכילת האדם מהקרבן שתהא חוץ לזמנו, ובין אם המחשבה היתה על אכילת המזבח, דהיינו, הקטרת הקרבן, שתהא חוץ לזמנו - נתפגל הקרבן! ומכאן למדנו שאכילת מזבח שמה אכילה, ולפיכך גם שחיטה לצורך הקטרה היא בכלל איסור "אותו ואת בנו".

מתניתין:

השוחט את הבהמה ונמצא שהיא טרפה. או השוחט לשם עבודה זרה, והשוחט פרת חטאת, ו- פרה אדומה, ושור הנסקל שנגמר דינו להיסקל, ועגלה ערופה העומדת להיות נערפת, שכל אלו אסורים באכילה גם לאחר שחיטתם, אם לאחר מכן שחט את בנם - רבי שמעון פטור משום "אותו ואת בנו". לפי ששחיטת הראשונה שחיטה שאינה ראויה היא. שאינה מתרת את הבשר באכילה, ולא שמה שחיטה. ואיסור "אותו ואת בנו" אינו נוהג אלא בשחיטה הראויה בלבד ושל שניהם [וכמו שכתוב "לא תשחטו ביום אחד".

וחכמים מחייבין! כי לדעתם אפילו שחיטה שאינה ראויה - שמה שחיטה.

השוחט ונתגבלה בידו, שנתקלקלה השחיטה בלא כוונת השוחט. והנזחר, שהרג את הבהמה. והמעקר את הסימנים שבצואר הבהמה בכונה

תחילה והרגה, ואחר כך שחט את בנה, פטור משום "אותו ואת בנו", ואפילו לרבנן, לפי שאין כאן שחיטה כלל.

גמרא:

אמר רבי שמעון בן לקיש: מה ששינוי שחכמים מחייבין בשוחט לעבודה זרה משום "אותו ואת בנו", לא שנו כן אלא באופן ששחט את הראשון לעבודה זרה ואת השני לשלחנו, לאכלו, ולא לשם עבודה זרה, שכיון שאין על שחיטת השני חיוב מיתה משום עבודה זרה ניתן לחייב עליה מלקות משום "אותו ואת בנו". אבל, אם שחט את הראשון לשלחנו ואת השני לעבודה זרה - פטור ממלקות על "אותו ואת בנו". שהשוחט מתחייב במיתה על שחיטתו זו משום עבודה זרה ולא ניתן לחייבו במלקות עליה כי קם ליה **בדרבה מוניה!** שאין עונשין על מעשה עבירה אחד שני עונשין, אלא מענישים אותו בעונש החמור בלבד.

אמר ליה רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש: הלכה זו - אפילו תינזוקת של בית רבן יודעין אותה! אלא אם ברצונך להשמיענו דבר חידוש במשנתנו כך היה לך לומר:

פעמים, שאפילו אם שחט ראשון לשלחנו ושני לעבודה זרה חייב מלקות על שחיטת השני משום "אותו ואת בנו. כיצד?

כגון דאתרו ביה בשחיטת השני משום מלקות של "אותו ואת בנו" ולא אתרו ביה משום מיתה על עבודה זרה, ונמצא שאין עליו אלא עונש אחד של מלקות על "אותו ואת בנו".

ורבי שמעון בן לקיש אמר: כיון דכי אתרו ביה למיתה היה פטור ממלקות, הרי גם כי לא אתרו ביה למיתה - נמי פטור ממלקות! שכל שיש במעשה זה אפשרות שהאדם יתחייב עליו מיתה שוב אינו לוקה על אותו מעשה, אפילו אם בפתול אין בו עונש מיתה!

ואזדו רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש לטעמיהו, שמצינו שנחלקו במחלוקת כעין זו.

דכי אתא רב דימי אמר: חייבי מיתות שוגגין, שעברו בשוגג על עבירה שיש בה במויד חיוב מיתה, או חייבי מלקות שוגגין ששגגו בעבירה שיש בה במויד מלקות ודבר אחר, שהיה גם חיוב ממוקד לחבירו באותו מעשה העבירה של המיתה או המלקות, וכגון שאכל בשוגג נבלות וטרפות של אדם אחר, שפטור ממלקות, אך נחלקו האמוראים אם חייב לשלם:

רבי יוחנן אמר: חייב ממון. **וריש לקיש אמר:** פטור אף מממון.

ומבאר רב דימי: **רבי יוחנן אומר חייב, דהא לא אתרו ביה על המיתה או המלקות, וממילא אין במעשה הזה עונש אחר מלבד הממון.**

וריש לקיש אומר פטור, דכיון דכי אתרו ביה היה פטור מיתולוס ממון, כי לא אתרו ביה נמי פטור ממון.

וצריכא רבי יוחנן וריש לקיש להשמיענו מחלוקתם בסוגיין מעשה אחד שיש בו חיוב מיתה וחיוב מלקות, אף על פי שכבר ידוע שנחלקו לגבי מעשה שיש בו מיתה או מלקות ביחד עם ממון.

דאי אשמעינן שנחלקו בהא לגבי חיוב מיתה ומלקות של שחיטת "אותו ואת בנו" לעבודה זרה, הוה אמינא, כי רק בהא קאמר רבי שמעון בן לקיש שפטור ממלקות אפילו אם לא התרו בו על המיתה, הואיל ובשחיטה זו ישנה אפשרות של חיוב מיתה, ולכן פקע ממנה תורת מלקות, כיון ששני העונשים, מיתה ומלקות, הם מסוג אחד - ששניהם בגוף האדם. ולא יתכן להטיל על מעשה אחד שני עונשים דומים. אבל בהא באופן שעשה בשגגה מעשה שיש בו חיוב מיתה או מלקות, ויש בו גם חיוב ממון, אימא מודי ליה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן, שכיון שהעונשים אינם דומים, כי זה בגוף האדם וזה בממונו, כשעשה בשוגג יש לחייבו ממון [והיה שאין עליו בפועל עונש מיתה].

ומאידין אי הוי איתמר מחלוקתם רק בהא בדין חייבי מיתות שוגגין עם ממון, הוה אמינא כי רק בהא קאמר רבי יוחנן שחייב ממון, לפי שמיתה וממון אינם מסוג אחד. אבל בהא באופן המדובר בסוגיין, שהוא שוגג על חיוב מיתה ומויד על המלקות, אימא מודי ליה רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש שפטור ממלקות אפילו אם לא התרו בו למיתה, כיון שמיתה ומלקות שניהם עונשים שבגוף האדם, הלכך צריכא להשמיענו שנחלקו בשני האופנים.

ודנה הגמרא לגבי מה ששינוי במשנה שרבי שמעון פטור משום "אותו ואת בנו" בשוחט פרת חטאת: וכי שחיטת פרת חטאת - שחיטה שאינה ראויה היא?

והתניא: רבי שמעון אומר: פרה אדומה מטמאה טומאת אוכלין, שיש לבשרה תורת אוכל לענין קבלת טומאה. שאף על פי שרבי שמעון סובר שאוכל האסור בהנאה אינו נחשב כאוכל לענין קבלת טומאה, מכל מקום בפרה אדומה הוא מודה שהיא נחשבת כאוכל, למרות שהיא אסורה בהנאה, הואיל והיתה לה שעת הכושר! שהיה זמן מסוים שבו היה על בשר הפרה תורת אוכל.

זכריה פרק יא

רמז

יֵאמְרוּ אֲלֵיהֶם אִם-טוֹב בְּעֵינֵיכֶם הָבוּ שְׂכָרִי וְאִם-לֹא | חֲדָלוּ וַיִּשְׁקְלוּ אֶת-שְׂכָרִי שְׁלֹשִׁים כֶּסֶף: ^ב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הַשְׁלִיכֶהוּ אֶל-הַיָּצֵר אֲדָר הַיָּקָר אֲשֶׁר יִקְרָתִי מַעְלֵיהֶם וְאֶקְחָה שְׁלֹשִׁים הַכֶּסֶף וְאֶשְׁלִיךְ אֹתוֹ בֵּית יְהוָה אֶל-הַיָּצֵר: ^ד וְאֶגְדֹּעַ אֶת-מִקְלִי

רש"י

(יב) ואומר. אל מלכי יהודה הנותרים: **אם טוב בעיניכם הבו שכרי**. קיימו מצותי והוא יהיה שכרי על כל הטובה אשר נתתי לכם כמו שנותנין שכר לרועה צאן ואשוב וארעה אתכם: **ואם לא חדלו**. וגם אני לא אטיב לכם וכן מצינו שאמר הקב"ה (יחזקאל ו) השומע ישמע והחדל יחדל: **וישקלו את שכרי שלשים כסף**. תירגם יונתן ועבדו ית רעותי גברין מקצת אנשים טובים מעט היו בהם עשו רצוני כגון החרש והמסגר דניאל חנניה מישאל ועזריה יחזקאל ולשון שלשים כסף לא ידעתי לכונן כאן אלא כסף לשון חמדה ואף רבותינו פירשו כן בחולין והביאו ראייה צרור הכסף לקח בידו (משל ו) ואת השלשים פירשו שמ"ה צדיקים יש בכל דור ודור והביאו ראייה מחומר שעורים ולתך שעורים חמשה עשר בבבל ושלשים בא"י

מצודות ציון

(יב) הבו. מנו כמו הנו מנקים (בבב"ש מז): **חדלו**. מנעו: (ג) **היוצר**. כמו האור ונא הוי"ו נמקס האל"ף כי אורי"ו ממחלק: **אדר**. ענין מעו ומחן כמו

בעלי הצאן שקלו בשכרי ל' שקל כסף ויתכן שכן היה הערך הנתון אל הרועה והרמז הוא שהמקום אמר לישראל אם תרצו שאשגיח אני בכס עשו עבודתי ושמרו מצותי ותחשב לי לשכר ואם לא אסיר השגחתו ל' כסף ירמו על ל' צדיקים שבכל דור ודור אין נגרע כמ"ש רז"ל וספך הוא ענין חמדה כמו נכסף ונכספת (בראשית לא) כי הצדיקים הם מחמדי עין: (ז) **השליכהו**. השלך את הכסף אל האוצר המחזק והחשוב והוא אוצר בית ה': **אשר יקראתי מעליהם**. אשר הכבדתי להיות ממעל להם עטרה על ראשם ר"ל צדקת ל' הצדיקים שבכל דור ודור שמורה היא להיות בנוי בזכותם הבית העתידי: **ואקחה**. עשה כאשר צוהו המקום והשליך הכסף לאוצר בית ה' לרמו הרמז האמור: (יד) **ואגדע**. אח"ז כרתי מקלי השני מקל החובלים ולא רציתי עוד להנהיגם כלל והרמז היא לומר אח"ז נתבטל

זכריה פרק יא

רמז

הַשְּׁנִי אֶת הַחֲבָלִים לְהַפֵּר אֶת-הָאֲחוּהָ בֵּין יְהוּדָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל: ^ס וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי עוֹד קָח-לָךְ כָּלִי רֵעָה אֲוִלִי: ^ז כִּי הִנֵּה-אֲנִכִּי מִקִּים רֵעָה בָּאָרֶץ הַנִּבְחָדוֹת לֹא-יִפְקֹד הַנֶּעַר לֹא-יִבְקֹשׁ וְהַנְּשֻׁבֶרֶת לֹא יִרְפָּא הַנִּצְבָּה לֹא יִכְלָפַל וּבִשָּׂר הַבְּרִיאָה יֵאָכַל וּפְרִסְיָהּ יִפְרֹק: ^ס הוּא רֵעִי הָאֵלִיל עֲזָבִי הַצָּאן חָרַב עַל-זִרְעוֹ וְעַל-עֵץ יָמִינוֹ זָרְעוֹ יָבוֹשׁ תִּיבֹשׁ וְעֵץ יָמִינוֹ

רש"י

מקלי השני. הגלתי את צדיקהו: **את החובלים**. את רשעי דורו כי הוא צדיק ודורו רשעים: **את רשעי דורו**. שנתאחוו בני יהודה ובנימן ונדבקו בתועבות מלכי ישראל: (טו) **עוד קח לך כלי**. וזהו שאמר לו למעלה רעה צאן ההריגה סימן הוא שאני עתיד למסור דור חורבן בית שני זה ביד טיטוס: (טז) **הנבחדות**. האובדות לא יפקוד הרועה לבקשם: **הנער לא יבקש**. תירגם יונתן

מצודות ציון

לנפן אלדס (יחזקאל י"ז): **היקר**. יקרת. מל' יקר ומכוד ומשנ: (טו) **כלי**. ר"ל מקל: **אוייל**. שטוס מעלי דעת: (טז) **לא יפקוד**. לא זכור: **הנער**. ר"ל הטלה הכן: **הנצבה**. ענין עמידה: **יכלפל**. ענין ספוק האוכך כמו ויכלל יוסף (בראשית מז): **הבריאה**. השמנה כמו ועגלון אש ציאל (שופטים י): **ופרסיהו**. הם כעין מנעלים שנגרלי הנהמות כמו פרסות סוסיו (ישעיה ס'): **יפרק**. ענין שצירה כמו פרק מלאה (ישעיה י'): (יז) **הוי**. כמו

גם הנהגת החובלים כי נלקחה הממשלה מהכהנים בני חשמונאי: **זהרפר**. ר"ל גדיעת ממשלת הכהנים בני חשמונאי יהיה סבה לבטל האחוה שהיה בין יהודה ובין ישראל כי הם לבדם היו נקראים אחים אלו לאלו ולא עבר זר בתוכם ולא היה ראוי למלוך עליהם בירושלים כ"א מהם כמ"ש מקרב אחיך תשים עליך מלך וגו' (דברים יז) ובהתבטל ממשלת הכהנים בני חשמונאי כאלו בטל גם כל האחוה מישראל ומיהודה כי עבר זה בתוכם כי הורדוס מלך עליהם ולא היה מזרע ישראל וכאלו בטל האחוה וכל הרועה להכנס יבוא ויכנס: (טו) **כלי רועה אוייל**. ר"ל מקל מה שרועה אויל מנהיג בו את הצאן שהוא משחית ומאבד בו את הצאן: (טז) **כי הנה אנכי מקים**. ר"ל זה יהיה לרמו שאעמיד רשע בארץ ועל מלכות בית הורדוס יאמר: **הנבחדות וגו'**. המוסרות מן העדר ללכת דרך תועה לא יזכרו בהם להשיבם אל העדר: **הנער**. הטלה הרך בימים ההולכת לאט ושוארת באחורי העדר לא יבקש אותה אנה נשארה: **הנצבה**. החולה העומדת במקומה ולא תזוז במקומה לבקש מרעה לא יכלל אותה במקומה: **ובשור הבריאה**. את השמנה יהרגו ויאכל בשרה: **ופרסיהו יפרק**. במקלו ישר פרסיהו ולא יוכלו ללכת ר"ל לא יחזק הנכשלים ותשושי הכח ואת העשירים ישחית וירדה בם בפרך: (יז) **הוי רעי האיל**. אוי לך אתה

זכריה פרק יב

ר"י

כָּהֵּה תִכְהֶה: ס יב * מִשָּׂא דְּבַר־יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר יְהוָה
נָטָה שָׁמַיִם וַיִּסַּד אָרֶץ וַיַּצֵּר רוּחַ־אָדָם בְּקִרְבּוֹ: פ הִנֵּה אֲנִכִּי
שֹׁם אֶת־יְרוּשָׁלַם סָף־רַעַל לְכָל־הָעַמִּים סָבִיב וְגַם עַל־יְהוּדָה
יִהְיֶה בַּמִּצּוֹר עַל־יְרוּשָׁלַם: וְהִיָּה בְּיוֹם־הַהוּא אֲשִׁים אֶת־

רש"י

זה: רועי האליל. רועי של אין, אליל ל' אל
אינו רועה וכן רופאי אליל (אויב י'), רועי
האליל יו"ד יתירה במקום ה"א כמו ועוזבי
הצאן (כאן) שכני סנה (דברים לג) שכני לבדר (מכיל)
ו, עוזבי הצאן נותנן הפקר ליד כל הבא
להכות ולהרוג ולכוז: חרב על זרועו ועל עין
ימינו. והוא הרועה סכין של שחיטה נושא
בירו לשחות את השמינה ואת הבריאה שתן
עדות רעולות אונכלופמנט"א בלע"ז: וגם
על יהודה. יטילו העכו"ם אשר יהיו במצור
על ירושלים שיהיו בית דוד מבפנים ועכו"ם
יצורו עליהם ויבאו גם בני יהוד' על כרחם
לצור על ירושלי' כן ת"י: (ג) אבן מעמסה.

מצודות דוד

רועה מבלי מועיל הערב את הצאן והולך לו ועל
אגריפס המלך יאמר האחרון ממלכות בית
הורדוס שעזב את עמו והתחבר עם מהרבי
המקדש כמ"ש ביוסיפון: חרב על זרועי. חרב
יבוא על זרועו ר"ל כוחו ישבר ויוכרת: ועל עין
ימינו. ר"ל ומה שהיה מסתכל ומביט ומצפה
לשוב למלכותו הנה החרב יבוא על התוחל'
ההיא כי תכרת ואין לה: זרועו יבוש תיבש. ר"ל
כחו תחלש: כהה תבהה. ר"ל לא יראה הדבר
שהוא מצפה לה והוא כפל ענין במילות שונות:

(א) נֹטָה שָׁמַיִם. הנוטה את השמים לפרשה והמייסד את הארץ ויוצר רוח האדם בקרב גופו וכאומר
והואל וכן הכל שלו ובידו לעשות בכל דבר כרצונו: (ב) סָף רַעַל וגו'. אל מול העכו"ם הצובאים
עליה סביב תהיה כספל ממשקה הממית שכל השותה ממנו ימות כי יכלו ויתמו כל הצובאים על
ירושלים: וגם על יהודה. הסף ההוא היה גם על יהודה אשר יהיה במצור על ירושלים כי הבאים
לצור על ירושלים יאנשי ערי יהודה לבוא עמהם בעזרת' לצור על ירושלים וגם המה ילקו
בתחלה עם העכו"ם: (ג) אבן מעמסה וגו'. אל מול העכו"ם הצובאים עליה תהיה כבדת המשא שכל
העומסים אותה ישרו שרטה בבשרם ובידיהם לרוב הכובד ר"ל כל הנלחמים עליה ילקו ולפי

זכריה פרק יב

ר"י

יְרוּשָׁלַם אֲבָן מַעֲמָסָה לְכָל־הָעַמִּים כָּל־עֹמְסִיה שָׁרוּט יִשְׁרָטוּ
וְנֹאסְפוּ עָלֶיהָ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ: בַּיּוֹם הַהוּא נֶאֱמַר יְהוָה אֲבָה
כָּל־סוֹס בַּתְּמָחוֹן וּרְכָבוֹ בִּשְׂגָעוֹן וְעַל־בֵּית יְהוּדָה אֶפְקָח
אֶת־עֵינָי וְכָל סוֹס הָעַמִּים אֲבָה בַּעֲרוֹן: וְאָמְרוּ אֶלְפֵי יְהוּדָה
בְּלִבָם אֲמַצְה לִי יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם בִּיהוּה עֲבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם:
וּ בְּיוֹם הַהוּא אֲשִׁים אֶת־אֶלְפֵי יְהוּדָה כְּכִיּוֹר אִשׁ בַּעֲצִים
וּכְלָפִיד אִשׁ בַּעֲמִיר וְאָכְלוּ עַל־יְמִין וְעַל־שְׂמָאוֹל אֶת־כָּל־

רש"י

אבן משאוי המוטלת על בני אדם מפי
המושל לשאתה ולעמס' על כתפים והיא
כבידה מאד עד אשר כל עומסיה שרוט
ישרט: (ד) אבא כל סוס. הצובאים שם
בשגעון ואת רוכביהם בעורון אבל על בית
יהודה שהם על כרחם מן הצובאים אפקח
עיני להגין עליהם מן המכה הזאת:
(ה) ואמרו אלפי יהודה בלבם כשיראו שאר
הצובאים נגפים במגפה זו והם ניצולים:
אמצה לי יושב ירושלם וגו'. יושבי ירושלים
שיודעים שעל כרחנו אנו באים עליהם אמצו
לעזרתו בתפילתן בה' אלהיהם: (ו) אששים את
אלפי יהודה. ישוּבו וילחמו עם אותם
שהביאום שם: ככיוור אש. כמדורות אש
גדולה וכיוור לשון כירה וכך חברו מנחם:
תחתית. במקומה:

מצודות ציון

(ג) מַעֲמָסָה. ענין טעינת משא כבדה כמו אזי העמים
עליהם (מ"ב י'): שָׁרוּט יִשְׁרָטוּ. ענין מלחמת הנשר כמו
וּנֹאסְרִים לֹא יִשְׁרָטוּ שָׁרָטָם (ויקרא כו): וְנֹאסְפוּ. ענין
ללון ומימה כמו כל הדור ההוא נאספו (שופטים ג):
עֲצִיָּה. אללה נקמון: (ד) אֶפְקָח. ענין פסיחה כמו
פָּקַח עֵינִי (תפ"ל ט'): בַּעֲרוֹן. מל' עור: (ה) אֶלְפֵי
אֲמַצְה. מל' אומץ וחזק: (ו) כְּכִיּוֹר. ענין לפיד
השמשילה לאבן כבדת המשא אמר לשון הנופל
באנשים המרימים אבן כבד: וְנֹאסְפוּ עֲצִיָּה.
אצלה בסמוך לא יכלו ויתמו מן הארץ:
(ד) בַּתְּמָחוֹן. ר"ל יאבדו אבידת הלב כאדם
המתמה ומתיאש: בִּשְׂגָעוֹן. ר"ל לא ילחמו כסדר
תכסיסי המלחמה: ועל בית יהודה. והבאים
לצבא על ירושלים עם הצובאים עליהם אפקח
עיני להשגיח בהם שלא יאבדו עם הצובאים
הואל ובאו שלא בטובתם: אבא בעורון. נוסף

על התמהון אבא בעורון לא יראו אנה ילכו וידלגו על אנשיהם וירמסם אבל בית יהודה שיהיו עמהם
במחנה לא יהיו נוזקים מהם כי המקום ישיגה בהם: (ה) וְאָמְרוּ וגו'. אלו הבאים עם הצובאים על
העיר בראותם שאינם נוזקים עם הצובאים יאמרו בלבם הנה יושבי ירושלים חזקו אותי בהפגיעם בה'
להתפלל עלי שלא אהיה נלקה עמהם כי יודעים המה שבאתי הנה שלא בטובתי ולא יתלו הדבר
בזכות עצמם כ"א בזכות יושבי ירושלים: (ו) אֶת אֶלְפֵי יְהוּדָה. הם הבאים עם העכו"ם אותם יעשה
לכפיד אש הבורע בעצים ר"ל הם ישחיתו את הבאים עמהם בראותם שיד' ה' היתה בס': וְכָל־פִּיד וגו'.
כפל הדבר במ"ש: וְאָכְלוּ. ישחיתו מימינם ומשמאלם את העמים מסביב: וישבעה ירושלים וגו'. כי
לעמוד הבא

מסכת	פרק ח	בבא קמא	כג	מסכת	פרק ט	בבא קמא	כד
------	-------	---------	----	------	-------	---------	----

עשה צדקה וחסד, והחובל בחברו ביום הכיפורים, חייב ככלל. החובל בעבד עברי, חייב ככלל חוץ מן השבת, בזמן שהוא שלו. החובל בעבד כנעני של אחרים, חייב ככלל. רבי יהודה אומר, אין לעבדים בושות:

ד. חרש שוטף וקטן פגיעתו רעה. החובל בהן חייב. והם שחבלו באחרים פטורין. העבד והאשה פגיעתן רעה. החובל בהן חייב. והם שחבלו באחרים, פטורין. אכל משלמין לאחר זמן. נתגרשה האשה, נשתחרר העבד, חייבין לשלם:

רבינו עובדיה מברטנורה

ג. והחובל בחבירו ביום הכיפורים חייב. ואע"פ דבכל התורה כולה העובר עבירה שחייב עליה מלקות ותשלומין לוקה ואינו משלם, הכא משלם ואינו לוקה, דבפירוש ריבתה תורה חובל בחבירו לתשלומין ולא למלקות, מדכתיב (דברים י"ט) יד ביד, דהיינו ממון, מכדי כתיב (ויקרא כ"ד) כאשר עשה כן יעשה לו, יד ביד למה לי, אלא להביא חובל בחבירו ביום הכיפורים שמשלם ואינו לוקה:

רבי יהודה אומר אין לעבדים בושות. דכתיב (דברים כ"ה) כי יצאו אנשים יחדיו איש ואחיו, במי שיש לו אחוה, יצא עבד שאין לו אחוה. ואין הלכה כר' יהודה:

ד. עבד ואשה שחבלו באחרים פטורים. שאין להם כמה לשלם: נתגרשה האשה ונשתחרר העבד. וקנו נכסים. חייבין לשלם.

ה. המכה אביו ואמו ועשה בהן חבורה, והחובל בחברו בשבת פטור מכלל. מפני שהוא נדון כנפשו. והחובל בעבד כנעני שלו, פטור מכלל:

ו. התוקע לחבירו, נותן לו סלע. רבי יהודה אומר משום רבי יוסי הגלילי, מנה. סטרו נותן לו מאתיים וזו. לאחר ידו, נותן לו ארבע מאות וזו. צרם באזנו, תלש בשער, רקק והגיע בו רק, העביר טליתו ממנו, פרע ראש האשה בשוק, נותן ארבע מאות וזו. (זה הכלל) הכל לפי כבודו. אומר רבי עקיבא, אפילו עניים שבישראל, רואין אותם כאלו

הם בני חורין שפירדו מנכסיהם, שהם בני אברהם יצחק ויעקב. ומעשה באחד שפרע ראש האשה בשוק, באת לפני רבי עקיבא, וחיבו לתן לה ארבע מאות וזו. אומר לו רבי תן לי זמן. ונתן לו זמן שמרה עומדת על פתח חצרה ושבר את הפד בפניה, ובו כאשר שמן. גלתה את ראשה, והיתה מטפחת ומנחת ידה על ראשה. העמיד עליה עדים, וקא לפני רבי עקיבא, אומר לו רבי, לזו אני נותן ארבע מאות וזו. אומר לו לא אמרת כלום. החובל בעצמו, אף על פי שאינו רשאי פטור. אחרים שחבלו בו חייבין. והקוצץ נטיעותיו, אף על פי שאינו רשאי פטור. אחרים (שקצצו את נטיעותיו), חייבים:

ז. אף על פי שהוא נותן לו, אינו נמחל לו עד שיבקש ממנו,

רבינו עובדיה מברטנורה

עקיבא: ונתן לו זמן. והני מילי לבושת דלא חסריה ממנו, יחבינן זמן. אבל לנזקין דחסריה ממנו, לא יחבינן זמן: שמרה. המתין לה עד שראה אותה עומדת על פתח חצרה: ובו כאיסר שמן. שמן קנוי באיסר: לזו אני נותן ארבע מאות וזו. שעל כאיסר שמן ולזולתו בעצמה לגלות ראשה ומראה היא שאינה מקפדת על הבושת:

ז. על מנת לפטור חייב. אם שאלו חובל לנחל על מנת לפטור אותי אתה אומר סמא את עיני, והשיבו הנחל הן, אף על פי כן חייב, שיש הן שהוא כלאו, ובלשון תמיה אומר לו הן, שאין דרך בני אדם למחול על

שנאמר (בראשית כ) ועתה השב אשת וגו'. ומפני שלא יהא המחול אכזרי שנאמר (שם) ויתפלל אברהם אל האלהים וירפא אלהים את אבימלך וגו'. האומר סמא את עיני, קטע את ידי, שבור את רגלי, חייב. על מנת לפטור חייב. קרע את כסותי, שבור את כדי חייב. על מנת לפטור פטור. עשה כן לאיש פלוני, על מנת לפטור חייב, בין בגופו בין בקממונו:

פרק ט

א. הגוזל עצים, ועשאן פלים, צמר, ועשאן בגדים, משלם כשעת הגזלה. גזל פרה מעברת, וילדה, רחל טעונה, וגזזה, משלם דמי פרה העומדת לילד, דמי רחל העומדת לגזז. גזל פרה, ונתעברה אצלו וילדה, רחל, ונטענה אצלו וגזזה, משלם כשעת הגזלה. זה

צער גופן. אבל האומר לחבירו שבר את כדי, ושאלו המזיק על מנת לפטור אותי אתה אומר. אף על פי שהשיבו נזק לאו, זה הלאו הוא כהן, וכאילו אמר לו וכי לא אמרת לך על מנת לפטור, ולפיכך פטור שכן דרך בני אדם למחול על נזקי ממון:

פרק ט הגוזל. משלם כשעת הגזלה. דמי עצים וצמר. ואין חייב להחזיר לו כלים, דקני בשינוי: דמי רחל העומדת ליגזז. והעורף ששורה יתור הולד והגזזה, שלו הוא, דקנהו בשינוי: זה הכלל. לאתויי גנב טלה ונעשה איל, עגל ונעשה שור, וטבחור או שהוא פטור מתשלומי ארבעה

ספר הוזהר

פרשת ויצא יעקב

תתפח

פרשת ויצא יעקב

ספר הוזהר

תתפח

(דף קמא ע"א)

ויסר לעיניו קהנא את התישים. (שם)
רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים טו) **מי יגור באהלך וגו',** הא אוקימנא, ואוקמוה חברייא, (שם) **הולך תמים, דא אברהם, דכד אתגזר תמים אקרי.** ופועל צדק, דא יצחק, ודובר אמת, דא יעקב. ודא יעקב באמת אתדבק, אי הוא באמת אתדבק, מאי טעמא עבד עם לכן בגוונא דא.

אלא, יעקב בחין שעמא דמזליה הוה. דשרי ליה לאינש, למבחן שעמיה, עד לא יתוב לארעיה, ואי מזליה קאים במה דעבדי שפיר, ואי לאו לא יושטי רגלוי עד דיסלק (ס"א דקאים במה דעבדי) לגביה.

תא חזי, כתיב, (בראשית ל) ונענתה בי צדקתי ביום מחר וגו', דהא איהו לא עבד בגין דיטול מדיליה למגנא, אלא כלא בקושטא וישימו דרעותא,

ולא עוד אלא דאיהו נטיל רשו מלבן, ועל דא כתיב, (בראשית ל) נחשתי ויברכני ה' בגלגלך. במה חרשין וזינין עבד לכן, ובחין מזליה בגיגיה דיעקב, והוה אשפח בגיגיה דיעקב, מאה עאנא כל ירחא, ומאה אמרין ומאה עזין יתיר על עאניה.

רבי אבא אמר, אלף עאנין, ואלף אמרין, ואלף עזין, הוה מייתי ליה יעקב יתיר בכל ירחא וירחא. דהא הוא דכתיב, (בראשית ל) כי מעט אשר היה לך לפני ויפרץ לרב ויברך ה' אותך לרגלי, וברכתא דלעילא לאו איהו פחות מאלף מפל זינא וזינא, מעאנין אלף אשתפח, מאמרין אלף אשתפח, מעזין אלף אשתפח. על כל מה דשריא ברכתא דלעילא, לא פחות מאלף. עד דבגיגיה דיעקב אסתלק לכן לכמה עותרא.

תרגום לשון הוזהר

עוד, אלא שהוא נטל רשות מלבן, ועל כן כתוב נחשתי ויברכני ה' בגלגלך. במה כשפים ומינים עשה לכן ובחן את מזלו משום יעקב, והיה מוצא בגלגל יעקב מאה צאן כל חדש, ומאה ככשים ומאה עזים ויתר על צאנו.

רבי אבא אמר, אלף צאן ואלף ככשים ואלף עזים היה מביא לו יעקב יותר בכל חדש וחדש. והו שכתוב כי מעט אשר היה לך לפני ויפרץ לרב ויברך ה' אתך לרגלי. והברכה שלמעלה אינה פחות מאלף מכל מין ומין. נמצא אלף מהצאן, מהככשים נמצאו אלף, מהעזים נמצאו אלף, על כל מה ששורה הברכה שלמעלה לא פחות מאלף, עד שבשביל יעקב התעלה לכן לעשר רב.

וכד בעא יעקב לנטיליה אגריה, לא אשפח אלא עשרה מפל זינא וזינא, ויעקב חשיב ליה לעותרא סגי. חמי כמה נטיל מדיליה, ממה דהוה יהיב איהו בזכותיה ללבן. וכל דא דסליק ביה יעקב, לא הוה אלא בזרוע דאינון מקלות, דשוי לגבי ענא.

תא חזי, במה טרח ההוא שלימא דיעקב, אבתריה דלבן. כתיב, (בראשית ל) וישם דרך שלשת ימים וגו', והוה אייתי ליה כל האי עותרא. ועם כל דא, לא בעא לכן דיהא אגריה דיעקב הכי, אלא נטל עשרה מן דא ועשרה מן דא ויהיב (ביד דבזי) ליה. ואמר ליה טול הגי. ואי יולידו כמה דאמרתי, בהאי גוונא יהא אגרה. דהא הוא דכתיב, (בראשית ל) ותחלף את משפרכי עשרת מונים, (ובבזי) עשרה מן דא ועשרה מן דא, וכתיב, (בראשית ל) ואביכן התל בי והחליף את

תרגום לשון הוזהר

וכתוב ואביכן התל בי והחלף את משפרכי עשרת מונים. (ובבזי העשרה) השתדל אחר הקדוש ברוך הוא, וברכו. ומפל מה שהתנה לכן עם יעקב – חזר דבדורו ונטל מיעקב הכל, עד שהקדוש ברוך הוא חס עליו ונטל משלו בזרוע. **אמר רבי אלעזר,** כל הפסוקים הללו באו להראות החכמה, ששנינו שדברים שלמעלה, מהם תלויים במעשה, ומהם בדבור, ומהם ברצון הלב, ומי שרוצה למשוך ברכות בתפלה, בדבור ורצון. ומהם שלא בתפלה, אלא תלויים במעשה.

בא ראה, יעקב השלם, כל מה שעשה, עשה בחכמה. כתוב ויצא את המקלות אשר פצל

את המקלות. מאן מקלות, אלן דרגין דאינון בי דינא. אשר פצל, דאעבר מהון דינא. ברהטים, היינו דכתיב, (שיר השירים ו) מלך אסור ברהטים, דהא מההוא מלך, אתיין ברכאן לבלהו עלמין.

דבר אחר (דף קסא ע"ב) מלך אסור ברהטים, מלך דא, אסור וקשור באינון רהטין עלאין, דמנייהו אשתקין כלא, (נ"א אתמקן ברכאן למלא) ממלך עלאה. בשקתות המים, (ס"א ומתקן אשתקין כלא שקתות המים), אלן אינון נחלין דנפקין ואתיין, עד דמטו לאתר דמתכנשי תמן. אשר תבאן הצאן לשותות, כמה דאת אמר, (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי ישפרו פראים

צמאם. ובההוא אתר, דמתכנשי תמן מיא, פלהו אתיין לאשקאה מניה. ויחמנה, (בראשית ל) מאי ויחמנה. תא חזי, בשעתא דרוח צפון נשיב, מיין גלידין ולא נגדין לבר ולא אשתקין. בגין דדינא תליא, וקרירו דצפון גליד מיא. וכד אתער רוח דרום, מתחממי מיא, ואתעבר גלידו דלהון ונגדיו, כדין אתשקין כלא. בגין דחמימו דדרום שראן מיא, וכלהו מתחממי וחדאן למשתי מההוא קרירו דצפון. דהנה לון בקדמיתא, דהא הוא דכתיב ויחמנה. ויחמנה, והא (ולא) כתיב ויחמו. אלא דאינון פלהו נוקבי.

ועל דא אתפווין יעקב, למעבד

תרגום לשון הוזהר

ברהטים בשקתות המים. הכל בחכמה, למשך ברכות מהמעין של הכל לכל הדרגות העליונות שהן חלקו וגדלו.

את המקלות - איזה מקלות? אלו הדרגות שהן בית דיין. אשר פצל - שהעביר מהן את הדין. ברהטים - אינו שכתוב (שיר ו) מלך אסור ברהטים, שזה מהמלך ההוא באות ברכות לכל העולמות.

דבר אחר מלך אסור ברהטים - מלך זה אסור וקשור באותם הרהטים העליונים שמהם משקים את הכל (נמשכות ברכות לכל) מן המלך העליון. בשקתות המים - (ומשם משקים כל שקתות המים) אלו הם הנחלים שיוצאים וכאים עד שמגיעים למקום ששם מתפנסים. אשר תבאן הצאן לשותות - כמו שצאמר (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי ישפרו פראים צמאם. ובאותו המקום ששם מתפנסים המים, כלם באים להשקות ממנו.

עובדא בקממא, ודא הוא דכתיב (בראשית ל) ויקח לו יעקב מקל לבנה לח וגו'. פתח (נ"א רבי אלעזר) ואמר (תהלים קלו) כי יעקב בחר לו זה ישראל לסגלתו, תא חזי כי יעקב בחר לו זה, עד כאן לא ידענא מאן בריר למאן, אי תוספתא

קוטרא דקוטרא דכא, הוה סליק לגו לגו, עד לא אשבח אתר בית מותבא. ההוא אתר לאו אתר, לאו אשתבח לעילא ותתא. מפלא אתאכיד, אברון הוי מפלא, אברון דכורא, סמאל דנפק מהתובא דתוקפא דיצחק. אברון ומות נוקבא דליה, נחש קדמאה, אשת ונונים, דכתיב (משלי ח) רגליה יורדות מות. ואלין תריין אברון ומות, שמעו תקפא דהורמנו דמלכא.

רוא וסתרא סתומא (נ"א סמירא) עלאה אתאכיד (נ"א סמיר) מפלא, אתאכיד (נ"א סמיר)

קדשא בריר הוא בריר ליה ליעקב, אי יעקב בריר ליה לקדשא בריר הוא. אלא ממה דגלי קרא, ידענא דקדשא בריר הוא נטיל ליה ליעקב לעדכיה, דכתיב, (דברים לב) כי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו.

מרעיונין (נ"א מעינין) ויהורגין, (ס"א מאן דאתמקן בתי אליון אתאכיד מפלא. כלא בהופקא דא מן דא סמיר דגבר שלים כיעקב דסליק ולא אתחשבו עיניו בהאי תנא וזכה לאתקרבא באמת חותמא דמלכא קדישא. תא חזי, סמירא עלאה מפלא) מנייה נפק את ה', נקודה עלאה. מהאי נקודה עלאה נפק כלא. אמשיך ואפיק ה', אמא עלאה ראשקי לכל. מהאי נפיק ו', רוא דרשת דאחיד לכל סמירין, דאיהו, מקל לבנה לח, ולו, וערמון.

תריין דרועין דאחידן ביה, אלן נפקי ואחידו כה"א תתאה, לתבא משכנא

תרגום לשון הוזהר

מהכל, סמיר מרעיונות (מענינים) ויהורגים. וני שנמשך אחר אלו, נאבד מן הכל. הכל בהופק זה מזה. אשרי של איש שלום, כיעקב שנטלה ולא נחשבו העינים בעשן חוה, וזכה להתקרב באמת חותם המלך הקדוש. בא ראה, השמיר העליון מהכל) מפלא יצאה האות ה', הנקודה העליונה. מהנקודה העליונה הוה יצא הכל, המשך והוציא ה', האם העליונה שמשקה את הכל. מזה יצא ו', הסוד של שש שאוחז את כל העדרים, שהוא מקל לבנה לח ולו וערמון.

שתי הדרועות שאוחזות בו, אלו יוצאות ואוחזות בה"א התחתונה לחבר המשכונ יחד ולהיות אחד. ואז שלש עשרה מדות נהיות אחת. והלבן נחקק על הגונים ועולה על הגונים כלם. וזו שכתוב מחשף חלבן, ואז נקרא (זכריה לעמוד הבא

השקדוש ברוך הוא נטל את יעקב לגדלו, שכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

תוספתא

הקשר של הקשר הסודי היה עולה לפני ולפנים טרם שמצא מקום לבית מושבו. אותו מקום אינו מקום, לא נמצא למעלה ולמטה, נאבד מן הכל. אברון הוא מן הכל, אברון זכר, סמאל שיצא מהתוף של התוף של יצחק, אברון ומות היא הנקבה שלו, הנחש הקדמוני, אשת ונונים, שכתוב (משלי ח) רגליה יורדות מות. ואילו שנים - אברון ומות - שמעו את תקף רצון המלך.

הסוד והסתור (הסתום) הנסתר העליון נאבד (השמיר)

ה אהב צדקה ומשפט חסד יהוה
מלאה הארץ: ו בדבר יהוה שמים
נעשו וברוח פיו כל צבאם: ז פנס
בגד מי תים נתן באוצרות תהומות:
ח ייראו מיהוה כל הארץ ממנו וגורו
כל יושבי תבל: ט כי הוא אמר ויהי
הוא צוה ויעמד: י יהוה הפיר עצת
גוים הניא מחשבות עמים: יא עצת
יהוה לעולם תעמד מחשבות לבו לדר
ודר: יב אשרי הגוי אשר יהוה אלהיו
העם: יג בחר לנחלה לו: יד משמים
הביט יהוה ראה את כל בני האדם:
טו ממכון שבתו השגיח אל כל יושבי
הארץ: טו הוצר יחד לבם המבין אל
כל מעשיהם: טז אין המלך נושע
ברב חיל גבור לא ינצל ברב כח:
יז שקר הסוס לתשועה וברב חילו לא
ימלט: יח הגה עין יהוה אל יראיו
למיחלים לחסדו: יט להציל ממנות
נפשם ולחיותם ברעב: כ נפשנו חתמה
ליהוה עזרנו ומגננו הוא: כא כי בו
ישמח לבנו פי בשם קדשו בטחנו:
כב יהי חסדך יהוה עלינו כאשר יתלנו
לך:

לך * לדר בשנותו את טעמו לפני
אבימלך ויגרשוהו וילך: ב אברהם
את יהוה בכל עת תמיד תהלתו פני:
ג ביהוה תתהלל נפשי ישמעו עניים
וישמחו: ד גדלו ליהוה אתי וגורממה

שמו יחדו: ה דרשתי את יהוה וענני
ומכל מגורתי הצילני: ו הביטו אלי
ונהרו ופניהם אלי יתפרו: ז עני
קרא ויהוה שמע ומכל צרותיו
הושיעו: ח חנה מלאך יהוה סביב
ליראיו ויחלצם: ט טעמו וראו כי טוב
יהוה אשרי הנזכר יחסהבו: י יראו
את יהוה קדשיו כי אין מחסור
ליראיו: יא כפירים רשו ורעבו ודרשתי
יהוה לא יחסרו כל טוב: יב לכו בני
שמעו לי יראת יהוה אלמדכם: יג מי
האיש החפץ חיים אהב למים לראות
טוב: יד נצר לשונך מרע ושתקי
מדבר מרמה: טו סור מרע ועשה טוב
בקש שלום ורדפהו: טז עיני יהוה
אל צדיקים ואזניו אל שועתם: יז פני
יהוה בעשי רע להכרית מארץ זכרם:
יח צעקו ויהוה שמע ומכל צרותם
הצילם: יט קרוב יהוה לנשכרי לב
ואת דפאירוח יושיע: כ רבות רעות
צדיק ומכלם יצילנו יהוה: כא שמר
כל עצמותיו אחת מהנה לא נשברה:
כב תמותת רשע רעה ושאני צדיק
יאשמו: כג פודה יהוה נפש עבדיו
ולא יאשמו כל יחסיים בו:

ו לחודש

יום שני

לך * לדר: א ריבה יהוה את יריביו
לחם את לחמי: ב החזק מגן
וצנה וקומה בעזרתי: ג ויהי חנני

וסגר לקראת רדפי אמר לנפשי
ישעתך אני: ד יבשו ויפלטו מבקשי
נפשי וסגור אחור ויחפרו חשבי רעתי:
ה יהיו כמץ לפגירות ומלאך יהוה
דוחה: ו יהי דרכם חשך ויחלקלקת
ומלאך יהוה דפם: ז כיהם טמנו
לי שחת רשעים חנם חפרו לנפשי:
ח תבואהו שואה לא ידע ורשתו
אשר טמן תלכו בשובה ופלה:
ט ונפשי תגיל ביהוה תשיש בישועתו:
י כל עצמותי תאמרנה יהוה מי כמוך
מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון
מגדלו: יא יקומון עדי חמס אשר
לא ידעתי ישאלוני: יב ישלמוני רעה
תחת טובה שכול לנפשי: יג ואני
בחלותם לבושי שק עניתי בצום נפשי
ותפילתי על חיקי תשוב: יד כרע כפאח
לי התהלכתי כאבל אם קדר שחיתי:
טו ובצלעי שמחו ונאספו נאספו עלי
גבים ולא ידעתי קרעו ולא דמו:
טז בחנפי לעגי מעוג חרק עלי שנימו:
יז אדני פמה תראה השיבה נפשי
משאיהם מכפירים יחידתי: יח אודך
בקהל רב בעם עצום אהללך: יט אל
ישמחולי איבי שקר שנאי חנם
יקרצו עין: כ כי לא שלום ידברו ועל
רעיי ארץ דברי מרמות יחשבו:
כא ויחביבו עלי פיהם אמרו האח
האח ראמה עיננו: כב ראיתה יהוה

אל תחרש אדני אל תרחק ממני:
כג העירה והקיצה למשפטי אלהי
ואדני ליריב: כד שפטני בצדקך יהוה
אלהי ואל ישמחו לי: כה אל יאמרו
בלבם האח נפשנו אל יאמרו
בלענוהו: כו יבשו ויחפרו: ז יחדו
שמחי רעתי ילבוש בשת וכלמה
המגדילים עלי: כז ירנו וישמחו חפצי
צדקי ויאמרו תמיד יגדל יהוה החפץ
שלום עבדו: כח ולשוני תהגה צדקך
כל היום תהלתך:

לך * למנצח: א לעבד יהוה לדר:
ב נאם פשע לרשע בקרב לבי אין
פחד אלהים לגד עיני: ג כיהחליק
אליו בעיניו למצא עונו לשנא:
ד דברי פיו און ומרמה חדל להשפיל
להיטיב: ה און: ו יחשב על משכבו
יתנצב על דרך לא טוב רע לא מאס:
ז יהוה בהשמים חסדך אמונתך עד
שחקים: ז צדקתך: א כהריאל
משפטיך תהום רבה אדם ובהמה
תושיע: א יהוה: ה מה יקר חסדך
אלהים ובני אדם בצל כנפיהם יחסיו:
ט ירונו מדשן ביתך ונחל עדיך
תשקם: י כיעמד מקור חיים באורך
נראה אור: יא משך חסדך לודיע
וצדקתך לישיר לב: יב אל תבואני
רגל באוה וידרשעים אל תגדני:

יג שם נפלו פעלי און דחו ולא יכלו
קום:
לז א לדרד | אל תתחר במרעים אל-
תקנא בעשי עולה: ב כי כחציר
מהרה ימלו וכירק דשא יבולון:
ג בטח ביהוה ועשה טוב שכן ארץ
ורעה אמונה: ד והתענג עלי יהוה
ויחן לך משאלת לבך: ה גול על-
יהוה דרפך ובטח עליו והוא יעשה:
ו והוציא כאור צדקך ומשפטך
בצחקים: ז דום | ליהוה והתחולל לו
אל תתחר במצליח דרכו באיש עשה
מזמות: ח הרף מאף ועזב חמה אל-
תתחר אף להרע: ט כי מרעים יכרתו
וקני יהוה המה יירשו ארץ: י ועוד
מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו
ואיננו: יא וענוים יירשו ארץ והתענגו
על רב שלום: יב זמם רשע לצדיק
והרק עליו שגיו: יג אדני ישחק לו
כי ראה כי יבא יומו: יד חרב פתחו
רשעים ודרכו קשתם להפיל עני
ואכיון לטבות ישרי דרך: טו חרבם
תבוא בלבם וקשתותם תשבבנה:
טז טוב מעט לצדיק מהמון רשעים
רבים: יז כי זרועות רשעים תשבבנה
וסומך צדיקים יהוה: יח יודע יהוה
ימי תמימם ונחלתם לעולם תהיה:
יט לא יבשו בעת רעה ובימי רעבון
ישבעו: כ כי רשעים | יאבדו ואיבי

יהוה ייקר כרים כלו בעשן כלו:
כא לוח רשע ולא ישלם וצדיק חונן
ונותן: כב כי מברכיו יירשו ארץ
ומקלליו יכרתו: כג מיהוה מצעדי-
גבר כוננו ודרכו יחפץ: כד כי יפול
לא ינוטל כי יהוה סומך ידו: כה גער |
הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק
נעזב וזרעו מבקש שלום: כו כל היום
חונן ומלוח וזרעו לכרכה: כז סור
מרע ועשה טוב ושכן לעולם: כח כי
יהוה | אהב משפט ולא יעזב את-
חסידיו לעולם נשמרו וזרע רשעים
נכרת: כט צדיקים יירשו ארץ וישכנו
לעד עליה: ל פ צדיק יהגה חכמה
ולשונו תדבר משפט: לא תורת אלהיו
כלבו לא תמעד אשוריו: לב צופה רשע
לצדיק ומבקש להמיתו: לג יהוה לא-
יעזבו בידו ולא ירשיענו בהשפטו:
לד קוה אל יהוה | ושמר דרכו
וירוממו לרשת ארץ בהכרת רשעים
תראה: לה ראיתי רשע עריץ ומתערה
כאזרח רענן: לו ויעבר והנה איננו
ואבקשהו ולא נמצא: לו שמרתם
וראה ישר כי אחרית לאיש שלום:
לח ופשעים נשמדו יחדו אחרית
רשעים נכרתה: לט ותשועת צדיקים
מיהוה מעולם בעת צרה: מ ויעזרום
יהוה ויפלטם ויפלטם מרשעים
וישיעם כי חסו בו:

לא א מזמור לדרד להזכיר: ב יהוה
אל יבקצפך תוכיחני ובחמתך
תסרני: ג כי חציק נחתו כי ותנחת
עלי ידך: ד אינ מתם בכשרי מפני
ועמד אין שלום בעצמי מפני
חטאתי: ה כי עונתי עברו ראשי
כמשא כבד יקבדו ממני: ו הבאישו
נמקו חבורתי מפני אולתי: ז געויתי
שחתי עד מאד כל היום קדר הלכתי:
ח כי כסלי מלאו נקלה ואין מתם
בכשרי: ט נפוגותי ונדפיתי עד מאד
שאגתי מנהמת לבי: י אדני נגדך
כל תאותי ואנחתי ממך לא נסתרה:
יא לבי סתחר עזבני כחי ואור עיני
גם הם אין אתי: יב אהבי | ורעי מגד
נגעי יעמדו וקרובי מרחק עמדו:
יג וינקשו | מבקשי נפשי ודרשי רעתי
דברו הוות ומרמות כל היום יהגו:
יד ואני בחרש לא אשמע ופאלם לא
יפתח פיו: טו ואהי באיש אשר לא-
שמע ואין בפיו תוכחות: טז כי לך
יהוה הוחלתי אתה תענה אדני אלהי:
יז כי אמרתי פן יושמחולי במוט רגלי
עלי הגדילו: יח כי אני לצלע נכון
ומכאובי נגדי תמיד: יט כי עוני אגיד
אדאג מחטאתי: כ ואיבי חיים עצמו
ורבו שגאי שקר: כא ומשלמי רעה
תחת טובה וישטונני תחת רדפי-
טוב: כב אל תעזבני יהוה אלהי אל-

תרחק ממני: כג חושה לעזרתי אדני
תשועתי:
יום שלשי 1 לחדש
לז א למנצח לידתו לידותו מזמור
לדרד: ב אמרתי אשמרה דרכי
מחטא בלשוני אשמרה לפי מחסום
בעד רשע לנגדי: ג נאלמתי דומיה
החשיתי מטוב וכאבי נעבר:
ד חם לבי | בקרבי כהגיגי תבער אש
דברתי בלשוני: ה הודיעני יהוה | קצי
ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל
אני: ו הנה טפחות | נתת ימי וחדלי
כאין נגדך אף כל הבל כל אדם נצב
סלה: ז אף בצלם | יתהלך איש אף-
הבל יחמיון יעבר ולא ידע מי-
אספם: ח ועתה מה קניתי אדני
תוחלתי לך היא: ט מכל פשעי
הצילני חרפת נכל אל תשימיני:
י נאלמתי לא אפתח פני כי אתה
עשית: יא הסר מעלי נגעך מתגרת ידך
אני כליתי: יב בתוכחות על עון |
יפת איש ותמס בעש חמודו אף הבל
כל אדם סלה: יג שמעה תפילתי |
יהוה ושוועתי | האזינה אל דמעתי
אל תחרש כי גר אנכי עמך תושב
בכל אבותי: יד השע ממני ואבליגה
בטרים אלך ואינני:

מ א למנצח לדרד מזמור: ב קוה
קניתי יהוה ונט אלי וישמע

לקוטי הלכות

לעמוד הקודם

הלכות תפלה הלכה ה

ארת חיים

קפ

אברהם
אבינו הוא
סוד דבקות
התפלה

כִּי 'אַבְרָהָם' אִישׁ הַסֵּד - הוא עקר ההתחברות ודבקות להשם יתברך שזוכין על־ידי התפלה, כִּי אברהם בחינת חסד שהוא אהבה והשתוקקות והתחברות ודבקות להשם יתברך, שכל זה בחינת חסד ואהבה, בחינת אברהם, כִּי אברהם הוא הראשון שהתחיל לעסק בתפלה בשלמות ולהמשיך דרך התפלה בעולם, כִּי הוא התחיל להמשיך האמונה בעולם שהיא בחינת תפלה, וכמבאר בכמה מקומות בדבריו ז"ל (סימנים ז, ט ועוד).

עלית הנפש, בחינת: "אליך ה' נפשי אשא" כידוע, כִּי אז עולה נפש כל אחד לחדש כחו ומדתו דקדושה, על־ידי שנמשך על נפשו הארת ה', שעל־ידי זה נתגלה להנפש הדרך איך לעלות לחדש נפשו וכחו ומדתו כנ"ל. ואחר־כך חוזרים כל הנפשות, וכל אחד מוריד שפע וחיות כפי התחדשות נפשו וכחו, וזהו בחינת ירדת השפע שנמשך אחר־כך ב'אשרי ובא לציין' וכו', הינו כנ"ל.

הלכה ה

א. ע"פ התורה בלקוטי תנאים סימן פד וזה לשונו:
'דע שעקר התחברות ודבקות להשם יתברך הוא על־ידי התפלה וכו'. ובשביל זה על־פי רב, כשאדם מתפלל נופל לו מחשבות של גדלות, כִּי התפלה, הינו בחינת מלכות, בחינת 'אני', היא בגלות בתוך מלכות הרשעה וכו', וכשהיא רוצה לצאת אזי מתאחזת בה מלכות הרשעה, הינו גדלות וכו'. ועל־ידי שמתפללים בכח, על־ידי זה נותן כח בתפלה להתחזק כנגד מלכות הרשעה וכו'. נמצא שהתקון לפניות של גדלות העולים בשעת התפלה הוא להתפלל בכח, ובזה יתגבר עליהם ויבטלם וכו', ועל־ידי זה מתקן 'אשת חיל', בחינת מלכות, ומוציא אותה מגלותה, מלבושין אוכמין, לבושין דקלפה שהיא מכסה בהם בגלותה, ונעשית קן להקדוש ברוך הוא וכו'. ועקר פונתה יהיה שתתקן השכינה כדי לזווגה עם בעלה וכו', כִּי מתחלה צריך אתערותא דלתתא וכו', ואזי השכינה מתלבשת בלבושין גהורין: 'חור סומק ירק', בחינת אבות. והיא בחינת שבועה, בחינת שבעה, ונעשה באלו עכשו נשבע לאבות פיוס הזה. נמצא על־ידי תפלה בכח נתחדש השבועה לאבות, עד כאן, וז"ל עין שם:

עקר
התחברות
ודבקות
לשם
יתברך הוא
על־ידי
התפלה

יצחק אבינו
הוא סוד
גבורות
התפלה

'יצחק' - הוא בחינת גבורות, בחינת כח וגבורה, שמתפללין בכח גדול וגבורה גדולה כדי להכניע ולשבר מלכות הרשעה, הינו גדלות שעולה על הלב בשעת התפלה. כִּי באברהם ויצחק היה עדין אחיות מלכות הרשעה, שהם עשו וישמעאל שיצאו מהם, ועל־כן צריכין להמשיך בחינת גבורות יצחק הקדושים, שהם בחינת מה שמתפללין בכח וגבורה - כדי להכניע ולבטל מלכות הרשעה שהוא מלכות עשו וישמעאל, שלא יבטלו התפלה על־ידי מחשבות של גדלות וכנ"ל.

עקר קיום
העולם על־
ידי עקדת
יצחק

וע"כ ה'ה עקר קיום העולם על־ידי עקדת יצחק, כִּי עקדת יצחק זה בחינת מסירת נפש שמסר נפשו למות בשביל השם יתברך. וזה בחינת תפלה בכח, שצריכין להניח כל כחו וחיותו בתוך דבורי התפלה שזה בחינת מסירת נפש, בחינת עקדת יצחק שמסר כל חיותו בשביל השם יתברך, והכל בשביל לבטל מלכות הרשעה שהם תקף הגבורות דסטרך אחרא שהיו נאחזין בו, שהם בחינת מלכות הרשעה של עשו וישמעאל. ועל־ידי העקדה שהיא מסירות נפש, בחינת תפלה בכח, על־ידי זה הכניע ובטל אותם וכנ"ל.

ב. וזהו בחינת 'תפלות אבות תקנום' (ברכות כו:). כִּי עקר התפלה בבחינת אבות כנ"ל, כִּי על־ידי התפלה בכח נתחדש השבועה לאבות כנ"ל, כִּי השלישה אבות הם בעצמן בבחינת תקוני מעלות התפלה המבארים בתורה הזאת.

עקר התפלה
בבחינת
אבות

הזכרת
השבועה
לאבות על־
ידי תפלה
בכח - עקדת
יצחק

ע"כ ה'ה בכל פעם שרוצים להזכיר לפני השם יתברך את הברית ואת השבועה שנשבע להאבות, מזכירין אותה על־ידי הזכרת זכות עקדת יצחק, כמו שאומרים בראש השנה (בתפלה מוסף) וכן בכל יום (בתפלה שקדם אמירת העקדה): 'ונזכר לנו ה' את הברית ואת

שבחי

פדר הנסיעה שלו לארץ ישראל י

כ

לעמוד הקודם

ששמו ישעיה, ובא הוא זכרוננו
לברכה תכף ומיד אליהם, ונרמה להם
פודאי שהוא בן הקאמרנער, ואמרו
לו: אמה הוא פודאי בן הנ"ל; והשיב
להם והוכיח להם שאינו בנו. בתוך-
כך התחילו לדבר מהמתנה ששלח
הקאמרנער לבנו, והתחיל הוא זכרוננו
לברכה תכף לבקשם ולהפציר אותם
שיהיו מראין לו את המתנה שלו,
וראו שוב שהוא בנו; ואחר-כך דברו
עמו עוד - וקלל אותו; ונבהלו מאד
מאד, ובאו כבעס גדול, ובזו אותו
מאד מאד. וכששאלו אותו: למה
אתה אמר עכשו ששמןך כך - ואחר-
כך שם אחר, וכן בשם מקומך? השיב
להם גם-כן שכל שם ושם הוא כפי
המדה והספירה שנגאח בו וכו', ואני
ברוך השם כלול מכלם. וכל מה
שעבר בענין זה יקצרו המון יריעות
לספר.

והוא זכרוננו לברכה היה מעורר אותם
לפעמים מהשנה והתחיל לדבר
עמם, עד שבאו כבעס גדול והתחילו
עוד לקלל ולבזות אותו מאד. ובערב
שבת-קדש באו הם מבית הטבילה,
והוא זכרוננו לברכה היה שוכב על
הדרגא יתף וכלי תגורה וכלי פובע
עליו, ושאל אותם: מפני מה בכל
השבויע הגוף שלי קל ואין לי כבדות,
ועכשו יש לי כבדות גדול מאד, עד
שכמעט איני יכול לעמוד ממקום זה?
והשיבו לו: מחמת ששכל ערב שבת-

קדש הנשמה זו עולה למעלה, ונשמה
היתרה באה למטה; ואצלך הלכה
הנשמה שלך, ונשמה יתרה - אינה
זוכה לקבל, על-כן נשאר גופך פאכן.
והשיב להם: אוי לכם, אפילו בדבר
קל כזה אינכם יודעים מה להשיב.
ובקש אותם שיקבלו אותו על שפת
אצלם, ולא רצו. ובשבת קבלו את
האיש שהיה עמו אצלם על שפת,
ואותו לא רצו לקבל, והכרח לאכל
מאכלי חלב, כי לא רצו לאכל שם
בשר, רק הם היה להם איזה שוחט.
וגם בשבת היה להם מחלקת גדול
מאד עמו, ורצו לדחפו לחוץ; כי הוא
נכנס אצלם אף-על-פי שלא אכל
עמם, והם התחילו לריב עמו עד
שרצו לדחפו לחוץ, והיה רעש גדול
שם, וכן בבקר היה גם-כן כך.

כלל הדבר, כי הוא זכרוננו לברכה
עשה ככונה והניח עצמו לבזות בכל
מיני בזיונות; ואמר להאיש שהיה
עמו שאלו הבזיונות יהיו לו טובה
גדולה בהליכה ובחזרה. כי גדל עצם
המגיעות הגדולות שהיה לו לבוא
לארץ-ישראל - אי אפשר לשער
ולתעורר ולספר, ולא היה לו באפשרי
לבוא לארץ-ישראל כי אם על-ידי
קטנות זאת, באשר נשמע אחר-כך
מפיו בפרוש ואמר שאם לא היו לו
אלו הבזיונות והקטנות - לא היה לו
באפשרי לבוא לשם בשום אופן. ואמר
שראה שהוא מוכרח לשאר שם

שבחי

פדר הנסיעה שלו לארץ ישראל יא

כא

בסטנבול, דהינו למות שם, אף זאת
הקטנות והבזיונות הצילו אותו; כי
לדם שבאין לארץ-ישראל וכו' פנ"ל.
אחר-כך צוה רבנו זכרוננו לברכה
להאיש שהיה עמו שיתן להאנשים
הנ"ל שבזו אותו פנ"ל מהמאכלים
ומשקאות ומיני מרקחת שלהם שהיה
עמם, לתן להם מהכל. ונסעו אלו
האנשים לביתם, ולא רצו לקבל אגרת
מרבנו לביתו, רק מהאיש שהיה עמו
קבלו אגרת; ורבנו זכרוננו לברכה
הניח אגרת שלו בתוך אגרת של
האיש הנ"ל, ואלו האנשים היו רוצים
לפתח את האגרת של האיש הנ"ל
אולי יוכלו להבין ממנו איזה דבר
מרבנו זכרוננו לברכה, מי הוא ומאין
הוא; אבל לא היו יכולים למצא
האגרת אצלם, כי נעלם מהם היכן
שהניחו את האגרת. ולא בא לדם
האגרת עד שבאו אל הקאמרנער
בוליחאי, אז מצאו האגרת אצלם,
וראו מן האגרת שהיה רבנו זכרוננו
לברכה, המה ראו בן תמהו, ונבהלו
מאד. והאיש ההוא שבזה אותו הרבה
פנ"ל בא לביתו, ונפטר בסמוך
לביאתו ממש.

יא. ומיד אחר נסיעתם מסטנבול בא
אליו הסרסור הנ"ל, והראה לו
אגרות הרבה מצדיקי דורנו ששלחו
אליו בקשתם להיות לעזר לאנשים
הנסעים מהקא להתם, כי הוא חשוב
בעיני השרי-מלוכה; ככן תדעו: אם

תגלו לי מי אתם ומאיזה משפחה
אתם - הרי טוב, ואם לאו - יש-לא
ידי לעשות עמכם רעה אשר לא
תוכלו בפרה, ולא יועיל הון לשחד
בממון, ולא די שלא תסעו לארץ
הקדש, גם תהיו בבית האסורים;
וכיוצא בדברים אלה. וכאשר שמע
זאת רבנו זכרוננו לברכה מיד אמר לו
האמת, ששמו רבי נחמן, והוא נכד
להבעל-שם-טוב זכרוננו לברכה ולרבי
נחמן מהרידענקא זכרוננו לברכה. מיד
נסוג אחר הסרסור הנ"ל והלך מאתו,
וילום המחרת בא הסרסור בהנצעה
אליו, ואמר לרבנו זכרוננו לברכה
בלשון אהבה וחבה: רבי, ה' עמכם,
תדעו שכל הטובות שקבלו מאתי,
וישכרם יהיה כפול על-זה שגליתם
לי האמת, כי אם לא הייתם מודים לי
הייתי מוסר אתכם לבית הסהר,
והייתי נענש בעלמא דין ובעלמא
דאתי; ובקשתי אתכם לקבל טובה
מאתי, הן בשכירות הספינה הן בשאר
דברים, כי אני מוכן ומזמן לשרת
אתכם:

יב. וביום מחר בא ואמר שפא ספינה
מחוץ-לארץ עם יהודים, ויש
להם גם-כן שוחט מבהק. ושם באותה
ספינה היה הרב החסיד המפורסם
מורנו הרב רבי זאב ורף גרו ואיר
משורגי אוסטרקא ושאר אנשים
חשובים, ושאלו על רבנו זכרוננו
לברכה, וגלה להם האיש שהיה עם

בעניינים אלו גבה ועמק מאד, עמק עמק מי ימצאנו.

יד. ואז באותו העת היתה המלחמה של הצרפת, שהלך הצרפת לארץ התוגר, למצרים, ולארץ ישראל וכיוצא במפרס. וכאשר נשמע לאנשי סטנבול שהמלחמה הנהל מתעוררת והצרפת הולך וקא על הים, אזי לא רצו קהלה קדישא של סטנבול להניח שום יהודי לצאת מקיר העיר וחוצה לפרש על הים.

ורבנו זכרנו לברכה לא השגיח על זה, ורצה להפקיר את עצמו, ואמר להאיש שהיה עמו: תדע שאני רוצה לסכן את עצמי אפילו בסכנות גדולות ועצומות, אף את נפשי אני רוצה להפקיר, בכך אם תרצה קח לך מעות על הוצאות ושוב בשלום לביתך, ואני אסע לכדי בהעלם ובהסתר מאנשי סטנבול, כי את עצמי אני מפקיר יהיה אף שיהיה וכו'. והאיש הנ"ל מאן בזה ואמר: במקום אשר יהיה שם אדני, אם למות אם לחיים - שם יהיה עבדך, ובאשר תלכו אלך גם-כן.

והשם יתברך ברחמיו הוא מסבות מתהפך, וסבב ברחמיו שאחר יום או יומים נשמע, היות שישב שם בסטנבול חכם הגדול מירושלים אשר קבץ על-יד נדבות עבור עניי ירושלים עיר הקדש, והיה בדעתו להתעכב שם עוד שנה אחת, ופתאם נתעורר ואמר

שעות, ואחר-כך הניחו אותו על המטה ושכב שם כל הלילה עד למחרת חצי היום, והיה שכב כמו שנגרע, עד שעזרו השם יתברך שקם ממשתו וחזר לאיתנו. והיה לו סכנות גדולות רבות ועצומות ומניעות אין מספר בכל עת ובכל רגע שם, ואמר שהבזיונות והקטנות הנ"ל הועיל לו מאד כנ"ל:

יג. ואמר רבנו זכרנו לברכה שכל-כך נכנס בהקטנות, ונעשה רגיל בעניי הקטנות כל-כך, עד שאחר-כך כשבא לארץ ישראל ורצה להשליך זאת, היה מכרח להכריח עצמו בכחות לשבר ולהשליך את עניי קטנות הנ"ל, כי כבר היה קשה עליו להשליך זאת מחמת גדל הרגילות, כל-כך היה נכנס בהקטנות בתחלה.

גם אחר-כך, כשבא מארץ ישראל, היה חדוש נפלא בענין זה, ועצם הסלגת גדלת חכמתו בענין זה עמק עמק, לא נשמע ולא נראה כזאת. כי זה ידוע, שקדם שיוצאין מדרגא לדרגה צריך שיהיה ירידה קדם העליה וכו', ואז צריכין לעניי קטנות, להיות איש פשוט לגמרי וכו'; והוא זכרנו לברכה, מחמת שכל ימיו לא היה עומד בשום פעם על מדרגה אחת, רק בכל פעם בכל יום ובכל שעה היה עולה תמיד מדרגה לדרגה, על-כן היתה חכמתו

לברכה היה אכל באותו העת, כי היה מתפלל מקדם, עד שפעת תפלתו של רבי זאב היה הוא זכרנו לברכה אכל סעדו, וכן היה כליל שבת ובשבת בשחרית ובסעודה שלישית. ובעת שישב רבי זאב לסעודה השלישית כבר ברך רבנו ברכת המזון, וצוה להאיש שהיה עמו שיסתכל אם יש כוכבים, והתפלל תכף ערבית והבדיל, ולקח הלולקע ונכנס לבית רבי זאב, והוא התחיל בסמוך הסעודה השלישית בדרך המפרסמים. ותכף כשנכנס רבנו לשם בלי כובע עליון ובלי תגורה והלולקע בידו, תכף קבלו בכבוד גדול רבי זאב הנ"ל, וברך ברכת המזון מיד והתפלל ערבית, והבדיל, ודבר עם רבנו זכרנו לברכה כמעט כל הלילה, והיה אהבה גדולה ביניהם.

ורבנו זכרנו לברכה עשה שם כל מיני קטנות כנ"ל; והיה שם על קבר של רבי נפתלי זכרנו לברכה. וכל מה שעבר עליו בסטנבול בגשמיות וברוחניות - תקצר המון יריעות לספר, וכפי המובן מדבריו שהיה שם בסכנה גדולה ועצומה, והיה סבור שבודאי יהיה נשאר שם, דהינו שיסתלק שם, אף השם יתברך עשה עמו נסים הרבה, ועבר על הכל; והקטנות הנ"ל הועיל לו מאד. גם כשבא מהקבר של רבי נפתלי נפל פתאם על הארץ ושכב כך כמה

רבנו זכרנו לברכה האמת. ותכף שלח רבי זאב הנ"ל אחרי רבנו זכרנו לברכה שיבוא אליו לאכסניא שלו, ויקבלו באהבה להתארח עמו יחד; ולא רצה רבנו זכרנו לברכה ללכת אצלו, כי אמר: כאן טוב לפני. כי היה עשה בסטנבול כל מיני קטנות, והיה הולך יחף ובלי תגורה ובלי כובע עליון, והיה מלכש רק בה' אינטער שלאק' שהיה לו מאיזה מלבוש, והיה הולך בשוק בדרך בני-הנעורים הרצים בשוק ומצחקים, והיה עשה מלחמות בדרך צחוק בדרך בני-הנעורים, והיו מכנים אחד בשם הצרפת ואחד בשם אחר, ועשו מלחמה, והיה פעין תכסיס מלחמה ממש; והיה עשה עניי קטנות הרבה מאד שם בסטנבול.

אחר-כך נפל הדבר רחמנא לצלן בחאן זה, הינו חצר, והיה מכרח לברח משם, והכרח לפנס באכסניא של רבי זאב הנ"ל, ועשה עבורו סעודה גדולה, והיה הרב רבי זאב הנ"ל נהג בו כבוד גדול מאד מאד בלי ערף. ורבנו זכרנו לברכה עשה כמה דברים אז שהיה כנגד רצון רבי זאב הנ"ל, אף אף-על-פי-כן, אהבה מקלקלת השויה, ומעצם האהבה לא הסתפל על-זה כלל, אף-על-פי שהיה בעניי פליאות גדולות. כי בכל עת שהיה רבי זאב מתפלל לפני העמוד בשבת בדרך המפרסמים, ורבנו זכרנו

ספר

הקדמה

המידות

ו

שמות הצדיקים

מ

וכו', ^{לעמוד הקודם} בודאי ראוי להציג ביחד כל הדברים המדברים ממדה אחת, כגון אות א' - 'אמת', טוב אשר יפה שיהיו מחברים יחד כל הדברים המדברים ממעלת האמת וגנות השקר, אף-על-פי שהשגות של האלף-בית השני שגבו ונעצמו מאד מאד מן הראשון כנ"ל, אף-על-פי-כן פנימיות פונתם אחד, ושניהם לדבר אחד נתפנו, לגלות גנות השקר ומעלת האמת כדי שנתחזק בכל פחנו לבלי לדבר שקר, רק אמת בשם ה', ובשכיל זה גלה לנו כל התועליות המגיעים על-ידי האמת ולהפך כל ההפסדות הבאים על-ידי השקר, ובאיזה דרך זוכין לאמת וכיוצא בזה; הן כל הדברים האלה אם מקור חצכם ממקום שנוכחים המה משנים זה מזה וגבהים זה מזה, "כי גבה מעל גבה שמר וכו'", עם-כל-זה כלם שבים למקום אחד, כדי שנוכח לאמת.

על-כן אמרתי להציג הפל כסדר, וכל הדברים יחדיו יהיו תמים כסדר אחד על-פי אלף-בית, רק נטיתי קו בין הדברים של האלף-בית הראשון ובין ההשגות של האלף-בית השני, וגם הצגתי עוד סימן עגול כזה: ○ אצל התחלת כל דבר ודבר שהוא מאלף-בית השני, למען ידע הקורא מאיזה מעין נכעים דברים אלו; כי כבר גליתי ששמעתי מפיו הקדוש שדבריו האחרונים שבאלף-בית השני שגבו וגבהו מאד מאד מהראשונים, על-כן גבול שמתי ביניהם להבחין ולידע.

וה' הטוב ננחנו בדרך הישר והאמת, ונוכח ללמד וללמד, לשמור ולעשות ולקים את כל הדברים האלה הכתובים כאן, ולהבין ולהשכיל את כל דרכי העצות המבארים כאן אצל כל מדה ומדה, אז נצליח את דרכינו ואז נשכיל.

מנעמרוב. ר' אצילע מלאדיזין. ר' מענדיל. ר' עוזר מאומאן. ר' נחמן ריוועצקער. ר' יצחק הייסינער. ר' חיים קרעסינשטיין. הרב ר' משה מטבריה ר' אהרן ניסן.

ר' אבא שוחט-ובודק מארץ ישראל. ר' משה יונה מארץ ישראל. ר' פינחס. ר' טוביה מטעפליק. ר' יצחק אייזיק. ר' יוסף חר"ז. ר' חיים בן ר' יעקב בעל מגיה. ר' העשיל מטעפליק. ר' יואל מברסלב. ר' שמואל צבי מברסלב. ר' ניסן מברסלב. רבי דוד צבי מברסלב. ר' מענדיל מליטא. ר' נתן דיין מברסלב. ר' סענדר מטירהאויצע. ר' לייבלי קאנטסאנטינער. רבי נתן מטירהאויצע. רבי צבי סופר מברסלב. ר' פנחס יהושע. ר' ברוך אפרים. ר' זלמן מטשעהרין. ר' דוד צבי מדימטרייווקע. אחיו ר' יודיל. ר' פסח מטשעהרין. ר' מרדכי שוחט-ובודק מברסלב. ר' אייזיק מברדיטשוב. רבי ישראל מטירהאויצע. ר' אייזיק מאומאן. ר' אשר זעליג. ר' משה יהושע אלטער מטעפליק. ר' שמריה אברהם אלגיה מברדיטשוב. אחיו ר' מענדיל מטשעהרין. ר' צבי מטולטשין.

ר' צבי כהן מברסלב. רבי פנחס מקובליטש. ר' יעקב סופר. ר' אצילע מלאדיזין. ר' נחמן ריוועצקער. ר' יצחק הייסינער. ר' משה מטבריה ר' אהרן ניסן. ר' אבא שוחט-ובודק מארץ ישראל. ר' משה יונה מארץ ישראל. ר' פינחס. ר' טוביה מטעפליק. ר' יצחק אייזיק. ר' יוסף חר"ז. ר' חיים בן ר' יעקב בעל מגיה. ר' העשיל מטעפליק. ר' יואל מברסלב. ר' שמואל צבי מברסלב. ר' ניסן מברסלב. רבי דוד צבי מברסלב. ר' מענדיל מליטא. ר' נתן דיין מברסלב. ר' סענדר מטירהאויצע. ר' לייבלי קאנטסאנטינער. רבי נתן מטירהאויצע. רבי צבי סופר מברסלב. ר' פנחס יהושע. ר' ברוך אפרים. ר' זלמן מטשעהרין. ר' דוד צבי מדימטרייווקע. אחיו ר' יודיל. ר' פסח מטשעהרין. ר' מרדכי שוחט-ובודק מברסלב. ר' אייזיק מברדיטשוב. רבי ישראל מטירהאויצע. ר' אייזיק מאומאן. ר' אשר זעליג. ר' משה יהושע אלטער מטעפליק. ר' שמריה אברהם אלגיה מברדיטשוב. אחיו ר' מענדיל מטשעהרין. ר' צבי מטולטשין. ר' צבי כהן מברסלב. רבי פנחס מקובליטש. ר' יעקב סופר. ר' אצילע מלאדיזין. ר' נחמן ריוועצקער. ר' יצחק הייסינער. ר' משה מטבריה ר' אהרן ניסן.

אלקום געציל מאימן. ר' נחמן מנעמרוב. ר' שמחה מאומאן. ר' נתן מדימטרייווקע. ר' נתן מירושלים. רבי ישראל מקארדאן. ר' ישראל כהן. ר' יעקב יוסף מירושלים. ר' חיים מקובליטש. ר' אהרן מקובליטש. ר' שלמה מלובלין. ר' שלמה גבריאלי. ר' יצחק גרשון הכהן. ר' אברהם יצחק הכהן. (עד כאן

על פי דפוס וואןשא תרפ"ה).

ר' שמשון פרסקי נכד רבי"ל. ר' מתתיהו בן ר' נחום הכהן. ר' ברוך חתן ר' געצי ז"ל. ר' יעקב (מדימטרי) בן ר' זאב. ר' לייב (מלאדי) צרטינר. ר' נחמן בן ר' יצחק. ר' יצחק בן ר' נתן נכד מוהרנ"ת. ר' משה גלידמן. ר' נחמן בן ר' שכנא נכד מוהרנ"ת. ר' מרדכי בן טוביא ז"ל מבאברניץ. ר' יצחק אייזיק בן ר' נתנאל. ר' דב בן ר' ישעיה הכהן לינדוואסר. ר' בנמין פרבר מבארדיטשוב. ר' ברוך בן ר' דוד מבארדיטשוב. ר' אהרן ליב ציגלמן. ר' יצחק ברייטר. ר' שלמה וועקסלר. ר' אפרים קראקאבסקי. ר' ישראל דוד מצוזמר. הרב ר' מרדכי מוהר צדק מסוקולוב. ר' פנחס'ל מפשעבבורז. ר' יצחק קראקובסקי מלאדי (המקום ר' יצחק'ל אטוואצקער). ר' אברהם בן ר' נפתלי הירץ סופר.

ליקוטי

תפילה מד-מה-מו

תפילות

ריח

לעמוד הקודם

רעים ומכל מיני בלבולים הדעת. והתקנו לקדשת הבית ולקדשת הדעת בתכלית השלמות באמת.

והרחם עלינו ותצילנו תמיד מן הפסע ומן הקפדות. ונזכה להיות טוב לכל תמיד. ולא יהיה בלבנו שום פסע וקפדא ושום קנטור בעולם כלל. ותקרבנו לעבודתך באמת. ונזכה להתקשר באמת לצדיקים אמתיים, ואל התורה הקדושה, ולהשם יתברך, באמת ובתמימות ובאמונה שלמה, בהתקשרות אמין וחזק לעולמי עד ולנצח נצחים. "טהור עינים מראות ברע", קדשנו וטהרנו מכל מיני טמאות וזהמות. ובפרט מפגם זהמת תאוות נאוף. "הצילני מטיט ואל אטבעה, אנצלה משונאי וממעמקי מים". הצילני מבור שאון מטיט הין". הצילני מפגם הדעת. הצילני מלטני פדני מהרהורים רעים ממחשבות רעות. עזריני כי עליך נשענתי, כי אין לי על מי להשען כי אם על אבי שבשמים. וקיים כי מקרא שכתוב: "וירקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, מכל טמאותיכם ומכל גולליכם אטהר אתכם. אל תעזבני יי, אלהי אל תרחק ממני. חושה לעזרתי יי תשועתי. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי".

תפילה מד-מה-מו

מוסד על תורות מד-מה-מו בליקוטי מוהר"ן

ליקוטי

תפילה מד-מה-מו

תפילות

ריח

פרקין דידים הקדושים שהם כ"ח אתון דמעשה בראשית. כמו שכתוב: "אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים". וכתוב: "בדבר יי שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם". וברצונך הטוב נתת כח לישראל עמך לכבש ארץ ישראל מיד השבועה עממין, ולטהר את הארץ לגרש משם אויר הטמא של העמים, ולהמשיך לשם אויר הקדוש, לקדש הארץ בקדשת ארץ ישראל. כמו שכתוב: "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים". בן ברחמיך הרבים תזכנו ותחננו ותאמננו, ותתן לנו כח וגבורה מאתך, שנוזה בל מקום שנעמד שם להתפלל לפניך, לטהר את המקום ההוא על ידי מחצת פנים. לעזר על ידי זה כח מעשיך ולהמשיך לשם אויר הקדוש של ארץ ישראל, ולגרש משם אויר הטמא של חוץ לארץ. ועל ידי זה נזכה לזכך את תפלתנו ולטהרה מכל מיני מחשבות זרות, ומכל הרהורי עבודה זרה וכפירות. מפלם תצילנו ברחמיך הרבים ובחסדיך הגדולים.

ותזכנו לתן צדקה לארץ ישראל, ונזכה להחזיק ידי עניים הגונים הדרים בארץ ישראל, עד שנוזה שניה נכללים באוירא דארץ ישראל. ועל ידי זה נזכה לגרש מי המבול מאתנו, שהם המחשבות זרות והבלבולים המבלבלים אותנו תמיד,

ומונעים אותנו מעבודתך האמתית, ובפרט בשעת התפלה, שפלם באים עלינו ומבלבלים את תפלותינו מאד, עד אשר "כשל כח הסבל". כי בעוונותינו הרבים גברו המים "מאד על הארץ ויכסו כל ההרים הגבוהים", עד אשר קשה לעמוד נגד בלבולים ומחשבות זרות רבות כאלה, כי הרבינו לפשע מאד.

רבוננו של עולם מרא דעלמא כלא, אתה ידעת מי ומי עומדים עלינו, בפרט בשעת התפלה. אתה יודע את לבבנו. ראה נא בענינו ודחקנו ועמלנו ולחצנו. "השיעני אלהים כי כאו מים עד נפש. טבעתי ביון מצולה ואין מעמד. באתי במעמקי מים ושבלת שטפתי".

רבוננו של עולם. "אל תשטפני שבלת מים ואל תבלעני מצולה ואל תאטר עלי באר פיה. הצילני מטיט ואל אטבעה, אנצלה משונאי וממעמקי מים". אגא יי חוס ורחם עלי, חוסה עלי כרב רחמיך, הצילני נא, מלטני נא, פדני נא, חנני נא, אהה יי הצל הצל, "שטחתי אליך כפי", כי בתהומות ובלבולים כאלה אשר גברו מאד על הארץ פנים האלה, איני יודע שום עצה ותחבולה להנצל, כי אם עליך לבד נשענתי. כשם שהצלת את אויר ארץ ישראל ממי המבול, כמו שכתוב: "ארץ לא גשמה ביום זעם", בן ברחמיך הרבים תזכני לעמוד הבא

חזרה לתוכן העניינים

יום שלישי

לנצח עוד יום

פ"ב ע"א

ואימתי היתה לה שעת הכושר
- אמר רבי שמעון בן לקיש:

אומר היה רבי שמעון: פרה אדומה נפרדת אפילו לאחר שנשחטה כהלכה, והיא מונחת כבר על גבי מזרבה, מוכנה לשרפה! שאם מצא אחרת נאה הימנה יכול לפרותה אחר שחיטה. ולכן החשיבה רבי שמעון כאוכל, משום שכל העומד לפרות כפרדי דמי. ואף לאחר שכבר לא ניתן לפרותה עדיין נשאר עליה תורת אוכל לענין קבלת טומאה, כי רק דבר שלא היה בו היתר אכילה לאף אדם מעולם אינו נחשב "אוכל".

ומאחר שלדעת רבי שמעון פרה אדומה נחשבת לאוכל, אם כן שחיטתה שחיטה ראויה, ומדוע פטר עליה משום "אותו ואת בנו"?

ומתריצין: אמר רב שמן בר אבא אמר רבי יוחנן: "פרת חטאת" - אינה משנה! הלכה זו לא נשנית במשנתנו שפטר עליה משום "אותו ואת בנו", אלא שחיטה ראויה היא!

עוד דנה הגמרא על מה ששינוי במשנה שרבי שמעון פטר בעגלה ערופה: וכי שחיטת עגלה ערופה לאו שחיטה ראויה היא?

והתנן (בסוטה מז א): נמצא ההורג עד שלא תערף העגלה - תצא העגלה, ותרעה בעדר! כלומר, שמותרת בהנאה ככל בהמה.

הרי שעגלה ערופה אינה נאסרת קודם העריפה, ואם כן תחשב שחיטתה כשחיטה ראויה? ומתריצין: אכן גם לגבי עגלה ערופה מצינו שאמר רבי שמעון בן לקיש משום רבי ינאי: עגלה ערופה, - אינה משנה!

ומקשינן: ומי אמר רבי ינאי הכי ש"עגלה ערופה אינה משנה"? והאמר רבי ינאי: גבול שמעתי בה בעגלה ערופה, מאימתי היא נאסרת, ושכחת! ונסבין חברייא בני הישיבה סבורין לומר: ירידה של העגלה לנחל איתן - היא אוסרתה! שמא היא נאסרת בהנאה.

ואם איתא, כלומר, מאחר שרבי ינאי סובר שמשעת ירידתה היא נאסרת, אם כן למה אמר שעגלה ערופה אינה משנה, לישני על הקושיא מהמשנה בסוטה, ששני דינים הן, כי במשנה של "נמצא ההורג" מדובר קודם ירידה לנחל איתן, שאז עדיין לא נאסרה בהנאה. ואילו כאן, במשנתנו שינוי שעגלה ערופה נחשבת שחיטה שאינה ראויה, כי מדובר לאחר ירידה, שכבר נאסרה בהנאה?

ומתריצין: אמר רבי פנחס בריה דרב אמי: אנן, משמיה דרבי שמעון לקיש מתנינן לה את החרידש ש"עגלה ערופה אינה משנה" ולא נאמרה בשם רבי ינאי. כי רק לדעת רבי שמעון בן לקיש עגלה ערופה אינה נאסרת כלל מחיים

ואפילו לאחר ירידתה, ולפיכך הוא מחק ממשנתנו את דין עגלה ערופה.

אמר רב אשי: כי הוינא בי רב פפי, קשיא לן: מי אמר רבי שמעון בן לקיש הכי שעגלה ערופה אינה נאסרת מחיים? והא איתמר: צפורי מצורע - מאימתי נאסרין בהנאה?

רבי יוחנן אמר: משעת שחיטה של הצפור השחוטה, שרק היא נאסרת, אך הצפור המשוולת אינה נאסרת כלל, כי לא אמרה התורה לשלח ויכשלו בה המוצאים אותה.

ורבי שמעון בן לקיש אמר: שתי הצפורים נאסרות משעת לקיחה לצורך טהרת המצורע. ואמרינן: מאי טעמא דרבי שמעון בן לקיש?

משום דגמר צפורי מצורע בגזירה שוה "קוחה" - "קוחה" מעגלה ערופה, שבשניהם נאמר לשון "קוחה", כשם שעגלה ערופה נאסרת מחיים אף צפורי מצורע אסורין מחיים.

הרי, שרבי שמעון לקיש סובר שעגלה ערופה אסורה מחיים ולמה אמר שעגלה ערופה אינה משנה? ומתריצין: לא רבי שמעון בן לקיש אמר, אלא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: עגלה ערופה אינה משנה!

מתניתין:

שנים שלקחו - קנו פרה ובה. זה את הפרה, וזה את בנה - איזה מהם שלקח ראשון הוא ישחוט ראשון, והשני ימתין למחר.

ואם קדם השני ושחט תחילה - זכה! והראשון ימתין למחר.

גמרא:

אמר רב יוסף: מה ששינוי שהלוקח הראשון ישחוט תחילה אין בזה ענין של איסור והיתר, אלא לענין דינא תנן, שאם באו שניהם לדין וכל אחד רוצה לשחוט היום, אומרים להם בית דין שהלוקח הראשון יש לו זכות קדימה.

והיינו משום שאילו רק הוא היה קונה והבהמה השניה היתה נשארת אצל המוכר היה הוא קודם למוכר, כי על מנת כן הוא קונה כדי שיוכל לשחוט היום, והמוכר מותר לו על זכותו, ולפיכך גם לאחר שקנה השני נשארת זכות קדימה ביד הלוקח הראשון. אבל אם הראשון מסכים לוותר על זכותו, מותר לשני לשחוט תחילה.

תנא: אם קדם השני ושחט תחילה - הרי זה ריזי, ונשכר!

ומבארין: ריזי - דלא עבר איסורא שהקדים בעצמו כדי שלא יבא לידי איסור "אותו ואת בנו", ונשכר, שיש לו ריוח, דקאכיל בשרא היום.

מתניתין:

שחט פרה ואחר כך שחט את שני בניה - סופג שמונים - לוקח שתי מלקיות. כי על שחיטת כל אחד מהבנים עבר בלאו של "אותו ואת בנו".

שחט את שני בניה ואחר כך שחטה לאם - סופג את הארבעים - אינו לוקח אלא סדרת מלקות אחת בלבד, לפי שלא עבר על האיסור אלא פעם אחת - בשחיטת האם.

שחטה לאם תחילה, ואחר כך שחט את בתה ואחר כך שחט את בת בתה סופג שמונים כי עבר פעמיים על "אותו ואת בנו", פעם אחת בשחיטת הבת שהיתה ביום אחד עם שחיטת האם, ופעם שניה בשחיטת בת הבת שהיתה ביום אחד עם שחיטת הבת, שהיא אמה.

שחטה לאם ואחר כך שחט את בת בתה [ועדיין לא עבר על שום איסור, כי רק "אותו ואת בנו" אסור, ולא אותו ואת בן בן], ואחר כך שחט את בתה, ויש בשחיטה זו של הבת שתי עבירות של שחיטת "אותו ואת בנו": האחת, שהיא בתה של האם שכבר נשחטה, והשניה, שהיא אמה של בת הבת שכבר נשחטה. ומכל מקום אינו סופג אלא את הארבעים, לפי שהאיסור לא נעשה אלא במעשה שחיטה אחת, ואין כאן אלא לאו אחד והתראה אחת ומעשה אחד.

סומכוס אומר משום רבי מאיר: סופג שמונים הואיל ועבר בשחיטה הזו פעמיים על "אותו ואת בנו".

גמרא:

הגמרא דנה מה הטעם שאם שחט קודם שני בניה ואחר כך שחט את האם לוקח: אמאי? הרי "אותו ואת בנו" אמר רחמנא ולא "בנו ואותו", שלא אסרה תורה אלא לשחוט הבן אחר האם, ולא האם אחר הבן?

ומתריצין: לא סלקא דעתך! דתניא: מאחר שנאמר "אותו ואת בנו" אין לי אלא שאסור לשחוט אותו ואחר כך את בנו. אך לשחוט אותו ואחר כך את אמו מניין שאסור? כשהוא אומר "לא תשחטו" בלשון רבים - הרי כאן שנים! ומשמע שהאזהרה נאמרה לשני אנשים שלא ישחטו ביחד "אותו ואת בנו".

הא כיצד? מצינו ששנים מתחייבים באופן שאחד השוחט את הפרה ואחד השוחט אחריו את אמה, ואחד השוחט אחריו את בנה של הפרה הראשונה, לימד הכתוב ששניים האחרונים חייבים. הראשון על אותו ואת אמו, והשני על אותו ואת בנו. ומוכח שגם השוחט את האם אחר הבן לוקח.

פ"ב ע"ב ומקשינן: הרי האי "לא תשחוט"

מיבעי לגופיה, לאסור שחיטת "אותו ואת בנו", ואינו מיותר לדרשא? ומתריצין: **אם כן**, שנכתב רק "לגופיה", היה ראוי לכתוב **"לא תשחוט"** בלשון יחיד. **מאי** "לא תשחוט" בלשון רבים? שמע מינה שנכתב לדרשא, לאסור גם לשני אנשים.

ומקשינן: **ואכתיו מיבעי ליה** לכתוב "לא תשחוט". **דאי כתב רחמנא "לא תשחוט"** הוה **אמינא** אם שחט אדם אחד, אין, שהאיסור נאמר כך באופן שאדם אחד שחט אותו ואת בנו, אבל אם שחטו **תרי** אנשים, שהאחד שחט אותו והשני את בנו, לא אסרה התורה. ולשם כך **כתב רחמנא "לא תשחוט"**, לומר לך: **אפילו תרי** ששחטו, אסור לשני לשחוט את הבהמה השניה. ואם כן אין הפסוק מיותר ללמד לאסור על שני אנשים לשחוט את הבן ואת בן הבן.

ומבארין: **אם כן**, שהכתוב בא לאסור על השני בלבד, **לכתוב קרא "לא ישחוט"**, שמשמעותו "שאותו ואת בנו" לא יהיו נשחטין ביחד אחד בין על ידי אדם אחד בין על ידי שני אנשים, **מאי "לא תשחוט"**? **שמע מינה** תרתיו! כי נכלל במשמעותו גם שנים שוחטין שניהם עוברין על "אותו ואת בנו".

שינוי במשנה: **שחטה ואת בת בתה ואחר כך שחט בתה**, סומכוס אומר סופג שמונים! **אמר ליה אבוי לרב יוסף**: **מאי טעמא דסומכוס** שמחייב שתי מלקיות על שחיטה אחת שעבר בה פעמיים על "אותו ואת בנו"? **האם קסבר סומכוס** שאדם שאכל שני זיתים חלב בשוגג **בהעלם אחד**, שלא נודע לו בין אכילת זית לאכילת זית שחטא, **חייב שתי חטאות**. שכשם שהוא מחייב שתי מלקיות על התראה אחת ועל לא אחד, כך הוא חייב שתי חטאות על העלם אחד.

ובדין הוא דלישמעין סומכוס את דעתו **בעלמא**, באכל שני זיתים חלב בהעלם אחד שחייב שתי חטאות אין שאין גופין מוחלקין. **והאי דקא ממשע לן** התנא במשנתו את המחלוקת של סומכוס ורבנן דקא **בהא** באיסור "אותו ואת בנו", אף שבאיסור זה יש גופין מוחלקין - היינו רק כדי **להודיעך כחן דרבנן**, דאף על גב ששתי המלקיות על שחיטת הפרה האמצעית חיובן הוא מחמת גופין מוחלקין, דהיינו שתי פרות, שמלקות אחת מתחייב מכח שחיטת אמה של הפרה האמצעית, והשניה מכח שחיטת בתה של הפרה האמצעית, בכל זאת **פטרי רבנן** משתי מלקיות, ואינו חייב לאל מלקות אחת. כי לדעת רבנן אין גופין מוחלקים מחייבים מלקות על כל גוף אלא כשהאיסור נעשה בשני גופין, אך כאן מדובר כשעשה את שני האיסורין בגוף האמצעית וכל חלוקתן היא מפני האם והבת שגרמו לאיסור, ובאופן זה אין חילוק גופין למלקות.

או דלמא, **קסבר סומכוס** שמי שאכל שני זיתים **חלב בהעלם אחד** אינו חייב אלא חטאת אחת. והכא "אותו ואת בנו" היינו טעמא דסומכוס שמחייב שתי מלקיות והואיל ועל ידי גופין מוחלקים של שתי בהמות הם באים. מה שאין כן בשני זיתים חלב שנחשבים לגוף אחד. והכמים סוברים שמעשה הנעשה בגוף אחד אין בו חילוק גופין, וכדלעיל.

אמר ליה רב יוסף לאביי: **אין! קסבר** סומכוס אפילו לגבי אכל שני זיתים **חלב בהעלם אחד**, שחייב שתי חטאות!

ומבארין: **ממאי** מהו המקור שסומכוס סובר כן? **מדתניא** בברייתא: **הזורע כלאים**, וחזר וזרע **כלאים**, לוקה.

ודנה הגמרא: **מאי "לוקה"**? **אולימא** שלוקה מלקות אחת בלבד, והרי פשוטא שלפחות מלקות אחת הוא לוקה? ועוד קשה. **מאי לשון "כלאים"** - כלאים? שנקט התנא, והרי אפילו בוריעה אחת של כלאים חייב מלקות אחת?

אלא פשוטא, ששתי מלקיות הוא לוקה. ובמאי עסקין? **אולימא** שזרע פעמיים כלאים **בוה** אחר זה ובשתי התראות, שהתרו בו לפני כל זריעה, אם כן מה חידשה הברייתא בדיון זה, והרי כבר תנינא במשנה שלוקין על כל התראה.

דתנן [משנה בביר מ"ב א]: **זורע שהיה שותה יין כל היום**, ולא התרו בו בין השניות אינו חייב אלא אחת. אבל, אם אמרו לו **אל תשתה** מהדין! והוא שתה, ושוב התרו בו **אל תשתה**, והוא שותה חייב על כל אחת ואחת!

אלא פשוטא שהברייתא עוסקת באופן שזרע בבית אחת, שבידו האחת זרע חטה וחרצן של ענבים, ובידו השניה שעורה וחרצן, ובהתראה אחת, ועל כך לוקה שתיים.

ומני הוא התנא ששנה את הברייתא? **אולימא** רבנן דפליגי עליה דסומכוס?

לא יתכן, כי השתא, **ומה התם**, בשוחט בת אחר אם ובת בתה דגופין מוחלקין, **פטרי רבנן**, הכא, שתי הוריעות נחשבות לגוף אחד, וכי רק בעלי חיים נחשבים גופין חלוקים ולא זרעים! **לא כל שכן** שאינו חייב אלא אחת!

אלא, לאו, **סומכוס** חילק! ומוכח מהברייתא בכלאים שסומכוס חילק אפילו בגופין שאין מוחלקין, ומחייב עליהן שתי מלקיות, והוא הדין באכל שני זיתים חלב בהעלם אחד, שחייב לסומכוס שתי חטאות.

ודחינן: **לא! לעולם** הברייתא של "הזורע כלאים" כדעת רבנן היא! ומדובר בזרע כלאים בוה אחר זה ובשתי התראות. ובכל זאת אין דין זה ידוע ממה ששינוי בביר שחייב שתי מלקיות בשתי התראות. כי יש לומר שהברייתא מדברת באופן שזריעה אחת היתה של חטה וחרצן, והשניה של שעורה וחרצן. ומלאת **אגב אורחיה קמשמע לן** הברייתא, **דאיכא תרי גוויי כלאים!** שכן חטה וחרצן ובין שעורה וחרצן כל אחד מהם בפני עצמו הוא כלאים.

ולאפוקי מדרבנן ואשיהו. **דאמר רבי ואשיהו**: אינו חייב משום כלאים עד שזרע חטה ושעורה וחרצן כשהן שלשות במפולת יד! כלומר, שזרע את כל השלשה בבית אחת, אין מקו אחד עם חרצן ענבים אינו כלאים. **קמשמע לן** הברייתא דבי זרע חטה וחרצן או שעורה וחרצן - נמי מחייב משום כלאים!

תא שמע לפשוט את הנידון מהי דעתו של סומכוס: דתנן: **אבל שני זיתים** משני גיד הנשה, כגון שאכל מזה - מהגיד שבירך ימין של הבהמה - כזית, ומזה - מהגיד שבירך שמאל - כזית, הרי הוא סופג שמונים! כיון שעבר פעמיים על לאו של אכילת גיד הנשה.

רבי יהודה אומר: אינו סופג אלא ארבעים! שרבי

יהודה סובר שאיסור גיד הנשה אינו נוהג אלא באחת מירכות הבהמה.

ודנה הגמרא: **היכי דמו?**

אולימא שאכל את שניהם **בוה** אחר זה ובשתי התראות, תיקשי, **מאי טעמא דרבי יהודה** שמחייב מלקות אחת? והלא בכלל לא היה צריך ללקות, שהרי רבי יהודה מסתפק ולפי צד אחד בגמרא להלן באיזה ירך נוהג גיד הנשה, האם בשל ימין או בשל שמאל. ואם כן, כשמתרין בו לפני אכילת כל אחד משני גידי הנשה, הרי התראה ספק היא, כי שמא לא זה הוא הגיד האסור. **ושמעין ליה לרבי יהודה דאמר: התראה ספק לא שמה התראה?** וממילא אי אפשר לחייבו מלקות על אף אחד משני הגידים? נעין היטב בדברי רש"י.

דתניא [נשרי יהודה סובר התראה ספק לא שמה התראה]: אדם, שספק לנו בין שני אנשים מי הוא אביו, האם הוא איש זה או איש זה, והכה הבן את זה, וחזר והכה את זה, והיינו שהכה את שני האנשים שעליהם אנו מסתפקים בהם מי מהם הוא אביו. או שקלל את זה וחזר וקלל את זה. או שהכה את שניהם בבית אחת את זה בידו אחת, ואת זה בידו השניה, או שקלל את שניהם בבית אחת - **חייב** מיתה! לפי שהכה או קלל את אביו שרירי אחד מהם ודאי אביו.

רבי יהודה אומר: אם הכה או קלל שניהם בבית אחת - **חייב!** שיש כאן התראה אחת שהיא התראה ודאי. אבל אם הכה או קלל **בוה** אחר זה - **פטור!** לפי שעל כל אחת מההכאות יש התראה נפרדת שהיא התראה ספק כי שמא לא זה הוא אביו, ואין במעשה הזה חיוב מיתה. ורבי יהודה סובר שהתראה ספק לא שמה התראה.

אלא, **פשוטא** שהמשנה בגיד הנשה עוסקת באין שאכל את שני הגידין **בבית אחת** ובהתראה אחת ובאופן זה היא נחשבת כהתראה ודאי, ולכן מחייב רבי יהודה מלקות אחת בלבד.

ומאן הוא תנא קמא הסובר שלוקה שתי מלקיות על אכילת שני גידי הנשה בבית אחת ובהתראה אחת?

אולימא רבנן דפליגי עליה דסומכוס ב"אותו ואת בנו", הרי יקשה: **השתא**, **ומה התם**, בשחט את האמצעית אחר אמה ובתה דגופין מוחלקין, של שתי בהמות נפרדות, ובכל זאת **פטרי רבנן** משתי מלקיות, הכא, בגיד הנשה, שאין שני הגידין נחשבים בתור "גופין מוחלקין" כי אין חשיבות "גוף" אלא לבעל חי **לא כל שכן** שאינו חייב אלא מלקות אחת?

אלא, לאו, **סומכוס** היא ושמע מינה שסומכוס מחייב שתי מלקיות אפילו באופן שהאין גופין מוחלקין.

ודחינן: **לא! לעולם** מדובר שאכל את שני גידי הנשה **בוה** אחר זה, והמשנה כדעת רבנן היא, ובכל זאת אין להקשות ולמה מחייב רבי יהודה מלקות והרי היא התראה ספק - כי האי תנא שהביא את דעת רבי יהודה בגיד הנשה, **סבר** לה כדאמר תנא דרבי יהודה, דאמר: התראה ספק שמה התראה!

ומצינו שנחלקו תנאים בדעת רבי יהודה אם לדעתו התראה ספק שמה התראה או לא:

דתניא: "לא תותירו ממנו עד בקר, והגונו ממנו עד בקר - באש תשרופו!"

זכריה פרק יג

רכא

דָּוִד וְיִישָׁבִי יְרוּשָׁלַם לַחֲטָאֹת וּלְנִדְהָ: א וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא נֶאֱמַר | יְהוָה צְבָאוֹת אֶכְרִית אֶת־שָׁמוֹת הָעַצְמִים מִן־הָאָרֶץ וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד וְגַם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעֵבִיר מִן־הָאָרֶץ: ב וְהָיָה כִּי־יִנְבֵּא אִישׁ עוֹד וְאָמְרוּ אֵלָיו אָבִיו וְאָמֹו יִלְדֵּיו לֹא תַחֲיָה כִּי שָׁקַר דִּבַּרְתָּ בְּשֵׁם יְהוָה וּדְקָרְהוּ אֲבִיהוּ וְאָמֹו יִלְדֵּיו בְּהִנְבְּאוֹ: ג וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא יִבְשׁוּ הַנְּבִיאִים אִישׁ מַחֲזִינוֹ בְּהִנְבְּאוֹתוֹ וְלֹא יִלְבְּשׁוּ אֲדָרֶת שָׁעַר לְמַעַן כְּחָשׁ: ד וְאָמַר לֹא נָבִיא אִישׁ־עֶבֶד אֲדַמָּה אֲנִכִּי כִּי־אָדָם הִקְנִי

רש"י

וּלְנִדְהָ לאדיותא וכן ת"י אשבוך לחוביהוון
כמא דמדכין במי אדיותא ובקטס תורתא
דחטאטא באפר חטאט: (ב) וגם את הנביאים
נביאי שיקרא: רוח הטומאה יצר הרע:
(ד) אדרת שער כן דרך מסיתים ומדיחי

מצודות דוד

חטאט על כי הוא מטרה הטומא' וכמ"ס הוא יתחטא
13 (ממזכר יט): (ב) הנעצבים כן יקלעו העכו"ם כי
מעצבין לב עונדיהן נועקים אליהן ואינם נעניין:
(ג) ודקרהו ענין נעילת מרכז גוף: (ד) מחזינו מל'
מוין וננוס: אדרת מלשון אליו כ"ל מלגוס משום
עשוי משער: כחש ענין שקר: (ה) הקנני מל' קנין:
היצה"ר לא יהיה עוד ולא ימצא עוד מי שינבא שקר כי תמלא הארץ דעה ויכירו השקר: (ג) כי נבא.
ר"ל נבואת שקר: יולדיו אמר לתוספת ביאור כי כבר זכר אביו ואמו: לא תחיה וגו'. לא מהראוי
שתשאר חי כי מה שדברת בשם ה' הוא שקר כי מדעתם יכירו השקר ולכן ידקרו אותו אבותיו בחרב
בעבור הנבוא בשקר ולא יחוסו עליו: (ד) יבשו הנביאים וגו'. ר"ל כאשר נביאי השקר ישובו מחטאם
ותחול עליהם רוח הנבואה אז הנביאים ההם יבשו כ"א מחזינו השקר שנבא מאז בהנבאתו עתה
נבואת אמת כי יראה ההבדל ביתרון האור מן החשך: ולא ילבשו וגו'. דרך הנביאים היה ללבוש
אדרת שער וכן נאמר באליהו וילט פניו באדרתו (מ"א יט) ולכן אמר הנביאים ההם לא ילבשו אדרת
שער כדרך שאר הנביאים והוא למען יוכל כ"א לכחש ולומר שאינו נביא כי יבשו להוכיח עליו שם
נביא לכל יוכר עליו מעשיו הראשונים שהיה מתנבא בשקר: (ה) ואמר וגו'. מוסב על המקרא שלמעלה
לומר למען יכחש ויאמר לא נביא אנכי: איש עובד וגו'. כאומר ואם תשאלו א"כ מדוע אני מתבודד

זכריה פרק יג

רכב

מִנְעוּרֵי: וְאָמַר אֵלָיו מַה הַמְּכּוֹת הָאֵלֶּה בֵּין יָדֶיךָ וְאָמַר אֲשֶׁר
הִפְתִּי בֵּית מֶאֱהָבִי: ז חָרֵב עוֹרִי עַל־רַעִי וְעַל־גִּבְרַעַמִּיתִי
נֶאֱמַר יְהוָה צְבָאוֹת הָךְ אֶת־הָרַעָה וּתְפוּצִין הָצֵאן וְהַשְׁבַּתִּי יָדִי
עַל־הַצְעָרִים: ח וְהָיָה בְּכָל־הָאָרֶץ נֶאֱמַר יְהוָה פִּי־שָׁנִים בָּהּ
יִפְרְתוּ יִגְעוּ וְהַשְׁלִשִׁית יוֹתֵר בָּהּ: ט וְהִבַּאתִי אֶת־הַשְּׁלִשִׁית

רש"י

על הצוערים ממונים שלהם השניים להם וכן
ת"י המקרא הזה באומות חרבא איתגלי על
מלכא דבבל ועל שלטוניה חבירה דכוותיה
דדמי ליה אמר ה' צבאות קטול ית מלכא
דבבל ויתבדרון שלטוניה ואין לשון התרגום
הזה נופל על ישראל שלא מצינו בתרגום
ובמקרא שלטונין בישראל אלא מלך ושירים
ותרגום שלהן דרבין: (ח) והשלישית יותר
בה יתגירו ויחיו: (ט) והבאתי את השלישית
באש ואעיל ית תליתא בעקא בכור דאשא

מצודות דוד

בשדה כדרך הנביאים הנה אין זה בעבור הנבואה
אבל זו היא כי מלאכתי בשדה כי איש עובד
אדמה אנכי לחרשה ולורעה: כי אדם וגו'. ר"ל
ומה שנבאתי מעצמי גם אז דבר כי ה' אלא
אדם כמוני מסית הקנה בי קנין הנבואה לנבואת
בשקר פתני ואפת: (ו) ואמר אליו על כי כל נביא
מנביאי השקר כשיעזוב דרכו יוכה כב"ד לכפר
אשמותיו לכן אמר ואם מי יאמר אליו מה המכות האלה על הגוף בין כתפות ידיך מקום שלוקין שם
מלקות בב"ד כי דרך נביאי השקר המטפלים באלילים להכות עצמם על גביהם ולהתגודד בשרם כמ"ס
וינגודו כמשפטם (מ"א יח) וכאלו יאמר לו מן המכות האלה נראה א"כ שעדיין אתה מחזיק במעשיך
הראשונים: ואמר והוא ישיב לו המכות האלה הם אשר הכו אותי בבית מאהבי ר"ל הבית דין
המהבים אותי לה' הם הכונו על אשמותי לשוב לשם להתאהב אליו: (ז) חרב עורי אתה החרב
עורי על כל אחד מהכבליים אשר העמדתי להיות רועה צאן עמו: ועל גבר עמיתי ר"ל שהוא עמיתי
דבר זה שהוא רועה צאן עמו כמו שאני רועה ישראל צאן עמי ודבר זה הוא לי לחבר ודוגמתו
שלמה אהיה כעוטיה על עורי הבריק (ש"ה א) והוא כפל ענין במ"ס: דך אתה החרב קח ופיצו
צאן עמו ויתעו בדרך וילכו לאבדן כי כשמת האוסר המלחמה יאבדו כל אנשי המלחמה הבאים בצבא:
והשיבותי ואני אשיב ידי על הקטנים הנשארים בביתם להכותם נפש לבל יאשר שארית מה: (ח) והיה
הדבר הזה יהיה בכל הארץ: והשלישית היא ישראל: (ט) והבאתי וגו'. אף את השלישית אביא באש
לעמוד הבא

מצודות ציון

(ז) עורי מלשון מטעורכות: גבר אלף עמיתי ענין
זכר כמו ומתם נעמיתו (ויקרא ט): ותפוצין ענין פזור:
הצוערים הקטנים כמו לעיר אלפי (שם טז): (ח) פי
שנים שני מלקים כמו למת לו מן המכות האלה נראה א"כ שעדיין אתה מחזיק במעשיך
הראשונים: ואמר והוא ישיב לו המכות האלה הם אשר הכו אותי בבית מאהבי ר"ל הבית דין
המהבים אותי לה' הם הכונו על אשמותי לשוב לשם להתאהב אליו: (ז) חרב עורי אתה החרב
עורי על כל אחד מהכבליים אשר העמדתי להיות רועה צאן עמו: ועל גבר עמיתי ר"ל שהוא עמיתי
דבר זה שהוא רועה צאן עמו כמו שאני רועה ישראל צאן עמי ודבר זה הוא לי לחבר ודוגמתו
שלמה אהיה כעוטיה על עורי הבריק (ש"ה א) והוא כפל ענין במ"ס: דך אתה החרב קח ופיצו
צאן עמו ויתעו בדרך וילכו לאבדן כי כשמת האוסר המלחמה יאבדו כל אנשי המלחמה הבאים בצבא:
והשיבותי ואני אשיב ידי על הקטנים הנשארים בביתם להכותם נפש לבל יאשר שארית מה: (ח) והיה
הדבר הזה יהיה בכל הארץ: והשלישית היא ישראל: (ט) והבאתי וגו'. אף את השלישית אביא באש
לעמוד הבא

מסכת

פרק ט

בבא קמא

כה

מסכת

פרק ט

בבא קמא

כו

הַכֶּלֶל, יַעֲרֵךְ הַגְּזֵלָה מִשְׁלָמִין בְּשַׁעַת הַגְּזֵלָה:

ב. גִּזְלָה בְּהֵמָה וְהִזְקִינָה, עֲבָדִים וְהִזְקִינָה, מִשְׁלָם בְּשַׁעַת הַגְּזֵלָה. רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, בְּעֲבָדִים אֹמֵר לוֹ הָרִי שְׁלֹף לִפְנֵיךְ. גִּזְלָה מִטֶּבַע וְנִסְדֵּק, פְּרוֹת וְהִרְקִיבוּ, יֵין וְהַחֲמִיץ, מִשְׁלָם בְּשַׁעַת הַגְּזֵלָה. מִטֶּבַע וְנִסְפָּל, תְּרוּמָה וְנִטְמָמָה, חֶמֶץ וְעֵבֶר עָלָיו הַפֶּסֶח, בְּהֵמָה וְנִעְבְּדָה בָּהּ עֲבָדָה, אוֹ שֶׁנִּפְסְלָה מִעַל גְּפִי הַמִּזְבֵּחַ, אוֹ שֶׁהִתְהַיְּצָתָה לִסְקָל, אֹמֵר לוֹ הָרִי שְׁלֹף לִפְנֵיךְ:

ג. נֶתַן לְאֶמְנִין לְתַקֵּן, וְקָלְקַל, חֵיבִין לְשִׁלֵּם. נֶתַן לְחֶרֶשׁ שָׂדֶה

תִּבְהָ וּמִגְדָּל לְתַקֵּן, וְקָלְקַל, חֵיב לְשִׁלֵּם. וְהַפְּנָאִי שֶׁקָּבַל עָלָיו לְסַתֵּר אֶת הַפֶּתֶל, וְשִׁבַּר אֶת הָאֲבָנִים אוֹ שֶׁהִזִּיק, חֵיב לְשִׁלֵּם. הֵיזָה סוֹתֵר מִצַּד זֶה וְנִפְל מִצַּד אֲחֵר, פְּטוּר. וְאִם מִחֻמַּת הַמַּפָּה, חֵיב:

ד. הַנּוֹתֵן צֶמֶר לְצִבְעָה, וְהַקְדִּיחְתוּ יוֹרָה, נּוֹתֵן לוֹ דָּמִי צִמְרוֹ. צִבְעוֹ כְּאוֹר, אִם הִשְׁבַּח יוֹתֵר עַל הַיִּצִּיָּאָה, נּוֹתֵן לוֹ אֶת הַיִּצִּיָּאָה, וְאִם הַיִּצִּיָּאָה יוֹתֵר עַל הַשְׁבַּח, נּוֹתֵן לוֹ אֶת הַשְׁבַּח. לְצִבְעָה לוֹ אֶדָם, וְצִבְעוֹ שָׁחֹר, שָׁחֹר, וְצִבְעוֹ אֶדָם, רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, נּוֹתֵן לוֹ דָּמִי צִמְרוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, אִם הִשְׁבַּח יוֹתֵר עַל

רבינו עובדיה מברטנורה

וחמשה, שכיון שנעשה שינוי בידו, קנאו, ושללו הוא טובח ישלו הוא מוכר: **שידה.** עגלה של עץ העשויה למרכב נשים:

ד. והקדיחתו יורה. ששרפתו יורה. שהרתיתו יותר מדאי: **נותן לו דמי צמרו.** והכא ליכא שבחא כלל, שהרי נשרף לגמרי, וליכא למימר אם השבח יתר: **צבעו כאור.** כמו כעור. שצבעו בפסולת של צבע. ומזיק בכונה הוא, לפיכך ידו על התחנתנה לדברי הכל: **ואם השבח.** שהשבח הצמר: **יתר על היציאה.** של צבע. נותן לו לצבע את היציאה ולא שכר שלם, ומקבל צמרו. ודמי צמרו לא אמרינן דנתיב ליה דנקיני איהו שבחא דצמר, דהא בצבע שהתנה עמו צבע וליכא שינויא דנקיני: **לצבעו על אדום וכו'.** קנייה בשינוי. דרבי מאיר לא אהיב אל דמי צמרו, או זה יתן שכרו משלם ויקח הצמר: **רבי יהודה אומר וכו'.** דקניס ליה להאי דשינה, להיות

הַיִּצִּיָּאָה, נּוֹתֵן לוֹ אֶת הַיִּצִּיָּאָה, וְאִם הַיִּצִּיָּאָה יוֹתֵר עַל הַשְׁבַּח, נּוֹתֵן לוֹ אֶת הַשְׁבַּח:

ה. הַגְּזֵלָה אֶת חֲבֵרוֹ שְׁוָה פְּרוּטָה וְנִשְׁבַּע לוֹ, יוֹלִיכֵנוּ אַחֲרָיו אֶפְלוֹ לְמַדִּי. לֹא יִתֵּן לֹא לִבְנוֹ וְלֹא לְשִׁלּוּחוֹ, אֲבָל נּוֹתֵן לְשִׁלִּים בֵּית דִּין. וְאִם מֵת, יַחְזִיר לְיוֹרְשָׁיו:

ו. נֶתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא נֶתַן לוֹ אֶת הַחֲמִשׁ, מְחַל לוֹ עַל הַקֶּרֶן וְלֹא מְחַל לוֹ עַל הַחֲמִשׁ, מְחַל לוֹ עַל זֶה וְעַל זֶה חוּץ מִפְּחוֹת מִשְׁוָה פְּרוּטָה בַּקֶּרֶן, אֵינּוּ צָרִיף לִילֹף אַחֲרָיו. נֶתַן לוֹ אֶת הַחֲמִשׁ וְלֹא נֶתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן, מְחַל לוֹ עַל הַחֲמִשׁ וְלֹא מְחַל לוֹ עַל הַקֶּרֶן, מְחַל לוֹ עַל זֶה וְעַל זֶה חוּץ מִשְׁוָה פְּרוּטָה בַּקֶּרֶן, צָרִיף

רבינו עובדיה מברטנורה

חיישנן שמא יתיקר וישוב על שוה פרוטה, ואפילו הגזל בעין אינו צריך להוליכו אחרינו:

ז. ונשבע לו על החומש. שבועה שניה, שנתנו לו, והודה שלא נתנו: **הרי זה משלם חומש על חומש.** חומשו של חומש, דחומש ראשון נעשה קרן: **עד שיתמעט וכו'.** שאם חזר ונתן לו חומש ראשון ונשבע על השני והודה, משלם חומשו וחומשו של חומש שני, וכן לעולם. שנאמר (ס"ט) וחמישיתיו יוסף עליו, התורה ריבתה חמישיות הרבה לקרן אחד: תשומת יד. הלוא: **עשק את עמיתו.** שכר שכיר: **משלם קרן.** דאין חומש ואשם אלא אם כן הודה. דכתבין בגזל הגר בפרשת נשא, והתורה:

לילף אחריו:

ז. נֶתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן וְנִשְׁבַּע לוֹ עַל הַחֲמִשׁ, הָרִי זֶה מִשְׁלָם חֲמִשׁ עַל חֲמִשׁ, עַד שִׁיתְמַעֲט הַקֶּרֶן פְּחוֹת מִשְׁוָה פְּרוּטָה. וְכֵן בַּפְּקָדוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ח') בַּפְּקָדוֹן אוֹ בְּתִשּׁוּמַת יָד אוֹ בְּגִזְלָה אוֹ עֲשָׂק אֶת עַמִּיתוֹ אוֹ מִצָּא אֲבָדָה וְכִחַשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר, הָרִי זֶה מִשְׁלָם קֶרֶן וְחֲמִשׁ וְאִשָּׁם. הֵיכֵן פְּקָדוֹנִי, אָמַר לוֹ אֲבָדָה מִשְׁבִּיעֶנִּי אֲנִי, וְאָמַר אָמֵן, וְהָעֵדִים מְעִידִים אוֹתוֹ שֶׁאֲכָלוּ, מִשְׁלָם קֶרֶן. הוֹדָה מַעֲצָמוֹ, מִשְׁלָם קֶרֶן וְחֲמִשׁ וְאִשָּׁם:

ח. הֵיכֵן פְּקָדוֹנִי, אָמַר לוֹ נִגְבַּב מִשְׁבִּיעֶנִּי אֲנִי, וְאָמַר אָמֵן, וְהָעֵדִים מְעִידִים אוֹתוֹ שֶׁנִּגְבַּב,

הלכות צדקה סימן רנב

תנו

הלכות צדקה סימן רנב

תנו

לעמוד הקודם

בצרת ומה שהיה אוכל עם הארץ יחסר לתלמיד חכם, הא לאו הכי חיב להחיותו. אם פא לפנינו מת ברעב, חיב להחיותו אף על פי שהוא ספק אם יחסר לתלמיד חכם אחר פה.

יב. שני ענינים שחייבים לתן צדקה, יכול כל אחד מהם לתן צדקה שלו לחברו. הגה: ודוקא צדקה, אבל אם חייבים כל אחד קנס לצדקה שעברו על איזה דבר, אינם יכולים לתת אחד לחברו, דאם כן אין כאן קנס (תהנות מרדכי דב"ב).

יג. צבור שצריכין לשכר רב ושליח צבור, ואין ספוק בידם לתן לשניהם, אם הוא רב מבהק וקקי בהוראות ובדינים, הוא קודם. ואם לאו, שליח צבור קודם. הגה: ואין לפגם הרב שבעיר מכיס של צדקה, דגנאי הוא לו וגם לבני העיר, אלא יעשו לו ספוק ממקום אחר. (גם זה שם). אבל כל יחיד יוכל לשלח לו מצדקה שלו, וזהו דרך כבוד.

יד. יכולים לשנות, אפלו מתלמוד תורה, לצרף שלשים פשיטים להגמון בכל שנה, לפי שהוא הצלת נפשות, שאם לא יתפשו עמו יש פמה ענינים שאין להם לתן, ויכנסו ויפשיטו ערמים.

סימן רנב דין פדיון שבויים וביצד פודין אותם, וכו' כ"ב סעיפים

א. פדיון שבויים קודם לפרנסת עניים ולכסותם. ואין מצוה גדולה בפדיון שבויים. הלכה, לכל דבר מצוה שגבו מעות בשבילו, יכולים לשנותן לפדיון שבויים. ונאפלו אם גבו לצרף בנזן ב"ה, ונאפלו אם קנו העצים והאכנים והקצנים לצרף הבנזן, שאסור למכרם בשביל מצוה אחרת. מותר למכרם לצרף פדיון שבויים. אבל אם בנאוהו כבר, לא ימכרו אותו. ומכל מקום הנודר סלע לצדקה, אין פדיון שבויים בכלל ואין לפדות בסלע זו רק מדעת בני העיר (מהרי"ק ט"ש ש"ס)

ב. המעלים עיניו מפדיון שבויים, עובר על לא תאמץ את לבבך (דברים טו, ז). ועל לא תקפץ את ירך (דברים טו, ז). ועל לא תעמד על דם רעך (ויקרא יט, טז). ועל לא ירדנו בפרך לעיניך (ויקרא כה, גג). ובטל מצות פתח תפתח את ירך לו (דברים טו, ח). ומצות וחי אחיד עמך (ויקרא כה, לו). ואהבת לרעך כמוך (ויקרא יט, יח). והצל לקחים למות (משלי כד, יא). והרבה דברים כאלו.

באר הגולה

דברי שהי מצטער על שנתן פתו לע"ה שם דף ח' ע"א: ז הגהות מרדכי פ"ק דב"ב ממשה ה' פרק ה' דפאה ומהירושלמי שם תני אב ובנו אשתו וקרובו וכו': ק טור בשם תשובת הרא"ש בתחלת כלל ו' (וכפול בא"ח סי' צ"ג) וכ"כ רבינו ירוחם בשם גאון: ר שם בשם תשובת הרא"ש ושם: א לשון הרמב"ם בפ"ח מהמ"ע ממסקנת הגמרא ב"ב דף ח' ע"א וע"ב ומפרשים שם דשבי כולוהו איתתו ביה שהוא ביד העבדות כוכבים לעשות בו כל חפצו אם למות אם לרעב: ב ממירא דרב אשי לרבינא שם דף ג' וכתב הרמב"ם דה"ה אם בא להם דבר מצוה אחרת מוציאם בו המעות: ג שם בגמ': ד ל' דרי

ג. כל רגע שמאחר לפדות השבויים, היכא דאפשר להקדים, הוי כאלו שופך דמים.

ד. אין פודין השבויים יותר מקדי דמיהם, מפני תקון העולם, שלא יהיו האויבים מוסרים עצמם עליהם לשבותם. אבל אדם יכול לפדות את עצמו בכל מה שירצה. וכן לתלמיד חכם, או אפלו אינו תלמיד חכם, אלא שהוא תלמיד חריף ואפשר שהיה אדם גדול, פודים אותו בדימים מרבים. ואם אשתו אחר דמי או לא, עין בטור אבן העזר סי' ע"ח.

ה. אין מקריחין השבויים, מפני תקון העולם, שלא יהיו האויבים מקבירים עלם עליהם ומרבים בשמירתם.

ו. מי שמכר עצמו לעובד כוכבים, או שלחה מהם ושבנו אותו בהלואתו, פעם ראשונה ושניה פודים אותו; שלישית, אין פודים אותו. אבל פודים את הבנים לאחר מיתת אביהם. ונאם בקשו להרגו, פודין אותו מיד, אפלו אחר כמה פעמים. ושבוי שחמיר אפלו למצוה אחת,

באר הגולה

הרמב"ם שם: ה מהרי"ק בשורש ז': ו משנה גיטין דף מ"ה ע"א: ז תוס' והרא"ש מברייטא דכתובות דף נ"ב ע"א: ח שם מההוא עובדא דתנוק דפרקיה רבי יהושע בן חנניא גיטין דף נ"ח ע"א משום שאפשר שיהיה אדם גדול ומכל שכן מי שהוא כבר אדם גדול: ט משנה גיטין דף מ"ה וכת"ק אפי' דליכא אלא חד שבוי שטא יקצפו על השבירים העתיד: כא: י ממשנה שם דף מ"ו ע"ב וכדמפרש שם בגמרא: ב שם: ג וכן כתב הרמב"ם שם פ"ח: ד שם מה דאמר' כשם שמצוה לפדות בני חורין כך מצוה לפדות את העבדים שם דף מ"ו מ"ז: ז משנה בסוף הוריות: עיין במ"ש לעיל סי' רנ"א סעיף ח': פ ברייתא שם בהוריות: ז הגהות מרדכי דכתובי' בשם הרי"ם מנחם בריי' דהוריות: פ מרדכי פ"ו דב"ק בשם הרי"ם ובהיא רביא לדבר: ז שם בפרק ז' דב"מ בשם הרי"ם ממשמנו' פ"ק דקידושין: לעמוד הבא

הלכות ראש השנה סימן תרג תרד

באר הגדה ע:
לעמוד הקודם

^א לחפש ולפשפש במעשיו ^ב ולשוב מהם בעשרת ימי תשובה. וספק עברה צריך יותר תשובה מעברה ודאית, כי יותר מתקשר בשיועד שעשה משאינו יודע, ולכן קרבן אשם תלי הצורך להיות יותר בליק מחשאות. (ר"ע ורבונו יונה ריש ברכות):

הלכות יום הכפורים

תרד סדר ערב יום הכפורים. וכו' ב' סעיפים:

א. ^אמצוה ^בלאכל בערב יום הכפורים ולהרבות בסעודה: הגה ואסור להתענות בו ^גאפלו תענית ברכות ח וביקרא פא ובכמה יוכתי ומפורש מעשה דחזי אחר שהביא הטור.

שערי תשובה

רצונו לתן איתא מהנה ליתמי הנהגה דבר טוב עושה, עין שם. ועין שם סימן לה סדור תשובה בארץ לאחד שנכשל באשתי איש ושם מבאר שמחזיק להודיע לבעל האשה בצנעה שאולי נאמין לו ויהיה פורש ממנה, ומן הדין היה דין שישארו לו שיועד שאשתי ונתה ולא לפיכס כדאמרין ביומא דף פו אשרי נשוי כר' בחטא שאין מפרסם, אך מצינו הסבירא יותר ואמין לו כשיתודה בצנעה לפני בעל האשה, ואם כי לקח עמה כחו ויתביש בפני חמיו, יותר טוב וכן שיתביש, שעובר עברה ומתביש מחלין לו, וגם חזק לבקש על עצמו מאת חמיו ביון שיש ביה גם חלק מעברות שבוין אדם לחברו שגרו לו שתאסר אשתו עליו, עין שם. וכתב באבן השם סימן מ באשה שהמיתה לך על ידי גרם ונגרם על ידי משרתת, שצריכה תשובה. ועין שם עוד סימן מה באחר ששלח נער קטן על סוס כר'. וכתב ביד אליהו סימן כט, מה שכתב בשל"ה מי שעשה עברה צריך שיתבה לעצמו ויתב חטאת כדי שאם יזכה ויבנה בית המקדש כר', וכמו שאמר בשבת גבי רבי ישמעאל בן אלישע כר' נכון כן לעשות, ולכתב גם השעור שאכל כדאיא ביומא דף פ, וכן אם חטא שני פעמים צריך לכתב לו הדיעות וההעלמות אף היה, עין שם. וכתב עוד בסימן קח באחר ששלח משרתו לגבות חובות והוא לא רצה מחמת הקר ואחר כך נדפון עוד אחר כר', עין שם סדר התשובה על זה מחכם אחר והוא חולק על זה וכתב שבענין זה יש להחמיר טפי, עין שם. ועין לקמן סימן תרי סעיף קטן ב מה שכתבתי שם מתשובת הפנים מאירות חלק ב:

באר היטב

תפלת של פ'עמים. וכתב משה משה, על כל פנים באלו הימים יעשה כל אדם כדעת הנהגה שישב קרם שישבכ ויתאונן על חטאיו ויפשפש במעשיו. וכתב הרא"ש שיקרא באלו הימים אגרת התשובה של רבנו יונה, והארי"ל כתב שחוב הוא ללמוד בספרי מוסר כל השנה. ודיני תשובה בראש ספר הרוקח ובמהרי"ו ובסוף ספר קצור ראשית חקמה, ובספר חסידים סימן יט עד סימן לו, ומסימן מב עד סימן מה, ס"ה ע"ב קע"א, ת"ה עד תרי"ח. מהרי"ו סימן יב קמו קכא, תרומת הדשן סימן קצח, בנימין זאב סימן עב, מהרי"ט הלכות רוצח, בתשובת רמ"א סימן לו. אחד ששכר חברו לילך בדרך ונהרג, נכון שקבל תשובה, באר שבע פרק חלק. ועין בתשובת ר"ם לובלין סימן מג מד מה. אשה שמצאה לך מת אצלה, בתשובת מהר"ל סימן מה. ועין במחזיק ברכה סימן כו, בשו"ת רמ"א סימן כה, ר"ל חביב סימן עט, רש"ל סימן צו, ר"י טראני סימן ה. ועין ברי"ף עשרים וארבעה דברים המעכבים את התשובה: **א.** ^אמצוה. ויש למעט בלמודו בערב יום כפור כדי לאכל ולשתות, ברכות דף ה. ועין יד אהרן:

משנה ברורה

ברוך הוא ואלו השנה, וכן כתב הגר"א במשלי בכמה מקומות ובמעשה רב. ועל כל פנים באלו הימים יעשה כל אדם כדעת הנהגה, שישב קרם שישבכ, ויתאונן על חטאיו ויפשפש במעשיו. ועין ביערות הדבש חלק א דרוש א, כי שבעה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים הם נגד שבעת ימי שבע, וכל יום יעשה תשובה על אותו יום, דרך משל, ביום ראשון יעשה תשובה על מה שחטא כל ימיו ביום ראשון, וכן ביום שני, וכן כל שבעה ימים: **ג.** ^א לחפש ולפשפש במעשיו. עין בחי' אדם קלל קמג, שם הרחיב הדברים בענין זה ודבריו קילורין לעינים: **ד.** ^א לשוב מהם בעשרת ימי תשובה. אחד ששכר חברו לילך בדרך ונהרג, נכון שקבל תשובה ובאר שבע פרק חלק. ועין בתשובת מהר"ם מלובלין סימן מג מד מה, וגביעט שאול סימן מה וסימן פב, ועין בית יעקב סימן י. ולענין אשה שהמיתה לך על ידי גרם, עין אבן שהם סימן מ. ועין תשובת חתם סופר חשן משפט סימן נב לענין מוהל, ולענין אשה שמצאה ילד מת, ובסימן קפד לענין מי שבאנס אכל אסורים ויצא מן האנס, ובסימן קעג מתקוני תשובה למי שבעל גדה, וסימן קעה למי שנתפס עם הנכרית, וסימן קעז למי שרצה להציל ובקטעות המית את חברו. ועין בשערי תשובה ובפתחי עולם מדינים אלו. ועין ברי"ף עשרים וארבעה דברים המעכבים את התשובה: **א.** ^א מצוה ^אלאכל וכו'. דכתיב ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב, היה לו לכתב בתשעה לחודש בערב תענו את נפשותיכם עד ערב וכו', ומדכתיב ועניתם כר' בתשעה לחודש, משמע שיתענו בתשעה, ובאמת יום הכפורים אינו אלא בעשרה לחודש, וקבלו חז"ל דאדרכא, מצוה ^אמן התורה לאכל בערב יום כפור, ורצה הקדוש

מוסר ל' כל השנה, וכן כתב הגר"א במשלי בכמה מקומות ובמעשה רב. ועל כל פנים באלו הימים יעשה כל אדם כדעת הנהגה, שישב קרם שישבכ, ויתאונן על חטאיו ויפשפש במעשיו. ועין ביערות הדבש חלק א דרוש א, כי שבעה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים הם נגד שבעת ימי שבע, וכל יום יעשה תשובה על אותו יום, דרך משל, ביום ראשון יעשה תשובה על מה שחטא כל ימיו ביום ראשון, וכן ביום שני, וכן כל שבעה ימים: **ג.** ^א לחפש ולפשפש במעשיו. עין בחי' אדם קלל קמג, שם הרחיב הדברים בענין זה ודבריו קילורין לעינים: **ד.** ^א לשוב מהם בעשרת ימי תשובה. אחד ששכר חברו לילך בדרך ונהרג, נכון שקבל תשובה ובאר שבע פרק חלק. ועין בתשובת מהר"ם מלובלין סימן מג מד מה, וגביעט שאול סימן מה וסימן פב, ועין בית יעקב סימן י. ולענין אשה שהמיתה לך על ידי גרם, עין אבן שהם סימן מ. ועין תשובת חתם סופר חשן משפט סימן נב לענין מוהל, ולענין אשה שמצאה ילד מת, ובסימן קפד לענין מי שבאנס אכל אסורים ויצא מן האנס, ובסימן קעג מתקוני תשובה למי שבעל גדה, וסימן קעה למי שנתפס עם הנכרית, וסימן קעז למי שרצה להציל ובקטעות המית את חברו. ועין בשערי תשובה ובפתחי עולם מדינים אלו. ועין ברי"ף עשרים וארבעה דברים המעכבים את התשובה:

א. ^א מצוה ^אלאכל וכו'. דכתיב ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב, היה לו לכתב בתשעה לחודש בערב תענו את נפשותיכם עד ערב וכו', ומדכתיב ועניתם כר' בתשעה לחודש, משמע שיתענו בתשעה, ובאמת יום הכפורים אינו אלא בעשרה לחודש, וקבלו חז"ל דאדרכא, מצוה ^אמן התורה לאכל בערב יום כפור, ורצה הקדוש

שער הציור

וטהא אפרים: ו. משה אפרים: ז. הגר"ו בסימן רפח: ח. מן אברהם וחי' אדם וישר אחרונים: ט. מן אברהם: י. מן אברהם וישר אחרונים: יא. ובמקומות שפרשן בסלחות באשמתו, אם כן אין חושבין אותו ליום טוב, אין לאכל בשר בלילה ונשם בשם שליו:

ו. ובראש שגם הרא"ש מודה לזה, אלא שספר זה מחד יותר לענין תשובה ולכן יור לעת הזאת: ז. משה משה: א. בן הכרע המן אברהם בסימן תקע, עין שם: ב. פוסקים: ג. מן אברהם מדגמא: ד. מן אברהם וטהא אפרים וחי' אדם: ה. פרי חדש

לוח עמוד הימי: יום א כד אב תשנו ♦ יום ב אלו תשפא ♦ יום ג ז אב תשפז ♦ יום ד יא תמוז תשצא ♦ יום ה יז סיון תשצו ♦ יום ו כג אייר תתא

ספר הוזהר

פרשת ויצא יעקב

תתפמ

פרשת ויצא יעקב

ספר הוזהר

תתצ

(דף קסב ע"א)

לעלמא, שרין על רישיה, ומגיה קיימי ברקאן לעלמא, בבנין קדישין זכאין דאוקים.

רבי ייסא תו שאיל ואמר, (תהלים לו) כתיב נער הייתי גם זקנתי וגו'. האי קרא אוקמיה דשרו דעלמא אמרו, איהו אמרו בחכמתא, יתיר ממה דחשבין בני נשא. אמר ליה, ברי יאות הוא, דהא ביחודא קדישא אתמר נער הייתי גם זקנתי וכו' הוא. (תהלים לו) ולא ראיתי צדיק נעוב, דא הוא שכתא ביחודא, דלא אשתפח יום בלא לילה. דהא לילה ביה אשתפח תדירא, וצדיק אחיד לעילא ואחיד לתתא.

וורעו מבקש לחם, מאי הוא. אלא, בשעתא דזריק ואמגיד זרעא, לא תבע לנזקא. דהא בהדיה שריא,

ליה, ראש צדיק דא היא עטרה קדישא, ואוקמיה. תו, ראש צדיק, דא יעקב, דאיהו נטיל ברקאן, ונגיד לון לצדיק, ומתמן אדריקו לכל עיבר, ומתברקן פלוה עלמין.

אכל הא אוקמנא, ברכות לראש צדיק, (ראש) צדיק אקרי, ההוא אתר (ס"א ל"ג וישא) דברית, דמגיה נפקין מבויעין לבר, נזקא דקיסטא דחמרא נפיק מגיה, איהו רישא. כף ראש צדיק, ההוא אתר, כד זריק מבויעין לנזקא, אקרי ראש צדיק. צדיק איהו ראש (נ"א רישא לכל ברקאן) בגין דכל ברקאן ביה שריין.

תו, ההוא בר נש, דזכי למנטר את קיימא קדישא, ועבד פקודי דאורייתא, צדיק אקרי, ומרישיה ועד רגלוי הכי אקרי. וכד ברקאן נגדין

על סומקא. וכל דא למאי, לאמשא לזרנגא דא דעדיה ברקאן ממובעא דכלא (נ"א דכלא), ורשונה לזרנגא דא דאיהו תלתא כחדא.

ברהטים בשקתות המים, כמה דאוקימנא. וכדין בעובדא דא דחכמתא נגדין ברקאן לתתא, ומתשקין (נ"א ומתברקאן) פלוה עלמין ושרין עליה ברקאן, כמה דאוקמיה. דכתיב, (בראשית מט) בפקר יאכל עד וגו', ולבתר מקאן, (שם) ולערב יחלק שלל, (דף קסב ע"א) לאתברקא כלהו עלמין לתתא. ויעקב נטל חולקיה, מאינן ברקאן, דשרין עליה לתתא, בגין דאיהו חולקיה ועדא דקודשא בריך הוא.

רבי ייסא זוטא הנה שכיח קמיה דרבי שמעון, אמר ליה. האי דכתיב (משלי י) ברכות לראש צדיק, לצדיק מיבעי ליה, מאי לראש צדיק. אמר

תרגום לשון הוזהר

ברכות מן המעין של הכל ושל החלל, ולשים את הדרך הוזהר שיהיה שלם כאחת.

ברהטים בשקתות המים – כמו שבארנו, ואז במעשה הנה של חכמה שופעות הברכות למטה ומשקים (ומתברקים) כל העולמות ושורות עליהם הברכות, כמו שפרשנו (בראשית מט) שכתוב בפקר יאכל עד וגו', ואחר מקאן – ולערב יחלק שלל, שיתברכו כל העולמות למטה. ויעקב נטל חלקו מאותן הברכות ששורות עליו למטה, משום שהוא חלקו וגורלו של הקדוש ברוך הוא.

רבי ייסא הקטן היה מצוי לפני רבי שמעון. אמר לו, זה שכתוב (משלי י) ברכות לראש צדיק, היה צריך להיות לצדיק, מה זה לראש צדיק?

כחד וקמיה קדיש, ברי, תליסר מקילן הוזהר. וקמיה קדיש על גוין וסליק על גוין פלוה. הנה הוא דכתיב (בראשית ל) מחשף הלבו, וברין אקרי (וכדיה ד') וי אחר ושמו אחר. וברין (תהלים כג) וי רועי לא אחר. וכתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות, ונהלני נפשי ישוב וגו'. (ע"כ)

תוספתא

תא חזי, הכי נמי יעקב, בירר אחסנתיא ועדיה לחולקיה, וסליק לעילא מפל דרגין, ונטיל ליה לעדיה. מקל לבנה לח, היינו דרגא חוורא דסטר ימינא. ולו וערמון, היינו דרגא סומקא דסטר שמאלא.

ויפצל בהן פצלות לבנות, דאעבר דינא מן דא, ואתחבר ליה בימינא, והוא עאל בינייהו ונטיל לון כחדא ואתעבד פלא חד בתרי גווי. ועם כל דא, מחשף הלבו, דיתגלי חוורא

(כ) ה' אחר ושמו אחר. ואז (תהלים כג) 'רעי לא אחר, וכתוב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ונהלני נפשי ישוב וגו'. ע"כ תוספתא. בא ראה, כף גם יעקב בחר את ירשתו וגורלו לחלקו, ועלה למעלה מקל הדרגות ונטל אותו לגורלו. מקל לבנה לח – הינו הדרך הלבנה של צד הימין. ולו וערמון – הינו הדרך האדמה של צד שמאל.

ויפצל בהם פצלות לבנות – שהעביר מזה את היין וחבר אותו למיין, והוא נכנס ביניהם ונטל אותם יחד ונעשה הכל אחד בשני גונים. ועם כל זה מחשף הלבו, שיתגלה הלבו על האדם. וכל זה למשך את הדרך הוזהר של גורלו

תרגום לשון הוזהר

עומדות הברכות לעולם בבנים הקדושים והצדיקים שהקים.

עוד שאל רבי ייסא ואמר, כתוב (תהלים לו) נער הייתי גם זקנתי וגו'. הפסוק הזה פרשוהו ששרו של עולם אמר אותו. הוא אמר אותו בחכמה יותר ממה שחושבים בני אדם. אמר לו, בני, יפה הוא, שהרי ביחוד הקדוש נאמר נער הייתי גם זקנתי. וכך הוא, ולא ראיתי צדיק נעוב – זה השבח של היחוד שלא נמצא יום ללא לילה, שהנה הלילה תמיד נמצא בו, והצדיק אחוז למעלה ואחוז למטה.

וורעו מבקש לחם, מה הוא? אלא בשעה שזריק ונשפע הנרע, אינו תובע את הנקבה, שהרי היא שורה עמו, שאין נפרדת ממנו לעולמים וימינה היא אצלו, שהרי אין זרע שופע אלא בשעה

דלא אתפרש'א מניה לעלמין, וזמינא היא לגביה. דהא זרעא לא נגיד, אלא כשעמא דנוקבא זמינא, (דף קסב ע"ב) ותיאובקתא דתרווייהו כחדא בדבוקא חד דלא מתפרשן, ועל דא לא אצטריך למתבע עלה.

אמר ליה, ובזמנא דגלותא לאו הכי. אמר ליה זרעו כתיב, ולאזא איהו. אימתי נפיק, פד נוקבא בדבוקא חד עם דכורא. ואי תימא לא ראייתי צדיק נעזב, בזמנא דגלותא מאי היא.

אלא, הא אחיד לעילא. ולא נעזב לעלמין, בזמנא אחרא, לא נעזב מנוקבא, אחיד לעילא, ואחיד לתתא. אחיד לעילא, בזמנא דגלותא. בזמנא אחרא, אחיד לתרין סטריין, לעילא ותתא, ולעולם אינו נעזב.

כת"ב, (בראשית א) ויתן אתם אלהים

ברקיע השמים, דא צדיק. ואף על גב דאתמר ברקיע השמים, אלא ברקיע השמים ודאי, דאיהו סיומא דגופא.

תא חזי, תרין רקיעין אינון, ואינון שירותא וסיומא, דא כגוונא דא. שירותא רקיעא תמינאה, ביה שקיען כל ככביא, זעירין ורבכין. ודא הוא רקיעא עלאה סתימאה, דקאים כלא ומניה נפיק כלא. ואיהו תמינאה, מתתא לעילא, והוא שירותא לאפקא מניה כלא.

כך איהו רקיעא תמינאה מעילא לתתא, דביה שקיעין כל ככביא, כל נהורין ובוצינין. והוא נטיל כלא ודא סיומא דכלא. כמה דההוא רקיעא תמינאה, דאיהו שירותא דכלא. תליין ביה כל נהורין ונטיל לון, ומניה נפיק. הכי נמי האי, איהו

תרגום לשון הוזהר

השמים, זה צדיק, ואף על גב שצאמר ברקיע השמים, אלא ברקיע השמים ודאי, שהוא סיום הגוף.

בא ראה, שני רקיעים הם, והם הראשית והסיום, זה כמו זה. ראשית הרקיע השמיני בו שקועים כל הכוכבים, קטנים וגדולים, וזהו הרקיע העליון הנסתר שמקום הכל, וממנו יוצא הכל, והוא השמיני ממש למעלה, והוא הראשית להוציא ממנו הכל.

כך הוא הרקיע השמיני ממעלה למטה, שבו שקועים כל הכוכבים, כל האורות והמאורות, והוא נוטל את הכל, וזה הסיום של הכל. כמו שאותו הרקיע השמיני, שהוא ראשית הכל,

רקיעא תמינאה, תליין ביה כל נהורין ונטיל לון, ומניה נפיק ללכהו עלמין.

שירותא וסיומא כגוונא חד קיימי, ועל דא איהו נהר דנגיד ונפיק, ולא פסקי מימיו לעלמין. כלא למהוי סיומא כשירותא, ובגין כך ויתן אתם אלהים ברקיע השמים, ולמה, להאיר על הארץ.

ואף על גב דאתמר כלא כגוונא חדא קיימי, ודא הוא ברירא דמלה, מה בין האי להאי. אלא, דא אוקים וזן לעלמא עלאה דאיהו ביה ולכל אינון סטריין עלאין, ודא אוקים וזן לעלמא תתאה ולכל אינון סטריין תתאין.

ואי תימא, עלמא דלעילא מאן

תרגום לשון הוזהר

אותו הרקיע השמיני העליון הנסתר הוא העולם שלמעלה, וכך נקרא, שהרי שני עולמות הם, כמו שנתבאר. אלא הוא עולם עליון, וכל אותם שיוצאים ממנו נקראים על שמו, ואותם שיוצאים מן העולם התחתון נקראים על שמו, וכל זה וזה הכל אחר, ברור הוא לעולם ולעולמי עולמים.

בא ראה, (תהלים קד) ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע. מי הלבונו? הרי פשוטו ונתבאר. הפסוק הזה, אשר שם צפרים קננו חסידה ברושים ביתה - אשר שם צפרים קננו, באיזה מקום? בלבנון. ואילו הן שתי הצפרים שאמרנו במה מקומות, ומאלו נפרדות כמה צפרים אחרות. אבל אלו עליונות, ויוצאת מן לבנון, שהוא (תהלים) למעלה, וסוד הדבר - וללבן שתי

תלויים בו כל האורות, ונטיל אותם, וממנו יוצאים - כך גם זה, אותו רקיע השמיני תלויים בו כל האורות ונטיל אותם, וממנו יצאו לכל העולמות.

הראשית והסיום עומדים כגון אחד, ועל כן הוא הנהר ששופע ויוצא ולא פוסקים מימיו לעולמים, הכל שיהיה הסיום כמו הראשית, ומשום כך ויתן אתם אלהים ברקיע השמים, ולמה? להאיר על הארץ.

ואף על גב שצאמר, הכל עומדים כגון אחד, וזהו ברור הדבר. מה בין זה לזה? אלא זה מקים וזן את העולם העליון שהוא בו ואת כל אותם הצדדים העליונים, וזה מקים וזן את העולם התחתון ואת כל אותם הצדדים התחתונים.

ואם תאמר, העולם שלמעלה מי הוא? והרי (ויא)

בנות וגו'.

לעמוד הבא

יג שם נפלו פעלי און דחו ולא יכלו
קום:
לז א לדרד | אל תתחר במרעים אל-
תקנא בעשי עולה: ב כי כחציר
מהרה ימלו וכירק ידשא יבולון:
ג בטח ביהוה ועשה טוב שכן ארץ
ורעה אמונה: ד והתענג עלי יהוה
ויתן לך משאלת לבך: ה גול על-
יהוה דרפק וטח עליו והוא יעשה:
ו והוציא כאור צדקך ומשפטך
בצחקים: ז דום | ליהוה והתחולל לו
אל תתחר במצליח דרכו באיש עשה
מזמות: ח הרף מאף ועזב חמה אל-
תתחר אף להרע: ט כי מרעים יכרתו
וקני יהוה המה יירשו ארץ: י ועוד
מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו
ואיננו: יא וענוים יירשו ארץ והתענגו
על רב שלום: יב זמם רשע לצדיק
והרק עליו שגיו: יג אדני ישחק לו
כי ראה כי יבא יומו: יד חרב פתחו
רשעים ודרכו קשתם להפיל עני
ואכיון לטבות ישרי דרך: טו חרבם
תבוא בלבם וקשתותם תשבירה:
טז טוב מעט לצדיק מהמון רשעים
רבים: יז כי זרועות רשעים תשבירה
וסומך צדיקים יהוה: יח יודע יהוה
ימי תמימם ונחלתם לעולם תהיה:
יט לא יבשו בעת רעה ובימי רעבון
ישבעו: כ כי רשעים | יאבדו ואיבי

יהוה ייקר כרים כלו בעשן כלו:
כא לוח רשע ולא ישלם וצדיק חונן
ונותן: כב כי מברכיו יירשו ארץ
ומקלליו יכרתו: כג מיהוה מצעדי-
גבר כוננו ודרכו יחפץ: כד כי יפול
לא ינוטל כי יהוה סומך ידו: כה גער |
הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק
נעזב וזרעו מבקש שלום: כו כל היום
חונן ומלוח וזרעו לכרעה: כז סור
מרע ועשה טוב ושכן לעולם: כח כי
יהוה | אהב משפט ולא יעזב את-
חסידיו לעולם נשמרו וזרע רשעים
נכרת: כט צדיקים יירשו ארץ וישכנו
לעד עליה: ל פ צדיק יהגה חכמה
ולשונו תדבר משפט: לא תורת אלהיו
כלבו לא תמעד אשוריו: לב צופה רשע
לצדיק ומבקש להמיתו: לג יהוה לא-
יעזבו בידו ולא ירשיענו בהשפטו:
לד קוה אל יהוה | ושמר דרכו
וירוממו לרשת ארץ בהכרת רשעים
תראה: לה ראיתי רשע עריץ ומתערה
כאזרח רענן: לו ויעבר והנה איננו
ואבקשהו ולא נמצא: לו שמרתם
וראה ישר כי אחרית לאיש שלום:
לח ופשעים נשמדו יחדו אחרית
רשעים נכרתה: לט ותשועת צדיקים
מיהוה מעולם בעת צרה: מ ויעזרום
יהוה ויפלטם ויפלטם מרשעים
וישיעם כי חסו בו:

לא א מזמור לדרד להזכיר: ב יהוה
אל יבקצק תוכיחני ובחמתך
תסרני: ג כי חציק נחתו כי ותנחת
עלי ידך: ד אינ מתם בכשרי מפני
ועמד אינ שלום בעצמי מפני
חטאתי: ה כי עונתי עברו ראשי
כמשא כבד וקברו ממני: ו הבאישו
נמקו חבורתי מפני אולתי: ז געויתי
שחתי עד מאד כל היום קדר הלכתי:
ח כי כסלי מלאו נקלה ואין מתם
בכשרי: ט נפוגותי ונדפיתי עד מאד
שאגתי מנהמת לבי: י אדני נגדך
כל תאותי ואנחתי ממך לא נסתרה:
יא לבי סתחר עזבני כחי ואור עיני
גם הם אין אתי: יב אהבי | ורעי מנגד
נגעי יעמדו וקרובי מרחק עמדו:
יג וינקשו | מבקשי נפשי ודרשי רעתי
דברו הוות ומרמות כל היום יהגו:
יד ואני בחרש לא אשמע ופאלם לא
יפתח פיו: טו ואהי באיש אשר לא-
שמע ואין בפיו תוכחות: טז כי לך
יהוה הוחלתי אתה תענה אדני אלהי:
יז כי אמרתי פן יושמחולי במוט רגלי
עלי הגדילו: יח כי אני לצלע נכון
ומכאובי נגדי תמיד: יט כי עוני אגיד
אדאג מחטאתי: כ ואיבי חיים עצמו
ורבו שגאי שקר: כא ומשלמי רעה
תחת טובה וישטונני תחת דרודי דרפי-
טוב: כב אל תעזבני יהוה אלהי אל-

תרחק ממני: כג חושה לעזרתי אדני
תשועתי:
יום שלשי 1 לחדש
לז א למנצח לידתו לידותו מזמור
לדרד: ב אמרתי אשמרה דרכי
מחטא בלשוני אשמרה לפי מחסום
בעד רשע לנגדי: ג נאלמתי דומיה
החשיתי מטוב וכאבי נעבר:
ד חם לבי | בקרבי כהגיגי תבער אש
דברתי בלשוני: ה הודיעני יהוה | קצי
ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל
אני: ו הנה טפחות | נתת ימי וחלדי
כאין נגדך אף כל הבל כל אדם נצב
סלה: ז אף בצלם | יתהלך איש אף-
הבל יחמיון יעבר ולא ידע מי-
אספם: ח ועתה מה קניתי אדני
תוחלתי לך היא: ט מכל פשעי
הצילני חרפת נכל אל תשימיני:
י נאלמתי לא אפתח פני כי אתה
עשית: יא הסר מעלי נגעך מתגרת ידך
אני כליתי: יב בתוכחות על עון |
יפת איש ותמס בעש חמודו אף הבל
כל אדם סלה: יג שמעה תפילתי |
יהוה ושוועתי | האזינה אל דמעתי
אל תחרש כי גר אנכי עמך תושב
בכל אבותי: יד השע ממני ואבליגה
בטרים אלך ואינני:

מ א למנצח לדרד מזמור: ב קוה
קניתי יהוה ונט אלי וישמע

שועתי: ג ויעלני | מכור שאון מטיט
היון ויקם על-סלע רגלי כונן אשרי:
ו יתן כפי | שיר חדש תהלה לאלהינו
יראו רבים וייראו ויבטחו ביהוה:
ה אשרי-הגבר אשר-שם יהוה מבטחו
ולא-פנה אל-רבים ושטי כזב:
רבות עשית | אתה | יהוה אלהי
נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין | ערך
אליך אגידה ואדברה עצמו מספר:
זבח ומנחה | לא-חפצת אונים כרית
לי עולה וחסא לא שאלת: ה אז
אמרתי הנה-באתי במגלת-ספר כתוב
עלי: ט לעשות-דונך אלהי חפצתי
ותורתך בתוך מעי: ב בשרתי צדק |
בקהל רב הנה שפתי לא אכלא יהוה
אתה ידעת: יא צדקתך לא-כסיתי |
בתוך לבי אמונתך ותשועתך אמרתי
לא-כחדתי חסדך ואמתך לקהל רב:
יב אתה יהוה לא-תכלא רחמיך ממני
חסדך ואמתך תמיד יציוני: יג כי
אפפו-עלי | רעות עד-אין מספר
השיגוני עונתי ולא-יכלתי לראות
עצמי משערות ראשי ולבי עזבני:
יד רצה יהוה להצילני יהוה לעזרתי
חושא: טו יבשו ויחפרו | יחד מבקשי
נפשי לספותה יסגו אחור ויפלטו
חפצי רעתי: טז ישמו על-עקב בשתם
האמרים לי האח האח: ה ישישו
וישמו | בך פלי-מבקשיך ואמרו

תמיד יגדל יהוה אהבי תשועתך:
יז ואני | עני ואביון אדני יחשב לי
עזרתי ומפלט אפה אלהי אל-תאחר:
מא * למנצח מזמור לדוד: ג אשרי
משכיל אל-דל ביום רעה
ימלטהו יהוה: ג יהוה | ישמחהו
ויחיהו אשר ואשר בארץ ואל-תתנהו
בנפש איביו: ד יהוה יסעדנו על-ערש
דני פלי-משכבו הפכת בחליו: ה אני-
אמרתי יהוה חנני רפאה נפשי כי-
חטאתי לך: ו איבני ואמרו רע לי מתי
ימות ואבד שמו: ז ואם-בא לראות |
שוא ידבר לבו יקפץ-און לו יצא
לחוץ ידבר: ח יחד עלי יתלחשו כל-
שנאי עלי | יחשבו רעה לי: ט דבר-
בליעל יצוק בו ואשר שכב לא-יוסף
לקום: יבם-איש שלומי | אשר-
בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל עלי
עקב: יא ואתה יהוה חנני והקימני
ואשלמה להם: יב ב זאת ידעתי כי-
חפצת בי כי לא-יריע איבי עלי:
יג ואני בתמי תמכת בי ותציבני לפניך
לעולם: ד ברוך יהוה | אלהי ישראל
מהעולם ועד העולם אמן ואמן:

ספר שני

מב * למנצח משכיל לבני-קרח:
ב כאיל תערג על-אפיקי-מים בן
נפשי תערג אליך אלהים: ג צמאה

נפשי | לאלהים לאל חי מתי אבוא
ואראה פני אלהים: ד היתה-לי
דמעת לחם יומם ולילה באמר אלי
פלי-היום איה אלהיך: ה אלה אצרכה |
ואשפכה עלי | נפשי כי אעבר | בסף
אדום עד-בית אלהים בקול-רגה
ותודה המון חוגג: ו מה-תשתוחחי |
נפשי ותהמי עלי הותילי לאלהים
כי-עוד אודנו ישועות פניו: ז אלהי
עלי נפשי תשתוחח על-בן אצרכך
מארץ ירדן וחרמונים מהר מצער:
ח תהום-אל-תהום קורא לקול צנורך
פלי-משפריך וגליך עלי עברו:
ט יומם | צוה יהוה | חסדו וכלילה
שירה עמי תפלה לאל חי: י אומרה |
לאל סלעי למה שכחתי למה-קדר
אלך בלחץ אויב: יא ברצח | בעצמותי
חרפוני צורכי באמרם אלי פלי-היום
איה אלהיך: יב מה-תשתוחחי | נפשי
ומה-תהמי עלי הותילי לאלהים כי-
עוד אודנו ישועת פני ואלהי:

מב * שפטני אלהים | וריבה ריבי
מגוי לא-חסיד מאיש מרמה
ועולה תפלטני: ב כי-אתה | אלהי
מעוזי למה זנחתי למה-קדר אתהלך
בלחץ אויב: ג שלח-אורך ואמתך
המה ינחוני ביאוני אל-הר-קדשך
ואל-משכנותיך: ד ואבואה | אל-
מזבח אלהים אל-אל שמחת גילי

ואורך בכנור אלהים אלהי:
ה מה-תשתוחחי | נפשי ומה-תהמי
עלי הותילי לאלהים כי-עוד אודנו
ישועת פני ואלהי:

יום רביעי

ח לחודש

מד * למנצח לבני-קרח משכיל:
ב אלהים | באזנינו שמענו
אבותינו ספרו-לנו פעל-פעלת
כימיהם בימי קדם: ג אתה | ידך גוים
הורשת ותשעם תרע לאמים
ותשלחם: ד כי לא בחרבם ירשו ארץ
וזרעם לא-הושיעה למו כי-ימינה
וזרעה ואור פניך כי רציתם: ה אתה-
הוא מלכי אלהים צוה ישועות יעקב:
ו בך צרינו נגנח בשמך נכוס קמינו:
ז כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא
תושיעני: ח כי הושעתנו מצרינו
ומשנאינו הכישות: ט באלהים הללנו
פלי-היום ושמך | לעולם נודה סלה:
י אף-זנחת ותכלימנו ולא-תצא
בצבאותינו: יא תשיבנו אחור מני-צר
ומשנאינו שסו למו: יב תתנו כצאן
מאכל ובגולם זריתנו: יג תמכר-עמך
בלא-הון ולא-רבית במחיריהם:
יד תשימנו חרפה לשכנינו לעג וקלס
לסביבותינו: טו תשימנו משל בגוים
מנוד-ראש בלאמים: טז פלי-היום
בלמתי נגדי ובשת פני כסתי:
יז מקול מחרתך ומגדף מפני אויב

קפא

ארת חיים

הלכות תפלה הלכה ה

לקוטי הלכות

לעמוד הקודם

(דברי הימים"א יב, לה): "ומנפתלי שרים אלף", כמובא זה הפסוק במדרש שם, כי הם שרים שמוציאין ומכריין המשפט לכל, כי הם נותנים 'אמרי שפר' לברך המשפט והעצה להשקיט המריבה וכנ"ל. ועל-כן 'השיבה שופטינו' כנגד נפתלי.

ואז מתחיל עלית המלכות. כי עקר המלכות הוא המשפט שיוצא ממנו, כמו שכתוב (משלי כט, ד): "מלך במשפט יעמיד" וכו'. ועל-כן מזכירין בברכה זאת דיקא שם מלכות, כמו שאומרים: 'מלך אוהב צדקה ומשפט', כי עקר תקון שלמות המלכות על-ידי משפט. ועל-כן מתפללין אז תכף ברפת המינים, שיעקר המינים ומלכות הרשעה שלא יתגברו כנגד מלכות דקדשה, הינו שלא יתגבר חס ושלום הנדלות שהוא בחינת מינות ועבודה-זרה, בחינת מלכות הרשעה, שלא יתגבר על מלכות דקדשה שהיא התפלה, וכנ"ל.

על הצדיקים - כנגד יוסף שנקרא צדיק. (זהר נח נט, ב).
על הצדיקים - כנגד יוסף
על הצדיקים - כנגד יוסף
על הצדיקים - כנגד יוסף

את צמח דוד וכו' - כנגד גר, שממנו יצא אליהו שהוא יקרב הגאולה, וכל צמיחת גרן ישועה על-ידו. וכמו שכתוב במדרש פרשה צ"ט סדר הנ"ל לענין דן: 'ביון שראה אותו יעקב אמר: "לישועתך קייתי ה'" (בראשית מט, יח), אין זה מביא את הגאולה אלא מגד, שנאמר (שם פסוק ט): "גד גדוד יגודנו והוא יגד עקב", לאותו שהוא בא בעקב, "הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא" (מלאכי ג, כג) שהוא משבט גד. זה שאנו מתפללין בברכת את צמח: 'כי לישועתך קיינו כל היום', הינו בחינת "לישועתך קייתי ה'" הנ"ל שאמר יעקב, שנשמתו לברכת "גד גדוד יגודנו", הינו שעתה אנו מקוים רק לישועתך על-ידי זרע גד שהוא אליהו, שיבא בקרוב ויבשרנו הגאולה וכנ"ל. ועל-כן 'את צמח' כנגד גד.

שמוע קולנו - כנגד אשר, שנקרא על שם (בראשית ל, יא): "באשרי כי אשרוני בנות". כי כשהשם יתברך שומע תפלת ישראל, אזי הפל רואין מעלת ישראל והכל מאשרין אותם, בבחינת (תהלים קמד, טו): "אשרי העם שפכה לו אשרי העם שה' אלהיו",

רפאנו - כנגד יששכר, שהיו עוסקים בתורה הרבה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (יומא כז, ב), והתורה היא רפואה לכל, כמו שכתוב (משלי ג, ח): "רפאות תהי לשךך".

ברך עלינו - שהוא ברפת הפרנסה כנגד ובולון, שהיו עוסקים בפרקמטאי להספיק פרנסה ליששכר העוסקים בתורה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה צט, ט), ועל-כן הם צריכים ברפת הפרנסה.

תקע בשופר - שהוא קבוצ נדחים, כמו שאומרים 'מקבץ נדחי עמו ישראל', כנגד שבט דן, שהיה 'מאסף לכל המתנות' (פסוק י, כח) דקדשה, שזהו בחינת קבוצ נדחים. כי עמלק היה רודף תמיד אחרי מחנה דן, כי עמלק הוא בחינת פגם הברית, בחינת מקרה לילה, רחמנא לצלן, כמו שכתוב (דברים כח, יח): "אשר קרך בדרךך", שמשם כל הנדחים, כידוע. ועל זה עקר התפלה שהשם יתברך ירחם עלינו ויקבץ נדחינו בגשמיות ורוחניות, והינו שיקבץ ויאסף לתוף מחנה ישראל הקדושה כל הניצוצות הנדחים על-ידי פגם הברית, שכל התקון הזה הוא בבחינת מחנה דן, שהוא מקבץ ומאסף לכל המתנות, להכניס כל הנחשלים והנדחים לתוף מחנה ישראל הקדושה. נמצא ש'מקבץ נדחי עמו ישראל' הוא כנגד דן.

השיבה שופטינו ויועצינו וכו' - כנגד נפתלי, בבחינת (בראשית מט, כא): "נפתלי אילה שלחה הנתן אמרי שפר", שהם אמרים נאים לברך המשפט והעצה על מכונה, וכמבאר במדרש רבה סדר ויחי (פרשה צח, יז): "הנתן אמרי שפר" - 'אמרי שופר', שהם משפרין אמרים שנתנו בשופר ובתרועה. את מוצא, בשעה שעלו לקבר את יעקב אבינו, באו בני חת להתעורר עמקן על הקבורה, ורץ נפתלי באילה והביא את הספר ממצרים ושפר על-ידו, ופרש המתנות כהנה: 'ושפר' - השקיט המריבה שביניהם, ועין שם בהמתנות כהנה. וזה בחינת ברור המשפט שמשקיט המריבה, שנעשה על-ידי נפתלי ש'נותן אמרי שפר', שהם דברי תורה שנתנו בשופר ובתרועה, וכמו שפרש המתנות כהנה שם. ועל-כן זכר שופר ותרועה, שהוא בחינת ראש-השנה שהוא יום שופר ותרועה, שאז הוא יום המשפט. וזה בחינת

רפאנו - כנגד יששכר

ברך עלינו - שהוא ברפת הפרנסה כנגד ובולון

תקע בשופר - שהוא קבוצ נדחים כנגד

השיבה שופטינו - כנגד נפתלי

עקר המלכות הוא המשפט שיוצא ממנו

על הצדיקים - כנגד יוסף
על הצדיקים - כנגד יוסף
על הצדיקים - כנגד יוסף
על הצדיקים - כנגד יוסף

את צמח דוד וכו' - כנגד גד

שמוע קולנו - כנגד אשר

לעמוד הקודם

שבחי פדר הנסיעה שלו לארץ ישראל מו הר"ן כד

לאנשי סטנבול: תדעו שנתגלה לי שאני מברח מיד לנסע לירושלים, כי אני ראה שהימים ממשמשין ובאין להסתלק מן העולם; ואתם אל תיראו את עם הפרנצויז, ואין לכם לדאג עבור ישראל שילכו להתם, כי בודאי לא יאנה להם שום הזק בעזרת השם, וה' ישמרם ברחמיו עד בואם לשם; כי כבר נרשם מקום קבורתי בירושלים. ומיד שמעו לדבריו, והלכו ושכרו מיד ספינה גדולה, והכריזו: מי שרוצה לילך על הספינה - ילך. והלכו הרבה אנשים ונשים וטף, הן מאנשי ספרד והן מאנשי אשכנז, ונסע רבנו זכרוננו לברכה גם כן על ספינה זו לארץ הקדש. ודבר רבנו זכרוננו לברכה עם החכם מירושלים הנ"ל שיקח אותו לירושלים, כי אמר שאינו רוצה להיות לא בצפת ולא בטבריה; וכן המתיקו סוד ביניהם.

ובלכתם על הים היה רוח-סערה גדולה מאד מאד (שקורין אפירטינע גדולה מאד), והיתה הספינה בסכנה גדולה, יעלו שמים ירדו תהומות וכו', ולא היה עוד בלב איש מהם להנצל מן המיתה, והיו צועקים כלם אל ה'. והיתה לילה אחת כמו יום-הכפורים ממש, שהכל בוכים ומתנודים ומבקשים בפרה על נפשם, ואמרו סליחות ושאר דברי תפלות ותחנונים; ורבנו זכרוננו לברכה היה

יושב ודומם. והתחילו כמה אנשים לומר לו: מפני מה הוא שותק בעת צרה כזאת? ולא השיב. אף אשת הרב דקהלת-קדש חאטין שהיתה מלמדת, ובכרתה וצעקה כל הלילה, והתחילה היא גם-כן לומר לו כאלה, מפני מה הוא דומם; וכמדומה שקלל אותה, ואמר לה: הלוא הייתם שותקים גם אתם, היה טוב לפניכם; ובזאת תבחנו: אם אתם תשתקו - ישתק הים מעליכם גם-כן. וכן היה, ופסקו מלצעק ושתקו; ואז מיד בשהאיר היום יקם סערה לדממה ויחשו אליהם, וישמחו וכו'.

מו ואחר יום או יומים נשארה הספינה בלי מים שראויין לשתיה, כי פסקו אצלם המים של שתיה שהיה על הספינה, ולא נשאר להם כי אם כלי אחת של מים סרוחים ועכורים, ותולעים היו מרחשין בהם, ואלו המים חלקו להם לאנשי הספינה במדה לאיש אקי אחת, והיה להם סכנה גדולה מהצמאון יותר מכל הסכנות. ואזי התפללו אנשים ונשים וטף מקירות לבם, ונתעורר עוד הפעם רוח-סערה גדולה, והביא הספינה אחר שגיי מעת-לעת לארץ הקדושה, לספר ירושלים, לעיר הקדש נפו.

ורצה רבנו זכרוננו לברכה לירד שם מהספינה, ללכת אל ירושלים עם החכם הנ"ל בצומא חזא כנ"ל; ומאת ה' היתה סבה, ולא הניחווהו

שבחי פדר הנסיעה שלו לארץ ישראל מו הר"ן כה

הישמעאלים שיכנס אליהם, כי הסתכלו על מלבושיו ועל תאר פניו, שיש לו פאות ארפים כנהוג במדינתנו, ושאנו יודע לשונם וכיוצא בזה, ואמרו שהוא בודאי אחד מהמרגלים של הצרפת. ולא הועילו שום פיוס ובקשות, ונשאר רבנו זכרוננו לברכה על הספינה.

והיה בדעת הקפיטן להתעכב שם עם הספינה, להיות עומד לפוש איזה ימים, ואז היה שגיי ימים קדם ראש-השנה; אף הספינה לא יכלה לעמד שם מחמת גלי הים שרצו להפכה, ולא הועיל שום עצה ותחבולה לזה. והיה הדבר לפלא גדול בעיני הקפיטן, ונשאל מה-זה ועל-מה-זה; והשיבו החכמים של הספרדים שקבלה בידם איש מפי איש שבה המקום נשלף יונה בן-אמתי הנביא. ולא יכלה הספינה לעמד שם אותה הלילה, והכרחו לזוז עם הספינה משם.

והלכו משם, ובאו בערב ליל זכור בריית' לעיר הקדש חיפה, ועמדו אצל הר הפרמל נגד מערת אליהו. ובאשמרת הבקר אמרו כל העם סליחות בשמחה גדולה, ואחר-כך התפללו תפלת שחרית, ואחר-כך הלכו כלם לעיר הקדש חיפה, אנשים ונשים וטף.

ואז נכנס רבנו הקדוש זכרוננו לברכה לארץ הקדושה, ובא אל המקום אשר

נכסף אליו והשתוקק אליו בהשתוקקות וכסופין ונענועים גדולים מאד מאד, ומסר נפשו אלפים ורכבות פעמים בשביל זה, והשליף נפשו מנגד עבור זה. וגדל עצם השמחה שהיה לו באותו הרגע שזכנס ועמד על אדמת הקדש אי אפשר לשער במח, אלו כל הימים דיו וכו' לא יספיקו לבאר אפס קצה מזה, כי תכף ומיד השיג מה שהשיג, כי אמר שתכף כשהלך ארבע אמות בארץ-ישראל - פעל מיד מה שרצה להשיג. ואחר חצות היום הלכו למקנה, ואחר-כך לבית-הכנסת, ונתמהמהו עד הלילה. וכשבא רבנו זכרוננו לברכה לביתו אל האכסניא שלו, היה לו שמחה גדולה ונעומה עד מאד, ובכל רגע ורגע אמר להאיש שהיה עמו: אשריך שזכית לכה, להיות עמי כאן. וצוה לו לקרות ולהזכיר לפניו מהצעטיל כל הנרשמים שם, דהינו כל הנלוים אליו שנתנו לו צעטליף משמותיהם. ואכלו שם סעודת הלילה של ראש-השנה, והכל בשמחה גדולה, עד אחר הסעודה, עד ששקבו שם לישון.

ובבקר הלכו לבית-הכנסת; ואחר שבאו מבית-הכנסת נתעורר בו דאגה ולב נשבר מאד כלי ערף, ולא דבר מאומה עם שום בן-אדם.

מו. ותקף אחר ראש-השנה היה רצון רבנו זכרוננו לברכה לחזר תקף

גם זאת לדעת, שפמה דברים נמצאו כפולים בהאלף-בית-השני. והטעם: כי דע אחי, שספר האלף-בית השני מסר לנו רבנו זכרוננו לברכה בכתובת ידו הקדושה, ואצלו לא היו כתובים הדברים על סדר האלף-בית, רק כפי סדר ההשגות, כפי מה שהשיג כל דבר ודבר במקומו וזמנו, וצוה עלינו להעתיק הדברים ולסדרם כל דבר ודבר למדה השיקה לזה על-פי סדר האלף-בית, וגם פקד עלינו בפרוש שכל דבר ששיק לשנים או לשלושה דברים, שנרשם אותו שתים או שלש פעמים, אצל כל מדה ומדה, וכן עשינו; כגון למשל באות ל' - 'למוד' (בסמן ד'): "מי שלמודו בתורה וכו', שאכילתו וכו', על-ידי-זה שונאיו נדונין וכו'". זה הענין שיק ל'למוד', וגם שיק ל'מריבה', וכן לאות א' - 'אכילה', על-כן נרשם בכל אלו המקומות, ומזה תקיש על השאר.

כי פונתו הקדושה היתה כדי שיקל על המעין החפץ לקדש עצמו למצא מבקשו בנקל, שאם ירצה לידע הסגלה והענין של איזה מדה, שיוכל בנקל למצא על-פי סדר האלף-בית באיזה ענין שיעלה על דעתו, כגון במשל הנ"ל, לפעמים האדם רוצה לחפש למצא ענין למוד, ולפעמים ירצה למצא מענין קדשת האכילה וכו', ועל-כן טוב שיהיה נרשם בשני

המקומות, כדי שיוכל למצא מבקשו בנקל במקום שירצה, וכן בשאר המדות; ומחמת זה הדברים כפולים בכמה מקומות. והשם יתברך נחננו בדרך אמת, ובאשר זכינו לסדר אותם בן נזפה לעשותם, עד ישובו ישראל לגוייהם פיונים אל ארבותם במהרה כזמינו אמן, בן יהי רצון.

הקדמה שניה מה ששמעתי מפיו הקדוש

בענין המדות: דע, הנה בכל מדה ומדה יש בה כמה וכמה בחינות וענינים, וכל מדה היא בחינת קומה שלמה. ועל-כן כשחסר לאדם בחינה אחת מהמדה, אף שכל המדה היא שלמה אצלו, אף-על-פי-כן מחמת החסרון אחד שיש לאדם בהמדה, אזי נראה לו, כאלו כל המדה חסרה אצלו; כמו אצל האדם, כשיש לו חסרון באבר אחד אזי כל גופו מבלבל, ומרגיש החסרון בכל הגוף, כמו בן כשחסר לאדם איזה חסרון בהמדה, נראה לו כאלו חסר כל המדה.

והנה המדות הם שכנים אלו לאלו, על-כן יכולה מדה אחת לעזור למדה אחרת שהיא שכנה אצלה; וכן באברי המדה יש שכנים, ויוכל אבר מדה זו לעזור לאבר מדה אחרת, כדגמת שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: "אבר מחזיק אבר", דהינו כשאוכל

אדם. הכל. שת. חנוך. מתושלח. נח. שם. ועבר. אבות - אברהם. יצחק. ויעקב.

אמהות - שרה. רבקה. רחל. ולאה.

[והנה. ולאה.]

שכטים - ראובן. ושמעון. לוי. ויהודה. יששכר. וזבולון. דן. ונפתלי. גד. ואשר. יוסף. ובנמין. מנשה. ואפרים.

שבעים נפשות בית יעקב - חנוך. ופלוא. חצרון. וברמי. ומואל. וזמין. ואהר. וזכין. וצחר. ושואל. גרשון. קהת. ומררי. שלח. ופרץ. ונח. חצרון. וזמול. תולע. ופזח. ויוב. ושמרן. סרד. ואלון. ויחלאל. צפיון. וחגי. שוני. ואצבן. ערי. ואורדי. ואראלי. ימנה. וישור. וישורי. ובריעה. ושרח. וחסר. ויחלאל. בלע. ובכר. ואשב. חר. ונעמן. אחי. וראש. מפים. וחסים. וארד. חשים. יחצאל. וגוני. ויצר. ושלם. דינה בת יעקב. יוכבד בת לוי.

משפחת הלוי - לבני. ושמעי. עמרם. ויצהר. וחרון. ועוזיאל. מחלי. ומושי. אהרן הכהן. משה רבנו. מרים. קרח. ונפג. וזכרי. מישאל. ואלפסן. וסחרי. אלישבע בת עמינדב. נב. ואביהוא. אלעזר. ואיתמר. אסיר. ואלקנה. ואביאסף. פינחס בן אלעזר. אליאב. נמואל מבני ראובן. וארד. ונעמן. מבני מנשה. מכיר. גלעד. איעזר. חלק.

אשריאל. שכם. שמידע. חפר. צלפחד. ושם בנות צלפחד. מחלה. ונעה. חגלה. מלכה. ותרצה. בני אפרים, שיתלח. בכר. מנח. ערן.

י"ב נשיאים - נחשון בן עמינדב. נתנאל בן צוער. אליאב בן חלן. אליצור בן שדיאור. שלומיאל בן צורישדי. אלכסר בן דעואל. אלישמע בן עמיהוד. גמליאל בן פדהצור. אבירן בן גדעוני. אחיעזר בן עמישדי. פגעיאל בן עכרן. אחירע בן עינן. יהושע בן נון. כלב בן יפנה. בצלאל בן אורי בן חור. אהליאב בן אחיסמך. שבעים זקנים. משבט ראובן חנוך, פרמי, פלוא. אליאב. נמואל. זפור. משבט שמעון, זמין, זכין, וצחר, ואהר, ושואל, ונמרי. משבט לוי, עמרי, חנניה נתנאל, ידע בן סחרי, ומשה על גביהן. משבט יהודה, סרח, ודן, יונדב, ובצלאל, שפטיה, ונחשון. משבט יששכר, צוהר, עזא, ויגאל, פלטי, ועתניאל, וחסיה. משבט זבולון, סרד, ואלון, וסרין. אהליאב, אליהו, נמשי. משבט בנימין, סניאב, כסלון, אלידד, אחיטוב, אחיאל, מתניה. משבט אפרים, יאיר, יועזר, מלכיאל, אדונירם, אחירם, וסטור. משבט דן, גדליה, ויגאל, אחינעם, ואחיעזר, דניאל, ושריה. משבט נפתלי, אלויהןן אליקים, אלישמע, סומכוס, זכרי, ויחנן. משבט גד, חגי, זרחי, קיני מתתיהו, וזכריהו

חזרה לתוכן העניינים

יום רביעי

לנצח עוד יום

זכריה פרק יד

רכב

בְּאֵשׁ יִצְרְפוּתֵימִים בְּצֶרֶף אֶת־הַפֶּסֶף וּבַחֲנָתִים כִּבְחַן אֶת־הָאֵהָב הָיָה | יִקְרָא בִשְׁמִי וְאֲנִי אֶעֱנֶה אֹתוֹ אֲמַרְתִּי עִמִּי וְהוּא יֹאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי: ס יד » הִנֵּה יוֹם־בָּא לִיהוָה וְחִלְקֵךְ שְׁלֹלְךָ בְּקֶרְבְּךָ: ז וְאִסַּפְתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם | אֶל־יְרוּשָׁלַם לְמִלְחָמָה וְנִלְכְּדָה הָעִיר וְנִשְׁסוּ הַבָּתִּים וְהַנְּשִׁים תִּשְׁגַּלְנָה (תִּשְׁכַּבְנָה קר) וַיֵּצֵא חֲצִי הָעִיר בְּגוֹלָה וְיֵתֶר הָעָם לֹא יָפֶרֶת מִן־הָעִיר: ז וַיֵּצֵא יְהוָה וְנִלְחַם בְּגוֹיִם הָהֵם בְּיוֹם הַלְחָמוֹ בְּיוֹם קָרֵב: ז וַעֲמְדוּ

רש"י

שיסבלו וישאו מקצת הגרים מהעכו"ם בצרות חבלו של משיח ובמלחמות גוג ומגוג עם ישראל ומשם יבחנו כי גרי אמת הם כי הרבה מהם תחלה ישובו לסורם ויתחברו עם גוג כמ"ש באגדה: והוא יאמר ה' כשיתפלל יתפלל לה' ולא לאלהיו הראשון: (א) הנה יום וגו' חביב להקב"ה: וחולק ש"לך בקרבך. שלל שתשללי מאויבים יחלקו יושביך

מצודות ציון

מל' צניה ונסינו: א. אענה: אשני: (א) ש"לך. ענין ציה: (ב) ונשבו. ענין רמיסה כמו והיו שטמין למסכה (דמיה ב) תשגלנה. מל' משגל ומסכה: (ג) קרב. ענין מלחמה כמו המלמד ידי לקרב (תפלים קרב): (ד) ונבקע. מל' נקיעה וסקד: גיא. עמק:

יקרא בשמי אז אני אענה אותו למלאות שאלתו: אמרתי. אני אומר שהוא לבד עמי ולא אבחר במי מעכו"ם והוא יאמר ה' הוא אלהי ולא אבחר בוולתו: (א) לך. ר"ל מיוחד לו ושומר אצלו: וחולק ש"לך בקרבך. ר"ל כל השלל ששללו האומות ממך מימות עולם תשוב לך ותחולק בקרבך לתת לכ"א חלקך: (ב) ואספתי. עתה יפרש איך תשוב להם שללם ואמר הנה אעיר לבוא כל העובדי כוכבים הם חיל גוג ומגוג להתאסף ולבוא אל ירושלים למלחמה: ונששו הבתים. ר"ל יפילו הבתים ועל אבניהם ירמסו ברגליהם ויאנסו את הנשים למשכב המשגל: ויתר העם. החצי הנשאר אף מן העיר לא יכרת וישארו במקומם: (ג) ויצא ה'. אז יצא ה' מן השמים ונלחם בעובדי כוכבים ההם להומם ולאבדם: ביום הלחמו ביום קרב. ר"ל כמו שנלחם עם מצרים ביום מלחמת ים סוף שנאמר ה' ילחם לכם ואחם תחירשון (שמות יד) וכן היה כי ה' טבעם בים וישראל באו לשלול שללם וכן יהיה לעתיד כי ה' יאבדם וישראל ישללו שללם: (ד) ונעמדו רגליו. הוא ענין משל שבא לומר שיבקע הר הזיתים אמר

זכריה פרק יד

רכב

רָגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא עַל־הָר הַהֵיתִים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלַם מִקֶּדֶם וְנִבְקַע הָר הַהֵיתִים מִחֲצִיו מִזְרָחָה וְיָמָה גֵּיא גְדוֹלָה מְאֹד וּמִשׁ חֲצִי הָהָר צְפוֹנָה וְחֲצִיו־נִגְבָּה: ה וְנִסְתָּם גֵּיא־הָרִי כִּי־יֵגִיעַ גֵּי־הָרִים אֶל־אֶצֶל וְנִסְתָּם כַּאֲשֶׁר נִסְתָּם מִפְּנֵי הָרָעַשׁ בְּיָמֵי עֲזִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּבֹא יְהוָה אֱלֹהֵי כָל־קְדָשִׁים עִמָּךְ: ו וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא־יִהְיֶה אֹרֶךְ יְקָרוֹת יִקְפְּאוּן (וּקְפְּאוּן קר):

רש"י

כמו שמסיים והולך: ומש חצי ההר צפונה וגו'. חציו הצפוני ימוש ממקומו וימשך לצד צפון וכן מצניו חציו נגבה לצד דרום ויהיה הגיא ביניהם ראשו למזרח וסופו למערב: (ה) ונסתם גיא הרי. י"ת ויסתמים גיא הרי לפי שירושלים הרים סביב לה ויש גיא בין הר שבצפון ובין הר הזיתים וכן בדרום וכשימשך חצי ההר הזיתים אצל הר שבצפון יסתם הגיא שבניהם וכן בדרום: כי יגיע. גובה גיא שהיה בין ההרים: אל אצל. אל גובה ראשי ההרים שמכאן ומכאן וכן

מצודות ציון

ומש. ענין הסרה כמו לא ימושו מפך (ישעיה עז): (ה) ונסתם. מל' נספה ונלמסה: הרי. כמו הרים: יגיע. מל' הגעה וקויו: אצל. שם מקום: הרעש. ענין נדנד ומנועה: (ו) אור יקרות. אור צהיר וכן ויתם יקר הולך (איוב ב): וקפאון. ר"ל טמך מדבר הנקפס והוא דבר ללול הנהפך להיות עז וכן קפאו למערב במשל כאלו יעמדו רגלי המקום ב"ה על ההר ההוא ויבקעהו ברגליו: אשר על פני. העומד לפני ירושלים במזרחו: ונבקע הר הזיתים. וזהו למען ינוסו הגולים מיד השבאים דרך הבקוע: מחציו. הבקוע יהיה מאמצעית ההר בעבר המזרח ובעבר המערב כי הבקוע יהיה ממזרח למערב ולכן אמר בכל אורך ההר ממזרח למערב יהיה הבקוע באמצעיתו: גיא גדולה מאד. בין החצאים יהיה גיא גדולה מאד בענין העומק: ומש חצי ההר. חציו האחד יסור ממקומו כלפי הצפון וחציו השני כלפי הדרום: (ה) ונסתם. אז תנוסו מיד השבים דרך גיא ההרים שמוה ומוה כי אחר הבקיעה נעשו שני הרים: כי יגיע וגו'. כי הגיא שבין ההרים יהיה ארוך ויגיע אל מקום אצל ולשמה תנוסון בחפזון רב כאשר נסתם ר"ל כמו שנסו אבותיכם בימים האלה מפני רעש הארץ שהיה בימי עזיה וכו' כשנכנסו בהיכל להקטיר וכן נאמר בימי עזיה וגומר שנתים לפני הרעש (עמוס א): ובא ה'. ואז יבוא ה', וכל המלאכים הקדושים להיות עמך בעזרתך ללחום מול גוג: (ו) לא יהיה אור יקרות וקפאון. לא יהיה אור בהיר ולא יהיה נקפה ועב כדמות החשך ר"ל ישראל יהיו אז נכובים בדעתם ולא יכירו אם היא הכנה לתשועה או לכליין:

זכריה פרק יד

רכה

וְהָיָה יוֹם־אֶחָד הוּא יוֹדַע לַיהוָה לֹא־יֹנֵם וְלֹא־לִילָה וְהָיָה לַעֲת־עָרֵב יִהְיֶה־אֹרֶךְ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מִים־חַיִּים מִירוּשָׁלַם חֲצִים אֶל־הַיָּם הַקִּדְמוֹנִי וְחֲצִים אֶל־הַיָּם הָאֲחֵרוֹן בְּקִיץ וּבַחֹרֶף יִהְיֶה וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד יִסּוֹב כָּל־הָאָרֶץ פַּעֲרָבָה

רש"י

(ז) והיה יום אחד. והיה הרבר הזה יום אחד מיומו של הקב"ה הוא היום ידוע שהוא להכנת ישעו של הקב"ה: לא יום ולא לילה. לא אור וגוה באור של עולם הבא שנא' (ישעיה) ואור החמה יהיה שבעתים כאור וגומר ולא לילה ולא עת צרה כצרת שיעבוד גליות שמקודם שימי משחנו יהיו ואין בהם שיעבוד: והיה צעת ערב. קודם שיגמרו אלף שנה יהיה אור הנוגה וכל הטוב האמור על ישראל וכן ת"י לא כנהור יומא ולא כקבל ליליא: (ח) והיה ביום ההוא. כשיבקע הר הזיתים מן המזרח למערב: יצאו מים חיים

מצודות ציון

מהומות (שמות טו): (ח) חיים. נוצעם כמו אל מים חיים (ויקרא ט): הקדמוני. סמומי: האחרון. המעברי וכן ועד הים האמרי (דברים יב): (י) יסוב. יהפוך: כעברו. כמדבר שזול ארץ מישור: מגבע. מל' גבעה וסר. ולמס. מל' המס: תחתיה. נמקומה: שער הפנים. שער העומד צניפה וזוית: יקבי. צורת

חצי המים היוצאים ילכו דרך בקע ההר אל הים הקדמוני וגומר: בקיץ ובחורף יהיה. לא יתייבש בחום הקיץ ולא יגלד להקפות בקור החורף: (ט) והיה ה' וגו'. ר"ל אז כל העכו"ם יקבלוהו לאלוה ויאמינו בו: יהיה ה' אחד. ר"ל לא יעבדו עוד לעבודת כוכבים: ושמו אחד. ר"ל לא יזכר שם אלוה כ"א שמו לבדו והוא כפל ענין במ"ש: (י) יסוב וגו'. עם כי ירושלים הרים סביב לה יהפוך המקום להיות ארץ מישור כערכה וזהו למען תתראה ירושלים גבוהה ורמה על כל הארץ לנו ולפאר: מגבע. גרמון. המישור יתחיל מן הגבעה של רמון העומדת מגבע ירושלים: וראמה. ירושלים תהיה רמה כי ההר שעומדת עליו ישרא גבוה: וישבה תחתיה. כי ירושלים הבנויה אחר שהחריבוה לא בנוה במקומה הראשון ולכן אמר שאו תשב במקומה הראשון: למשער בנימין. ר"ל תשב במקומה מן שער בנימין עד וגו' ועוד תתרחב מצפון לדרום עד שער הפנים מהעבר מזה ועד מגדל חננאל מהעבר מזה

זכריה פרק יד

רכו

מִגִּבְעֵי לְרִמּוֹן גִּבְי יְרוּשָׁלַם וְרֹאמָה וְיִשְׁבָּה תַּחְתִּיהָ לְמִשְׁעָר בְּנִימִן עַד־מִקּוֹם שַׁעַר הָרֹאשׁוֹן עַד־שַׁעַר הַפְּנִים וּמִגִּדְל חֲנַנְיָאֵל עַד יִקְבִי הַמֶּלֶךְ: וְיִשְׁבוּ בָּהּ וְחָרֵם לֹא יִהְיֶה עוֹד וְיִשְׁבָּה יְרוּשָׁלַם לְבִטָּח: וְזֹאת תִּהְיֶה הַמִּגְפָּה אֲשֶׁר יִגָּף יְהוָה אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר עָבְאוּ עַל־יְרוּשָׁלַם הֵמָּה בְּשָׂרוֹ וְהוּא עֹמֵד עַל־רִגְלָיו וְעֵינָיו תִּמְקְנָה בַּחֲרִיזָן וּלְשׁוֹנוֹ תִּמְקַם בְּפִיהֶם: וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא תִּהְיֶה מְהוּמָת יְהוָה רַבָּה בָּהֶם וְהַחֲזִיקוּ אִישׁ יָד רֵעֵהוּ וְעָלְתָה יָדוֹ עַל־יַד רֵעֵהוּ וְגַם־יְהוּדָה תִּלָּחֶם

רש"י

הכל: מגבע. גרמון גבי ירושלים. שנינו בתוספתא דסוטה גבי ירושלים מישור הוא וגבע רמון טרשין וקרקשין וכן פתרון מגבע לרמון שהוא מקום הרים משם יתחילו להיות נהפכים לערבה ולמישור ויהיו דומין לגבע ירושלים שהוא מישור: וראמה. מתוך שכל סביבה מישור תראה היא גבוהה: וישבה תחתיה. במקומה: עד שער הפנים ומגדל חננאל. גם הוא במקומו ומשם ימשך אורך העיר עד יקבי המלך ת"י שיחי דמלכא פרושי"ן בלע"ז וכמו (ב"ב ג): שיחין ומעורות

מצודות ציון

שלפי הגמ' והין יורד נהן כמו וגם יקב חננל (ישעיה) (יא) וחרם. ענין אגדון וכריתת כמו כל הנשמה הסרים (יסע י): (יב) המגפה. ענין הכלה: צבאו. ענין קצון חיל עס: המק. תמקנה. ענין המסה כמו ומקטס נענומיס (יחזקאל מד): בחוריהן. מל' חור ונקיעה: (יג) מהומות. ענין גלגול הדעת: רבה.

תהיה המגפה וגו': אשר צבאו. אשר יחנו על צבאם לצור על ירושלים: המק בשרו. בשר כ"א ימס כשהוא עומד על רגליו ולא נפל למשכב: בחוריהן. במקום שהן יושבות: בפיהם. בפי כל אחד ואחד: (יג) מהומות ה'. מהומה בהשגחה מה' יהיה רבה בהם: והחזיקו. כאשר יחזיקו איש מהם את יד רעהו לעזור ולסעדו יחשב זה כשנגדו שהוא אויבו ומבקש רעהו ותעלה ידו על יד רעהו להכותו למען לעמוד הבא

מסכת

פרק ט

בבא קמא

כז

מסכת

פרק י

בבא קמא

כח

משלם תשלומי כפל. הודה מעצמו, משלם קרן וחמש ואשם:

ז. הגזול את אביו ונשבע לו, ומת, הרי זה משלם קרן וחמש לבניו או לאחיו. ואם אינו רוצה, או שאין לו, לזה ובעלי חוב פאים ונפרעים:

י. האומר לבנו, קונם אי אתה נהנה משלי, אם מת, יירשנו. בתינו ובמותו, אם מת, לא יירשנו, ויחזיר לבניו או לאחיו. ואם אין לו, לזה, ובעלי חוב פאין ונפרעים:

יא. הגזול את הגר ונשבע לו, ומת,

הרי זה משלם קרן וחמש לפהנים ואשם למזבח, שנאמר (במדבר ה) **ואם אין לאיש גאל להשיב האשם אליו, האשם המושב לי לכהן, מלבד איל הכפרים אשר יכפר בו עליו. הנה מעלה את הכסף ואת האשם, ומת, הכסף ינתן לבניו, והאשם ירעה עד שיתאב, וימכר ויפלו דמיו לנדבה:**

יב. נתן הכסף לאנשי משמר, ומת, אין היורשים יכולין להוציא מידם, שנאמר (שם) **איש אשר יתן לכהן לו יהיה. נתן הכסף ליהויריב**

רבינו עובדיה מברטנורה

י. ואם אין לו. מה יאכל. לזה ואוכל. ובעלי חוב באים ונפרעים מן הירושה את חלקו. ולא חשיבא הנאה מה שפורע חובו באותם מעות, דהא תנן בנדרים (דף ל"ג) המורד הנאה מחבירו פורע לו חובו:

יא. שנאמר **ואם אין לאיש גואל.** ואין לך אדם בישראל שאין לו גואלים למעלה עד יעקב אבינו. אלא זה הגר שמת ואין לו יורשין: ומת. הגולן: הכסף ינתן לבניו. של גולן. שכבר זכה בהן ממינת הגר, אלא דהשבה בעי למעבד כי היכי דתהוי ליה כפרה אשבועתיה, והשתא תו ליכא כפרה כיון דמית ליה: והאשם ירעה. כדן אשם שמתו בעליו, דקיי"ל כל שבחטאת מתה באשם רועה: עד שיתאב. עד שיפול בו מום: ויפלו דמיו לנדבה. לקיץ המזבח לקנות מהם עולות:

יב. לאנשי משמר ומת. קודם שהביא קרבן. אין יורשי הגולן יכולים להוציא מיד הכהנים מאחר שזכו בהן כבר: ליהויריב.

ואשם לידעיה, יצא, אשם ליהויריב וקסף לידעיה, אם קנס האשם, יקריבוהו בני ידעיה, ואם לאו, יחזר ויביא אשם אחר. שהמביא גזלו עד שלא הביא אשמו, יצא, הביא אשמו עד שלא הביא גזלו, לא יצא. נתן את הקרן ולא נתן את החמש, אין החמש מעבב:

רבינו עובדיה מברטנורה

בגמרא. ולענין פסק הלכה, הגזול ומאכיל את בנו, בין שאלו לפני יאוש בין שאכלו לאחר יאוש, חייבים לשלם ממון שהניח להם אביהם, בין מנכסים שיש להם אחריות בין מנכסים שאין להם אחריות, דהאינדא מטלטלי משתעבדי לבעל חוב. ואם לא הניח הגזול כלום, אם אכלו הבנים הגזילה לפני יאוש, חייבים לשלם משלהם. ואם לאחר יאוש אכלו, אין חייבים לשלם משלהם אלא"כ הניח להם אביהם: **אין פורטין.** אין מחליפם סלעים בפרוטות: **מתיבת המוכסין.** ליטול פרוטות מתיבתן שנותנים בה מעות המכס: **ולא מכיס של גבאים.** גבאי המלך שגובה כסף גולגולת וארונגא. לפי שהן של גזל. ודוקא במוכס נכרי או מוכס ישראל שאין לו קצבה, שלוקח כמו שהוא רוצה. אבל מוכס ישראל שהעמידו אפילו מלך נכרי ולוקח דבר קצוב בחוק המלכות, אינו בחזקת גזול ופורטין מתיבתו. ולא עוד אלא שאסור להבריח מן המכס שלו, דדינא דמלכותא דינא: **מתוך ביתו.** של מוכס שהוא בחזקת גזול: **או מן השוק.** אם יש לו מעות בביתו או בשוק שאינם בתיבת המכס. ואם חיים אדם פרוטות למוכס חצוי דינו ואין לו פרוטות. ונתן לו דינו כסף ומקבל ממנו פרוטות בשוה חציו ואע"פ שנותן לו מתיבת המכס, מפני שהוא כמקבל מידו:

פרק י הגזול ומאכיל. והניח לפניהם. או שהניח לפניהם הגזילה קיימת: **פטורים מלשלם.** אם אכלוהו אחר מיתת אביהם וליתא בעיניה, פטורים מלשלם, דהא אינהו לא גזול מידו, ומטלטלי לא משעבדי לבעל חוב. ואם לא אכלוהו והיא בעיניה, חייבים להחזיר: **ואם היה דבר שיש בו אחריות.** כלומר ואם הניח להם אביהם דבר שיש בו אחריות שהם קרקעות, חייבים לשלם אף על פי שאכלוהו כבר. הכי מתרצה מתניתין

הלכות צדקה סימן רנג

תנח

לעמוד הקודם
השבייה, חביב לשלם לו אם אית ליה לשלם, ולא אמרינן דהוא מכריז ארי מנכסי חברו (מקדכי פ' הכונס ופ' דני גזרות ות' מהרי"ו סי' קמ"ח קמ"ט ובית יוסף בשם מ"כ). וצריך לשלם לו מיד, ולא יוכל למימר אני צית לך דין. ואם אית לה אחר כך טענה עליו יתבענו לדין. דבלא זה אין אדם פודה את חברו. (מהרי"ו סי' קמ"ט וכן קתב הבית יוסף).

סימן רנג מי הוא הראוי להא צדקה, וכו' ב"ב סעיפים

א. מי שיש לו מזון שתי סעודות, לא יטל מהתמחוי. מזון י"ד סעודות, לא יטל מהקפה. ואם יש לו ר' זון, ואינו נושא ונותן בהם, או שיש לו חמשים זון והוא נושא ונותן בהם, לא יטל צדקה. ואם יש לו ר' זון חסר דינר, ואינו נושא ונותן בהם, אפלו נותנים לו אלה זון בבת אחת, הרי זה יטל. הגה: ומי שהולך מביתו ונוסע מעיר לעיר לקבץ, כל הדרך שהיה בדעתו לסע כשהלך מביתו, נקרא פעם אחת. ואפלו נתנו לו ר' זון בעיר אחת יכול לקבל יותר, ומקאן ואילך אסור (מקדכי פ"ק דב"ב בשם אור ורוע). ואם יש לו הרבה והוא

עליו בחוב, או שממשפן לכתבת אשתו, הרי זה יטל. ואם יש לו בית וכלי בית הרבה, ואין לו ר' זון, הרי זה יטל, ואין צריך למכר כלי ביתו ואפלו הם של כסף וזהב. במה דברים אמורים, בכלי אכילה ושתייה ומלבוש ומצעות וכיוצא בהן, אבל מגרדה או עלי שהם של כסף, מוכרם, ולא יטל מהצדקה. והוא דאין מחיבים אותו למכר כלי תשמישו של כסף וזהב, דוקא כל זמן שאינו צריך לטל מהקפה אלא נוטל בסתר מיחידים. אבל אם בא לטל מהקפה של צדקה, לא יתנו לו עד שימכר כליו. הגה: וכן במקום דאקא תקנה שלא לתן צדקה למי שיש לו דבר קצוב, אין חושבין לו בית דירה וכלי תשמישו. (מקדכי ריש פ"ק דב"ק). וכל מי שהוא עשיר, אסור לתן לבניו, אף על פי שהם גדולים, אם הם סמוכים על שלחן אביהם (מקדכי פ"ק דב"מ בב"י סי' ר"ח). וכל זה דוקא דרך צדקה, אבל דרך דורון וקבדו יכול לקבל אדם, כדאמרינן הרבה להנות יתנה כאלישע. (מקדכי מהגלות דב"ק).

ב. יוש אומרים שלא נאמרו

באר הגולה

א משנה בסוף פאה פ"י תמחוי מתחלק בכל יום ולפיכך אם יש לו מזון שתי סעודות שהוא מזון יום אחד לא יטול וקופה מתחלקת מערב שבת לערב שבת ולפיכך מי שיש לו מזון י"ד סעודות שהוא מזון שבוע אחד לא יטול ודין קופה ותמחוי ע"י לקמן סי' רנ"ו: ב לשון הטור ואף ע"ג דבמשנה לא אמרו אלא לא יטול לקט שכחה ופאה משמע ליה דכל שאינו נוטל את אלו אינו נוטל שום צדקה כ"כ המדרכי בפ"ק דב"ב בשם רבינו אפרים ובשם א"ז מהירושלמי: ג שם במשנה: ד שם במשנה: ה כאוקימתא דרבא ובריה דרבא כתובות דף ס"ח ע"א ופי' מגרידה היא המגירה שמתגרין בן במרוחק והעלי הוא שכותשין בן הריפו' ואינו בכלל כלי אכילה מפני שהריפות חיין וגם אין מקרבין לפניו העלי לאכול בו: ו כאוקימתא דרב פפא שם וכפי' הרי"ף שם ופסק הרמב"ם בפ"ט מהלכות מ"ע כתירווייה וכו' דעת הרי"ף והרא"ש שכתבו להנך תרי אוקימתא: (וסיים שם אע"פ שזיה לו הרבה יותר מק"ק וזו וצ"ל סי' רמ"ו סעיף כ"א שכתב דוקא דורון דבבר מוטע: ז טור בשם י"א וכן כתב סמ"ק:

הלכות צדקה סימן רנג

תנח

שפרנסו, פטור. הגה: אפלו היה לו ליתום באותה שעה, אם לא שפרש שדרך הלקאה פרנסו. ודוקא יתום, אבל אחר, אפלו בסתם, נמי אמרינן שדרך הלקאה עשה מאחר שיש לו נכסים (ת"ו). ועין בחשן המשפט סימן ר"ץ סעיף כ"ה.

ו. יעני שגבו לו להשלים לו די מחסורו והותירו על מה שצריך, המותר שלו. ואם גבו לעניים, סתם, והותירו, ישמרו לעניים אחרים. וכן מותר שבו, לאותו שבו. ואם גבו לשבויים, סתם, והותירו, ישמרו אותם לשבויים אחרים. וכן מותר המת, ליורשיו. מותר מתים, למתים. ואם ראו הפרנסים שיש צורך שעה ורצו לשנות, הרשות בידם.

ז. מעות שגבו לפדיון שבו, ומת קדם שנפדה, "יש מי שאומר שהם של יורשיו, יוש מי שאומר שלא זכו בהם יורשיו, ולזה הדעת נוטה בזמן הזה, דאמדינן דעמיתיהו שלא התנדבו על דעת כך. והוא הדין לנטמע (פי' נטמן ונאבד, כי בא השמש (בראשית כח, יא), תרגם יונתן טמעת שמשא) השבוי בין הגויים קדם שנפדה. הגה: ועין בחו"מ סוף סימן רפ"ג. והוא הדין אם נדר א' ליתומה מעות להשיאה, ומתה, דלא זכו בהם יורשים. (מקדכי פ' אף על פי בשם ה"ר חיים ויה"א"ש כלל

השעורים הללו אלא בימיהם, אבל בזמן הזה יכול לטל עד שיהיה לו קרן כדי שיתפרנס הוא ובניו ביתו מהרוח. ודברים של טעם הם.

ג. מי שהיו לו קרקעות ואם ימכרם בימות הגשמים ימכרם בזול, ואם יניחם עד ימות החמה מוכרן בשוין, אין מחיבין אותו למכר אלא מאכילין אותו מעשר עני עד חצי דמיהם, ולא ידחק עצמו וימכר שלא בזמן מכירה (ו' הרמב"ם פ"ט מהל' מ"ע דין י"ו). יוש אומרים שאין מאכילין אותו רק עד שיכול למכר קרקעותיו בחצי דמיתן (ז טור ושאר הרבה פוסקים). ה"ו שאר האדם לזקחים ביקר והוא אינו מוצא מי שישקח ממנו אלא בזול, מפני שהוא דחוק וטרוד, אין מחיבים אותו למכר, אלא אכל מעשר עני, והולך עד שימכר בשוה, וידעו הכל שאינו דחוק למכר.

ד. לפעל הבית ההולך במקום למקום וכלו מעותיו בדרך ואין לו מה יאכל, יטל צדקה, וכשיחזור לביתו אינו חביב (לשלם) כלום דתוה ליה קעני והעשיר דאינו חביב לשלם (טור).

ה. מי שפרנס יתום, והיה מבנן למצוה, וכשהגדיל תבע ממנו מה

באר הגולה

ח ברייתא ב"ק דף ז' ע"א וע"ב: ב כגירסת הרי"ף שם כפי' פי' הרמב"ם בפ"ט מהמ"ע: י כפי פירוש התוספות לדברי הרי"ף: ב שם בגמרא: י משנה דפ"ה דפאה וכחממים וכאשר הגהתי כן הוא ברמב"ם וטור: וכן כתב הרמב"ם פ"ט: ז רבינו ירוחם נ"ט בשם ספר התרומות שער ס"ה בשם תשובת הרי"ף: ז משנ' שקלים דף ג' ע"א: ס רמב"ם (ספ"ט מהלכות מ"ע וטור סי' שצ"ו ובזק הבית דלא כהב"ח) כפי' המשנה וכו' מהירושלמי וכ"כ הרא"ש והר"ן ור"י בפ"ק דב"ב: ה הרשב"א בתשובה ממשנה הג"ל דמשת גוביין זכה לו הגבאי: פ הרא"ש בתשובה כלל ל"ב סי' לעמוד הבא

בלהו בהאי דרגא, סופא דכל דרגין קדישין עלאין, ואתמליא מפניהו, ואתפרכא מעלמא עלאה. כדון, האי דרגא קיימא לאשקא לבלהו עדרין, כל חד וחד כדקא חזי ליה, וכל חד וחד אתשקי מן דינא ורחמי.

תא חזי, מה כתיב, ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגו', ויעקב בעא לאתקנא תפלה של ערבית, ולאנהרא לסינהרא, ולאשקא וילכרכא לה מפל סטריין, דכתיב ויצג את המקלות. אלין דינין וגבורין דנפקי מגבורה דלעילא.

ויעקב כד בעא לאתקנא להאי דרגא, סליק לכל אינון דינין וגבורין מינה, ואוקים לון ברהטים, באינון רהטים ארבע, דקיימי תחות האי

(במדבר כא) באר חפרוה שרים, דאתמליא מאינון נחלין ומבויעין עלאין. בגין דכד נפקין מיין מהאי באר קדישא, אלין ארבע נטלי פלא. ועל דא אקרון רהטים, ומתמן (דף קסג ע"ב) אתיין פלא למשתי. ואינון דינין וגבורין, בלהו קיימי תמן, לנטלא לכל חד וחד וחד כדקא חזי ליה.

אשר תבאנה הצאן לשותות לנכח הצאן, אלין לקביל אלין. ויחמנה, מאי ויחמנה. דכד מתעשרון בדינא, מתחממין בההוא דינא, ואלין ושאטין בעלמא, ומעייגי בארחהון דכגי נשא, הן לטב הן לכיש.

תא חזי, מה כתיב בתריה, (בראשית ל) ויחמו הצאן אל המקלות, בגין דאינון מקלות הון מתחממן, ומשיחין בדיני עלמא, ואתפקדון

תרגום לשון הוזהר

כן נקראים רהטים, ומשם כלם באים לשותות. ואותם דינים וגבורות, כלם עומדים שם לטל את כל אחד ואחד כראוי לו.

אשר תבאנה הצאן לשותות לנכח הצאן, אלו כנגד אלו. ויחמנה, מה זה ויחמנה? שכאשר מתעשרים בדין, מתחממים באותו הדין, והולכים ומשוטטים בעולם, ומעייגים בדרך בני האדם, הן לטוב הן לרע.

בא ראה מה כתוב אחריו, ויחמו הצאן אל המקלות. משום שאותם המקלות היו מתחממים ומשיחים בדיני העולם, ונפקדים עליו, ונדונים אנשים עליהם, כמו שנאמר (דניאל ד) בגורת מלאכים הדרך ובפקדת קדושים הגזרה וגו'.

עליה, ואתדנו כגי נשא עליהו, כמה דאף אמר (דניאל ד) בגזרת עירין פתגמא ומאמר קדישין שאלתא וגו'. רבי חייא פתח ואמר, (תהלים סג) דבקה נפשי אחריו בי תמכה ימינך, האי קרא אית לאסתפלא ביה, דבקה נפשי אחריו, בגין דדוד מלכא, הוה מתדבק נפשיה תדיר, אבתריה דקדשא בריו הוא. ולא חייש למלין אחריו דעלמא, אלא לאתדבקא נפשיה ורעותיה ביה, וכיון דאיהו הוה מתדבק בקדשא בריו הוא, הוה תמיד ביה ולא שבקיה. מכאן, לכר נש כד אתא לאתדבקא בקדשא בריו הוא, קדשא בריו הוא אחיד ביה, ולא שביק ליה.

דבר אחר דבקה נפשי אחריו, לאתעשרא דרגיה לעילא, דהא כד אתדבק ההוא דרגא (ס"א דילי אתפרכא וכד

תרגום לשון הוזהר

ולתקרה כחבור אחד כראוי, כמו שנאמר ותאחוזי ימינך, וכתוב וימינו תחבקני, ועל פן בי תמכה ימינך.

וכשאוחזי בו בקדוש-ברוך-הוא, אז כתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. והוא יחוד אחד וחבור אחד. וכשהוא חבור אחד, אז מתמלאת אותה דרגה שלו ומתברכת.

וכשמתמלאים כל אותם הרהטים, מתמלאים לארבעת צדי העולם, וכל העדרים משקים, כל אחד ואחד לצדו. וכשא יעקב לתקן את הדרגה הזו, בחר לו צד הימין שראוי לו, והצד האחר שלא ראוי לו נפרד ממנו, כמו שכתוב וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן. לבדו – הנה לבדו שלא ישתמש בתועבות האחרות שבצדדים לעמוד הבא

שועתי: ג ויעלני | מכור שאון מטיט
היון ויקם על-סלע רגלי כונן אשרי:
ו יתן כפי | שיר חדש תהלה לאלהינו
יראו רבים וייראו ויבטחו ביהוה:
ה אשרי-הגבר אשר-שם יהוה מבטחו
ולא-פנה אל-רבים ושטי כזב:
רבות עשית | אתה | יהוה אלהי
נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין | ערך
אליך אגידה ואדברה עצמו מספר:
זבח ומנחה | לא-חפצת אונים כרית
לי עולה וחסא לא שאלת: ה אז
אמרתי הנה-באתי במגלת-ספר כתוב
עלי: ט לעשות-דונך אלהי חפצתי
ותורתך בתוך מעי: ב בשרתי צדק |
בקהל רב הנה שפתי לא אכלא יהוה
אתה ידעת: יא צדקתך לא-כסיתי |
בתוך לבי אמונתך ותשועתך אמרתי
לא-כחדתי חסדך ואמתך לקהל רב:
יב אתה יהוה לא-תכלא רחמיך ממני
חסדך ואמתך תמיד יצרוני: יג כי
אפפו-עלי | רעות עד-אין מספר
השיגוני עונתי ולא-יכלתי לראות
עצמי משערות ראשי ולבי עזבני:
יד רצה יהוה להצילני יהוה לעזרתי
חוש: טו יבשו ויחפרו | יחד מבקשי
נפשי לספותה יסגו אחור ויפלטו
חפצי רעתי: טז ישמו על-עקב בשתם
האמרים לי האח האח: יז ישישו
וישמו | בך פלי-מבקשיך ואמרו

תמיד יגדל יהוה אהבי תשועתך:
יח ואני | עני ואביון אדני יחשב לי
עזרתי ומפלט אתה אלהי אל-תאחר:
מא * למנצח מזמור לדוד: ב אשרי
משכיל אל-דל ביום רעה
ימלטו יהוה: ג יהוה | ישמחהו
ויחיהו אשר ואשר בארץ ואל-תתנהו
בנפש איביו: ד יהוה יסעדנו על-ערש
דני פלי-משכבו הפכת בחליו: ה אני-
אמרתי יהוה חנני רפאה נפשי כי-
חטאתי לך: ו איבני ואמרו רע לי מתי
ימות ואבד שמו: ז ואם-בא לראות |
שוא ידבר לבו יקפץ-און לו יצא
לחוץ ידבר: ח יחד עלי יתלחשו כל-
שנאי עלי | יחשבו רעה לי: ט דבר-
בליעל יצוק בו ואשר שכב לא-יוסף
לקום: יבם-איש שלומי | אשר-
בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל עלי
עקב: יא ואתה יהוה חנני וחקמיני
ואשלמה להם: יב ב זאת ידעתי כי-
חפצת בי כי לא-ירע איבי עלי:
יג ואני בתמי תמכת בי ותצילני לפניך
לעולם: יד ברוך יהוה | אלהי ישראל
מהעולם ועד העולם אמן ואמן:

ספר שני

מב * למנצח משכיל לבני-קרח:
ב כאיל תערג על-אפיקי-מים בן
נפשי תערג אליך אלהים: ג צמאה

נפשי | לאלהים לאל חי מתי אבוא
ואראה פני אלהים: ד היתה-לי
דמעת לחם יומם ולילה באמר אלי
פלי-היום איה אלהיך: ה אלה אצרכה |
ואשפכה עלי | נפשי כי אעבר | בסף
אדום עד-בית אלהים בקול-רגה
ותודה המון חוגג: ו מה-תשתוחחי |
נפשי ותהמי עלי הותילי לאלהים
כי-עוד אודנו ישועות פניו: ז אלהי
עלי נפשי תשתוחח על-בן אצרכך
מארץ ירדן וחרמונים מהר מצער:
ח תהום-אל-תהום קורא לקול צנורך
פלי-משפריך וגליך עלי עברו:
ט יומם | צוה יהוה | חסדו וכלילה
שירה עמי תפלה לאל חי: י אומרה |
לאל סלעי למה שכחתי למה-קדר
אלך בלחץ אויב: יא ברצח | בעצמותי
חרפוני צורכי באמרם אלי פלי-היום
איה אלהיך: יב מה-תשתוחחי | נפשי
ומה-תהמי עלי הותילי לאלהים כי-
עוד אודנו ישועת פני ואלהי:

מב * שפטני אלהים | וריבה ריבי
מגוי לא-חסיד מאיש מרמה
ועולה תפלטני: ב כי-אתה | אלהי
מעוזי למה זנחתי למה-קדר אתהלך
בלחץ אויב: ג שלח-אורך ואמתך
המה ינחוני וביאוני אל-הר-קדשך
ואל-משכנותיך: ד ואבואה | אל-
מזבח אלהים אל-אל שמחת גילי

ואורך בכנור אלהים אלהי:
ה מה-תשתוחחי | נפשי ומה-תהמי
עלי הותילי לאלהים כי-עוד אודנו
ישועת פני ואלהי:

יום רביעי

ח לחודש

מב * למנצח לבני-קרח משכיל:
ב אלהים | באזנינו שמענו
אבותינו ספרו-לנו פעל-פעלת
כימימים בימי קדם: ג אתה | ידך גוים
הורשת ותשעם תרע לאמים
ותשלחם: ד כי לא בחרבם ירשו ארץ
וזרעם לא-הושיעה למו כי-ימיהם
וזרעם ואור פניהם כי רציתם: ה אתה-
הוא מלכי אלהים צוה ישועות יעקב:
ו בך צרינו נגנח בשמך נכוס קמינו:
ז כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא
תושיעני: ח כי הושיעתנו מצרינו
ומשנאינו הכישות: ט באלהים הללנו
פלי-היום ושמך | לעולם נודה סלה:
י אף-זנחת ותכלימנו ולא-תצא
בצבאותינו: יא תשיבנו אחור מני-צר
ומשנאינו שסו למו: יב תתנו כצאן
מאכל ובגולם זריתנו: יג תמכר-עמך
בלא-הון ולא-רבית במחיריהם:
יד תשימנו חרפה לשכנינו לעג וקלס
לסביבותינו: טו תשימנו משל בגוים
מנוד-ראש בלאמים: טז פלי-היום
בלמתי נגדי ובשת פני כסתי:
יז מקול מחנה ומגדה מפני אויב

ראינו בעיר יהוה צבאות בעיר
אלהינו אלהים יכוננו עד עולם
סלה: ידמינו אלהים חסדך בקרב
היכלך: כשמך אלהים בן תהלתך
על קצוי ארץ צדק מלאה ימינך:
ישמח הר ציון תגלנה בנות יהוה
למען משפטך: כ סבו ציון והקיפה
ספרו מגדליה: יד שיתו לפכם א
לחילה פסגו ארמונותיה למען תספרו
לדור אחרון: כ כי זה אלהים
אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו על
מות:

ט לחודש יום חמישי

מו * למנצח לבני קרח מזמור:
ב שמעו זאת פלי העמים קאזינו
כל יושבי חלד: ג גס בני אדם גס בני
איש יחד עשיר ואביון: ד פי ידבר
חקמות והגות לפי תבונות: ה אטה
למשל אזני אפתח ככנור חידתי:
למה אירא בימי רע עון עקבי
יסובני: ז הפטחים על חילים וברב
עשרם יתהללו: ח אח לא פדה יפדה
איש לא יתן לאלהים כפרו: ט ויקר
פדיון נפשם וחדל לעולם: י ויחיעוד
לנצח לא יראה השחת: יא כי יראה א
חקמים מותו יחד כסיל ובער יאבדו
ועזבו לאחרים חילים: יב קרבם
בתימו א לעולם משנתם לדר ודר
קראו בשמותם עלי אדמות: יג ואדם

הארץ קשת ישבר וקצץ חגית עצלות
ישרף באש: יא הרפו ודעו כי אנכי
אלהים ארום בגוים ארום בארץ:
יב יהוה צבאות עמנו משגב לנו אלהי
יעקב סלה:

מו * למנצח לבני קרח מזמור:
ב פלי העמים תקעו כף הרעיו
לאלהים בקול רנח: ג כי יהוה עלינו
נורא מלך גדול על כל הארץ:
ד ידבר עמים תחתינו ולאמים תחת
רגלנו: ה יבחר לנו את נחלתנו את
גאון יעקב אשר אהב סלה: ו עלה
אלהים בתרועה יהוה בקול שופר:
ז זמרו אלהים זמרו זמרו למלכנו
זמרו: ח כי מלך כל הארץ אלהים
זמרו משכיל: ט מלך אלהים על גוים
אלהים ישב על כסא קדשו: י נדיבי
עמים ינאספו עם אלהי אברהם כי
לאלהים מגי ארץ מאד נעלה:

מו * שיר מזמור לבני קרח: ב גדול
יהוה ומהלל מאד בעיר אלהינו
הרקדשו: ג יפה נוף משוש כל
הארץ הר ציון ירכיץ צפון קרית מלך
רב: ד אלהים בארמונותיה נודע
למשגב: ה כי הנה המלכים נועדו
עברו יחדו: ו תמה ראו בן תמהו
נבחרו נחפזו: ז רעה אחזתם שם
חיל פילדה: ח ברוח קדים תשבר
אניות תרשיש: ט כאשר שמענו א בן

קציעות כל בגדתיך מן היכלי שן מני
שמחוד: י בנות מלכים ביקרותיך
נצבה שגל לימינך בכתם אופיר:
יא שמעית וראי והטי אזנך ושכחי
עמך ובית אביו: יב ויתאו המלך יפך
כי הוא אדניך והשתחויו לו:
יג ובת צר במנחה פניך יחלו עשירי
עם: יד כל כבודה בת מלך פנימה
ממשפחות זקב לבושה: טו לרקמות
תובל למלך בתולות אחריה רעותיה
מובאות לך: טו תובלנה בשמחת וגיל
תבאנה בהיכל מלך: יז תחת אבתיך
יהיו בניך תשיתמו לשוים בכל
הארץ: יח אפירה שמך בכל דר ודר
עלין עמים יהודוך לעלם ועד:

מו * למנצח לבני קרח על עצמות
שיר: ב אלהים לנו מחסה ועז
עזרה בצרות נמצא מאד: ג על בן
לא ירא בהמיר ארץ ובמוט הרים
בלב ימים: ד יהמו יחמרו מימיו
ירעשו הרים בגאותו סלה: ה נחר
פלגיו ישמחו עיר אלהים קדש
משכני עליון: ו אלהים בקרבה כל
תמוט יעזרה אלהים לפנות בקר:
ז המו גוים מוט ממלכות נתן בקולו
תמוג ארץ: ח יהוה צבאות עמנו
משגב לנו אלהי יעקב סלה: ט לכו
חזו מפעלות יהוה אשר שם שמות
בארץ: י משפית מלחמות עד קצה

ומתנקם: יא פלזאת באתנו ולא
שכחנו ולא שאלנו בכריתך: יב לא
נסוג אחור לבנו ותט אשרינו מני
ארץ: כ כי דכיתנו במקום תנים
ותכס עלינו בעלמות: כא אם שכחנו
שם אלהינו ונפרש כפינו לאל זר:
כב הלא אלהים יחקר זאת כיהוא
לע תעלמות לב: כג כי עליך הרגנו
כל היום נחשכנו כצאן טבחה:
כד עזרה למה תישן אדני הקצה
אלי תזנח לנצח: כה למה פניך תסתיר
תשפח עינינו ולחצנו: כו כי שחה
לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו:
כז קומה עזרתה לנו ופדנו למען
חסדך:

מוה * למנצח על ששנים לבני קרח
משכיל שיר ידידת: ב רחש לפי א
דבר טוב אמר אני מעשי למלך לשוני
עט א סופר מהיר: ג יפליט מבני אדם
הוצק חן בשפתותיך על בן ברך
אלהים לעולם: ד חגור חרבך על ירך
גבור הודך והדרך: ה והדרך אצל
רכב על דבר אמת וענוה צדק ותורך
נוראות ימינך: ו חציד שונאים עמים
תחתיד יפלו בלב אויבי המלך:
ז כסאך אלהים עולם ועד שבת מישר
שבת מלכותך: ח אכת צדק ותשנא
רשע על בן א משחך אלהים אלהיך
שמן ששון מחברך: ט מר ובהלות

לקומי

לעמוד הקודם

אשרי העם יג

מוזח"ר

ז

הרדיפה וישמח בפיסורין - עלידיה השכינה, שהוא תורה שבעלפה, היא בבחינת חבוק, בבחינת: אני חבצלת, ורקח חבצלת, שיהיה החבוק בשלמות. וזה: ולא נמפא מניחו לארעא. ואותו היום יעלו שמים ירדו תהומות הנה - הינו שהשכינה יושבה בין תרין צדיקאי: צדיק עליון - זה בחינת גשקין, שמים; ירדו תהומות - זה בחינת צדיק תחתון. זה בחינת גשקין, בחינת: נטפות מור עובר בג"ל ועלידי מה געשית בחינת גשקין, בחינת: נטפות מור עובר - עלידי החכמה בג"ל:

וזה: ושמע מלכותא וקמלה - הינו שישכיל וישמע את התורה שבעלפה, הנקרא מלכות פה, וישכיל מצרופיו היוצאים מתלמידהם שד יהודי, לשמע וישכיל בשעה ששומע החרופן והגדופים, היוצאים מפה תלמידהם שד יהודי, לשמע תורה שבעלפה, עלידיה קטלה - בי עקר חיות של הקלפות והשרין אינם אלא מניצוצי השכינה; כל זמן שהיא אינה בשלמות ויש לה איזה חסרון, אזי יש להם חיות, בשמיעון אותה לבחינת חכמה, ששם עקר בנינה, וכשנבנית בשלמות, עלידיה וקטלה לשד יהודי:

וזה פרוש: תחלה לדרך. תחלה לשון ערפוב, כמו שכתוב (א"ב): ויבמלאכיו ישים תהלה. דוד זה בחינת תורה שבעלפה, הינו, כשהתורה שבעלפה נופלת ונתערבב לצרופים אחרים בג"ל - ארומקד אלכני המלה, התרוממות שלה עלידי אלכני, בחינת (תהלים ב): חסד אל כל היום; המלה, לבחינת: בינה - לבא, שהלב בגשם כמלה במלחמה (ספר יצירה פ"א). ואברהם שמך - הינו אחר כך מעלה את התורה שבעלפה לבחינת חכמה בג"ל הנקרא ברוך, עלישם רבוי דברקאן, כי החכמה היא מקור הברכה (ב):

יג

אשרי העם ידעי תרועה וכו': (תהלים מב)

א להמשיך השגחה שלמה אי אפשר אלא עד שישבר תאות ממון, ושיבירתה הוא עלידי צדקה, כי איתא בזהר (פנחס דף רבד): רוחא נחת לשפך חמימא דלבא, וכד נחת רוחא, לבא מקבל לה בחדרה דנגונא דליואי. רוחא זה בחינת צדקה, שהוא רוח נדיבה - עלידי מקררין חמימות תאות ממון. וזה בחינת (תהלים ע): יבצר רוח נגידים; שהיה נגונא ממועט תאות הנגידות והעשירות. נגונא דליואי זה בחינת משאיומתן באמונה, ששמה בחלקו ואינו אין להעשיר, כי הנגונה זה המשאיומתן, כמו שכתוב (שם פא): שאו זמרה ותנו תף. חדוה - זה ששמה בחלקו. וזה בחינת קטרת, שמקשר חמום חלב עם הרוח, וזה (משל ב): קטרת ישמח לב, וזה בחינת (דברים לו): ישימו קטרה באפך - שעלידי בחינת קטרת בג"ל נחפמל בחינת "בועת אפך תאכל" (בראשית ג):

חכמינו וכו' וכו' לברכה (כ"ב ב): תלמידהם אין צריך לנמירותא, עין שם. ויהי פרישא - פריש רבנו שמואל: לפי תמו. פרישא זה התנא, שחדש זאת התורה, ופרשה אותה יפה, והוציא לאור תעלומה. גם אותו רודף, אבל לפי תמו, כי תלמידהם שד יהודי אינו מכוון לרדף את התנא, וזאת הרדיפה געשה ממילא:

כי רכב סוסאי מתתאי - כי הלמדן, עלידי שלומד תורת התנא, עלידיה מחזיר נפשו של התנא לתוך גופו של התנא הקודם נפש לגוף, כמו רכיבת הסוס, שהסוס טפלה לו (א). וזה מתתאי - כי התחתונים גורמים בלמודם להרביב נפש התנא על סוס, על גופו, כמו שכתוב: שפתותיו דובבות וכו'. אבל: ולא יכל לו - שהתנא לא יכול לסבל גשקתו, כי נכלה טובה הימנו, ונעתרות גשקות שונא, והתנא בורח ממנו. ואם יקשה לך, איך הוא אינו מחזיר תורתו של התנא ללמדן המוטב, ואדרבא, שנחוסף לו גדלות ביותר, ואיך בא זה, שמתורה הקדושה של התנא יכול הלמדן להבטל:

ותרין על זה: ומנא תדא הוי מסרגין לה תרתי חיותא - כי לפעמים התנא נופל לאיזה שגיאה דקה מן הדקה, כדי שעלידיה ימשיך לעולם תרתי חיותא, כי יש שני מיני חיות: חיות רוחני - ארך ימים בימנה; וחיות גשמי - בשמאלה עשר וכו'. והתנא, מחמת דבקותו העצומה בחיות הרוחני, אינו מתיר את עצמו, חס ושלום, מפל וכל מחיות הרוחני, ומחמת שהוא נפל לבחינת הלימוד [שלא לשמה], בשכיל חיות גשמי:

קלימין אתרי גשמי דדונג, ושור מהאי להאי - כמו אדם שעומד על גשר של שגורה, ואינו יכול לעמוד, קופץ על גשר השני, ומחמת שגם השני של שגורה, קופץ על הראשונה - קופץ מהאי להאי; בן התנא, עקר למוד תמיד לשמה, ומחמת שצריך להמשיך חיות גשמי לעולם, מפילין אותו ללמוד שלא לשמה, אזי נוסטין ממנו למוד בחינת לשמה, ושור מלשמה לשלא לשמה, ומחמת קדשתו ופרישותו שור וקופץ משלא לשמה ללשמה, כי זאת הבחינה אצלו כמו גשר של דונג, שאין יכולים לעמוד עליו, שור לתוך לשמה, ומלשמה, מחמת הברה לטובת העולם, שור מהגשר הזאת, שהוא אצלו עכשו כמו גשר של דונג, ושור מזה לזה ומזה לזה, ועלידיה יש בתורתו בחינת: ופשעים יבשלו בם:

התקון לכל הנ"ל: ונקיט תרי בסא דתמרא בידה - כי יש שני בחינת יין: בחינת תורה שבעלפה, בחינת (אסתר א): יין מלכות רב, ובחינת: בינה - לבא, שמחת חלב, ויין ישמח לבב, גם הוא בחינת יין. ומורק מהאי להאי - שימשיך קו ירק מהאי, בבחינת: וירק את חניכיו בג"ל. וזה חבוק - שיקבל באהבה את

(א) עין וזה פנחס דף רכ"ח ע"ב, (ב) עין וזה תרומה דף קס"ב, ואינו דף רכ"ט, ובחוקין ע', ובבחי' פרשת ויחי ופרשת בשלח. (א) עין בסוף הספר כל התורה הזאת מבחי' רבנו ו'ל בעצמו בנוסח אחר.

לקוטי הלכות

לעמוד הקודם

קפב

אֶרֶץ חַיִּים

הלכות נשיאת כפים הלכה א

הַלְכוֹת נְשִׂאת כַּפִּים

הַלְכָה א

אין מברכין אלא בלשון הקדש ובצמידה ובנשיאת כפים ובקוץ רם.

בי הברכות מסורות לכהנים, כי הם בחינת שומרי הברית, כמו שכתוב (דברים לג, י'): "יורו משפטיך ליעקב וכו' ובריתך יצארו". ובני לוי לא טעו בעגל, שהיה בחינת פגם הברית, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (פנהרש"י ג): "לא עבדו ישראל עבודה זרה אלא כדי להתיר להם עריות בפריהסיא". כי כל התאות, ובפרט תאות נאוף שהוא הרע הכולל של כל התאות, הם באים משבירת כלי החסד, כידוע, שמה נהנה התאות שבאים מאהבות הנפולות. והנהגה היא בחינת איש חסד, שהוא בחינת שלמות האהבות העליונות, כמו שכתב רבנו כל זה על פסוק (תהלים סט, כא): "חרפה שברה לב" (בסימן לה), עין שם.

ומחמת שהם בבחינת תקון הברית, על ידי זה הם יכולין להמשיך הברכות, כי עליהם שלם, הפך בלעם הרשע שרצה להמשיך קללה על ידי קלקול הפלי, מחמת שהיה משקע מאד בתאנה זו, כמו שכתב רבנו (בסימן לו אות ב' ואות ו') על פסוק "בקרב עלי מרעים" (תהלים כו, ב). ועל כן נהרג בלעם על ידי פינתס דוקא (פנהרש"י קו; וזה בלעם קצו). כי פינתס היה בחינת תקון הברית, ועל ידי זה לכהנה - על ידי שקנא קנאת ה' צבאות על פגם הברית, על כן על ידי דיקא נהרג בלעם שהיה הפסוק ממש כנ"ל.

ועל כן סמכו רבותינו ז"ל ברפת כהנים לתפלה, כי הוא גם כן בחינת תקון הברית, בחינת ח"י ברכאין, כמו שכתב רבנו כמה פעמים (סימן מד, סימן פג תנא).

ועל כן צריך לברך בלשון הקדש דוקא, כי שמירת הברית תלוי בשלמות לשון הקדש, שעל ידי לשון הקדש מכניעין תאות נאוף שהוא הרע הכולל של כל השבעים לשונות, כמו שכתב רבנו (בסימן ט) על פסוק "תפלה לחבוק הנביא" (חבוק ג, א), עין שם. ועל כן מברכין בקול רם, שהוא בחינת תקון הדעת שהוא תקון הברית, כמו שכתב רבנו (בסימן כ) שמחמת זה אומרים את ההגדה בקול רם כי ההגדה הוא תקון הברית, עין שם. ועל כן הוא

הברכות מסורות לכהנים, כי הם בחינת שומרי הברית

נהרג בלעם על ידי פינתס דוקא

סמכו רבותינו ז"ל ברפת כהנים לתפלה

שמירת הברית תלוי בשלמות לשון הקדש

בעמידה, שהוא בחינת סטרא דדכורא, הפך בלעם הרשע שהיה נופל מחמת שהיה ערל, כמו שפרש רש"י ז"ל (במדבר כד, ד).

וזה פרוש: "כה תברכו" (במדבר ו, כג), ודרשו רבותינו ז"ל (סוטה לז, א): "שצריך לברך בלשון הקדש, כי 'כה' הוא בחינת השכינה, שהיא בחינת מלכות" (זהר נשא קמח), שהיא בחינת שלמות לשון הקדש, ועקר ברפת כהנים לתקן הפלי של ישראל על ידי בחינת תקון הברית, כדי שהיו ראויים לקבל ברכות. וזה שכתב (במדבר ו, כד): "ושמו את שמי על בני ישראל". כי השם הוא הנפש והוא הפלי של החיות, כמוכא בדברי רבנו (בסימן נ). והנהגה על ידי ברכתם הם משלימין הפלי של ישראל שהוא השם והנפש, בחינת: "ושמו את שמי" וכו', כנ"ל, ועל ידי זה - "ואני אברכם", כי ממילא תחול הברכה עליהם על ידי שהיו כלים ראויים לקבל כנ"ל.

וזה פרוש הברכה: "וברכה ה'" - "בממון", "וישמך" - "מן המזיקין" (במדבר רבה יא, ה). כי הממון הוא שמירת הנפש, כמו שכתב רבנו (סימן נט). וזהו: "וברכה ה'" - "בממון", על ידי זה: "וישמך" - "מן המזיקין". וכל זה תלוי בשמירת הברית, שעל ידי שמירת הברית זוכין לעשרות, ועל ידי זה נשמר הנפש.

וזהו: "אזר ה' פניו אליך" - הינו בחינת אנפין נהורין שבא על ידי תקון הברית, כמו שכתב רבנו (סימן כג). וזהו "אזר ה' פניו אליך" - "פניו אליך" דיקא, הינו שתופה שידפף פניו, עד שהיה פניו יאר בך, הינו שיתראה פניו בפניו בבחינת פנים בפנים (דברים ה, ד), כמו שכתב רבנו (סימן ט).

וזהו: "ישא ה' פניו אליך" - זה בחינת תקון תאות אכילה שעל ידי זה זוכין לנשיאת פנים בבחינת (ברכות כ): "וכי לא אשא פנים לישראל שהם מדקדקין על עצמן מפני ועד כפיצה", כמו שכתב רבנו (סימן מז). כי על ידי שמירת הברית שבא על ידי שלמות לשון הקדש, זוכין שהיה כל אכילתו מהתנוצצות האור של כח מעשה בראשית, כמו שכתב רבנו (סימן ט), שזהו תקון האכילה. וזהו "וישם לך שלום", כי על ידי כל זה זוכין לשלום, כי על ידי שמירת הברית זוכין לשלום, בחינת (במדבר כה, יב):

על ידי ברכתם משלימין הכהנים כלי ישראל שהוא השם והנפש

על ידי שמירת הברית זוכין לעשרות נשמר הנפש

אנפין נהורין שבא על ידי תקון הברית

תקון תאות אכילה שעל ידי זה זוכין לנשיאת פנים

קדשת יום
טוב תלוי
בישראל על
ידי
שמקדשיו
החדש

ורוממנו מכל לשון, כמו שאומרים ביום-טוב, כי שבת למעלה מזה כנ"ל.

וְעַל־כֵּן קדשת יום-טוב תלוי בישראל על-ידי שמקדשיו החדש, כי מחמת שיש בו עדין קצת אחיזה להשבעים אמות שהוא הסטרא אחרא, על-כן צריכין לעשות עשיה לזה לקדשו, והעקר תלוי בהדבור, שצריך לומר: 'מקדש מקדש' (משנה ראש השנה ב, ז), כי הדבור הוא בחינת לשון הקדש, שעל-ידו ממשיכין קדשה להיות טוב ומכניעין הרע של האמות. אבל שבת אין צריך לכל זה, כי שבת קביעא וקיימא (פסחים ק"ז:), ואז הוא בטול הרע ושבייתו לגמרי, ואין צריך כלל לקדשו כי הוא קדוש מאליו, כנ"ל.

פתרון
החלום תלוי
בשלמות
לשון הקדש

וְעַל־כֵּן מבקשין על החלום בשעת נשיאת כפיים (שלחן ערוך ארח חיים סימן קל), כי פתרון החלום תלוי בשלמות לשון הקדש, שעל-ידי לשון הקדש בשלמות יכולין לפשר חלמין, כמו שפכת רבנו שם (בסימן יט), ועל-כן בשעת נשיאת כפיים, שהוא בחינת שלמות לשון הקדש כנ"ל, מבקשין אז על החלום כדי להפכו לטוב על-ידי הכהנים, כי בהם תלוי הפתרון כנ"ל.

וְעַל־כֵּן

ברכת כהנים
כדי להכניע
הרע של
האמות שהם
כל התאות

וְעַל־כֵּן צריך לברך בנשיאת כפיים - כי ברכת כהנים הוא כדי להכניע הרע של האמות שהם כל התאות כנ"ל, שזה בחינת כח המדמה שבלב שמתאווה לכל התאות, כמוכא בדברי רבנו (בסימן נד). ועל-ידיה מכוניעין העצבות רוח ששא על-ידי התאות של האמות שהם בחינת אנפין חשוכין, שהוא עצבות ומרה שחורה. וזה שאמרו רבותינו ו"ל (שבת קלט:): 'על-ידי ויראך ושמח בלבבו' (שמות ד, יד) - וזה לכהנה, כי על-ידי שמחת הלב שעל-ידיה מכוניעין כח המדמה שבלב שהם אהבות הנפולות, שהם בחינת עצבות רוח, וכמו שפכת רבנו שם (בסימן נד) שעל-ידי בחינת ושמחתם בכל משלח ידכם" (דברים יב, ז) מכוניעין כח המדמה, עין שם, על-ידיה וזה לכהנה, הינו בחינת כהן איש חסד, שהוא בחינת שלמות האהבות העליונות כנ"ל.

ויעקר הפסוק הזה נאמר שם על שלא יתקנא אהרן בגדלתו של משה, כמו שכתוב (שמות שם):

"הני נתן לו את בריתי שלום", הפך התרפות וביונות שמחריפין את האדם על-ידי פגם הברית, בחינת: "חרפה שברה לבי" הנ"ל. וכן על-ידי תקון תאות אכילה זוכין לשלום, כמו שפכת רבנו (בסימן לט).

וזהו שאנו נוהגין בחוץ לארץ שלא לברך ברפת כהנים כי אם ביום-טוב (ארח חיים סימן קכח סעיף מד). כי בחוץ לארץ נתונים תחת שרי השבעים אמות, על-כן אין בהם כח להכניע אותם על-ידי ברפת כהנים, שהוא בחינת שלמות לשון הקדש, כי אם ביום-טוב, שאז מתקנין המלכות דקדשה ומכניעין מלכות הרשעה של האמות, כמו שפכת רבנו על פסוק (שמואל א טו, לג) "וישפף שמואל את אגג" (בסימן ל, וסימן קלח). על-כן אז הלשון הקדש שהוא בחינת מלכות דקדשה הנ"ל, יש לה כח להכניע את הרע של השבעים אמות, על-כן מברכין אז דוקא ברפת כהנים כנ"ל.

וזה שאנו אומרים בקדוש של יום-טוב: 'אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון', הינו כנ"ל, כי אז אנו מרוממים מכל הלשונות, כי נתעלה הלשון הקדש שהוא בחינת מלכות דקדשה, ונכניעין וגופלין השבעים לשונות שהוא מלכות הרשעה.

וְעַל־כֵּן בשבת אין נושאין כפיהם אף ששבת קדשתו מעלה, כי אדרבא, מחמת זה אין מברכין אז, כי עקר שלמות לשון הקדש על-ידי לשון תרגום, על-ידי שמעלין הטוב שבתרגום, ועל-כן ביום-טוב שעדין יש אחיזה ושלטיה להאמות רק שמכוניעין אותם על-ידי קדשת יום-טוב, על-כן שיף אז שלמות לשון הקדש, ועל-כן יש אז נשיאת כפיים, אבל בשבת שהוא בטול הרע ושבייתו לגמרי, כי הטוב שבתרגום נתעלה ללשון הקדש והרע נתבטל, וזה נעשה כבר בערב שבת על-ידי רחיצת חמין (פרי עץ חיים שבת פרק א, א) אבל בשבת אין שיף כל זה, כי שבת כלו קדש ואין שיף להזכיר שם של הרע של השבעים אמות כלל, ועל-כן אין אנו נושאין כפיים בשבת, כי אין שיף אז להכניע הרע של האמות, כי כבר נתבטל בערב שבת כנ"ל, ושבת הוא שבייתה לגמרי כנ"ל. וזה שאין אנו זוכרין כלל בקדוש של שבת ולא בתפלה של שבת: 'אשר בחר בנו וכו'.

טעם
שמברכים
ברפת כהנים
בחוץ לארץ
רק ביום טוב

אשר בחר בנו
מכל עם
ורוממנו מכל
לשון

אין אנו
נושאין כפיים
בשבת, כי
אין שיף אז
להכניע הרע
של האמות

לעמוד הקודם

שבחי סדר הנסיעה שלו לארץ ישראל יט הר"ן כח

רבנו זכרנו לברכה שפלא זה היה בדעתו לילך אליו. ומיד הלך להצדיק הנ"ל, וקבלו כבוד גדול מאד מאד ובאהבה ימרה ובחפה גדולה מאד, וגדל האהבה והחפז שיהיה להרב הקדוש מורנו הרב אברהם הנ"ל עם כבוד רבנו הקדוש זכרנו לברכה - אי אפשר לבאר ולספר. ושחר פניו שיתאכסן אצלו; והשיב רבנו זכרנו לברכה שזה אי אפשר, שיעמד בקביעות אצלו, אף על שבת אחת יהיה אצלו. וביום מחר שלח בשבילו, וקבלו על שבת הראשון, פרשת נח.

ובליל שבת כפף רבנו זכרנו לברכה את ראשו שיכרך אותו; וקפץ ארבע אמות ממנו לאחוריו ברעדה גדולה, ודבר בהתלהבות גדול, ולא היה אפשר להכין מה שאמר, אף בסוף דבריו שמעו שאמר: איך אין מתפישים בפני זרע הפעל-שם-טוב זכרנו לברכה, ולא רצה לברך אותו; אף את האיש שהיה עם רבנו זכרנו לברכה ברך מיד כשפפך ראשו.

והיה שם בשעת הסעודה שמחה גדולה, ובקש הצדיק הנ"ל את רבנו זכרנו לברכה שיאמר תורה, ולא רצה בשום אופן, ואמר הצדיק הנ"ל בעצמו תורה, וכן היה בסעודה שגיה ושלשית. ואמירת התורה של הצדיק מורנו הרב אברהם הנ"ל היה בהתלהבות גדול ובצעקה גדולה, ולא

נשמע שום דבור, רק לבסוף סיים: כך הוא עקר עבודת הבורא ותפלה. ורבנו זכרנו לברכה היה משבח ומפאר התורה שלו בלי ערך, כמעט שאין דגמתו. גם אנכי שמעתי מפיו הקדוש שאמר ששלמות היה רק להצדיק מורנו הרב אברהם הנ"ל, ואמר לי: הלא ראיתי כמה צדיקים, אבל שלמות - הוא רק אצל הצדיק הקדוש הנ"ל:

יט. ואחר שבת ביום ראשון בא הצדיק מורנו הרב אברהם הנ"ל אל רבנו זכרנו לברכה לאכסניא שלו, ודברו ביחוד שניהם. ואחר יום או יומים נפל רבנו זכרנו לברכה על ערש דוי רחמנא לצלן, ושלח על פדיון להצדיק הנ"ל, ובכל יום ויום היה הולך הרב מורנו הרב אברהם הנ"ל לבקרו.

אחר-כך היה שם המעשה המפרסם של המסור שהיה שם. והמסור היה אחד מאנשי חוץ-לארץ שבאו לשם ונעשה מסור אצל הפעשא, ונעשה רעות גדולות לאנשי טבריה, ותפס את גדולי העיר בשביה, ותפס אותם בבור תשעה שבועות. ואחר-כך נסעו אנשי פרענקען אל הפעשא ונתנו לו הון רב, ופטר אותם, והלכו ותפסו את המסור ורצו לחנק אותו, ונעשה עצמו באלו כבר נגוע ומת. ואחר-כך נתעורר, והלך ומסר אותם, עד שנמתן לו הפעשא רשות שיעשה עם כל

העיר פרצונו; ונעשה אותו לפקיד, ובא אל העיר כבוד גדול עם אנשי-חיל ושמעאלים, בגדלה ובכבוד. ואני תקף ומיד ברחו כל העיר, ולא נשאר כי אם נשים וטף, והיה בכיות גדולות בכל העיר, והיתה צעקה גדולה ובכיות רבות בכל בית ובית. וגם רבנו זכרנו לברכה רצה לברח, אף לא היה יכול מחמת חלשתו, וכבר התחיל לצאת מן העיר, אף חזר אחר-כך; ומאת ה' היתה זאת, כי על-ידי רבנו זכרנו לברכה חזרו כלם לתוף העיר. כי המסור הכניע עצמו מאד תחת רגלי רבנו זכרנו לברכה, והלך לרבנו זכרנו לברכה והכניע עצמו מאד תחתיו; וענין ההנהגה שנהג עם המסור הנ"ל תקצר היריעה לספר, כי נהג עמו בחכמה נפלאה, עד שהמסור נתבטל נגדו, וצוה להאיש שהיה עם רבנו זכרנו לברכה שיעשה כרצו שיחזרו כל הברחים, וחזרו כלם על-ידי זה לתוף העיר.

ורבנו דבר עמו בחכמה, ואמר לו שגאה ויפה לפקיד שיתפלל על צרת ישראל ושיהיה חסיד וענו; כי המסור הנ"ל היה צבוע ודמה עצמו כאלו הוא חסיד, והתחיל לדבר עם רבנו זכרנו לברכה עניני חסידות, והוא זכרנו לברכה עשה עצמו כלא ידע, עד שנדמה להמסור כאלו הוא זכרנו לברכה מחזיק אותו גם-כן לחסיד. ודבר עמו בחכמה וערמה, ודבר על-

שבחי סדר הנסיעה שלו לארץ ישראל יט הר"ן כח

לבו שינגיל את-עצמו לומר תהלים; עד שאמר לו רבנו זכרנו לברכה: בזאת אדע שאין כך גאות, אם תוכל לומר תהלים בביתי לפני בני-הנעורים בבכיה גדולה. וכן היה, והתחיל מיד לומר תהלים בבכיה גדולה, ודמעתו על לחיו; ואחר-כך נפל המסור לחלשה.

ואף-על-פי-כן היו שמרים על כל השערים לשמור אם יבאו משלחים; כי זה היה מסירתו, שאמר שבא הון רב מכאן להתם. אף ה' היה בעזרו, והעלימו הדבר מהמסור הנ"ל, ושלחו את האיש שהיה עם רבנו זכרנו לברכה לחיפה, וקבל הוא את המעות מהמשלחים והולכים לטבריה, ונתנם לרבנו זכרנו לברכה, והוא נתן להם וחלקו. וכאשר עמד המסור מחלשתו התפאר את עצמו שיעשה להם עוד רעות; והיה סופו שנפל עוד הפעם לחלשה, ומת.

והיה לרבנו זכרנו לברכה שמחה גדולה על שנתגלגל על-ידו זכות כזה, כי על-ידו חזרו כלם לתוף העיר; ובחזירתם לשם שמחו עמו כלם ביחד.

והלך רבנו זכרנו לברכה שם על קבר זקנו רבי נחמן זכרנו לברכה, וגם שקרו חמורים ונסעו על כל המערות. וכבואם למערת רבי שמעון בן יוחאי, אזי בני-הנעורים עסקו בתפלה ובלמוד וזה כפאשר פקד עליהם הוא

זכרונו לברכה; וממנו לא ראו שום דבר, רק היה שמח עד מאד, ובכל עת בא אצל האיש שהיה עמו ואמר לו: אשריך וכו'. ובליילה הלך מחדר לחדר והזהיר אותם לומר זהר וכו' וכיוצא; והוא בעצמו לא אמר כלום, רק היה הולך ומנגן בעצמו, והיה בשמחה גדולה עד אור היום, וכשהאיר היום עמד בטלית ותפלין והתפלל כמה שעות.

ומשם נסע עמהם למערת הלל, ושם אמר גם הוא קפיטל ל"ג ול"ד, ושם גם-כן היה בשמחה גדולה. ומשם הלכו לקבר שמאי, שם נפל עליו עצבות, ואמר שתמיהה גדולה אצלו זאת; ואחר כך אמר שיש תרוץ על-זה, ולא גלה התרוץ. ומשם נסעו לשאר מערות, ובבואם להר הגדול שיש שם על ראש ההר מערת התנא רבי פרוספדאי, ולא היה באפשרי לילך עם החמור לשם; וקפץ מעל החמור, והלך הוא בעצמו עם האיש שהיה עמו, והלך פמט על ידיו ועל רגליו עד בואו למערה זו. ושם נשתתה קצת, וחרזו משם למערה אחרת.

והיו על מערה של ינוקא אחד, ובאותה המערה היו הכל יראים לכנס, כי אמרו שגחש פרוץ שם באותה המערה; גם אילן גדול היה על המערה זו. ורבנו זכרנו לברכה היה הראשון שנגנס לשם, ולא היה

כן, והכרח לברח מטבריה. ובדיחתו מטבריה בעת הדבר רחמנא לצלן היה בספנה גדולה מאד, כי השער של החומה היה סגור, והיה מרחק לברח דרך המערה עד שבא אל החומה אצל שפת פגרת, ורצה לעלות על החומה ולירד משם כדי לצאת על-ידיה מן העיר. והיה באשר עלה על החומה ועבר ובא על צד השני כלפי חוץ, הסתפל - והנה הים תחתיו, והוא היה תלוי ועומד על ידי ועל רגליו על החומה למעלה, ותחתיו היה הים. ונשא לבו להשם ותפדו, והצילו ברחמיו. ויצא משם בשלום עד שבא לעיר הקדושה צפת, וישבו שם ימים אחדים, עד שגשמע שהצרפת יבוא בקרוב לעכו:

ב. וכששמע זאת שלח שליח מיוחד לעכו לשפר הספינה מרגאז, שהיא בשלום עם כל האמות. הינו כי יש מדינת רגאז, ויש להם שלום עם כל המלכים, ובקשאותה הספינה מוציאה דגל שלה - אזי אין לוקחין לתוך הפלען; כי דרך הספינות של מלחמה שחוטטין על הים ספינה עם האנשים שבה לתוך הפלען, דהינו בשביה, אכל כשהספינה הג'ל מדינת רגאז מוציאה דגל שלה, אזי אין לוקחין מהם לתוך הפלען. וכן היה, ששכרו לו ספינה כזו. וכששמע הרב הצדיק מורנו הרב רבי אברהם הג'ל שרבנו זכרנו לברכה רוצה

לנהג נסיעות לביתו, שלח שליח מיוחד אליו עם אגרתו וגם אגרת הפוללות; והוא זכרנו לברכה וזו את עצמו מאד, ולא רצה להמתין על אגרת של הרב הגאון דקהלת שפיטובקע. ויצא משם בערב שבת קדש פרשת זכור, והלכו כל הלילה, עד שלש שעות קדם קבלת שבת. אז באו לספר של עכו, ושלחו הטלמטש שיבקח אותם על הספינה, ובא והשיב שאי אפשר בשום אופן לקח אותם, מחמת ששכר הספינה מלאה מהאנשים שנגנסו לשם יותר מדי. והכרחו רבנו זכרנו לברכה עם האיש שהיה עמו לכנס לתוך העיר עכו לשבת שם פרשת זכור, והלכו להגביר שהיה להם אגרת אליו מהרב הקליסקר הג'ל, ונתארחו אצלו.

ושם נפל עליהם פחד גדול מאד מאד, מחמת שהיה שם בערך חמשה עשר אלף אנשי-חיל ישמעאלים ויותר, עם כל השניף להם לתכסיסי מלחמה, וסגרו הדלת של חומת העיר. ובשבת בבקר בעת התפלה בא הטלמטש, ואמר שאי אפשר למצא עוד שום ספינה רגועה, רק ספינות סוחרים ישמעאלים שהלכים לסטנבול עם סחורה; ואף-על-פי שעמהם יש פחד לילך, מסכנת אנשי חיל שהיו מצויים אז על הים שלוקחין לתוך הפלען, דהינו לשביה, אף-על-פי-כן טוב יותר לכנס בספנה

ואחר זמן קצר נפל שם דבר בעיר, והכרח לברח מאכסניא שלו לאכסניא אחרת; ואחר-כך נפל שם הדבר גם-

ספר

הקדמה

המידות

ח

שמות הצדיקים

ב

לעמוד קודם

זה האבר מהבהמה יתחזק אבר האדם, בן אצל המדות ויכל לסייע חלק מדה זו, שהיא בחינת אבר המדה, לאבר מדה השכנה אצלה. ועל-כן כשאדם רוצה לילך בדרך הקדש צריך לשפר כל המדות רעות ולזכות למדות טובות, וצריך לבקש ולחפש עצמו תמיד, ולחפש בכל מדה ומדה אם היא שלמה אצלו, וכשרואה איזה חסרון באיזה מדה - אזי יבקש לו עזר וסייע מהמדה השכנה.

וזהו ענין הנאמרים באותיות הללו, והענין למשל: כשחסר לו ענה, ויש מדה אחרת המסוגלת לענה, כגון בטחון, אזי צריך לסייע לו על-ידי הבטחון לבוא לענה; דהינו לפעמים הבטחון הוא בקל לו יותר להשיגו ולהגיעו מענה, ואזי יעשה הקל, על-ידיה יבוא להמדה שהיא כבדה יותר אצלו, ולפעמים יש לו מדה האחרת, אלא שאינו משתמש עמה, וכשצריך לסייע לו מזו המדה למדה אחרת צריך להתחיל להשתמש עמה (פרוש על-פי מ"ש הנ"ל: הינו למשל מי שרוצה לבוא לענה, ורואה שבטחון מסוגל לענה, ובאמת כבר יש לו מדה הבטחון, רק שאינו משתמש עם זאת המדה של בטחון, אזי כשרוצה לזכות לענה צריך להתחיל להשתמש עם מדת הבטחון; וכן כל פיוצא מדה בשאר המדות, והכו').

אמר המעתיק: שמעתי איך נתגלגל הדבר שזכינו ברחמי הגדולים שנמסר לנו הספר הקדוש, הוא ספר המדות הזה, מרבנו זכרנו לברכה. פי נתגלגל הזכות הזה על-ידי זכאי, הוא הרב ר' דב חיה'לס זכרנו לברכה, ובאמת היה איש זכאי, לאשר ששמעתי שנתקרב לרבנו זכרנו לברכה במסירות נפש ממש, פי הרב הנ"ל היה משמש ככתר הרבנות זמן הרבה בעיר לאדיו"ן ברוסיה, ובזמן הזה היה כבר מקרב לרבנו זכרנו לברכה, ופתאום נתלהב לבו מאד לעזב את המשרה של הרבנות ולתקע אהלו באהלה של תורה של רבנו זכרנו לברכה בברסלב; ותקף עשה מעשה, ועשה כרצו בבית הכנסת של עירו שהוא עוזב את הרבנות, ושם דרכו עם כל בני-ביתו לעיר ברסלב אשר שם משכן כבוד רבנו זכרנו לברכה, ושם מצא מרגוע לנפשו, שזכה לראות את רבנו זכרנו לברכה בכל יום. וגם היה דרכו בכל יום לילך לרבנו זכרנו לברכה ולספר לפניו ספורי מעשיות וחדושי תורה שנמצא באיזה ספרים מקדמונים; ולפעמים הגביה רבנו ידו הקדושה ואמר על איזה חדושי תורה ששמע מהרב הנ"ל שהוא באמת רוח-הקדש, והיה זאת להרב הנ"ל למשיבת נפש, לידע איזה דבורי תורה הם רוח-הקדש, ורבנו זכרנו לברכה כון מזה מה שכון, בדרך פקדש.

(בשבת גד חסר איש אחד - זית רענן). מושבט אשר, ושלומי, שמואל, שלום, שכניהו, אחיהו.

פנים אחרים, מראובן, חנוך, ופלוא, חצרון, וכרמי, זכור, ונמואל, משמעון, ימין, ואהד, יכין, וצחר, ושאו, ונמרי, מלוי, עמרי, ונתואל, ונתניה, וסתר, ומשה על גביהן. מיהודה, ארח, וערוף, ויונך, ובצלאל, שפטיה, ונחשון, מיששכר, צעיר, ויעקן, ויגאל, ופלטאל, ועתניאל, וחוני. מזבולון, סר, ואלון, וסורי, ונחלאל, אליהו, ונמשי, מבנמין, סנאב, וכסלון, אלדד, ומידד, אחיטוב, ומתניה. מן, בוקי, ויגלי, אחינעם, ואחיעזר, צרי, ונתנאל. מנפתלי, אלישמע, סומכוס, וזבדי, ויוחנן, אלחנן, אליקים, מגד, חגי, ונרחי, וקין, ומתתיהו, וזכריהו, ושוני. מאשר, פשחור, ושלומי, חננאל, ושלום, אחזיהו, ושכניהו. מיוסף, יאיר, ויועזר, ופלטאל, ואדוניה, ורם, ומכיר. (ולקט שמעוני) אלדד, ומידד. חור, יאיר בן מנשה. נבח.

נשיאים שהנחילו הארץ לישראל - כלב בן יפנה, שמואל בן עמיהוד. אלדד בן כסלון. בקי בן יגלי. חניאל בן אפר. קמואל בן שפטן. אליעזר בן פונך. פלטיאל בן עזן. אחיהוד בן שלומי. פדהאל בן עמיהוד.

שופטים - עתניאל בן קנז. אהוד בן

גרא. שמגר בן ענת. דבורה הנביאה. וברק בן אבינעם. גדעון בן יואש. תולע בן פואה. יאיר הגלעדי. פתח. אכצן. אילון הזבולני. עבדון בן הלל הפרעטוני. שמשון בן מנוח. עלי הכהן. שמואל בן אלקנה בן ירחם בן אליהוא בן תחז בן צוף. חנה הנביאה. נביאים - אחיה השילוני ובית דינו. והם, עדוא החוזה. ושמעיה הנביא. ואחיעזר בן גדול. ועזריה. שמואל הנביא. אליהו הנביא. מבית דינו היו. עזריה בן עוזר. ונתניה הרואה. ויהוא בנז. ועובדיה. ויחזאל בן זכריה מבני יוסף. ומיכיהו בן ימלא. ויהורם כהן גדול. ויהוידע. אלישע בן שפט. מבית דינו היו. יונה בן אמי. וזכריה בן יהוידע נביאים. ויהושע כהן גדול. יהוידע הכהן. הושע בן בארי. עמוס. יואל כהן גדול. ואוריה. ישעיה בן אמוץ. מיקה. שלום כהן גדול. יואל בן פתואל. ומבית דינו היו: נחום, וחבקוק הנביאים. וישריה כהן גדול. נחום האלקשי. צפניה בן בוש. ירמיה בן חלקיהו. מבית דינו היו. צפניה. ואוריה הנביאים. וחלקיה כהן גדול. ועזריה. חלקיה הנביאה. וחזקאל בן בוזי. ברוך בן נריה. יהוצקא אבי עזרא כהן גדול. חגי. זכריה. מלאכי. זרובבל. מרדכי. בלשן. עזרא הכהן הסופר. יהושע בן יהוצקא. שריה. רעליה. מספר. בגוי. נחום. בענה. נחמיה בן חכליה. כלם מאנשי כנסת הגדולה. אסתר. דניאל.

ליקוטי

תפילה מז

תפילות

רכב

לעמוד הקודם

באכילה מעטת. ואזכה לדקדק באכילתי מפני ועד כביצה. ומעט אכילתי יהיה בקדשה ובטהרה גדולה באמת פרצונך הטוב. ותזכני שאמשיך מזונותי ופרנסתי וכל השפעות טובות מארץ ישראל. שהוא ארץ הקדושה ארץ החיים, ששם שרש כל ההשפעות וכל התרבות.

ובכן תעזרני ותזכני ברחמיך הרבים, שאזכה להיות נכלל במדתו של יעקב אבינו עליו השלום, שמדתו אמת. ואזכה לדבר דברי אמת תמיד, ולא יצא שום דבר שקר מפי לעולם, בין בשוגג בין במזיד בין באנס בין ברצון. ותשמרני ותצילני, שלא אהיה נכשל בשום דבר שקר אפלו בטעות. ואזכה להרחיק עצמי מדברי שקר בתכלית הרחוק, כמו שכתוב: "מדבר שקר תרחק". ותזכני ברחמיך הרבים להיות איש אמת בכל העניינים; להתנהג בדרך האמת, ולדבר אמת בלבבי. ולא אטה ולא אסור ממרפי נקדת האמת ימין ושמאל.

מלא רחמים, חונן דלים, רב חסד ומרבה להטיב, תן לי במתנת חנם ונדבת חסד מדת אמת. ויקים מקרא שכתוב: "תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם". ועל ידי זה נזכה להתפלל בארץ ישראל בארץ החיים, ונזכה להמשיך השפע והברכה משם. שפע טובה וברכה ורחמים וחסים ושלום

ופרנסה טובה וכל טוב מאתך עלינו ועל כל עמך בית ישראל, ותזמין לנו פרנסתנו ברוח מאתך קדם שנצטרך להם, בהתר ובנחת ובכבוד. ואל תצריכנו לא לידי מתנת פשר ודם ולא לידי הלקחתם.

אבינו אב הרחמן. "וי אלהים אמת. אלהים חיים ומלך עולם". מלא משאלותינו ברחמים וזכנו מהרה לשבר תאות אכילה מקרבנו, כי לפניך נגלה הכל ואתה יודע תעלומות לבבי, וכמה אלפים מניעות ועוכבים שיש לי על זה מפקה צדדים, עד אשר איני יודע לשית עצות בנפשי על זה כלל. עשה עמי כחסדך אבי שבשמים, ואל תגמלני כמפעלי. חנני חנני במתנת חנם, וקדשני בקדשתך העליונה בנדבת חסד. וזכני מהרה לשבר תאות אכילה באמת, פרצונך הטוב. ומעט אכילתי יהיה בקדשה ובטהרה גדולה לשמך הגדול לבד באמת לאמתו, בלי שום תאות הגוף כלל. ואזכה בכח אכילתי בקדשה גדולה להודות ולהלל ולשבח לשמך הגדול והקדוש תמיד, ולדבר דברי אמת תמיד, ולפאר ליוצרי על שם כבוד מלכותו, עד שאזכה על ידי דבורי באמת בקדשה גדולה להיות בכלל הצדיקים אמתים אנשי מופת, הבוראים שמים חדשים וארץ חדשה בדבוריהם האמתים, ועושים מופתים גדולים אמתים בשמים ובארץ. ואזכה גם כן בכחך

ליקוטי

תפילה מז

תפילות

רכב

הגדול לעשות מופתים אמתים בעולם, לגלות ולפרסם אלהותך ואדנותך וממשלתך וגדלך ותפארתך לכל פאי עולם. וידעו כלם כי אתה לבד מנהיג עולמך פרצונך הטוב. ויפירו עצם אהבתך את עמך ישראל, אשר נתת להם כח לבטל ולשנות הטבע בתפלתם, ולעשות מופתים גדולים בעולם. רבונו של עולם, "שטחתי אליך כפי". עשה עמי מה שתראה ברחמיך, באפן שתזכני לילך בחקיך ולשמר משפטך ולהיות פרצונך הטוב תמיד מעתה ועד עולם. וזכני לילך ולבוא לארץ ישראל, לארץ החיים לארץ הקדושה, חיש קל מהרה. להתגלל בעפרה ולנשק רגבותיה ולשאב מאוירה הקדוש ולהסתופף בצלה. חוס וחנני ורחם עלי, וזכני לבוא מהרה לשלום לארץ ישראל, הארץ אשר בחרת בה מכל הארצות, ארץ הקדושה בעשרה קדשות. ארץ החיים, "ארץ אשר לא במספנת תאכל בה לחם, לא תחסר כל בה. ארץ אשר יי אלהיך דורש אותה תמיד עיני יי אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה".

חוס וחנני ורחם עלי והושיעני, וזכני לבוא מהרה לכל מה שבפשתי מלפניך, לשבר תאות אכילה לגמרי, ולזכות למדת אמת באמת, ולבוא לשלום מהרה לארץ ישראל. ותצילני ברחמיך מן העניית ומן החסר,

ותמשיך תמיד לי ולכני ביתי ולכל חברתנו ולכל עמך בית ישראל. שפע טובה וברכה ופרנסה טובה ורחמים וחסים ושלום וכל טוב מעתה ועד עולם. ונזכה שתתפאר בנו בכל העולמות. ויקים בנו מקרא שכתוב: "ישראל אשר בך אתפאר". ותציל אותנו ברחמיך הרבים מכל מיני חרפות ובושות. ואל תסתיר פניך מאתנו. ותמלא רחמים עלינו ועל כל עמך ישראל תמיד, ותמתיק ותבטל כל הדינים מעלינו. ותצילנו ותמלטנו מכל מיני צרות ורעות. ותשיב פניך אלינו, ויקים בנו מקרא שכתוב: "ישא יי פניו אליך וישם לך שלום. פניך האר בעבדך ולמדני את חקיך. האירה פניך על עבדך הושיעני בחסדך. אלהים יחננו ויברכנו, יאר פניו אתנו סלה". וקים לנו מקרא שכתוב: "ואכלתם אכול ושבוע, והללתם את שם יי אלהיכם, אשר עשה עמכם להפליא, ולא יבשו עמי לעולם. וידעתם כי בקרב ישראל אני, ואני יי אלהיכם ואין עוד, ולא יבשו עמי לעולם. יי אלהים צבאות השיבנו, האר פניך ונושעה". אמן ואמן.

תפילה מז

מוסד על תורה מ"ח בליקוטי מוהר"ן

"שומע תפלה עדיך כל פשר יבואו. האזינה יי תפילתי והקשיבה בקול תחנונתי. שמע יי קול תחנוני בשועי עמך."

חזרה לתוכן העניינים

יום חמישי

לנצח עוד יום

כסוי הדם פרק ששי חולין

פד.

עין משפט
הוא ממש

ז א מ"י ס"ה מהלכות
 ערכין הלכה י:

ח ב מ"י ס"ד מהל'
 שחיטה הלכה ז:

ט ג מ"י ס"ד מהלכות
 מקואות הל' ז סמג
 עשין ממה טושע"י י"ד ס'
 ר"א סק"ף א:

י ד מ"י ס"ד מהלכות
 שחיטה הלכה ז סמג
 נאזין סד טושע"י י"ד ס'
 כח סק"ף א:

י"א ה ו מ"י ס"ה מהל'
 דעות הלכה י:

מוסף רש"י

העמדה והערכה.
שחממוד על רגליה
ויעריכנה הסכן כדכמיו
(ויקרא כז) והעמיד את
הבמה לפני הסכן והעריך
הסכן וגו' (שבוועות יא):
רבי היא. הוא אמרה
למתי' ונסיו מילמיה חדא
כחד תנא וחדא כחד תנא
(ד"ה ז).

שיטה מקובצת

א נצודין ועומדין בנן
 אוודים ותנגולים מבין
 ימל: **ב** ישפות קדרה בכל
 חיל: **ג** ואינן אימה: **ד** בהני
 תרי טעמי דרשטיה שאניה
 ראייה: **ה** ותמיה העולם
 היה מתנונה ואהולך:
ו כנון אנו אפי' אם איני
 לט הפדטה מצוה עלינו:
ז ואפי' לא יפדס לבסוף
 הויה שחטה ראייה כהן
 שחטה קדשים: **ח** אבל
 במדבר אומר אורח יום
 ראשון מאכילו אודים
 ותנגולים: **ט** שני וכר:

רבינו גרשום (המשך)

ר"מ שחיטה שאינה ראויה
שמה שחיטה ואצ"נ לא
פסקה ליובעי כמ"ג דבר
לה כר"ש דאמר שחיטה
שאינה ראויה לאו שמה
שחיטה: ואי בעי תימא
כולה כר"ש ואי פורניא לא
כר"ש הא מצי למפסקה
ליפסקה וליחסיה: שאני
הכא דאמר קושא ופושך
וכסא כו'. אפי' בקדשי
מזבח אין נוהג (למה אין
נוהג) מטעם זה ומי שאינו
מוחזר לאדם שפיה:
אוציא תורים וכני יונה
דפי' שבמין קורשן. כלומר
דאפי' תולין אין חיבין
בסכו כיון שיש במין

וְלִיפְרָקִינָהּ וְלִיבְסִינָהּ. מִמָּה מִנֵּן שֶׁרָץ לְפָדוּתוֹ וּלְחִיבּוֹ בְּסָקוּי וְעוֹד דְּמַתִּיחִין וְאִין טוֹהַ בְּמוֹקֶדֶשִׁין קָמִי וְאִי פִּרְקִי לֵהוּ אִין זֶה מוֹקֶדֶשִׁין וְיָלֵךְ דְּהֵי פִּרְקִי מִיּוֹן שְׁסוּפֵה לְפָדוּתוֹ מִשּׁוֹם הַפֶּסֶד קִדְשִׁים לְכַסִּיפָהּ הוּא לְמַפְרַע שְׁחִטָה רָאִיָּה אִלֵּךְ

דלית ליה גר' (י"ט) כל הסעוד נצטות
היו מה ואפילו לא יפסד נצטות
כסודי שמיטתו כליו (י"ט) משום
(י) שמיטתו הדיוט שמיטת
רלוהי גר' אפילו נשפך משום
דכל הסעוד לזון סרוק (י"ט)
בדאמרין מצרוב (י"ט) דק (י"ט)
דלית העמוד והקרבן ו'אית

סבר לה ר"י שמעון
לא כר"מ ואיבעית
והאמר הכא דאמר
שאינו מחוסר פרייה
מחוסר שפיכה פרייה
הכי אפילו תימא
מחוסר אלה שפיכה
שפיכה גרידה וכסוי
אמר קרא יחיה או
אף עוף אוני קדש
קדש אף עוף שאני
וכני יונה שיש במינו
הי לא חשית כה אף
זר ליה יעקב מינאה
ברמחה לסמינא אימא
וכסוי אמר ליה עלך
תשכבון במים מה
נאי נמי לא בעי כסוי
זה אמר קרא יאן
יהיה מחוסר יאני אף
ה"מ למחוסר שאר

(לְקַמֵּן דָּף ע"ב) רַחֲמֵם אֵל הַיּוֹם
 לֹא אֵשׁ תִּזְרֹךְ גִּירֵיהֶם אֲזַל כָּאֵן ח"ה
 אֲפֹסֵר כֵּלֵּה גִירֵיהֶם: **מִדָּה** ח"ה
 שֶׁאֵינָהּ קִדְּשָׁה: וְאֵל הַכֶּלִּי קִדְּשֵׁה
 טַעֲמוֹס כְּסוּי דִּמְנָן בְּפִדְקוֹן (לְקַמֵּן דף
 ע"ג) קִדְּשֵׁהם כְּחוֹךְ יוֹם מִלּוּחַ מִחִיבִי
 וְעַל פְּנֵי דִלֵּיט קִדְּשׁ בְּפִנֵּי קִדְּשֵׁה
עֲשֵׂרָה מִנֵּה יִקַּח יִשְׂרָאֵל דִּנְיָם
 ג' מִיֵּנִי קִדְּשֵׁה בְּשֵׁר:
 בְּמִקְוֹס הַיּוֹם דִּנְיָם בּוֹלֵי יוֹסֵר מִן
 הַבֶּשֶׂר כְּדִפְרֵס כְּקוֹטֶרֶס אֲזַל בְּמִדְרַשׁ
 אֲזַמֵּן ג' אֲרוּסִים וְיֹסֵר רֶשֶׁאֵן אֲזַחֵין
 וּתְרַגְמוּלִּים אִישׁ ב' דִּנְיָם וְיֹסֵר שְׁלִישִׁי
 בְּשֵׁר (רַבְעִי) קִדְּשֵׁה:

וְכֹכֵב כָּל בִּקְרוֹ וְיֹאכֵל כָּל צִמּוֹ וְיֹאכֵל ח"ל מִבְּקָר
וְלֹא כָּל צִמּוֹךְ מִכָּאן אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה
לְפָנָיו לִישְׁרָאֵל יִרְק עֶשְׂרֵה מִנֶּה יִקַּח לְפָנָיו לִישְׁרָאֵל דִּינִים
וְיִשְׁרָאֵל בֶּשֶׂר מֵאֵה מִנֶּה אֵי יִשְׁפֹּת לוֹ קֶדְרָה כֶּסֶף וְיִים וְיֹאכֵל
שֶׁבֶת אָמַר רַבִּי צִמּוֹךְ אֵין לְחֹשֶׁשׁ דְּלִבְרִי וְקֹן א"ר יוֹחָנָן
הוּא אֲבָל כְּגֹן אָנוּ מִי שֵׁשׁ לוֹ פְּרוּשָׁה בְּחֻדָּךְ כִּסּוֹ
כְּגֹן אָנוּ לוֹוִין וְעֹלֵכִין כְּבִשְׂמֵי לְבַשְׂתֵּם מִנֵּי
וְיֹמָחִיד שְׂדֵה עֲתוּדִים לְעֹלָם יִמְכֹּר אֶרֶץ שְׂדֵה וְיִקַּח
עֲתוּדִים וְיִקַּח שְׂדֵה יִרְבֵּי חֵלֶם עֲשִׂים דְּרִי לְאֶרֶץ שִׁתְּפִירָם
וּבְחֻדָּךְ בִּיתוֹ לְלֹחֲמֵךְ לֹחֵם בֵּיתְךָ לֹחֵם קוֹדֵם לֹחֵם
אֲחֵרֵם מִן זֹמְרָא אִידֵם דְּרִבִּי נִתְּמֵן חֵן חַיִּים לְעֹרְתְּךָ
אֶרֶץ שְׂלֵא יִלְמַד אִידֵם אַתְּ בְּנוֹ בֶּשֶׂר וְיִין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן
הַרְצָה

כסא
ר' אלעזר בן עזריה: ממשפחת בריאים הוא. כלומר אבא זהו רב: מגז כבשים יהא מלבושך. כ.
ימכור אדם שדה ויקח עתודים. כלומר דחזינן [דנקראן] עשתרות שמעשרות את בעליהן: לחם
שלך קודם משל כל אדם:

ויהדר ליכסייה לדס: צעינן
הקדשים לאחר מיתה מפני
הצחמה לפני הכהן (והריס)
אינה יכולה לעמוד: וכמאן.

ולפרקנהו וליכסנהו
והערכה וכמאן א כ
בכלל העמדה והערכה
ראויה שמה שחומה
שחומה שאינה דאיו
האמר לא היו בכלל
רב יוסף ר"ב היא וגו'
בשחומה שאינה דאיו
בהעמדה והערכה
אימא כולה ר"ש היה
קרא יושפך וכסה *
שפיכה וכסוי יצא ה
וכסוי והשתא דאתי
בקדשי מובה מי שאינו
וכסוי יצא זה ששחומס
מז בר בן אשי אמר
עוף מה חיה אינה קמ
א מה חיה אצין במי
קדש לא חיה מה ר
עוף לא תחלוך בו א
לרבא ק"ל * חיה בכלל
נמי בהמה בכלל חיה
אמר קרא : על האר
מים לא בעי כסוי אף
אלא מעתה יטבילו
מעין ובור מקום מים
מדי אחרניא לא ואינו

משקין דלא איקרו
מים ה"ג תרי מיעוטי
מים אימא ואידר
חד למעוטי וחולין דא
מיעוטי כתבי מעין מו
ת"ז אשר ציור אי
נצורין ועומדין
תרנגולים ה"ל ציד
אשר ציור למדה תורה
אדם בשר אלא בהזו
ירחיב ה' אליהך את
דרך ארץ שלא יאכל א
יכול רקן אדם מן
מבקר ומצאנך יכול
ולא כל בקרך מצאנך
ימי שיש לו מנה יקח
חמישים מנה יקח לפסו
אימת מערב שבת לעו
אבא במשפחת בריא
ירצא חנווני א"ר
בבשים יאז מלוכיש
עודדים ואל ימכור אד
מחלב גדיים ומלאים
ביתך רחיים לנעורותיך
מיכן תזדה תורה דרך

לדבריו לא בעי העמדה והערכה: אמר
שין מוקמין לה בקדשי בדק הבית ורבי
בה ואי אמרת אי סבר לה כ"מ הא סבר

ולפירקינשו. ויהיו מותרים באכילה
העמדה והערכה. אין פודין את
שכמוצ צהן (ויקרא כ) והעמיד את
[והעריך] אותה הכהן ולאחר מיתה

[illegible][illegible]

מקום מים. ולא עד: אלא חמשה
הוא. כליו אלא שזלזל מומתת
לו כלומר לא יוכל שר הדיר
עני: מנקה. אם יו בעדור
יקח ואם לאו יקח בשוק: אלא
אם אין לו אלא שר אחד
יחטו: נפשו. לקרורה. לכן ארבע:
משקל וקנה. אבל שר אחד
יאל: דגים היו בול במקומם יותר
מן השרים. ופסוק. שמועין קנה
על הכרס קרי שמיים: ודקה
אימם. אלו האחרים שאמרו ליער
דגים ויערם שר אימת אכלתם
אם בכל יום: נחשו. ואלהם
במוות קליס: אלא ממשפחת
דגים. שר יוחנן קרי לרש אכלת
ויצטרך לנרות מים: אמר רב נתנן
לחזק שמיני רבי יוחנן ולפיכך
בספר משלי. קנה קח לאן ויאל קח
על חל עושי דין כל חלסלו וכן

יכך אינו נוהג בקדשים לדבריו לפרוקניהו וליכסייה
אליבא דתנאי. כלומר מה דאמרי' דאינו נוהג במק
העמדה והערכה סבר לה כר"מ דבעי העמדה והע

(א) וְלִקְחֵן קֶלֶה, שְׂבוּעוֹת יֵאָמְרוּ:
מִדְּרוֹת לֵב: מִדְּרוֹת לֵב:
(ב) וְלִקְחֵן קֶלֶה, רִיבָה יֵאָמְרוּ:
מִגִּילָה שֶׁן שְׂבוּעוֹת יֵאָמְרוּ:
(ג) וְלִקְחֵן וְנִי, עַל הַדְּרִים פֶּלֶא:
שֶׁן לֵב: זִיכָּר יֵאָמְרוּ וְנִי:
קֶלֶה: (ד) (מוֹסַפְתָּא)
דְּעִרְכֵּן פֶּלֶא דִּי הִיא:
(ה) (מוֹסַפְתָּא) שֶׁן שֶׁן:
(ו) (מוֹסַפְתָּא) שֶׁן שֶׁן:
(ז) וְיִתְכֵּן לִרְיוֹת לִפְסֵן:
שֶׁן פֶּלֶא שֶׁן פֶּלֶא וְנִי:
שֶׁן לִרְיוֹת לִפְסֵן וְנִי:
שֶׁן פֶּלֶא וְנִי וְנִי:
(ח) (מוֹסַפְתָּא)
לִבִּי: (ט) שֶׁן שֶׁן:
יִקְבֵּן מִינְהֵא מִתְלַמְּדֵי יֵאָמְרוּ:
הַטְּלֵרִי, (י) מִנְחֹת קֶלֶה:
(י) זִיכָּר וְנִי.

תורה אור השלם

1. ואיש איש מבני ישראל ומן הגר הזר יתחבם יחד אשר יצדד ידיו ויהא לו עוף אשר יאכל וישפך את דמיו בכבודו ויקרא יו יו

2. רק הרם לא תאכלו על הארץ תשפכו בים: וברבים יז טו

3. את מעין ובור מזה מים יזיה טזור ונע בנבלתם ישמא:

ויקרא יז לו

4. את בוליו כאשר דבר לו ואמרת כאלה דבר יש תאוו נפשך לאכל בשר בכל אות נפשך ואכל שר:

דברים יב
5. כי ירחק ממך המקום
אשר יבחר? אליהך
לשום שמו שם וזבחת
מבשרך ומצאנך אשר
נתן? לך כאשר צויתך
ואכלת בשעריך בכל
אות נפשך;
דברים יב כא
6. כבשים ללכתך
ומחיר שדה עתודים;
משלי כו
7. ודי חלב עוים ללחמך
ללחם ביתך וחסים
לנעוּתך; משלי כו

גליון הש"ס

כעין זה לקמן דף קלה
ע"א:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה ר"ש וכו'
מזבח היו בכלל: (ג) תום'
ד"ה וליפרקינהו וכו' משום
דשחיטת קדשים הויא
שחיטה:

רבינו גרשום

וּלְחִיטָהּ וּלְכִסְיָהּ
 כְּלוֹמַר וּלְפִרְסֶיהָ
 לְחֹלֶיץ וּלְכִסְיָהּ: בַּעֲנֵן
 נַעֲמֹדָה וְהִרְבָּה. כְּלוֹמַר
 הָעֶמֶד וְהַעֲצֵץ (כִּתְּבִי)
 וְהָא לֹא אִפְשָׁר דַּבְּרֵי
 נִשְׁחָז: כִּי כָּל־דָּמָר
 הֵחַל הָיוּ בְּכָל־הָעָמָד
 וְהִרְבָּה כו'. כְּלוֹמַר בְּקִרְיָה
 אֵל אֵין חִזּוּן הָעֶמֶד וְהַעֲצֵץ
 אֵלֹא אֵין בְּכַהֲמָה טַמְאָה
 וְנִכְשָׁיו אֵין רִיחַ הָיוּ
 דָּמָר הֵחַל הָיוּ בְּכָל־
 הָעֶמֶד וְהִרְבָּה וְהָיוּ אֵינוּ
 יָכוֹל לְהַעֲמִיד וּלְהַעֲצִיב
 הָא אִמַּר שְׂחִיטָהּ וְהָיוּ אֵינוּ
 רָאוּיָה שְׂמֵה שְׂחִיטָה וְאֵפְשָׁה
 דִּלָּא פְּרִיקָה לִבְיַע כְּסוּי
 אֵין כִּרְשָׁה דָּמָר שְׂחִיטָה

שחיטה ולא בעי כסוי ולא
רב יוסף רבי היא ונסיב ל
היא ונסיב לה אליבא דתנ

זכריה פרק יד

רכז

בִּירוּשָׁלַם וְאַסְפֵּר חֵיל כָּל־הַגּוֹיִם סָבִיב זֶהָב וְכֶסֶף וּבָגְדִים לָרֹב מְאֹד: וְכֵן תִּהְיֶה מִגַּפַּת הַסּוּם הַפֶּרֶד הַגָּמֹל וְהַחֲמֹר וְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּמִּחְנוֹת הַהֵמָּה כַּמִּגַּפָּה הַזֹּאת: וְהָיָה כָּל־הַנּוֹתֵר מִכָּל־הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל־יְרוּשָׁלַם וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה לַהֲשִׁתְחוֹת לְמֶלֶךְ יְהוָה עֲבָאוֹת וּלְחַג אֶת־חַג הַסְּפֹת: וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא־יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפַּחַת הָאָרֶץ אֶל־יְרוּשָׁלַם לַהֲשִׁתְחוֹת לְמֶלֶךְ יְהוָה עֲבָאוֹת וְלֹא עֲלִיהֶם יִהְיֶה הַגֶּשֶׁם: וְאִם־מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם לֹא־תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה

רש"י

(טו) כמגפה הזאת. המפורשת למעלה המק בשרו: (טז) את חג הסוכות. כמו שפירשו רז"ל במס' עכו"ם מצוה קלה יש לי וסוכה שמה כדאיתא בשמעתא ראשונה (דף ג'): (יז) הגשם. משמים ממש להצמיח פירות ארצם ומה ראה לגזור עליהם עצירת גשמים לפי שמצות החג על הגשמים הם ארבעת

מצודות ציון

גדולה: והחזיקו. ענין אסיה: (יד) חיל. ענין עושר: (טו) הפרד. הוא הנא מן הסוס ומן הסמור: (טז) מדי שנה. בכל זמן שנה וכן מדי עלותה (ב' פ"ב): ולחוג. הקדננות קרויים גל' מה על כי רוצם יבואו צמח וכן אסרו מה צענונים (פסלס ק"ק): (יז) ולא עליהם. הי"ו הוא נמקס אז וכן אם נקדמו מלכו וממני גשמיים (ויקרא ט) ור"ל אז נמני וגומר: (יח) ולא עליהם. הי"ו היא נהא נמקס הש"ן וכן דבר אל

(טו) וכן תהיה. וכמו כן תהיה מגפת הסוס וגו' כמו המגפה הזאת האמורה למעלה המק בשרו וגו': (טז) הבאים וגו'. עליהם: ויעלו. אל ירושלים: ולחוג. להביא קרבנות בחג הסוכות והיה לפי שבחג הסוכות תהיה המגפה הזאת לכן יבואו בכל שנה להיות לזכרון: (יז) משפחות הארץ. קרא האומה בשם משפחה וכן המשפחה אשר העליתי מארץ מצרים (עמוס ג): ולא עליהם. אז לא יהיה עליהם הגשם לגדל תבואתם והיה על שבחג הסוכות נגזר גשמי שנה ועל שלא באו בו ימנע מהם הגשם: (יח) לא תעלה ולא באה. הוא כפל ענין במ"ש: ולא עליהם. ר"ל שלא עליהם יורד הגשם

זכריה פרק יד

רכז

וְלֹא עֲלִיהֶם תִּהְיֶה הַמִּגַּפָּה אֲשֶׁר יִגַּף יְהוָה אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ לְחַג אֶת־חַג הַסְּפֹת: זֹאת תִּהְיֶה חֲטָאת מִצְרַיִם וְחֲטָאת כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ לְחַג אֶת־חַג הַסְּפֹת: בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה עַל־מִצְלוֹת הַסּוּם קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָיָה הַסִּירוֹת בְּבֵית יְהוָה כַּמְזֻרְקִים לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ: וְהָיָה כָּל־סִיר בִּירוּשָׁלַם וּבִיהוּדָה קֹדֶשׁ לַיהוָה עֲבָאוֹת וּבָאוּ כָּל־הַזִּבְחִים וּלְקַחוּ מֵהֶם וּבִשְׁלוּ בָהֶם וְלֹא־יִהְיֶה כִנְעָנִי עוֹד בְּבֵית־יְהוָה עֲבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא:

רש"י

אותם נילוס וכן תרגום יונתן לא עליהן יסק נילוס: תהיה המגפה. של רעב: אשר יגוף ה'. זאת תהיה עונש מצרים ועונש כל העכו"ם כמו שאמר לא עליהם יהיה הגשם: (ב) מציאות הסוס. על הנקישות שתולין לסוס לנוי בין עיניו אף אותן יקדישו לעשות כלי שרת למזורקים

מצודות ציון

נני ישראל ויקחו לי מרומה (שמות סה) ור"ל ייקחו וגומר: (יט) חטאת. ר"ל גמול חטאת: (כ) מציאות. כן יקרא הוגים שגלוארי הסוסים על כי מקשקשים ומשמיעים קול וסוף מל' גלללי שמע (פסלס ק"ק): הסירות. הקדנות כמו שצמנו על סיר הכשר (שמות ט): כמזורקים. הם הספלים שמקנלן צהם הסס לזריקה: (כא) כנעני. הם הגנעונים מנני נענ:

מצלות הסוס. על הוגים התלויים בסוס המקשקשים ומשמיעים קול כאלו יכתב עליהם קדש לה' כי יקדישו לה' את הוגים ההם מהסוסים המתים במגפה להיות לזכרון: והיה הסירות בבית ה'. כי מזהב הוגים יעשו סירות לבשל ויהיו א"כ מזהב כמו המזורקים שלפני המזבח שמהם מזהב: (כא) והיה כל סיר וגו'. על כי ירבו זבחי שלמים מהבאים לבה"מ לכן כל הסירות אשר בירושלים וביהודה יהיו קדש: כל הזבחים. זבחי שלמים: ולקחו מהם. יקחו מהסירות ההם ויבשלו בהם מבלי שאלה אם קדשים הם כי כולם יהיו קדשים ולא יהיה א"כ מהצורך לשאול: ולא יהיה כנעני עוד. לפי שמאז היו הגנעונים מבני כנען חוטבי עצים ושואבי מים לבית ה' כי כן נתנם יהושע לכן אמר בבית העתיד לא יהיו הם עוד כבה"מ חוטבי וגו' כי גדולי האומות יתגדבו להיותם הם חוטבי עצים ושואבי מים בבית ה':

מלאכי פרק א

רכט

א « מִשָּׂא דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל בֵּיד מְלָאכֵי : אֶהְבֵּתִי
 אֶתְכֶם אֲמַר יְהוָה וְאִמְרַתֶּם בְּמָה אֶהְבֵּתֵנוּ הֲלוֹא־אֵח עֲשׂו
 לַיעֲקֹב נֹאם־יְהוָה וְאֵהָב אֶת־יַעֲקֹב : וְאֶת־עֲשׂו שְׂנֵאתִי
 וְאִשִּׁים אֶת־הָרִיו שְׂמֵמָה וְאֶת־נַחֲלָתוֹ לַתְּנוּת מִדְּבַר : כִּי־
 תֹאמַר אָדָם רִשְׁשָׁנוּ וְנִשְׁוֹב וְנִבְנֶה חֲרֻבוֹת כֹּה אֲמַר יְהוָה
 עֲבָאוֹת הֵמָּה יִבְנוּ וְאֲנִי אֶהְרֹס וְקִרְאוּ לָהֶם גְּבוּל רִשְׁעָה וְהָעַם
 אֲשֶׁר־זָעַם יְהוָה עַד־עוֹלָם : ה וְעֵינֵיכֶם תִּרְאִינָה וְאַתֶּם תֹּאמְרוּ

רש"י

(א) מִשָּׂא דְּבַר ה' פורפורט בלע"ז דבר הנמסר למלאכי לשאת אותו אל בני ישראל: ביד מלאכי כבר היה מסור בידו זה ימים רבים מכאן דרשו רבותינו בברייתא דמכילתא שכל הנביאים עמדו על הר סני ושם נמסרו להם הנבואות וכן (ישעיה נח) אומר מעת היותה שם אני ועתה ה' אלהים שלחני: (ב) וְאֵהָב אֶת יַעֲקֹב. לתת לו את ארץ חמדה צבי צבאות גוים (ירמיה ג) ארץ שצבין כל

מצודות ציון

(א) מִשָּׂא. נבואה ולמספס ציבור אמר דבר ה': (ב) לַתְּנוּת. מלשון מנין והוא מין נחש: (ד) רִשְׁשָׁנוּ. מלשון רש ועני וכן ממשוש והון רב (משלי יג): גְּבוּל.

אהבת האבות והאמהות: הֲלוֹא אֵח וגו'. כאומר ע"ז אישכ לכם הלא אח עשו ליעקב מן האב ומן האם ויחס אחד להם עם האבות והאמהות ועכ"ז אהבתי את יעקב לבד: (ג) וְאֶת עֲשׂו שְׂנֵאתִי. ואם היה מפאת אהבת האבות והאמהות לבדה היה לי לאהוב גם את עשו אבל האמת הוא שאהבתי אתכם גם מפאת עצמיכם בצורך אהבתי לכם מפאת האבות והאמהות: וְאִשִּׁים וגו'. עכשיו מפרש כמה שנא את עשו ואמר ראו עתה כי שניכם גליתם ע"י נ"י והנה אתם הלא שבתם לארציקם ואת יושבי שער אישים עוד שממה ונחלתו יהיה למדור לתנות המצויות במדבר: (ד) כִּי תֹאמַר אָדָם. אם יאמרו מחריבי המקדש הנה עתה אנו רשים ודלים וארצנו חרבה אבל נשוב עוד ונבנה החרבות כי יאמרו אין זה בא מפאת שנאת ה' אותנו להיות החורבן מתמדתי כי במקרה בא וכאשר בא כן תלך: הֵמָּה יִבְנוּ. ר"ל באמת המה יבנו החרבות וימשלו ממשל רב אבל בסוף הדבר אהרוס אני מכל וכל ולא תשובנה עוד לקדמותן: וְקִרְאוּ לָהֶם. מהפלטת חרובונם יכירו הכל שמה' באה על שהרשעו לו ויקרא להם גבול והעם אשר זעם את ה' ועד עולם יקראו כן כי לא תשוב עוד להתכונן: (ה) וְעֵינֵיכֶם

מלאכי פרק א

רל

יִגְדַּל יְהוָה מִעַל לְגְבוּל יִשְׂרָאֵל : וּבֵן יִכְבַּד אָב וְעַבֵּד אֲדֹנָיו
 וְאִם־אָב אֲנִי אֵינִי כְבוֹדִי וְאִם־אֲדֹנִים אֲנִי אֵינִי מוֹדְאִי אֲמַר |
 יְהוָה עֲבָאוֹת לָכֶם הִכְהִנִּים בּוֹזֵי שְׁמִי וְאִמְרַתֶּם בְּמָה בִּזְיוֹ
 אֶת־שְׁמִי : ז מְגִישִׁים עַל־מִזְבְּחִי לֶחֶם מְגָאֵל וְאִמְרַתֶּם בְּמָה
 גָּאֻלְנוּךְ בְּאִמְרַכֶּם שְׁלַחַן יְהוָה נְבוֹזָה הוּא : ח וְכִי־תִגְשׁוּן עוֹר
 לְזֹבֶחַ אֵין רָע וְכִי תִגְשׁוּ פֶסֶחַ וְחִלָּה אֵין רָע הַקְרִיבֵהוּ נָא

רש"י

כה אמר ה' וגו': (ה) יִגְדַּל ה' מִעַל לְגְבוּלֵי יִשְׂרָאֵל. יראה גדולתו מעל לגבוליו להודיע כי אנוחנו עמו וי"ת יסגא יקרא דה' ואפתי ית תתור' ארעא דישראל: (ו) בֵּן. יש עליו לכבד אב וכן עבד אדוניו ואתם קרויין בנים ועבדים ועתה אם אב אני לכם איה כבודי: אֲמַר ה' עֲבָאוֹת לָכֶם. אתם הכהנים הבוים את שמי: וְאִמְרַתֶּם בְּמָה בִּזְיוֹנוֹ. כלומר ידעתי שתאמרו לי במה ביזנו הרי הבוין:

מצודות ציון

ענין מחס: זַעַם. ענין נחש: (ו) אֲדֹנִים. דרך המקרא להזכיר שם אלנות מלשון נחש וכן אליו יוסף (בראשית יג): (ז) מְגִישִׁים. מקריבים: חָפֶם. כן יקרא כל הקרב על המזבח וכן חם קרני לחמי (מלכים טז): מְגָאֵל. ממועז ועטוף כמו מולאס וגללס (פסחים א): גָּאֻלְנוּךְ. ר"ל גאלנו ותעצנו קרעניך: שְׁלַחַן. ר"ל המזבח שמקדין עליו הקרבן לה' כעין שמקדין על השולחן וכמ"ס וידבר אלי זס השלחן וגו' (ויקרא מ"ב): (ח) פֶּסֶחַ. סגר וזולע: לִפְחַתְךָ. ענין שר ושלטת כמו פסח יהודה

לי בעבור אהבתי לכם ואם אתם מחזיקים אותי לאדרן איה המורא הראוי לירוא מפני כי אם יראתם מפני לא עזבתם א"כ כבודי: לָכֶם הִכְהִנִּים. ר"ל הדבר הזה אומר אני ה' לכם אתם הכהנים המבויים ואת שמי: וְאִמְרַתֶּם. ואם תאמרו בדבר מה אנו מבויין את שמך: (ז) מְגִישִׁים וגו'. ר"ל אישכ לכם בדבר זה אתם מבויין את שמי במה שאתם מקריבים על מזבחי קרבן מתועב ומטונף: וְאִמְרַתֶּם. ואם תאמרו בדבר מה אנו מתעבים ומטנפים קרבנך: בְּאִמְרַכֶּם. ר"ל אישכ לכם במה שאתם אומרים שלחן ה' והוא המזבח שמקדירים עליו הקרבן לגבוה הוא נבזה כי נגזף עליו הדם ונקטר עליו החלב שפשו של אדם קצה בהם: (ח) וְכִי תִגְשׁוּן. ובעבור זה גם כי תגישון עור לזבוח אין רע בעיניכם והואיל לעמוד הבא

ב. נטלו ממנו את חמורו ונתנו לו חמור אחר, גזלו לסטים את כסותו ונתנו לו כסות אחרת, הרי אלו שלו, מפני שהבעלים מתנצלים מהן. המציל מן הנדה או מן הגיס או מן הלסטים, אם נתנאשו הבעלים, הרי אלו שלו. וכן נחיל של דבורים, אם נתנאשו הבעלים, הרי אלו שלו. אמר רבי יוחנן בן ברוקה, נאמנת אשה או קטן לומר, מכאן יצא נחיל זה. ומהלך בתוך שדה חבירו להציל את נחילו. ואם הזיק, משלם מה שהזיק. אבל לא יקץ את שוכו, על מנת לתן את הדמים. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר, אף קוצץ

ונותן את הדמים:

ג. המכיר כליו וספריו ביד אחר, ויצא לו שם גנבה בעיר, ישבע לו לוקח כמה נתן, ויטל. ואם לאו, לא כל הימנו, שאני אומר מכרן לאחר ולקחן זה הימנו: ד. זה בא בחביתו של זין וזה בא בכדו של דבש, נסדקה חבית של דבש, ונשפך זה את יינו והציל את הדבש לתוכו, אין לו אלא שברו. ואם אמר, אציל את שלך ואתה נותן לי דמי שלי, חייב לתן לו. שטף נהר חמורו וחמור חבירו, שלו יפה מנה ושל חבירו מאתים, הניח זה את שלו, והציל את של חבירו, אין לו אלא שברו. ואם אמר

רבינו עובדיה מברטנורה

ישמעאל כו'. ואין הלכה כר' ישמעאל:

ג. המכיר כליו וספריו וכו'. מתניתין באדם שאינו עשוי למכור כליו, דכיון דיצא לו שם גניבה בעיר. ואיכא סהדי שאלו הכלים והספרים שלו היו, לא חיישינן דלמא איהו זבניה: ישבע לוקח כמה נתן ויטל. ויחזיר לו כליו. ולפני יאוש קמירי:

ד. אין לו אלא שכרו. שכר כלי ושכר פעולה: שטף נהר חמורו. צריכא למיתני תרי כבי דמתניתין. דאי תנא רישא הוה אמינא התם הוא דכי פירש יהיב ליה דמי כולה משום דבידים קא פסיד, ששפך את יינו בידיים בשבילו, אבל סיפא דממילא, אימא אין לו אלא שכרו, ואי אשמועינן סיפא, הכא הוה דבסתמא אין לו אלא שכרו משום דממילא, אבל התם דבידים, אימא אפילו בסתמא יהיב ליה דמי כולה. צריכא:

לו, אני אציל את שלך ואתה נותן לי את שלי, חייב לתן לו:

ה. הגזל שדה מחברו, ונטלוה מסיקין, אם מכת מדינה היא, אומר לו הרי שלך לפניך, ואם מחמת הגזלן, חייב להעמיד לו שדה אחרת. שטפה נהר, אומר לו, הרי שלך לפניך:

ו. הגזל את חבירו, או שלוה הימנו, או שהפקיד לו בישוב, לא יחזיר לו במדבר. על מנת לצאת

רבינו עובדיה מברטנורה

ה. ונטלוה מסיקין. אנשים גזלוה מן הגזלן. תרגום צלצל, סקאה. שהארבה גזלן הוא, שאוכל בשדות אחרים: אם מכת מדינה היא. שאנסו קרקע של אחרים עם זו:

ו. על מנת לצאת במדבר. לא שיאמר לו בפירוש על מנת שתצא במדבר ותפרעני, דהא מלתא דפשיטא היא. אלא כגון שאמר לו חבירו להיו האי פקדון גבך. דאנא למדבר נפיקנא. ואמר ליה אידך ואנא נמי למדבר בעינא למיפק, והשתא אי בעי לאהדורינהו במדבר מהדר להו:

ז. האומר לחבירו גזלתך וכו'. וכגון שחבירו טוענו ברי גזלתני, והוא אומר אמת, גזלתך אבל אני יודע אם החזרתי לך, חייב לשלם. אבל אם חבירו טוען שמה גזלתני או הלוייתך, והוא אומר אמת גזלתך או הלוייתני ואני יודע אם החזרתי לך, פטור מדיני אדם. ואם בא לצאת ידי שמים, ישלם לו: אני יודע אם גזלתך וכו' פטור מלשלם. ומיהו ישבע שאינו יודע שחייב לו, דלא עדיף שמה מברי, דהא אי נמי הוה טעין ליה אין לך בידי כלום, הוה משבעין ליה

במדבר, יחזיר לו במדבר:

ז. האומר לחברו, גזלתך, הלוייתני, הפקדת אצלי, ואני יודע אם החזרתי לך אם לא החזרתי לך, חייב לשלם. אבל אם אמר לו, אני יודע אם גזלתך, אם הלוייתני, אם הפקדת אצלי, פטור מלשלם:

ח. הגונב טלה מן העדר והחזירו, ומת או נגנב, חייב פאתרייתו. לא ידעו בעלים לא כגנבתו ולא בחזירתו, ומנו את הצאן ושלמה היא, היא, פטור:

שבועת היסט:

ח. חייב באחריותו. דמכי גנבה קם ליה ברשותיה, והשבה דעבד לאו השבה היא: ואם לא ידעו בו וכו'. מתניתין הכי מתרצא, חייב באחריותו בין מנו בין לא מנו. אימתי בזמן שלא ידעו בו הבעלים בגניבתו ובחזרתו. אבל ידעו הבעלים בגנבתו ומנו את הצאן והיא שלימה, פטור מלשלם. והכי פירושה, מת או נגנב הטלה לאחר שהחזירו הגנב, חייב באחריותו, בין שמנו הבעלים הצאן והיא שלימה בין שלא מנו הצאן. אימתי בזמן שלא ידעו הבעלים בגניבת הטלה, שכל צאן שהיא רגילה לצאת חוץ, צריך ליהדר בה ביותר, וזו הואיל ולא ידעו הבעלים בגניבתה ושהיתה למודה לצאת ולא נהדרו בה, חייב הגנב לשלם, שבגומתו נאבדה הצאן. אבל אם ידעו הבעלים בגניבת הטלה, ואח"כ מנו הצאן ומצאת שלימה שהחזרו הטלה הגנוב, אי"כ כבר ידעו שיש צאן אחת לשלמה לצאת חוץ, והיה להם להזהר בה, ואם לא נזהרו אינהו דאפסוד, ופטור הגנב מלשלם: עמוד הבא

הלכות צדקה סימן רנד

תם

לעמוד הקודם

כ' תה"ד ס' ש"ג ומידה כל זמן שהיה חזק הם של היתומה וצריך לתת לה מיד, ואין ממתינים עד נשואיה. ואם מתה, המעות חוזרין. ועין בחשן משפט סימן רנ"ג סעיף י"ו ד"ש חולקין.

ח. * עני שנתן פרוטה לצדקה, מקבלין ממנו. ואם לא נתן, אין מחיבין אותו לתן. נתנו לו בגדים חדשים והחזיר הישנים, מקבלים ממנו. ואם לא החזיר, אין מחיבים אותו.

ט. * עני שאינו רוצה לקח צדקה, מצרימים ונותנין לו לשם מתנה או לשם הלואה.

י. * עשיר המרעב עצמו, ועינו צרה במקומו שלא יאכל ממנו, אין משגיחין בו.

יא. * תלמיד חכם חייבים לתת לו לפי כבודו. ואם אינו רוצה לקבל, * מתעסקין לסחר לו סחורה, שקונים לו סחורה בזול וקונים ממנו סחורתו ביקר. ואם יודע להתעסק בפרקמטיא, מלוין לו מעות לסחור בהם.

באר הגולה

ח: ז לשון הרמב"ם סוף פ"ט מהתוספתא פ"ד מפאה: ק ל' הרמב"ם בפ"י דברייטא כתובות דף ס"ז ע"ב וכחכמים וכדמפרש רבא שם: ר שם מבריתא שם ע"ב וכחכמים: ש לשון הטור: ת מימרא דרבי יוחנן פסחים דף נ"ג ומעובדא דשבתאי בר מרינוס וכו' ביצה דף ל"ב ע"ב: א מרדכי פ"ק דב"ב בשם אבי העזרי מהתוספתא דפאה מעשר עני אין פורעין ממנו מלוה וחוב ואין משלמין ממנו גמולין וכו': א מימרא דרב נחמן סנהדרין דף כ"ז ע"ב וכפי' התוספתא והר"ף והרא"ש והרמב"ם משום דהוי חילול השם: ז שם בגמ': ז עובדא דאיפרא הורומי אימי' דשבור מלכא דשדרה ת' דינרי לקמיה דרבא ומפרש שם טעמא משום דביכוש קצירה וכתבנה כשתכלה וכות שבידים וייבש לחלוותי מעשה הצדקה שלהם או ישברו ב"ב דף י' ע"ב: ד שם דף ח' ע"א דשדרה ארנקי דינרי לקמיה דרב יוסף ואמרה להוי למצוה רבה וכו' כתבו התוספות שם ורש"י ריש דף י"א דכיון שאמרה ליתן למצוה רבה א"א לשנות וליתנם לעניים עוברי כוכבים דאסור לגנוב דעת הברית אפילו דעת העובדי כוכבים אבל מעות המתחלקים לעניים אין בהם גניבת דעת דאינהו נמי ידעי שישאל גרילים לפרנסם כדנטיא בגיטין דף ס"א ע"א ומה שאמר הרב רמ"א הדין בשם י"א משום שכי הכית יוסף

הלכות צדקה סימן רנה

תסא

סימן רנו קפ"ה ותמחוי היאך נגבים ומתחלקים, וכו' ו' סעיפים

א. * כל עיר שיש בה ישראל, חייבים להעמיד מהם גבאי צדקה אנשים ידועים ונאמנים, שיהיו מחזירים לגבות מכל אחד מה שהוא ראוי לתן ודבר הקצוב עליו, ויהם מחלקים המעות מערב שבת לערב שבת, ונותנים לכל עני מה שישפיק לו לשבעה ימים, וזו היא הנקראת קפה. וכן מעמידים גבאים שלוקחים בכל יום יום מכל חצר וחצר פת ומיני מאכל או פרות או מעות ממי שמתנדב לפי שעה, ומחלקין את הגבוי לערב בין העניים, ונותנים ממנו לכל עני פרנסת יומו, וזהו הנקרא תמחוי. מעולם לא ראינו ולא שמענו קהל מישראל שאין להם קפה של צדקה, אבל תמחוי יש מקומות שלא נהגו בו. הגה: ולכן מי שיש לו מזון שבעה ימים, לא יקח מן הקפה ומי שיש לו מזון יום אחד, לא יקח מן התמחוי, כמו שנתבאר לעיל סימן רנ"ג. וצריכים הגבאים שיהיו נאמנים וחכמים וידקדקו על העניים שלא יהיו רמאים. וכל שהגבאי אינו נאמן, אסור לתן צדקה על ידו (הכל בשור).

הוא בהג"ה בא"ח ס' קנ"ד ס"א), * אבל לא מן המזמור. (ג"ו שם) ועין לקמן ס' רנ"ט סעיף ד'.

סימן רנה להרחיק מקפצותה, וכו' ב' סעיפים

א. לעולם ירחיק אדם עצמו מהצדקה ויגלגל עצמו בצער, שלא יצטרך לבריות. וכן * צווי חכמים: עשה שבתך חל, ואל תצטרך לבריות. * ואפלו היה חכם מכבד והעני, יעסק באמנות ואפלו באמנות מגולת, ואל יצטרך לבריות.

ב. * כל מי שאינו צריך לטל מהצדקה ומרמה העם ונוטל, אינו מת עד שיצטרך לבריות. * וכל מי שצריך לטל ואינו יכול לחיות אלא אם כן יטל, כגון זקן או חולה או בעל יסורין, ומגיס דעתו ואינו נוטל, הרי זה שופך דמים, ומתחייב בנפשו, ואין לו בצער אלא עונות וחסאים. * וכל מי שצריך לטל ומצער עצמו, ודוחק את השעה, וחי חיי צער כדי שלא יטריח על הצבור, אינו מת עד שיפרנס אחרים, ועליו הכתוב אומר: ברוך הגבר אשר יבטח בה' (ירמיה יז, טז).

באר הגולה

שנראה מדברי הפוסק' שלא חילקו בדבר שהם סוברים דרב יוסף נמי שבויו עובדי כוכבים פדה מהם: ה גס זה שם: א פסחים דף ק"ג ע"א: ב שם וב"ב דף ק"י ע"א: ז לשון הרמב"ם סוף הלכות מ"ע ממשה סוף פאה: ד שם מהירושלמי כל מי שאינו נוטל שופך דמים וכפיוש הרמב"ם דלא תקשי ממשה דלקמן אהירושלמי: ה משנה שם וכפי' הרמב"ם וכפ"י לעיל: א לשון רמב"ם ריש פ"ט מהל' מ"ע משמעות הגמרא ב"ב דף ח' וממשה דסוף פאה וכו' המרדכי בפ"ק דב"ב בשם ר"מ דה"ה להכניס אורחים ולחלק להם צדקה: ז ממשה דסוף פאה: כתבו הב"י לעיל בס"י רמ"ט לעמוד הבא

הַלְכוּת יוֹם הַכַּפּוּרִים סִמָּן תַּרְה תרו

באר הגדה
לעמוד הקודם

אולי תלך זכר. ובוחרין⁷ בתרנגולים⁸ לבנים, על דרך שנאמר אם יהיו חטאים פשנים כשלג ילבינו.⁹ ונהגו לתן הכפרות לעניים או לפדותן¹⁰ במקומן שנותנים לעניים (מהרי"ל). ויש מקומות שנותנין לילך¹¹ על הקברות ולהרבות¹² בצדקה, והכל מנהג יפה. ויש להסמיק שחיטת הכפרות מיד לאחר שהחזירו עלי¹³ וסומך ידיו עליה, דמות הכרפן.¹⁴ וזורקין בני מעיהם על הגנות או בחצר, מקום שהעופות יכולין לקחת משם. (טור):

תרו שִׁיפִּיס אָדָם חֲבֵרוֹ בְּעֶרֶב יוֹם הַכַּפּוּרִים. ובו ד' סעיפים:

א. ^אעֲבֹרֹת שְׂבִין אָדָם לַחֲבֵרוֹ אִין יוֹם הַכַּפּוּרִים מִכֹּפֶר עַד שִׁיפִּיסָנוּ, וְאִפְלוּ לֹא הִקְנִיטוּ אֶלֶּא בְּדָבָרִים *בְּצִירָה לְפִיסוֹ. וְאִם אִינוּ מִתְפִּיס בְּרֵאשׁוֹנָה, ^ביִחְזֹר וְיִלָּךְ פַּעַם שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית וְיִכְבֹּל פַּעַם יֶקֶח עִמּוֹ שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים. ^גוְאִם אִינוּ מִתְפִּיס בְּשִׁלֹּשׁ פַּעַמִּים, ^דאִינוּ זָקוּק לוֹ. (מיהו, יאמר

א משנה יקא פה.
ב מכמה עברי שם
בגמרא פו. ג מימרא
דב חסדא שם.

באר היטב

ג. ^אלבנים. ומכל מקום אין לחזור אחר לבנים דוקא דהוה בעין דרכי האמרי, אלא אם יודעו לו לבן יפה, ב"ח. ואם אין לו תרנגול יפה שאר בעלי חיים ורגלים אצל לא תורים ובני יונה דראוי להקריבה ונראה כמקדיש קדשים בחוץ, מגן אברהם, עין שם: ^דבצדקה. וזהו טוב יותר מנותן לעני תרנגול, דיתבשר, ש"ח ומהרי"ל. והנהגה לתן מעשר לא יקח זה הפדיון ממעות מעשר אלא ממעות עצמו, ש"ח: ^הבצדקה. והצדקה שנותנין שם הוא פדיון הכפרות. לבוש, ואם כן ראוי לתת כפי ערך הכפרות שיש לו, מגן אברהם. ונראה לי דאין לומר תחנות שם רק מה שמקדיש מקדומים, מאחר דאין אומרים תחנות, מגן אברהם. ונראה לי גם כן דהוא הדין בערב ראש השנה: ^ווּסוּמְךָ. ושי"ח כתב דיש למנוע דבר זה, דנראה כמקדיש קדשים בחוץ, עין שם: ^זוְזוֹרְקִין. שדרך התרנגולים לילך אנה ואנה ומתפרנסין מהגזל, גם

אוקלים שקצים ורמשים, לכן אין להנות מהם, לבוש. ושי"ח כתב משום דתמנית, שיתקמו עליו מן השמים. וכתב הטור דכבר נקליות בכלל בני מעיהם הם. ומשמע בגמרא דאחר וכול לשלם מן הגזל ולאלכס, דאין דרך להשליך בבלות בגג, שי"ח. עין שם במה שכתב הא לא דחתה היא דהא אמרין הוה שדי כוליתא, וכל שהוא דרך השליכה ודאי של אסור הוא וכו', עין שם, נראה מדבריו דחתה שדי וכו' קאי לבני בית, וליתא, דבגמרא איתא דהוה שדי לעורבא כבדא וכוליתא וכו', אם כן מאי אהני לן לשנא דשדי וכו' לומר דחתה של אסור, הא לשנא דהוה שדי קאי להעורבים, וק"ל. ועין יד אהרן:

א. ^איחזור. במין רצוי אחר, ב"ח: ^באינו. ואם רצה לפיסו יותר רשאי, אם אין שם בני התורה, ב"ח:

משנה ברורה

ד. ^אבתרנגולים לבנים. ומכל מקום אין לחזור אחרי לבנים דוקא, כמו שנותנין אנשים שמקדישין אחרים ביותר ונותנין ביקר, והוא מדרכי האמרי וחק עב"ס, אלא אם כבא ממילא לנקות במקח שאר תרנגולים יקנה אותו ולא יאמר כלום [אחרונים]. כתבו האחרונים, אם אין לו תרנגול יקח און או שאר בעלי חיים ^אשאנים ראויים להקריבה למזבח, ובאמת לפדותן טוב יותר ^בשלא יתבישו העניים, שיאמר, זה נתן עונותיו על ראשו ושלחו אלי. ^גואם יודע בו שלא יתבשר, יכול לתן לו העופות עצמם, שלפעמים נהנה יותר, שהוא הנאה שאין צריך לטרוח: ^דבמקום שנותנין וכו'. רוצה לומר, שצריך ^הדמי שווי הכפרות ששחטין ויחלק דמי הוה לעניים, ^ווהינו אם הכוללת בידו. וכתבו האחרונים, דמי שפודה אותו ויש בידו מעות מיער שלו לא יפדה בהם, רק במעות של חלין: ^זעל הקברות ולהרבות. ויכול לתן ^חזה ממעות פדיון הכפרות. ^טואין להרבות שם בתחנות, רק מה שמקדיש מהקדומים, שהרי אין אומרים היום תחנות: ^יהוּסוּמְךָ יְדִיו יָלִינוּ. ויש שכתבו ^{יא}שיש למנוע דבר זה, דנראה כמקדיש קדשים ושחטין בחוץ. ^{יב}ואחרים כתבו שאין לחש לזה, כיון שהתרנגול אינו ראוי למזבח: ^{יג}וְזוֹרְקִין. שדרך התרנגולים לזון מן הגזל, ובני המעים הם הכלים הראשונים שמקבלים הגזל, לכן מרחיקין עצמם מאלכס, כדי לתן אל לבו להרחיק מן הגזל, ^{יד}וגם משום דתמנית, כשם שמרחם על הבריות לפרנסן ויחזמו עליהן מן השמים:

א. ^אצריך לפיסו. דגם כזה עבר על אסור דאונאת דברים. ^בוהנה, אף על פי שגם בשאר ימות השנה מחיב לפיס למי שפשע בגנדה, מכל מקום אם אין לו פנאי הוא ממתיך לפיסו על יום אחר, אצל בערב יום הכפרים מחיב לתקן הכל כדי שישתור מכל עונותיו, כדכתב כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם וגו', וכל שכן אם יש בידו ^גמן הגזל ואונאה וכל דבר הנוגע במקדש יקח לתקן. ונהוה המקטרג הגדול על האדם, כמו שאמרו חז"ל, סא מלא עונות. מי מקטרג, גזל מקטרג בראשו. ואם יש לחברו בידו מומן שיש לו תביעה עליהם ויודיענו, אף על פי שחברו לא ידע מזה כלל, ועל כל פנים יסדר לפני הרב ומורה צדק הענין בשלמות ובאמת בלא שקר, ולשאל האידך להתנהג. כללו של דבר, כל דבר שבממון לא יסמך על הוראתו, כי היצר הרע יש לו התרים הרבה [חיי אדם]: ^בלפיסו. ונכון ^גשילך בעצמו אליו, ולא ישלח תחלה אמצעי שיצדק לקבל פייסו, ואם קשה עליו לילך בעצמו תחלה, או שיועד שיותר קרוב הפיוס על ידי איש אמצעי שיתנהג ביניהם, יכול לעשות על ידי אמצעי: ^גיחזור וילך. ויפסנו בכל פעם ^דבמין רצוי אחר. ובשעת בקשת מחילה צריך לפרט מה שחטא לחברו, אם לא כשיועד שחברו יתבשר מזה כשפטר החטא, און לא יפטר אותו. ^הומי שהוא מבקש מחילה מרבים בכלל, אינו יוצא אם יודע שיש לאיזה יחיד בפרט: ^וואם אינו מתפייס בשלשה פעמים. רוצה לומר באופן זה, על ידי רבוי אנשים: ^זה. אינו זקוק ^חואם רצה לפיסו יותר, ורשאי, אם אין שם בנין התורה:

שער היציון

יא. מגן אברהם: יב. שם: יג. משה אפרים: יד. מגן אברהם: טו. פשוט: טז. מן אברהם: יז. שם: יח. שי"ח. יט. אליה רבה והפני"ז: כ. חיי אדם: כא. שי"ח: א. משה אפרים: ב. ונראה פשוט דבאסור גזל ואונאה וכתאי גזל דרודע שהוא לא התקל לעשה דוהשיב את הגזל, אין רשאי להתמין עד ערב יום הכפרים, דכל שעה ושעה יש עליו

פרשת ויצא יעקב

ספר הוזהר

(דף קסג ע"ב)

תתצו

פרשת ויצא יעקב

ספר הוזהר

תתצו (דף קסג ע"ב)

אתחזי ליה פקיה אתפרשת מיניה.

דכתיב, (בראשית ל) ויפגש לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן. לבדו, הנה בלחודו, ולא ישמש בטעונו אחריו דבסטרין אחריו. ופאה חולקהו דישאל, דעליהו כתיב, (דברים ד) כי עם קדוש אתה לוי אלהיך ויך בחר לוי וגו'.

ותא חזי, יעקב איהו תושבחה דאבהו, ואיהו כללא דכלהו, ובגין דאיהו כללא דכלא, בגין כך איהו קאים לאנהרא לסיחרא, דיעקב איהו קאים לאתקנא לתפלת ערבית.

וכל ההוא תקונא, איהו כךקא חזי ליה, כל אינון סטרין קדישין פלהו בתקונא אתקין בסטרין, ואפריש חולקיה, מחולקא דשאר עמין. אלן

תרגום לשון הוזהר

לו - שהתקין תקונים לאמונה. לבדו - כמו שנאמר ויך בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים. ולא שתם על צאן לבן - שלא שם חלקו וגורלו עמהם.

ועל כן יעקב, שלמות האבות, התקין סוד האמונה, והפריד חלקו וגורלו מהחלק והגורל של שאר העמים. ועל זה כתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

רבי אבא אמר, אשרי חלקם של ישראל, שהם עליונים על העמים עובדי כוכבים ומזלות, משום שדגגתם למעלה, והדרגות של העמים עובדי כוכבים ומזלות למטה. אלו בצד הקדשה, ואלו בצד השמאה. אלו למין, ואלו לשמאל.

דישראל, דאינון עלאין על עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות, בגין דדרגא דלהון לעילא, ודרגין דעמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות לתתא, אלן בסטרא דקדושה, ואלן בסטרא דמסאבא, אלן לימינא, ואלן לשמאלא.

פיון דאתחבר בי מקדשא, מה כתיב, (איכה ב) השיב אחור ימינו מפני אויב, ובגין כך כתיב, (תהלים ס) הושיעה ימינך וענגי. ושמאלא אתגבר ומסאבא אתתקף, עד דיכני קדשא כריף הוא בי מקדשא, ויתקין עלמא על תקונו, ויהדרון מליה כדקא יאות ויתעבר סטרא מסאבא מן עלמא. והא אתמר, דכתיב (זכריה ג) ואת רוח השמאה אעביר מן הארץ וגו', (דף קסד ע"א) וכתיב, (ישעיה כח) בלע המות לצח וגו'.

וישתאר קדשא כריף הוא בלחודו,

כמה דכתיב, (ישעיה ב) והאלילים כליל יחלף, וכתיב, (שם) ונשגב יי לבדו פיום ההוא. הוא בלחודו, כמה דכתיב, (דברים לב) ואין עמו אל נכר, בגין דישתצי חילא מסאבא מעלמא, ולא ישתאר לעילא ותתא אלא קדשא כריף הוא בלחודו, וישאל לפולחניה, עם קדיש, ויתקרי קדיש, דכתיב, (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם. ובגין הא מלכא יחידי, לעילא ותתא, ועמא יחידיאה לפולחניה, כמה דכתיב, (דברים חמ"א א) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ.

רבי יצחק ורבי ייסא, הוו אולי בארחה, אמר רבי ייסא, הא שכינתא לגבן נתעסק במלי דאורייתא, דכל מאן דעסיק במלי דאורייתא וישתדל בה, זכי לאמשכא ליה בהדיה.

תרגום לשון הוזהר

ואין עמו אל נכר, משום שייכלה כח השמאה מן העולם, ולא ישאר למעלה ולמטה אלא הקדוש ברוך הוא לבדו, וישראל לעבודתו, עם קדוש. ויקרא קדוש, שכתוב (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם. ואן יהיה מלך יחידי למעלה ולמטה, ועם יחידי לעבודתו, כמו שכתוב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ.

רבי יצחק ורבי ייסא היו הולכים בדרך. אמר רבי ייסא, הנה שכינה אצלנו, נתעסק בדברי תורה, שכל מי שעוסק בדברי תורה ומשתדל בה, זוכה להמשיך אותה עמו.

פתח רבי יצחק ואמר, (תהלים יח) חי' ו' וברוך צורי ויורם אלוהי ישעי, האי קרא איהו וזא. חי' ו' לא ידענא דקדשא ברין הוא אקרי חי, אלא אפילו צדיק גמור, איהו אקרי חי, דהא חי, צדיק איהו לעילא וצדיק איהו לתתא. לעילא קדשא ברין הוא אקרי חי. לתתא צדיק אקרי חי, דכתיב, (שמואל ב כג) ויבניהו בן יהוידע בן איש חי, אמאי אקרי חי בגין דאיהו צדיק, דהא צדיק חי אקרי, חי העולמים. וברוך צורי, כלל חד, חי וברוך, דלא מתפרשי מהדרי, דכד מתחברין כחדא אקרי (שיר השירים ד) באר מים חיים. דא נביע לגו, ודא אתמליא מניה.

ויורם אלוהי ישעי, דא עלמא עלאה, דאיהו רם ונשא, רם על כלל. דהא

מניה נפיק כלל, (מקורא דלא פסיק) וכל נביעו דנביע, לאתמליא בירא כדקא יאות. ומתמן אתפרכא, לאנהרא לכל אינון דלתתא, וכד (תא) אתמליא, כלל כדקא יאות, בדין ויורם אלוהי ישעי.

פתח רבי ייסא ואמר, (איוב לו) לא יגרע מצדיק עיניו ואת מלכים לפסא וישיבם לנצח ויגבהו, תא חזי, פד חיבינא לא שלטין בעלמא ואתאכידו מניה (מלמא), בדין צדיק איהו שלט בעלמא, דהא הוא דכתיב, (שם) לא יחיה רשע ומשפט עניים יתן. מה כתיב בתריה, לא יגרע מצדיק עיניו, מהו עיניו, כמה דאת אמר (תהלים לד) עיני ו' אל צדיקים.

ואת מלכים לפסא, אלן אינון מלכין שליטין, דאתאחדן לפסא.

תרגום לשון הוזהר

פתח רבי יצחק ואמר, (תהלים יח) חי' ה' וברוך צורי ויורם אלוהי ישעי. הפסוק הזה הוא סוד. חי' ה', וכי לא ידענו שהקדוש ברוך הוא נקרא חי? אלא אפילו צדיק גמור, הוא נקרא חי, שהרי חי' - צדיק הוא למעלה וצדיק הוא למטה. למעלה הקדוש ברוך הוא נקרא חי' - למטה הצדיק נקרא חי, שכתוב (שמואל ב כג) ויבניהו בן יהוידע בן איש חי. למה נקרא חי? משום שהוא צדיק, שהרי צדיק נקרא חי, חי העולמים. וברוך צורי - הכל אחד. חי וברוך - שלא נפרדים זה מזה. שכאשר מתחברים יחד נקרא באר מים חיים. זה נובע החוצה, וזה מתמלא ממנו.

פתח רבי ייסא ואמר, (איוב לו) לא יגרע מצדיק עיניו ואת מלכים לפסא וישיבם לנצח ויגבהו. בא ראה, כשרשעים לא שולטים בעולם ונאבדים ממנו (מהעולם), אז הצדיק שולט בעולם. זהו שכתוב לא יחיה רשע ומשפט עניים יתן. מה כתוב אחרי? לא יגרע מצדיק עיניו. מה זה עיניו? כמו שנאמר (תהלים לד) עיני ה' אל צדיקים.

ואת מלכים לפסא - אלו הם המלכים השולטים שנאחזים בפסא. וישיבם לנצח - שהתקיימו בפסא בקיום שלם. ויגבהו - למה ויגבהו?

וישיבם לנצח, דאתקיימו בפרסיא, בקיימא שלים. ויגבהו, אמאי ויגבהו, לשלטא בעלמא, ויתקיים פרסיא על סמכויה. דבר אחר ויגבהו, דנטלי פרסיא, וזקפין לה לעילא, לאתאחדא באתריה כדקא יאות, וידין כלל יחדא חדא.

עד דהו אולי, כמו חד בר נש, דהו אתי וחד ינוקא עמיה, רכיב על כתפיה. אמר רבי יצחק, ודאי האי בר נש יודאי איהו, ויגבין לזבאה לבני נשא קא אתי. אמר רבי ייסא, נזכה אנו בקדמיתא ביה.

פד מטא לגביהו, אמר רבי ייסא אן קיסתא דטרימא (ס"א קיסטא דעמידא) בקירטוי דאורחא, אמר בגין דיזכון (ד"א י"ג ב') בגי נשא, דהא תרין בגין אית לי, ואתא טורנא למתא.

תרגום לשון הוזהר

בינתיים פתח אותו יהודי ואמר, (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי וגו'. הקרבן של הקדוש ברוך הוא בכל יום כדי לזון את העולם ולתת לכללה למעלה ולמטה, שהרי בהתעוררות שלמטה מתעורר למעלה, ובהו מתכללים כל אחד ואחד כראוי.

את קרבני לחמי - זהו שכתוב (שיר ה) אכלתי יערי עם דבשי שיתי ייני עם חלבי. לאשי - זהו שכתוב אכלו רעים וגו'. ומה הקדוש ברוך הוא צוה לעורר מזון למעלה ולמטה כדי לעורר מזון למטה מהמזון ההוא - מי שזוהר לקים נפש על אחת כמה וכמה שהקדוש ברוך הוא מברך אותו, ויעיר לו מזון לשלמעלה, לעמוד הבא

ראינו בעיר-יהוה צבאות בעיר
אלהינו אלהים יכוננו עד-עולם
סלה: ידמינו אלהים חסדך בקרב
היכלך: כשמך אלהים בן תהלתך
על-קצוי-ארץ צדק מלאה ימינך:
ישמח הר-ציון תגלנה בנות יהוה
למען משפטך: כסבו ציון והקיפה
ספרו מגדליה: שיתו לפכם א
לחילה פסגו ארמונותיה למען תספרו
לדור אחרון: כי זה אלהים
אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו על-
מות:

ט לחודש יום חמישי

מו * למנצח לבני-קרח מזמור:
ב שבע-זאת פלי-העמים קאזינו
פלי-ישיבי חלד: ג גס-בני אדם גס-בני-
איש יחד עשיר ואביון: ד פי ידבר
חכמות והגות לפי תבונות: ה אטה
למשל אזני אפתח ככנור חידתי:
ו למה אירא בימי רע עון עקבי
יסובני: ז הפטחים על-חילם וברכ
עשרם יתהללו: ח אח לא-פדה יפדה
איש לא-יתן לאלהים כפרו: ט ויקר
פדיון נפשם וחדל לעולם: י ויחי-עוד
לנצח לא יראה השחת: יא כי יראה א
חכמים מותו יחד כסיל ובער יאבדו
ועזבו לאחרים חילם: יב קרבם
בתימו א לעולם משכנתם לדר ודר
קראו בשמותם עלי אדמות: יג ואדם

הארץ קשת ישבר וקצץ חגית עצלות
ישרף באש: יא הרפו ודעו כי-אנכי
אלהים ארום בגוים ארום בארץ:
יב יהוה צבאות עמנו משגב-לנו אלהי
יעקב סלה:

מו * למנצח לבני-קרח מזמור:
ב פלי-העמים תקעו-בך הרעיו
לאלהים בקול רנח: ג כי-יהוה עליזון
נורא מלך גדול על-פלי-הארץ:
ד ידבר עמים תחתינו ולאמים תחת
רגלנו: ה יבחר-לנו את-נחלתנו את
גאון יעקב אשר-אהב סלה: ו עלה
אלהים בתרועה יהוה בקול שופר:
ז זמרו אלהים זמרו זמרו למלכנו
זמרו: ח כי מלך פלי-הארץ אלהים
זמרו משכיל: ט מלך אלהים על-גוים
אלהים ישב על-כסא קדשו: י נדיבי
עמים ינאספו עם אלהי אברהם כי
לאלהים מגיאי-ארץ מאד נעלה:

מו * שיר מזמור לבני-קרח: ב גדול
יהוה ומהלל מאד בעיר אלהינו
הר-קדשו: ג יפה נוף משוש כל-
הארץ הר-ציון ירכיץ צפון קרית מלך
רב: ד אלהים בארמונותיה נודע
למשגב: ה כי-הנה המלכים נועדו
עברו יחדו: ו תמה ראו בן תמהו
נבחרו נחפזו: ז רעה אחזתם שם
חיל פילדה: ח ברוח קדים תשבר
אניות תרשיש: ט פאשר שמענו א בן

קציעות כל-בגדתיך מן-היכלי שן מני
שמחה: י בנות מלכים ביקרותיך
נצבה שגל לימינך בכתם אופיר:
יא שמעי-בת וראי והטי אזנך ושכחי
עמך ובית אביו: יב ויתאו המלך יפך
כי-הוא אדניך והשתחו-לו:
יג ובת-צר במנחה פניך יחלו עשירי
עם: יד פלי-כבודה בת-מלך פנימה
ממשבצות זהב לבושה: טו לרקמות
תובל למלך בתולות אחריה רעותיה
מובאות לך: טו תובלנה בשמחת וגיל
תבאינה בהיכל מלך: יז תחת אבתיך
יהיו בניך תשיתמו לשוים בכל-
הארץ: יח אופירה שמך בכל-דר ודר
עליך עמים יהודוך לעלם ועד:

מו * למנצח לבני-קרח על-עלמות
שיר: ב אלהים לנו מחסה ועז
עזרה בצרות נמצא מאד: ג על-כן
לא-נירא בהמיר ארץ ובמוט הרים
בלב ימים: ד יהמו יחמרו מימיו
ירעשו הרים בגאותו סלה: ה נחר
פלגיו ישמחו עיר-אלהים קדש
משכני עליון: ו אלהים בקרבה בל-
תמוט יעזרה אלהים לפנות בקר:
ז המו גוים מוט ממלכות נתן בקולו
תמוג ארץ: ח יהוה צבאות עמנו
משגב-לנו אלהי יעקב סלה: ט לכו-
חזו מפעלות יהוה אשר-שם שמות
בארץ: י משבית מלחמות עד-קצה

ומתנכם: יא פל-זאת באתנו ולא
שכחנו ולא שאלנו בכריתך: יב לא-
נסוג אחור לבנו ותט אשרינו מני
ארץ: ב כי דכיתנו במקום תנים
ותכס עלינו בעלמות: כא אם-שכחנו
שם אלהינו ונפרש כפינו לאל זר:
כב הלא אלהים יחקר-זאת כי-הוא
יודע תעלמות לב: כג כי-עליך הרגנו
כל-היום נחשכנו כצאן טבחה:
כד עזרה למה תישן אדני הקצה
אלי-תזנח לנצח: כה למה-פניך תסתיר
תשכח ענינו ולחצנו: כו כי שחה
לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו:
כז קומה עזרתה לנו ופדנו למען
חסדך:

מוה * למנצח על-ששנים לבני-קרח
משכיל שיר ידידת: ב רחש לפי א
דבר טוב אמר אני מעשי למלך לשוני
עט א סופר מהיר: ג יפליפת מבני אדם
הוצק חן בשפתותיך על-כן ברכך
אלהים לעולם: ד חגור-חרבך על-יך
גבור הודך והדרך: ה והדרך א צלח
רכב על-דבר-אמת וענוה-צדק ותורך
נוראות ימינך: ו חציו שנונים עמים
תחתיד יפלו בלב אויבי המלך:
ז כסאך אלהים עולם ועד שבת מישר
שבת מלכותך: ח אכת צדק ותשנא
רשע על-כן א משחק אלהים אלהיך
שמן ששון מחברך: ט מר-ואהלות

כד	תהלים	נז, נח, נט	ספר	כז	תהלים	נד, נה, נו	ספר
אֲדֹנִי בִסְמִכִי נִפְשִׁי: ז יִשׁוּב יִשְׁכֵּב הָרַע לְשָׁרֵי בְּאַמְתָּךְ הַצְמִיתָם: ח בַּנְדָּבָה אֲזַבְחָה-לְךָ אֹדָה שְׁמֶךָ יִהְיֶה כִּי-טוֹב: ט כִּי מִפְלִצְרָה הִצִּילֵנִי וּבְאִיבֵי רָאתָה עֵינִי:	אֶחָלֵל דְּבַר בְּיִהוָה אֶחָלֵל דְּבַר: יב בְּאֱלֹהִים בְּטַחְתִּי לֹא אִירָא מִה־יַּעֲשֶׂה אָדָם לִי: יג עָלַי אֱלֹהִים נִדְרִיךָ אֲשַׁלֵּם תּוֹדָת לְךָ: יד כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת הֲלֹא רַגְלִי מִדְּחִי לְהַתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים:	נז * לַמְנַצֵּחַ אֶל-תִּשְׁחַת לְדָוִד מִכְתָּם בִּכְרָחוּ מִפְּנֵי-שְׂאוֹל בַּמַּעֲרָה: ב חֲנִנִי אֱלֹהִים ו חֲנִנִי כִּי בְךָ חֲסִיָּה נִפְשִׁי וּבִצֵּל-בִּנְפִיק אֶחְסֶה עַד יַעֲבֹר הַיּוֹת: ג אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֲלִיּוֹן לֵאל גִּמְרָ עָלַי: ד יִשְׁלַח מִשְׁמַיִם ו יוֹשִׁיעֲנִי חֲרָף שְׂאָפִי סִלָּה יִשְׁלַח אֱלֹהִים חֲסִדוֹ וְאַמְתּוֹ: ה נִפְשִׁי בַתּוֹף לִבָּאִם אֲשַׁכְּבָה לְהִטִּים בְּנֵי-אָדָם שְׁנֵיהֶם חֲנִית וְחָצִים וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חֲדָה: ו רֹמְמָה עַל-הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל-פְּלִהֲאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ: ז רֶשֶׁת ו הִכִּינוּ לַפַּעֲמִי כִפְף נִפְשִׁי פָרוּ לִפְנֵי שִׁיחָה נִפְלוּ בַתּוֹכָה סִלָּה: ח נִכּוֹן לִבִּי אֱלֹהִים נִכּוֹן לִבִּי אֲשִׁירָה וְאֲזַמְּרָה: ט עֹרֶה כְּבוֹדִי עֹרֶה הַנֶּבֶל וְכִנּוֹר אֲעִירָה שֹׁחַר: י אֹדְךָ בַּעַמִּים ו אֲדַגִּי אֲזַמְּרֶךָ בַּלְאֲמִים: יא כִּי-יִגְדֵל עַד-שָׁמַיִם חֲסִדֶּךָ וְעַד-שְׁחָקִים אֲמַרְךָ: יב וְרֹמְמָה עַל-שָׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל-פְּלִהֲאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ:	נח * לַמְנַצֵּחַ אֶל-תִּשְׁחַת לְדָוִד מִכְתָּם בְּשִׁלַּח שְׂאוֹל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת-חִפְּזֵית הַהִמָּיתוּ: ב הִצִּילֵנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהֵי מִמְתְּקוֹמִי תִשְׁגָּבֵנִי: ג הִצִּילֵנִי מִפַּעְעֲלֵי אֹן וּמֵאֲנָשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֲנִי: ד כִּי הִנֵּה אֲרָבּוּ לִנְפְשִׁי נִגְרוּ עָלַי עֲזִים לֹא-פִשְׁעִי וְלֹא-חַטָּאתִי יִהְיֶה: ה בְּלִי-עֹץ יִרְצֹן וּכְפֻלָּנִי עֹרֶה לִקְרָאתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יִהְיֶה אֱלֹהִים ו צִבְאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַקִּיצָה לִפְקֹד כָּל-הַגּוֹיִם אֶל-תַּחֵן כָּל-בְּגִדֵי אֹן סִלָּה: ז יִשְׁכּוּב לְעָרֹב יִהְיוּ כָּלֵב וּיְסֻבּוּ עִיר: ח הִנֵּה ו יִפְעֹעוּ בִפְיָהֶם חֲרֻבוֹת	וּשְׁיַעֲנִי: יח עָרֹב וּבִקָּר וּצְהָרִים אֲשִׁיחָה וְאַהֲמָה וּשְׁמַע קוֹלִי: יט פִּדְהָ בְּשָׁלוֹם נִפְשִׁי מִקְרֹב-לִי כִּי-כִרְפִּים הָיוּ עִמָּדִי: כ יִשְׁמַע אֵל ו יַעֲנֵנִי ו יִשְׁכֵּב לְדָם סִלָּה אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לָמוּ וְלֹא יִרְאוּ אֱלֹהִים: כא שְׁלַח יְדֵי בְּשָׁלְמוֹ חָלַל בְּרִיתוֹ: כב חֲלָקוּ ו מִחֲמַת פִּי וּקְרֹב-לָבוּ רַבּוּ דְּבָרָיו מִשְׁמֵן וְהִמָּה פִתְחוֹת: כג הַשְׁלֹךְ עַל-יְהוָה ו יִהְיֶךָ וְהוּא יִכְלִיכֶךָ לֹא-יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לְצַדִּיק: כד וְאַתָּה אֱלֹהִים ו תוֹרְדֵם ו לִבְאֹר שַׁחַת אֲנָשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא-יַחֲצוּ יְמִיהֶם וְאֵנִי אֲבַטֵּחַ-בָּךְ:	נז * לַמְנַצֵּחַ ו על-יוֹנָת אֵלֶם רַחֲקִים לְדָוִד מִכְתָּם בְּאֶחָז אֹתוֹ פִּלְשֵׁתִים בַּגָּת: ב חֲנִנִי אֱלֹהִים כִּי-שְׂאָפֵנִי אֲנוֹשׁ כִּלְהִיּוֹם לַחֵם לִיחֲצֵנִי: ג שְׂאָפּוּ שְׁוֹרֵרֵי כִלְהִיּוֹם כִּי-רִבִּים לַחֲמִים לִי מְרוֹם: ד יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֲבַטֵּחַ: ה בְּאֱלֹהִים אֶחָלֵל דְּבָרָם בְּאֱלֹהִים בְּטַחְתִּי לֹא אִירָא מִה־יַּעֲשֶׂה כְשֶׁר לִי: ו כִּלְהִיּוֹם דְּבָרִי יַעֲצָבוּ עָלַי כִּלְ-מַחֲשַׁבְתָּם לָרַע: ז יִגְרוּ ו יִפְּצוּ יִצְפּוּנוּ הִמָּה עֲקָבִי יִשְׁמְרוּ כְּאֲשֶׁר קָוָו נִפְשִׁי: ח עַל-אֹן פִּלְט-לָמוּ בָאָף עַמִּים ו הוֹרֵד אֱלֹהִים: ט נָדִי סִפְרָתָה אֲתָה שְׁמִיָּה דְּמַעַתִּי בְּנֹאדֶךָ חֲלָא בִּסְפָרְתָּךְ: י אֲזוּ לְשׁוּבוֹ אוֹיְבִי אַחֹר בְּיוֹם אֶקְרָא זֶה-דְּעַתִּי כִּי-אֱלֹהִים לִי: יא בְּאֱלֹהִים		

יום שישי

מוזכר

אשרי העם יג

לקוטי

לעמוד הקודם

ז:

הנראה, וחזר בן הראות מחמת ההפאה לעינים, ונצטיר הדבר הנראה בעינים, ואז העינים רואים את הדבר הנראה, כי הראות מביא את הדבר לתוך העינים; אבל בשהדבר הנראה הוא רחוק, אז קדם שיגיע בן הראות להדבר הנראה, מתפזר בתוך האויר ונתפזר, ואין מגיע בהפאה על הדבר, ועל־ידיה אין חוזר הראות לעינים, ואז אין העינים רואין, כי עקר הראות הוא מחמת ההפאה. וזה (תהלים ב): שוב נא, הבט משמים וראה - שישבו הקטה שפופי משמים עלינו, ישבו עלידי ההפאה, ישבו הראות לעיניו, ואז: וראה; כי הראה עלידי השבת ההפאה. וזה בחינת: והחיות רצוא ושוב. והחיות - הינו התורה, שהיא החיים. רצוא - בבחינת הקטה מעלא לתתא; ושוב בבחינת הקאת הראות בדבר הנראה ונחזר לעינים ונצטיר בעינים, כי העינים הם כמראה לטושה, שנתראה בהם כל דבר שעומד בנגדו, ועלידי שאנחנו קרובים אל התורה, נמצא שאנחנו קרובים אל הראות, ועל־ידיה בן הראות נחזר לעיניו, ונתראים ונצטירים אנחנו בעיניו. אבל העפויים, מחמת שהם רחוקים מהתורה, הם רחוקים מהשגחתו, והשגחתו אין מגיע עליהם בהפאה. נמצא, השגחתו על העפויים פחצי הראות, בבחינת רצוא, ועלינו השגחתו בשלמות:

ה וזהו בחינת תקוה דמרבבמא עלאה ודמרבבמא תתאה, שעלידי החכם, שלוקח הנפשות ועולה עמהם ויירד עז מבטחה, נתתקנו שני המרבבות. כי יש ארבע חיות בבחינת נפש, וכפא, ויושב על הכפא. אריה שבבחינת נפש, זה בחינת (שיר השירים ח): אריתי מורי עם בשמי. מורי זה בחינת מרת נפש (שמואל א', ח) בחינת (מלכים ב'): ונפשה מרה לה; זה בחינות פגם הנפש, פגם הרצון. בשרוצה דבר תאזה, זה הרצון הוא פגם ומרה לנפש; ועליו, בשבא זה האדם לחכם הדור עם נפשו ורצונו, וחכם הדור לוקח כל הרצונות ולוקט אותם אחד לאחד כדי להעלות אותם בגל, ואז מלקט גם כל הרצונות והנפשות שצפלו. וזהו בחינת אריה - לשון לקט, שמלקט מרת הנפש, הינו פגם הנפש, עם בשמי - עם הרצון הטוב, שמעלה ריח טוב:

ובחינת שור שבנפש, זה האור המוצצח שנתוסף בנפש מחמת הקבוצ, שנתקבץ פאורי הנפש, ואז מאיר הנפש ביותר, כי בשהרצון אין מאיר, אז הנפש בבחינת: ונפש רעבה; כי עקר הרעב - מחמת העדר האור, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (יבמות ע"ד): ויענף ויערעב ויאכילך את המן - מאן שהסומא אינו שבע; כי עקר השבע - מחמת האור שיראה בעיניו, ועלידי שאינו רואה, אין נתמלא נפשו, הינו רצונו, כי טוב מראה עינים מהלך נפש (קהלת ו): ובשמצצח נפשו בצחצחות האור, אזי: ונפש רעבה מלא טוב (תהלים ק), בבחינת (ישעיה טז): והשביע בצחצחות נפשו. וזה בחינת שור - לשון הסתכלות, בבחינת: מראה עינים מהלך נפש. ונשר שבבחינת נפש, זה החדוש שנתחדש הנפש פעלית בבחינת עביר, וזה בחינת נשר - תתחדש בנשר נעורכי (תהלים ק), ואדם שבנפש, זה בחינת (בראשית ב): ויהי האדם לנפש חיה;

וזה בחינת התגלות משיח, שאז יתבטל חסדת הממון, כמו שכתוב (ישעיה ב): ביום ההוא ישליך האדם את אלילי כספו ואלילי זהבו; וזה בחינת (אכה ה): רוח אפינו משיח ה'. וכל זמן שיש עבודה־זרה זאת של ממון בעולם - הרוצאף בעולם (ב), וכפי הבטול של עבודה־זרה זאת, בן נתבטל הרוצאף בבחינת: רוח אפינו משיח ה'; ונתמשך חסד בעולם בבחינת (תהלים יח): ועושה חסד למשיחו. וכשתגלה חסד הנה, ויתמשך הדעת, שהיא בגין הפית, בבחינת (שם ח): ואני ברב חסדך אבוא ביתך, כמו שכתוב בזהר (פסוק, דף רכז): וימינא דא זמין למבא ביימקדשא, כי הדעת הוא בחינת בית, במאמר חכמינו זכרונם לברכה (ברכות ז'): מי שיש בו דעה, כאלו נבנה בית־המקדש וכו'.

ב וזה בחינת התגלות התורה של לעתיד לבוא, כמובא בזהר (שעלעתי יתגלה אורייתא דעתיקא סתימאה, כי עקר קבלת התורה - עלידי השכל, שהוא משה משיח *), כמו שכתוב (משלי כ'): עיר גבורים עלה חכם, ומי שיש לו בחינת משה משיח, יוכל לקבל התורה ויכול להמשיך הארת התורה ללמד שאר בני־אדם, כי התגלות התורה בא מיתורא דקדשא־ברוך־הוא ושכינתה, כמו שכתוב (שם א): שמע בני מוסר אבך וכו' - אבך דא קדשא־ברוך־הוא, ואמך דא בנסתישראל (זהר יתרו פה, פסוק רנ), ויחזקם - עלידי העלאת נפשות ישראל בבחינת מיין נוקבין, והחכם יכול לקח הנפשות ולהעלותם בבחינת מיין נוקבין, בבחינת (משלי יא): ולקח נפשות חכם; ועלידי היחוד הנה גולד התורה, וכשעולה החכם עם הנפשות בבחינת: עיר גבורים עלה חכם, עלידי זה: ויירד עז מבטחה:

ג ונפש זה בחינת רצון, שכל אלו בני־אדם, האבים לחכם־הדור, כל אחד ואחד יש לו איזהו רצון, והצדיק לוקח כל הרצונות ועולה עמהם, ואחר־כך: ויירד עז מבטחה; בבחינת (חזקאל א): והחיות רצוא ושוב: רצוא - בעליות הנפשות, ושוב - בחזרת הנפשות עם התגלות התורה. וזה שמוכא בתקוני זהר (תיקון ע, דף קט): רצוא - דא גורא־ל, ושוב - דא מט"ט שר הפנים. גורא־ל דא גור דלוק (זהר בראשית כג: ובתיקונא שבעין) בבחינות תאות ממון, ושוב דא מט"ט שר הפנים, דאיהו רשים בשם משה, דאיהו משיח, שהוא רוח אפינו, שעלידו נשתתף החימויות. וזה: שפכה - גימטריא משה (זהר בדר קא: פסוק רלא), שהוא משכך אלילי כסף וזהב. רצוא דא רצון, שהוא הנפש ושוב דא משה, שמקבל התורה:

ד ועלידי המשכת התורה נמשך השגחה, כי התורה היא מ'נ'ת'א' [מעמים, נקודות, תגין, אותיות], שהם תלת גוין דעיני ובתעיני. וזה שמתחלת התורה בבראשית: תמן ראשי, תמן פת (תקנים, תקן ד, דף יח), ראשי - אלה ראשי בית אבהם (שמות ו), שהאבות הם תלת גוין דעיני; תמן פת - דא בתעיני. נמצא, כשחכם מביא תורה בגל, נמצא שמביא בן הראות של השגחת השם יתברך עלינו, וכל אחד כפי קרובו אל התורה, בן השגחת השם יתברך עליו. כי עקר בן הראות - מחמת שמכה בדבר

(ב) עיין ספרדיו ק"ג ועיין ספרי פירשת ראה. (ג) עיין זוהר בתעלות דף ק"ב. (ד) זוה"ק בראשית כ"ה כ"ג.

קפג

ארת חיים

הלכות נשיאת כפים הלכה ב

לקוטי הלכות

לעמוד הקודם

על ידי
החודאח
בחינת הלכות
זוכים לברכה
החיים.

וְעַל־כֵּן נמסר לכהנים הברכה בלשון הקדש, דהינו ברכת כהנים, בחינת (במדבר ו, כג): "כה תברכו" - 'בלשון הקדש', כי הם זוכים לשלמות הדבור שהוא לשון הקדש, בחינת: "כה תברכו" וכו' כנ"ל, על-ידי ההלכות כנ"ל, כי על-ידי הלכות זוכים לזה כנ"ל, וכמבאר שם עין שם. ועל-כן קבעו ברכת כהנים אחר הודאה, כי על-ידי ההודאה, בחינת הלכות, זוכים לברכת כהנים, בחינת לשון הקדש כנ"ל.

על-ידי ברכת
כהנים
ממשיכין
השמחה של
שבת לששת
ימי החל

וְעַל־כֵּן צריך לברך בשמחה, כמו שכתוב בשלחן-ערוך (אורח-חיים סימן קכח סעיף מד). כי ברכת כהנים שהוא בחינת לשון הקדש - הוא מקשר לשבת, שעל-ידי-זה ממשיכין השמחה של שבת לששת ימי החל כנ"ל. ועל-כן תפך אחר ברכת כהנים אומרים 'שים שלום', בחינת שלום ואחדות שזוכין על-ידי ברכת כהנים, הינו בחינת התגלות אחדות הפשוט שנתגלה על-ידי בחינת שבת כנ"ל.

ענין שחכמו
עוקר רגליו
בצבונה

וְעַל־כֵּן הכהן עוקר רגליו בצבונה (אורח-חיים סימן קכח סעיף ח), כי עקר ברכת כהנים הוא בשביל העבודה, דהינו לתקן בחינת עבודה, דהינו בחינת עבד מט"ט, כי על-ידי ברכת כהנים שהוא בחינת לשון הקדש, נמשך השמחה של שבת לששת ימי החל שהם בחינת עבד מט"ט. וזה שקבעו ברכת כהנים בתפלה, כי התפלה נקראת עבודה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות לה): 'שלש ראשונות כעבד המסדר שבחו של רבו, אמצעיות כעבד השואל פרס מרבו וכו'. נמצא, שבתפלה האדם כעבד בחינת מט"ט דכלול ח"י ברכאין דצלותא. וצריך להמשיך מהשמחה של שבת לבחינת עבד מט"ט, בחינת (תהלים ק. ב): "עבדו את ה' בשמחה", כמו שכתוב שם, וזה נעשה על-ידי ברכת כהנים כנ"ל. ועל-כן בצבונה עוקר רגליו, לרמוז, שעוקר רגליו לברכת כהנים שעל-ידי-זה יתמקן העבודה בשמחה של שבת כנ"ל, כי גם עקירת רגליו להליכה לברכת כהנים - הוא מעין הברכה, כי ההליכה הוא בחינת הלכות, כי על שם זה נקראין 'הלכות' על שם ההליכה, כמו שכתוב שם (באות ב').

עקירת רגליו
להליכה
לברכת
כהנים
בצבונה, הוא
רמז על תקון
הצבונה

וְעַל־כֵּן הכהנים מבקשין בשעת הליכה על הברכה, ואומרים: 'יהי רצון שתהא הברכה' וכו', כי ההליכה שהוא מרמז על בחינת הלכות הוא סגלת

"הנה הוא יצא לקראתך וראך" וכו', כי זה שיך לזה, כלומר לא די שלא יתקנא בגדלתך, שזה בחינת רע עין, כי אם אפלו מכח המדמה יהיה נשמר אהרן, אדרבא, וראך ושמח בלבך", שזה הפך כח המדמה כנ"ל, עין שם כל זה היטב במאמר המתחיל "ויהי מקץ" (סימן נד). ועל-כן על-ידי ברכת כהנים שמכניעין המדמה שכלב שהוא בחינת עצבות רוח, על-ידי-זה נחללין האברים ונעשה בחינת (איכה ג, מא): "נשא לבבנו אל כפים אל אל בשמים", בחינת (דברים לב, טו): "כי אשא אל שמים ידי", וזה בחינת נשיאת כפים (עין במאמר המתחיל "זכיום הבפורים" בסימן נו).

על-ידי ברכת
כהנים
שעובדי רוח
נחללין
האברים

הלכה ב

על-פי המאמר של הנגה בלקוטי תנינא
(סימן ב), עין שם ב המאמר הרשב.

שעל-ידי ההלכות שהם בחינת תורה והודאה, בחינת שעשוע עולם הבא, על-ידי-זה נתגלה אור האמת, שהוא מאיר על-ידי שלשה שמות להדבור ונשלם הדבור. ושלמות הדבור הוא לשון הקדש, שהוא מקשר לשבת, בבחינת (במדבר ו): "כה תברכו" - 'בלשון הקדש' וכו' (פסוק לח), עין שם. ועל-ידי-זה נמשך השמחה של שבת לששת ימי החל, ואזי נתגלה בחינת אחדות הפשוט, ויודעין שכל הפעולות משתנות שהם בחינת ששת ימי החול, כלם נמשכין מאחד הפשוט יתברך וכו'; ג' עין שם היטב.

על-ידי
ההלכות
תורה
והודאה,
שעשוע עולם
הבא, נתגלה
אור האמת,
המאיר על
ידי שלשה
שמות
להדבור
ונשלם

א. וזה בחינת ברכת כהנים בלשון הקדש שקבעו בין הודאה לשלום (אורח חיים סימן קכח סעיף טו). כי הכהן הוא איש חסיד, בחינת חסידים, ועל-כן זוכה להלכות, כמו שכתוב (דברים לג, ט): "ורו משפטך ליעקב", וכמו שכתוב (שם יז, ט): "ובא אל הכהן או אל השפט", לשאל מהם ההלכה, כי לכהנים נמסרו ההלכות, כי הם בחינת חסידים, כי ההלכות הם בחינת חסידים, כמבאר שם. ועל-ידי-זה זוכים לאמת, כמו שכתוב (שם לג, ח): "תמיד וארריך לאיש חסידך", דהינו הכהן שזוכה לאמת על-ידי ההלכות שהם בחינת חסידים. ועל-כן הכהן זוכה לשלמות הדבור, בבחינת (שמות ד, טו): "והוא יהיה לך לפה" הנאמר באהרן הכהן.

הכחן זוכה
לאמת על-ידי
ההלכות
שהם בחינת
חסידים

לעמוד הקודם

שבחי

פדר הנסיעה שלו לארץ-ישראל ב

הר"ן

לב

זו מלהיות כאן, כי באה הפקדה שאחר שנים או שלשה ימים תהיה מלחמה, ומן הסתם יהרגו הרבה בעיר הזאת, ומה לכם לצרה הזאת; על-כן יתיר לי מעלת כבוד תורתו לילך לשכר ספינה עבורכם בשפת, כי פקוח נפש דוחה שפת. וכן היה, והלך הטלמטש ושכר ספינה עבורם, ונתן אדונו אחד דינר זהב.

ובתוך כך באו עוד הרבה ספינות עם אנשי-חיל מענגלנד גם-כן לעכו, ונתרבה שם עוד הפחד יותר ויותר, והיה דחק גדול בעיר, כי היה המקום צר להם להכיל רבוי אוכלוסין כל-כך, והיה פחד גדול מאד שם באותו השבת (וכל בני הבית שעמד שם רבנו זכרוננו לברכה, כלם פרשו פניהם). אף אף-על-פי-כן היה להם לרבנו זכרוננו לברכה ולהאיש שהיה עמו קצת נחמה מה ששכר שכרו ספינה בשבילם; גם היה להם צער מה שלא הכינו לעצמם כלל שום אכילה ושתיה לקח על הספינה, כי כפתאם היה הדבר פנ"ל, וזכרו את עצמם שובכניסתם על הספינה מחוץ-לארץ לארץ-ישראל היה להם על הספינה כל טוב על ארבעה או חמשה חדשים כמנהג הולכי הים, ועכשו לא היה להם כלום.

בבקר ביום ראשון שלח רבנו זכרוננו לברכה את האיש שהיה עמו שילך עם הטלמטש לקנות צדה לקח על

הספינה כנהוג. ולא מצא לקנות על השוק, וחזר לאכסניא, ורבנו זכרוננו לברכה עמד אז מעטף בטלית ותפלין ולא דבר אתו מאומה; והאיש הנ"ל נפל ונרדם מגדל הצער והאימה, ורבנו לא ידע שהוא בבית. בתוך כך נעשה הרעש הגדול שם, כי בא הפקדה מהפעשא שהוא נתן ארפא רק שתי שעות: מי שאינו יודע תכסיסי מלחמה - יראה לברח על הים, כי אין שום שער פתוח לצאת מן העיר כי אם דרך הים, ומי שימצא תוך העיר אחר שתי שעות - ישתטו אותו שם; כי הישמעאלים של העיר היו רוצים לעשות הרחבה בתוך העיר, שלא יהיה להם דחק כל-כך מאנשים הרבה, על-כן רצו לשחט את הנמצאים שם, לפנות להם מקום שלא יהיה להם דחק כל-כך. והיה שם רעש גדול וצעקה גדולה בעיר, ופחד ואימה גדולה מאד. ובשעת הרעש הגדול ברח רבנו זכרוננו לברכה משם על הים, ולא הסתפל כלל על האיש הנ"ל שהיה עמו והוא היה נרדם פנ"ל.

אחר-כך נתעורר האיש הנ"ל וראה שרבנו אינו בבית, והמתין עד-בוש, ואחר-כך הלך לחצר, וראה ושמע שאנשים ונשים וטף צעקים ויבכים במרירות גדול מאד, ומעל שועת העיר השמים. והגבירה של הבית כשראתה אותו את האיש הנ"ל של

שבחי

פדר הנסיעה שלו לארץ-ישראל ב

הר"ן

לב

רבנו זכרוננו לברכה, באתה אצלו ואמרה לו: אוי ואבוי, חס אני על נעוריתם, שאתם תהיו נהרגים פה; אנחנו קבלנו על-כל-פנים טובה כאן, עכשו אנו צריכים לקבל גם-כן מה שנגזר על המקום הזה, אבל עליכם רחמנות גדול, כי תאבדו פה ממשפחותיכם וכו', וכיוצא בדברים האלה. ונפל עליו חרדה גדולה, עד שלא היה לו כח למשמש באצבעותיו. ושאל אותה על רבנו, והשיבה: כמדמה לי שהוא ברח על הים. והוא כששמע זאת רצונו היה לקח התבה עם המעות והחפצים שלהם, כי רבנו זכרוננו לברכה ברח לשם לבדו בלי שום דבר, ולא יכל האיש לבדו לשאת את התבה; והזמין לו השם איזה פרנק, ונתן לו התבה עם החפצים, וברח עמו לים.

ומחמת המהומה הגדולה שהיתה בעיר, כמעט שאחד תקע ספינו בחברו, ולא היה באפשרי לילך בעיר. אף בחמלת ה' היתה סבה מאת ה' שבאותה השעה עמדו ישמעאלים על גג החומה והכריזו על איזה בשורה טובה, ונתקבצו אליהם הרבה אנשים, ומחמת זה היה לו דרך לעבר בעיר לילך אל הים.

וכאשר בא האיש הנ"ל אל הים ראה הרבה ספינות, ולא ראה את רבנו שם. והיה מבקש ומחפש מאד בחפוש אחר חפוש, עד שמצא את רבנו וכלהו בא האיש הנ"ל אל הים ראה הרבה ספינות, ולא ראה את רבנו שם. והיה מבקש ומחפש מאד בחפוש אחר חפוש, עד שמצא את רבנו

והיו יושבים תחלה בספינה הקטנה הנקרא 'פרקס'. אחר-כך הלכו עם ספינה זו עד שבאו אל הספינה הגדולה הנקראת 'אקרענט', שהיתה עמדת סמוך לחיפה. וראו שהספינה מסבכת עם הורמאטעס, והיה להם לפלא, אף אמרו כלכם שמחמת שעת מלחמה הוא, על-כן גם הספינה של הסוחרים הולכת גם-כן עם הורמאטעס; ובאמת ספינה זו היתה ספינה של מלחמה, עם אנשי-חיל וכלי-זין, ובוודאי הוא סכנה גדולה ועצומה מאד להתועד עמהם יחד, בפרט עם אנשי-חיל ישמעאלים, שהם פראי אדם, ובפרט לפרש עמהם על הים. ורבנו זכרוננו לברכה בשעת בריחתו בעצם הרעש לא כון לכנס בספינה ששכרו לו, כי לא ידע היכן היא, ונכנס בשעת בהלה בספינה זו, ולא ידע כלל שהיא ספינה של מלחמה.

ולקחו אותם הישמעאלים והכניסו אותם אל הספינה הגדולה, ונתנו להם חדר מיוחד, וגם נתנו להאיש הנ"ל

שהיה עם רבנו זכרנו לברכה קנה שרפה טעונה. ולא היו יכולים לשאל אותם דבר, כי לא ידעו הלשון, ולא היה להם שום מאכל ומשתה בספינה. ואחר שמים או שלש שעות בליילה סגרו הדלת מהחדר ושכבו לישון, ולא אכלו מאומה, כי לא היה להם מה לאכל בנ"ל.

ואחר שעה או שתיים פתח אחד את הדלת, ואמר להם בלשון נכרים של מדינתנו: מה אתם עשים כאן? הלא זאת היא ספינה של מלחמה, ואתם תאכדו פה חס ושלום, הלא אתם ראים שהספינה מלאה סביב עם הורמאטעס טעונים. ונתעוררו משנתם, וחטפו אותו בכגדו; והיה הבגד מגיוואנט, אך צורתו לא ראו. ובקשו אותו שיעזר להם שניחו אותם לצאת מהספינה על הספר של ארץ ישראל, כי כבר ראו שהם בסכנה, קרובים למיתה מחיים, כי ראו שפירחו הקוילין סמוך לספינה, על-כן אמרו: טוב יותר לשאר בארץ הקדושה, שהיו עצמותיהם נשארים שם בארץ הקדושה, כי ראו שנקשה להמלט מן ההרגה. ואמר שמכריחים לתן לו איזה סך טאלער בשביל זה, ואמר שילך להקפיטן.

והלך האיש הנ"ל לפתח התבה לקח הטאלער, ונתמקמה קצת, והלך להקפיטן, ופשט ידו לתן המעות להקפיטן, כי סבר שזה שדבר בלשון

נכרים אליהם כבר בקש עבורם את הקפיטן עבור זה שניית אותם; והקפיטן צעק עליו צעקה גדולה, ולא שמע אליו כלל (ואז אמר לו רבנו ו"ל להאיש שלו הנ"ל). ואחר-כך היו מחפשים אחר זה שדבר אליהם בלשון נכרים, וחפשו בחפוש אחר חפוש, ולא מצאו שם שום פן-אדם שיוכל לדבר בלשון רוסיא, רק הכל ישמעאלים וערביים. ואז נפל עליהם פחד גדול, ואחזתם רגדה גדולה, עד שלא היו יכולים לנחם על המשכב מחמת רעידת הגוף מגדל הפחד; כי אז הבינו שהם בספינה של מלחמה, שקורין 'קריג שיף', והוא סכנה גדולה בלי ערך. ועדוין אין יודעים מי היה זה שדבר להם בלשון רוסיא והודיע להם שהיא ספינה של מלחמה:

כא. ובבקר באו אל הספינה אנשי-חיל שקורין 'ברנד ואף', ורבנו זכרנו לברכה עם האיש שלו הנ"ל רצו עוד לבוא להתנפל לפגי רגלי הקפיטן ולהתחנן-לו שניית אותם לשוב אל הספר, אך בתוך-כך עקרו האנקרס, וברחו לצד שהרוח נשאם מחמת פחד, כי המלחמה נתעוררה מיד, ונשמע קולם מאד, ושמעו שם על הספינה קול גדול מאד של ההורמאטעס והבאמפעס ושאר קולות באלו מעניגי מלחמה, פי קולם נשמע למרחוק מאד. וגדל הסכנה והאימה

והפחד שהיה להם אז אין לשער, ונפלו למשכב שניהם יחד, ולא היה להם אפלו מים לשתייה, כי לא הכינו להם כלום בנ"ל. וה' ברכ רחמי ובסדיו נתן להם חן בעיני ישמעאל אחד שהוא היה קעכער אצל הקפיטן, ונתן להם בגנבה אחד שאל קאנוע שחורה לכל אחד ואחד בבקר ובערב.

ומחמת החלשה שלהם, שהיו מטלים על ערש דני ורחמנא לצלן, לא ידעו בעצמם היכן הם, כי היו סגורים בחדר שלהם נפלים למשכב. אך זאת שמעו, שהיה רוח-סערה ונשא את הספינה; ולא ידעו לאיזה מקום נשאה. אך כששמעו שהגיע הספינה לאיזה ספר הלכו מהחדר לחוץ לראות המקום שהגיעו לשם, וראו שאין זה סטנבול. ושאלו את הישמעאל הנ"ל, ואמר שהמדינה הזאת נקראת 'אדל'; והם שמעו כבר הנהגתם, כשבא יהודי לידם - מצוה ראשונה אצלם להקריבו לקרבן. וכאשר שמעו שזה אדל הלכו מיד לחדר שלהם וסגרו הדלת בעדם, והחביאו עצמם שם, והיה עליהם פחד גדול.

ועמדה הספינה שם שלשה ימים, ואפשר היה בדעת הקפיטן לעמוד שם עוד, אך שפתאום עמד רוח-סערה ונתקו החבלים של האנקר, ונשאר האנקר בים, והלכה הספינה מעצמה משם, והיה שם צעקה גדולה בין

הישמעאלים: המן, המן - דהינו: גיוואלד. והיתה הספינה מטרפת בים כל הלילה, עד אור הבקר, אז נשקט הרוח-סערה, וישמחו כי ישתקו" - אך לא הנחם למחוז חפצם, כי על-ידי הרוח-סערה חזרו וכאו סמוך לעפו בערך מהלך יום.

ואחר-כך אחר חצי היום נתעורר עוד הפעם רוח-סערה גדולה ונשא את הספינה, והיתה הספינה מטרפת ומבלבלת כמה ימים ולילות רציפים, יעלו שמים ירדו תהומות, ולא היה לבעלי הספינה שום עצה איך להמלט, ויחזו ויגעו פשבור וכל חקמתם תתבלע. וביום חמישי שעה שתיים עשרה התחילו להוציא המים מהספינה מהמדרור השלישי על-ידי הפלומפין, כדרך בעלי-הספינה; ודרכם היה בכל מעת-לעת שגשגתהו בהוצאת המים וכיעית שעה, ועכשו כשהתחילו לשאב לא הספיקו לשאב עד אשר הגיע עת הלילה. ונתרבו המים הרבה על הספינה מחמת השאיבה, והלכו המים גם לחדר שלהם, של רבנו זכרנו לברכה, ולא יכלו לשכב על המשכב שם, כי גאו המים שם, והכרח רבנו לעלות על איזה מקום גבה לשכב, והאיש שהיה עמו עלה למקום אחר, כי לא רצו לצאת להתראות בפני הישמעאלים. והמים שבספינה הלכו ונתרבו בכל פעם יותר ויותר, עד שהכריחו

ספר

אמת

המידות

ט

שמות הצדיקים

ג

ופעם אחת ספר הרב ר' דב הנ"ל לפני רבנו זכרוננו לברכה מעשה מראש-ישיבה אחד שהשיא את בתו לבחור אחד מהישיבה שהיה למדן מפלג, ועסק יום ולילה בתורה, ובלילה היה לומד בבית המדרש. והתחיל לבוא אליו מגיד מן-השמים, והיה לומד עמו בכל לילה; אך זה המגיד היה מן הסטרא אחרא, ולא מן הקדשה (כי מסתמא נכשל באיזה דבר, אשר על-ידי-זה היה כח להסטרא אחרא להתאחז בו), והאברך הזה לא גלה זאת לשום אדם, ולא ידע שהמגיד הוא מן הסטרא אחרא.

פעם אחת התחיל המגיד הנ"ל לפתות אותו שיבוא אל אשתו בימי נדתה, והוכיח לו כי מן-השמים הוא זה, ועל-ידי-זה תתעבר אשתו עם נשמת משיח. והאברך האמין לו, והתחיל לדבר עם אשתו שתשמע אליו לזה, ואמר לה כי בא אליו מגיד מן-השמים וצוה עליו שיעשה כן, כי מן-השמים הוא זה; אך אשתו היתה יראת שמים מאד, ואמרה לו שתשאל מקדם את אביה. ועשתה כן, ותספר לאביה זאת, ונבהל מאד אביה מזה, כי הבין תכף שהמגיד הוא מן הסטרא אחרא.

ויקרא תכף לחתנו, ויאמר אליו: תדע שהה המגיד הוא מן הסטרא אחרא; והסימן הוא, כי אצל מגיד דקדשה נרשמים כל אותיות האלף-בית על

מצחו, והאותיות של שם הוי"ה ברוף-הוא מאירים על מצחו, ואצל מגיד מן הסטרא אחרא נרשמים גם כן אותיות האלף-בית על מצחו, אך האותיות של שם הוי"ה אינם מאירים. וכשיבוא אליו המגיד, ותראה פי האותיות של שם הוי"ה ברוף-הוא אינם מאירים על מצחו - תדע שהוא מן הסטרא אחרא, ותזהר מאד להשמר ממנו; ובטח ירצה להיזקק, על כן אני מוסר לך שמות וקמיעות, ואז לא יוכל להיזקק. ויהי בלילה בא אליו המגיד הזה, והאברך כשראה שאין מאירים אצלו אותיות של השם הוי"ה ברוף-הוא ידע שהוא מן הסטרא אחרא, ועשה ככל אשר צוה עליו חתנו, ונצול ממנו.

ואדגינו מורנו ורבנו זכר צדיק לברכה כששמע המעשה הזאת נתלהב מאד, ויאמר לרב ר' דב הנ"ל: אכל אצלנו ברוף השם מאירים כל אותיות האלף-בית; ותכף מסר אז לאנשיו [להעתיק] ספר האלף-בית שלו (דהינו ספר המדות).

אות א
אמת

א. מי שרוצה לדבק את עצמו בהשם יתברך עד שילך במחשבתו מהיכל אל היכל, ויראה את ההיכלות בעיני השכל - ישמר את עצמו מלומר שקר אפלו בטעות.

חנניה. מישאל. ועזריה. נתן הנביא. וגד החוזה. עבדיה הנביא. יחזיאל מבני מתניה. אליעזר בן דודוהו ממורשה. גריה. שריה. מחסיה. חנמאל. ושלום. אבנר בן נר. פלטי בן ליש. יהונתן בן אביתר.

ואלה שמות בני ישראל הנזכרים בדברי הימים - בני זרח. זמרי. ואיתן. והימן. וכלכל. ודרע. בני איתן. עזריה. בני חצרון. ירחמאל. רם. כלובי. עמינדב. נחשון. שלמא. בעז. עובד. ישי.

בניו, אליאב. אבינדב. שמעא. נתנאל. רדי. אצם. דוד (הוא דוד המלך). ואחיהיהם צרויה ואביגיל. אבישי. יואב. עשהאל. עמשא. יתרו. הישמעאל. ישר. שובב. ארדון. שגוב. יאיר. אשחור אבי תקוע. ירחמאל. רם. ובונה. וארן. ואצם. אחיה. מעץ. ומימן. ועקר. שמי. וידע. נדב. ואבישור. אחבן. מוליד. סלד. ואפסים. ישעי. ששן. אחלי. יתר. ויונתן. פלת. וזוא. עמי. נתן. זכר. אפלל. עובד. יהוא. עזריה. חליץ. אלעשה. ססמי. שלום. יקמיה. אלישמע. מישע. מרשה אבי חבורן. קרח. ותפח. ורקם. ושמע. רחם אבי ירקעם. שמי. מעוז. חרן. מוצא. גזו. יהדי. רגם. ויותם. וגישן. ופלטי. ועיפה. ושאף. שבר. תרחנה. שאו אבי מכבנה, ואבי גבעא. עכסה פת קלב. בני כלב, בן-חור בכור אפרתה.

שובל. שלמא. חרף.

בני דוד - דניאל שפטיה. יתרעם. שמעא. ושובב. ונתן. ושלמה. ויבחר. ואלישמע. ואליפלט. ונגה. ופג. ופייע. ואלישמע. ואלידע. ואליפלט. פת שבע אם שלמה המלך.

מלכי בית דוד - אסא. יהושפט. יהואש. עוזיהו. יותם. יחזקיהו. יאשיהו. צדקיהו.

בני יהודה - יכניה. אסר. שאלתיאל. ומלכירם. ופדיה. וישאצור. יקמיה. הושמע. ונדביה. ובני פדיה זרבל. ושמעי. ובן-זרבל, משלם. וחנניה. ושלמית אחותם. וחשבה. ואהל. וברכיה. וחסדיה. וישב חסד. פלטיה. וישעיה. רפיה. ארנן. עובדיה. שכניה. שמעיה. חטוש. ונגאל. וברית. ונעריה. וישפט. אליועני. וחזקיה. ועזריקם. הודניהו. ואלישיב. ופליה. ועקוב. ויוחנן. ודלזה. ונעני. חור. ושובל. ראיה. יחת. אחומי. להד. צרעתי. אשתאלי אבי עיטם. וירעאל. וישמא. וידבש. פנואל אבי גדר. עזר אבי חושא. אחזם. חפר. תימני. אחשתרי. צרת. צחר. אתנן. קוץ. ענוב. צבכה. אחרחל בן הרם. לעפץ. כלוב אחי שוהה. מחיר אבי אשתון. רפא. פסח. תחנה. בני קנו. עתניאל. ושריה. חתת. מעונתי. עפרה. (שריה) יואב. עירו. אלה. ונעם. וקנו. יהללאל. זיף. וזיפה. תיריא. ואשראל. עזרה. יתר. ומרד. עפר. לעמוד הבא

ליקוטי

תפילה מוח

תפילות

רכב

ליקוטי

תפילה מוח

תפילות

רכב

לעמוד הקודם

אליה בנשאי ידי אל דביר קדשך". צור עולמים, יוצר הכל, עזרנו והושיענו ברחמיך הרבים ובחסדיך האמתיים, שנזכה תמיד להתפלל לפניך באמת בכל כחנו. כמו שכתוב: "כל עצמותי תאמרנה יי מי כמוך". ונזכה להכניס כל הפחות שיש בנו בעצמות וגידים ובשר וכל שאר הפחות שבגופי ונפשי כלם אזכה ברחמיך להכניסם בתוך דבורי התפלה, שאזכה להוציא כל דבור ודבור של התפלה הקדושה בכח גדול באמת לאמתו, עד שאזכה להרגיש הדבור בכל עצמותי ואברי. חוס וחגני ורחם עלי והושיעני וזבני לתפלה בכח ובכונה גדולה באמת, כי אתה אלהים אמת ודברך אמת וקום לעד, ואתה חפץ באמת; ואתה יודע כמה אני רחוק מדבור אחד של התפלה. ולא די שאיני יכול להתפלל בכח ובכונה באמת, כראוי אף גם בפעולותי הרבים אני רחוק מתפלה בתכלית הרהוק. "דלו עיני למרום". רבנו של עולם, "שטחתי אליך כפי. אליה יי נפשי אשא", ואיני יודע באיזה דרך באיזה אופן, באיזה תחבולה, לבקש ולרצות ולפגם אותך. ואיני יודע כלל לשית עצות בנפשי, באיזה אופן אזכה לחפש ולמצא הטוב הכבוש בי, ואיך למצא הטוב שנסתלק ממני בפעולותי העצומים והרבים והגדולים מאד במהות ובמות ואיכות. ובפרט מה

שפגמתי בפגם הדבור הרבה מאד, כי לא שמרתי פתחי פי. ודברתי כמה וכמה דבורים פגומים מיום הייתי עד היום הזה, עד אין שעור וערך ומספר, דברים בטלים ולשון הרע וריביות וליצנות ושקרים ונבול פה, ושאר דברים פגומים הרבה מאד. וגם אפילו כל הדבורים קדושה שלי כלם פגומים מאד מאד, עד אשר חשבתני דרכי אשר מעולם לא יצא מפי עדין דבור שלם בלי שום פגם. ומחמת זה התגברו עלינו מאד ריב לשונות, אשר רבים קמים עלינו, רבים מאד. "יתגברו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על יי ועל משיחו. שתי בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ". יצא עתק מפיהם ודוברים סרה על יי ועל צדיקים אמתיים, ועל כלליות ישראל עמך הקדוש אשר בהם בחרת.

מריה דעלמא כללא. "שלח ידיך ממרום, פצני והצילני ממים רבים מיד בני נזר, אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר". אוי לנפשי כי אנכי גרמתי כל זה בפעולותי הרבים והארכתי את הגלות, ופגמתי בסבת דוד הנפלה. ולא די שלא השתדלתי להקים סבת דוד. אף גם בפעולותי הרבים הוספתי להפילה יותר והגברתי סבת נוצרים לשונות העפזם, עד אשר בפעולותי הרבים השכינה וקנסת ישראל הם בגלות גדול, והיא ריב בגלותה על בנהא אשר גלו משלחן

אביהם ומארצם וצאו.

רבנו של עולם ראה בצרותינו המרבות מאד, והפכדות מאד, הארפות מאד. ובכל יום ויום אנו צועקים ומתחננים לפני כבודך, שתחזירנו בתשובה שלמה לפניך, ועדין לא שכנו מטעותנו ושטותנו. מלא רחמים עזר והושיע ורחם והצל, חוס וחמל חוס וחמל על מטבע ביון מצולות תאות העולם הזה. על מגרש מארץ החיים כמוני. על פגום כמוני, על לב "עקש ופתלתל" כמוני. הרי אני לפניך כלי מלא בושה וכלמה. יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שלא אחטא עוד. עזרני עזרני. הושיעני הושיעני. חנני והקמיני חנני והקמיני, "מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגדלו" הצילני ומלטני ופדני. "יי עשקה לי ערבני".

אבי שבשמים רחם עלי. אבי שבשמים חמל עלי. אבי שבשמים היה בעזרי. וחיזקני ואמציני. ועשה את אשר בקחך אלה ואת משפטך אשמר, שלא אוכד את עולמי בהגם חס ושלום. כי כל ימינו הם הכל וריק, פחלום ועוף וכצל עובר, וכענן פלה, וכרוח נושבת, וכאבק פורח. אוי אוי, אוי ואבוי, אהה אדוני, אהה אבי, רחמן אמתי רחם עלי, חסדך אמתי, עשה עמי חסד חנם, ותן לי חנינה ולא אוכד. גואל חזק למענך

גאלני. חנני בקדשת ישראל במתנת חנם ונדבת חסד, כי אתה יודע שאין לי שום תקנה כי אם לצעק אליה ולזעק לחנינותיה. קרוב לכל קוראיו ענני. מרום לעולם יי עזרני. קדוש על כל הקדשות בקדשתך קדשני. יי אלהים אמת וזבני לקדשתך באמת. הקם סכתך הנפלה נפילה אחר נפילה בלי שעור וערך ומספר, עד אשר אין מי שיוכל להקימה כי אם אתה לבד ברחמיך הרבים ובחסדיך הגנוזים. הקימה מהרה תקומה אחר תקומה, מבירא עמיקתא לאגרא רמא.

מלא רחמים מרובה להטיב, הפך את לבבי מרע לטוב. הט לבי אליה באמת פרצונך הטוב. עזרני שאזכה לקדש עצמי בכל מיני קדשות. ובפרט בקדשת ברית הלשון וברית המעור. עזרני שלא יצא שום דבר שקר מפי לעולם, ולא שום דבור פגום. ואזכה לשמור פתחי פי. וזבני להתפלל תפילתי לפניך בכל כחי ובכונה גדולה באמת לאמתו. ואהיה נקלל בך בשעת תפילתי, עד שכל דברי תפילתי יהיו דברי יי בעצמן. ויתעוררו על ידי תפילתי כ"ח ופדיתני אתון דמעשה בראשית, שהם עשרה מאמרות שבהם נברא העולם. ועל ידי זה תמשיך חסדך הגדול עלינו, ותפרס עלינו סבת שלומך, ותחבק אותנו בימינך, ונזכה להסתופף בצלך הקדוש. ותגן בעדנו ותצילנו מכל אויבנו ושונאנו לעמוד הבא

חזרה לתוכן העניינים

יום שישי

לנצח עוד יום

פ"ה ע"א ומתריצין: אלא, ספק מצות תקיעת השופר שדוחה יום טוב היא באופן שהשומע הוא ספק איש ספק אשה (שפטורה ממצות שופר), שאף לו מותר לתקוע, ואפילו ביום טוב ודאי, ואף על פי שהמצוה שהוא חייב בה אינה אלא מספק.

וכיון שהתברר מה היא הקושיא שהקשו על רבי יוסי מספק תקיעת שופר, יש לומר שרבי יוסי אינו חושש לפירכא זו, משום שרבי יוסי לטעמיה - דאמור: אשה ודאית נמי תקעה: שומרת לה לתקוע בראש השנה אף על פי שהיא פטורה בדאי מתקיעת שופר, וכל שכן מי שהוא ספק אם הוא חייב בשופר שומרת לו לתקוע, ולא משום שספק המצוה דוחה יום טוב. ואין להוכיח מזה לכסוי הדם, שהרי אסור לכסות ביום טוב דם שהוא בדאי פטור מכסוי כגון של בהמה. ואם כן, יש לומר שגם הכי, הואיל וספק הוא אם חייב בכסוי, אין כסויו דוחה יום טוב.

דנתיא: ומצינו שזו דעת רבי יוסי בתחילת הפרשה שמתבאר בה חיוב סמיכה על הקרבן נאמר "דבר אל בני ישראל. ודרשין: בני ישראל סומכין על הקרבנות, ולא בנות ישראל סומכות! שאשה שהביאה קרבן אינה סומכת עליו.

רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: נשים, אף על פי שהן פטורות מסמיכה, מכל מקום סומכות - רשות! שאם רוצות לסמוך על הקרבן הרשות בידם לסמוך, ולא אמרין שכיון שהן פטורות הרי הן עושות עבודה בקדשים על ידי הסמיכה שלהם. והוא הדין שלדעת רבי יוסי ורבי שמעון מותר לנשים לתקוע בשופר אף על פי שתקיעה שלא לצורך אסורה ביום טוב.

אמור רבינא: אפילו למאי דקאמרי רבנן שאשה אסורה לתקוע בשופר בראש השנה - נמי אית ליה פירכא לך תשובה שהשיבו לרבי יוסי על הקל וחומר שלו - שתקיעת שופר של ספק איש ספק אשה תוכיח שמותרת ביום טוב, ועל כרחך שספק המצוה דוחה יום טוב - לפי שיש לפרוך על ההוכחה, מה לתקיעת שופר שספקיה דוחה יום טוב, שכן ודאי דוחה שבת במקדש! שבמקדש תוקעין בראש השנה אפילו בשבת, הלכך ספיקה דוחה יום טוב ואפילו בגבולין, תאמר בכסוי - דליתיה כלל! שבשום מקום אין ודאי דוחה שבת, ולכן יש לומר שספיקו אינו דוחה יום טוב.

שנינו בברייתא: השוב רבי אלעזר הקפר בריבי: מה למילה שכן אינה נוהגת בליל ימים טובים! ותמהני: וכי רק בליל ימים טובים הוא דלא נהגה, ובשאר לילי נהגא? והלא בכל הלילות אין מלין.

ומתריצין: אלא, הכי קאמר מה למילה, שכן אינה נוהגת בלילות כבימים, תאמר בכסוי שנוהג בלילות כבימים. אמר רבי אבא: זה אחד מן הדברים שאמר רבי חייא: אין לי עליהם תשובה! והשוב רבי אלעזר הקפר בריבי תשובה.

מתניתין:

א. השוחט חיה או עוף, ונמצאת טריפה. והשוחט לשם עבודת כוכבים, והשוחט חולין בפנים, בעורה, וקדשים, קרבנות

העוף, בחוץ לעזרה.

או שחט חיה ועוף הנסקלים וכגון שהרגו אדם או שרביעו, ונגמר דינם להיסקל, ושחטם קדם הסקילה.

שכל אלו אסורים באכילה גם לאחר שחיטתם. **רבי מאיר מחייב** לכסות הדם שלהם, ו**חכמים פוטרין!** משום ש"שחיטה שאינה ראויה" היא, דהיינו, שאינה מתרת הבשר באכילה, ולפיכך אין עליה שם "שחיטה", ופטורים מלכסות את הדם. ב. **השוחט ונתנבלה בידו**, שנפסלה השחיטה בלא כונת השוחט, או הנוחר, שהרג את הבהמה, ו**המקדש** את הסימנים שבצואר הבהמה בכונה תחילה, והרגה, **פטור מלכסות**, ואפילו לרבי מאיר, לפי שאין כאן שחיטה כלל.

גמרא:

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: ראה רבי (שהוא מסדר המשנה) **דבריו של רבי מאיר ב"אותו**

ואת בנו, שבפרק הקודם גם כן נחלקו רבי מאיר ו**חכמים** במשנה, בין שחיטה שאינה ראויה אם נחשבת שחיטה לגבי איסור "אותו ואת בנו", וכיון שגרא לרבי דבריו של רבי מאיר לגבי דין השוחט "אותו ואת בנו" שיש לחייבו במלקות אפילו בשחיטה שאינה ראויה, לפיכך שנאו, את דעת רבי מאיר, **בלשון "חכמים"**, שכתב שם במשנה "יחכמין מחייבין" דהיינו רבי מאיר.

ודבריו של **רבי שמעון** שהוא החולק בדן זה על רבי מאיר וסובר ששחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, נראו לרבי **בכסוי הדם, ששנה** את דעתו של רבי שמעון במשנתנו **בלשון "חכמים"**, שבמשנתנו נאמר "יחכמין פוטרין" מכסוי הדם בשחיטה שאינה ראויה ונלקמן יתבאר למה ראה רבי דבריו של זה כאן ושל זה כאן.

הוינן בה: מאי טעמא דרבי מאיר ב"אותו ואת בנו"?

ומשנינן: **אמר רבי יהושע בן לוי:** גמור גזירה שזה "שחיטה" - "שחיטה", "אותו ואת בנו" משחוטו חוץ, מקדשים שנשחטו חוץ לעזרה [שבשניהם נאמר לשון "שחיטה"]. מה התם, בשחוטו חוץ, שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה. שהרי כל שחיטת קדשים בחוץ שחיטה שאינה ראויה היא, שהרי הקדשים אסורים באכילה לאחר שנשחטו בחוץ, ומכל מקום שחיטתם נחשבת לשחיטה שהרי התורה חייבה כרת על שחיטה זו, אף הכא ב"אותו ואת בנו" נמי - שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה!

והוינן בה: **ורבי שמעון**, שאמר ב"אותו ואת בנו" כי שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, מאי טעמא?

ומתריצין: **אמר רבי מני בר פטוש:** גמור מהאמור אצל יוסף, שאמר לאשר על ביתו, שיביא את אחיו הביתה "ועטבו טבח והכן". מה להלן, הטביחה היתה שחיטה שראויה לאכילה, שהיה כתיב "כי אתי יאכלו האנשים", אף כאן, ב"אותו ואת בנו" שחיטה שנאמר בה היא דוקא שחיטה ראויה.

והוינן בה: **ורבי מאיר נמי** - ליגמר מ"טבח טבח" ו**מתריצין:** סבר רבי מאיר: דנין "שחיטה" מ"שחיטה", ואין דנין "שחיטה" מ"טביחה".

ומקשינן: מה נפקא מינה? כלומר, שאפילו אם אין התיבות דומות ממש, מכל מקום יש ללמוד גזירה שזה, כיון שמשמעותם שזה? דהא **תנא דבי רבי ושמעאל:** כתיב בנגעי בתים "ושב הכהן" ובמקום אחר באותה פרשה כתיב "ובא הכהן", ואנו דורשים גזירה שזה זה מזה, משום שזו היא "שיבה" זו היא "ביאה" כלומר, "שיבה" ו"ביאה" ענין אחד הוא, ויש ללמוד בגזירה שזה זה מזה על אף שהן שתי מילות שונות, ולמה לא למד רבי מאיר "שחיטה" מ"טביחה"?

ומתריצין: **הני מילי**, שדורשים גזירה שזה גם בתיבות שאינן דומות לגמרי - הוכא דליכא דדמי ליה! שאין אפשרות ללמוד את הגזירה שזה בין שתי תיבות שדומות זו לזו. אבל אם איכא דדמי ליה - מדרמי ליה ולפנינו! שיש להעדיף את הגזירה שזה שהיא בין שתי תיבות שדומות ממש זו לזו על פני גזירה שזה בין שתי תיבות שאינן דומות לגמרי.

והוינן בה: **ורבי שמעון נמי ליגמר** "אותו ואת בנו" משחוט חוץ, ולמה העדיף ללמוד מ"טבח טבח"?

ומבארין: סבר רבי שמעון: דנין "אותו ואת בנו" מ"טבח טבח", לפי שהן חולין מחולין, ששניהם עניני חולין הם. ואין דנין "אותו ואת בנו" משחוט חוץ, לפי שהן חולין מקדשים. שהרי דין "שחוט חוץ" רק בקדשים הוא נהגה.

ורבי מאיר, שלמד "אותו ואת בנו" משחוט חוץ, סבר שאין זה נחשב כלימוד "חולין מקדשים", משום דאסור "אותו ואת בנו" הוא רק בחולין, וכי בקדשים מי לא נהיג?

ומסקינן: **הוינן דקאמר רבי חייא:** ראה רבי דבריו של רבי מאיר ב"אותו ואת בנו" ושנאו **בלשון חכמים**, שמשום שטענתו זו של רבי מאיר נכונה, לכן נראו לרבי דבריו וקבעם בלשון "חכמים". עוד הוינן בה: מאי טעמא דרבי מאיר בכסוי הדם?

ומשנינן: **אמר רבי שמעון בן לקיש:** גמור גזירה שזה "שפיכה" - "שפיכה", כסוי הדם משחוטו חוץ, [שבשניהם נאמר לשון "שפיכה"]. מה להלן, בשחוטו חוץ שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, אף כאן, בכסוי הדם - שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה!

ורבי שמעון, שאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה לגבי כסוי הדם, טעמו - משום שבכסוי הדם "אשר יאכל" כתיב ומשמעותו דוקא שחיטה המתרת באכילה.

ורבי מאיר אמר לך: ההוא קרא "אשר יאכל" - למעוטי עוף טמא שאינו חייב בכסוי הוא דאתא! ולפי שאינו בר אכילה כלל. אבל עוף טהור, הראוי לאכילה, לא נתמעט מ"אשר יאכל" אפילו באופן שהשחיטה אינה ראויה.

ורבי שמעון סבר: עוף טמא מאי טעמא נתמעט מ"אשר יאכל", משום דלאו בר אכילה הוא. אם כן, שחיטת טריפה [וכן כל שחיטה שאינה ראויה] נמי יש למעט, שהרי הטריפה לאו בר אכילה הוא! ומסקינן: והוינן דאמר רבי חייא: ראה רבי דבריו של רבי שמעון בכסוי הדם ושנאו בלשון חכמים, שטענה זו של רבי שמעון נכונה, ולכן נראו דבריו לרבי.

אימא

פ"ה ע"ב אמר רבי אבא: לא לכל דבר אמר רבי מאיר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, אלא מודה רבי מאיר שאף על פי שמה שחיטה, מכל מקום אין השחיטה מותרת באכילה! [למן מקשין הרי פשיטא שכך הוא?]

ולא לכל דבר אמר רבי שמעון שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה. אלא, מודה רבי שמעון שהשחיטה שאינה ראויה מטהרתה מידי נבלה! ואין אומרים כיון שלא שמה שחיטה הרי הבהמה כאילו מתה מאליה ותטמא כנבלה. כי לענין טומאה, מודה רבי שמעון שיש על השחיטה הזו שם "שחיטה".

אמר רבי: לא לכל אמר רבי מאיר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה. מודה רבי מאיר שאין מותרת באכילה.

ותמדין: פשיטא! וכי טרפה בשחיטה מותרת? וכי יכולה השחיטה להתיר איסור טריפה?

ומשנינן: לא צריכא רבי אבא להשמיענן דין זה אלא לשוחט את הבהמה הטרפה ומצא בה עובר בן תשעה חרשים כשהוא חי, נשכין שמלאו לו תשעה חרשים וראוי להיולד אינו נגזר אחר אמו שיהיה גם הוא טריפה כמותו. שאילו לא היתה הבהמה טריפה היה הדין שעובר זה אינו צריך שחיטה אלא אפשר לאכלו בלא שחיטה, לפי ששחיטת אמו מועילה גם עבורו, וכאילו הוא בעצמו נשחט, וסלקא דעתך אמינא שאפילו אם אמו היא טריפה, הואיל דאמר רבי מאיר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה ובכלל זה שחיטת טריפה אם כן תהני ליה לעובר שחיטת אמו, ולא ליבעי לעובר שחיטה, כדן בן פקעה שאינו טעון שחיטה, קמשמע לן רבי אבא שרבי מאיר מודה שלענין זה אין שחיטת האם הטרפה נחשבת לשחיטה, ואין היא מועילה עבור העובר, אלא צריך לשחוט את העובר בעצמו.

ומקשינן: ותסברא, וכי אפשר לומר כן בדעת רבי מאיר?

והאמר רבי מאיר: בן פקעה, עובר בן תשעה חרשים שנמצא במעי אמו לאחר שחיטתה, טעון שחיטה ואין שחיטת אמו, אפילו אם היא כשרה, מועילה עבורו, ואם כן מה החידוש באמו טריפה שאין שחיטתה מותרת את העובר? ומתריצין: לא צריכא רבי אבא להשמיענן לדעת רבי מאיר בעצמו, אלא לדעת רבי, משום דרבי סבר לה כרבי מאיר בדבר אחד, וסבר לה כרבנן בדבר אחד.

ומבארין: סבר לה כרבי מאיר דאמר: שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה [ונכמבאר לעיל שרבי סובר ב"איתו ואת בנו" כרבי מאיר שמה שחיטה, ולמד מכך לכל דמי התורה מלבד בכסי הדם] ומאידך סבר לה כרבנן דפליגי על רבי מאיר ואמרי: עובר - שחיטה אמו מטהרת! והיינו שמותרת לאכול ללא שחיטה, ולדברי רבי הוה אמינא: כיון

דאמר רבנן שחיטת אמו מטהרתה תהני ליה שחיטת אמו אפילו אם היא טרפה, ולא ליבעי לעובר שחיטה, קמשמע לן שאם אמו טרפה אין השחיטה שלה מועילה עבור העובר. אמר רבי: ולא לכל אמר רבי שמעון שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה. מודה רבי שמעון שמה שחיטה מידי נבלה.

ומקשינן: פשיטא ששחיטת טרפה מטהרת מידי נבלה?

דאמר רבי יהודה אמר רבי: ואמר לה במתניתא תנא: כתיב "וכי ימות מן הבהמה... הגנע נבלתה יטמא". ודרשין ממשמעות הכתוב "מן הבהמה" שלא כל בהמה מטמאה אלא רק מקצת בהמה מטמאה ומקצת בהמה אינה מטמאה כנבלה! ואיזו זו שאינה מטמאה - טרפה ששחטה! ומתריצין: לא צריכא רבי אבא להשמיענן אלא לשוחט את הבהמה הטרפה והיא חולין בעורה שגם היא יצאה מידי נבלה.

והוצרך לחדש דין זה משום דתניא: השוחט את הטרפה שהיה ניכר קודם השחיטה שבהמה זו טרפה, וכן השוחט ונמצאת אחר השחיטה שהיא טרפה באיבריה הפנימיים - זה וזה, אם היה חולין שחטן בעורה, רבי שמעון מתיר אותם בהנאה! שאף על פי שסתם חולין שנשחט בעורה אסורים בהנאה, כאן, שהבהמה טרפה, סובר רבי שמעון, ששחיטתו, ששחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, וממילא אין היא נקראת "חולין שנשחטו בעורה" ואינה אסורה. וחכמים אוסרין, כשיטתם בשחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה.

וכיון סלקא דעתך אמינא הואיל ואמר רבי שמעון: מותר בהנאה, אלמא דשחיטה שאינה ראויה בחולין בעורה לאו שחיטה היא כלל, ואם כן הוה אמינא - אימא מידי נבלה נמי לא מטהרת! קמשמע לן רבי אבא שאפילו שחיטת טרפה בחולין בעורה מטהרת מידי נבלה.

אמר ליה רב פפא לאבוי: וכי סבר רבי שמעון חולין שנשחטו בעורה איסור הנאתם דאורייתא הוא! שכן מוכח ממה שהתירם בהנאה בשחיטה שאינה ראויה, כי אילו האיסור אינו אלא מדרבנן [נשגורו שמה יחשבו אנשים שהחולין הם קדשים ואחר שיראו שאוכלין אותם חוץ לעורה יבאו להטיר לאכול קדשים בחוץ], אם כן אף בשחיטה שאינה ראויה היה צריך רבי שמעון לאסור מטעם זה.

אמר ליה אבוי לרב פפא: אין! והתנן שאכן רבי שמעון סובר שחולין שנשחטו בעורה איסור דאורייתא הוא:

רבי שמעון אומר: חולין שנשחטו בעורה ישרפו באש וכן היה שנשחטה בעורה תישרף אף על פי שהכל יודעים שהחיה היא חולין [שהרי אין מקריבין ממנה קרבן].

וכיון ששנינו כי רבי שמעון אוסר גם בחיה, בהכרח שלדעתו חולין שנשחטו בעורה איסורם מדאורייתא הוא. כי אי אמרת בשלמא דאורייתא

היא, היינו דגורין חיה אטו בהמה. אלא אי אמרת דרבנן היא, למה תיאסר חיה שנשחטה בעורה? שהרי בהמה מאי טעמא אסרו רבנן, גזירה דלמא אתי למיכל קדשים בחוץ, שיטעו ויחשבו שהבהמה של חולין שנשחטה בעורה היא קדשים. והרי טעם זה לא שייך בחיה, שהכל יודעים שהיא חולין, ואי לומר שאיסורה משום שגזיר "גזירה חיה אטו בהמה", שהרי היא, בהמת חולין גופא, גזירה, ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה?

רבי חייא נפל ליה יאניבא בכיתנא תולעת האוכלת פשתן נכנסה לתוך הפשתן שלו. אתא לקמיה דרבי. אמר ליה רבי: שקול עופא ושחוט בבויתא דמיא, על המים שבהם שורים את הפשתן, דמורת דמיא, שהתולעת תריח את דם העוף, ושביק ליה, ותברח מהמים, מפני שהיא שונאת את הריח הזה.

ומקשינן: היכי עביד הכי? והרי היה צריך לכסות את דם העוף? והתניא: השוחט מפני שצריך לם להשתמש בו, אף על פי שאינו צריך לאכילה העוף - חייב לכסות את דם! כלומר, שאינו יכול להשתמש בדם, אלא חייב לכסותו. כיצד יעשה מי שצריך לדם? או נחורו, או עוקרו, ובכך הוא נפטר מכסוי, ואם כן תמהו כיצד אמר רבי לרבי חייא "שקול עופא ושחוט על בוייתא דמיא", מבלי לכסות את הדם?

ומתריצין: כי אתא רב דימי אמר: צא טרף! אמר ליה רבי לרבי חייא. שיעשה את העוף טרפה קודם ששחטו כדי שיהא פטור מכסוי [ובדעת רבי שמעון שהשוחט את הטרפה פטור מלכסות].

כי אתא רבין אמר: צא ונחורו! אמר ליה, והיינו, תהרגנו ואל תשחטנו כלל [שאפילו לדעת רבי מאיר פטור מלכסות].

למאן דאמר "צא טרף" מאי טעמא לא אמר שכך אמר רבי לרבי חייא: צא נחורו? וכי תימא שהוא סובר שרבי לא אמר לו "צא נחור" משום דקסבר רבי: אין שחיטה לעוף מן התורה שהחייב לשחוט את העוף הוא רק מדרבנן, אך מדאורייתא מותר לאכול גם אם הרגו על ידי דיקור או עקירת הסימנים, וממילא אם היה נחורו לא היה נפטר מכסוי הדם שהרי נחירתו זו היא שחיטתו, ולכן אמר לו "צא טרף" כדי שתהא שחיטה שאינה ראויה מהתורה, [שהטריפה אסרה באכילה מן התורה אפילו בעוף].

אי אפשר לומר כן! שהרי יש ראייה כי לדעת רבי חייבין מן התורה לשחוט את העוף. דתניא: רבי אומר: כתיב "וזבחת... כאשר צויתניך"! והיכן מצינו בתורה שנצטוו משה בעל פה על הושט ועל הקנה, שהשחיטה תהא בהם, ועל רוב סימן אחד שצריך לשחוט בעוף ועל רוב שנים שצריך לשחוט בבהמה! הרי, שרבי סובר ששחיטת העוף היא הלכה למשה מסיני, והיינו מן התורה, ואם כן למה לא אמר לרבי חייא "צא נחור"?

מלאכי פרק א

רלא

לפחות הִיָּרָצָה או הִישָׂא פְּנִיךָ אָמַר יְהוָה עֲבָאוֹת: וְעַתָּה
חֲלוּנָא פְּנִי־אֵל וַיַּחֲנֶנּוּ מִיִּדְכֶם הִיתָה זֹאת הִישָׂא מִכֶּם פָּנִים
אָמַר יְהוָה עֲבָאוֹת: מִי גַם־בָּכֶם וַיִּסְגֹּר דְּלֹתִים וּלֹא־תֹאֲרִי
מִזְבְּחִי חֲנָם אֵין־לִי חֶפֶץ בָּכֶם אָמַר יְהוָה עֲבָאוֹת וּמִנְחָה
לֹא־אַרְעָה מִיִּדְכֶם: כִּי מִמִּזְרַח־שָׁמֶשׁ וְעַד־מִבְּאוֹ גְּדוֹל שְׁמִי
בְּגוֹיִם וּבְכָל־מְקוֹם מְקֻטָּר מִגֶּשׁ לְשְׁמִי וּמִנְחָה טְהוֹרָה כִּי־גְדוֹל

רש"י

אין דבר זה רע: (ב) ועתה חלו פני ועתה אתם הכהנים העושים הרע הזאת אין יעלה בלבבכם להיות שלוחי ישראל לבקש עליהם רחמים הרי מידכם היתה זאת הרעה: הישא את פניכם לשמוע תפלה מפיהם ולחון את שולחיהם: (י) מי גם בכם ויסגור דלתים הלאי ויקום איש טוב בכס שיסגור דלתי מקדשי לבלתי הביא שם קרבן מתועבה הזאת: ולא תאירו מזבחי חנם. באישים שאיני מתרצה בהם שהרי אין לי חפץ בכס ורבותינו דרשו בתורת כהנים אדם ואומר לחבירו הגף

מצודות ציון

(ח) הישא פניך. זה הלשון ילמד על הכבוד וכן וכן ונשא פנים (ישעיה ט) חלו. ענין תפלה כמו ומל משה (שמות ג) ויחננו. מלשון מניח וממלט: (י) תאירו. תענינו כמו נשים נזלות מאירות אומה (ישעיה ס) חפץ. ענין ללון: ומנחה. כן יקראו כל הקרנות שגאים למנחה ולדורון וכן וערבה לה' מנמת (לוי א) (יא) מבואו. ענין שקיעה כמו כי גא השמש

אל ה' אם יחנן אותנו בעבור תפלת' הלא המאר' המשתלחת באה היא בעבורי' וכי מחמתכ' ישא לנו פנים הלא אין קטגור נעשה סגור: (י) מי גם בכם. הלאי ימצא מי גם בכם ויסגור דלתי בית המקדש שלא יבוא מי שמה לרמוס חצר: (יא) תאירו. לא תבעירו אש על מזבחי בחנם: אין לי חפץ בכם. לכו להראות לפני בבית המקדש והיה אם כן מהראוי לסגור דלתות בית המקדש: לא ארצה לא אקבלם מידכם ברצון וכאומר ולמה א"כ תבעירו אש על מזבחי בחנם: (יא) כי ממזרח שמש. אשר ממקום זריחת השמש עד מקום שקיעתו גדול שמי בין העכו"ם כי כולם מודים בו יתברך שהוא הסיבה הראשונה המשפעת בכולם רק איזה מהם יחשבו שהנהגת העולם השפל בא הכל ממערכת

מלאכי פרק א

רלב

שְׁמִי בְּגוֹיִם אָמַר יְהוָה עֲבָאוֹת: וְעַתָּה חֲלוּנָא פְּנִי־אֵל וַיַּחֲנֶנּוּ מִיִּדְכֶם הִיתָה זֹאת הִישָׂא מִכֶּם פָּנִים
אָמַר יְהוָה עֲבָאוֹת: מִי גַם־בָּכֶם וַיִּסְגֹּר דְּלֹתִים וּלֹא־תֹאֲרִי
מִזְבְּחִי חֲנָם אֵין־לִי חֶפֶץ בָּכֶם אָמַר יְהוָה עֲבָאוֹת וּמִנְחָה
לֹא־אַרְעָה מִיִּדְכֶם: כִּי מִמִּזְרַח־שָׁמֶשׁ וְעַד־מִבְּאוֹ גְּדוֹל שְׁמִי
בְּגוֹיִם וּבְכָל־מְקוֹם מְקֻטָּר מִגֶּשׁ לְשְׁמִי וּמִנְחָה טְהוֹרָה כִּי־גְדוֹל

רש"י

שמתפללין בכל מקום הרי הן לי כמנחה טהורה וכן תרגם יונתן וכל עידן דאתון עבדין רעותי אני מקבל צלותכון ושמי רבא מתקדש על ידיכון וצלותכון כקרבן דכי קדמי וכן פירש המקרא ולמה אתם מחללין שמי והלא גדול הוא בגוים ואני אהבתי וחביבתי עליכם שבכל מקום שאנן מתפללין לפני ואף בגולה מוקטר ומוגש הוא לשמי: ומנחה טהורה. הוא לי כי על ידכם שמי נורא בגוים ואתם מחללין אותי ואת שמי: (יב) וניבו נבזה אכלו. ניבו של מזבח השגור

מצודות ציון

(ח) הישא פניך. זה הלשון ילמד על הכבוד וכן וכן ונשא פנים (ישעיה ט) חלו. ענין תפלה כמו ומל משה (שמות ג) ויחננו. מלשון מניח וממלט: (י) תאירו. תענינו כמו נשים נזלות מאירות אומה (ישעיה ס) חפץ. ענין ללון: ומנחה. כן יקראו כל הקרנות שגאים למנחה ולדורון וכן וערבה לה' מנמת (לוי א) (יא) מבואו. ענין שקיעה כמו כי גא השמש

אל ה' אם יחנן אותנו בעבור תפלת' הלא המאר' המשתלחת באה היא בעבורי' וכי מחמתכ' ישא לנו פנים הלא אין קטגור נעשה סגור: (י) מי גם בכם. הלאי ימצא מי גם בכם ויסגור דלתי בית המקדש שלא יבוא מי שמה לרמוס חצר: (יא) תאירו. לא תבעירו אש על מזבחי בחנם: אין לי חפץ בכם. לכו להראות לפני בבית המקדש והיה אם כן מהראוי לסגור דלתות בית המקדש: לא ארצה לא אקבלם מידכם ברצון וכאומר ולמה א"כ תבעירו אש על מזבחי בחנם: (יא) כי ממזרח שמש. אשר ממקום זריחת השמש עד מקום שקיעתו גדול שמי בין העכו"ם כי כולם מודים בו יתברך שהוא הסיבה הראשונה המשפעת בכולם רק איזה מהם יחשבו שהנהגת העולם השפל בא הכל ממערכת

מסכת

פרק י

בבא קמא

לא

מסכת

פרק א

בבא מציעא

לב

ז. אין לוקחין מן הרועים צמר וחלב וגדיים, ולא משומרי פרות עצים ופרות. אבל לוקחין מן הנשים כלי (צמר ביהודה, וכלי) פשתן בגליל, ועגלים בשרון. וכלן שאמרו להטמין, אסור. ולוקחין ביצים ותרנגולים מכל מקום:

י. מוכין שהכובס מוציא, הרי אלו שלו. ושהסורק מוציא, הרי אלו של בעל הבית. הכובס נוטל שלשה

חוטין והן שלו. יתר מכן, הרי אלו של בעל הבית. אם היה השחור על גבי הלכן, נוטל את הכל והן שלו. החיט ששיר מן החוט כדי לתפור בו, ומטילת שהיא שלש על שלש, הרי אלו של בעל הבית. מה שהתקשר מוציא במעצד, הרי אלו שלו, ובכפשיל, של בעל הבית. ואם היה עושה אצל בעל הבית, אף הנסרת של בעל הבית:

פליק מסכת בבא קמא

רבינו עובדיה מברטנורא

ז. אין לוקחין מן הרועים. דאיכא למימר שמא גבנו מצאנו של בעל הבית המסור להם: צמר ביהודה ופשתן בגליל. מלאכת הנשים היא, והן עצמן עושות ומוכרות. ולדעת בעליהן הוא: ועגלים הרועים בשרון. שם מקום שמגדלין בו עגלים. ושלחן הן:

י. מוכין שהכובס מוציא. מלבן הצמר מוציא מן הצמר דבר מועט ע"י שטיפה: הרי אלו שלו. שאין הבעל [בית] מקפיד. ואם הקפיד לא הוי קפידא: ושהסורק מוציא. הסורק את הצמר והמנפצו, מה שמוציא הוי דבר חשוב ורגילים להקפיד: הכובס נוטל שלשה חוטים. דרך בגדי צמר להניח בסוף אריגתן ג' חוטין ממין אחר. והכובס נוטלן ומשוה הבגד ומיפהו. ואם חוטין שחורין הם ארוגים

פליק מסכת בבא קמא

מסכת בבא מציעא

פרק א

א. שנים או חזין בטלית, זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה, זה אומר כלה שלי וזה אומר כלה שלי, זה ישבע שאין לו כה פחות מחציה, וזה ישבע שאין

לו כה פחות מחציה, ויחלקו. זה אומר כלה שלי וזה אומר חציה שלי, האומר כלה שלי, ישבע שאין לו כה פחות משלשה חלקים, והאומר חציה שלי, ישבע שאין לו כה פחות מרביע. זה נוטל שלשה חלקים, וזה נוטל רביע:

רבינו עובדיה מברטנורא

בבא מציעא ממסכת נויקין. וענינה לדבר על המענות והפקדונות והשכירות ודין השואל והשכיר וכל מה שהוא ראוי לחבר לזה הענין, כמו שעשה הכתוב שאחר דיני שור ובור והבער, וכי יצאו אנשים, דיבר על ארבעה שומרים, (הרמב"ם). וכתבו התוס', אידי דאיירי בהגוול בתרא מחלוקת נמורת נגר ובעל הבית, דקתני במעצד הרי אלו שלו ובכפשיל הרי אלו של בעל הבית, תנא הכא נמי דיני חלוקה

פרק א שנים או חזין בטלית. בגמרא מוקי למתניתין כגון שאחד מהם תופס בחוטין שבשפת הבגד מצד זה, והאחד תופס בחוטין שבשפת הבגד מצד זה. אבל אם הם אדוקים בבגד עצמו, זה נוטל עד מקום שידו מגעת וזה נוטל עד מקום שידו מגעת, והשאר חולקים בשוה, ובשבועה: זה אומר כולה שלי. אני קניתי ולי מכרה המוכר ולא לך. והמוכר מכר לאחד מהם ולקח המעות משניהם, מאחד מדעתו ומאחד בעל כרחו, ואינו יודע מהי מדעתו ומהי בעל כרחיה. דאילו ידע והיה אומר לזה מכרתי, היה כאן עד אחד, והיה שכנגדו חייב שבועה דאורייתא להכחיש העד. עכשיו שאינו יודע, שניהם נשבעים שבועה זו האמורה במתניתין. ובדין הוא שיהיו חולקים בלא שבועה, אלא שתקנו חכמים שלא יטול שום אחד מהם אלא בשבועה, כדי שלא יהא כל אחד הולך ותוקף בטליתו של חברו ואומר

שלי היא. ואיצטריך תנא לאשמועין בזה אומר אני מצאתיה דהיינו במציאה, ובוה אומר כולה שלי דהיינו מקח וממכר. אי תנא מציאה, הוה אמינא מציאה הוא דרמו רבנן שבועה עליה משום דמורה התירא לאחוז בה שלא כדין, דאמר חבראי לאו מידי חסר בה איזיל ואתפוס ואפלוג בהדיה, אבל מקח וממכר דאי לא הוה צריך לה לא הוה מהדר אבתרה למזבנה, וזה שבא לחלוק עמו וליתן חצי דמיה שלא כדין מחסרו וליכא דלימיר דמורי התירא, אימא לא רמו רבנן שבועה עליה. ואי אשמועין במקח וממכר, הוה אמינא מקח וממכר הוא דרמו רבנן שבועה עליה משום דמורי התירא ואמר חבראי דמי קא יהיב ואנא דמי קא יהיבנא, השתא דצריכה לדידי אשקליה אנא, וחבראי לטרח וליזיל ולזבין אחריתי, אבל מציאה דליכא דלימיר הכי, אימא לא. צריכא: ישבע שאין לו כה פחות מחציה. ואינו נשבע שכולה שלו כדקא טעין מעיקרא, דהא לא יהבי ליה כולה. ואי משתבע שחציה שלו כדקא יהבי ליה, הוה מרע ליה לרבויה קמא דאמר כולה שלי. הלכך ישבע שאין לו כה פחות מחציה, דמשמע הכי, כולה שלי כדקא אמינא מעיקרא, ולדבריהם שאין אתם מאמינים לי בכולה, שבועה שיש לי בה ואין לי בה

פחות מחציה:
לעמוד הבא

הלכות צדקה סימן רנו

תסב

ב. ^{לעמוד הקודם} ^יבתענית ^{מחלקים} מזונות לעניים. וכל תענית שאכלו העם ולנו ולא חלקו צדקה לעניים, הרי אלו כשופכי דמים. ^יבמה דברים אמורים, בשלא נתנו להם הפת והפרות, אבל אם אחרו המעות או החטים אינם כשופכי דמים.

ג. ^יהקפה אינה נגבית בפחות משנים, שאין עושים שורה על הצבור במזון בפחות משנים. אבל לאחר שנגבית, אחד נאמן עליה להיות גזר. וכן יכולים למנות שני אחים להיות גזברים. ^יואינה מתחלקת אלא בשלשה, לפי שהוא כדיני מזונות לעין על כל עני ועני כמה ראוי לתן לו. ^יותמחוי, כמו שמתחלקת בשלשה כן אינה נגבית אלא בשלשה, לפי שאינו דבר קצוב, וצריכים לעין על כל אחד ואחד כמה ראוי שיתן.

ד. ^יהתמחוי נגבית בכל יום, והקפה מערב שבת לערב שבת. התמחוי לעני עולם, והקפה לעני אותה העיר בלבד. ^יושאים בני העיר לעשות קפה תמחוי, ותמחוי קפה, ולשנותם לכל מה שירצו מצרכי צבור, לראף על פי שלא התנו כן

בשעה שגבו. ^יואם היה במדינה חכם גדול שהכל גובים על דעתו, והוא יחלק לעניים כפי מה שיראה, הרי זה יכול לשנותו לכל מה שיראה לו מצרכי צבור. הגה: והוא הדין לגבאי המקנה מבני העיר. (מהרי"ק ש"ש ה). והוא הדין ביחיד שהתנדב צדקה ונתנה לגבאי (בית יוסף בשם הר"ן ומהר"ם ורא"ש ומהר"ק). אבל אם מנה בעצמו גבאים, אין בני העיר יכולים לשנותה, דלא על דעתו התנדב. וכן אם פרש הנותן ואמר שיתנו לעני העיר או לעני פלוני, אין להם לשנות אפילו לתלמוד תורה. (כן משמע במהרי"ק סי' כ"ו). בני העיר שמנו גבאי ונתפרדה החבילה ונפרדו זה מזה, ונדון מעות צדקה ביד הגבאי, אם היה רשות ביד הגבאי בתחלה לעשות מה שירצה, גם עתה יעשה מה שירצה. ואם בתחלה הצדק למלך בבני העיר, גם עכשו יעשה כן. ואם אי אפשר לו למלך, או שאינו יכולין להשוות דעתם, יעשה הגבאי מה שירצה ובלבד שיעשה בו דבר מצוה. (מהרי"ק ש"ש קכ"ג) וע"ל סימן רנ"ט סעיף ב'.

ה. ^ימי שישב במדינה ל' יום, כופין אותו לתן צדקה לקפה עם בני המדינה. ישב שם ג' חדשים, כופין אותו לתן לתמחוי, ישב שם ו' חדשים, כופין אותו לתן צדקה בפסות שמכסים בה עניי העיר. ישב

הלכות צדקה סימן רנו

תסג

שם ט' חדשים, כופין אותו לתן צדקה לקבורה שקבורים בה את העניים ועושים להם כל צרכי קבורה. ^יבמה דברים אמורים, בכא לגור ואומר שאינו רוצה להשתקע. אבל אם בא לעיר כדי להשתקע, כופין אותו מיד. וכן בני עיר חדשה כופין זה את זה מיד (מהרי"ק ש"ש י"ח). ויש אומרים דבזמן הזה משערים לכל בשלשים יום (פמ"ק וכל

ו. ^ימי שהלך בסחורה ופסקו עליו אנשי העיר שהלך שם, צדקה, הרי זה נותן לעני אותה העיר. ואם היו רבים ופסקו עליהם צדקה, נותנים, וכשכאים מכיאים אותה עצמה ומפרנסים בה עניי עירם. הגה: והא דצריכין לתן, מפני החשד. לכן חוזרים ולוקחים מהם ומכיאים לעירן (תרכ"ב פ' בני העיר). ודוקא בצדקה שלא היו נותנין אלו נשארו בעיר, ולכן אכא חשדא, אבל לצדקה שאף בעיר היו נותנין, אין צריכין לתן כלל, ודאי יתנו בעירן. (תרכ"ב פ"ק דב"ב). מי שיש לו מעות אחרים למחצית שכר או בדרך אחר, ונותנין מעשר מן הרוח, צריך לתן הרוח לבעליו והוא יתנו למי שירצה, אם לא שיש תקנה בעיר לתן מכל מה שפרויה, אפילו עם מעות אחרים. (תרכ"ב פ' הגזל בתרא תשו' ה"ד סוכה ובהגהת מרדכי פ"ק דב"ב).

באר הגולה

וכ"ס ס"ג ונתן טעם לגירסא זו מהרי"ק בשורש י"ז והביאו הכ"מ שם: ^א מהרי"ק שם: ^ב על לשון הרמב"ם ספ"ז מהמ"ע בבריי מנילה דף כ"ז ע"א: ^א (פי' שרגילין ליתן כל שעה וזק קבוע בכל מקום כ"כ שם: ^ב ברייתא שם ריש ע"ב: ^א ברייתא כ"ב דף ח' ע"ב: ^ב שם בפירוש: ^א שם בבריי: ^ב דרייתא שם ופירש רש"י פן יאמרו שנים הוא נוטל ואינו מונה אלא אחת: ^א שם בבריי פורטין ופירש"י פורטות נחשות שגבו מחלפין על דינרין לפי שהן מחלפיות: ^א ברייתא שם דף ט' ע"א:

סימן רנו סדר גבית הצדקה ושלל לאחריה, וכו' י"א סעיפים

א. ^אגבאי צדקה אינם רשאים לפרש זה מזה בשוק, ^באלא כדי שידאו זה את זה (טור), כגון שיהא זה פורש לשער וזה פורש לחנות, וגובים. ^אמצא הגבאי מעות בשוק, לא יתנם לתוך כיסו, אלא לתוך ארנקי של צדקה, וכשיגיע לביתו ישלם. היה הגבאי נושה בחבירו מנה ופרעו בשוק, לא יתנם לתוך כיסו, אלא לתוך ארנקי של צדקה, וכשיגיע לביתו ישלם. ^יולא ימנה מעות הקפה שנים שנים, אלא אחד אחד, מפני החשד, שנאמר: והייתם נקים מה' וימשאל (במדבר לב, כב) (ל' רמב"ם פ"ט מהל' מ"ע).

ב. ^אגבאי צדקה שאין להם עניים לחלק, מצרפים המעות דינרים לאחרים, אבל לא לעצמם. וכן אם צריכים למכור מה שגבו מהתמחוי, ימכרו לאחרים אבל לא לעצמם, מפני החשד. ^יואין מחשבינ בצדקה עם גבאי צדקה, ולא בהקדש עם הגזברים, שנאמר: ולא יחשבו את

באר הגולה

בספ"ק ו' וציינתו שם: ^א גז זה שם מממרא דר' אליעזר אמר רבי יצחק כל תענית וכו' סנהדרין דף ל"ה ופירש רש"י רגילין היו כלילי תענית לעשות צדקה והיו עניי העניי נשואות לכך וכו' אבל במקום שאין דרך לחלק כך לא נשענו העניים עליהם ואין אלו כשופכי דמים: ^ד שם בגמ': ^א ברייתא כ"ב דף ח' ע"ב: ^א מפירוש רש"י שם וכן כתב הרמב"ם בפ"ט מהלכות תמחוי עניי: ^א מימרא דרבי חנינא מעשה ומינה רבי ב' אחים וכו' שם: ^א שם ברייתא: ^ב שם ברייתא וכפי' היר"ף והרא"ש וכ"כ הרמב"ם שם: ^א יש בברייא: ^ב שם בברייא: פירוש לשנות מקופה לתמחוי: ^א לשון הרמב"ם שם בפ"ט: ^א מממרא דרב אשי שם דף ט' ע"א: ^א ברייתא שם דף ח' ע"א וכניסת היר"ף הרמב"ם שם בפ"ט דין י"ב

ד שם מפקד דרב לר' חנינא. ה מימרא דרבי יוסי בר חנינא שם. ו מרדכי שם ושיש סמך לזה מהמחזיקא פירש' וחתומא. ז כל בו והמשכין בשם הר"מ. ח שם והטור בשם אביי הרא"ש.

אחר כך לפני עשרה שבקש ממנו מחילה (מרדכי דיומא ומהר"ל). וואם הוא ירבו, צריך לילך לו כמה פעמים עד שיתפסים: הגה והמחל לא יהיה אכזרי מלמחל (מהר"ל), אם לא שמעון יט לטובת המבקש מחילה (גמרא דיומא). ואם הוציא עליו שם רע י"א אין צריך למחל לו (מרדכי וסמ"ג והגהות מימוני פרק ב מהלכות תשובה ומהר"י): ב. י"ה אם ימת אשור חטא לו, מכיא עשרה בני אדם ומעמידם על אכזרי ואומר חטאתי לאלהי ישראל ולפלוגי זה שחטאתי לו (והגה לבקש מחילה בערב יום כפור). (מרדכי דיומא): ג. יתקנת קדמונינו וחרם, יושלח להוציא שם רע על המתים: ד. ייכול לטבל וללקות מתי שירצה, רק שיהיה קדם הלילה. ויאינו מברך על הטבילה: הגה ואין צריך לטבל רק פעם אחת בלא ודוי כ"א משום קרי. והוא הדין דהשתל תשעה קבין מים כ"ב נמי מהני (מהר"י וכל בו ותשכ"ן). מי שמח לו מת כ"ב בין ראש השנה ליום הכפורים

באר היתב

א. קברו. וצריך לילך לשם יחף. ואם הוא חזן לשלש פרסאות. יושלח שלוחו. ים של שלמה. ואם חרפו לאחר מיתה אין צריך לילך על קברו אלא מבקש מפני מחילה במקום שבשש, כנסת הגדולה, מן אברהם: ט. אחת. ונהגו עשו לטבל שלש פעמים ולהתודות במקומו על פי קבלת האר"י ז"ל. גם נהגו לטבל קדם תפלת המנחה, אחרונים. ויש חסידים שטובלין שלשים וחמש טבילות, עין של"ה: ט. מצטרף קבין. אם מצטרף מטיבילה. וישערו הוא חמש עשרה קרואות פוליש"ט. וצריך להטילו עליו בכלי שיוכל להקריא ממנו בלא הפסקה, ויראי לשפך עליו משנים ושלשה כלים וכלכל שיתחיל השני עד שלא פסק הראשון, אבל לא מארבעה כלים. ארבעים סאה מים שאובים בקרקע טובלין בו, אבל לא בכלי. ואם נכנס

ג. רבו. אפלו אינו רבו מבקש רק ששעם ממנו דברי תורה, מעיל צדקה, מגן אברהם. ובשעת מחילה צריך לפרט החטא שחטא לחברו, ואם חברו מתבטח בזה לא יפרט אותו, מן אברהם: ד. לטובת. והוא הדין אם מכין לטובתו, ב"ח. ועין ש"י סוף קטן ב. ועין מה שכתב עליו הדין אהרן: ה. אין צריך. פירוש, שאין המחול אכזרי כשאין מוחל, אבל אם רוצה למחל הנה מחילה, משום הכי אם מת אותו שחטא לו מהני לענין אף שהוציא עליו שם רע, דאמרין אלו היה קדם היה מוחל לו, ויביא עשרה בני אדם על קברו כמו שכתב סוף ב: ו. מת. אם אמר לאחר ממוז לא פגע בכבוד אביו, ייכול לומר עליך כונתה, אלא אם כן אמר ממוז בן ממוז, ים של שלמה כבא קפא סימן מו, מן אברהם:

משנה ברוכה

א. לפני עשרה. כדי לפרסם הדבר שמצדו לא יבצר: ז. רבו. אפלו יאינו רבו מבקש אלא ששעם ממנו דברי תורה: ח. לא יהא אכזרי מלמחל. דכל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו, ואם הוא לא ירצה למחל, גם לא ימחלו לו: ט. לטובת המבקש וכו'. כדי שיהא נכנס לבו הערל ולא ירגיל בכך. ומכל מקום נראה דמלבד צריך להסיר השגאה ממנו אחר דבאמת בקש ממנו מחילה: י. מחילה. והוא הדין אם מכין לטובת עצמו, שמתירא שיגיע לו הוצק כשימחל: יא. אין צריך למהל לו. דאיכא דשעם בחשך ולא שמע בפיוס ונשאר השם רע. ומכל מקום מדת ענוה למחל גם בזה: ב. יב. אם מת וכו'. זה קאי י"ג אם אמוציא שם רע דאמרין אלו היה חי היה מוחל לו: יג. אשור חטא לו. ואם קרא לאחר ממוז,

יבבקש ממנו יותר משלש פעמים, שנאמר אגא שא נא, ועתה שא נא, הנה בבקשה שעל ידי אחרים, וכפי הראיה שמביא הנגד דתהי על ידי אחרים, שנאמר וצו וגו', וכן משמע בירושלמי סוף יומא כדבריו דמתחלה צריך לילך בעצמו אליו אולי ימחל לו, ואם לאו וילך עמו אנשים, עין שם:

ד * יבז' לטבל וכו'. עין משנה ברוכה, והנה דאפילו האנשים שאינן זיהירין כל השנה בטבילה, ועל כל פנים חולה וזקן בודאי צריכין להזהר בזה, דאם לא יזהירו להטיל מים קדם טבילה יהיו טמאין כשטילו מים אחר כך:

* משום קרי. עין בהגהות הגאון ר' ישעיה פיק, דאותן חסידים אנשי מצשה הנהגו תמיד לטבל לקרן קשתת עזרא צריכין להזהר להטיל מים קדם ירידתן לטבל, ועל כל פנים חולה וזקן בודאי צריכין להזהר בזה, דאם לא יזהירו להטיל מים קדם טבילה יהיו טמאין כשטילו מים אחר כך:

יש אומרים דפגם בכבוד אבותיו גם כן וצריך לילך על קברם, אבל רבים חולקין על זה, ויכול לומר לאו אדעתאי שיהיה הדבר נוגע לאבותיו, אלא אם כן קראו ממוז בן ממוז. ועין בושן משפט סימן תכ לענין אם קראו נשע בן נשע או גנב בן גנב: יי. ע"י קברו. וצריך לילך לשם יחף. ואם הוא חזן לשלש פרסאות יושלח שלוחו לשם, והשליח יקח עשרה י"ג אנשים וילך על קברו ויבקש מחילה בשם המחרן ויאמר, הנני שליח פלוני מודה ברכים ששליח פלוני יאמר שחטא לאלהי ישראל וכו', ואם חרפו לאחר מיתה י"א אין צריך לילך על קברו, אלא מבקש ממנו מחילה במקום שבשש: טו. בחטא פלוני, כי צריך בזה לפרט החטא, וזהם ושיבו לו, מחול לך מחול לך, שלש פעמים:

ג. טו. שאל להוציא שם רע וכו'. ולכן צריך לעשות תשובה על שער החרם:

ד. יו. יבז' לטבל. המחבר קצר, דמקדם היה לו לכתב דמנהג לטבל וללקות בערב יום כפור. ופאפלו נצרים ובתולות, מכין שהם בני מצות טובלות: יח. קדם הלילה. וטוב כ"א שיטבל קדם תפלת המנחה, ששם מתודה, וכן נוהגין, ומקצתן נוהגין לטבל אחר סעודה המפסקת

כדי שיהיה סמוך ליום הכפורים: יט. ואינו מברך. דטבילה זו אינו רק משום מנהג: כ. בלא ודוי. לאפוקי מאותן הרגילין להתודות בשעת טבילה: כא. משום קרי. ולכן די בפעם אחת, וגם אין צריך לודוי. ונאשה ששמשכה בחוף שלשה ימים צריכה לכבד ביתה בחמין קדם טבילה, שלא תפלת שכבת רע ותחורר למטאת קרי, אם לא שהיא סמוך לטבילה או סמוך לוסתה, שאז רגילות להתעבר, ואם כתבד יש לחש להשתחית ורע. כן כתב מן אברהם, ובתשובה ר' עקיבא איגר מפקפק ומצד דלעולם לא כתבד. ויש אומרים דטעם ד"ה טבילה משום תשובה, ולפי זה יש לטבל שלש פעמים, וכן כתב הרוקח. ועין במגן אברהם, דאף למאן דסבינא לה דטעם הטבילה משום קרי, אפלו הכי צריך תמיד לטבל בערב יום כפור, אפלו אם כבר טבל ערב ראש השנה ולא ראה עוד קרי: כב. נמי מהני. אם הוא מצטרף בטבילה (מהר"י). ופרטי דיני תשעה קבין, עין לעיל בסימן פח במשנה ברוכה: כג. בין ראש השנה ליום הכפורים. והוא הדין דאפלו בערב יום כפור:

שער הציון

ג. ט. אחרונים: ד. כ. מן אברהם: כא. ש"י ומן אברהם: כב. מן אברהם, ולענין עזרת כחב הש"י דעכשו נהנו הרבה אנשים להתודות במקומו, ועין בפרי מגדים דאין להזכיר שם השם בגלוי ראש, ומים זכים ולבו רואה ערוה גם כן אסור ונכל שכן אם נשע שם לזאת עזרת חברו דאסור, רק יאמר אשמי בלא הזכרת השם, עד כאן לשונו. אכן לפי הנראה אותן המתודים בנדיא לא יזהרו בזה ואמרו נוסח תהויו כמו שהיו כפודים, ועל כן נאם ואל תעשה צדק, וטוב יותר שיאמר הודוי שלם בשעת המנחה: כג. כן מוכח מלעיל סימן תתקמ סוף י, וכן כתב מהר"ם:

ז. מן אברהם והגרא: ח. דלמעלה ניין מדה נגד מדה. וצריך למחל לחברו אפלו אם עזרת כחבו דמכר, ואז מוחליין לו גם כן אפלו על הפירות, וכמו שאמר בגמרא, למי נושא עון למי שטור על פשע: ט. וזמין זה משמע גם כן מפרי מגדים במשכנות יתבי: י. ש"י ומן אברהם ושאר אחרונים. ונראה דגם בזה צריך להסיר השגאה מלבד: יא. מן אברהם ושאר אחרונים: ב. יב. ש"י ושאר אחרונים: יג. מן אברהם בשם ים של שלמה וכן פסק הגרא: יד. אחרונים: טו. משה אפרים, עין שם שכתב ששעות סופר במתנית השקל שכתב בשם: טז. אחרונים: יז. משה אפרים, יח. אלהי רבה:

לוח עמוד הימני: יום ד כו בא תשעו * יום ה ד אלול תשפא * יום ו אב תשפז * ש"כ י תמוז תשנא * יום א כ סיון תשצז * יום ב כו אייר תתא

ספר הזוהר

פרשת ויצא יעקב

תתקא

פרשת ויצא יעקב

ספר הזוהר

תתקב

(דף קסד ע"ב)

נפשא, ^{לענין} צלמא דתתקא במה נכמה דקדושא ברין, הוא ברין ליה, ויתער ליה מזונא דלעילא, ויתברך עלמא בגיגיה.

אמר רבי יצחק, ודאי רזא דא כדקא חזי, ונשפיר קאמר. אמר רבי יסא, ודאי על דא אָמרו, דלא זילול בר נש, לשום בר נש אחרא בעלמא, בתרי גוויי זכינא להאי בר נש.

פתח ואמר, האי קרא אָמר (דף קסד ע"ב) רבי אלעזר (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי, את קרבני, רזא דכנסת ישראל. דכתיב את, את דייקא. קרבני, דא איהו קרבנא, וקשורא לאתקשרא. לחמי, דא מזונא דאתי מלעילא, באחרותא דלתתא. לאשי, לאתכללא שאר חילין אחרין דאצטריכו לאתזנא, כל חד וחד כדקא חזי ליה. ריח גיחתי, דא

רעותא וקשורא, דאתאחדא כלא ברזא דעלמא עלאה.

תשמרו להקריב לי במועדו, מאן מועדו, בזמן דאתער אברהם למעבד רעותיה, דכתיב, ^(בראשית כב) וישכם אברהם בבקר. ובזמנא דאתעקד יצחק על גבי מדבחה, דההיא שעתא, בין הערפים הנה. ואמר רבי ^(תנ"א) יסא, אי הכי, האי דכתיב במועדו, במועדים מיכני ליה. אמר ליה, ההיא שעתא, אתכליל אשא במנא ומנא באשא, ובגין כך כתיב במועדו.

תא חזי, בכל קרבנין לא כתיב כמה דכתיב הכא, תשמרו להקריב לי. תשמרו, רזא דשמור, דאיהו צריכא לקרבא לגבי עלילא, דכתיב תשמרו להקריב לי במועדו. בימינא ושמאלא, כמה דאתמר באברהם ויצחק, וכלא ברזא עלאה.

תרגום לשון הזוהר

תשמרו להקריב לי במועדו, מי הוא מועדו? בזמן שמתעורר אברהם לעשות רצונו, שכתוב ^(בראשית כב) וישכם אברהם בבקר, ובזמן שנעקד יצחק על גבי המדבחה, שאותה השעה היתה בין הערפים. ואמר רבי ^(תנ"א) יסא, אם כך, זה שכתוב במועדו היה צריך להיות במועדים אמר לו, אותה השעה נכלל אש במים ומים באש, ומשום כך כתיב במועדו.

בא ראה, בכל הקרבנות לא כתוב כמו שכתוב כאן תשמרו להקריב לי. תשמרו – הסוד של שמור, שהוא צריך להקריב למעלה, שכתוב תשמרו להקריב לי במועדו, כימין ובשמאל, כמו שנאמר באברהם ויצחק, והכל בסוד עליון.

אמר רבי יסא אלמלא לא אתינא הכא, אלא למשמע מלין אלין, דיי. זכאין אינון ישראל, בעלמא דין ובעלמא דאתי. על דא כתיב, ^(ישעיה ס) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצור מטעי מעשה ידי להתפאר.

ולכן הלך לגזוז את צאנו וגו'. ^(בראשית לא) אמר רבי יוסי מאן תרפים, אלא עבודה זרה הוה, ואמאי אקרי תרפים, לגנאי הוה, כמה דתנינן במקום התורף. ומנלן דעבודה זרה הוה, דכתיב, ^(שם) למה גנבת את אלהי. וכתיב, ^(שם) עם אשר תמצא את אלהיך וגו'. ולכן חרשא דכל חרשין דעלמא הוה, ובהאי הוה ידע בכל מאי דבעי למנדע.

אמר רבי חייא, בקסם אתעביד. רבי יוסי אומר, בנחש. אמר רבי יהודה,

תרגום לשון הזוהר

השעה הוה, והשעה מרפה הוה, כמו שנאמר רב עתה הרף ירך.

כשהאמן עושה אותו, אותו שיועד רגעים ושעות עומד עליו ואומר: כעת הרפה וכעת עשה. ולא תמצא מעשה שצריך שיפד ממנו אלא זה. והוא מדבר תמיד ונותן עצות רעות להרע לנפש האדם.

ורחל פחדה, משום שגנן עצה להרע לעקב, ובשביל ביוון עבודה זרה שמה אותם תחתיה עד שאין יכולים לדבר. שהרי כשהוא מתקן לדבר, מכבדים ומרביצים לפניו. וכעת מה כתוב? ותשב עליהם. זכר ונקבה היו, ועבודות רבות עושים טרם מדברים. ומשום כך התעכב לכן שלשה ימים, שלא ידע שברח יעקב, שכתוב וגו' ללבו ביום השלישי כי ברח יעקב.

וחשב עליהם. דבר ונוקבא הו', ופולחנין סגיאין קא עבדין לון עד לא ממללן. ובגניי כף אתעפכ לבן תלת יומין, דלא ידע דערק יעקב, דכתיב, (שם) ויגד ללבן ביום השלישי כי ברח יעקב.

ואמר רבי יהודה, זמין גרמיה בתרין מלין, אנדרו בכל חרשין דהנה ליה ואנדרו בזינין, בגין לאוכדא ליה מן עלמא, דכתיב (דברים ט) ארמי אבד אבי. פיון דחמא קדשא ברין הוא, דבעא לאוכדא ליעקב. מה פתיב, (בראשית לא) השמר לך פן תדבר עם יעקב משוב עד רע. והינינו דכתיב, (שם) יש לאל ידי לעשות עמכם רע. במה אתרחיץ, בחרשין דהו בדיה.

תא חזי, לבן אזל ביומא חד, ארח שבועה ימים דאזל יעקב, בגין לאעקרא ליה מן עלמא. חד, על

דאזל. וחד, על אינון תרפים. ואף על גב דרחל אייה עבדת לאעקרא ליה לאכונה מבתר עבודה זרה, אתענשת. דלא רביאת ליה לבגמין, ולא קיימא בהדיה שעמא דא, בגין צערא דאכונה, אף על גב דאתפונות לטב.

רבי יצחק אמר, כל ההיא תוכתא דתוה ליה ליעקב בלבן. אהדר ליה ללבן, לאודא ליה לקודשא ברין הוא, דכתיב (בראשית לא) ראה אלהים עד ביני וביניך. תא חזי, כתיב, (בראשית לא) אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו, אהדר ההוא רשע לתקליה, פיון דאמר אלהי אברהם, אהדר ואמר ואלהי נחור. (דף קסה ט"ז)

וישבע יעקב בפחד אביו יצחק, (בראשית לא) מאי טעמא בפחד יצחק, ולא באלהי אברהם. אלא, דלא כעא

תרגום לשון הוזהר

עמדה עמו שעה אחת בשביל הצער של אביה, אף על גב שהתכונה לטוב. רבי יצחק אמר, כל אותה התוכחה שהיתה ליעקב עם לבן, החזיר לו ללבן להודות לקדוש-ברוך-הוא, שכתוב ראה אלהים עד ביני וביניך. בא ראה, כתוב אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו. חור אותו הרשע לתקלתו. פיון שאמר אלהי אברהם, חור ואמר ואלהי נחור.

וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. מה הטעם בפחד יצחק ולא באלהי אברהם? אלא שלא רצה להתרית את הימין בשביל לבן, ולא עוד, אלא שלא צריך לאדם – אף על גב שנשבע באמת – להשבע במקום העליון של הכל.

לאטרחא לימינא בגיגיה דלבן. ולא עוד, אלא דלא לפעי ליה לאיניש, אף על גב דאומי בקושטא, לאומאה באמר עלאה דכלא.

אמר רבי יוסי, ודאי לקיימא (ס"א לאוקמה) דקדא יאות, אומי יעקב כף, והכי אתחזי, ויעקב אשגח במלה, אמר, הא איהו אמר אלהי אברהם, ושבק לאבא, אנא אשלים כלא, מיד וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. דבר אחר, לאתפללא כדינא, למיקם עליה דלבן.

השלמה מהשמשות (בין סימן נא – נב רעיא מהימנא פתח רבי שמעון השייך לרף קס"ה ע"א אצל ויעקב הלך תמצא בחלק ג' דף רכ"ה ע"ב (עד כאן מהשמשות)

ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים. (בראשית לב) רבי אבא פתח ואמר, (בראשית ח) זכר וינקבה בראם וגו', כמה אית לן לאסתפללא במלי

תרגום לשון הוזהר

ושטו בין מסכתי. מי פתי יסר הנה. חסר לב אמרה לו, ואין מי שישגיח.

בא ראה, בפסוק הנה יש סודות עליונים, הוא בפנים והוא בחוץ. זכר וינקבה בראם, נשמע לצורה הוא ונשמע לצורה הוא, ונשמע שהשמש והלבנה הם בחבור אחד, שכתוב בראם, כמו שנאמר (חבקוק ג) שמש ירח עמד ובלה. ונשמע שאדם ותוה נבראו יחד בזוג אחד, וכיון שנמצאו בזוג אחד, מיד ויברך אתם, שאין הנברא שורה אלא במקום שנמצאים וזר ונקבה.

בא ראה, כשיצא יעקב ללכת לחרו, היה לבדו, שלא נשא, מה כתוב? ויפגע במקום וגו', ולא השיבו לו אלא בחלום. קעת שנשאו. והנה בא עם כל השכבים, כביכול המחנות העליונים לעמוד הבא

כד	תהלים	נו, נז, נח, נט	ספר	כז	תהלים	נד, נה, נו	ספר
אדני בסמכי נפשי: ז ישוב ישיב הרע לשרי באמתך הצמיתם: ח בנדבה אונקה-לך אודה שמך יהוה פי-טוב: ט כי מפל-צרה הצילני ובאיבי ראתה עיני:	י לחודש יום שישי	נח * למנצח בנגינת משכיל לדוד: ב האזינה אלהים תפילתי ואל-תתעלם מתחנוני: ג הקשיבה לי וענני אריד בשיתי ואהימה: ד מקול אויב מפני עקת רשע כיימיטו עלי און ובאף ישטמוני: ה לבי יחיל בקרבי ואימות מות גפלו עלי: ו יראה רעד יבא בי ותכסני פלצות: ז ואמר מי-יתן-לי אבר ביונה אעופה ואשכנה: ח הנה ארחיק נדד אלון במדבר סלה: ט אחישה מפלט לי מרוח סעה מסער: י בלע אדני פלג לשונם כי-ראיתי חמס וריב בעיר: יי יומם ולילה יסובבה על-חומותיה ואון ועמל בקרבה: יב הוות בקרבה ולא-ימיש מרחבה תן ומרמה: יג כי לא-אויב יחרפני ואשא לא-משנאי עלי הגהיל ואסתר ממנו: יד ואתה אנוש בערפי אלופי ומידעי: טו אשר יחדו נמתיק סוד בבית אלהים נהלך ברגש: יז וישא מות עלימו ידרו שאול חיים פי-רעות במגורם בקרבים: יח אני אלי-אלהים אקרא ויהוה	אחלל דבר ביהוה אהלל דבר: ב באלהים בטחתי לא אירא מה-יעשה אדם לי: ג עלי אלהים נדריך אשלם תודת לך: ד כי הצלת נפשי ממות הלא רגלי מדהי להתהלך לפני אלהים באור החיים:	נז * למנצח אל-תשחת לדוד מכתם בברחו מפני-שואל במערה: ב חנני אלהים חנני כי בך חסיה נפשי ובצל-כנפיה אחסה עד יעבר הוות: ג אקרא לאלהים עליון לאל גמר עלי: ד ישלח משמים וישיעני חרף שאפי סלה ישלח אלהים חסדו ואמתו: ה נפשי בתוך לבאם אשכבה להטים בני-אדם שניהם חנית וחצים ולשונם חרב חדה: ו רומה על-השמים אלהים על כל-הארץ כבודך: ז רשת הכינו לפעמי כפף נפשי פרו לפני שיחה גפלו בחוכה סלה: ח נכון לפי אלהים נכון לפי אשירה ואזמרה: ט עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר: י אודך בעמים אדגי אזמרה בלאמים: יי כיר גדל עד-שמים חסדך ועד-שחקים אמנה: יג רומה על-שמים אלהים על כל-הארץ כבודך:	נח * למנצח אל-תשחת לדוד מכתם: ב האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם:		

מוזחר"ן

אשרי העם יג

ו אף צריך לבקש מאד ולחזור אחר חכם כזה, ולבקש מהשם יתברך, שיזכה למצא חכם כזה, שיקבץ הנפשות, בבחינת: ולקח נפשות חכם, ויעלה אותם, ויורד עמקם תורה. כי גם החכם בעצמו אי אפשר שיעשה זאת בשכל אחר, כי הם שני שקלים: מה שמקבץ הנפשות הוא שכל אחר, ומה שמעלה אותם ומוזר עז מכמחה הוא שכל אחר. וזה בחינת שין של שלשה ראשים ושין של ארבעה ראשים, שהשני שיניו הם השני שקלים:

רש"ם⁽¹⁾:

בין גלא לגלא וכו'. משום דאמרינן בסמוך ורמא גלא קלא להברה, אצטרך לאשמעין דמשלש מאות פרסי שמע קולו של הבר: דלינן גלא. יותר משיעור גבה השליכנו למעלה עד לרקע אי גמי, הבלא דרקע נפיש עד מהלך קרוב לחמש מאות שנה, שיש מן הרקע לארץ: מרבעתא. שכיבא: דבוכבא וזמא. בוכב קטן שבקטנים: בוכא. בית דע ארבעים בור של הרדל, דנפיש מכל שאר ורעים: מקלינן מהבלא. גשרפן מוחם הוכוכ: ורמא לה גלא. נתן קולו. כלומר צעק, בדמות תהום אל תהום קורא לקול וגו'. ושמוא המלאכים הממנים עליהם הם: שבקית מידי בעלמא וכו'. מפני שהגביה כלבדק היה סבור שיצא חוץ לשפת הים ושפף את העולם: ונתקברה. מפני עון הדור: אמר לה. גלא להברה: פוק חו גבורתא דמרדך וכו'. כלומר אין לי רשות לצאת: כמלא חומא דקלא. כמלא רחב החוט איני יכול לצאת חוץ מן החול: שנאמר האותי לא תיראו. תלמודא קאמר לה:

וזה פרוש: אמר רבה בר בר חנה: אשתעו לי נחותי ימא: בין גלא לגלא תלת מאה פרסי, ורומיא דגלא תלת מאה פרסי. זמא חדא חווי אולינן בארמא ודלינן גלא. עד דחוינן בי מרבעתא דבוכבא וזמא. דחוינן במכור ארבעין גריוא בורא דחרדל, ואי דלינן מפי הוה מקלינן מהבלא. ורמא לה גלא קלא להברה. ואמרה לה: מי שבקית מידי בעלמא דלא שטפית, ונתיי אמי ונחרבה. אמרה לה: פוק חו גבורתא דמרדך, דאפלו כמלא חומא דקלא לית דעבר, שנאמר: האותי לא תיראו נאם ה' וכו'.

נחותי ימא, הינו ממשיכי ימא דאורייתא לזה העולם. בין גלא לגלא תלת מאה פרסי - שהוא בחינת שין הג"ל. ורומיא דגלא תלת מאה פרסי - שהוא בחינת שין שגיה הג"ל. (הינו בחינת שני השקלים הג"ל, שהוא השכל של קבוצ הנפשות והשכל של העלאת הנפשות להמושך תורה, שאלו שני השקלים של הצדיק, שהוא חכם האמת, הם בחינת שני שיניו בג"ל). והגלים הם הנפשות, בבחינת: צהלי קולך בת גלים, שהיא בת אבהו. (כמו שדרש ר"ל מנדרין דא):⁽²⁾ בין גלא לגלא - אלו החכמים, שהם בין גלא לגלא, הינו מחברים כל הנפשות, בבחינת: ולקח נפשות חכם. תלת מאה פרסי - שהיא בחינת שין אחרת. ורומיא דגלא תלת מאה פרסי - הינו להעלות הנפשות, זה בחינת שין אחרת. זמא חדא אולינן בארמא - הינו שאנחנו נכנסנו לעורר זמא, הנקרא ארר, כמו שכתוב (תהלים קלז): אררי ורבעי.

כי האדם בחינות מסבני ועתידי, כמו שכתוב (בחסידות חוזה דף יג): נעשה אדם בצלמנו - עתידי, בדמותנו - מסבני. וכשנחלקנו הנפשות, אזי הם בבחינת אדם, נפשות גדולות וקטנות, בבחינת מסבני ועתידי:

ואופנים הן הגופין, כי עקר פעולותיהן של הגופין אינו אלא מן החיות שבנפש, שהנפש מראה פעולותיה עלידי איברי הגוף, ואין לגוף שום תנועה עצמית, והכל עלידי כחות הנפש:

וכפא שבבחינת נפש הוא נפש החכם שנתכסה, בבחינת (משל י): יקרה היא מפנינים (כמו שדרשו רבותינו וכו'ם לברכה, מוסה ד: מזהו גדול שנגנים לפני ולפנים), כי מחמת נפש החכם הוא יקר, הוא נתכסה לפני ולפנים, וכל הנפשות נעשין לבושין אצלה:

והאדם היושב על הכפא הוא דעתו של החכם, כי גם בלא דעת נפש לא טוב (משל יז). ויש ארבע חיות בתורה:

אריה שבתורה, כי התורה נקרא עז, ומה עז מארי (שופטים יד). ושור שבתורה זה בחינת (משל ח): בי שרים ישרו. ונשר שבתורה זה בחינת חדושין דאורייתא, בבחינת: תתחדש בנשר. ואדם שבתורה זה בחינת (במדרש יז): זאת התורה אדם, ויש בה קלות וחמירות, שהם בחינת מסבני ועתידי. וכפא שבבחינת תורה, הם דברים שפכה עתיק יומין (פסחים קט, ועי' ודור בעלפולח קרב), והם מכסים את עצמן בספורי התורה. ויושב על הכפא הוא עתיק יומין, בבחינת (דניאל י): ועתיק יומין יתב. ואופנים שבתורה הן הן גופי הלבבות (ח):

וזה שמביא בתענית (דף כג): מעשה דרבי יונה: בר הוה אצטרף עלמא למטרא, אמר: אזיל ואיתי בזווא עבדא. וחיוי קאי באתרא עמיך, באתרא צניעא, מכסי שקא, ועלידידיוהי - ואיתי מטרא.

בר הוה מצטרף עלמא למטרא - הינו לתורה, כמו שכתוב (ירמיה לב): וצורף כמטר לקחי:

אמר אזיל ואיתי בזווא עבדא - עיבוד זה בחינת ע"ב רי"ו (ח): ע"ב הוא שבקד, רי"ו זה בחינת חמימות. בזווא זה בחינת תאות ממון, הינו דאול לשבד תאות ממון בג"ל. ונתה קאי באתרא עמיך - עלידי ששבד תאות ממון וכה לאתרא עמיך, שהוא בחינת חסד, כמראה החמה עמקה מן הצל (שבעות ט). וחסד הוא אור יום, כמו שכתוב (תהלים כב): יוםם יצנה ה' חסדו; ועלידי החסד וכה לבנין הבית, לבחינת שכל בג"ל:

וזה: אתרא צניעא, שהוא בתימקדש, שהוא השכל, כמו שכתוב (משל יא): ואת צנועים חכמה. ונתה מכסי שקא - זה בחינת לקיחת הנפשות להעלות אותם בג"ל, ולקח נפשות חכם. וכלליות הנפשות הם מכנים בשם שק, כי הם מתעדרים משקאי דגהלא, בבחינת: והשביע בצחצחות נפשך, ועלידידיוהי: ואיתי מטרא - שהמושך תורה, בבחינת: וידר עז מכמחה:

(ד) עין ודור תל"ל. (ה) עין חקיק * וחקיק כ"א וחקיק ס"ט. (ו) עין ודור ודור דף רמ"ט ע"ב.

לקוטי הלכות

לעמוד הקודם

קפר

אֶרֶץ חַיִּים

הלכות נשיאת כפים הלכה ג

בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שָׁאֵז יתֵּעַר הַשִּׁיר שֶׁל לְעִתִּיד, וְכָל הַשִּׁירֹת שֶׁל שֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל כֻּנְּנוּ בְּחִינַת עוֹלָם הַזֶּה, הֵם רַק מֵה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשְׁבֶּת לְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל שִׁיר וְשִׁמְחָה כֻּנְּנוּ. וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים מִתְּחִלָּה: 'הַיּוֹם יוֹם רִאשׁוֹן בְּשִׁבְתָּ' וְכו' וְאַחֲרֵיכֶן אוֹמְרִים הַשִּׁיר, כִּי הַשִּׁיר נִמְשָׁךְ מִשְׁמַחַת שִׁבְתָּ שֶׁנִּמְשָׁךְ לִימֵי הַחֹל, כֻּנְּנוּ.

קטרת של
אחר התפלה
כי עשור
וזכין לשמחה

וְזֶהוּ גַם כֵּן בְּחִינַת קִטְרֵת שֶׁל אַחֵר הַתְּפִלָּה, בְּחִינַת שִׁמְחָה, כִּמְוָה שְׁכָתוֹב (מְשַׁלֵּי כו, ט): "קִטְרֵת יִשְׁמַח לָב", כִּי עֲבָדוֹ זֹכִין לְשִׁמְחָה עַל־יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ הַשְׁמִימָה שֶׁל שִׁבְתָּ לִימֵי הַחֹל כֻּנְּנוּ. וְחוֹזְרִין וּמְסַמְּכִין בְּהִלְכוֹת וְשִׁלּוּם, דְּהֵינּוּ (נִדָּה עג): 'כָּל הַשְׁנָה הַלְכוֹת בְּכָל יוֹם וְכו', כִּי זֶה כָּלל כָּל הַבְּחִינוֹת הַנֵּל, כִּי כָּל זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַלְכוֹת, שְׁעַל־יָדָם זֹכִים לְשִׁלּוּם, בְּחִינַת אַחֲדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁנִּתְגַּלָּה כֻּנְּנוּ;

כְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן.

קדשה
דסדרא
שאומרים
במוצאי שבת

ה. וְזֶהוּ בְּחִינַת קִדְּשָׁה דְסִדְרָא שְׁאֹמְרִים בְּמוֹצָאֵי שִׁבְתָּ (שְׁלַחַן עֲרוּךְ אֶרֶץ חַיִּים סִימָן רצ"ה) - הֵינּוּ כֻּנְּנוּ, שֶׁתִּתְּךָ אַחֵר יֵצֵאת הַשִּׁבְתָּ וּמִתְחִילִין שֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל, עַל־כֵּן אוֹמְרִים אֲזַי קִדְּשָׁה דְסִדְרָא שֶׁנִּתְּקַנָּה בְּלִשׁוֹן הַקִּדְּשׁ וּבְלִשׁוֹן תְּרַגּוּם, כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ קִדְּשָׁה שֶׁל שִׁבְתָּ לְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל, עַל־יְדֵי שֶׁמִּקְשְׁרִין וְכוֹלְלִין לִשׁוֹן תְּרַגּוּם בְּלִשׁוֹן הַקִּדְּשׁ שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר לְשִׁבְתָּ, וְאוֹמְרִים סִדְרָא הַקִּדְּשָׁה בְּהֵם כֻּנְּנוּ.

בשבת ויום
טוב אין
אומרים
קדשה
דסדרא
בשחרית

וְעַל־כֵּן נוֹהֲגִין בְּשִׁבְתָּ יוֹם־טוֹב שְׁאִין אוֹמְרִים בְּהֵם קִדְּשָׁה דְסִדְרָא בְּשַׁחֲרִית, כִּי אִם בְּמִנְחָה - כִּי אֲזַי אֵין צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַקִּדְּשָׁה כֻּנְּנוּ כִּי הֵם עֲצָמָם קִדְּשׁ, וְגַם יוֹם־טוֹב מִתְּגַלָּה בּוֹ קִדְּשַׁת שִׁבְתָּ, כְּמוֹכָא (פְּרִיעֵץ חַיִּים מְקָרָא קִדְּשׁ פָּרָק א), רַק בְּמִנְחָה אוֹמְרִים הַקִּדְּשָׁה דְסִדְרָא, כִּי מִנְחָה הוּא סְמוּךְ לִימֵי הַחֹל, כִּי תִפְלֵת הַמִּנְחָה כְּרוּךְ לַיּוֹם שֶׁלְאַחֲרָיו לְעִנֵּין תַּחֲנוּן (שְׁלַחַן עֲרוּךְ אֶרֶץ חַיִּים סִימָן קלא סעיף ר), עַל־כֵּן אוֹמְרִים אֲזַי קִדְּשָׁה דְסִדְרָא, כֻּנְּנוּ.

הַלְכָּה ג

א. עַל־יְדֵי הַמֶּאֱמָר הַמִּתְחִיל 'אֵית לָן בִּירָא בְּדִבְרָא' וְכו' (סִימָן ל"א), עֵינִי שֶׁם הֵיטֵב כָּל הַמֶּאֱמָר כָּלוּ.

וְזֶה בְּחִינַת מִט"ט כְּמוֹכָא (תַּקוּנֵי זֶהר מִקוּן גג, פ"ד), שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל כֻּנְּנוּ. וְזֶה בְּחִינַת פְּעֻלוֹת מִשְׁתַּנּוּת, כִּי כָּל הַפְּעֻלוֹת מִשְׁתַּנּוּת הֵם בְּחִינַת 'עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע', כִּי הַקִּדְּשָׁה בְּעֲצָמָה הִיא בְּחִינַת כָּלוּ טוֹב כָּלוּ אַחֵר, וְאֵין שָׁם פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה, חֹס וְשִׁלּוּם, רַק כָּלוּ אַחֵר כָּלוּ טוֹב, וְתִתְּךָ שֶׁנִּמְצָא פְּעֻלָּה מְשֻׁנָּה יֵשׁ שָׁם אַחֲרֵית הָרָע, שֶׁזֶּה בְּחִינַת 'עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע'. וְכִמְוָנוּן זֹאת בְּמֶאֱמָר 'אֲמַר רַבִּי עֲקִיבָא, כְּשֶׁתִּגְעִינֵנו לְאִבְנֵי שִׁישׁ טְהוֹר' וְכו' (סִימָן נא), עֵינִי שָׁם. נִמְצָא, שֶׁתִּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת הוּא בְּחִינַת מִט"ט, בְּחִינַת פְּעֻלוֹת מִשְׁתַּנּוּת, בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל, וְעַתָּה הוּא נִכְלָל בְּקִדְּשָׁה תוֹרוֹךְ לִשׁוֹן הַקִּדְּשׁ שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר לְשִׁבְתָּ, דְּהֵינּוּ שְׁאֹמְרִים הַקִּדְּשָׁה בְּלִשׁוֹן הַקִּדְּשׁ וּבְלִשׁוֹן תְּרַגּוּם וְנִכְלָל הַתְּרַגּוּם בְּקִדְּשָׁה, וְזֶה בְּחִינַת פְּעֻלוֹת מִשְׁתַּנּוּת שֶׁנִּכְלָלִין בְּאַחֲדוּת הַפְּשׁוּט שֶׁהוּא עֲצָם הַקִּדְּשָׁה.

וְזֶה שְׁאֹמְרוֹ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (סוֹטָה מט): 'עֲלֵמָא אִמְרֵי קֵאִי? אֲקִדְּשָׁה דְסִדְרָא' (עַל מֵה הָעוֹלָם עוֹמֵד: עַל הַקִּדְּשָׁה שְׁאֹמְרִים בְּתִפְלַת וְכֹא לְצִיּוֹן וְאוֹלָם), כִּי עֲקָר קִיּוֹם הָעוֹלָם הוּא בְּשִׁבְלֵי הַתְּכִלִּית שִׁיחּוֹר וְיִכְלָל בְּשִׁיחּוֹ, כִּי בְּשִׁבְלֵי זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם וְעַל זֶה קִיּוֹם הָעוֹלָם, וְזֶהוּ שְׁאֹמְרוֹ שֶׁהָעוֹלָם קִיּוֹם אֲקִדְּשָׁה דְסִדְרָא שֶׁנִּתְּקַנָּה בְּלִשׁוֹן תְּרַגּוּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּעֻלוֹת מִשְׁתַּנּוּת שֶׁנִּכְלָלִין בְּאַחֲדוּת הַפְּשׁוּט, שֶׁזֶּהוּ קִיּוֹם הָעוֹלָם כֻּנְּנוּ, כִּי קִיּוֹם הָעוֹלָם הוּא דְבָר נִפְלָא, שֶׁפְּעֻלוֹת מִשְׁתַּנּוּת, דְּהֵינּוּ הָעוֹלָם וּמִלּוּאוֹ, יִקְבְּלוּ חִיּוֹת וְיִהְיוּ נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפְּשׁוּט, וְעַל־כֵּן אֵין קִיּוֹם לְהָעוֹלָם כִּי אִם עַל־יְדֵי קִדְּשָׁה דְסִדְרָא, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נִכְלָלִין כָּל הַפְּעֻלוֹת מִשְׁתַּנּוּת בְּאַחֲדוּת הַפְּשׁוּט כֻּנְּנוּ, וְזֶהוּ קִיּוֹם הָעוֹלָם כֻּנְּנוּ.

ד. וְזֶהוּ בְּחִינַת שִׁיר שֶׁל יוֹם שְׁאֹמְרִים אַחֵר קִדְּשָׁה דְסִדְרָא (שְׁלַחַן עֲרוּךְ אֶרֶץ חַיִּים סִימָן קלב סעיף ב' בְּהַגָּה) - שְׁאֵנוּ מְזַכְרִין בְּכָל יוֹם שִׁבְתָּ, כִּמְוָה שְׁאֹמְרִין: 'הַיּוֹם יוֹם רִאשׁוֹן בְּשִׁבְתָּ' וְכו', וְכִמְוָכָא בְּסִפְרֵים (פְּרִיעֵץ חַיִּים שִׁבְתָּ פָּרָק כד) שֶׁזֶה בְּשִׁבְלֵי לְזַכֵּר כָּל יוֹם אֶת הַשִּׁבְתָּ. הֵינּוּ כֻּנְּנוּ, כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁמִימָה שֶׁל שִׁבְתָּ לְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל כֻּנְּנוּ, שֶׁזֶּהוּ בְּעֲצָמוֹ בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁל יוֹם שְׁאֹמְרִים. כִּי עֲקָר כָּל הַשִּׁירֹת הֵם רַק בְּשִׁבְתָּ, שֶׁהוּא

פעילות
משתנות
שנכלל
באחדות
הפשוט
שחורף צמצם
הקדשה

עקר קיום
העולם הוא
בשביב
התכלית
שיחור וכלל
בשיר

מזכירים
בשיר של יום
כל יום את
השבת

הַכְּחוּץ וְהַקָּדָשׁ
יְכוּל לְהַקְרִיב
אֶת הַקֹּרְבָּנוֹת
לְרִצּוֹן

וְעַל־כֵּן הִכְהֵן הוּא בְּחִינַת רִצּוֹן וְכַסּוּפִין, כִּי כָּל מַעֲשֵׂה הַקֹּרְבָּנוֹת הֵם עַל־יְדֵי הַכֹּהֵן, וּבְכָל הַקֹּרְבָּנוֹת נֶאֱמַר רִצּוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כב, כט): "לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ", וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה בְּכָל מַעֲשֵׂה הַקֹּרְבָּנוֹת עַל־יְדֵי הַכֹּהֵן נֶאֱמַר 'לְרִצּוֹן', כִּי הִכְהֵן דִּיקָא יְכוּל לְהַקְרִיב אֶת הַקֹּרְבָּנוֹת לְרִצּוֹן, כִּי הִכְהֵן הוּא בְּחִינַת רִצּוֹן, כִּי הוּא בְּחִינַת חֶסֶד וְאַהֲבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁתַּוְקָקוּת וְרִצּוֹן כְּנ"ל.

חֶרֶב שְׂחוּא
דוֹמָה לְמִלְאָף
ח' צְבָאוֹת

וְעַל־כֵּן הָרַב שֶׁהוּא דוֹמָה לְמִלְאָף ה' צְבָאוֹת, דִּהְיֵנו שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, שְׂאִי מִתְגַּלֶּה הַחֶסֶד עַל־יְדֵיו, דִּהְיֵנו אֲהָבָה וְהַשְׁתַּוְקָקוּת וְכַסּוּפִין וְכו', כְּמִבְּאֵר הַיָּטֵב בַּמֶּאֱמָר הַנ"ל, זֶה הָרַב נִקְרָא כֹהֵן כְּמִפְרָשׁ שֵׁם בְּפִסּוּק זֶה (מְלָאכִי ב, י): "כִּי שִׁפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מִלְאָף ה' צְבָאוֹת הוּא", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (מוֹעֵד קָטָן יז): עַל זֶה: 'אִם הָרַב דוֹמָה לְמִלְאָף ה' צְבָאוֹת תוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהו'.

חֶרֶב לְחֻצִּיא
הַכְּסוּפִין
מִפִּי, וְעַל־
יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂינָה
קִדּוּת
לְתַאֲחוּתוֹת
הַתּוֹרָה

וּבִבְאֵר רַבֵּנוּ ז"ל בַּמֶּאֱמָר הַנ"ל עֲנִין זֶה - כִּי כְּשֶׁהָרַב דוֹמָה לְמִלְאָף ה' צְבָאוֹת, דִּהְיֵנו בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשְׁנֵי בְּחִינּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שֵׁם, וְאִי חֶסֶד מִתְגַּלֶּה, דִּהְיֵנו כְּסוּפִין וְהַשְׁתַּוְקָקוּת. וְצִדִּיק לְהוֹצִיא הַכְּסוּפִין מִפִּי, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂינָה קִדּוּת לְהַאֲחִיּוּת הַתּוֹרָה, וְנַצְטְרִין אוֹתוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב לַעֲשׂוֹת פְּעֻלוֹת טוֹבוֹת. וְזֶהוּ: "תּוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהו", שְׁאוֹתוֹת הַתּוֹרָה מִבְּקָשֵׁין לְהַצְטִיר עַל־יְדֵי זֶה הָרַב שְׂדוּמָה לְמִלְאָף ה' צְבָאוֹת, כְּמִבְּאֵר כָּל זֶה הַיָּטֵב בַּמֶּאֱמָר הַנ"ל, עֵין שֵׁם הַיָּטֵב. וְזֶה הָרַב הַנ"ל נִקְרָא 'כֹהֵן' כְּנ"ל, כִּי הִכְהֵן הוּא בְּחִינַת הָרַב הַנ"ל, כִּי הִכְהֵן הוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כְּנ"ל.

נִצְטוּת הַכְּחוּץ
בְּקִדּוּשָׁה
יִתְרָה
בְּקִדּוּשֵׁת
הַבְּרִית יוֹתֵר
מִיִּשְׂרָאֵל

וְעַל־כֵּן נִצְטוּת הַכֹּהֵן בְּקִדּוּשָׁה יִתְרָה בְּקִדּוּשֵׁת הַבְּרִית יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כא, ו-ז): "קִדְּשִׁים יִהְיוּ וְכו' אִשָּׁה זֹנָה וְחִלְלָה וְכו' וּגְרוּשָׁה לֹא יִקְחוּ" וְכו'. וְעַל־כֵּן הִכְהֵן הוּא בְּחִינַת חֶסֶד, כְּמִבְּאֵר, כִּי עַל־יְדֵי בְרִית חֶסֶד מִתְגַּלֶּה כְּנ"ל. וְעַל־כֵּן הוּא בְּחִינַת רִצּוֹן וְכַסּוּפִין כְּנ"ל. וְעַל־כֵּן הִכְהֵן הוּא בְּחִינַת הָרַב הַנ"ל, כְּנ"ל.

אִין שְׁלֹמוֹת
לְמַדְקָה כִּי
אִם עַל־יְדֵי
אֲמוּנָה

וּבְקַצּוֹר, כִּי צִדְקָה הִיא בְּחִינַת הַגְּלָלִים וְכו', וְאִין שְׁלֹמוֹת לְצִדְקָה כִּי אִם עַל־יְדֵי אֲמוּנָה שֶׁהִיא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת. וְעַל־כֵּן חֶסֶד מְבַרְכֵת הַנֶּאֱמָרוֹת אֶצֶל צִדְקָה, שֶׁהִיוּ רִאיוֹנִים שֶׁהִיוּ תִשְׁעַ עֲשָׂרָה בְּרָכוֹת כְּנֶגֶד שְׁבַע בּוֹכְכֵי לָכֵת וּשְׁנַיִם עֶשֶׂר גְּלָלִים, וְרַבּוּתֵינוּ ז"ל אָמְרוּ (פְּסָא בְּתָרָא ט): 'הַנּוֹתֵן צִדְקָה מִתְבָּרַךְ בִּשְׁשׁ בְּרָכוֹת וְהַמְפִּיסוֹ בְּאַחַד עֶשְׂרִי, נִמְצָא שֶׁחֶסֶד מֵהֶם, זֶה מוֹרָה שֶׁאִין שְׁלֹמוֹת לְהַצְדִּיקָה כִּי אִם עַל־יְדֵי אֲמוּנָה וְכו' כְּנ"ל.

אֲמוּנָה הִיא
תְּלוּי בְּבְרִית

וְאֲמוּנָה הִיא תְּלוּי בְּבְרִית, וְשְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא בְּשִׁמְי בְּחִינּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת: "מִלְאָף ה' צְבָאוֹת". וְכִי שְׂדוּמָה לְשְׁמִירַת הַבְּרִית אִי חֶסֶד מִתְגַּלֶּה, הִינוּ אֲהָבָה וְהַשְׁתַּוְקָקוּת וְכַסּוּפִין לְהַשְׁמִיטֵי תִבְרָךְ, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂינָה נְפֻשׁוֹת וְנַעֲשִׂין נִקְדוּת לְהַאֲחִיּוּת, הִינוּ שְׁנַצְטְרִין הַאֲחִיּוּת לְקַבֵּל טוֹב. וְלֹא דִי בְּהַשְׁתַּוְקָקוּת וְכַסּוּפִין לְכַד, אֲלֵא צִדִּיק גַּם לְהוֹצִיא בְּשִׁפְתֵי הַכְּסוּפִין שְׁלו, כְּדִי שִׁתְּצֵא הַנֶּפֶשׁ מִכַּח אֶל הַפֶּעַל. וְזֶה בְּחִינַת גְּלָגוּלִי הַנֶּפֶשׁוֹת וְכו', עֵין שֵׁם. וְזֶה בְּחִינַת זְווגֵי הַנֶּפֶשׁוֹת, כִּי אַתְעָרוּתָא דְלִתְמָא שְׂכוּסָף אֶל הַדְּבָר שֶׁבְּקִדְשָׁה עֲבִיד נֶפֶשׁ נִוְקָבָא, וְאִי חוֹזֵר הַדְּבָר וְנִכְסָף אֵלָיו, וְזֶה בְּחִינַת 'אַתְעָרוּתָא דְדְכוּרָא עֲבִיד נֶפֶשׁ דְכוּרָא' וְכו' (וְדֵר לֶךְ לֶךְ פּה:).

כְּשׁוּחָה כְּעַל
נֶפֶשׁ כָּל
אֲכִילוּתוֹ
בְּחִינַת לֶחֶם
הַפָּנִים

וְאִי כְּשֶׁהוּא כְּעַל נֶפֶשׁ, אִי כָּל אֲכִילוּתוֹ וְסַעֲדוּתוֹ בְּבְרִינַת לֶחֶם הַפָּנִים וְכו'. וְאִי כָּל הַעֲכוּ"ם וְכו' כָּלִם טוֹרְחִים בְּשִׁבִּיל פְּרִנְסָתוֹ. וְאִי נִתְגַּלֶּה בְּחִינַת פָּנִים, בְּחִינַת אֹר הַחֲמָה, בְּחִינַת (שְׁעֵי ל, ט): "וְלֹא יִכְנֹף עוֹד מוֹרִיד", כִּי נִתְגַּלֶּה פָּנֵי ה' כִּי "סֵר צֶלֶם" וְכו' (בְּמִדְבָּר יד, ט), עֵין שֵׁם כִּי הֵם דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים מְאֹד.

הַכְּהֵן שֶׁהִיא
בְּחִינַת חֶסֶד
מִתְגַּלֶּה עַל־
יְדֵי בְּחִינַת
שְׁמִירַת
הַבְּרִית

כ. וְזֶה בְּחִינַת בְּרַכַּת כְּהֵנִים. כִּי הִכְהֵן אִישׁ חֶסֶד, כִּידוּעַ (וְדֵר נִשְׂא קַמָּה:), וְהוּא בְּחִינַת 'חֶסֶד דְּמִתְגַּלֶּה' וְכו' הַנ"ל, שֶׁהוּא חֶסֶד הַשּׁוֹרָה אֶצֶל הַבְּרִית שְׁלוֹם, בְּבְרִינַת (בְּמִדְבָּר כה, יב-יג): "הַנֵּינִי נָתַן לֹא אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם וְהִיתָה לוֹ וְכו' בְּרִית כְּהֵנָה עוֹלָם", כִּי הַכְּהֵנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֶסֶד, מִתְגַּלֶּה עַל־יְדֵי בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית כְּנ"ל, כִּי הַכְּהֵנִים הֵם בְּבְרִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג, ט): "כִּי שְׁמְרוּ אִמְרֵתְךָ וּבְרִיתְךָ כְּנִצְרוּ".

שבחי סדר הנסיעה שלו לארץ ישראל כא הר"ן

לו

לעמוד הקודם
הישמעאלים לעקר הפלומפין, ועשו
גלגלים, ושאבו על-ידם מים עם פלים
גדולים. והרוח-סערה הולך וחזק
מאד, ומגדל התגבורת הרוח-סערה
עלו הגלים כמעט עד-לב השמים,
והיו כמו הרים גבהים ונקעות
גדולות, והיה כף כל הלילה גם-כן.

וכשהאיר היום בא האיש שהיה עמו
זכורנו לברכה, ואמר לו רבנו זכורנו
לברכה שיש לו חלישות הלב מאד
מגדל הפחד, כי אני ראה בלבי שאני
עכשו בסכנה גדולה, כי אין זה דבר
פשוט, אף-על-פי שאין אני ראה מה
הם עשים, אף-על-פי-כן הלב ראה.
והאיש הנ"ל כחש לו, ואמר לו: אל
תפחדו, כי ברוח השם הפל על נכון.
והלך האיש הנ"ל להסתפל בהמפר,
במקום שהם שאבין המים, וראה
שפכר יש שם כמו גלים קטנים, כמו
על הנהרות שלנו, כי הספינה נעשה
טעונה ממים לבד; כי דרך הספינה
להיות טעונה עם משאוי שני חלקים,
וכבר השליכו הישמעאלים כל
המשאות, ונשארה הספינה טעונה עם
מים לבד, ומה שהיה שם עוד יותר
מים מהמשקל המשאוי הראוי להיות
בספינה - אלו המים שאבו לחוץ, וגם
על-זה לא היו מספיקים לשאב. ואז
ראה האיש שאי אפשר עוד על-פי
דרך הטבע להנצל, ובא אל החדר
שלהם, ומחמת גדל הצער והפחד לא
היה יכול לדבר כמעט. ואמר לו רבנו

זכורנו לברכה: מה זאת, ואיה פך
אשר אמרת שאין זה כלום, ועכשו
אתה בעצמך מתפחד כל-כך. והשיב
לו ששוב אין סכרא על-פי דרך הטבע
להנצל, כי המים מתרפים והלכים
בספינה, ואין ביכולתם לשאב הכל, כי
כשל פח הספל, כי זה קרוב למעת-
לעת שלא אכלו ולא שתו ולא ראו
שנה בעיניהם.

ואמר לו האיש שעדין לא התפלל.
השיב לו רבנו זכורנו לברכה: אין
אתה צריך להתפלל עכשו, רק תקבל
על מלכות שמים כפסוק ראשון,
ותאמר שלש ראשונות ושלש
אחרונות וכו'. ואמר לו: קח כל
המעות עד פרוטה אחרונה, ותחלק
לשנים: מחצה תקשר אצלך על גופך,
ומחצה אקשר על גופי. ושאלו
האיש: למה זאת, הלא הדג שבנים
יוכל לבלע אותנו בלא המעות. השיב
לו: עשה כף כמו שאני אמר לך;
ישראל היו על הים ולא טבעו, ואנחנו
עדין בספינה וכו'. ועשה מה שעשה,
והחגר בחגורה על הטוילף, וגם הוא
עשה כף, כמו אחד שמוכן לילך
בדרך. ושאל אותו האיש ואמר לו:
אני איני יודע להתפלל אפילו תפלה
הסדורה מאנשי כנסת-הגדולה, מפל
שכן עכשו, בעת צרה הזאת; אבל
כבוד תורתו יודע להתפלל בעד
כלליות ופרטיות, מפני מה אין אתם

שבחי סדר הנסיעה שלו לארץ ישראל כא הר"ן

לו

מתפללין עכשו? והשיב: שעכשו,
מחמת המחין דקטנות אני מרחק
מהשם יתברך; אבל עצתי אמנה
מחמת אין ברה, מחמת גדל הסכנה,
שאנחנו עכשו בסכנה נוראה ועצומה
כזו: השם יתברך יודע שכל ימי חיי
עדין לא הייתי משתמש מעולם
בזכות-אבות, רק מחמת ההכרח
מכרח אני לבקש מהשם יתברך
שיעשה זאת למען זכות זקני רבי
ישראל בעל-שם-טוב זכורנו לברכה,
וזכות זקנתי אדל, וזכות זקני רבי
נחמן מהרדקא; ויתר מזה לא הזכיר
עוד.

ואחר זה ראו מרחוק כמו ענן גדול
אפל מאד, ונפל עליהם עוד פחד
גדול, מחמת שלפעמים כשהענן
מתאסף ומתקשר לשאב המים מהים
נעשה שם כמו בקעה, וכשהספינה
יורדת לשם אזי נטבעין שם, והתקנה
לזה: לירות בקנאי-שופה והורמאטעס
בדרך המלחמה כדי לשבר העננים,
ולזה - לא היה להם פנאי לזה,
מחמת שהיו צריכים לשאב המים
מהספינה כנ"ל; והיו הצרות צרורות
זו לזו כמו זבויא ועקרפא. אף
בחמלת ה' מחמת תקף הרוח-סערה
היה הליכת הספינה במהירות גדולה,
ופרחה הספינה כמו חץ מקשת ממש,
ובאה הספינה למקום הנ"ל שהענן
שתה ממש, והיה שם כמו שער והרים

מחמת הלכו דרך מקומות הרבה מאד.
ואכילה שהיה להם על הספינה היה
רק מה שנמן להם הקעקיר הנ"ל מצד
רחמנות מהמגיזאן שלהם סוחרעס,
ותולעים היו מרחשים עליהם; והיו
הלכים ומבקשים ופרשים ידיהם
בהנצח בכל יום כעני בפחת, והיה
נתן להם מאלו הסוחרעס, ואכלו זאת
לבד.
והיה בעלות על-לבם שהוא סמוך
לפסח היה להם צער גדול, כי היו
דאגים מה יעשו בפסח, כי אי אפשר
להתענות כל ימות הפסח. ואחר שעה
או ששים באו אל כף גדול העמדת
על הקר של אבנים באמצע הים, ושם
קנו הישמעאלים פרות הרבה, ולזהם
נתנו בעד טאלער אחד חרובים
שקורין 'פאקסענין' הרבה, בערך
טשעטווייגרט. ואמר רבנו זכורנו
לברכה: לעת עתה גם זה טוב מאד,
כי יכולין להיות שמונת ימי הפסח עם

חרובין לבד; אך מי יתן שיזכה אותנו השם יתברך לקיים מצות אכילת מצה וארבע פוסות:

כב. וגדל עצם הסכנות שהיה להם בחזירתם אי אפשר לספר, כי היו על הספינה הזו של מלחמה שהיתה מלאה ושמעאלים, והם היו רק שני יהודים לבד, ודרך הישמעאלים, בפרט אנשי-מלחמה, לתפס יהודים ולמכרם במרחקים לעבדים. והיה לרבנו זכרוננו לברכה פחד גדול מזה, ואמר שהתחיל לחשב בעצמו מה יעשה אם יוליכו אותו לאיזה מקום על הים שאין שם יהודי ומכרו אותו שם, ומי ידע מזה, והיה לו צער גדול איך יוכל לקיים שם את מצות התורה. והתחיל לחשב בדעתו בענין זה, עד שזכה שבא על השגה שיוכל לעבד את השם יתברך אפילו כשלא יוכל חס ושלום לקיים המצות, כי השיג את העבודה של אבות העולם שהיה להם קדם מתן-תורה, שקימו כל המצות אף-על-פי שלא עשו אז המצות בפשוטן, כמו יעקב אבינו שקיים מצות תפילין על-ידי המקלות אשר פצל בידע וביוצא בזה; עד שהשיג איך לקיים את כל המצות בדרך זה כשהיה אנוס שם, במקום שנימכרו אותו חס ושלום.

ותקף כשזכה להשגה זו עזרו השם יתברך, ובאה הספינה והגיעה אור לארבעה עשר בניסן לכתף גדול

שבא אל החכם הכולל וספר לו מה שארע להם, ושהם נלקדו בספינה של מלחמה; אך הוא בעצמו לא ידע מה לספר, כי הם בעצמן לא ידעו פונת הקפיטן, מה הוא רוצה לעשות עמם, אך בדרך כלל ספר לו שהם כמעט בשביה חס ושלום, והם בסכנה. ואצלו היתה השעה הזאת גדולה כמו במה שעוות, והחכם היה מתאזהר לשמור ספורי-מעשיות מהמלחמות וביוצא, ואמר לו בכל פעם: לא תפחד; והיה לו צער גדול.

והיה בדעתו לקנות מצות ויין ולחזור את-עצמו לספינה; אך השם יתברך שלח לו במחשבתו: היות שבהיותם באכסניא בטבריה שמעו מרבי צבי הארקער שאשתו ממשפחת פרענקען ושהיא מיחסת גדולה, ואמר שיש לה אח בראדיש, חכם גדול וצדיק, ועלה זאת על דעתו, אך לא ידע שמו, רק שמה של אשת רבי צבי הנ"ל ידע. ותקף ומיד שאל על זה החכם שיש לו אחות בטבריה; ומיד שלחו אל החכם הנ"ל, ובא אצלו האיש של רבנו זכרוננו לברכה. וכבר ספרו להחכם כל מה ששמעו מפי האיש בבית החכם הראשון הנ"ל, ותקף כבואו אצל החכם הזה אמר לו: אין שום פחד בזה, וספורי-מעשיות תספר לי אם ירצה השם על הסדר. והיה בלבו תמיהה גדולה, כי לא עלתה על

דעתו שהיה הישועה כל-כך במהרה עד שיזכה להיות כאן על הסדר.

ואמר לו החכם הזה: תדע שזה הקפיטן כבר עקלנו אותו עם הספינה עד שנינו אתכם לצאת מספינתו; ומעות - צריכים לתן לו כמה שירצה. וטוב להודות לה' אשר הציל אתכם והפליא עמכם נסים ונפלאות שזכיתם לבוא לכאן, ושהקפיטן יכלול דעתו ויניח אותך לכנס אל העיר, כי זה הקפיטן הוא גזלן מפרסם, והוא משרש ברשעותו, כי יחוסו הוא מחמשת סגני פלשתיים, כי כך הוא חותם עצמו; ועקשו אין פנאי לשמוע ספורי-מעשיות, לה עמי לרופא לגלח אותך לכבוד יום-טוב.

וכך היה, והוליכו מיד, וגלחו אותו ורחצו אותו, ונתן לו קאווע לשתות. וישאל אותו: מי הוא השני? ואמר לו: שמעתם מהפעל-שם-טוב? והשיב: הן; כי הספרים של הגאון החסיד אב-בית-דין דקהלת-קדש פולגאה נמצאים שם. ואמר לו שהוא נכדו, וגם הוא נכד לרבי נחמן הרידנקער; ובעצמו הוא חכם, כאשר תראה בעיניכם. והיה לזה החכם שמחה כפולה, כי אמר: אפילו לפדות אנשים פשוטים הוא מצוה רבה, ובפרט שהזמין לו ה' לפדות אדם גדול כזה ומחם מגזע קדושים כאלה; וזוהי את עצמו עם עוד אנשים לנסע אליו.

ב. ^{לעצמית הקדש} מתור לשונות בדבר השלום.

ג. פת שקרים אינם מקבלים פני השכינה.

ד. שרי להו לצדיקנא לסגואי ברמאותא עם רמאי.

ה. כל המוסיוף גורע.

ו. על-ידי שקר באים הרהורי עבודה-זרה.

ז. על-ידי אמת לא ימות קדם זמנו הקצוב.

ח. מרוח פיו של השקרן נעשה היצר הרע; וכשיבוא משיח אצי לא יהיה שקר, ובשביל זה לא יהיה יצר הרע בעולם.

ט. מי שהוא איש אמת - אצי הוא מפיר באחר, אם אחר דבר שקר אם לאו.

י. הסימן של השקר: בשלא יספיקו עליו רבים. והוא משלשה שהקדוש ברוך הוא שונאן.

יא. עשיר מבחש - אין הדעת סובלו, והוא נבזה בעיני עצמו.

יב. תקון לפה: שימת צדקה.

יג. על-ידי אמת העולם נשמר מקל הזקות.

יד. על-ידי חנפה בא לשקר.

טו. מי שנתן צדקה, שקרו שיוזכה לאמת.

טז. השקרן שונא עניויות.

יז. אדם נפר על-ידי משרתיו אם הוא אהב שקר; כי זה כזה תלוי:

לפעמים משרתיו נפלים לעברות על-ידי שהוא שקרן, ולפעמים הוא

נפל לשקר על-ידי משרתיו שאינם הגונים.

יח. בשאין אמת - אין חסד; גם אינו יכול לעשות [חסד] עם בני אדם.

יט. השקר מעכב את הישועה; כי השקר מגלה עונותיו, כדי שלא יושיעו לו.

כ. האמת הוא פודה מקל הצרות.

כא. טוב לאדם שימות - משיחיה ויהיה שקרן בעיני בני אדם.

כב. בשיש אמת - יש שלום.

כג. מי שרחוק מאמת - רחוק מצדקה.

כד. על-ידי אמת נשמר אות ברית.

כה. על-ידי אמת יזכה לשם עולם.

כו. איש ואשה שרגילין לומר שקר - הבנים שלהם יהיו מתנגדים; גם יהיו פוגמים בברית.

כז. השקר בא על-ידי שמקבל על עצמו פחד מפני אדם.

כח. על-ידי השקר שוכחין את הקדוש-ברוך-הוא.

כט. מי שאין לו בטחון הוא דבר שקרים; ועל-ידי שקרים אין יכול לבטח באמת.

ל. לפי הרוחק מאמת כן מחזיק את הסר מרע לשוטה.

לא. מי שרוצה לסור מרע, וראה שאין אמת בעולם - עשה עצמו כשוטה.

לב. מי שאינו אמר שקר - הקדוש-ברוך-הוא מושיעו בעת צרתו; גם בנים יהיו לו.

לג. על-ידי שוא בא מכות בנים.

לד. מי שמקשר לשוא בא לשכחה.

צדוק. אחימעץ. עזריה. יוחנן. עזריה. אמריה. אחיטוב. צדוק. שלום חלקיה. עזריה. שריה. יהודקן.

בני לוי, יחזקאל. יואח. עדו. זרח. יאתרי. עמינדב. קרח. אסיר. אלקנה. אביסף. תחת. אוריאל. עזיה. שאול. עמשי. אחימות. אלקנה. צופי. נחת. אליאב. ירחם. אלקנה.

בני שמואל - הבכור ושני. ואביה. לבני. שמעי. עונה. שמעא. חגייה. עשיה.

הימן המשורר כן יואל כן שמואל כן אלקנה כן ירחם כן אליאל כן תום כן צוף כן אלקנה כן מחת כן עמשי כן אלקנה כן יואל כן עזריה כן צפניה כן תחת כן אסיר כן אביסף כן קרח כן יצהר כן קהת כן לוי כן ישראל.

אסף כן ברכיהו כן שמעא כן מיכאל כן בעשיה כן מלכיה כן אתני כן זרח כן עדיה כן איתן כן זמה כן שמעי כן יחזקאל כן גרשם כן לוי.

איתן כן קישי כן עבדי כן מלוד כן חשביה כן אמצינה כן חלקיה כן אמצי כן בני כן שמר כן מחלי כן מושי כן מררי כן לוי.

בני יששכר - עזי. ורפיה. ויריאל. ויחמי. ויבשם. ושמואל. וזרחיה. מיכאל. ועבדיה. ויואל. ושיה. ודיעאל. אצבון. עזי. ועזיאל. וירימות. ועירי. זמירה. ויועש.

ואליעזר. ואליעזרי. ועמרי. וירימות. ואביה. וענתות. ועלמת. בלה. ועוש.

לעמוד הבא

ליקוטי

תפילה מו

תפילות

רכו

ליקוטי

תפילה מט

תפילות

רכו

לעמוד הקודם

ורודפניו בגשמיות וברוחניות. ובצל כנסיון תסתינו. ויקים בנו מקרא שכתוב: "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני".

ותעורני ברחמיך ובחסדיך הרבים שנוקה לקים מצות סבה בזמנה כראוי עם כל פריטיה ודקדוקיה וכוונותיה ותרי"ג מצות התלויים בה, ובלב טוב ובשמחה גדולה. ותכניע ותשפיל ותמגר ותעקר ותבטל סבת נוצרים סבת עכו"ם "אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר". ותבטל השקר מן העולם, ותגביר האמת בעולם, ותקים את סבת דוד הנפלת. ויקים מקרא שכתוב: "שפת אמת תכון לעד, ועד ארגיעה לשון שקר". ותסתיר ותצפין אותנו בספקתך הקדושה, ותסוכך עלינו בצלך הקדוש, ותצילני מריב לשונות שלא יהיה להם שום פח עלינו כלל. ותעקר השקר מן העולם, ותגלה האמת בעולם. ותפני מהרה לבוא לארץ ישראל לארץ הקדושה חיש קל מהרה.

וזכנו ברחמיך הרבים לבנים חיים וקיימים. לעבודתך וליראתך ולתורתך. (כשרוצה להתפלל על מי שיש לו פער גדול בגים וחסדא פליין) וזכור כאן ואמור: ובקש לפלוני בן פלוני (וכו') חוס וחמל ורחם ותן לבנינו ולבנותינו ולכל יוצאי חלצינו חיים טובים וארוכים. (ובקש לתפיל פלוני בן פלוני (וכו'). ולהלכה פלוני בת פלוני (וכו'). ורחם עליהם ועלינו בזכות אבותם, ותן להם חיים טובים וארוכים, ותאריך ימיהם ושנותם. יהמו נא ויזכרו נא

רחמיך עליהם ועלינו, ותאמר די לצרותם. "היטיבה יי' לטובים ולישרים בלבותם". יהי שלום בחילם שלזה בארמנותם. אין פריץ ואין יוצאת ואין צוהה ברחובותם, לעד ולדורות, ולדורות דורותם. ראשיתם מצער, ישגה מאד אחריתם. באשר השמים החדשים והארץ החדשה, בן עצמד זרעם ושמותם. ותציל אותם וכל ילדי עמך בית ישראל מעין הרע ומפגע רע ומפל מיני נגע ומחלה. ותשלח להם רפואה שלמה מן השמים לכל רמ"ח אבריהם ושס"ה גידיהם. ויזכו להיות חיים בריאים וקיימים. יכלו ימיהם בטוב ושנותיהם בפעמים ונזקה שניצאו מהם דורות הרבה. ודורי דורות עד סוף כל הדורות. רחם עליהם ועלינו למען שמך, ותגדלם לתורה ולחפה ולמעשים טובים, לאורך ימים ושנים. "עוד יובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו".

מלא רחמים. צרכינו מרבים ודעתנו קצרה לבאר ולפרש. אתה ידעת את כל מחסורינו. מלא משאלותינו לטובה ברחמים למענה ולא למעננו. חוס וחמל עלי ופני לשוב אליך באמת ובלב שלם, ולעשות רצונך באמת כל ימי חיי, ולא אשוב עוד לכסלה. "אם און פעלתי לא אוסיף" רחם עלי ברחמיך האמתיים וזכני להיות פרוצונך באמת מעתה ועד

עולם. ותגלה האמת בעולם, וישובו כל באי עולם אליך לעבדך באמת ביראה ואהבה. ויקים מהרה מקרא שכתוב: "כי אז אהפך אל כל העמים שפה כרויה לקרא כלם בשם יי' לעבדו שכם אחד. אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף. גם יי' יתן הטוב וארצנו תתן יכולה. חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו". וברחמיך וחסדיך הגדולים תפסי ותדע את שכינת עזך ונכסת ישראל שתשיב פניה אליך. ויהיה נעשה יחוד קדש ברירה הוא ושכינתיה, פנים בפנים. ואל תסתיר פניך מאתנו עוד. ותשלח לנו צדיקים ורננים אמתיים שיורו לנו את הדרך הטוב והישר את הדרך אשר גלף בה ואת המעשה אשר נעשה. ותציל אותנו מהמנהיג ורבי של שקר. קרבנו לישועתך, עורנו ברחמיך, החינו באור פניך. שבענו מטובך וחסדיך האמתיים, גמל עלינו חסדים טובים, "חסדי דוד הנאמנים". ומאוצר מתנת חנם חננו. וקדם לנו מקרא שכתוב: "ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך לנטע שמנים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה". חננו ועננו ושמע תפלתנו ברחמים. כי אתה שומע תפלת כל פה. "יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי' צורי וגואלי." עושה שלום בפרומיו, הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן.

תפילה מט

מיוסד על תורה מ"ט בליקוטי מוהר"ן

צור לבבי וקדושי, צור עולמים, יוצר הכל, רבון כל המעשים, אדון כל הנשמות, יודע התעלומות, אתה ידעת את לבבי. אתה ידעת את עצם תבערת קדשת אור האלהות השופע בלבי, כי אנחנו חלק אלוה מופעל ושכינת אלהותך בתוך לבבנו. על פן הומה עלי לבי, לבי כפנור יהמה. "כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי אלהים לעולם. נקספה וגם כלתה נפשי לחצרות יי', לבי ובשרי ירננו אל אל חי". ורשפי שלהבת לבבי הבוער ונקסף אליך, מים רבים לא יוכלו לכבותה ונהרות לא ישטפוה, כי אור לבבי מקשר ומחבר באורך הגדול האין סוף. על פן אור להביות לבבי הוא עד אין סוף. כי אין סוף ואין תכלית להשוקתי אליך, ונעגיעי וחפצי וכספי חזק ואמין אליך בלי שעור וערך. עד אשר לפי עצם אור להביות הלב עד אין סוף ותכלית לא היה אפשר לעשות שום עבודה כלל, כי אור קדשת לבבי, בוער ומתלהב אליך בחשק נמרץ וברצון חזק, להיות דבוק ונקלל בך תמיד לעולם ועד; אף אתה גלית לנו על ידי חכמיך הקדושים, אשר אין רצונך בזה, ולא זאת היתה פונתך הקדושה בבריאתנו.

חזרה לתוכן העניינים

שבת קודש

לנצח עוד יום

פ"ו ע"א

ומתריצין: אין כוונת רב דימי שרבי אמר לו דוקא "צא טרוף" ואמנם יתכן כי רבי אמר "צא נחור" לפי שגם בנחירה פטור מכסוי. אלא, "לא מביעיא" קאמר רב דימי.

לא מביעיא "צא נחור" שלדעת רבי פטור מכסוי משום דלאו שחיטה היא כלל, אבל "צא טרוף" שנחשבת שחיטה אלא שאינה ראויה אימא מודה רבי שאף שהיא שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, וליבעי כסוי, קמשמע לן רב דימי שאף בשחיטת טרפה סבר רבי דפטור מכסוי, כדדבי חזיא בר אבא, שאמר לעיל שלרבי נראו דבריו של רבי שמעון בכיסוי הדם.

והיונן בה: ולמאן דאמר "צא נחור" מאי טעמא לא אמר "צא טרוף"?

וכי תימא שהוא סובר שרבי לא היה יכול לומר לו "צא טרוף" משום דקסבר רבי שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, ולכן אם היה מטרפו לא היה נפטר מכסוי, והא אמר רבי חזיא בר אבא אמר רבי יוחנן: ראה רבי דבריו של רבי שמעון בכסוי הדם שהשוחט את הטרפה פטור מלכסות, ושנאו בלשון חכמים?

ומתריצין: "לא מביעיא" קאמר:

לא מביעיא "צא טרוף" דסבר רבי דפטור מכסוי, משום דשחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, אבל "צא נחור" אימא סבר רבי "אין שחיטה לעוף מן התורה", ונחירתו זו היא שחיטתו, וליבעי כסוי. קמשמע לן שאף בנחירה פטור רבי מכסוי, משום דסבר רבי יש שחיטה לעוף מן התורה, כדדרש מ"באשר צויתך".

ומקשינן: ומי נפל ליה יאניבא בכתניה דרבי חייא? והאמר רבין בר אבא, ואמרי לה: אמר רבי אבין בר שבא: משעלו בני הגולה, חכמי בבל, לארץ ישראל [בדורת של חכמי התלמוד] פסקו הזיקין כוכב העובר בשמים כחץ ממקום למקום והוא סימן קללה, והזועות רעידות הארץ, והרוחות הנחשבות בזעף, והרעמים, ולא החמיץ יונם, ולא לקה שנתנם של בני ארץ ישראל, [שקדם לכן לוק בבל אלו בענותיהם] ונתנו חכמים עיניהם ברבי חייא ובניו שעלו מהגולה ובזכותם פסקו הפורעניות! ואם כן כיצד יתכן שפשתנו של רבי חייא לקה?

ומתריצין: כי מהניא זכותיהו דרבי חייא ובניו - אעלמא, אבל אדיריהו לא מהניא, לפי ששכרם שמור להם לעולם הבא.

כדרב יהודה אמר רב. דאמר רב יהודה אמר רב: בכל יום ויום בדורו של רבי חנינא בת קול יוצאת ואומרת: כל העולם כולו - ניוון בשביל חנינא בני! כלומר, בזכותו. וחנינא בני, די לו בכך חרוכין מערב שבת לערב שבת! שהוא עצמו מתפרסם בצער ובצמצום.

מתניתין:

חרש שוטה וקטן ששחטו, ואחרים רואין אותם ששוחטים כהלכה - חייב כל מי שרואה את הדם לכסות אותו! לפי ששחיטת חרש שוטה וקטן כשרה בעיניה כהוון.

ואם שחטו בנין עצמן - פטור מלכסות!

שודאי הוא ששחטו שלא כהוון, ובשחיטה פסולה אין חייבין לכסות.

וכן לענין איסור "אותו ואת בנו", ששחטו החרש שוטה וקטן את האם או את הבן תחלה, ואחרים רואין אותן, אסור לשחוט אחיהם את האם או את הבן.

ואם שחטו בינן לבין עצמן - רבי מאיר מתיר לשחוט אחיהם, כדלעיל, ששחיטת חרש שוטה וקטן פסולה בדאי, וכאילו לא נשחט הראשון, וממילא מותר לשחוט את השני. והכמים אוסרים לשחוט אחיהם משום שיש לחשוש שמא החרש שוטה וקטן שחט כהוון.

ומוריים חכמים, שאם שחט אחריהם שאינו סופג את הארבעים - שאינו לוקה על הלאו של "אותו ואת בנו", שהרי אין כאן אלא ספק שמא עבר על האיסור של "אותו ואת בנו".

גמרא:

והיונן בה: ורבנן, שחוששין שמא שחטו החרש שוטה וקטן כהוון, מאי שנא רישא דלא פליגי לחייב בכסוי את דם שחיטתם מספק, ומאי שנא סיפא דפליגי ואמרו שעובר בהם על איסור שחיטת "אותו ואת בנו"?

ומבארין: וישא, לכך לא חייבו רבנן לכסות את הדם, כי אי אמרינן חייבין לכסות - אמרי השומעים דין זה יסברו שהטעם לכך משום ששחיטת חרש שוטה וקטן שחיטה מעלייתא היא, ואתו למיכל משחיטתן.

ומקשינן: סיפא נמי למה אמרו רבנן שאסור לשחוט אחיהם, ולא חששו שכיון דקאמרי רבנן שאסור לשחוט אחיהם - אמרי שהטעם לכך כי שחיטה מעלייתא היא ואתו למיכל משחיטתן? ומתריצין: סיפא לא חיישין שיאמרו האנשים כי הטעם שלא שוחטים אחרי החרש שוטה וקטן הוא משום ששחיטתן כשרה, כיון שודאי אמרי השומעים שלא שחטו אחריהם - בשרא הוא דלא קמביעיא ליה, ולכן לא שחטו אחריהם.

ומקשינן: וישא נמי, למה לא נחייב לכסות דם של שחיטת חרש שוטה וקטן? שהרי אין לחשוש שמא יאמרו ששחיטתן כשרה, משום שודאי אמרי הרואים שהוא מכסה הדם, שלא משום מצוה הוא עושה כן, אלא לנקר חצרו הוא צריך שלא יהא מלוכלך מהדם? ומתריצין: הרי אם שחט באשפה - מאי איכא למימר? כי באופן זה אי אפשר לומר שהכסוי הוא משום נקיות, והרואה שמכסין שם את הדם יבא לומר ששחיטת חרש שוטה וקטן כשרה. וכן אם בא אחד לימלך לפני בית דין האם צריך הוא לכסות הדם של שחיטת חרש שוטה וקטן, מאי איכא למימר? והרי אם בית דין יאמרו לו שהוא חייב יש לחשוש שמא יאמר בלבו ששחיטת חרש שוטה וקטן כשרה, ויבא אכול משחיטתן. וכיון שבשני האופנים הללו יש חשש, לכן פטרו רבנן בכל האופנים מכסוי הדם של שחיטת חרש שוטה וקטן.

ומקשינן: וליתעמיך, שאתה חושש בכסוי הדם שמא יבא לימלך לפני בית דין - סיפא נמי, לגבי שודאי הוא ששחטו שלא כהוון, ובשחיטה פסולה אין חייבין לכסות.

"אותו ואת בנו", אם בא לימלך לפני בית דין האם מותר לשחוט אחרי החרש שוטה וקטן - מאי איכא למימר? והרי אם בית דין יאמרו לו שאסור יחשוב ששחיטתם כשרה? ומתריצין: אלא, לעולם רבנן לא חוששין כלל שמא יבאו להכשיר שחיטת חרש שוטה וקטן. ואבולה מולתא פליגי! והיינו שגם ברישא נחלקו רבנן וסברו שחייבין לכסות דם שחיטת חרש שוטה וקטן מספק, אלא שלא אמרו כלום ברישא משום דנטרי ליה לרבי מאיר עד דמסיק לה למולתא שייסיים את דברו, והדר פליגי עליוה על כל דבריו בין ברישא בין בסיפא.

והיונן בה: בשלמא רבנן, טעמיהו משום דאולי לחומרא, וחוששין שמא שחטו שחרש שוטה וקטן כהוון, אלא רבי מאיר - מאי טעמא פטור מכסוי הדם ומתיר ב"אותו ואת בנו"? והרי הדבר ספק שמא שחטו החרש שוטה וקטן כהוון, ומספק יש לילך לחומרא?

ומתריצין: אמר רבי יעקב אמר רבי יוחנן: מחייב היה רבי מאיר מלקות על האוכל משחיטתו, משום לאו דנבלה. כלומר, שלדעת רבי מאיר אין הדבר ספק אלא ודאי הוא שלא שחט כהוון, שאפילו מלקות משום אכילת נבלה יש לחייב על האוכל משחיטתו, ולכן גם לקולא, לפטור מכיסוי הדם, יש לומר ששחיטתן אינה כשרה. והיונן בה: מאי טעמא סובר רבי מאיר ששחיטתן ודאי נבילה?

ומתריצין: אמר רבי אמי: הואיל ורוב מעשיהן של החרש שוטה וקטן מקולקלים שכיון שרוב הפעמים אינם שוחטים כראוי הרי הוא כודאי נבלה.

אמר ליה רב פפא לרב הונא בריה דרב יהושע. ואמרי לה: אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא: מאי איריא למה הוצרך רבי אמי לפרש שטעמו של רבי מאיר הוא משום שרוב מעשיהן מקולקלין, והרי אפילו אם היו רק מיעוט מעשיהן מקולקלין, ורוב פעמים שוחטים כראוי, נמי היה מחייב רבי מאיר מלקות למי שאוכל משחיטתן משום שנחשב כאוכל ודאי נבלה. דהא רבי מאיר חייש למיעוטא, ואם כן - סמוך מיעוטא לחזקה, יש כאן גם חזקת איסור המסייע למיעוט. לפי שבהמה זו, שאנו מסופקים אם נשחטה כראוי והותרה לאכילה, היתה בחזקת איסור היא עומדת! ושקדם שנשחטה היתה אסורה משום "אבר מן החי". וכיון שחזקת האיסור מסייעת למיעוט - איתרע ליה רובא! שאף על פי שרוב מעשיהם מתוקנים אין בכך הרוב להכשיר את שחיטתם.

דתנן: תינוק שנמצא בצד העישה, ובצק בידו. שודאי הוא שנגע בעיסה אלא שאין אנו יודעים אם התינוק טהור אם לא. רבי מאיר מטהר את העיסה, וחכמים מטמאין, מפני שדרכו של תינוק לטפח, לשחק באשפתו שמצויים שם שרצים ובדאי נטמא במגע השרץ.

ואמרינן: מאי טעמא דרבי מאיר שמתהר את העיסה? - קסבר: רוב תינוקות מטפחין באשפות ומיעוט אין מטפחין, ועישה זו בחזקת טהרה עומדת, שהרי מלכתחילה היתה דאי טהורה.

פ"ו ע"ב סמוך מיעוטא שאינם מטפחין לחזקה, שהחזקה והמיעוט שניהם מטהרין את העיסה, ואיתרע ליה רובא! שאין בכח הרוב של ירוב תינוקות מטפחין לטמא את העיסה.

הרי, שרבי מאיר סבר "סמוך מיעוטא לחזקה", ואם כן למה היה צריך רבי אמי לומר שטעמא של רבי מאיר משום רוב מעשיהן מקולקלין? ומתרגיז: טעמא של רבי מאיר לטהר אינו משום כדאי, אלא שדעת רבי מאיר היא כי במקום שיש שני צדדין, שמצד אחד יש רוב, ומצד שני יש מיעוט וחזקה, הרי הדבר הוא כספק השקול. ולכן יש לחלק בין ספק עיסה שהוא ספק טומאה לספק שחיטה שהוא ספק איסור. כי אם אמרו ספק טומאה לטהר וכן ואמרו ספק איסור להתייר? והיינו, שאת העיסה יש לטהר כיון שהתינוק שאנו מסתפקין בו אם נגע בעיסה הוא "דבר שאין בו דעת לישאל", ולמדו מסוטה שכל דבר שאין בו דעת לישאל ספק טהור. מה שאין כן בשחיטת חרש שוטה וקטן, שאם היינו אומרים שרבי מאיר סובר שרוב מעשיהן מתוקנים הרי היתה השחיטה שלהם בספק אם היא כשרה ואף על פי שיש מיעוט שאין מעשיהן מתוקנים וחזקת איסור לפסול השחיטה וממילא לנעין "אותו ואת בנו" היה אסור לשחוט אחרי החרש שוטה וקטן, שבכל ספק איסור יש להחמיר, וכיון שמוכח כי דעת רבי מאיר להתייר לשחוט אחריהם, הוכיח מזה רבי אמי שרבי מאיר סבר שרוב מעשיהם מקולקלין, ולכן נחשב ששחיטתן ודאי פסולה.

הורה רבי כרבי מאיר. והורה רבי, בפעם אחרת, **בחכמים**, במחלוקתם שבמשנתנו.

ודנה הגמרא: **הי מנייניה דאחריתא?** איוז משתי ההוראות אמר רבי באחרונה, ובה חזר מהראשונה, כדי שנסמוך עליה למעשה.

תא שמע: דרבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא ורבי זורא הוו קיימי בשוקא דקיסרי, אפתחא דבי מדרשא. נפק רבי אמי מבית מדרש. אשכחינהו רבי אמי לרבי אבא ורבי זורא שעומדין על הפתח. אמר להו רבי אמי: לאו אמינא לכו: בעידן בי מדרשא לא תקימו אבראי! כבר אמרתי לכם שאל תעמדו בחוץ בשעת הלימוד בבית המדרש, דילמא איכא אינש דמיצטרבא ליה שמעתא, שמא יבא אדם לשאל דבר מה בבית המדרש, ואתי לאטרודי! שיתכן ולחכמים שבבית המדרש לא תהיה תשובה ברורה ויטרו מלימודם כדי לענות לשאלתו, ואילו הייתם שם יכלתם להשיב על פי השמועה שבידכם.

רבי זורא על לבית המדרש, רבי אבא לא על! הוו יתבי החכמים שבבית המדרש וקא מיבעיא להו: הי מנייניה אמר רבי באחריתא?

אמר להו רבי זורא: לא שבתקנו לי דאשוייליה לסבא. כשנמדתי בחוץ עם רבי אבא לא ידעתי שאתם דנים בפנים בשאלה הזאת, שאם הייתי

ידע, הייתי שואל את רבי אבא דלמא שמיא ליה מאבובי [שהוא רבי חייא בר אבא], ואבובי מנייה דרבי יוחנן! דרבי חייא בר אבא [שהוא, כאמור, אביו של רבי אבא] היה מצוי אצל רבי יוחנן, וכל תלחין ויומן היה מוהדר תלמודיה חזר על תלמודו קמיה דרבי יוחנן, ואולי שמע מרבי יוחנן תשובה לשאלה זו.

מאי הוי עלה בשאלה זו - איוז אמר רבי באחרונה?

תא שמע: דשלח רבי אלעזר לגולה: הורה רבי כרבי מאיר! ולכאורה תמוה והא רבי כרבנן נמי אורי ולמה לא הודיעם גם הוראה זו? אלא, לאו, שמע מיניה, הא "הורה כרבי מאיר", הוא דאחריתא! ועליה יש לסמוך למעשה, ולכן לא הודיעם את ההוראה האחרת.

ומסקינ: שמע מינה!

מתניתינן:

שחט מאה חיות במקום אחד אינו צריך לכסות אחר כל שחיטה, אלא - **כסוי אחד לכולן!** שכשיגמור לשחוט את כל החיות יכסה את כולן בבת אחת.

וכן אם שחט מאה עופות במקום אחד - **כסוי אחד לכולן!**

ואפילו אם שחט חיה ועוף במקום אחד - **כסוי אחד לכולן!**

רבי יהודה חולק על תנא קמא בדין האחרון ואומר: **אם שחט חיה ועוף במקום אחד** לא ימתין עד גמר שחיטת שניהם אלא יכסנה את דם החיה תחילה, ואחר כך ישחוט את העוף ויכסה את דמו.

גמרא:

תנו רבנן: "חיה" דכתיב בתורה בפרשת כסוי הדם, **הכל משמע "חיה"** - בין מרובה ובין מועט! דהיינו בין אם שחט חיות הרבה ובין אם שחט חיה אחת בלבד.

וכן "עוף" דכתיב בכסוי הדם - **הכל משמע "עוף"** - בין מרובה ובין מועט!

מכאן אמרו: שחט מאה חיות במקום אחד - **כסוי אחד לכולן!** שחט מאה עופות במקום אחד - **כסוי אחד לכולן!** שחט חיה ועוף במקום אחד - **כסוי אחד לכולן!**

רבי יהודה אומר: שחט חיה - יכסנה תחילה, ואחר כך ישחוט את העוף. שנאמר "חיה או עוף", מתוך שהפסיק הכתוב ביניהם בתיבת "או", למדנו שכל אחד טעון כסוי בפני עצמו.

אמרו לו רבנן לרבי יהודה: הרי הוא אומר "כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא"?

והינן בה: **מאי קא מוהרי ליה רבנן לרבי יהודה.** כיצד אפשר להוכיח מפסוק זה אם כסוי אחד לכל או לכל אחד בפני עצמו.

ומבארני: **הכי קאמרי ליה רבנן:** האי "או" שנאמר בין "חיה" ל"עוף" לא בא לומר שכל אחד טעון כסוי בפני עצמו, כדברך, אלא **מיבעי ליה - לחלק!** שאם לא היה כתוב "או" הייתי אומר שאין חייב בכסוי אלא אם שחט גם חיה וגם עוף, לכן כתוב "חיה או עוף", לומר שגם אם שחט אחד מהם לכד חייב בכסוי. אבל לעולם אם שחט שניהם - כסוי אחד לכולן!

ורבי יהודה השיב לרבנן: "לחלק" בין חיה לעוף נלמד "אשר יצור ציד חיה או עוף..."

. ושפך את דמו וכסוהו בעפר" נפקא! כי נאמר "דמו" בלשון יחיד, ומשמע כי חיה או עוף כל אחד מהם לכד טעון כסוי. ועל כרחך "או" האמור בין חיה לעוף בא לומר שלא יחא כסוי אחד לכולן, אלא כל אחד טעון כסוי בפני עצמו.

ורבנן השיבו לרבי יהודה: מ"דמו" אין ללמוד לחלק. כי "דמו" - טובא משמע! שדמים רבים יש במשמעות "דמו", כדכתיב "כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא", הרי שלל דמים הרבה של "כל בשר" כתבה התורה לשון "דמו". אם כן, עדיין הייתי יכול לומר שרק אם שחט חיה וגם עוף יהיה חייב בכסוי דמם, לפיכך כתבה התורה "או" לחלק, שכל אחד מהם אם שחטו טעון כסוי. אבל אחד כסוי בפני עצמו, אלא יש לומר שכסוי אחד לכולן.

אמר רבי חנינא: מודה היה רבי יהודה שאף על פי שהוא מפסיק בפעולה של כסוי הדם בין שחיטת החיה לשחיטת העוף, מכל מקום לענין ברכה שמברכין על השחיטה, אינו מברך אלא ברכה אחת! שהברכה שבירך בתחילה על שחיטת החיה מעילה גם עבור שחיטת העוף, ואינו צריך לברך פעם נוספת עליו. מפני שהכסוי שבין החיה לעוף אינו נחשב להפסק.

אמר ליה רבינא לרב אחא בריה דרבא. ואמרי לה: אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: מאי שנא מהא דתלמודי דרב? דרב ברוגא ורב חננאל, תלמידי דרב, הוו יתבי בסעודתא. קאי עלייהו רב יובא סבא והיה משמש לפניהם בסעודה. אמרו ליה תלמידי דרב לרב יובא סבא: **הב לן כוס יין ליברך!** לצורך כוס ברכה של ברכת המזון, ולאחר מכן נמלכו בדעתם. הדור, אמרו ליה - **הב לן כוס יין לשתות!** כדי לשתות ממנו! אמר להו רב יובא סבא: **הכי אמר רב: כיון דאמר "הב ליברך", כל האומר כן גילה בדעתו שגמר סעודתו, ואיתסר ליה למשתי חמרא** עד שיברך תחילה על היין [בורא פרי האפון], שהשתיה הזאת אינה מעטרפת לסעודה הראשונה! ולפיכך נמזה רבינא הרי כשם שאמירת "הב ליברך" נחשב הפסק וגמר של הסעודה, הכא נמי כיון דאיתסל ליה לכסוי של החיה נחשב הכסוי הפסק והיחס הדעת מן השחיטה הקודמת, וכאשר הוא בא לשחוט לאחר מכן את העוף - **איחייב ליה לברכה על שחיטתו!**

מלאכי פרק ב

דל

שְׁמֵרִים אֶת דְּרָכֵי וְנִשְׁאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה: פ . הָלוֹא אֲב אֶחָד
לְכַלְנֵנו הָלוֹא אֵל אֶחָד בְּרָאנוּ מְדוּעַ נִבְגַּד אִישׁ בְּאָחִיו לְחַלֵּל
בְּרִית אֲבֹתֵינוּ: י . בְּגֵדָה יְהוּדָה וְתוֹעֵבָה נַעֲשֶׂתָה בִּישְׂרָאֵל
וּבִירוּשָׁלַם כִּי | חָלַל יְהוּדָה קֹדֶשׁ יְהוָה אֲשֶׁר אָהֵב וּבָעַל
בַּת־אֵל נָכָר: י . יָכַרְתָּ יְהוָה לְאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָה עַר וְעָנָה
מֵאֲהָלֵי יַעֲקֹב וּמִגִּישׁ מִנְחָה לַיהוָה צְבָאוֹת: פ . וְזֹאת שְׁנִית

רש"י

ולכנס לפנים במחיצתו: (י) חלל ברית
אבותינו. ברית שכרת הקב"ה עם אבותינו
בסיני: (יא) כי חלל יהודה. את עצמו שהיה
קדש לה' ראשית תבואתו (ירמ"ב ב'): ובעל בת
אל נכר. שנשאו נשים נכריות ונפילו

מצודות ציון

וכן ופני רשעים משאו (מל"ט ט): (י) נבגד. ענין פסע
ומנד: באחיו. ענינו חסו וקורבן: חלל. ענין
הנעול והספרה: (יב) ער. מל' המעורבות: ועונה.
מל' עליה ומסנה: מאהלי. ר"ל מאהלי מורה:
ומגיש. מקריב: מנחה. משורה וקרנן: (יג) כפורת.
מל' כסוי: ואנקה. ענין נעקם נאמה כמו אנקם לקסי

ואמר הלא אב אחד לכלנו כי כלנו בני אדם הראשון אנחנו ויש לנו קירבה מפאת הגוף והלא אל
אחד בראנו ר"ל הלא נפשות הישרים אצולות מאתו ממקור מחצבת הקדש ויש אי"ל לנו קרובה מפאת
הנפש: מדוע. ר"ל ובהיות כן מדוע נבגד איש באחיו ר"ל באשתו שיש לו אחוה עמה מפאת הגוף
ומפאת הנפש כי כשעלו מן הגולה שזפתן השמש ונשחרו ונמאסו בעיני בעליהן ונשאו עליהן נשים
נכריות והוכיחם הנביא על זה ואמר מדוע נבגד בהן לחלל עוד בהבגידה ההיא את ברית אלהינו כי
התורה אסרה זאת הדבר הזה קבלנו בברית בכללות כל דברי התורה: (יא) בגדה יהודה. הנה יהודה
עשה דבר בגידה והתועבה נעשתה בישראל בהיותו וישב בתוך עמו כי עם היה נפרד מישראל ללכת
לעם אחר ולקחת שם אשה לא היה המעשה רע כ"כ כמו שהוא בתוך עמו ונושא עכו"ם: ובירושל"ם.
ר"ל ועוד הוסיפו אשמה לעשות זאת בירושל"ם עיר הקדש: כי חלל יהודה קדש ה'. ר"ל כי חלל את
עצמו שהיה קדש לה' ועתה נתחלל במה שאהב ונשא בת עכו"ם: (יב) אשר יעשנה. הדבר הזאת:
ער ועונה מאהלי יעקב. שלא יהיה לו באהלי יעקב הם בתי מדרשות שם לא יהיה לו לא ער ולא
עונה ער הוא תלמיד המעורר לשאול לרוב ספקותיו ועונה הוא חכם ועונה ומשיב על שאלות הספקות:
ומגיש מנחה. רצה לומר ואם העושה זאת הוא כהן יכרת מדרע מי המקריב קרבנות לפני המקום:
(יג) וזאת שנית תעש. רצה לומר מלבד הבחינו ששעיתם למזבח לקראו שלחן מגואל ונבזה שהוא

מלאכי פרק ב

רל

תַּעֲשׂוּ כַּסּוֹת דְּמַעַה אֶת־מִזְבַּח יְהוָה בְּכִי וְאִנְקָה מֵאִין עוֹד
פָּנוֹת אֶל־הַמִּנְחָה וְלִקְחַת רִצּוֹן מִיָּדְכֶם: י . וְאִמְרַתֶּם עַל־מָה
עַל כִּי־יְהוָה הָעֵיד בֵּינָךְ וּבֵין | אִשְׁתָּ נַעֲוִירָךְ אֲשֶׁר אֵתָהּ
בְּגֵדְתָה בָּהּ וְהִיא חִבְרַתְךָ וְאִשְׁתָּ בְרִיתְךָ: י . וְלֹא־אֶחָד עָשָׂה
וְשֹׂאֵר רוּחַ לוֹ וּמָה הָאֶחָד מִבְּקֵשׁ זֶרַע אֱלֹהִים וְנִשְׁמַרְתֶּם

רש"י

השוכחתי הרב' היא קשה שנשא נכריות
ואפי' הוא פנוי וזאת שנית קש' ממנ' שהנשוי
ישראל' נשאו עליהם את הנכריות לפי
שנתפחמו הישראל' ברעב ובגול' ונתגנו
עליהם והיה מושיבה בביתו צרורה כאלמנות
חיות והנכרית היתה גברת: כסות דמעה את
מזבח. שהיו באות לפני מזבח ה' ובוכות
לפניו ואומרו' מה חטאנו ומה מצאו אנחנו
בנו עול הננו לפני המזב' להבדק כסוטות:
מאין עוד פנות וגו'. עד שאינכם כדי שאפנה
אל מנחתכם ולקחת ריצוי מידכם: ואנקה.
לשון אנהא שאדם מצטער בלבו דמוניש"א
בלע"ז ואב לכולם האנק דום (יחזקאל כ"ד) ואם
אנקה לשון צעקה היכן הממה ותרגמו

מצודות ציון

(מל"ט ט): פנות. מל' הפנה וספון: (יב) ושא. הנה
יתרון מעלה כי כמו שמלת יומר היא משומפת להשאר
וליתרון מעלה כמ"ש יתר מרעשו לזיק (מל"ט ט) כן מלת
שאר משומפ' לשניה: רוח. ר"ל רוח חכמה ויולת ה':
ברוחכם. ענין רלון. כמו הנינו נטון צו רום (ישע"ה ט):

עלבונן: מאין עוד. מבלי אין עוד מצוא צד זכות לשאפנה אל המנחה שאתם מקריבים על המזבח
ולקחת מידכם דבר מה ברצון: (יד) ואמרתם. ואם תאמרו על מה יצא הקצף כי תכחשו לומר
שמצאתם בהן ערות דבר: ע"כ כי ה'. ר"ל ע"ז אישכ לכס שהו על כי ה' הוא לעד בינך ובינך אשתך
שנשאת בימי נעורייך אשר אתה לבדך בגדת בה אבל היא מתחברת לך והיא אשת בריתך כי מקיימת
הברית שכרת עמה להיות לך לאשה כי אינה פונה אל מול הורים ואין האמת אתך: (טז) ולא אחד
עשה. ר"ל ואם תשיבו לומר וכי אברהם הקריב אחד כמ"ש אחד היה אברהם (יחזקאל ל"ג) וכי הוא
לא עשה כזאת הלא גם הוא נשא הגר המצרית על שרה אשתו: ושא. רוח לו. אף כי היה לו יתרון
רוח חכמה ויראת ה' ומעלה נפלאה: ומה האחד מבקש. רצה לומר על זה אישכ לכס ומה היה הזה

מלאכי פרק ג

ר"ח

בְּרוּחָם וּבִאֲשֶׁת נְעוּרֵיךָ אֶל-יְבֻגְדִי: כִּי-שָׁנָא שְׁלַח אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכִסֵּה חֲמֹס עַל-לְבוּשׁוֹ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחָכֶם וְלֹא תִבְגְּדוּ: פ הֲוֹעֵתֶם יְהוָה בְּדַבְרֵיכֶם
וְאִמַּרְתֶּם בִּמְהֵרָה הֲוֹעֵנִי בְּאִמְרָתְךָ כִּי-עָשָׂה רָע טוֹב | בְּעֵינֵי
יְהוָה וּבֵהֶם הוּא חָפֵץ אוֹ אִיהָ אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט: ג הֲנִנִי שְׁלַח

רש"י

אברהם עשה כן שנשא הגר על אשתו ואמר להם ושאר רוח לו לא דעתו כדעתכם לא נתן בה עיניו דעת אחרת הית' לו אמרו לו ומה האחד מבקש מה היתה דעתו אמר להם להיות לו זרע אלהים ותרגום של יונתן הוכשר בעיני שלא מצינו לא במקרא ולא במשנה שאר משמש לשון אחר אלא במקום שאדם יכול לפרשו בלשון שיריים כמו (דניאל ז) אכלה ומדקה ושארה ברגלה רפסה ובלשון משנה ושאר חייבי מיתות חוץ מאותן שפירש אבל ל' שאחר משמש אין שאר משמש: ונשמרתם ברוחכם. ובאשת נעוריך אל יבגד רוחך: (טו) כי שנה שִׁלַח. ורבותינו חלוקין בה במס' גיטין ש' מהם ואומרים אם שנאת

שלח אותה בגט ותנשא לאחר: וכסה חמס על לבושו. אבל זאת כלום הוגנת לעשות שתפרוס עליה טליהך להחזיקה לך כאשרך והחמס פרוש על אותה טלית שבלבך עליה שנאה ואתה מקניטה ומצערה תמיד: (יז) באמרכתם כִּי עושה רע וגו': או איה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט. לפי שאתם רואים דרך רשעים צלחה וצדיקים מעונים ונכשלים אומרים אתם בלבבכם אחת מב' דרכים הללו כל עושה רע טוב בעיני או אין דין ואין דיין ליפרע וכן פתרון ל' המקר' כל עושה רע טוב בעיניו לכך הוא מצליח אותם או אם אין זאת איה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט שאינו נפרע מהם: (א) הֲנִנִי שְׁלַח מַלְאכִי. לבכר את הרשעים:

מצודות דוד

האחד מבקש בעשות זאת וכי עשה זאת למלאות תאוותו הלא הכוונה היה להוליד זרע קדוש ירא אלהים משרה אשתו וכמו שאמר' היא אולי אבנה ממנה (בראשית י'): ונשמרתם. לכן תהיו נשמרים ברצונכם לכבשו בחזקה: ובאשת נעוריך אֵל יִבְגְּדוּ. ר"ל הטו הרצון לאהבת אשת נעוריך: (טו) כי שנה שִׁלַח. אם שנאת אותה עד שלא תוכל להתנות רצונך לא יגלה אותה וגרשה ותנשא לאחר אשר תמצא חן בעיני: וכסה וגו'. ר"ל או יכסה החמס על לבושו ממעל כלומר לא יסתיר החמס תחת לבושו שתהא אשתו יושבת תחתיו ולבו כל עמה אלא יגלה החמס והשנאה ויגרשנה או תהיו נשמרים ברצונכם לכבשו בחזקה להסיר השנאה ולא תבגדו בהן לעשות להן עלבון בקחת עליהן נשים נכריות: (יז) הוועתם וגו'. אתם מייגיעים לפני המקום בדבריכם ודבר הכתוב בלשון בני אדם כי האל יתברך לא ייעף ולא יגע: ואמרתם. ואם תאמרו בדבר מה אנו מייגיעים לפניו: באמרכתם. ר"ל אשיב לכם כמה שאתם אומרים לה עושה הרע הוא טוב בעיני ה' והוא חפץ בהם: או איה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט. ר"ל או איה אינו כן כי אין טוב בעיני עושה רע איה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט למה אינו עושה בהם משפט וכאלו יאמרו או אין הרע שנאה לו או אינו משגיח: (א) הֲנִנִי שְׁלַח מַלְאכִי. מוסב למעלה להשיב על תלונותן שאמרו איה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט

מלאכי פרק ג

ר"ח

מַלְאכִי וּפְנֵה-דָרֶךְ לִפְנֵי וּפְתָאם יָבֹא אֶל-הַיְכָלֹ הָאֵדוֹן |
אֲשֶׁר-אַתֶּם מִבְקָשִׁים וּמִלֶּאךְ הַבְּרִית אֲשֶׁר-אַתֶּם חֲפִצִּים
הִנֵּה-בָא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: ג וְיִמִּי מִכְלָלֶל אֶת-יוֹם בּוֹאוֹ וְיִמִּי
הָעֵמֶד בַּהֲרָאוֹתוֹ כִּי-הוּא פֶּאֶשׁ מִצָּרָף וּכְבֻרִית מְכַבְּסִים:
וְיֵשֶׁב מִצָּרָף וּמִטְהַר כֶּסֶף וְטָהַר אֶת-בְּנֵי-לוֹ וְזָקַק אֹתָם
כְּזָהָב וְכִכְסָף וְהָיוּ לִיהוָה מְגִישֵׁי מִנְחָה בְּעֻדָּה: ד וְעִרְבָה
לִיהוָה מִנְחָת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם כִּימִי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמוֹנוֹת:

רש"י

ומלאך הברית. נוקם נקם ברית: ופנה דרך. מן הרשעים: האדון אשר אתם מבקשים. אלהי המשפט: (ב) וימי מכיל. וימי יכיל: ומי העומד. שיוכל לעמוד: וכבורית מכבסים. כבורית של מכבסים שמעביר את כל הכתם

כן יעביר כל הרשעה, בורית עשב הוא שמעביר את הכתם בלע"ז שנייר"א ולשון בורית ידבר המצחצח ומטהר כמו (תהלים ע"ג) לברי לבב: (ג) וישב מצרף. יפנה מכל עסקיו להיות כצורף המצרף ומטהר כסף:

מצודות ציון

הקרה ונעור כמו פנים לפניו (תהלים ט): (ב) מכיל. יסבול כמו ומי יכילנו (יחזקאל ט) מצרף. ענין זוכך מהסג כמו לרפמין ולא כנסף (ישעיה טח): וכבורית. שם עשנ המנקק וכן ומרני לן צורית (ירמיה ט): מכבסים. מלשון כנוס: (ג) כסף. כמו כנסף: וזקק. ענין זוכך וזרף: כמו מווקק שנתמים (תהלים ט): מגישי. ענין הקרנה: מנחה. ר"ל משרה וכל הקרנות ככלל: בצדקה. ר"ל כדם וכסאף: (ד) וערבה. ענין ממיקות וכן ושנמי ערבה לי (ירמיה ט): קדמוניות. מלשון קודם:

ויאמר הנה בזמן הגאולה העתידה אשלח אני מלאך מן השמים והוא יפנה הדרך לפני ר"ל הוא יבער מן העולם הפושעים והמורדים לטהר את הארץ לפני בואי להשרות שכנתי בארץ: האדון וגו'. זהו מלך המשיח אשר עין כל אדם מצפה ומייחל לו ומבקש ביאתו: ומלאך הברית. כן יקרא אליהו הנביא כי הוא קנא על ברית המילה שמנעה מלכות אפרים כן אדו"ל: אשר אתם חפצים. שיבא לבשר הגאולה ולהחיות המתים כי הוא מעותר על הבשרה הזאת ועל התחיה כמ"ש בסוף הספר הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא וכו': הנה בא. אמר בלשון עבר כי כאשר יבא המשיח יהיה אליהו כבר בא כי הוא יקדים לבוא: (ב) וימי מכיל. ומי יוכל לסבול את יום בוא המלאך המפנה הדרך ומי היכול להתקיים ביום שיהיה נראה ונגלה המלאך ההוא והוא כפל ענין במ"ש: כי הוא. כי המלאך ההוא יהיה כאש המצרף את הכסף ושוורף את הסיג וכבורית של המכבסים ממסיר כתמי הבגדים כי כן הוא יסמיר ויכלה כל הפושעים והמורדים: (ג) וישב מצרף. אמר בלשון הנהיג בכך אדם שהמלאך ההוא ישב כשופט להיות מצרף ומטהר כמו שמצרפין ומטהרין את הכסף מן הסיג והוא יטהר את בני לוי הם הכהני' בני לוי הנגשי' אל ה' אותם יטהר להסיר מהם בויו שם ה' ויוקק אותם כזהב וככסף להיות נקיים מאנשי רשע והם יהיו לה' להגיש לפניו קרבן ותשורה בצדקה כדת וכראוי לא כמו עכשיו שמגשים על המזבח לחם מגואל ומתועב: (ד) וערבה לה'. אז

מסכת

פרק א

בבא מציעא

לג

מסכת

פרק א

בבא מציעא

לד

ב. **היו שנים רוכבים על גבי בהמה, או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג, זה אומר פלה שלי, וזה אומר פלה שלי, זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה, וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה, ויחלקו. בזמן שהם מודים או שיש להן עדים, חולקים בלא שבועה:**

ג. **היה רוכב על גבי בהמה וראה את המציאה, ואמר לחברו תנה לי, נטלה ואמר אני זכיתי בה, זכה בה. אם משנתנה לו אמר אני זכיתי בה תחלה, לא אמר כלום:**

ד. **ראה את המציאה ונפל עליה, וכא אחר והחזיק בה, זה שהחזיק בה זכה בה. ראה אותן רצין אחר מציאה, אחר צבי שבור, אחר גוזלות שלא פרחו, ואמר זכתה לי שדי, זכתה לו. הנה צבי רץ בדרכפו, או שהיו גוזלות מפריחין, ואמר זכתה לי שדי, לא אמר כלום:**

ה. **מציאת בנו וכתו הקטנים, מציאת עבדו ושפחתו הפגועים, מציאת אשתו, הרי אלו שלו. מציאת בנו וכתו הגדולים, מציאת עבדו ושפחתו העבירים, מציאת אשתו שגרשה, אף על פי שלא נתן**

רבינו עובדיה מברטנורא

המחזיק בה זכה. אבל בסימטא שהיא שביל של יחיד, או בצדי רשות הרבים שאין רבים דוחקים שם, ארבע אמות של אדם קונות לו כל מציאה וכל הפקר ססמון לו בארבע אמות, ואין אחר רשאי לתפסו. ותקינו ליה רבנן כי היכי דלא ליתו לאינצויי: **אחר צבי שבור.** שאינו יכול לרוץ ומשומר בתוך השדה אם לא יטלוהו אחרים, והוי כמציאה: **זכתה לו.** שדהו. והוא שעומד בצד שדהו, וכגון שיכול לרוץ אחריהו ומגיען קודם שיצאו משדהו:

ו. **הקטנים.** כל שסמון על שלחן אביו אפילו הוא גדול קרי ליה קטן ומציאתו לאביו משום איבה. והבת בין קטנה בין נערה מציאתה לאביה, דהתורה זכתה כל שבח נעוריה לאביה: **עבדו ושפחתו הכנענים.** שהרי גופן קניי לו. כדכתיב (ויקרא כ"ה) והתנחלתם אותם: **מציאת אשתו.** רבנן תקינו ליה משום איבה:

כתבתה, הרי אלו שלהן:

ז. **מצא שטרי חוב, אם יש בהן אחריות נכסים, לא יחזיר, שבית דין נפרעין מהן, אין בהן אחריות נכסים, יחזיר, שאין בית דין נפרעין מהן, דברי רבי מאיר. ונכממים אומרים, בין כך ובין כך לא יחזיר, מפני שבית דין נפרעין מהן:**

ח. **מצא גטי נשים, ושחרורי עבדים, דיתיקי, מתנה ושוכרים, הרי זה לא יחזיר, שאני אומר**

רבינו עובדיה מברטנורא

ומיאונין. שכתובים בשטר בפנינו מיאנה פלונית בפלוני בעלה. ובקטנה שהשיאה אמה ואחיה שאינה צריכה גט: **שטרי ביורין.** זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד שידונו להם: **מצא.** שטרות: **בחפיסה.** חמת של עור קטנה: **בדלוסקמא.** כלי עור שהוקנים מצניעים בה כלי תשימשם שלא יצטרכו לחפש אחריהם: **תכריך של שטרות.** שלשה שטרות או יותר כרוכין זה בזה: **אגודה.** מושכבים זה על זה, ארכו של זה על ארכו של זה: **הרי זה יחזיר.** דבר שיש בו סימן הוא, שהכלי סימן כשיאמרו הבעלים בכלי פלוני מצאת אותם. וכן תכריך ואגודה סימן הוא: **אחד הלוח משלשה.** אם שלשה שטרות של לוח אחד הן שלוח משלשה בני אדם. יחזירם המוצא ללוח, דודאי מידו נפלו, שאם מידם נפלו מי קבצם למקום אחד. ודוקא שהשטרות מקימים בבית דין. אבל אם אינם מקימים חיישין דלמא לקיימינהו הולכיכם שלשה המלוים אצל סופר הדיינים ונפלו מיד הסופר. ואין לחוש שמה לאחר שקיימו אותם נפלו מיד הסופר, דלא משהי איניש קיומיה בידא דספרא. ואם

ז. **דייתיקי.** צוואת שכיב מרע. דא תהא למיקם ולהיות: **ושוכרים.** שעושה מלוה ללוח שנפרע ממנו שטר חובו:

ח. **אגרות שום.** ששמו בית דין נכסי לוח למלוה בחובו: **ואגרות מזון.** שקבל עליו לזון את בת אשתו. פירוש אחר, שימכרו מקרקע הבעל למזון האשה והבנות:

הלכות צדקה סימן רנז

תסד

מצויים. (גם זה במקדכי בב"ב). ואם אמר: אתן סלע לצדקה לפלוני, אינו עובר עד שיבא אותו עני, אף על גב דשאר עניים מצויים (ג"ו שם). ודוקא במפריש צדקה סתם, אבל כל אדם יכול להפריש מעות לצדקה שיהיו מנחים אצלו לתנם מעט על יד על יד, כמו שיראה לו. (טור בשם הרא"ש) וכן אם התנה בשעה שנדר בצדקה או התנדב אותם שיהיו הגבאים רשאים לשנותה ולצרפה בזזה, הרי אלו מתרים. (רמב"ם)

ד. לצריך לזהר מלדר, ואם פוסקים צדקה וצריך לפסק עמהם, יאמר: בלא נדר.

ה. "בשחטר בכיס של צדקה צריך הגבאי להלוות. וכשימצא בכיס לאחר זמן, נפרע ממנו, ואין צריך לטל רשות מהנותנים בכיס. הגה: מי שמפריש מעשותיו והלוה לעני משלו, מפריש מעשר שלו ומחשב על זה שהלוה לעני, ומעכב לעצמו מה שהפריש. (בית יוסף בשם רש"י ס"פ כל הנט.) ודוקא שהעני שהלוה לו עדין חי, אבל אם מת או נתעשר אין צריך לשלם, שהרי עני היה באותה שעה, ואין מפרישין עליו, דאין מפרישין על האבוד. ואין לחוש שמה נתעשר אלא בידוע. (בהגהות מקדכי ד"ב ובסוף כל הגט בשם הירושלמי וסה"ת שער ס"ה).

באר הגולה

ז טור: ח כן דקדק הב"י מלשון הטור: פ לשון הרמב"ם ריש פ"ז מהל' מ"ע מבריייתא ריה ר' ר' ע"א: י מימרא דרבא שם: פ כ"כ הטור בשמו ותמה עליו והב"י תמכו שם מהא דאמרין שם בגמ' חד דאמר ולא אפריש חוד דאפריש ולא אקריב: ט פ"ר בסי' ר"ג: ב בהגהות מרדכי דכ"ב בשם א"י ממשמעות הירושל' ממשנה גיטין דף ל' ע"א וגם דין מת

האנשים אשר יתנו את הפספס על ידם לתת לעושי המלאכה, כי כאמנה הם עושים (מלכים ב, יב, טז) (רמב"ם שם). הגה: ומכל מקום כדי שיהיו נקיים מה' ומישראל, טוב להם לתן חשבון (טור). וכל זה בגבאים הכשרים, אבל מי ששאינו כשר, או שנתמנה באמנות וחוקה, צריך לתן חשבון. והוא הדין בכל מקום על הצבור. (מהרי"ו סימן קע"א). וכשרוצים הצבור יכולין לסלק הגבאי ולמנות אחר, ואין כאן משום חשד. והוא הדין שאר מקומות (כל בו).

ג. "הצדקה, הרי היא בכלל הנדרים. לפיכך האומר: הרי עלי סלע לצדקה או הרי הסלע זו צדקה, יחייב לתנה לעניים מיד. ואם אחר, עובר בכל תאחר (דברים כג, כב). שהרי בידו לתן מיד, ועניים מצויים הם. ואם אין שם עניים, מפריש ומניח עד שימצא עניים. הגה: וכל זה בצדקה שיש בידו לחלקה בעצמו, אבל כשנדרין צדקה בבית הכנסת לתנה ליד גבאי, או שאר צדקה שיש לו לתן לגבאי, אינו עובר עליה אף על גב דעניים מצויים. אלא אם כן תבעו הגבאי ואו עובר עליה מיד אי קיימי עניים והגבאי היה מחלק להם מיד. ואם אין ידוע לגבאי, צריך הוא להודיע לגבאי מה שנדר, כדי שיוכל לתבעו. (מקדכי פ"ק ד"ב ופ"ק ד"ה). ולא מקרי עניים מצויים אלא עניים הצריכים לחלק להם, אבל אם אין דרך לחלק להם מיד, לא מקרי עניים

הלכות צדקה סימן רנח

תסה

ו. הגבאי שאומר בעודו גבאי: כך וכך הלוייתי לכיס של צדקה, נאמן בלא שבועה. אף לא לאחר שסלקוהו.

ז. גבאי צדקה, אם יתפווה העניים אין לו לחוש, פי יותר זכותו גדול.

ח. עני שיש לו קרובים עשירים שיכולין לפרנסו, אין גבאי העיר חייבים לפרנסו, אף על גב דקרוכיו גם כן נותנים בכיס.

ט. לא יתן אדם כל צדקותיו לעני אחד בלבד.

י. "המחלק צדקה צריך לזהר שלא ירבה לקרוכיו יותר משאר בני אדם. הגה: ודוקא גבאי, אבל כל אחד מתר לתן צדקה שלו או מעשר שלו למי שירצה מקרוכיו, והם קודמין כמו שנתבאר לעיל סימן רנ"א. (מקדכי פ"ק ד"ב).

יא. "המניח מעות להרויח לתלמוד תורה, וממנה אשתו עליהם לתת הרוח למי שתחפץ, אינה יכולה להפקידם ביד אחר, אפלו הוא כרפי חנוניא כן תרדיין. י אבל אם המתנדב

באר הגולה

או נתעשר: ז ג"ז שם בשם הר"ח שפסק כן וכן אם אמרו יחייב ומיד אחר הסילוק נאמן וע' בט"ז: פ ג"ז שם מהירושל' פ"ק ד"ב: ע ג"ז שם מדבריו ר"א ממין בפי' מסכת נדרים אהא דכל הנופל אינו נופל ליד גבאי תחילה שם דף ס"ה ע"ב: פ ג"ז שם מהא דאמר רב כהנא כל הנותן מתנותיו לכהן אחד וכו' עירובין דף ס"ג ע"א: ז מהא דא"ר יוסי יהא חלקי מגבאי צדקה כו' וכפי' רש"י שם שבת ק"ח ע"ב: אבל מ"מ לא יתן כל צדקותיו לקרובו אחד ולהניח שאר קרובים כ"כ המרדכי כפי' לעיל בסעיף ט': ק מהרי"ק. בשרוש ו' והביא ראיה לדבר דאין רצונו שהוא פקדונו אלא ביד אשתו וכו' ואין כח במינוי שלה וכו': ר שם: א לשון הטור וכו' רמב"ם ריש פ"ח מפשיטתא דגמרא שם בנדרים דף ו' ע"א: ב שם ושם מבטא דרב פפא ונפשטא באתל' כדעת הרמב"ם והרא"ש כ' שם בפסקיו כיון דלא נפשטא אולתין לחומרא וכו' ורש"י בשם הרמב"ם ושכן נראה דעת הרשב"א והקשה על זה מכמה גמרות והוכיח בראיות דמזמן עניים לא מקרי ספיקא דאיסורא אלא ספיקא דממונא ולקולא: ג שם בשם הרמב"ם ושם ממשנה גמרות דף ק"ו ע"ב לענין נדר להקדש:

הַלְבוֹת יוֹם הַכַּפּוּרִים סִמְּן תְּרוּ תְּרוּ

ב"מ קמ"ח לר"ח ולטבל בערב יום כפור, ב"ה דיום כפור מבטל שבעה (מהר"ל הלכות שמחות), י"א אף על פי שנהגו שלא לר"ח כל שלשים, י"ב טבילה מצוה מ"ח. (דעת עצמו):

תרו סדר הודוי במנחה בערב יום כפור. ובו ו' סעיפים:

א. אצריך להתנדות במנחה קדם סעודה המפסקת: הגה ייחיד אומרו אחר שגמר תפלתו ושלית צבור אומרו ביום כפור בתוך התפלה. (טור): ב. אין צריך לפרט החטא. יאם רצה לפרט, ה'רשות בידו. יאם מתודה בלחש, נכון לפרט החטא: הגה אבל כשמתפלל בקול רם או שלית צבור כשחזור התפלה יאם ברתא יאם פו וכתבמים. ב ברתא שם וברבי עקיבא ה"ר"ף והרא"ש. ג ברת יוסף.

שערי תשובה

לר"ח. עין באר היטב. וכתב בדברי יוסף סימן טא באכל תוך שבעה בערב יום הכפורים לאכל סעודה המפסקת בישיבה על פסא או פסל, המכל בזה לא הפסיד, ודלא כמגן אברהם דמשמע בדברי סימן תרו שחמירי בזה אפלו בשעת אצילות סעודה המפסקת דהא עד שתחשך קאמר:

ה'רשות. עין באר היטב. וכתב בפנים מאירות חלק ב סימן קעח, מי שרוצה לעשות תשובה ולבו מתלהב ורוצה להתנדות בדברים על חטאיו כדי שיהיבש, וכתב דהא משמע בסוטה דף לב דקאמר נכסוף וניזול כי היכי דנפטר, הינו, דוקא בעשרים השיל עליו התובת, ודוקא בעניגא דקרנן, הא לאו הכי אסור לפרסם כדמוכת מסוטה דף ז, ומכאן תשיבה שאסור לפרסם חטא אלא יתודה בינו לבינו, אפלו חטא ראוי לשאל לחכם מה תשובה על חטא כזה, ויחשבים מקורב באו אומרים שצריך אדם דוקא לפרסם חטאו, וישמע הדברים ולא יאמרו ומדברי חיצונים דבר זה, וה' יורנו דרך אמת. עד כאן לשונו. ועין בדי אפרים שכתבתי דמסוטה דף ז מוכח דבמקום שאחרים נזהרים יכול לפרסם שהוא עשה זה כדמוכת בסוטה דהם יתודה אודי אף על גב דאמר רב ששת חזק עלי דמרש חטאא מכל מקום עבדי יהודה הכי כי היכא דלא לחשוז אחריו, וזהו הוכחת הפנים מאירות דמוכת בלא טעם זה אסור, אבל היכא דאיכא הך טעמא גם הפנים מאירות מודה. ועין בדברי אדני אבי זקני בתבואות שור סימן ה ובכבוד שור בחלקן סוף פרק ג ובסוטה שם עין שם. על זה דבסוטה משמע דבעשרים יש לפרסם עין שם). ולא קשה מיד דהתם כשנגזר מיר ולעזרן קרנן, לכן יש לו לפרט כי היכי דנפטר, מה שאין כן בהך דמשה דמזיזים היו ומשה על זה דבסוטה משמע דבעשרים יש לפרסם עין שם).

משנה ברורה

כד. מ"ח לר"ח. הינו י"א אפלו בחמין, וכן הטבילה במקוה מ"ח אפלו היתה של חמין: כה. דיום הכפורים מבטל שבעה. רוצה לומר, דידנו כמו שאר רגל שפגע באבילות שהוא מבטל שבעה, ומ"ח מחמת זה לר"ח אחר המנחה סמוך לחשכה לדעת היש מתירין לעיל בסיון תקמח סעיף י. ועין במגן אברהם, דגם בעניגנו אין להקל רק שעה או שמים קדם הלילה ולא קדם: כו. אף על פי שנהגו כו'. רוצה לומר, אף דגזרת שבעה מבטל על ידי יום הכפורים, הנה לנו לאסר רחיצה וטבילה משום גזרת שלשים, ועל זה תרץ דטבילה זו היא מצוה, והמחמת זה ממילא מ"ח גם רחיצה כדי שלא יהא חציצה לטבילה: כז. טבילה מצוה מ"ח. ואף דאננה חיובא, וכנ"ל, מכל מקום אסור רחיצה כל שלשים גם כן אינו אלא מנהגא: א. א קדם סעודה המפסקת. שמא יאמר לו דבר קללה בסעודה, שיחנק או שיתחנף שיתחנף, ידעתו, ולא יוכל להתנדות אחר כך. יוש פוסקים שסוכרין שצריך להתנדות אסור אכילה קדם חשכה, וראוי להחמיר קדעה זו (ש"ה), וכן נהגו בזמננו שאומרים אז תפלה

שער הציון

כד. אליה רבה. ואף דהפרי מגדים מסתפק בזה, הוא רק לפי מה שתרין המגן אברהם לעיל דמה שכתב ב"ה דעה וכן נהגין הוא רק לאותן שאין נוהגין אסור רחיצה רק בשבעת ימי אבילות, אבל לפי מה דמסר המגן אברהם לעיל דלפעשה יש להקל אפלו בכל ערב יום טוב, והנה אפלו בחמין, בדאי דכל שכן דיש להקל בערב יום כפור: כה. אליה רבה, וקצת יש להעיר דבערב יום כפור יש מקום להקל יותר לענין רחיצה מבועלמא, דכיון דבליה אסור כל מיני רחיצה משום יום הכפורים אם כן דינו כבבית, המבאר בסיון תקמח סעיף י דמ"ח אפלו באמצע היום, דא אפטר בלילה:

א. א. גמרא והניו. מחמת שכרות וי"ו. וברמב"ם איתא שיתחנף: ב. רמב"ן: ג. ג. מגן אברהם והעיקר בדרך התייחסות אשה אפרים והג"ח. והנה מדרשנו מן משמע דאפלו בעצבות שבוין אדם למקום שרי, וכן מוכח מן הרמב"ם בפרק ב מהלכות תשובה הלכה ה, ואף

ספר הוזהר

פרשת ויצא יעקב

תתקפה

פרשת ויצא יעקב

ספר הוזהר

תתקו

(דף קסה ע"ב)

בְּלִחְזוֹי הָהָם, דְּלֹא אִינְסִיב, מַה
כְּתִיב, (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וְגו',
וְלֹא אֶתִּיבּוּ לִיָּה אֱלֹא בְּחִלְמָא, הִשְׁתַּא
דְּאִנְסִיב וְהוּא אֶתִּי בְּכֻלְהוּ שְׁבָטִין.
בְּכִיכּוּל מִשְׁרִינְ וְעֻלְאִין, פִּגְעִין בֵּיה,
וְאִתְחַנְנוּ לִיָּה. דְּכְתִיב וַיִּפְגַּעוּ בו',
אִינוּן אֲהֲדְרוּ לְמַפְגַּע בֵּיה. הִשְׁתַּא אִינוּן
אִיהוּ וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם, הִשְׁתַּא אִינוּן
וַיִּפְגַּעוּ בו'.

בְּגִין דְּכִינִינִי דִיעָקב וּבְאִינוּן שְׁבָטִין,
אֲתִשְׁקִין אִינוּן מִמַּאי דִימָא רַבָּא.
וְלֹא עוֹד, אֱלֹא בְּקִדְמִיתָא כְּלִילָה
בְּחִלְמָא. הִשְׁתַּא בְּחִיזוּ דִיעִנָא,
וּבִימָמָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית לב)
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאִים מַחְנֶה
אֱלֹהִים זֶה וְגו'.

בְּמָה (דף קסה ע"ב) אֲשַׁמְּדַע לוֹן,
אֱלֹא חֲמָא, דְּאִינוּן הוּו, אִינוּן דְּחֲמָא
בְּחִלְמָא, בְּגִינִי כִּךְ קָרָא לוֹן מַחְנִים,

תרגום לשון הוזהר

פִּגְשׁוּ בוּ וְהִתְחַנְנוּ לוֹ, שְׁכֻתּוֹב וַיִּפְגַּעוּ בוּ. הֵם
חִזְרוּ לְהַפְגֵּשׁ בוּ. בְּרֵאשׁוֹנָה – וַיִּפְגַּע הוּא בְּמָקוֹם,
וְכַעַת הֵם – וַיִּפְגַּעוּ בוּ.

משום שֶׁשְׁבִיבִל יַעֲקֹב וּבְאוֹתָם הַשְּׁבָטִים הֵם
מְשָׁקִים, מִן הַמִּים שֶׁל הַיָּם הַגָּדוֹל. וְלֹא עוֹד, אֱלֹא
בְּרֵאשׁוֹנָה בְּלִילָה בְּחֻלּוֹם, וְכַעַת בְּמֵרָא הָעֵץ
וּבַיּוֹם. זֶה שְׁכֻתּוֹב וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאִים
מַחְנֶה אֱלֹהִים זֶה וְגו'.

במה הִכִּיר אוֹתָם? אֱלֹא רָאָה שֶׁהֵם הָיוּ אוֹתָם
שְׂרָאָה בְּחֻלּוֹם, מִשּׁוּם כִּךְ קָרָא לָהֶם מַחְנִים,
מִמּוֹנֹת שְׁנֵרָאוּ לְמַעַלָּה וּמַחְנוֹת שְׁנֵרָאוּ לְמַשָּׁה.
לְמָה נִתְּגַלּוּ לְפָנֶיךָ אוֹתוֹ? אֱלֹא הַשְׁכִּינָה הַלְכָּה
אֵילִי לִשְׁלֹל אֶת בֵּיתוֹ, וּמִצָּפָה לְבִנְיָמִין לִשְׁלֹל אֶת
הַבֵּית עִם יַעֲקֹב כְּרָאוּי, וְאִזּוּ כְּתוּב וְשָׁב יַעֲקֹב

מִשְׁרִינְ דְּאִתְחַזּוּ לְעִילָא, וּמִשְׁרִינְ
דְּאִתְחַזּוּ לְתַתָּא. אֲמַאי אֲתַגְלִיאוּ
לְמַפְגַּע לִיָּה. אֱלֹא שְׁכִינְתָּא אֲזֻלָּא
לְבִינִיָּה, לְנִטְלָא לְבִינִיָּה. וּמַחְכָּא לִיָּה
לְבִנְיָמִין, לְנִטְלָא בֵּיתָא עַמִּיָּה דִיעָקב
בְּדִקָּא יָאוּת. וּבְדִין כְּתִיב, (ידיעה טו) וְשָׁב
יַעֲקֹב וְשָׁקֵט וְשָׁאנָן וְאִין מַחְרִיד.
בְּרוּךְ יי' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. (ע"כ פרשת

ויצא)

סתרי תורה

וְזוֹרַח הַשְּׁמֶשׁ וּבָא הַשְּׁמֶשׁ. (קהלת א) מַאי
קָא חֲמָא שְׁלֵמָה מִלְכָּא, דְּשִׁירוּתָא
דְּסַפְרָא דְּחִכְמָתָא דִּילִיָּה מַחְכָּא אִיהוּ.
אֱלֹא אָמַר רַבִּי אֲלֻעִזֹּר, שְׁלֵמָה מִלְכָּא
הָיָא סַפְרָא, אוֹקִים לִיָּה עַל שְׁבַע
הַבָּלִים, וְעֻלְמָא קָאִים עֲלֵיהוּ.

וְאִינוּן עֲמוּדִין וְסַמְכִין, קִיּוּמָא דְעֻלְמָא.
דְּבִגִּין כִּךְ אֲקִירוֹן הַבָּלִים, (ס"א בְּהַאי הַבֵּל
דְּנִפְיָק מִפּוּמִיָּה דְּבִר נֶשׁ וְאִתְקִיָּים בֵּיה וְאִתְעִירוּ חֲבֵרָיָא אִין

וְשָׁקֵט וְשָׁאנָן וְאִין מַחְרִיד. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן.

סתרי תורה

וְזוֹרַח הַשְּׁמֶשׁ וּבָא הַשְּׁמֶשׁ. מַה רָאָה שְׁלֵמָה
הַמֶּלֶךְ שְׂרָאשִׁית סַפְרָא הַחֲכָמָה שְׁלֹו הוּא מַכָּא?
אֱלֹא. אָמַר רַבִּי אֲלֻעִזֹּר, הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה הָקִים אֶת
הַסַּפֵּר הַזֶּה עַל שְׁבַע הַבָּלִים, וְהָעוֹלָם עוֹמֵד
עֲלֵיהֶם.

וְהֵם הָעֲמוּדִים וְהַתּוֹמְכִים, קִיּוּם הָעוֹלָם.
שְׁמִשּׁוֹם כִּךְ נִקְרָאוּ הַבָּלִים: (ס"א בְּהַבֵּל זֶה שְׁיֻצָּא מִפִּי
שֶׁל אָדָם וּמִתַּקִּים בוּ, וְהִתְעוּדְרוּ מִתְּבָרִים אִין הָעוֹלָם מִתַּקִּים אֱלֹא בְּהַבֵּל
פִּיהֶם שֶׁל תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּין. דְּבִר אַחֵר, עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם
עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסִדִּים. הַתּוֹרָה – זֶה יַעֲקֹב,
הַעֲבוּדָה – זֶה יִצְחָק, גְּמִילוּת חֲסִדִּים – זֶה אַבְרָהָם. שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ

הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים אֱלֹא בְּהַבֵּל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּין.
דְּבִר אַחֵר עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל הַתּוֹרָה וְעַל
הַעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסִדִּים. הַתּוֹרָה דָּא יַעֲקֹב הַעֲבוּדָה דָּא
יִצְחָק גְּמִילוּת חֲסִדִּים דָּא אַבְרָהָם. שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּן אִינוּן
סַמְכִין עֲלָאִין תַּלְתָּא מִן שְׁבַע הַבָּלִים) מַה גּוֹפָא,
לֹא אֲתַקְנִים בְּלֹא הַבֵּל, אוֹף הִכִּי
עֻלְמָא, לֹא אֲתַקְנִים אֱלֹא עַל הַבָּלִים
דְּאָמַר שְׁלֵמָה מִלְכָּא. וְאִינוּן שְׁבַע,
דְּכְתִיב, (קהלת א) הַבֵּל הַבָּלִים אָמַר
קִהְלֹת הַבֵּל הַבָּלִים הַבֵּל הַבֵּל, הָא
שְׁבַע.

וְאִי תִימָא, אִי הִכִּי דְאִינוּן מִרְגְּלָאִין
טְבָאִין דְּעֻלְמָא קִיּוּמָא עֲלֵיהוּ, הָא
בְּאַחַר אַחֲרָא כְּתִיב הַבָּלִים בִּישׁוּן,
וְאִינוּן סְתִירוּ דְעֻלְמָא, בְּגוֹן (קהלת ו) זֶה
הַבֵּל וְחִלִּי רַע הוּא. (קהלת ד) זֶה הַבֵּל
וְרַעוּת רוח. אֱלֹא וְדָאִי (אֵלִין) אָף עַל
גַּב דְּהֵנִי שְׁבַע הַבָּלִים, דְּאִינוּן קְדִישִׁין
קִיּוּמָא דְעֻלְמָא, אִית לְקַבֵּל הֵנִי ו'
הַבָּלִים דְּכָל דִּינִין דְּעֻלְמָא (מַגִּינִיהוּ)

תרגום לשון הוזהר

מתפשטים [הַבָּלִים אַחֲרֵיהֶם, וְהַבֵּל קִיּוּם שֶׁל תְּנוּקוֹת (שֶׁל הָעוֹלָם),
מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בָּאֵלוּ שְׁבַע הַבָּלִים שְׁכָל דִּינִי הָעוֹלָם וְיֻצְאִים וּמִתְפַּשְּׁטִים
מִשּׁוּם] וְנִקְרָאִים הַבָּלִים אַחֲרֵיהֶם לְהַלְקוֹת בְּגִין אֲדָם
וּלְתַקְנָם שְׁיִלְכוּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְנִקְרָאִים הַבֵּל
שְׁשׁוּרָה בְּהֶם חִלִּי רַע, הַבֵּל שְׁהוּא רַעוּת רוח.
וְהֵם הַקִּיּוּם [שֶׁל הָעוֹלָם] שְׁבִגְלָלִים בְּגִין אֲדָם הוֹלְכִים
בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל וּפּוֹתְרִים מִתְקוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל כֵּן
רַבִּים הֵם הַהַבָּלִים שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים מִשְׁבַּע הַלָּלוּ.
וְהַרְאִישִׁית שְׁהוּא אָמַר, סוּד הַשְּׁמֶשׁ, שְׁהוּא
הַבֵּל שְׁמַקְנֵם אֶת הָעוֹלָם, וְהוּא הַסוּד לְהַכְנִים
אֶת הָאָדָם לְתוֹרָה וְאִמּוּנָה הָעֲלִינָה שֶׁל הַקּוּדֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם כִּךְ, כֹּל מַה שֶּׁתַּחַת הַדְּרָגָה

פרשת ויצא יעקב ספר הוזהר (דף קסה ע"ב)

תתקנז (דף קסה ע"ב)

פרשת ויצא יעקב ספר הוזהר

תתקנז (דף קסה ע"ב)

תתקנז (דף קסה ע"ב)

שמשא בסיחרא, חדא אינון בלא פירודא, וסיחרא אף על גב דאיהו תחות שמשא, בלא איהו שמשא, בלא פירודא. ותחות האי, בלא איהו רעות רוח, ואסיר לאתדבקא ביה.

ויצא יעקב, (בראשית כח) בקטרא דסתימו, מגו סתרא סתימא נפקא, זהר אספקלריאה דגהרא, כלילא מתרין גווינין דמתחבבין בחדא, ביון דאלין אתכלילו דא ברא, אתחזון ביה כל גוויני. ארגמן איהו כל חייו דגהורין ביה כלילן. רצוא ושוב, אינון נהורין לא מתעבבין למחמי, חבורא חדא אתחבבין בכהוא זהר.

בהאי ז'ר שארי מאן דשארי. שמה איהו לההוא דסתים דלא ידע כלל. קול יעקב אקרי, בהאי אתחזי מהימנותא דכלא. ההוא דסתים ולא

ידע כלל, בהאי שריא יהו"ה. שלימו דכל סטרין איהו, עלאה ותמאה. הבא אשתבח יעקב שלימו דאבבין דאחיד מכל סטרין. זה"ר דא, על בריו דשמה דא אקרי, דכתיב, (ישעיה מא) יעקב אשר בחרתיו. תרין שמהן אקרי, יעקב וישראל. בקדמיתא יעקב, ולבתר ישראל.

סתרא דסתרא דא, בד הנה בקדמיתא בהאי סופא דמחשבה, דאיהו פרושא דאורייתא דבכתב, ואיהי תורה שבכל פה. ועל דא אקרי באר, שנאמר (דברים א) הואיל משה באר את התורה, בא"ר איהו לההוא דאקרי שבע, דכתיב, (מלכים א י) ויבנהו שבע שנים. ותינו קול גדול.

ודא סופא דמחשבה, בא"ר שבע איהו. ויעקב עאל בהאי רישא

תרגום לשון הוזהר

נראית האמונה של הכל. אותו נסתר שלא ידוע כלל, בזה שורה יהו"ה. הוא השלמות של כל הצדדים, העליון והתחתון נמצא כאן, יעקב השלמות של האבות שאחיו מכל הצדדים. הוזהר הנה על בחירת השם הזה נקרא, שכתוב ישראל אשר בחרתיך. שני שמות נקרא – יעקב וישראל. בראשונה יעקב, ואחר כך ישראל.

הסתור של הסתר הזה, כשהיה בהתחלה בסופו הנה של המחשבה, שהוא הפרוש של תורה שבכתב, והיא התורה שבעל פה. ועל כן נקרא באר, שנאמר (דברים א) הואיל משה באר את התורה. בא"ר הוא לאותו שנקרא שבע, שכתוב ויבנהו שבע שנים. ותינו קול גדול. וסוף המחשבה הנה הוא בא"ר שבע. ויעקב נכנס בראש הנה לאמונה. כיון שנדבק באמונה

למהימנותא, כיון דאתדבק במהימנותא דא, אצטריך ליה לאתבבא, בכהוא אתר דאתבבוינו אבבין דיליה דעאלו בשלם ונפקו בשלם.

אדם עאל ולא אסתמר, ואתפתא אבתרה, וחסא בכהוא (הושע א) אשת וגוים, נחש קדמאה. נח עאל, ולא אסתמר, ואתפתא אבתרה, וחסא. דכתיב (בראשית ט) ונשת מן הנין וישכר ויתגל בתוך אהלה. אברהם עאל ונפק דכתיב, (בראשית יב) ויירד אברהם מצרימה, וכתב, (בראשית יג) ויעל אברהם ממצרים. יצחק עאל ונפק, דכתיב, (בראשית כו) וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה, וכתב, (שם) ויעל משם באר שבע.

יעקב כיון דעאל במהימנותא, אצטריך למיעל מנחתא ליהיא

סטרא, בגין דמאן דאשתויב מתמן, איהו רחימא ובריא דגדשא בריד הוא. מאי (מה) כתיב, (בראשית כח) ויצא יעקב מבאר שבע, סתרא דרזא דמהימנותא. וילך חרנה, סטרא (הושע א) דאשת וגוים, אשה מנאפת.

סתרא דסתרון, מגו דתוקפא דטיהרא דיצחק (דקס), מגו דורדיא דחמרא, נפק חר נעיצו קטריא, כליל חר דכר ונוקבא, סומקא כוורדא, מתפרשן לכמה סטרין ושבילין. דכורא אקרי סמאל, נוקביה כלילא כגויה דדיר. כמה דאיהו בסטר קדושה, הכי נמי בסטרא אחרא, דכר ונוקבא כלילן דא ברא. נוקבא דסמאל, נחש, אקרי אשת וגוים, (בראשית י) קץ כל בשר, קץ הימים.

תרין רוחין בישיין מתדבקן בחדא,

תרגום לשון הוזהר

וילך חרנה – הצד של אשת וגוים, אשה מנאפת.

סתר הסתרים מתוך התקף של אורו של יצחק (דקס) מתוך שמרי הנין, יצאה צורה מרובת אחת כוללת אחד זכר ונקבה, אדמה כמו שושנה, נפרדים לכמה צדדים ושבילים. הזכר נקרא סמאל, ונקבתו כלולה בתוכו תמיד. כמו שהוא בצד הקדשה, כך גם בצד האחר זכר ונקבה כלולים זה עם זה. הנקבה עם סמאל, נחש, נקראת אשת וגוים, קץ כל בשר, קץ הימים.

שתי רוחות רעות נדבקות יחד. רוח הזכר דקה. רוח הנקבה בכמה דרכים ושבילים נפרדת, ונדבקות באותה רוחות של הזכר. מקשטת את עצמה בכמה תכשיטים, כמו זונה, מרוקת,

שָׁאוֹן גְּלִיָּהֶם וְהָמוֹן לְאֻמִּים: ^ט וַיִּירָאוּ |
יִשְׁבִּי קִצּוֹת מְאוֹתֶיךָ מוֹצְאֵי-בָקָר
וְעֹרֵב תְּרִינִן: ^י בְּקִדְתָּ הָאָרֶץ וּתְשַׁקְּקָהּ
רִבְתָּ תַעֲשׂוּנָה פֶלֶג אֱלֹהִים מְלֵא מִיָּם
תִּכְיֶן דָּגָנָם כִּי-כֵן תִּכְיֶנָּה: ^{יא} תִּלְמִיָּה
רוּחַ נָחַת גְּדוּדֶיהָ בְּרִבְבֵּיָם תִּמְגְּגֶנָּה
צִמְחָה תִּבְרָךְ: ^{יב} עֲשִׂיתָ שָׁנָת טוֹבָתְךָ
וּמַעֲגִלֶיךָ יִרְעִפוּן דָּשֶׁן: ^{יג} יִרְעִפוּ נֶאֱוֹת
מִדְּבַר וְגִיל גְּבָעוֹת תַּחֲגֹנֶנָּה: ^{יד} לִבְשׁוֹ
כְּרִים | הִצְאָן וַעֲמָקִים יַעֲטֹפוּ-בָּר
יִתְרוֹעֲצוּ אֶף-יִשְׁיֵרוּ:

יב לתודש

סו א לִמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר הֲרִיעוּ
לְאֱלֹהִים כָּל-הָאָרֶץ: ^ב זָמְרוּ כְבוֹד-
שִׁמּוֹ שִׁימוֹ כְבוֹד תְּהַלְתּוּ: ^ג אֲמָרוּ
לְאֱלֹהִים מַה-נוֹרָא מַעֲשֵׂיךָ בָּרֵב עֲזֶךָ
זָכְחוּ לָךְ אֵיבֶיךָ: ^ד כָּל-הָאָרֶץ |
יִשְׁתַּחֲוּ לָךְ וַיִּזְמְרוּ-לָךְ וַיִּמְרוּ שִׁמְךָ
סִלָּה: ^ה לָכוּ וְרֵאוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים
נוֹרָא עֲלִילָה עַל-בְּנֵי אָדָם: ^ו הִפְךָ לָם |
לִיבֹשָׁה בְּנֶהָר יַעֲבֹרוּ כְּרָגֵל שֵׁם
נִשְׁמַחֲהֶבוּ: ^ז מִשָּׁל בְּגִבּוֹרָתוֹ | עוֹלָם
עֲיִנָּיו בְּגוֹיִם תַּצְפִּינָה הַסּוֹרְרִים | אֶל-
יָרֵמוֹ יָרוּמוֹ לְמוֹ סִלָּה: ^ח בָּרְכוּ עַמִּים |
אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל תְּהַלְתּוּ: ^ט הַשֵּׁם
בִּפְשָׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא-נִתֵּן לְמוֹט רִגְלָנוּ:
י כִּי-בָחַנְתָּנוּ אֱלֹהִים צָרַפְתָּנוּ בַּצֹּרֶף-
כֶּסֶף: ^{יא} הִבָּאֲתָנוּ בַּמַּצּוֹדָה שִׁמְתָּ
מוֹעֲקָה בְּמִתְנִינוּ: ^{יב} הִרְכַּבְתָּ אֲנוֹשׁ

לִרְאֵשׁנוּ כְּאֲנוּ-בָאֵשׁ וּבִמָּיִם וְתוֹצִיאֵנוּ
לְרוּיָה: ^{יג} אָכּוֹא בֵּיתְךָ כְּעוֹלוֹת אֲשֵׁלָם
לָךְ נִדְרֵי: ^{יד} אֲשֶׁר-פָּצוּ שִׁפְתֵי וּדְבַר-פִּי
בַּצֹּרֶף-לִי: ^{טו} עֲלוֹת מַחִים אֶעֱלֶה-לָךְ
עִם-קִטְרֵת אֵילִים אֶעֱשֶׂה בָּקָר עִם-
עֲתוּדִים סִלָּה: ^{טז} לָכוּ-שִׁמְעוּ וְאַסְפְּרָה
כָּל-יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה לְנַפְשִׁי:
^{יז} אֵלָיו פִּי-קָרָאתִי וְרוּמֹם תַּחַת לְשׁוֹנִי:
^{יח} אֲוֹן אִם-רָאִיתִי בִלְבִי לֹא יִשְׁמַע |
אֲדֹנִי: ^{יט} אָכֵן שָׁמַע אֱלֹהִים הַקְשִׁיב
בְּקוֹל תַּפְלְתִּי: ^כ בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר
לֹא-הִסִּיר תַּפְלְתִּי וְחִסְדּוֹ מֵאֵתִי:

סז א לִמְנַצֵּחַ בְּנִיגֻנַת מִזְמוֹר שִׁיר:
ב אֱלֹהִים יִחַנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו
אֲתֵנוּ סִלָּה: ^ג לִדְעַת בָּאָרֶץ דְּרָכְךָ בְּכָל-
גּוֹלִם יִשׁוּעֶתְךָ: ^ד יוֹדוּךָ עַמִּים | אֱלֹהִים
יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם: ^ה יִשְׁמְחוּ וַיִּרְנְנוּ
לְאֻמִּים כִּי-תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל
וּלְאֻמִּים | בָּאָרֶץ תִּנְחָם סִלָּה: ^ו יוֹדוּךָ
עַמִּים | אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלָם:
^ז אָרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים
אֱלֹהֵינוּ: ^ח יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ
כָּל-אֶפְסֵי-אָרֶץ:

סח א לִמְנַצֵּחַ לְדוֹד מִזְמוֹר שִׁיר:
ב יָקוֹם אֱלֹהִים יַפּוּצוּ אוֹיְבָיו
וַיִּנּוֹסוּ מִשְׁנֵאָיו מִפָּנָיו: ^ג כִּהְנִדְךָ עֵשֶׂן
תִּנְדָּךְ בְּהֶמְס דּוֹג מִפָּנֵי-אֵשׁ יֹאכְדוּ
רְשָׁעִים מִפָּנֵי אֱלֹהִים: ^ד וַעֲדִיקִים
יִשְׁמְחוּ יַעֲלִצוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים וַיִּשְׁיֵשׁוּ

מזרח"ר

להמשיך שלום יד

לקומי

לעמוד הקודם

יח:

(עד מצאתי כתב־יד רבנו ז"ל, ששייך להתורה הנ"ל, אך מצאתי רק קצה החר, ולא נכתב שם רק סופו של ענין, וחסר ההחלטה הענין: וזהו:)

התורה, שהיא בחינת ראיה מנח"א בנ"ל, כל בשר יחדו, זה בחינת לקיטת הנפשות בלם, בבחינת: לוקח נפשות חכם בנ"ל, כי פי ד' דבר - כל זה נעשה עליידי רוח נדיבה בנ"ל, שהוא פי ד', כמו שאמרו חכמינו וזכרונם לברכה: בפיך - זו צדקה: עד כאן לשונו ז"ל.

ומובן הדבר, שמכאן המקרא: ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דבר; ומכאן כל המאמר הנ"ל, שהוא מפרש בפסוק זה, אך פעולותינו נרבים חסר פרוש רישא דקרא (א):

יד

לשון רבנו וזכרנו לברכה

תקעו בחי'ש שופר בבסח וכו': (תהלים פא)

א להמשיך שלום בעולם צריך להעלות כבוד הקדוש־ברוך־הוא לפרשו, הינו ליראה, כמו שכתוב (דברים כח): ליראה את השם הנכבד:

ב ואי אפשר להעלות את הכבוד אלא עליידי תורת חסד, ותורה חסד אמרו חכמינו וזכרונם לברכה (סוכה נט): והו' הלומד תורה על־מנת ללמד, כי זה עקר כבודו, כמוכא בזה (יתרו דף סז): בשעתא דשאר עב"ם אתון ואורן לקדש־ברוך־הוא, כדון אסתלק ואתיקר שמא דקדש־ברוך־הוא עלא ותתא, כמו גבי יתרו: בשעתא דאמר יתרו: עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלוקים, כדון אסתלק ואתיקר שמא דקדש־ברוך־הוא. נמצא, והו' כבודו, כשבגיראדם שהם מחזין לקדשה מקריבין את עצמן לפניו מהקדשה, הן גרים שמגזיין, הן פעלי תשובה, שגם הם היו מבחינן, ובשקריבין ומכניסים אותם לפניו - זהו כבודו: ועכשו הקבד בגלות, כי עקר הכבוד אצל העב"ם, ואנחנו בגירא־אל שפלים ונבזים; ולעיתיד לבוא, שיתגלה כבודו מבין החשך, כמו שכתוב (ישעיה ט): ונגלה כבוד ה' וכו', כי אז יפז בלם לעבדו שכם אחד. אז יאמרו בגוים לבו ונלכה פאור ה' (שם ב), וכבוד נקרא אור, כמו שכתוב (דיוקאל נט): והארץ האירה מכבודו:

ג ואי אפשר לקרב את הגרים עם בעלי־התשובה אלא עליידי תורה, כמו שכתוב (משלי ה): יפוצו מעינותיך חוצה - שצריך להשקות אותם שהם מבחינן, להודיע להם הדרך ילכו בה, והו' שאמרו חכמינו וזכרונם לברכה (אבות פד ב): אין פבד אלא תורה: והו' (ירמיה נט): אם תוציא יקר מזולל; ואמרו חכמינו וזכרונם לברכה (ב"מ פט): אלו שמקריבין בגירא־דם לעבודת השם יתברך; כי זהו נקרא מוציא יקר, הינו כבוד, מזולל - מזלזלת דגלותא. והו' (תהלים קט): רם על כל גוים ה'; הינו כשהעב"ם מודין ומשבחין לה, אזי על השמים כבודו - אזי נתעלה הכבוד מהחשך.

ידלינן נלא - הינו שדלינן הנפשות למעלה, בבחינת: עיר גברים עלה חכם. עד דחיונן בי מרבעתא דכוכבא וזמא - הינו שגרמנו וזמא עלאה. מרבעתא זה בחינת זיוג, כמו שכתוב: אחי ורבעי. שכינתא נקראת בשעת זיוג פוכבא וזמא, כמוכא בזה (בלק דף קא): אתעבדית נקדה ועירא מנו רחמקא, כדון אתחברא בעלה, עין שם. ותוה כמכור ארבעין גריוא בורא דתחדלא - כמוכא בזה (פנחס דף רטז): האי חיה, כד אתעברא, אסתתמת ולא יכולת לאולא, עד דאתא נחש ונשך בעריתא, כדון אתפתחת ונפק מנה דמא, והיא שחית לדמא. וזה בחינת בורא דתחדלא, הינו בחינת מפת דם כחדל דנפק מנה מחמת הנשיכה בבית הנרע. בורא - פרש רבנו שמואל: בית נרע. ואחר־כך אולידת, והתולדה הזאת היא התורה בנ"ל, והתורה הזאת היא הולכת דרך ארבעים יום, הינו בחינת שאר חיותא, שהם ארבעים, עשרה לכל סטר, כמוכא שם (ברך תה"ל), וזה בחינת ארבעין גריוא, בחינת ארבעין חיותא, שהם ארבעים יום של התורה:

ואי דלינן טפי תוה מקלינן מהבלא - כי: יש הכל אשר נעשה על הארץ, אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים וכו' (קהלת ה); ועליידי התכל הזה רבים נתפקרו, שרואים צדיק ורע לו, רשע וטוב לו. ואי דלינן הרבה נפשות, אזי בוראי תוה מקלינן, לשון קולא; מהבלא, מהכל הזה, ולא היה הכל הזה כל־כך קשה על העולם. ורמאי נלא קלא לחברתה: חברתי מי שבקית מידי בעלמא דלא שטיפתה, וניתי אגא ונחריכה - הינו כשאחר־כך, כשכל אלו הנפשות חוזרים מעבור הנ"ל, ועליידי הפלליית נחוסף בהם אהבה זה לזה, ואז מעוררין אלו לאלו ואומרים זה לזה ומזכירין זה את זה: אחי, שמא שבקת אזה מדה בעולם הזה, שעדין היא מושלת עליך, ואין אתה יכול להתגבר עליה, וניתי אגא ונחריכה - הינו אסעי לך לכלות את המדה הזאת ממך. והשיב לו: פוק חזי גבורתא דמרך - שהוא החכם הנ"ל, ראה כמה בחו גדול, דאפלו במלא חומא דחלא לית דעבר - פרש רבנו שמואל: אפלו במלא רחב החוט לא יכלתי לצאת חוץ מן החול. פרוש: את שואלת אותי, שמא שבקתי מדה בעולם, שעדין לא תפגתי אותה, תדע חברתי, שעדין אני משקע בכל התאוות, ועדין לא יצאתי מן החל אל הקדש אפלו במלא חוט. ובוראי מי שהוא במדרגה בואת, בוראי לית דעבר - הינו שאי אפשר לו לבוא לבחינות עבוד הנ"ל (א), ואף־על־פיכך: פוק חזי גבורתא דמרך, הינו כח החכם, שכל־כך בחו חזק, שאפלו נפש שלי העלה בעבור:

וזה פרוש: אשרי העם - זה בחינת השגחה. ידעי תרועה - זה בחינת יעקב (א), שהוא בחינת צדקה, כמו שכתוב (תהלים צא): משפט וצדקה בעקב אתה עשית. ה' - זה בחינת היות, בחינת חסדים. באור פניך - זה השכל, כמו שכתוב (קהלת ח): חכמת אדם תאיר פניו יחלבו - אלו הנפשות, בחינת מהלך נפש:

(1) עין וזה ויקהל דף קנ"ה ע"ב דף ר"ח: (ח) עין חזקת נ"ה. (ט) עין בסוף הספר בנ"א של כתי' רבנו ז"ל כעצמו מוכא כל הפסוק הזה. (א) צפניה ג.

קפה

אֶרֶץ חַיִּים

הַלְכוּת נְשִׂאֵת כַּפִּים הַלְכָּה ג

לְקוּמֵי הַלְבוּת

לעמוד הקודם

הכחן שומר
הברית וכול
למסור תורה
לישראל כי
מצרי
האומיות
לטוב

וְזֶה שִׁכְתוּב בַּכְּהֻנִּים (דברים לג, ח-י): **תָּמִיד וְאוֹרֵיךְ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ וְכו', כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתְךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצְרוּ, יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל. כִּי הִכְהֵן שֶׁהוּא "אִישׁ חֲסִידֶךָ", שְׂזוּכָה לְזֶה עַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, בַּחֲנִינָת כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתְךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצְרוּ, עַל־כֵּן עַל־יְדֵי־זֶה: יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ וְכו', כִּי הוּא בּוֹדָאי רְאוּי לְהוֹרוֹת מִשְׁפָּט וְתוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי "תוֹרָה יִבְקָשׁוּ מִפִּיהוּ", כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מִבְּקָשֵׁין שִׁיטְטִירוּ עַל־יְדֵי בַּחֲנִינָת כֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת הָרֵב הַנִּ"ל כִּנּוּ"ל. וְעַל־יְדֵי שֶׁהִכְהֵן שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת הָרֵב הַנִּ"ל מוֹרָה תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה מְצִיר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, כִּי הוּא כּוֹל לְצִירֵם לְטוֹב מִחֲמַת שֶׁהוּא בַּבְּחִינָת חֶסֶד עַל־יְדֵי בַּחֲנִינָת בְּרִית, וְעַל־כֵּן בּוֹדָאי הִכְהֵן הוּא רְאוּי לְהוֹרוֹת תּוֹרָה וּמִשְׁפָּט לְיִשְׂרָאֵל כִּנּוּ"ל.**

נִמְצָא, שֶׁהִכְהֵן הוּא בַּבְּחִינָת בְּרִית, בַּבְּחִינָת חֶסֶד הַנִּ"ל, וְעַל־כֵּן כָּל הַבְּרָכוֹת עַל־יְדֵי הִכְהֵן, כִּי עַל־יְדֵי נִשְׁלָמִין כָּל הַבְּרָכוֹת, כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת חֲסִידִים וְאִין לָהֶם שְׁלָמוֹת כִּי אִם עַל־יְדֵי אֲמוּנָה, וְאֲמוּנָה תְּלוּיָה בְּשְׁמִירַת הַבְּרִית, וְעַל־יְדֵי בְּרִית חֶסֶד מִתְגַּלָּה וְכו' כִּנּוּ"ל, דִּהְיִינוּ רָצוֹן וְכַסּוּפִין לְהַשְׁמִיחַ בְּחֶבְרֶךְ כִּנּוּ"ל, וְאִין נִצְטָרִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, וְעַל־יְדֵי־זֶה דִּיקָא נִשְׁלָמִין הַבְּרָכוֹת. כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת בְּאִין עַל־יְדֵי־זֶה, עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין דִּקְדָּשָׁה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְצִירִין אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם פּוֹעֲלִים וְעוֹשִׂים כָּל דָּבָר בְּעוֹלָם, מְצִירִין אוֹתָם לְטוֹב וְלִבְרָכָה, וּמִשָּׁם עָקֵר הַבְּרָכָה. כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת הַכֹּל מִהַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם חַיּוֹת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם, אֵף אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אִין לָהֶם שׁוֹם פְּעֻלָּה רַק כִּפִּי מַה שֶׁמְצִירִין אוֹתָם עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין, לְטוֹב אוֹ לְהַפֵּךְ, חֵס וְשָׁלוֹם, כִּמְבָאֵר בְּמֵאמָר הַנִּ"ל, עֵין שֵׁם אַחֵר הַמִּיקָא דְּסִבִּי דְּבִי אֲתוּנָא הַמִּתְחִיל: 'וּוּגֵן וְהִצְטָרְפוּתָן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת'. נִמְצָא, שֶׁעַל־יְדֵי כְּסוּפִין דִּקְדָּשָׁה מִשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת כִּנּוּ"ל. וְעַל־כֵּן דִּיקָא עַל־יְדֵי הַחֶסֶד שֶׁמִּתְגַּלָּה עַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת רָצוֹן וְכַסּוּפִין דִּקְדָּשָׁה, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלָמִין כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁשְׁלָמוֹתָן עַל־יְדֵי אֲמוּנָה שֶׁתְּלוּיָה בְּשְׁמִירַת הַבְּרִית שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּלָּה חֶסֶד הַנִּ"ל. וְכֵן מְקָשֵׁר הֵיטֵב

מקשר היטב
ענין החסד
שהוא
הכסופין
דקדשה לענין
שלמות
הברכות

בְּמֵאמָר הַנִּ"ל עֵינֵן הַחֶסֶד שֶׁהוּא הַכְּסוּפִין דִּקְדָּשָׁה לְעֵינֵן שְׁלָמוֹת הַבְּרָכוֹת הַנִּ"ל, וְהַבֵּן.

וְזֶה בַּחֲנִינָת בְּרִית כֹּהֲנִים, כִּי הִכְהֵן אִישׁ הַחֶסֶד עַל־יְדֵי שֶׁהוּא בַּבְּחִינָת בְּרִית הוּא דִּיקָא יְכוֹל לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל, כִּי שְׁלָמוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם עַל־יְדֵי, כִּנּוּ"ל.

שלמות כל
הברכות הם
על־יְדֵי

וְזֶה בַּחֲנִינָת (בסדר ג, כד): **"וּבְרָכְךָ ה'" - 'בְּמֵמוֹן' וְכו'.** (נשי" שם) **כִּי מְבָאֵר שֵׁם בְּסוֹף הַמֵּאמָר הַנִּ"ל, שֶׁמִּי שֶׁהוּא בְּעַל נֶפֶשׁ, דִּהְיִינוּ עַל־יְדֵי הַחֶסֶד וְהַרְצוֹן, בַּחֲנִינָת כְּסוּפִין דִּקְדָּשָׁה הַנִּ"ל, עַל־יְדֵי־זֶה אֲכִילָתוֹ וּפְרֻנְסָתוֹ בַּבְּחִינָת לָחֵם הַפָּנִים, וְאִין כָּל הַעֲכוּ"ם טוֹרְחִים בְּשִׁבִּיל פְּרֻנְסָתוֹ, וְאִין טוֹרְחִים, דִּהְיִינוּ הַעֲכוּ"ם שֶׁהֵם בַּחֲנִינָת הַצֵּל שֶׁמְכַסֶּה עַל אֹר חַמְּחָה, וְנִתְגַּלָּה וּמֵאִיר אֹר חַמְּחָה, וְנִתְקַנֵּם (ישעיה ל, כ): "וְהָיוּ עֵינֶיךָ רְאוּת אֶת מוֹרֶיךָ" וְכו', עֵינֵן שֵׁם הֵיטֵב. וְהָיוּ: "וּבְרָכְךָ ה'" - 'בְּמֵמוֹן', כִּי עַל־יְדֵי הִכְהֵן שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת חֶסֶד הַנִּ"ל, שֶׁהוּא יְכוֹל לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל כִּנּוּ"ל, עַל־יְדֵי נִמְשָׁךְ מֵמוֹן וּפְרֻנְסָה גְדוּלָּה, בַּחֲנִינָת לָחֵם הַפָּנִים הַנִּ"ל, שֶׁאִין הַכֹּל טוֹרְחִים בְּשִׁבִּיל פְּרֻנְסָתוֹ כִּנּוּ"ל.**

על־יְדֵי נִמְשָׁךְ
מֵמוֹן וּפְרֻנְסָה
גְדוּלָּה

וְהָיוּ: "וְיִשְׁמְרֶךָ" - 'מִן הַמִּזְדִּיקִין', הֵינּוּ בַּחֲנִינָת 'סָר צִלָּם' הַנִּ"ל, כִּי עֲכוּ"ם דְּעָלְמָא שֶׁהֵם הַצֵּל שֶׁמְכַסֶּה עַל אֹר חַמְּחָה כִּנּוּ"ל בְּמֵאמָר הַנִּ"ל, הֵן הֵן מִזְדִּיקֵי עָלְמָא, וְעַל־כֵּן עָכְשׁוּ שֶׁהֵם מְכַסִּין עַל חַמְּחָה נִאֲמָר (תהלים קכא, ו-ז): "יִוָּמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יִכָּפֶה וְיִרְחַ בְּלִילָה וְכו', ה' יִשְׁמְרֶךָ" וְכו'. כִּי עָכְשׁוּ צְרִיכִין שְׁמִירָה מִן חַמְּחָה וּלְכַנֵּה שְׁלֹא יִגִּיעַ הַזֶּקַע עַל־יָדָם, מִחֲמַת שֶׁעֲכוּ"ם דְּעָלְמָא שֶׁהֵן מִזְדִּיקֵי עָלְמָא נִאֲחֲזִין בָּהֶם כִּנּוּ"ל. וְעַל־כֵּן הִכְהֵן אִישׁ הַחֶסֶד שֶׁהוּא מְמַשִּׁיךְ הַפְּרֻנְסָה בַּבְּחִינָת לָחֵם הַפָּנִים, וְאִין נִתְגַּלָּה מְרָאָה חֲמָה, כִּי 'סָר צִלָּם' וְכו', כִּמְבָאֵר שֵׁם, וְנִתְקַנֵּם וְנִתְבַּטְּלִים עֲכוּ"ם דְּעָלְמָא הַנִּאֲחֲזִין בַּחֲמָה וּמְכַסִּין אֹר חַמְּחָה עַל־יְדֵי צִלָּם כִּנּוּ"ל, עַל־כֵּן נִשְׁמְרִין עַל־יְדֵי־זֶה מִן הַמִּזְדִּיקִין, הֵינּוּ מְעַכּוּ"ם דְּעָלְמָא שֶׁהֵן הַמִּזְדִּיקִין כִּנּוּ"ל. וְהָיוּ שֶׁמְכַבְּרֶךְ כֹּהֵן אִישׁ הַחֶסֶד: "וּבְרָכְךָ ה'" - 'בְּמֵמוֹן', "וְיִשְׁמְרֶךָ" - 'מִן הַמִּזְדִּיקִין' כִּנּוּ"ל.

נשמרין על
יְדֵי־זֶה
מְעַכּוּ"ם
דְּעָלְמָא שֶׁהֵן
הַמִּזְדִּיקִין

שתיה
הפרנסה
בבחינת לחם
הפנים

וזהו: "יאר ה' פניו אליך", שיתגלה בחינת פנים, שתהיה הפרנסה בבחינת 'לחם הפנים', על-ידי שמתגלה פני ה', שזהו בחינת "ולא יכנה עוד מזריך" (ישעיה ל, כ) הנאמר שם במאמר הנ"ל, עין שם.

עקר התפלה
להמשיך רב
טוב ופועל
וברכה
לישראל

ג. **ויעקר** ברכת כהנים הוא בשעת התפלה. כי התפלה שהיא ח"י ברקאין דצלותא היא בבחינת הנ"ל, כי התפלה היא בבחינת ברית, בחינת ח"י ברקאין דצלותא שהוא בחינת 'צדיק חי עלמין', כידוע. ועל-כן עקר התפלה זוכין הצדיקים, כי עקר התפלה להמשיך רב טוב ופועל וברכה לישראל, ושלמות הברכות הם על-ידי אמונה כנ"ל, וזה בחינת תפלה, שהוא בחינת אמונה, כמו שכתוב (שמות יז, יב): "ויהי ידיו אמונה", ותרגומו: 'פרישן בצלו', כמו שמוכא זאת בדברי רבנו ז"ל כמה פעמים (עין סימן ז). ואמונה תלויה בברית, שזהו בחינת ח"י ברקאין דצלותא שהוא בחינת צדיק כנ"ל.

מתפללין
שעיקר את
המינים
והכופרים
כדי שתתגלה
האמונה
בעולם

וזה בחינת ח"י ברקאין חוץ ברכת המינים. כי עקר בחינת אמונה הוא בחינת ברכת המינים, שמתפללין שיעקר את המינים והכופרים כדי שתתגלה האמונה בעולם. ועל-כן עקר התפלה תלויה בברכת המינים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות כט): 'בכל הברכות אם טעה השליח צבור אין מעבירין אותו, חוץ מברכת המינים'. וזהו בחינת ח"י ברקאין חוץ ברכת המינים, הינו על-ידי ח"י ברקאין שהם בחינת שמירת הברית, בחינת צדיק כנ"ל, על-ידי זה נתגלה ונתחזק האמונה, כי עקר האמונה על-ידי שמירת הברית כנ"ל, ואזי נקבעין כל המינים והכופרים, שזהו בחינת ברכת המינים כנ"ל. ועל-ידי ח"י ברקאין וברכת המינים, שהם בחינת ברית ושלמות אמונה תלויה בברית כנ"ל, על-ידי זה נשלמין כל הברכות כנ"ל. ועל-כן ח"י ברקאין וברכת המינים הם תשע עשרה ברכות, זהו בחינת שלמות הברכות שהם כנגד שנים עשר גלגלים ושבעה כוכבי לכת, ששניהם יחד הם תשע עשרה, שזהו בחינת שלמות הברכות כשהם בחינת תשע עשרה ברכות, כנגד כל הגלגלים ושבעה כוכבי לכת, כמוכן במאמר הנ"ל בתחלתו, שכתב

שם: 'ומה שחסר מהברכות, שאינם אלא שבע עשרה והיה ראוי שיהיה שבע ושמים עשרה וכו' הינו תשע עשרה ברכות' וכו', זה מורה שאין שלמות לצדקה כי אם על-ידי אמונה' וכו', עין שם. ועל-כן על-ידי התפלה שהיא בחינת אמונה, שנתגלה על-ידי בחינת ברית כנ"ל, על-כן על-ידי נשלמין כל הברכות, ואזי הם תשע עשרה ברכות כנ"ל, ועל-כן התפלה בכלל היא תשע עשרה ברכות, כנ"ל.

ד. **ואזי** חסד מתגלה, הינו אהבה ורצון וכסופין דקדשה להשם-יתברך. וצריכין להוציא הכסופין בפה, וזה עקר בחינת התפלה שהיא עבודה שבלב, בחינת דבקות והשתוקקות וכסופין, וצריכין להוציא התפלה בפה, כדי להוציא הכסופין בפיו, כדי שתצא הנפש מכת אל הפעל, שעל זה נסדר סדר התפלות, כמו שכתב רבנו ז"ל שם. ואיתא שם באמצע התורה, שעל-ידי השתוקקות והכסופין הנ"ל נעשה בחינת זיוגין וכו', כי מה שהוא נכסף להדבר שבקדשה זה בחינת אתערותא דלתתא, ועבדי נפש נוקבא. ואזי חוזר הדבר שבקדשה ונכסף אליו, וזה בחינת 'אתערותא דדכורא עבדי נפש דכורא', עין שם.

וזה בחינת ברכת כהנים בשעת התפלה, ואין הכהנים רשאים לעלות לדוכן עד שיקרא אותם השליח צבור (שולחן ערוך ארץ חיים סימן קכח, סעיף ח) ואסמכוה אקרא (במדבר ו, כג): "אמור להם" (סוטה לח), שצריכין דוקא לומר להם ולקרא אותם כהנים, ואז יעלו לברך את ישראל. וכן צריכין להקרות להם ברכת כהנים מלה במלה, ונסמך גם כן על מקרא הנ"ל "אמור להם", כמבאר בשולחן ערוך (שם סעיף יא).

הינו, כי התפלה שהיא בחינת דבקות והשתוקקות וכסופין דקדשה וכו' כנ"ל, הוא בבחינת אתערותא דלתתא, כי התפלה היא בחינת 'מלכות' כידוע (פרי"ע חיים תפלה הקדמה), שהוא בחינת אתערותא דלתתא, אתערותא דנוקבא כנ"ל. ואתערותא דלתתא צריך להיות קדם אתערותא דלעלא, כי על-ידי אתערותא דלתתא אתער לעלא (והר"צ ויצא סדר).

אהבה ורצון
וכסופין
דקדשה
להשם-
יתברך

קריאת שליח
צבור כהנים
והקראתו
להם

התפלה
שהיא בחינת
דבקות
והשתוקקות
וכסופין
דקדשה

שבחי

סדר הנסיעה שלו לארץ ישראל כג

הר"ן

מ

לעמוד הקודם

אך בתוך כך נדמין

ישמעאלים זה בזה ונתקוטטו אחד עם חברו, עד שנהרגו ביניהם כמה ישמעאלים בשוק. ותכף כששמעו זאת ברח החכם הנ"ל עם כל האנשים לחצרו, וגם את האיש של רבנו הנ"ל לקחו עמם גם כן, וסגרו את עצמם סגור ומסגר ולא יראו החוצה בערך כמה שעות; ולא יכלו לנסע אליו, כי כבר פנה היום. ופנה החכם ואמר לו: תדע שאני מנעורי עוסק בתורה ועבודה ובמצוות ומעשים טובים, ומן הסתם יש לי שקר בשביל זה, חוץ חלק עולם הבא שיש לי בכלל ישראל. זאת לכם במשכון: באם חס ושלום לא אשתדל ואתאמץ את עצמי להוציא אתכם - יאבד הכל באשר לכל; ואין בנתי להתפאר לפניך, רק כדי שתאמין לי שאין אני מפקיר אתכם חס ושלום. אך אין פנאי לעסוק בזה היום; כן תקח עמך מצות, הן מצה שמורה, הן שאר מצות אם תרצו לאכל, וזין טוב מהמבחר וירקות ושאר דברים השכימים להסדר. ונסע בעצמו האיש הנ"ל, וחזר אל הספינה הגדולה שהיה שם רבנו זכרוננו לברכה לבדו.

ובבואו לשם אל הספינה הגדולה שהיתה עמדת רחוק מן העיר, תכף כששמע רבנו את קולו שמח מאד שמחה גדולה, ורץ לנגדו ואמר לו: ברוך ה' שאני ראה אותך בחיים, פי

אמרתי אולי טבעו אותך פים, וגם אותי יטבעו פים, ועקשו ברוך השם הנתן לעיני פח, כי לא היה לי עוד פח לסבל היסורים עד בואך, כי אמרתי אמות עד בואך; כי היה לרבנו זכרוננו לברכה כליון עינים מאד בכל אותן השעות שנפטר האיש ממנו ונשאר לבדו על הספינה, והיה עומד ומצפה ועיניו כלות כל היום על ביאתו. והתפללו, וסדרו את הסדר כראוי, ואכלו ושתו; וספר לו האיש כל הדברים הנ"ל, ושמח שמחה גדולה.

וביום ראשון של פסח באה הפקדה שיוליכו את הספינה אל העיר, ולקשר אותה אל הספר. והיו שם גם כן לילה שניה בפסינה, וביום השני הלך האיש של רבנו זכרוננו לברכה אל העיר לבית הכנסת להתפלל. ואחר ציאתו מבית הכנסת הלך עם החכם לביתו לאכל סעודת יום טוב, ואכלו ושתו, ובשעת הסעודה אמר החכם תורה, מה שחדש בעצמו וגם בשם אחרים, וגם מצדיקי דורנו שבמדינתנו. ובקש מהאיש הנ"ל שיאמר גם כן תורה מרבנו זכרוננו לברכה, ואמר לו איזה דבר בשמו, והיה לו נחת גדול מאד, ואמר: "שישו בגי מצי וכו'". ואחר הסעודה חזר אל הספינה, והגבאי הלך אחריו ונשא מאכלים טובים לרבנו זכרוננו לברכה.

ובבוא האיש הנ"ל על הספינה היה נראה פניו כמו מי שהוא בעצבות

שבחי

סדר הנסיעה שלו לארץ ישראל כד

הר"ן

מא

שלנו באין פנה פה ומצפצף כלל. אך מה לעשות, כי מזלם גדול עד-לב השמים, כי לא די שהשם יתברך עשה להם גס פנה, שבמזלם הגיע פתאם הספינה לפה, אך גם זאת נעשה להם גס בתוך גס, שהשם יתברך הסיר לפי וסכל את דעתי, עד שלקחתי את אחד מהם לתוך העיר הזאת. ועקשו בודאי שוב איני רשאי אפלו לקח מעותיהם; רק כדי שלא יתערעמו העבדים שלי תנו לי מאתים טאלער, וקחו אותם מעל הספינה. וכך היה, שנתנו לו מיד כמו שאמר והצילו אותם מיד הגזלנים, מקנות לחיים, משעבוד לגאלה:

כד. ואז באו שניהם אל העיר, רבנו זכרוננו לברכה עם האיש המשמש שלו הנ"ל. ובבואם אל העיר אמרו הישמעאלים שהם מרגלים, ונפל פחד גדול על הספרדים בעצמם, ותכף הביאו להם מלבושים שללהם, והקרחו להלביש עצמם במלבושים שללהם כמנהגם; והיה רבנו בצער גדול מחמת זה, והאיש הנ"ל שחק. וכעס עליו רבנו זכרוננו לברכה, ואמר לו: אין אתה יודע מהקטרוג שיש עלינו בעולם העליון; ואמר אז דבר נפלא להאיש הנ"ל, ואינו רוצה לגלות.

ונתקבל רבנו זכרוננו לברכה לפני החכמים, והוטב בעיניהם מאד, והחזיקו אותו לחדוש גדול. ואחר כך

ומרה שחורה, ובראות אותו רבנו זכרוננו לברכה נדמה לו שמכרח להיות שנתהפך הדבר, ומי יודע מה נולד היום; ולא יכול לאכל מחמת צער. ובמחמת היה מחמת שהחכם אנס אותו שם לשמות זין הרבה, ונשחק, ומחמת זה היו נראין פניו זועפות כשפא אל רבנו. ורבנו שאל אותו - והוא לא השיב כלום; רק אחר-כך הניח עצמו האיש לישון שעות, ואחר-כך קם מהשנה בשחוק, ואמר לרבנו: לא ידעתם שהם שברו אותי, כי אנסוני לשמות יותר מדי מחמת שמחתו. וספר לו כל הדברים, איך שהיה נהג עמו החכם, והיה לו נחת ושמחה; ואז אכל סעודתו:

כד. וביום ראשון דחל-המועד הלך האיש להחכם, ופנה לו החכם לקח בגובה כל המעות שללהם ולהביאו העיר, כדי שלא יגזל מהם מעותיהם; ועשה כך. אחר-כך הלך החכם עם שני גבירים ואמרו להקפיד: תן לנו שני הנפשות הללו. והשיב להם: מה שיכונת יש לכם לנפשות האלה? אני מהפקר זיתי בהם; וספר להם את כל-התלאות אשר מצאתם בדרך, ואמר: ולא זאת בלבד, מה שאני מספר לכם, אלא שבמטע לא היה רגע בלא פגע, ואלו הנפשות כבר היינו יכולים לטבועם פים או למכרם לישמעאלים, וכל המעות והחפצים שללהם היו הפל

שבחי פדר הנסיעה שלו לארץ ישראל כו הר"ן מב
שבחי פדר הנסיעה שלו לארץ ישראל כו הר"ן מב

את רבנו זכרנו לברכה: הלא פתיב
"גם ענוש לצדיק לא טוב". והשיב
משל על-זה: שהיה מלך אחד, ואהב
אחד מבני-השרות, וחבב אותו
וקרבו בכל מיני אהבה וחבוב; ואחר-
כך פשהגדיל העז נגד המלך. ואמר
המלך: תדע, שאף-על-פי שאני אהב
אותך מאד, אף-על-פי-כן אי אפשר
לי לעבר על דת ומשפט המלכות,
ומשפטך חרוץ למיתה; ותקף צוה
המלך לסגרו בכבלי ברזל, ונתנו בבית
הסהר.

והתחיל זה הבן-שררה לציר בדעתו
היסורים שלו שיהיו לו מן המיתה,
וראה שצעריו לא ימשך זמן הרבה, פי
אם עד שיהרג; אבל פשהתחיל לציר
בדעתו צער המלך ראה שצער המלך
יגדל מאד, פי צער המלך יהיה תמיד,
פי הוא יודע שהמלך אהב אותו מאד,
ויהיה לו געגועים אחריו וצער גדול
מאד לעולם, והיה לו רחמנות על
צער של המלך יותר מצעריו. וחשב
מחשבות איו להציל את המלך
מצעריו, ונתחשב כך: הלא בוישה
חשובה כמו מיתה. וצוה להשר של
התפיסה להכניסו לפני המלך, ואמר
אל המלך: האמת ידעתי פי צערך
גדול מצערי, אף אי אפשר לך לעבר
על חק ודת המלכות; כן זאת העצה
היעוזה: שתסבב תחבולות שיבייש
אחד אותי ברבים, והבושה חשובה
כמו מיתה. על-כן תראה להוציא

בתורתו", פי זכה להשגה נפלאה
בארץ-ישראל, גבהה ועצומה מאד עד
אין-סוף ואין תכלית:

כז. עד כה ספרנו קצת, מעט דמעט
פטפה מן הים, מעצם התלואות
וההרפתקאות והסכנות העצומות
והיסורים הקשים והפחדים הגדולים
שהיו לרבנו זכרנו לברכה בנסיעה
לארץ-ישראל, בהליכה ובחזרה.
והשם יתברך היה בעזרו ועשה עמו
נסים נפלאים ונוראים בכל עת ובכל
רגע, וזכה לגמור בשלמות מה שחפץ,
ונקנס בשלום ויצא בשלום, ובא
לביתו בשלום:

כח. ותקף עצם ההשגה שהשיג
בארץ-ישראל - אי אפשר לבאר
ולספר כלל, ממש לא נשמע ולא
נראה כזאת, שיזכה ילוד אשה
להשגה כזו על-ידי אויב דארץ-
ישראל; ואי אפשר לדבר ולספר בזה.
והיה מתפאר עצמו מאד במה שזכה
להיות בארץ-ישראל, וגם בסוף ימיו
אמר שהוא מחיה עצמו מאד במה
שזכה להיות בארץ-ישראל. ואמר: זה
אני יודע מכת, שששארם רוצה
לעשות אותה דבר שבקדשה, ויש לו
מניעות על-זה וכו' - פמבאר כל זה
למקן:

כט. וזה האיש שזכה אותו מאד
בסטנבול נפטר מיד בביתא
לביתו. ושא האיש הנ"ל שהיה עמו

והשם יתברך חמל עליהם והזמין
להם איש אחד שלא ידעו אותו ולא
הפירו אותו, והלך לאיזה שר
מהשמעאלים וגנב דעתו, ואינם
יודעים כלל במה נתן לו, וקבל
קוויטל להניח אותם מהשער דקהלת-
קדש הנ"ל, והזהיר אותם למען השם
להסתיר הדבר מאד מאד; ועל-ידי-זה
נמלטו משם בשלום.

והלכו על הים מסטנבול לגלץ.
והגיעו לאיזה עיר על איי הים, ושם
לקחו אותם לבית-האסורים, והקריחו
לתן ארבעה אדמים בעד כל נפש.
ומשם והלאה לא ארע להם שום דבר,
רק זעפת הים היה פמה פעמים;
וספינה אחת מלאה גרעקין נשברה
ונטבעה, ולא נשארו מהם פי אם מעט
דמעט. וה' ברחמיו הנחם למחוז
חפצם, ועברו בשלום, עד שבאו לגלץ
בשלום על חג השבועות:

כו. ובנסיעתם מגלץ לביתם נסעו
דרך קהלת-קדש יאס, והיה שם
עפוש גדול, והיה להם יסורים גדולים
בכל עיר ועיר ובכל כפר וכפר, וגם
היה קשה לעבר הגרענין מחמת זה,
פי אז לא הועיל אפילו צמידת קארן
טאן מחמת זה מקומות כאלה.
והשם יתברך היה בעזרם, ונצולו
מהכל, מדבר וחרב ורעב וצמאון
ושבי - דכלהו הוו בהו, ובחסד השם
נמלטו מפלם ובאו לביתם בשלום,
"שלום בגופו, שלום בממונו, שלום

בא רבנו זכרנו לברכה בעצמו
בשמחה, ואמר: ברוך השם יתברך
שזכינו להצלה הזאת; והיה שם
כבוד גדול מאד עד אחר החג. ונתנו
אנשי העיר בעצמם מקיסם המאמים
טאלער הנ"ל, ולא רצו אחר-כך לחזר
לקבלם מרבנו זכרנו לברכה, אף-על-
פי שהיה לו מעות הרבה שם. ואחר
החג שברו להם ספינה לסטנבול,
ונתנו להם אגרת, אולי חס ושלום
יזמן להם עוד איזה סבה, שצמדו
בעצמם בכל עיר ועיר.

והלכו עם ספינה זו, ושם היו גרעקין
הרבה, והיה בהם עפוש; והם לא
ידעו, אף ראו שמותם על הספינה.
וברוך ה' שהיה ריח-סערה ונשא
הספינה במהירות לקהלת-קדש
סטנבול; ואף-על-פי שהיה להם
יסורים גדולים מחמת זעפת הים
ומחמת שפרכה הספינה כל-כך
במהירות, אף אף-על-פי-כן היה להם
לטובה, שעברו במהירות ובאו פיום
השלישי לקהלת-קדש סטנבול, והיו
שם עשרה ימים.

וגם בסטנבול היה להם סכנה, פי
מחמת שלא הראו הפרשפורטין שם
בנסיעתם להתם, על-כן לא רצו עכשו
להניחם משם, והעמיסו עליהם על
כבד, לתן סף עצום מאד באפן
שישיגו פרשפורטין מהתוגר; והסוף
שצויו לתן היה סף עצום מאד שלא
היה ביכלתם בשים אפן לסלקו.

ובנימין. ואהוד. ויכנענה. וזיתן.
ותרשיש. ואחישחר. ושפם. וחפם בני
עיר. חושם בני אחר.
בני מנשה - אשוראל. פרש. שרש.
אולם. ורקם. בן. איש הוד. אביעזר.
מחלה. שמידע. אחין. ושכם. ולקחי.
ואניעם.
בני אפרים - ברד. תחת. אלעדה.
תחת. זכר. שותלח. עזר. אלעד.
בריעה. רפח. רשף. תלח. תחן. לעדן.
עמיהוד. אלישמע. נון. יהושע.
בני אשר - ופנית. נפלט. שומר.
חוחם. שועא. פסך. ובמהל. ועשות.
אחי. ורהגה. וחפה. וארם. וכן הלם
אחיו. צופח. וימנע. ושלש. ועמל.
סוח. וחרנפר. ושועל. וברי. וימרה.
בצר. והוד. ושמא. ושלשה. ויתרן.
ובארא. ובני יתר. לפנה. ופספה.
וארא. ובני עלא. ארח. וחניאל.
ורצא.
בני בנימין - בלע. אשבל. אחרח.
נוחה. רפא. אדר. וגרא. ואביהוד.
ואבישוע. ונעמן. ואחוח. וגרא.
ושפופן. וחורם. אחוד. ונעמן.
ואחיה. וגרא. עזא. אחידר. שחרים.
יוכב. צביא. מישא. מלכם. ועוץ.
שקיה. מרמה. אביטוב. אלפעל. עבר.
ומשעם. ושמר. וברעה. ושמע.
ואחיו. ששק. וירמות. וזכדיה. וצדר.
ועדר. ומיקאל. וישפה. ויוחא.
וזכדיה. ומשלם. וחזקי. וחבר.
וישמרי. ויזליאה. ויוכב. ויקים.

וזכרי. וזכדי. ואליעני. ועלתי.
ואליאל. ועזיה. ובראיה. ושמרת.
וישפן. ועבר. ואליאל. ועכדון. וזכרי.
וחנן. וחנניה. ועילם. וענתתיה.
ויפדיה. ופנואל. ושמשרי. וישריה.
ועתליה. ונערשיה. ואליה. וזכרי בני
ירוחם. עכדון. וצור. וקיש. ובעל.
ונבד. וגדור. ואחיו. וזכר. ומקלות.
שמאח. נר. קיש. שאול. (והוא שאול המלך.)
יהונתן מלכי-שוע. אבינבד. אשבעל.
מריב-בעל. מיכה. פיתון. ומלך.
ותארע. ואחז. יהועדה. עלמת.
עזמות. זמרי. מוצא. בנעא. רפה.
אלעשה. אצל. עזריקם. בכרי.
וישמעאל. וישעריה. ועבדיה. וחנן.
עשק. אולם. יעוש. ואליפלט. עותי בן
עמיהוד בן עמרי בן אמרי בן בני. מן
השילוני עשיה הבכור. ובניו. יעואל.
סלוא בן משלם בן הדויה בן הסנאה.
ויבניה בן ירחם. ואלה בן עזי בן
מכרי. ומשלם בן שפטיה בן רעואל
בן יבניה.

מן הכהנים - ידעיה. ויהורם. ויכין.
ועזריה בן חלקיה בן משלם בן צדוק
בן מריות בן אחיטוב. ועזיה בן ירחם
בן פשחור בן מלכיה. ומעשי בן
עדיאל בן חזיה בן משלם בן
משלמית בן אמר. שמעיה בן חשוב
בן עזריקם בן חשביה. ובקפפר. חרש.
וגלל. ומתניה בן מיקא בן זכרי בן
אסף. ועבדיה בן שמעיה בן גלל בן
ידותון. ובקריה בן אסא בן אלקנה.

לה. על-ידי שקר בא לנאוף, ומחזיק
ידי מרעים שלא יחזרו בתשובה.
לו. על-ידי שקרים אין לו רפואה אפלו
בהרבה רפואות.
לו. מי שדבר כזבים נפל בחרב; גם
נעשה שוטה.
לח. על-ידי יראה נבוא לאמת.
לט. מי ששומר את עצמו משקר, הוא
מנצח תמיד.
מ. מתר לשנות כדי להציל את עצמו.
מא. מי שאהב כזבים - הוא מבזה את
הצדיק; גם הוא בעצמו נתבזה.
מב. מי שדבר כזבים הוא אובד.
מג. על-ידי אמת נצול מלשון הרע; גם
תפלתו נתקבל; גם כשדנים אותו
למעלה - דנים אותו לפי זכיות
שלו.
מד. על-ידי חלמות ידע אדם אם לבו
אמת עם אלקיו.
מה. מי שמקיים דבורו - יכול לעשות
פעולות.
מו. מי שאין לו גאון - נצול משקר.
מו. מי ששומר את עצמו משחוק של
התול, בידוע שהוא איש אמת.
מח. מי שהיה שקרן מגלגול העבר,
על-ידי-זה כשנתגלגל נעשה אטר-
יד.
מט. מי ששומר את עצמו ודבר תמיד
אמת, באלו עשה שמים וארץ ואת-
הים ואת כל-אשר-בם.
נ. השקר אינו אלא בפיו, אבל לא
בכתב.
נא. דברו תורה ונביאים וחכמים בלשון

חלק שני

- א. על-ידי שקר דבריו אינם נשמעים.
גם על-ידי שקר מאלמן חס ושלום
במה נשים.
- ב. על-ידי אמת נתגלה יחודו בעולם.
- ג. כשאתה ראה שקרן, תדע שגם
המנהיג של האיש הזה שקרן.
- ד. על-ידי שקר בא לידי עריות
ושפיכות דמים, וגם מכשיל את
הכשרים בגלוי עריות ושפיכות
דמים, ומראה חתר מן התורה.
- ה. מי שאינו משנה דבורו, הוא יכול
להשפיל הגבהים ולהגביה
השפלים.
- ו. מי שאינו מדבר אחד בפה ואחד
בלב - אינו מתירא מטיביות מים.
- ז. האמת מביא שבע.
- ח. השלשול והעצירות בא על-ידי
שקר.
- ט. על-ידי אמת בא הקץ.

הכנסת ארחים

- א. מי שאין מכניס ארחים, בזה מחזיק
ידי מרעים שלא יחזרו בתשובה.
- ב. עיר שאין בה הכנסת ארחים באים
לידי גלוי עריות; ועל-ידי גלוי
עריות - בא עליהם הריגה.
- ג. הכנסת ארחים מזכה את האשה
לבנים.
- ד. הכנסת ארחים בהכנסת שבת.
- ה. המארח תלמיד-חכם בתוך ביתו -

ליקוטי

תפילה מט

תפילות

רכה

ליקוטי

תפילה מט

תפילות

רכה

לעמוד הקודם

כי אתה ידעת כי בשר ודם אנו, ואי אפשר לנו להיות דבוקים בך תמיד, ואתה חפץ בעבודתנו בעבודות ובמעשים טובים, אשר בשביל זה באנו בעולם הזה השפל לעבד אותך בתורה ובמצוות מעשיות. על כן גזרת עלינו לבלי להרס לעלות אל יי, ולבלי לבער אליך יותר מהמדה. וגזרת עלינו לצמצם אור ההתלהבות שבלבבנו, ולעשות חלל פנוי בלב כמו שכתוב: "ולבי חלל בקרבי". כדי שיעל-ידיה נזכה לציר בלבבנו כל המדות טובות וקדושות, ולהמשיך עלינו על עבודתך באמת, וללכת בדרכיך הטובים, ולהתדבק במדותיך הקדושות, ולעבד אותך בהדרגה ובמדה. ועל ידי זה נזכה לקבל עלינו על מלכות שמים שלמה, ולגלות מלכותך לכל באי עולם, אשר זה היה נזנתך בבריאת האדם. כדי שיתגלה מלכותך בעולם.

כי אתה ידעת כי אני צריך לכסף אליך תמיד, ולהשתוקק אליך באמת, ולרוץ אליך "כגבור לרוץ ארח" הזה שהייתי וכל לילה בזמן שהייתי נזוף מלפניך. כי כבר כליתי ימים ושנים הרבה בהבל וריק. מה אומר לפניך יושב מרום ומה אספר לפניך שוכן שחקים. אין לי פה להשיב ולא מצח להרים ראש. ובמקומות אלו שנתפסתי בהם בעונותי הרבים, בודאי אין שום דרך לצאת מהם בהדרגה בסדר. ובודאי ההכרח לברוח משם מהרה, ולרוץ משם במהירות ובזריזות גדול, למהר להמלט על נפשי, ולבלי להביט אחרי, כי לא אוכל להתמהמה עוד חס ושלום אפלו כרגע. ואתה צריך לעזר רחמיה האמתיים עלי, הגנוזים אצלך, ולהוציאני מהרה בזרוע עזך, ולשא אותי על נפשי נשירים. ולהביא אותי אליך, לקרובני לעבודתך חיש קל מהרה. כי עדין לא אבדה תקותי ותוחלתי מזי. כי "חסדי יי כי לא תמנו, כי לא כלו רחמי", אבל אף-על-פי-כן אני מכרח לצמצם אור התלהבות לבבי כאשר נזלה לפניך אבי שבשמים. כי גלוי וידוע לפניך לכמה פגמים באתי על ידי רבוי ההתלהבות חוץ מהמדה. "ואני בער ולא אדע, בהמות הייתי עמך". על כן באתי לפניך אבי אבי, אדוני אדוני, גואל ישראל וקדושי, צור לבבי,

הריני משליך עצמי עליך. הריני מוסר גופי ונפשי ורוחי ונשמתי אליך לבד, "בדרך אפקיד רוחי פדיתה אותי יי אל אמת. אליך יי נפשי אשא". ואני מוסר כל לבבי עליך לבד. "הריני יי בדרך אהלך באמתך, אחד לבבי ליראה שמך". הריני ולמדני איך להתנהג בענין התשוקה וההתלהבות אליך. ואיך לצמצם את ההתלהבות, באפן שאזכה לתשובה שלמה באמת, ולילך בדרכיך הקדושים ולהתדבק במדותיך הטובות. ולקבל עלי תמיד על מלכות שמים שלמה באהבה ובכרצון. באימה וביראה בקדושה ובטהרה גדולה, ולעבד אותך באמת לאמתו בהדרגה ובמדה כרצונך הטוב באמת.

רבוננו של עולם רבוננו של עולם, אתה יודע כי אי אפשר לי לפרש שיחתי לפניך בשלמות בשום אפן, בפרט בענין זה; עזוני עזוני, הושיעני הושיעני, חנני חנני, פדני גאלי, מלטני הצילני, הצילני מן היצר הרע. הצילני ברחמיך מן היצר הרע. הצילני מטפשות לב, מערלת לב, פדני וחנני ומלטני ברחמיך הרבים ממחשבות רעות מחכמות רעות, שהם עקר היצר הרע שבלב. חוס וחמל עלי, חוס וחנני. גואל ממות ופודה משחת, פדני ממזלות ים, פדני ממחשבות רעות, מלטה נפשי מהרהורים רעים, הפוגמים בנפש ישראל מאד מאד, כאשר אתה ידעת יי אלהי ואלהי

אבותי. הצילני מלטני מפל מיני מחשבות רעות ובלבולים אשר הם עקר היצר הרע שבלב, אשר הם ערלת לב, שהם מטמטמין את הלב, ורק הם היו בעוקרי, כי על ידם נתפסתי ונלכדתי בעונותי ונפשי העצומים, שחטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך מנעורי עד היום הזה. אשר כלם באו עלי, רק על ידי שלא נזהרתי לקדש את מחשבותי במחשבות קדושות וטהורות, והלכתי אחרי שרירות לבי. והרעותי את מעשי על ידי רבוי המחשבות רעות ובלבולים רבים אשר הנחתי לכנס בלבי. ולא התגברתי לגרשם ממני עד אשר השתרגו עלו על צנארי הכשילו כחי. עד אשר על ידם באתי לכל הפגמים שפגמתי בגדך, ולכל ההתרחקות אשר נתרחקתי ממך עד הנה. עד אשר דרכי התשובה באמת נעלמו ממני, ואיני יודע שום דרך איך לצאת ולהמלט מהם. ועתה מאין יבא עזרי, מאין תבא תשועתי. מאין אבקש מנוח אשר ייטב לי לעד. אהה יי, עזר עזר, הצל הצל, הושיעה הושיעה, "הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש". הושיעני טהרני קדשני. קדש את מחשבותי בקדשתך העצומה, בקדשתך הגדולה, בקדשתך הנוקאה, אשר אין שום סטרא אחרא יכולה לעמוד נגד קדשתך הגדולה והנוקאה. אבי שבשמים גרש מפני קדשתך כל

תקון הכפלי

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים

הריני מקשר עצמי באמירת העשרה מזמורים אלו לכל הצדיקים האמתיים שפדורנו ולכל הצדיקים האמתיים שזכני עפר קדושים אשר בארץ המה ובפרט לרבנו הקדוש צדיק יסוד עולם נחל נובע מקור חכמה רבנו נחמן מן פיגא זכותו תגן עלינו, אמן.

והריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קדושא בריך הוא ושכינתיה ברחילו ורחימו על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל: לכו נרננה ליהנה. נריעה לצור ישענו: ונקדמה פניו בתודה בזמירות נריע לו: כי אל גדול יהנה. ומלך גדול על-כל-אלהים:

מז * מכתם לדוד שמרני אל כִּי-חֲסִיתִי בך: ב אמרת ליהנה אדני אתה טובתי בל-עליך: ג לקדושים אשר-בארץ המה ואדירי בל-חפצי-כם: ד ירבו עצבותם אחר מהרו בל-אסיר נספיהם מדם ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יהנה מנת-חלקי וכוסי אתה תומיק גורלי: ו חבלים נפלו-לי בנעמים אף-נחלת שפרה עלי: ז אברך את-יהנה אשר יעצני אף-לילות סרוני כליותי: ח שויתי יהנה לנגדי תמיד כי מימיני בל-אמוט: ט לכן שמח לפי ויגל בבוהי אף-בשרי ישפן לבטח: י כי לא תעזב נפשי לשאול לא-תתן חסיד חסידך לראות שחת: יא תודיעני ארח חיים שבע שמחות את-פגיו נעמות בימני נצח:

כב * לדוד משפיל אשרי נשוי-פשע בסוי חטאה: ב אשרי-אדם לא

יחשב יהנה לו עון ואין ברוחו רמיה: ג כִּי-הִתְרַשְׁתִּי בְּלוֹ עֲצָמִי בְּשֹׁאֲנִי בַל-הַיּוֹם: ד כי יומם ולילה תכבד עלי לדך נהפך לשדי בחרבני קיץ סלה: ה חטאתי אודיעך ועוני לא-כסיתי אמרתי אודה עלי פשעי ליהנה ואתה נשאת עון חטאתי סלה: ו על-זאת יתפלל בל-חסיד א אליך לעת מצא וְכִלְשָׁה מִיָּם רַבִּים אֲלֵיוָהּ לֹא יָגִיעוּ: ז אתה סתר לי מצר תצרני רגי פלט תסובבני סלה: ח אשפילך א ואורך בדרוך-ו חלף איצעה עליך עיני: ט אל-תהיו ב כסוס כפרד אין הבין במתג-ורסן עדיו לכלום בל קרב אליך: י רבים מכאובים לרשע והבוטח ביהנה חסד יסובבנו: יא שמחו ביהנה וגילו צדיקים והרנינו בל-ישרי-לב:

מוא * למנצח מזמור לדוד: ב אשרי משפיל אל-הל ביום רעה ימלטהו יהנה: ג יהנה ישמרהו ויחיהו אשר ואשר בארץ ואל-תתנהו בנפש איביו: ד יהנה יסעדנו על-ערש דוי בל-משפכו הפכת בחילו: ה אני אמרתי יהנה חנני רפאה נפשי כי חטאתי לך: ו אויב יאמרו רע לי מתי זמות ואבד שמו: ז ואם-בא לראות שוא ידבר לבו יקבץ-און לו יצא לחוץ ידבר: ח יחד עלי יתלחשו בל-שנאי עלי יחשבו רעה לי: ט דבר בליעל יצוק בו ואשר שכל לא-יוסף לקום: י גם-איש שלומי א אשר-בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל עלי

עקב: יא ואתה יהנה חנני והקימני ואשלמה להם: יב בזאת ידעתי כי חפצת בי כי לא-ירע איבני עלי: יג ואני בתמי תמכת בי ותציבני לפניך לעולם: יד ברוך יהנה אלהי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן:

מב * למנצח משפיל לבני-קרח: ב כאל תערג על-אפיקי-מים בן נפשי תערג אליך אלהים: ג צמאה נפשי לאלהים לאל חי מתי אבוא ואראה פני אלהים: ד היתה-לי דמעתי להם יומם ולילה באמר אלי בל-היום איה אליהך: ה אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי אעבר בסף אדדם עד-בית אלהים בקול-רננה ותודה המון חוגג: ו מה-תשתוחחי נפשי ותחמי עלי הוהלי לאלהים כי-עוד אודנו ישועות פניו: ז אלהי עלי נפשי תשתוחח על-פן אזכרך מארץ נהן וחרמונים מהר מצער: ח תהום-אל-תהום קורא לקול צנורך בל-משפריך וגליך עלי עברו: ט יומם יצה יהנה חסדו ובלילה שירה עמי תפלה לאל חי: י אומרה לאל סלעי למה שכתתני למה-קדר אלה בלחץ אויב: יא ברצח בנעמותי חרפוני צוררי באמרם אלי בל-היום איה אליהך: יב מה-תשתוחחי נפשי ומה-תחמי עלי הוהלי לאלהים כי עוד אודנו ישועות פני ואלהי:

נב * למנצח אל-תשחת לדוד מכתם בשלח שאול וישמרו את-הבית

להמיתו: ב הצילני מאיבי אלהי ממיתקוממי תשגבני: ג הצילני מפעלי און ומאנשי דמים הושיעני: ד כי הנה ארבו לנפשי נגורו עלי עזים לא-פשעי ולא-חטאתי יהנה: ה בלי-עון ירצון ויכוננו עורה לקראתי וראה: ו ואתה יהנה אלהים צבאות אלהי ישראל הקיצה לפקד בל-הגונים אל-תחן בל-בגדי און סלה: ז ושובו לערב יחמו כפלב ויסובבו עיר: ח הנה יביעון בפייהם חרבות בשפתותיהם כי-מי שמע: ט ואתה יהנה תשחק-למו תלעג לכל-גוים: י עזו אליך אשמרה כי-אלהים משגבי: יא אלהי חסדו חסדי יקדמני אלהים יראני בשררי: יב אל-תהרגם פן-ישכחו עמי הניעמו בחילך והורידמו מגגנו אדני: יג חטאת-פימו דבר-שפתימו וילכדו בגאונם ומאלה ומפכש יספרו: יד בלה בחמה בלה ואינמו וידעו כי-אלהים משל ביעקב לאפסי הארץ סלה: טו ושובו לערב יחמו כפלב ויסובבו עיר: טז המה ינעו יניעון לאכל אם-לא ישבעו וילינו: יז ואני אשר עזך וארגן לבקר חסדך כי-היית משגב לי ומנוס ביום צר-לי: יח עזי אליך אומרה כי-אלהים משגבי אלהי חסדי:

עז * למנצח על-יחיו ידותון לאסף מזמור: ב קולי אל-אלהים ואצעקה קולי אל-אלהים והאזין אלי: ג ביום צרתי אדני דרשתי ידי לילה נגרה ולא תפוג מאנה הנחם

נפשי: ^ה ואזכרה אלהים ואהמיה
אשיחה ^ו ותתעטף רוחי סלה: ^ה אחזת
שמרות עיני נפשמתי ולא אדבר:
^ו חשכתי ימים מקדם שנות עולמים:
^ז ואזכרה נגינתי בלילה עם-לכבי
אשיחה ויחפש רוחי: ^ח הלעולמים
ינח ^א אדני ולא-יסיף לרצות עוד:
^ט האפס לגצח חסדו גמר אמר לדר
ודר: ^י השבח חנות אל אם-קפץ באף
רחמי סלה: ^{יא} ואמר חלתי היא
שנות ימין עליון: ^{יב} אפיר אֶזְכֹּר
מעללי-יה ^{יג} פי-אזכרה מקדם פלאף:
^{יד} והגיתי בכל-פעלך ובצלילותיך
אשיחה: ^{טו} אלהים בקדש דרבך מי-
אל גדול כאלהים: ^{טז} אתה האל עשה
פלא הודעת בעמים עזך: ^{טז} גאלת
בזרוע עמך בני-יזעקב ויוסף סלה:
^{יז} ראוד מים ^{יח} אלהים ראוד מים יחילו
אף ירגזו תהמות: ^{יח} זרמו מים ^{יח} עבות
קול גתנו שחקים אף-תצציד יתהלכו:
^{יט} קול רעמך ^{יט} בגלגל האירו ברקים
תכל רגזה ותדעש הארץ: ^כ פים דרפך
ושבילך ושכילך במים רבים ועקבותיך
לא נדעו: ^{כא} נחית כצאן עמך ביד-
משה ואהרן:

כחציר יחלף: ^א בבקר יציץ וחלף
לערב ימולל ויבש: ^ב פי-כלינו באפך
ובחמתך נבלנו: ^ג שתי שתי עונתנו
לנגדך עלמנו למאור פניך: ^ד כי כל-
ימינו פנו בעברתך פלינו שנינו כמו-
הגה: ^ה ימי-שנותינו בהם שבעים שנה
ואם בגבורת ^ו שמונים שנה ורהבם
עמל ואון פי-גז חיש ונעפה: ^ז מי-
יודע עז אפך וידיעתך עברתך:
^ח למנות ימינו פן הודע ונבא לבב
חכמה: ^ט שובה יהנה עד-מתי והנחם
על-עבדיך: ^י שבענו בבקר חסדך
וגרנגה ונשמחה בכל-ימינו:
^{יא} שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו
רעה: ^{יב} יראה אל-עבדיך פעלך
והדרך על-בניהם: ^{יג} ויהי ^{יד} נעם אדני
אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה
עלינו ומעשה ידינו כוננה:

קה ^א הודו ליהנה קראו בשמו
הודיעו ^ב בעמים עלילותיו:
^ג שיריו-לו זמרו-לו שיחו בכל-
נפלאותיו: ^ד התהללו בשם קדשו
ישמח לב ^ה מבקשי יהנה: ^ו דרשו
יהנה ועזו בקשו פניו תמיד: ^ז זכרו
נפלאותיו אשר-עשה מפתיו
ומשפטי-פיו: ^ח זרע אברהם עבדו בני
יעקב בחייו: ^ט הוא יהנה אלהינו
בכל-הארץ משפטיו: ^י זכר לעולם
בריתו דבר צוה לאלף דור: ^{יא} אשר
ברת את-אברהם ושבועתו לישחק:
^{יב} ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית
עולם: ^{יג} לאמר לך אתן את-אריך-
פניך חבל נחלתכם: ^{יד} בהיותם מתי

מספר כמעט וגרים בה: ^א ויתהלכו
מגוי אל-גוי מממלכה אל-עם אחר:
^ב לא-הניח אדם לעשקם ויזכח
עליהם מלכים: ^ג אל-תגעו במשיחי
ולנביאי אל-תרעו: ^ד ויקרא רעב על-
הארץ כל-מטה-לחם שבר: ^ה שלח
לפניהם איש לעבד נמכר יוסף:
^ו ענו בכבל רגלי רגלו כחל באה
נפשו: ^ז עד-עת בא-דברו אמרת
יהנה צרפתהו: ^ח שלח מלך וימיהו
משל עמים ויפתחהו: ^ט שמו אדון
לביטו ומשל בכל-קנינו: ^י לאסר
שריו בנפשו וזקניו יחכם: ^{יא} ויבא
ישראל מצרים ויעקב גר בארץ-חם:
^{יב} ויפסר את-עמו מאד ויעצמהו
מצרי: ^{יג} כה הפך לבם לשנא עמו
להתנכל בעבדיו: ^{יד} שלח משה עבדו
אהרן אשר בחר-בו: ^{טו} שמו-כם דברי
אתותיו ומפתים בארץ חם: ^{טז} שלח
חשך ויחשך ולא-מרו את-דברו דברו:
^{יז} הפך את-מימיהם לדם וימת את-
דגתם: ^{יח} שרץ ארצם צפרדעים בחריו
מלכיהם: ^{יט} אמר ויבא ערב פנים
בכל-גבולם: ^כ נתן גשמייהם כרד אש
להבות בארצם: ^{כא} ויך גפנם ותאנתם
וישבר עץ גבולם: ^{כב} אמר ויבא
ארבה וילק ואין מספר: ^{כג} ויאכל
כל-עשב בארצם ויאכל פרי אדמתם:
^{כד} ויך כל-בכור בארצם ראשית לכל-
אוגם: ^{כה} ויוציאם בכסף וזהב ואין
בשכטיו כושל: ^{כו} שמח מצרים
בצאתם פי-נפל פחדם עליהם:
^{כז} פרש ענן למסך ואש להאיר לילה:

מ שאל ויבא שלו ולחם שמים
ישביעם: ^א פתח צור ויזובו מים
הלכו בעצות נהר: ^ב פי-זכר את-דבר
קדשו את-אברהם עבדו: ^ג ויצא
עמו כששון ברנה את-בחייו:
^ד וינתן להם ארצות גוים ועמל
לאמים יירשו: ^ה כעבור ^ו לשמרו
חקיו ותורתיו יצרו הללויה:

קלז ^א על נהרות ^ב בכל שם ישכנו
גם-בכינו כזכרנו את-ציון:
^ג על-ערבים בתוכה תלינו כנורותינו:
^ד כי שם שאלנו שובינו דברי-שיר
ותוללנו שמחה שירו לנו משיר
ציון: ^ה אף נשיר את-שיר-יהנה על
אדמת נכר: ^ו אם-אשכחך ירושלם
תשבח ימיני: ^ז תדבק-לשוני ^ח לחכי
אם-לא אזכרכי אם-לא אעלה את-
ירושלם על ראש שמחתי: ^ט זכר
יהנה ^י לבני אדום את יום ירושלם
האמרים ערו ^{יא} ערו עד היסוד בה:
^{יב} בת-בכל השודה אשרי שישלם-לך
את-גמולך שגמלת לנו: ^{יג} אשרי ^{יד}
שיאחו ונפץ את-עלליך אל-הסלע:

קנ ^א הללויה ^ב הללו-אל בקדשו הללויה
ברקיע עז: ^ג הללויה בגבורתיו
הללויה כרב גדלו: ^ד הללויה בתקע שופר
הללויה בגבל וכבוד: ^ה הללויה בתף
ומחול הללויה במנים ועגב: ^ו הללויה
בצלצלי-שמע הללויה בצלצלי תרועה:
^ז כל הנשמה תהלל יה הללויה:

מי יחן מציון וישעת ישראל: ^א בשבט יהנה
שבות עמו, גל יעקב ישמח ישראל: ^ב ותשועת
צדיקים מיהנה: ^ג מעותם פעת צרה: ^ד ויעזרם יהנה
ויפלטם. ויפלטם מרשעים וישעם כי חסו בו:

הַלְכוֹת רֵאשׁ הַשָּׁנָה סִימָן תַּקצ"ז תַּקצ"ח תַּקצ"ט תר

סט. באר הגולה

הנה ומי שאני רואה נקפשו^א צריך להתענות כל ימיו לכל בו ומנהגים^ב. ור' צריך התרה כמו שאמר נדר (כל בו):

ג. המתענה פעם אחת בראש השנה^א תענית^ב חלום^ג, אהיה ביום ראשון^ד צריך להתענות^ה שני^ו הימים^ז כל ימיו^ח, ואם היה ביום שני^ט תענה^י כל ימיו^{יא} שני יום^{יב} שלכך^{יג}: הנה^{יד} ואין צריך^{טו} למתענות^{טז} תענית^{יז} למענות^{יח}. והא' אומרים דמנהג התענות בראש השנה (התענות חרשן סימן נהח) ואין אומרים ענו בראש השנה^{יט} כמו שאין אומרים ביום הכפורים (הנחות, מנהגים):

תקצח ובו סעיף אחד:

א. *ראש השנה שחל להיות בשבת ^אאומרים צדקתך במנחה: הגה ויש אומרים שלא לאמרו (ר"ן סוף ראש השנה) טור בשם רב עסקנא וקבל בו בשם רב האי: השנה ומנהגים, וכן אנו נוהגים:

תקצט ובו סעיף אחד:

א. לַיִל^א רֵאשׁ הַשָּׁנָה שָׁחַל לִהְיוֹת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת^ב אֲמָרִים וַתִּדְעֵנוּ:

תָּר בִּיצָה שְׁנֹלְדָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְדִינֵי הַקְּדוּשָׁה. וְכוּ ג' סְעִיפִים:

א. כִּי־צִוְּתָהּ הָרִאשׁוֹן וְכֵן מֵה שֶׁנֶּצְרָד בּוֹ וְכֵן מֵה שֶׁנֶּחֱלַשׁ בּוֹ, אֲסוּר בְּשָׁנֵי: הָגָה וּכְבֵר
 נִמְנָר רָבִב שְׁמוֹנֶה עָשָׂר כִּי־צִוְּתָהּ הָרִאשׁוֹן וְכֵן מֵה שֶׁנֶּצְרָד בּוֹ וְכֵן מֵה שֶׁנֶּחֱלַשׁ בּוֹ, אֲסוּר בְּשָׁנֵי: הָגָה וּכְבֵר
 כִּי־צִוְּתָהּ הָרִאשׁוֹן וְכֵן מֵה שֶׁנֶּצְרָד בּוֹ וְכֵן מֵה שֶׁנֶּחֱלַשׁ בּוֹ, אֲסוּר בְּשָׁנֵי: הָגָה וּכְבֵר

פֶּאֶר הַיָּמָב

[illegible][illegible][illegible]

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

[illegible]

שִׁינְהַג בֶּן לְעוֹלָם, אֲכַל בְּלֹא הִכִּי אֵין נַעֲשֶׂה כְּנֶדֶר עַל יְדֵי שַׁעֲשֻׁאָה **א. א. אומרים** דְּנִקְטָה. כִּינִי שֶׁהוּא יוֹם הָרִין ^אאומרים דְּנִקְטָה וְצִדְקָתָהּ
מִשּׁוּם דְּצִדִּיק הָרִין, שֶׁהִרִי אֲנִי אומרים וְיִגְבֶּה ד' צְבָאוֹת
פַּעַם אֶחָת:

ז. תענית חלום. ואם הוא ספק אם הוא מהחלומות שמתענים בשבת, במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה, והיש אומרים סבירא לה, דהא על קל פנים יום טוב הוא וראש חודש:

א. יְיָ רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכו'. המִּתְנַגֵּם שֶׁמִּתְפַּלְלִין מִתּוֹךְ הַסְדּוּר אֶף שֶׁלֹּא אַחֲרָיו, וְכֵן שֶׁכְּתוּב בְּסִימָן תר: **ט. בְּיָמֵינוּ** מִכָּל מְקוֹם מִי שֶׁאֵין יָרָא לִפְנֵי שׁו"ת אֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת, וְקִדְלָעִיל: **י. יוֹם שְׁנֵי בִּלְבָד.** אֲבָל יוֹם בְּרִכּוֹ עֲדֵין בְּרִכַּת בּוֹרָא מְאוּרֵי הָאֵשׁ, וְעַדן בְּשַׁעֲרֵי תִשְׁבָּחָה

ראשון לא יתענה כלל, לפי שיום הראשון הוא יארורתא ואינו נגזר
אחר יום שני, ועל כן צריך לעשות בו אפלו קדוש של שחרית:
השעם, שאין זה הנאה במדה, דקצת שגורה בפיו, והמחמיר יחמיר
לעצמו אכל אין להורות לאחרים: **ב. אומרים** ותודיענו. אף

[illegible]

א. מכל מקום על כל פנים זה לחזקוהו להעבירה, שיצטרך אחר כך להתענות על זה בחל. מי שקבל עליו להתענות בראש השנה אינו

שַׁמֵּר הַצִּיּוֹן

1. **מספרים:** 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 8

לוח עמוד היומי: יום ה כא אב תשעו ♦ יום ו כח אב תשפא ♦ שב"ק ד אב תשפו ♦ יום א ה תמוז תשצא ♦ יום ב יד סיון תשצו ♦ יום ג כ אייר תתא

לקומי

אני יי הוא שמי יא

מוהר"ן

יו

שהם גבוהים ואינם תכופים, אמר הקדוש ברוך הוא "למינהו", כל־שכן אגן, שאנו קטנים וחכמים, שצריכים לצאת למינהו. פתח שר העולם ואמר: יהי כבוד ה' לעולם. כי באמת גם הגדולים, שזוהי אגן תכופים, רק משבת לשבת, גם להם הותרה התורה על שמירת הברית, שישמרו את עצמם, כמו שכתוב (שמות לא): ושמרו ב'ני־ישראל את השבת - ראשיתבות ביאה, פמוכא בפנות. הינו, אף־על־פי שזוהי הוא רק משבת לשבת, אף־על־פי כן צריך שמירה גדולה, בחינת: ושמרו וכו'. כל־שכן הקטנים, שהם בחינת דשאין, שזוהי תכופים, גם בשבת ימי החל, מכל־שכן שצריכים שמירה גדולה לשמור את בריהם, שישמרו את עצמם על־פי התורה בבחינת: למיניהם. מיד, כששמעו שר העולם, שהוא מכו"מ, ששלמנתה ששת ימי החל, בחינת דשאין, בחינת יחודא תתאה, פתח ואמר: יהי כבוד ה'. כבוד דקא, כי על־ידי שמירת הברית בשני הבחינות הנ"ל, הקבד בשלמות כנ"ל:

נבא, שעל־ידי שמירת הברית בשני הבחינות הנ"ל, שהוא בחינת יחודא עלאה ויחודא תתאה, הינו מאילנות ודשאין, גדולים וקטנים, וזו של שבת וזו של חל, בחינת חלקה וקבלה, ריון וריון דריון, אזי הקבד בשלמות כנ"ל, ועל־ידי הקבד וזכה לדבור המאיד, ועל־ידי היבור וכול לבוא לתבונות התורה לענקת כנ"ל:

וזה שאמר רב בר בר תנה: וזהו להאי צפרתא וכו'. הי גרסין: ואמרין ליבא מיא. הייט כסורן שאין עסקן, חאל ולא קאי כמים אלא עד קרסלה: חציגא. גרון או מנעד: לבר נגרא. חרש עניים: ולא משום דעטיקא מיא. מחק שבע שנים, לא היע חציגא לפרקע: אלא משום דרדיפי מיא. מחק חרפות הקור לא היה מכלל ערו, ולא מחמת העסק בלבו: וזו שרי עמדי. ראשו מנע לפרקע: וזהו שרי עמדי: וזו שרי עמדי: וזהו שרי עמדי:

צפרתא זה בחינת הדבור, שהוא אמצעי בין האדם, שהוא נתנה ממיין דריון ונקבין, ובין השמים, שהוא בחינת תבונות התורה, פמוכא (כפר וקרא מן, ובקשר מן) על מצרע, שצריך להביא שתי צפרים, יבוא פטטיא וכפר על פטטיא. וזהו דקאי עד קרסלה כמאי - כי מאחר שהדבור צריך להאיר לו בכל המקומות שצריך לעשות שם תשובה, הוא לפעמים בבחינת (חח ה) ותגל מרגלתיו (א) ותשכב - שהדבור צריך להאיר באדם, שהוא למטה ממדרגת פחיתת, ועל־כן נקרא הדבור צפרתא דקאי עד קרסלה כמאי.

וזה: בו עז, בו כלל שני הבחינות, הינו ל"ט אורות - מי ששומר הברית, וי"ט מלאכות - מי ששופם בו, כי עז עם הכולל שתי פעמים מל. וזה: משכן משכן (א) שתי פעמים, שתי פעמים ל"ט, כי ל"ט מלאכות נמדין ממשכן (שפאריל שבת מכו), ומי ששומר את בריהו, אף־על־פי שהוא עושה הליט מלאכות, הם בבחינת מלאכת המשכן, הינו משכן בבנינה, בחינת ל"ט אורות; אך מי ששופם בברית, המלאכות שלו הם בבחינת משכן בהרנה, בבחינת ל"ט מלקות (בבכרת הדיקנס ובחוקן מכו), בחינת (דברים מו): ארבעים יבנו ולא יוסף, הינו בחינת פנים הברית, שהוא בחינת תוספות כנ"ל:

ה ושמירת הברית יש בו שני בחינות: יש מי שזוהי בשבת ימי החל, ואף־על־פיכך הוא שומר את בריהו על־פי התורה, שאינו יוצא מדיני התורה; ויש מי שהוא שומר הברית, שזוהי משבת לשבת, והוא בחינת יחודא עלאה ויחודא תתאה:

וזה בחינת שרי של שבת, שאמר לעולמו די (כפר פירש מן, תנה כ), שצמצם את עצמו מכל המלאכות, וזה בחינת יחודא עלאה ויש בחינת שרי של חל, שגם בחל יש צמצומים ממלאכה להקדמה, וזה בחינת מכו"מ, ששלמנתה ששת ימי החל, בחינת ששה סדרי משנה (פמוכא בור הקדש ה) בכסבי (אמריל), ששמו בשם רבו, כמו שכתוב (שמות מ): כי שמי בקרבן (מכאם פירשי שם). וזה בחינת יחודא תתאה, הינו שהקדוש ברוך הוא מכליש את עצמו במכו"מ בשבת ימי החל, ובחינת העולם על ידו:

ו זה בחינת חלקה וקבלה: קבלה היא בחינת (תחלים מו): השתחוה לה' ב'הדרת קדש - ראשיתבות קבלה; וחלקה היא בחינת (שם פ): הריעו לה' ב'הארץ - ראשיתבות חלקה, פמוכא בפנות השתחוה לה' בהדרת קדש, זה בחינת יחודא עלאה, הינו וזו של שבת, וזה בחינת בריה עלאה, ששם עשר ההשתחויה, בבחינת (בראשית מו): ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו; והוא בחינת הדרת קדש, בבחינת (דברים לו): כבוד שורו דר לו:

הריעו לה' כל הארץ - זה בחינת יחודא תתאה, הינו וזו של חל, שהוא בבחינת מכו"מ, ששלמנתה ששת ימי החל, ששה סדרי משנה. וזה: הריעו (לשון תריעה וקדש), בבחינת (ישעיה מו): מקנף הארץ ומרת שמעני, כי מכו"מ הוא בבחינת קנף, לשון: ולא יקנף עוד מורק (שם פ); כי בו מתלבש הקדוש ברוך הוא בששת ימי החל בידעין:

(ס) שבת לו (י) כפרין בבכרת הדיקנס ובחוקן (ח) יא) עין הקורן מן וחקין ע.

לקוטי הלכות

הלכות תפלה הלכה ד

ארת חיים

356

עקר מה
שנראה דרך
הא
במסכת
התפלה
האחרונה

נמצא, שכל הדינים הם בחינת חבור ואחדות המקומות יחד, ועקר הכונה בשביל התכלית כדי שיכללו יחד זה בזה, כדי שיוכלו לחזור לשמש להפלת באחד כנ"ל. ורק זה נקרא בשם 'דרך', כי מי שהולך באיזה דרך בגשמיית או ברוחנית שלא בשביל כונה זו, חס ושלום, אף-על-פי שדומה לו שהולך בדרך הישר לאותו המקום ואינו תועה בדרך, אף-על-פי כן באמת אין תועה בדרך יותר ממה בבחינת (משלי י"ב): "יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות". כי בודאי ההולך בדרך הישר ומכון למקום גורדי חיות ולקטים, אף-על-פי שזה הדרך כבועה וסלולה, בודאי אין משגע ופתי ותועה בדרך עקומה יותר ממה, מכל שכן וכל שכן כשאדם תועה בדרך השכל והולך בדרך חסאים, והולך למרחקים לסחורה ואינו מכון בשביל התכלית בשביל השם יתברך, אף-על-פי שדומה לו שהולך בדרך הישר לברעסלא או לליפסיק - אף-על-פי כן באמת בודאי אין דרך עקומה מזה, מאחר שמאבד את עולמו הנצחי על-ידיה, וטוב יותר היה לו להיות תועה ביערים ומדבריות ולבלי לעבר על מצות ה', מלילך בדרך הזה המטרידו משני עולמות, חס ושלום.

הכלל, כי עקר הדרך שנקרא בשם 'דרך' הוא הדרך של צדיקים וקשרים, כי "דרך ושעים תאבד" (תהלים א, ח), שדרךם אבודה, כי אינו נקרא בשם 'דרך' כלל, אף-על-פי שדומה להם שהוא דרך הישר לפניהם, מאחר ש"אחריתה דרכי מות", רחמנא לצלן, כנ"ל.

ועל-כן בפסוקי דזמרה שאנו מגלין ומודיעין שהשם יתברך ברא הכל מראש ועד סוף, ופורטין רב פרטי הבריא, כזה אנו מגלין כל הדינים של כל הבריא. כי עקר כל הדינים בשמש נמשכין משרש האחדות, ששם הכל אחד בתכלית האחדות, ומשם יפרד כל הבריא למיניהם למקומותם במושבבותם. וכפי הצנור והנתיב שדרך שם מקבל זה המקום חיות משרש האחדות, כמו כן הולכין מזה

דרך הוא
הדרך של
הצדיקים
והקשרים

פסוקי
דזמרה הם
בחינת יסוד
גורדי
האחדות,
שם בחינת
הדינים

המקום צנורות ונתיבות ודינים למקום אחר הסמוך אליו בשמש, וכן מקום למקום, ועל-ידי אלו הדינים הם מתחברין יחד, כדי שיוכלו לחזור ולהתאחד ולעלות לשמש לתכלית האחדות כנ"ל, נמצא, שכל הדינים נמשכין משרש האחדות, ועל-כן כשאנו פורטין את הבריא בפסוקי דזמרה, ומגלין "כי הוא צנה ונברא" וכו', על-ידיה נתגלין כל הדינים והנתיבות שכלם נמשכין משרש האחדות שהוא הבורא היחיד יתברך, ועל-כן על-ידי פסוקי דזמרה נתגלה ומאיר בחינת 'יד ה'', שהוא בחינת ה' הנז' ששם כתובים כל העולמות עם כל הדינים שלהם וכו'. וכן מבאר על-פי כונות, שפסוקי דזמרה הם בחינת 'חסד-גבורה-תפארת', שהם בחינת 'דינים', הינו בחינת ה' הנז' כנ"ל.

ועל-ידי ה' הזאת שהוא בחינת פסוקי דזמרה, על-ידיה נתגלין כל דרכי הקדשה, ועל-ידיה נתתקנין כל הכחות הנז' על-ידי המלך ואנשיו שהם עשרה, שזהו בחינת עשרה הללויה שאומרים, בחינת עשרה הלולים שבמזמור "הללו אל בקדשו". ועקר להכניע תאות ממו כנ"ל, כי עקר ברור ותקון העשירות הוא על-ידי בחינת פסוקי דזמרה, שהם בחינת כנור של דוד כנ"ל שהיה רוח צפונות מנשבת בו, ורוח צפונות הנה המנשב בכנור של דוד ומנגן, שזה בחינת פסוקי דזמרה, על-ידיה נתברר ונתתקן העשירות שנמשך מצפון, כי "מצפון יקב יאֵתה" (איוב לו, כב), ועל-כן עקר תקון העשירות הוא על-ידי פסוקי דזמרה, שהוא 'חדוה דגונא דלוא' כנ"ל. וזהו וכו' המס' א כט, יב): "העשר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל ובדרך כל וגבורה ובדרך" וכו', כי עקר תקון העשירות דקדשה הוא על-ידי בחינת 'יד', הינו בחינת ה' הנז'.

תקון
העשירות
הקדשה הוא
על-ידי בחינת
יד'

כא. וזה בחינת שירת הים שאומרים אחר-כך, כי אז בשעת קריעת ים סוף זכו לעשירות גדול דקדשה שהציאו מן הסטרא אחרא ממצרם,

בחינת קריעת
ים סוף וכו'
לעשירות
גדול דקדשה

וְכִי תִכְבֹּד-יְיָ וְיִיָּא וְיִלָּא יַעֲבֹד וְכִי תִצְאָה
מִיָּד בְּאֵל פֶּלֶא-וְעֹד וְיִצְאֵה לְיָמֶיךָ כִּי
יִצְאֵה מִיָּד מֶלֶךְ נִכְסֵפִי מִיָּד לְיָמֶיךָ.

𐌲𐌿𐌸𐌰𐌹𐌳𐌰
 𐌲𐌿𐌸𐌰𐌹𐌳𐌰

הַעֲבֹרֹת שְׁוִיגִילִין בָּהֶם חֵס וְשִׁלּוֹם,
עַד שִׁיבֹלֶה לְהוֹצִיא אוֹתָם מִן-
פִּיכֹן הַפֶּחַ שֶׁל הַתּוֹרָה גָּדוֹל כָּל-עַל-
רִתְמָנָא לְצִלָּן, רִתְמָנָא לְשׁוֹכֵן, אֶף-עַל-
רָעָה עַד שְׁוִיגִילִין בַּעֲבֹרֹת חֵס וְשִׁלּוֹם,
מִן-הַקִּדְשֹׁה מְאֹד שֶׁנִּלְכְּדוּ בְּמַעֲבֹדָה
וְאִמְרוּ שֶׁאֲפֹלוּ אוֹתָן הָאֲנָשִׁים הַרוֹחִקִים

התורה

וְאִם יִשְׁעוּ לָהֶם חֵק קְבוּעַ וְיִהְיֶה חֵק
לְלַמֵּד כָּכָא וְכָכָא יִהְיֶה אִי
תִּרְעַע עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה ;
וְיִהְיֶה - בְּתוֹרָה יִשְׁפָּא לְאֵחָא
וְאִם יִשְׁעוּ לָהֶם חֵק קְבוּעַ וְיִהְיֶה חֵק
לְלַמֵּד כָּכָא וְכָכָא יִהְיֶה אִי
תִּרְעַע עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה ;
וְיִהְיֶה - בְּתוֹרָה יִשְׁפָּא לְאֵחָא
וְאִם יִשְׁעוּ לָהֶם חֵק קְבוּעַ וְיִהְיֶה חֵק
לְלַמֵּד כָּכָא וְכָכָא יִהְיֶה אִי
תִּרְעַע עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה ;
וְיִהְיֶה - בְּתוֹרָה יִשְׁפָּא לְאֵחָא

פִּי כֶּחַ הַתֹּרֶה גִּדְּלָהּ מֵאֵל.

עֲיָחָה הָרַ"ךְ שִׁיחָה י"פ

וְזָמַח לֵאמֹר לְמַעַן יִשְׁמַח יְיָ